

आठपहरिया-नेपाली-अङ्ग्रेजी
शब्दकोश

**Athpahariya–Nepali–English
Dictionary**

आठपहरिया-नेपाली-अङ्ग्रेजी

शब्दकोश

**Athpahariya–Nepali–English
Dictionary**

नेपाल सरकार

आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान
जावलाखेल, ललितपुर

आठपहरिया-नेपाली-अङ्ग्रेजी शब्दकोश
Athpahariya-Nepali-English Dictionary

प्रकाशक / Publisher:

नेपाल सरकार
आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान
जावलाखेल, ललितपुर

© SIL International

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

पहिलो संस्करण / First Edition: जेठ २०७२ / 2015 (A.D.)

कार्यकारी/व्यवस्थापकीय सम्पादक: डा.लाल-श्याँकारेलु रापचा

प्रकाशन प्रति: ५००

ISBN: 978-9937-2-9621-2

प्रकाशकीय

नेपालका बहु(ल) आदिवासी जनजातिहरूको सर्वाङ्गीर्ण विकास तथा उत्थान गर्ने उद्देश्य लिएर नेपाल सरकारले सं. २०४६ को ऐतिहासिक परिवर्तन पश्चात् आदिवासी जनजाति विकास समिति खडा गरी कार्य सम्पादन गर्दै आएकोमा सो उद्देश्य परिपूर्तिलाई अझै प्रभावकारी बनाउनको लागि प्रतिष्ठान ऐन २०५८ अनुसार आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (National Foundation for Development of Indigenous Nationalities) स्थापना गरेको हो। आज प्रतिष्ठान १४ वर्षे कार्य-यात्रा पूरा गर्ने क्रममा छ।

प्रतिष्ठानको आफ्नो उद्देश्यहरूमध्ये आदिवासी जनजातिहरूको भाषिक तथा साँस्कृतिक विविधताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्नु पनि हो। प्रतिष्ठानले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै त्यस्ता कार्यलाई प्रोत्साहन र आंशिक आर्थिक सहयोग पनि गर्दै आएकोमा यस आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ देखि भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा फरक शैली तथा नीति अपनाउने निधो गरेको हो।

सो फरक शैली तथा नीति भनेको नै प्रतिष्ठानले आफ्नै पहल तथा पूर्ण खर्चमा आदिवासी जनजातिका भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यको लागि तयार पारिएका पाण्डुलिपिहरूको प्रकाशन कार्य हो। भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यको विभिन्न क्रियाकलापहरूमध्ये शब्दकोश प्रकाशन पनि एक हो। शब्दकोश प्रकाशन पहल भनेको नै भाषा संरक्षण तथा प्रवर्द्धनको पर्याय भएकोले यस आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ लाई आदिवासी भाषा शब्दकोश वर्ष घोषणा गरिएको हो।

शब्दकोश वर्ष मनाउने क्रममा प्रतिष्ठानले यस वर्ष किराँती-आठाप्रे, किराँती-याक्खा, ल्होपा (ल्होवा), चेपाङ र माभी भाषाहरूको शब्दकोशलाई प्रकाशनमा ल्याउने जमर्को गरेको छ। यी शब्दकोशहरूको तयारीमा मूलतः भाषा वक्ता, भाषाशास्त्री तथा शब्दकोश निर्माण प्राविधिकहरू नै संलग्न हुनुहुन्छ। माभी भाषा बाहेकका चार भाषाहरूको शब्दकोश निर्माणमा एसआइएल इन्टरनेसनल तथा यसमा कार्यरत भाषाशास्त्रीहरूको देनप्रति हामी नतमस्तक छौं।

उहाँहरू सबैको सत्प्रयासमा तयार भएको त्रैभाषिक किराँती-आठाप्रे/आठपहरिया शब्दकोश प्रकाशनमा ल्याएर यस अल्पसंख्यक तथा लोपोन्मुख भाषाको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा एक कदम अघि बढाउनु प्रतिष्ठानको उद्देश्य प्राप्तिको छनक हो। प्रतिष्ठानको यो कदम जारी नै रहनेछ।

डा.लाल-श्याँकारेलु रापचा
प्रमुख एवं कार्यकारी/व्यवस्थापकीय सम्पादक
प्राज्ञिक तथा अनुसन्धान महाशाखा
आजउरा प्रतिष्ठान

जेठ २०७२
जावलाखेल, ललितपुर

Foreword

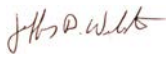
The Dictionary Development Process

In April 2011 SIL International, Nepal (www.sil.org/asia/nepal) conducted a Dictionary Development Workshop in collaboration with Nepal Academy, the National Foundation for Development of Indigenous Nationalities (NFDIN, Government of Nepal), and Tribhuvan University's Central Department of Linguistics. An average of ten participants from each of ten languages participated (Athparyia, Lohorung, Yakkha, Yamphu, Lowa, Lhomi, Bhujel, Kisan, Urao, and Bahing). Participants learned and applied a process of rapid word collection using a systematic process of elicitation by semantic domains developed by SIL, and then continued the process in their communities (see www.sil.org/computing/ddp and www.rapidwords.net). Within six weeks each language group had completed word collection in over 1800 different semantic domains, glossed the entries in Nepali, and keyboarded the data using the WeSay program (www.wesay.org). Subsequent workshops in June and December 2011 helped teams to start editing and expanding their dictionaries, a process that has continued by dedicated editors from each community up to the point of publication now.

As introduced in the April 2011 workshop our desire from the beginning has been that many people from each community would contribute to each dictionary, and that the result would be freely available using the popular Creative Commons License (www.creativecommons.com). It is our hope that this dictionary will continue to be developed and expanded in the coming years, and that it will be a significant milestone for the ongoing development and standardization of the language.

SIL has been privileged to play a small part in helping to bring forth the *Athpahariya-Nepali-English Dictionary* (2015) to showcase and promote the richness and diversity of Nepal's languages through this dictionary development process. We look forward to serving many more language communities in Nepal in a similar way.

Sincerely,

Jeff Webster
Country Director
SIL International, Nepal

Partners in
Language Development

NGO in special
consultative status
with the Economic
and social Council of
the United Nations

SIL International Nepal
Sanepa Chowk, Lalitpur
PO Box 8975, EPC 1388
Kathmandu, Nepal
Tel: 977 1 5555-736
977 1 5520-034
E-mail: info_nepal@sil.org
Web: www.sil.org/asia/nepal

SIL International
7500 W Camp Wisdom Rd
Dallas TX 75236-5099 USA
Tel: (972) 708-7400
Fax: (972) 708-7433
E-mail: info-sil@sil.org
Web: www.sil.org

हाम्रो कुरा

नेपालमा बसोबास गर्दै आएका विविध आदिवासी जनजाति अन्तर्गत आठपहरिया जाति पनि एक आदिवासी जनजातिको रूपमा रहेको छ। यस जातिको मूल थलो नेपालको पूर्व क्षेत्रमा पर्ने धनकुटा जिल्लामा अवस्थित धनकुटा नगरपालिका र हालै नगरपालिकामा गाभिएका दुई स्थानहरू भिरगाउँ र वेलहारामा पनि आठपहरिया जाति बसोबास गर्दै आएको पाईन्छ। यस जातिको छुट्टै धर्म, छुट्टै भाषा, भेषभूषा रहन सहन रहेको छ। आठपहरिया भाषाका लागि शब्दकोश तयार भएको हुँदा हामीलाई धेरै खुशी लागेको छ। यो शब्दकोश निर्माण गर्दा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, त्रिभुवन विश्वविद्यालयको भाषा विज्ञान केन्द्रीय विभाग-कीर्तिपुर र एस आइ एल इन्टरनेसनल, आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रष्टिठान तथा प्राविधिक क्षेत्रमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने जेफ वेबस्टर, मारिसिस्को खड्गी, दिवाकर मान श्रेष्ठ साथै सम्पूर्ण आठपहरिया भाषा प्रेमीहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दछौं।

आठपहरिया भाषा शब्दकोशको लागि धेरै अभ्यास, कसरत र क्षेत्र भ्रमण, सङ्कलन गरी भाषा विकास गर्न र दीर्घकालीन रूपमा आठपहरिया सन्ततिहरूको एउटा कोसेलीको रूपमा पस्किदै जानी नजानी वृहत् शब्दकोश निर्माण गरिएको छ। यस कार्यमा विभिन्न गल्ती कमी कमजोरीहरू हुन सक्छ, यसलाई अवश्य औँल्याइदिनु हुन्छ होला भन्ने हामीलाई आशा छ। यो एउटा भाषा विकासका लागि गोरेटो मानिन्छ भने, भाषा लेखनको वृद्धि र विकासमा कोशेदुङ्गाको रूपमा साबित गर्न सकिन्छ। यस कार्यमा संलग्न भई आफ्नो बुद्धि र बल बुताले भ्याएसम्म समयको अभाव हुँदा हुँदै पनि आफ्नो जातीय अस्तित्व जोगाउन र देशको परिस्थिति अनुसार पहुँच पुऱ्याउन सङ्घर्षरत मित्रहरूमा धन्यवाद छ। यसले गर्दा मुलुकमा रहेर मुलुक भित्रको जातीय अधिकारलाई सुरक्षा गर्न। धर्म, संस्कृति, परम्परा र भेषभूषाले साथै जातीय अस्तित्व जोगाउने प्रमुख तत्व भाषा पनि हो। भाषा विनाको जाति, पाङ्ग्रा विनाको रथ जस्तै हुनेछ। त्यसैले यो वृहत शब्दकोशले अवश्य पनि भाषा विकासमा सहयोग र योगदान मिल्ने छ भन्ने कुरामा हामीले विश्वास लिएका छौं। साथै सम्पूर्ण आठपहरिया जातिमा सुगन्ध थपिने छ भन्दै हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दै मङ्गलमय शुभ कामना व्यक्त गर्न चाहन्छौं।

शब्द सङ्कलनकर्ताहरू तथा सम्पादन मण्डल

श्री प्रेम किम्दाङ् - धनकुटा, भिरगाउँ

श्री खग्रेन्द्र किम्दाङ् - धनकुटा, भिरगाउँ

श्रीमती मोहन कुमारी चारिङ्मे - धनकुटा नगरपालिका साङ्टाङ्-८

श्री देवराज आठपहरिया छिट्लिङ्गे - धनकुटा नगरपालिका-२ लाकुरे

श्री मानुभक्ता चारिङ्मे - धनकुटा नगरपालिका साङ्टाङ्-८

श्रीमती जहानस्वरी छिट्लिङ्गे -धनकुटा नगरपालिका याक्टे-६
श्री सन्जिव आठपहरिया होम्बारक् -धनकुटा नगर पालिका-७
सुश्री मन कुमारी छिट्लिङ्गे -धनकुटा नगरपालिका-६ याक्टे
सुश्री आसा किम्दाङ् -धनकुटा नगरपालिका-४, छारागाउँ
श्री धन किम्दाङ् -धनकुटा, भीरगाउँ
श्री जगत किम्दाङ् -धनकुटा, भिरगाउँ
श्री डिक आठपहरिया-धनकुटा, बेलहारा
श्री बिकाराम किम्दाङ् -धनकुटा नगरपालिका

टाइपिङ:- धन किम्दाङ् (डेबिड)

माथि उल्लेखित हाम्रा आठपहरिया मूलबासीहरू विभिन्न पेशामा आबद्ध भए पनि आफ्नो अमूल्य समयलाई ख्याल नगरी सक्रिय रूपमा आठपहरिया जातिहरूको भाषा, संस्कृति र धर्मको उत्थान गर्न लागी पर्नु भई आठपहरिया भाषाको शब्दकोश निर्माण गर्न विभिन्न कार्यशालामा भाग लिई शब्दहरू सङ्कलन गर्न तथा शुद्धाशुद्धि जाँच गर्न सहयोग गर्नु भएको लागि स-हृदयबाट धन्यवाद प्रकट गर्दछौं।

-आठपहरिया भाषा शब्द सङ्कलन समूह

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र
Centre for Nepal and Asian Studies (CNAS)
Tribhuvan University
PO Box 375, Kathmandu, Nepal
Tel.: 977-1-4332071, Fax: 977-1-4331184
E-mail: info@cnastu.org.np Website: www.cnastu.org.np

प. सं. :
Ref. No.:

मेरो भनाई

धनकुटा नगरपालिका र भिरगाउँ गाउँ विकास समितिमा बसोबास गर्ने आठपहरीया यस क्षेत्रका भूमि पुत्र हुन् । सन् २००१ को जनगणनामा यिनीहरूको जाति नाममा आठपहरीया राई उल्लेख गरिएको थियो भने सन् २०११ को जनगणनामा यिनीहरूको जातिको नाम र भाषाको नाममा आठपहरीयामात्र उल्लेख गरिएको छ । यिनीहरूको कुल जनसङ्ख्या ५,९७७ छ । यिनीहरूको आफ्नै प्रकारको भाषा, संस्कृति र धार्मिक परम्परा छ । पुरुषले लगाउने र महिलाले लगाउने भेषभुषाहरूले पनि मौलिक विशेषता बोकेका छन् । खास गरेर महिलाहरूले लगाउने पहिरन र गहना विशेष प्रकारका छन् । तर आधुनिकरणको नाममा यी मौलिक भेषभुषाहरू प्रायः हराइसकेका छन् । यिनीहरू आफ्नै प्रकारका चाड पर्वहरू मनाउँछन् र आफ्नै देवी देवताहरूको आरधना गर्दछन् । आफ्नो भाषालाई उनीहरू आठपहरीया भाषा भन्दछन् । यो भाषाको वक्ता सङ्ख्या ५,५३० छ । यो भोट वर्मेली परिवारको किराती भाषा हो । बेलाहारे भाषासँग यो भाषाको बंशानुगत निकटता छ । त्यसबाहेक छत्थरे लिम्बू र याक्खा भाषासँग पनि यसको निकटता देखिन्छ । यसमा जिब्रको उच्चाइका आधारमा उच्च, मध्य र निम्न, जिब्रको भागको सक्रियताको आधारमा अग्र, केन्द्रीय र पश्च गरी छ ओटा स्वर वर्णहरू पाइन्छन् । मूर्धन्य स्पर्शी व्यञ्जन वर्णहरू यसमा पाइन्छन् । क्रियामा कर्ता र कर्मको रूप, प्रथम पुरुष दुई वचन र बहुवचनमा समावेशी र असमावेशी रूप, एक वचन, दुई वचन र बहुवचन रूप, भूत र अभूत रूप, अकरण रूप आदि पाइन्छन् ।

करेन एच. एबर्ट (१९९७) ले *अ ग्रामर अफ आठपरे राई* भन्ने व्याकरण लेखेर यो भाषाको वर्ण, रूप र वाक्य संरचनाको जानकारी दिइन् । टड्कप्रसाद न्यौपाने (२०५३) ले *आठपरे राई को भाषिक अध्ययन* मा विद्यावारिधिको शोधपत्र लेखेर यो भाषाको वर्णनात्मक विश्लेषण गरेका छन् । यी बाहेक गोविन्द बहादुर तुम्बाहाड (२०१२) ले *मर्फालोजि अफ आठपहरीया* भन्ने पुस्तक लेखेर यो भाषाको रूप संरचनाको विवेचना गरेका छन् ।

आठपहरीया भाषालाई असुरक्षित भाषाको सूचिमा राखिएको छ । यस अवस्थाबाट सुरक्षित राख्न आठपहरीया जातिका सदस्यहरूले मेहनत गरी तयार पारेको यो आठपहरीया-नेपाली-अङ्ग्रेजी शब्दकोष एउटा महत्वपूर्ण त्रैभाषिक शब्दकोष हो । यसले देवनागरी लिपिमा आठपहरीया शब्दहरूलाई प्रविष्ट गरेको छ र IPA मा ती शब्दहरूको उच्चारण र त्यसपछि तिनीहरूको व्याकरणिक कोटी नेपालीमा, अर्थ नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवैमा दिइएको छ । नेपाली शब्दको प्रविष्ट देवनागरीमा र त्यसको अर्थ आठपहरीयामा दिइएको छ । त्यसपछि अङ्ग्रेजी शब्द प्रविष्टमा र त्यसको अर्थ देवनागरी लिपिमा आठपहरीयामा दिइएको छ र त्यो आठपहरीया शब्दको उच्चारण IPA मा दिइएको छ । परिशिष्टमा गन्ती, साइनो, शरीरको अङ्ग, चरा, किरा, वार, महिना, आठपहरीया जातीका मुख्य चाडपर्व, आठपहरीया जातिको पाछा, उपपाछा र सामेद्लिङ जनाउने शब्दहरू र तिनीहरूको अर्थ प्रस्तुत गरिएको छ । यो शब्दकोषले आठपहरीया भाषा सिक्न चाहने आठपहरीया वा गैरआठपहरीया सबैलाई मद्दत गर्नेछ भन्ने मलाई दृढ विश्वास छ । म यो शब्दकोषको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै यसको संपादनमा योगदान पुऱ्याउनुहुने शब्द संकलन कर्ताहरू र सम्पादन मण्डलका सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

डा. गोविन्द बहादुर तुम्बाहाड
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र,
कीर्तिपुर

विद्यालय कोड नं. ०१ ०११ ००३२ (०७०१५००३३)

श्री देउराली निम्न माध्यमिक विद्यालय SHREE DEURALI LOWER SECONDARY SCHOOL

धनकुटा-८, सान्ताङ्ग (Dhankuta-8, Santang)

स्था: २०१६ (Estd 2016)

मेरो भनाइ

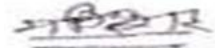
आदरणीय आठपहरिया दाजुभाइ तथा दिदीवहिनी, बुबा आमा, बाजे बजु अनि मेरा सहोदर साथीहरू यहाँहरू सबैलाई सादर नमस्कार (बाबा) छ।

नेपाल अधिराज्यको पूर्वी पहाडी क्षेत्र धनकुटा जिल्लामा अवस्थित धनकुटा नगरपालिका वडा नं: १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९ अनि वेलहारा र भिरगाउँमा आदिम कालदेखि बसोवास गर्दै आएका आठपहरिया जातिको छुट्टै रहन-सहन, परम्परा, भेषभूषा, धर्म, संस्कृति र रीतिरिवाज रहेको पाइन्छ। आठपहरिया जाति भित्र पनि विभिन्न थर, पाछा र थलो रहेको छ, किनकी यस भित्र मार्ग जिमी र अन्य थलो मान्ने गरेको छ भने जाति थर, पाछा र थलो रहे पनि भाषा एउटै रहेको चलन चल्तिमा हालै भाषाविद्हरूको लेख अनुसार आठपहरिया सानाङ्गो भाषा प्रचलित रहेको पाइन्छ। यसमा बेलहारा क्षेत्रमा कोडेम्बा (खाल्सा) भाषाको प्रचलन रहेको छ भने अहिले आएर यो भाषा लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको पाइन्छ। यो भाषा बचाउनको लागि पुनःउत्थान गर्न आवश्यक देखिन्छ।

हाल नेपाल एक्काइसौं शताब्दीमा प्रवेश गरिसकेको अवस्थामा आफ्नो मातृ भाषालाई पछाडि पार्न खोजिरहेको अवस्था रहेको छ। यसलाई निराकारण गर्नका लागि भाषा वृद्धि, विकास गर्न अत्यन्त आवश्यक रहेको छ। भाषा विकास र भाषालाई स्थायित्व प्रदान गर्न शब्द संकलन, शब्द निर्माण, वाक्य निर्माण गरी व्यवहारमा प्रयोग र भावी सन्ततीहरूलाई उपहारको रूपमा यो वृहत शब्दकोश निर्माण गर्न प्रयास गरिएको छ। यसले आठपहरिया भाषालाई दिगो र अर्थपूर्ण बनाउन, आठपहरिया भाषा संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नका लागि ठूलो सहयोग पुग्ने छ भन्ने कुरामा विश्वास लिएको छु।

भाषा एउटा जातिय अस्तित्व जोगाउने प्रमुख अङ्ग हो, यसलाई बचाउन तपाईं हामी सम्पूर्ण आठपहरिया भाषी जनजातिले हातमा हात, काँधमा काँध मिलाएर अघि बढी भाषा लेखनको विकासलाई मध्ये नजर गरेर अघि बढ्नु पर्ने देखिन्छ। हालै हाम्रो आठपहरिया भाषा विकासमा मद्दत गर्न तत्पर हुनु भएका विभिन्न संघ संस्थाहरू तथा एसआईएल, जनजाति महासंघ प्रतिष्ठान र एशियाली भाषा अनुसन्धान विभाग त्रिभुवन विश्वविद्यालय किर्तिपुरको सहयोग र योगदानमा वृहत शब्दकोश निर्माण भएको छ। यस कार्यलाई सफल पारीदिनु हुने सबै संघ संस्थाहरूलाई मेरो हृदय देखि नै स-धन्यवादका साथ न्यानो अभिवादन छ।

भाषा लेखन कार्यलाई अर्थपूर्ण र जिवित बनाउन आठपहरिया भाषालाई वृहत शब्दकोशको अत्यन्तै आवश्यक रहेको छ। यसले आठपहरिया भाषा लेखन शैलीमा अरु थप उर्जा दिनेछ भन्ने कुरामा दुई मत नहोला। र भावी पिँढीका लागी कोशेढुङ्गा रूपमा सावित हुनेछ भन्ने कुराको विश्वास लिएको छु।

मानुभक्त राई

शिक्षक

श्री देउराली निम्न माध्यामिक विद्यालय

सान्ताङ्ग-८, धनकुटा

पञ्च संस्था ।—

बलानी सम्बर ।—

“विद्या न भङ्ग्यते ।”

छात्र सं. । ०७००६०००३

श्री मधुगंगा प्राथमिक विद्यालय

भिरगोडा-६, बेरे, धनकुटा।

स्थापित २०२०

छात्री अञ्चल, नेपाल

वि.सं. २०७९ (१९९) ०९ ...

मेरो भन्नु

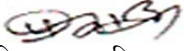
नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसंस्कार र संस्कृति युक्त राज्य हो। यसै राज्यको पूर्वी भेग अरुण र तमोर नदी बिचमा पर्ने धनकुटालाई आफ्नो उद्गम थलो मान्दै आएको एक सिमान्तकृत आदिवासी जनजाति “आठपहरिया” जाति हो।

सिमान्तकृत अवस्थामा रहेको यस जातिको वसोवास मुख्यतः धनकुटा नगरपालिका साथै हालै नगरपालिका घोषण गरिएका गाविसहरू भीरगाउँ र बेलहारामा पाईन्छन्। यस जातिको भाषा, धर्म संस्कार र संस्कृति जर्गेना गर्न प्रमुख चुनौतीको रूपमा रहेको छ। हालसम्म यस जातिको आफ्नो लिपि पत्ता लाग्न नसकिरहेको अवस्था र भाषा संस्कृति समेत लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको पाइन्छ।

यस जातिको आफ्नै भाषा, धर्म, संस्कार र संस्कृति रहेता पनि संरक्षण र सम्बर्द्धन हुन नसकी लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेको पाईन्छ। आठपहरिया भाषा कथ्य भाषामा मात्र रहेको पाईन्छ र लेखन भाषामा आफ्नो लिपि नरहेको पाईन्छ। हाल आएर थोरै भएपनि देवनागरी लिपिको प्रयोगगरी “आठपहरिया भाषा” को व्याकरण लेखन गरी अध्ययन अध्यापन गरिदै आएको छ। शिक्षा विभाग, शिक्षा मन्त्रालय, नेपाल सरकारबाट कक्षा ५ सम्म मातृभाषामा शिक्षा प्रदान गर्ने अवसर प्रदान गरिएता पनि धेरै लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका भाषाहरूको “शब्दकोश” नहुँदा अध्ययन अध्यापनमा सोचे जस्तो उपलब्धी प्राप्त भईहेरेको छैन।

शब्दकोश निर्माण एक जटिल कार्य भएकोले यो सानो-तिनो प्रयासको प्रतिफल हुन सक्दैन। सीमित स्रोत र साधनका बाबजुद विविध परिस्थितीहरूसँग जुभदै “आठपहरिया भाषा” को शब्दकोश निर्माणले यस जातिको भाषाको विकासका साथै संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि एक कोशेदुङ्गा सावित हुनेछ। शब्दकोश निर्माणले आठपहरिया भाषी तथा गैर-भाषी र भाषा सिक्न चाहाने व्यक्तीहरूको लागि विविध सूचना प्राप्त गर्न उपयोगी साधन हुनका साथै लोप हुनबाट जोगाउन र भाषाको विकास, संरक्षण र सम्बर्द्धनमा सहयोगी बनी भाषा, धर्म, संस्कार र संस्कृति सम्बन्धी विविध पुस्तक तथा लेख रचनाहरू निकाल्न सहयोग मिल्नेछ।

अन्त्यमा, लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको आठपहरिया भाषालाई जिवन्त प्रदान गर्न “शब्दकोश” निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याउनु हुने संघ संस्था र महानुभावहरूलाई हृदयदेखि नै कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु।

प्रेम आठपहरिया

प्रधानाध्यापक

श्री मधुगंगा प्राथमिक विद्यालय

धनकुटा, भिरगाउँ, बैरे

शब्दकोश कसरी प्रयोग गर्ने

१. वर्णविन्यास सम्बन्धी केही कुरा

आठपहरिया भाषा टिबेटो-वर्मन भाषा परिवार अन्तर्गत पर्ने र देवनागरी लिपि संस्कृत भाषामा आधारित भएकोले आठपहरिया भाषा सटिकसँग लेखनलाई कठिनाइहरू छन्। त्यसकारण आठपहरिया भाषा सरल रूपमा पढ्न सक्नको निम्ति देवनागरी लिपि समायोजन गरी प्रयोग गरिएको छ। आठपहरिया भाषा नेपाली भन्दा फरक भएकोले आठपहरिया शब्दहरू नेपाली भाषाको शब्दहरू जस्तै ठ्याक्कै मिल्नुपर्छ भन्ने छैन। आठपहरिया वर्ण क्रम किरात (सिरिजङ्गा) लिपि सहित:

झ	झ	ञ्	झ१	झी१	
आ	इ	उ	ए	ओ	
ँ	ँ	ँ	ँ१	ँ१	
का	कि	कु	के	को	
ऒ	ऒ	ऒ	प	ऒ	
क	ख	ग	घ	ङ	
ग	ङ	ञ			
च	छ	ज	झ		
ञ	ञ	ञ	ञ		
ट	ठ	ड	ढ		
उ	ऋ	ऌ	ए	ऒ	
त	थ	द	ध	न	
ऒ	ऒ	ढ	ऒ	ऒ	
प	फ	ब	भ	म	
ऒ	ऒ	ऒ	ऒ	ऒ	ऒ
य	र	ल	व	स	ह
०	७	१	२	३	४
०	१	२	३	४	
७	८	९	१०	११	
५	६	७	८	९	

२. समाविष्ट खण्डहरू

आग्मा [agma] (1sg pres आगुङ्दुङ्; 3sg pst आगुए) **क्रि.** १) फोड्नु break २) चर्किनु crack **eg.** पाङ् छिरुवाट्ङिना गारो आग्मा ठालाङ् चोगुए ॥ घर पछाडिको गारो चर्किन थाल्यो। ३) फुट्नु to break, to crack, to explode, to burst out, to separate, to have dissension or dispute, to be perforated **eg.** आडा आसेन् लेन्ना एडोक् पाङ् लेङ्दुङ्ङिना हाट्लेलोक् हिन्वाडा आग्मा उटुम् चोगुए ॥ मैले हिजो दिनमा मात्रै घर लिपेको थिएँ अहिले देखि नै फुट्नु थाल्यो।

- आठपहरिया मूल शब्द (देवनागरी मोटो अक्षरमा)
- उच्चारण सङ्केत (रोमन अक्षरमा वर्गकोष्ठभित्र)
- विविधता, जस्तै भाषिका/ स्वतन्त्र/ व्याकरण/ बहुवचन/ भूत/ वर्तमान/ हिज्जे (कोष्ठभित्र)
- शब्दवर्ग (अङ्ग्रेजी छोटकरीमा)
- नेपाली अर्थ
- अङ्ग्रेजी अर्थ
- उदाहरण वाक्यहरू

३. संक्षिप्तकृत

अ.मू.....	अनुकरण मूल
अ.मू.....	अनुकरण मूल
उदा.....	उदाहरण
क्रि.वि.....	क्रिया विशेषण
क्रि.प.....	क्रिया-पदावली
क्रि.वि.....	क्रिया विशेषण
क्रि.....	क्रिया
ना.यो.....	नाम योगी
ना.....	नाम
निपा.....	निपात
पर.....	परसर्ग
पू.स.....	पूर्वसर्ग
प्रश्न वा.....	प्रश्न वाचक सर्वनाम
वि.बो.....	विस्मयादिबोधक
वि.....	विशेषण
स. क्रि.....	सकर्मक क्रिया
संयो.....	संयोजन

सर्व..... सर्वनाम
num..... सङ्ख्या
pres of..... वर्तमानकाल
pst of..... भूतकाल

आ

आ- [a] **पू.स.** मेरो- my, mine

आ-आप्ये [a-appe] **क्रि.वि.** भिन्न
separate, apart, split, broken, different,
diverse, dissimilar, distinct, other,
fraction

आआ [aa] **ना.** कुखुरालाई बोलाउने शब्द
sound for calling chicken

आइ [ai] **निया.** हो (स्थान विशेष) yes

आइकेले [aikle] **क्रि.वि.** एकलै alone

आइकेलेना [aikelena] **क्रि.वि.** एकलै
alone, singly

आइबो [aibo] **ना.** आँप mango

आइया [aija] **वि.बो.** घोच्दा, लड्दा,
दुख्दा उच्चारण हुने शब्द sound
produced while piercing by something

आइलोक् [ailok] **क्रि.वि.** १) ठिक्कै हो
maybe alright २) हो नि **eg.** आउसा
यापमिचिलोक् खेइन्गा लोनाँना
आइलोक् आपिगाना टे? हिजो राती
मानिसहरूसँग भगडा गर्नु हुँदैन भन्दा
ठिक्कै हो भन्थ्यो त। ३) हो त **eg.**
आसेन् कापाङ्ग धनकुटा इ लोनाँना
आइलोक् आपिगाना हाट्लेम्बाक्
माखाक् आपिक्ना टे? अस्ति तिम्रो घर
धनकुटा हो भन्दा हो त भन्थ्यो अहिले
चाहिँ होइन भन्छौ?

आइलोक् टे [ailok t] **निया.** हो त नि yes
it is

आउलेबासक् [aulebasak] **ना.** वनस्पति
(औलोको ज्वरोमा प्रयोग गरिने) a kind
of herbal plant

आउसा [ausa] **क्रि.वि.** हिजो राती
yesterday night

आए [ae] **क्रि.** हो yes

आकाकिरवा [akaki?wa] **ना.** १) गारुड
an eagle type bird २) काकाकुल चरा

आकि [aki] १) **प्रश्न.वा.** कति how
much, how many **eg.** एलाह!
चोमोलोङ्मा आकि ओचेट्नुना ॥ अहो!
सगरमाथा कति राम्रो छ। २) **क्रि.वि.**
कस्तो of what kind, like what **eg.** ना
मेन्भेमाउङ् आकि पाराना रैछो ॥ यी स्त्री
कस्तो खालकी रहे छिन्।

आकि मोज्जा [aki moddza] **वि.** १) राम्रो
अवसर good opportunity **eg.** खान्ना
लाग्वामा हिसिक्मा आकि मोज्जाना
टोर्वा आटुबुएसुए ॥ तिमीले नाच
सिकाउने राम्रो अवसरको काम पाएका
छौ। २) कस्तो राम्रो **eg.** नागा
पिच्छाचि आकि मोज्जा छ्याम्
ओलोसे ॥ यी केटाकेटीहरू कति राम्रो
गीत गए।

आकिटेप्मा [akitepma] **प्रश्न.वा.** कति
वटा how many **eg.** आडागा ठिमेक्
गोडा मेर्बाचि उयुङ्ग्वा खान्नाना
आकिटेप्मा मेर्बाचि उयुङ्ग्वा ॥ मेरो दश
वटा बाख्राहरू छन् तिम्रो कति वटा
बाख्राहरू छन्।

आक्खेरि [akk^heri] १) **क्रि.वि.** आखिर
last, final, latter, finally, eventually, at
last, at length, in the long run, want,
need **eg.** काम्प्युटर चाहाबा लिनानानुङ्
इन्नेट्निङ् आक्खेरि चाहाबा लिना
रैछौ ॥ कम्प्युटर चाहिँदैन भनेर किनिन

आखिर चाहिने रहेछ। २) *वि.*
 अण्ठयारो *eg.* ओफाबामेडा हाट्ले
 आडा आक्खेरिडि टाइसाडे ॥ पैसा
 नभए आज म अण्ठयारोमा परेको छु।

आक्ठाक् [akṭʰak] *ना.* तान loom

आक्पा [akpa] *ना.* डकार belching,
 burping, eructation

आक्मा [akma] (1sg pres आक्टुङ्कुङ्; 3sg
 pst आक्टुए) *क्रि.* चिल्नु sting, prick

आक्मिक् [akmik] *ना.* १) कोका २)
 तान बुन्दा प्रयोग हुने साधना a device to
 pass the thread while making cloth in a
 loom

आक्ला [akla] *ना.* लुगा भुन्ड्याउने ठाउँ
 hanger

आखुक्टेन् [akḥuk[en] *क्रि.वि.* कानेकोर्सी
 four days from today

आगाल् [agal] *ना.* १) छेस्किनी latch,
 metal bolt २) चुकुल latch, hinge, hasp
 ३) आग्लो wooden bolt, latch

आगुङ् [agun] *ना.* मामा maternal uncle,
 mother's brother

आगुङ्चि [agunṣi] *ना.* मामा माइजु
 maternal uncle and aunt

आगुट्टे [agut[te] *ना.* गोटी खेल a kind of
 local game

आगोङ्पाङ् [agonpan] *ना.* १) मामा घर
 maternal uncle's house २) मावली
 maternal uncle's family

आगोङ्बा [agonba] *ना.* मामा maternal
 uncle, mother's brother

आगोङ्बु [agonbu] *क्रि.वि.* तीन दिनअघि
 from three days before

आगोङ्मा [agonma] *ना.* १) सौतेनी आमा
 step mother २) माइजु maternal aunt
 ३) सानी आमा ४) ठूली आमा
 mother's elder sister

आग्मा [agma] (1sg pres आगुङ्कुङ्; 3sg
 pst आगुए) *क्रि.* १) फोड्नु break २)
 चर्किनु crack *eg.* पाङ् छिरुवाट्डिना
 गारो आग्मा ठालाङ् चोगुए ॥ घर
 पछाडिको गारो चर्किन थाल्यो। ३)
 फुट्नु to break, to crack, to explode, to
 burst out, to separate, to have
 dissension or dispute, to be perforated
eg. आडा आसेन् लेन्ना एडोक् पाङ्
 लेङ्कुङ्ना हाट्लेलोक् हिवाडा आग्मा
 उट्टुम् चोगुए ॥ मैले हिजो दिनमा मात्रै घर
 लिपेको थिएँ अहिले देखि नै फुट्नु
 थाल्यो।

आडा [aṇa] *सर्व.* १) म I, me *eg.* आडा
 लेम्बा लेम्बा एडोक् इस्कुलडि पढाँ
 लिडा खाट्नाना ॥ म दिउँसो दिउँसो मात्रै
 स्कूलमा पढ्न जान्छु। २) मैले *eg.*
 आडा आसेन् युसा ओचाफेन्ना सेम्माङ्
 माक्कुडे ॥ मैले हिजो राती नराम्रो सपना
 देखेँ।

आडाएना [aṇaena] *क्रि.वि.* एकलै alone

आडाएरो [aṇaero] *क्रि.वि.* एकलै alone

आडाना [aṇana] *सर्व.* मेरो my, mine

आङ्गुठि [aṅguṭṭhi] *ना.* १) औँठी ring
 २) अँगुठी finger-ring

आङ्गुर [aṅgur] *ना.* अङ्गुर grape,
 grape

आङ्गुलि [aŋguli] **ना.** औंला finger, toe

आङ्गुलिक् [aŋgulik] **ना.** औंला finger, toe

आङ्गुलिक् येप्मा [aŋgulik jepma] (1sg pres आङ्गुलिक् येप्डुङ्गुङ्; 3sg pst आङ्गुलिक् येप्डुए) **क्रि. प.** औंला टेक्नु

आङ्गुलिकडा टोङ्मा [aŋgulikɖa tɔŋma] (1sg pres आङ्गुलिकडा टोङ्सुङ्गुङ्; 3sg pst आङ्गुलिकडा टोङ्सुए) **क्रि. प.** औंलाले ताक्नु **eg.** ठिबाङ्गु यापमि याक्लेटुनाडा आङ्गुलिकडा टोङ्मा याक्मा नुङ्ना ओटोकानाङ्गि खाम्माउङ्गोक् लोमालाम्मा कोनयुक् ॥ एक जना मानिस सँग रिस उठ्यो भने औंलाले ताक्नु भन्दा उसको सामु गएर नै सम्भाउनु पर्छ।

आङ्गोम् [aŋgom] **ना.** बिनायो kind of harp made of bamboo or cane, played by pressing with the mouth and stretching its cord with the tongue

आङ्गोरा [aŋgora] **ना.** अमला myrobalan

आङ्गवा [aŋgwa] **ना.** १) खोटो sticky substance that flows out slowly especially from fir or pine trees, resin २) सल्लोको चोप sticky substance that flows out slowly especially from fir or pine trees, resin

आङ्गवारा [aŋgwara] **ना.** अमला myrobalan

आङ्छाम्पा [aŋtʂʰapma] **क्रि.** हेला गर्नु to dominate **eg.** पिच्छा मिट्साबाक् आङ्छाम्पा लिनिया ॥ केटाकेटी भनेर हेला गर्नु हुँदैन।

आङ्बो [aŋbo] **ना.** सल्लो any kind conifer or pine tree

आङ्मा [aŋma] (1sg pres आङ्डुङ्गुङ्; 3sg pst आङ्डुए) **क्रि. १)** उखेल्लु to pull up, to tear up by the roots, to uproot **eg.** चामा लालिक् आङ्मा खेरोक् युङ्गवा ॥ धानको बिउ उखेल्लु त्यति कै छ। २) ढल्लु to fall down, to lie down, to decline ३) सहनु to bear, to tolerate, to endure, to suffer, to have patience, to put up with **eg.** ना ओओडा आङ्डिक् ठेना याङ्छामा आङ्मा आङ्डुए ॥ यो बालकले अति ठूलो दुःख सहनु सहायो। ४) उखेल्लिनु to be pulled up, to be torn up by the roots, to be uprooted **eg.** चिप्चोबा उभुङ्मा आङ्माडोक् कोन्नेट्नि आप्पे आङ्सा खाडे ॥ उतिसको बोट उखेल्लु नै परेन आफै उखेलिएर गयो।

आङ्मा मिहिमा [aŋma mihima] **क्रि. प.** १) सहन नसक्नु २) उखेल्लु नसक्नु

आङ्माढामा [aŋmadʰama] ; 3sg pst आङ्सुढोए) **क्रि.** उखालेर आउनु

आङ्माना [aŋmana] **ना.** १) सहनशील tolerant, patient **eg.** आडा खान्नाना आङ्माना चाट्ला मौज्जा लोट्गुङ्गुङ्ना ॥ मलाई तिम्पो सहनशील बानी राम्रो लाग्छ। २) धीरता patience, calmness, sedateness, composure, gravity, stability, stableness

आङ्सु [aŋsu] (1sg pres आङ्सुङ्गुङ्; 3sg pst आङ्सुए) **क्रि.** उखेल्लु to pull up, to tear up by the roots, to uproot

आइसेलि [aɪseli] *ना.* सिम्टा, सल्लोको
बियाँ seed of pine tree

आचानाक् [atsanak] *क्रि.वि.* अकस्मात्
suddenly, unexpectedly, by chance

आँचोकमा [ātsokma] (1sg pres
आँचोगुड्डुङ्; 3sg pst आँचोगुण) *क्रि.*
१) मुख खोल्नु to open mouth २) आँ
गर्नु

आच्युस् [attsus] *क्रि.वि.* भण्डै

आच्छि [attsʰi] *वि.बो.* १) चिसो वा
जाडो हुँदा बोलिने शब्द २) पानीले
भिज्दा बोलिने sound produce because
of cold

आच्छिका [attsʰika] *ना.* हाच्छिउँ sound
of sneezing, sneeze

आच्छिम् [attsʰim] *ना.* १) काकाको
श्रीमती २) काकी father's younger
brother's wife, aunt

आच्छु [attsʰu] *वि.बो.* जाडो हुँदा बोलिने
शब्द

आच्छुम्बु [attsʰumbu] *क्रि.वि.* अस्ति the
day before yesterday

आच्छो [attsʰo] *क्रि.वि.* उहिले in ages
gone by, in ancient times, ago

आच्छो आच्छो [attsʰo attsʰo] *क्रि.वि.* १)
सुरुमा २) प्राचीन ancient, old, antique
३) उहिले उहिले ४) एक समयमा

आच्छोना [attsʰona] *क्रि.वि.* उहिलेको of
old time

आच्छोना रिङ्पान् [attsʰona riŋpan] *ना.*
१) परम्परागत traditional २)
रुढीवादी traditional, conventional,

conservative

आछामे [atsʰame] *ना.* बनमारा
eupatorium

आछायुक् [atsʰajuk] *ना.* दुःखी हुने *eg.*
खान् नाइडेडोक् टोवा चोक्मा कास्वा
युडे भोने हान्डेङ् याङ् आछायुक् मामु ॥
तिमी यसरी नै काम गर्न अल्ल्छी गय्यो
भने पछि दुःखी हुन्छौ नानी।

आछिप्माङ् [atsʰipmaŋ] *क्रि.वि.* १)
पराघौँ साल three years later २) तीन
वर्ष पछाडि three years later

आछुम्बु [atsʰumbu] *क्रि.वि.* अस्ति the
day before yesterday

आछो [atsʰo] *क्रि.वि.* उहिले in ages gone
by, in ancient times, ago

आँटा [āta] *ना.* सरिफा custard apple

आटुकटेन् [aɪtukɛn] *क्रि.वि.* कानेकोर्सी
fourth day

आटुप्टेन् [aɪuptɛn] *क्रि.वि.* कानेकोर्सि
fourth day

आटुप्टेन् [aɪupɛn] *क्रि.वि.* कानेकोर्सि
fourth day

आटुप्माङ् [aɪupmaŋ] *क्रि.वि.* चौथो वर्ष
(आउने) fourth year *eg.* आइता माया
आमेरिकालाम्मा आटुप्माङ् एडोक्
टायुक् ॥ आइत माया अमेरिकाबाट
चौथो वर्षमा मात्र आउँछिन्।

आटेबा [aɪeba] *ना.* १) मान्ते खानेकुरा
poisonous; venomous; viperous २)
विषालु poisonous, venomous, viperous

आट्टुकि [aɪtuki] *ना.* अत्तो थाप्ने गीत to
create obstacle

आट्टुबुये [at̪t̪ubuje] **ना.** खुच्चिड word used as the pretence or pretext of satisfaction at the suffering of others **eg.** आट्टुबुये, लोनाना रिङ् आखेम्सुवट्टुन् टे हाट्टले याङ्आछाडे ॥ खुच्चिङ्, भनेको कुरा सुनिनस् अहिले दुःख पाइस्।

आँट्याँ [ãt̪jã] **ना.** आँट dare, courage, bravery, dare, encourage

आँट्याँ चोगमा [ãt̪jã t̪sogma] (1sg pres आँट्याँ चोगुङ्गुङ्; 3sg pst आँट्याँ चोगुए) **क्रि. प.** आँट गर्नु make bold

आँठा [ãt̪hã] **ना.** खेतको गारा terrace

आँठाडिला [ãt̪hãd̪ila] **ना.** माटोको डिल (घरभित्र उठाएको)

आट्टा [at̪t̪hã] **वि.बो.** पोल्दा वा दुख्दा उच्चारण गरिने शब्द sound produce when fire touches

आडाङ्बा [aɖãŋba] **ना.** मालिक possessor, proprietor, owner, master, lord, God, protector

आडाबा [aɖãba] **ना.** स्त्री साथी girl friend

आडाबा [aɖãba] **ना.** १) मितिनी wife of a friend (with whom one has formed friendship by a particular ceremony), female friend (of another woman only) २) साथी associate, friend, companion

आडाबो [aɖãbo] **ना.** केटी साथी girl friend

आडुबा [aɖuba] **ना.** हजुरबा grandfather

आडुमा [aɖuma] **ना.** १) हजुरआमा grandmother २) बजू father's or mother's mother, grandmother

आङ्डिक [aɖɖik] **वि.** १) अति very, much, too, exceeding २) असाध्य incurable, extreme, much ३) साह्रै extreme, very, extremely ४) अचाक्ली much, extreme, too much, extremely, excessively

आङ्मारे [aɖmare] **ना.** गंधे साग

आढायुसा [aɖhãjusa] **क्रि.वि.** मध्य रात midnight, dead of night

आत्त्याँ [at̪t̪jã] **ना.** आत्तिनु to be nervous, to frighten, to panic

आत्त्याँ लिमा [at̪t̪jã lima] (1sg pres आत्त्याँ लिङ्; 3sg pst आत्त्याँ चोगुए) **क्रि. प.** आत्तिनु to be nervous, to frighten, to panic

आना [ana] **ना.** दिदी elder sister

आँना [ãna] **सर्व.** मेरो my, mine

आनाउ [anau] **ना.** १) हलोको बिँड २) अनौ plough--handle

आनाक्पो [anakpo] **ना.** १) भतिजा nephew २) भदै nephew

आनामाने [anamane] **ना.** साहिँलो the third eldest by birth

आनाम्बा [anamba] **ना.** मेरो ससुरा my father-in-law

आनाम्मा [anamma] **ना.** १) मेरी सासु my husband's or wife's mother, my mother-in-law २) मेरी सासु आमा

आनि [ani] **सर्व.** हामी we

आनिआनि [aniani] **क्रि.वि.** एक आपसमा each other

आनिगा [aniga] **सर्व.** हाम्रो our, ours

आनिडा [aniṇa] **सर्व.** हामी we
आनिटुडुमा [aniṭuḍuma] **ना.** १) जंगलेनी
 one of the goddesses of the forest २)
 वनदेवी
आनिटुरुमा [aniṭuruma] **ना.** १) जंगलेनी
 one of the goddesses of the forest **eg.**
 ठिबाङ् यापूमि एकेलेङ् एकेलेङ्
 चेक्टेटाना पोङ्गोलो नाम् ओठोना
 आनिटुरुमाडा खाट्एसुना रैछो ॥ एक
 जना मानिस उल्टो उल्टो बोल्दै थियो
 किन पो भनेको त उसको दिमाग
 वनदेवीले लगेको रहे छ। २) वनदेवी
आनिना [anina] **सर्व.** हाम्रो our, ours
आनुगु [anugu] **ना.** मेरो फुपाजु my
 father's (elder or younger) sister's
 husband
आनो [ano] **ना.** दिदी elder sister
आन्चि [antsi] **सर्व.** हामी we (two only)
आन्जा [andza] **ना.** १) भाइ younger
 brother, person who is younger (in age)
 than one २) बहिनी younger sister,
 younger brother-in-law's wife
आन्जो [andzo] **ना.** १) ज्वाइँ son-in-law
 २) भाइ बुहारी younger brother's wife
आन्झा [andz^ha] **ना.** भाइ younger
 brother, person who is younger (in age)
 than one
आन्भिनि [andz^hini] **ना.** मेरो फुपू my
 father's (elder or younger) sister
आन्भो [andz^ho] **ना.** बहिनी younger
 sister; younger brother-in-law's wife

आन्डेबा [andeba] **ना.** बाबुका दाजु
 father's elder brother, uncle
आन्डेमा [andema] **ना.** ठूली आमा
 mother's elder sister, aunt
आन्याँ [anjā] **सर्व.** १) हामी we **eg.** ना
 ठेना पाङ्म्बाक् आन्याँ आठपहरिया
 छोङ्बाचि छुम्माना पाङ् ए ॥ यो ठूलो
 घर चाहिँ हामी आठपहरिया जातिहरूको
 भेला घर हो। २) हाम्रो our; ours **eg.** ना
 ठेट्युगेट्ना आन्याँ बेङ्सि ए ॥ यो
 देखिएको हाम्रो खेत हो।
आन्याना [anjana] **सर्व.** हाम्रो our; ours
आपुयुसेट् [apujuset] **ना.** रक्षा protection,
 defence **eg.** साम्माङ्ङा आपुयुसेट् ॥
 भगवन्ले रक्षा गरुन्।
आप्टाङ्गवा [aptangwa] **वि.** १) घुमाउरो
 कुरा **eg.** याना भुम्भु खालि आप्टाङ्गवा
 रिङ् एडोक् चोक्ना ॥ त्यो दाजु खाली
 घुमाउरो कुरा मात्रै बोल्नु हुन्छ। २)
 व्यङ्ग्य sarcasm, satire
आप्या [appa] **ना.** बुबा father
आप्ये [appe] १) **क्रि.वि.** भिन्न separate,
 apart, split, broken, different, diverse,
 dissimilar, distinct, other, fraction **eg.** ना
 यापूमिडाना ओचाट्ला आप्ये पाराना
 साक्लोक्चा ठोङ्निना ॥ यो मानिसको
 बानी भिन्न/फरक प्रकारको छ, कसै
 सँग मिल्दैन। २) **क्रि.वि.** बेग्लै
 separately, apart ३) **क्रि.वि.** फरक
 difference, variance, different, unlike
 ४) **क्रि.वि.** छुट्टै **eg.** ना किटाब आप्ये
 युङ्सु ॥ यो किताब छुट्टै राख्। ५)
क्रि.वि. आफै **eg.** आडा आप्ये चामा

ठुकटुङ्गुङ्गु ॥ म आफै भात पकाउँछु ।
 ६) **क्रि.वि.** अलग separate, apart ७)
वि. अर्कै **eg.** याना यापमि उप्पा उमा
 नुङ्ना आप्पे निङ्ना ॥ त्यो मानिस
 उसको बुबा आमा भन्दा अर्कै देखिन्छ ।
आप्पे आनिगा [appe aniga] **सर्व.** आफ्नै
 own **eg.** आप्पे आनिगा यापमिचिडोक्
 मिसेन् निनिम्चिम्मा ॥ आफ्नै
 मानिसहरूलाई चिन्न सकिदैन ।
आप्पे आप्पे [appe appe] **क्रि.वि.** १)
 भिन्न भिन्न different २) फरक फरक
 ३) आफै आफै
आप्पे टाक्मा [appe takma] (1sg pres
 आप्पे टाक्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst आप्पे
 टाक्टुए) **क्रि. प.** १) छुट्टै लिनु २)
 छुट्टै थाप्नु **eg.** उपुन्डिना चुवा लोक
 धाराडिना चुवाडि उपुन्डिना चुवा
 सेङ्सेङ्गु लिनउङ्गु उपुन्डिना चुवा आप्पे
 टाक्मा कोन्युक् ॥ कुवाको पानी र
 धाराको पानीमा कुवाको पानी सफा
 हुनाले कुवाको पानी छुट्टै थाप्नु पर्छ ।
आप्पे निङ्मा [appe niṅma] **क्रि. प.** १)
 अन्तर देख्नु २) फरक देखिनु
आप्पे लिमा [appe lima] **क्रि. प.** अलग
 हुनु **eg.** ओचाफेन्ना ओचाटलालोक्ना
 यापमिलाम्मा आप्पे लिमा कोन्युक् ॥
 खराब आचारण भएको मानिसबाट
 अलग हुनु पर्छ ।
आप्पे सिमा [appe sima] **क्रि. प.** आत्म
 हत्या गर्नु to kill ourself, suicide
आप्पेगा [appega] **वि.** १) फरक
 difference, different, unlike २) बेग्लै
 separately, apart

आप्पेगा निङ्गवा [appega niṅgwa] **वि.**
 आन्तरिक मन
आप्पेना [appena] **वि.** छुट्टै different **eg.**
 ओठेगा यापमिचिगा आप्पेगा निङ्गवा
 बुक्का चोकडेङ्गुडिना ॥ ठूला
 मानिसहरूको आन्तरिक मन/विचार
 बुझ्न सकिदैन ।
आप्पेना [appena] **वि.** १) फरक
 difference, different, unlike २) अन्तर
 difference, distinction
आप्पेना पारा [appena para] **वि.** १)
 आफ्नै प्रकारको २) अनौठो strange,
 surprising, astonishing
आप्पा [app^ha] **ना.** १) दराज rack,
 cupboard २) टाँसी
आप्पा [apma] (1sg pres आप्पुङ्गुङ्गु; 3sg
 pst आप्पुए) **क्रि.** १) हान्नु to hit, to
 smite, to give a blow to, to strike, to
 shoot **eg.** फिट्काउलिडा कुप्येट्ना वा
 आप्पा लिनना ॥ गुलेलीले ओथारोमा
 भएको कुरालाई हान्नु हुँदैन । २) आउनु
 to come **eg.** खान् पाङ्गाङ्गुबा चोकडा
 आप्पा कोन्युक् ॥ तपाईं पितृ पूजा गर्न
 आउनु पर्छ । ३) ल्याउनु to bring, to
 fetch **eg.** भिरगाउडिना साम्बोक
 बिबारेडे छोड्मिडा आप्पा कोन्युक् ॥
 भिरगाउँको कोदो बिहिबार हाटमा बेचन
 ल्याउनु पर्छ ।
आप्पालिक् [apmalik] **ना.** कपास
 फट्काउने साधन
आप्लिबा [apliba] **ना.** बन्दुक gun, rifle,
 gun, pistol, musket, rifle

आबा [aba] (1sg pres आण्डा; 3sg pst आबे) **क्रि.** १) आउनु to come **eg.** खान् नेहि आबा॥ तिमी यता आउनु। २) आउ **eg.** खान् नेहि आबा॥ तिमी यता आऊ।

आबाहाक् [abahak] **क्रि.** आउनु to come
आबुइ [abui] **वि.बो.** १) तसिँदा बोलिने शब्द **eg.** आबुइ! आडा आहिप्माङ् याङ्डे॥ आम्मै! म त हिरिक्क भएँ। २) हतास despair, loss of all hope, discouraged ३) आम्मै word used to express sudden fear, surprise or grief

आबेला [abela] **क्रि.वि.** अबेर, ढिला late, too late, delay, lateness

आब्बुइ [abbui] **वि.बो.** लड्न लागदा वा डर लागदा बोलिने शब्द sound produced while falling or afraid **eg.** आब्बुइ! आडा आचुस्नाँ कोसाङ्वाट्टाङ्॥ धत्! म त धन्न लडिन।

आभोर [ab^horΛ] **ना.** खाँचो need, necessity, want

आमा [ama] **ना.** आमा mother

आम् [am] **ना.** पानी (बाल शब्द) water (child language)

आम्टेउना [amʈeuna] **वि.** कत्रो how big or much?, big, huge

आम्टेप्मा [amʈepma] **प्रश्न.वा.** कति how much, how many

आम्बाङ् [ambaŋ] **ना.** १) काका father's younger brother, uncle २) कान्छो बुबा

आम्बु [ambu] **ना.** दाजु elder brother

आम्बुइ [ambuŋ] **ना.** सिलाम small edible mustard-like seed

आम्बुवा [ambuwa] **ना.** चमेरो bat

आम्बेडुम्बे [ambeɖumbe] **ना.** डुम खेल a local game

आम्बोवा [ambowa] **ना.** चमेरो bat

आम्भु [amb^hu] **ना.** दाजु elder brother

आम्मा [amma] (1sg pres आम्सुइटुइ; 3sg pst आम्सुए) **क्रि.** १) सेक्नु to cook in oven, to bake, to roast, foment २) सेकाउनु to apply warmth and moisture

to (a part of the body) to foment, to bake

eg. लाङ् होमे भोने मुक्डि क्या नेक्सा मिहिडि आम्मा कोन्युक्॥ खुट्टा सुनियो

भने हातमा तेल लगाउँदै आगोमा सेकाउनु पर्छ। ३) हाम फाल्नु ४)

उफ्रिनु **eg.** याक्ठेरेक्लाम्मा यो होङ्डि आम्मा लिनिना॥ भिरबाट तल खोलामा

उफ्रिनु हुँदैन। ५) उफ्रनु to jump, to spring, to hop, to leap

आम्मा [amma] (1sg pres आम्सुइटुइ; 3sg pst आम्से) **क्रि.** उफ्रनु to jump, to spring, to hop, to leap

आम्माप्मा [ammapma] (1sg pres आम्माट्नाँ; 3sg pst आम्साडे) **क्रि.** १) उफ्रि जानु २) उफ्रेर जानु ३) उछिट्टिटनु to be flicked or knocked away

आयाबा [ajaba] **ना.** टिमुर kind of hot spice (like black pepper)

आरा [ara] **ना.** आरी small saw

आरावा [arawa] **ना.** १) साँधेको अचार seasoned pickle २) सलाद

आरि [ari] **ना.** भकिम्लो kind of plant
(used for keeping pickles, etc.)

आरिजाम्बेट् [aridzambet] **ना.** १) सानो
पात हुने भलायो a kind of tree २) काग
भलायो

आरु [aru] **वि.** अरू other, another, other,
other, more, additional, other, another,
more, further

आरेक्पु [arekpu] **क्रि.वि.** अस्ति भन्दा दुई
दिन अगाडि two days before, the day
before yesterday

आर्को [arko] **क्रि.वि.** अर्को other,
another, other, next

आलाम्बुगोन् [alambugon] **क्रि.** छाडा हुनु
to be free

आलोगा टेम्मा [aloga temma] **क्रि. प.**
भनेको कुरा मान्नु to agree, to obey

आल्मारे [almare] **ना.** गन्धे साग a kind of
herb

आल्लाक्का [allakka] **वि.** अलग, छुट्टै
separate, apart

आवेप्मा [awepma] **ना.** तिल sesamum
seed

आसाट्ना [asa[na] **वि.** १) आकर्षक
attractive, fascinating २) तानेर लाने

आसेन् [asen] **क्रि.वि.** १) पहिले before,
for the first time, in the beginning, in

olden times, in ancient time **eg.** ना
इस्कूल आसेन् आनि टोकुबा
टालाडिडोक् चोकबालाक् ॥ यो स्कूल
पहिले हाम्रो हजुर बाको पालामा नै
बनाएको हो। २) हिजो yesterday, the
last day **eg.** आसेन् माकेबोरा
खाम्पुङ्नाडा आकेङ्गोक् खोरोरो
रोसाडे ॥ हिजो मकै भटमास चपाउँदा
मेरो दाँत नै सबै भर्यो।

आसेन् युसा [asen jusa] **क्रि.वि.** हिजो राती
yesterday night

आसेन् हाट्ले [asen ha[le] **क्रि.वि.** हिजो
आज nowadays, in the present days

आसेन्-आसेन् [asen-asen] **क्रि.वि.** पहिले
पहिले one upon a time

आसेन्ना माइना [asenna maina] **क्रि.वि.**
गत महिना last month

आसेन् लेम्बा [asenn lemba] **क्रि.वि.**
हिजोको दिन yesterday

आसेन्ले [asenle] **क्रि.वि.** १) हिजो अस्ती
recently, in the last few days २) हाल
साल ३) थोरै समय पहिले

आसेन्लोक् [asenlok] **क्रि.वि.** अस्ति नै

आस्टाकोट् [as[akot] **ना.** इस्टकोट half
coat

आहारा [ahara] **ना.** चारो food

आँहाँ [āhā] **वि.बो.** नाई no

इ

इ [i] **निपा.** हो (third person singular
simple present of verb 'is')

-इ [i] **पर.** -मा affix used in the locative
case in Nepali to mean in, into, on, at,
between, etc.

इकि [iki] **प्रश्न.वा.** १) कस्तो of what kind, like what **eg.** ना इकि पाराना यापमि रैछो साक्डा ओलोडुना रिङ् चा खेम्सुन्ना ॥ यो कस्तो खालको मानिस रहेछ कसैले भनेको कुरा पनि सुन्दैन।
२) के what **eg.** इकि बो आमाट्टुए? के भनिस् अरे?

इकिना [ikina] **प्रश्न.वा.** कस्तो of what kind, like what

इक्कि [ikki] **प्रश्न.वा.** कस्तो of what kind, like what

इक्किना [ikkina] १) **क्रि.वि.** अचानक unexpectedly, suddenly २) **प्रश्न.वा.** कसरी how, in what manner

इखाप्माङ् [ik^hapmaŋ] **ना.** भक्तिको अन्तमा सोर मिलाउने वा बोलिने शब्द, देवतालाई पुकारिने शब्द

इग्मा [igma] (1sg pres इगुङ्गुङ्; 3sg pst इगुए) **क्रि.** उठाउनु

इडा [iɟa] **ना.** जाँड spirituous liquor made from fermented rice type of beer, fermented wine

इडा छिप्मा [iɟa ts^hipma] **क्रि.** प. जाँड छान्नु

इडा टेमा [iɟaɟema] ; 3sg pst इडाटेडुए) **क्रि.** जाँडले माल्नु to get intoxicated, to be drunk

इडा तुक्मा [iɟa^hukma] (1sg pres इडातुकुङ्गुङ्; 3sg pst इडातुकुए) **क्रि.** जाँड पकाउनु to make wine, beer, liquor

इडा तुङ्मा [iɟa^huŋma] (1sg pres इडातुङ्गुङ्गुङ्; 3sg pst इडातुङ्गुए) **क्रि.** १) जाँड खानु to drink wine, beer, liquor

२) जाँड पिउनु

इडाडाम् [iɟaɟam] **ना.** भट्टी पसल wine shop; beer shop

इडाफेबा [iɟap^heba] **ना.** जाँडमा हुने कीरा maggot in malt, maggot of alcohol

इङ्स्वा [iŋsɟwa] **क्रि.वि.** पछाडि behind, at the back of, the back

इच्छुट् [itts^hut] **क्रि.वि.** चाउरिनु to become wrinkled, to shrivel, to shrink

इच्छुट्मा [itts^huɟma] ; 3sg pst इच्छुट्टे) **क्रि.** चाउरि पर्नु to wrinkle, to shrivel, to shrink

इछुट् [its^hut] **ना.** १) चाउरी wrinkle, contraction of skin २) मुजा wrinkle (on the skin), crinkle (on cloth)

इट्मा [itɟma] (1sg pres इट्टुङ्गुङ्; 3sg pst इट्टे) **क्रि.** आँट्नु to dare, to venture, to be about to do or attempt a thing

इनाबा [inaba] **वि.बो.** १) धिक्कार condemnation, reproach, contempt, curse interj., fire! accursed be! woe; damn! २) थुइय्य

इनामा [inama] **वि.बो.** १) धिक्कार condemnation, reproach, contempt, curse interj., fire! accursed be! woe; damn! **eg.** इनामा! ओचाफेन्ना टोर्वा काचोक्वाचि खानिडा साजाए आटुबुम्टुम् ॥ धिक्कार! खराब काम गर्नेहरू तिमीहरूले सजाय पाउने छौ।
२) थुइय्य ३) बे कामे **eg.** इनामा, खान् पिच्छाउम् खोङ्डेना होला! बे कामे/थुइय्य, तँ केटा त कस्तो होला!

इनामा लिसे [inama lise] **वि.** बेकाम
भएको useless

इनामासोड् [inamason] **वि.बो.** बे कामे
useless

इनुन् [inun] **क्रि.** न किन्नु

इन्गाइन् [ingain] **ना.** १) किनमेल
shopping, marketing **eg.** रामे लोक
हारिडा बेइसि इन्गाइन् चोगाचुइ जोम्
ओफाबाडि छोइसाचुए ॥ रामे र हरिले
खेत किनमेल गरेर धेरै पैसामा बिक्री
गरे। २) ठेलमठेल crowding together,
congestion, elbowing, rush, jostling **eg.**
खालाङ्गाडि यापमिचिगा खिमेयाङ्मेडा
चोगुनाडा इन्गाइन् चोक्सा
ओलाम्टिगा ॥ शहरमा मानिसहरूको
भिडले गर्दा ठेलमठेल गर्दै हिँड्छन्।

इन्गाइन् चामा [ingain tsama] **क्रि.** प.
ठेला ठेला गर्नु

इन्दुके [induke] **ना.** चिउरीको घ्यू

इन्मा [inma] (1sg pres इन्दुइन्दुइ; 3sg pst
इन्दुए) **क्रि.** १) ठेल्नु to push, to shove,
to elbow २) किन्नु to buy, to purchase
eg. पाइ चोक्मा स्वाँरा इन्मा कोन्युक् ॥
घर बनाउनु जग्गा किन्नु पर्छ। ३)
धकेल्नु to push, to press forward, to
shove **eg.** आनि नुइना ओठेगा
यापमिचि इन्मा लिनना ॥ हामी भन्दा
ठूला मानिसहरूलाई घचेट्नु/धकेल्नु
हुँदैन। ४) घचेट्नु to push, to shove, to
move forward by pushing

इन्माडेमा [inmadema] (1sg pres
इन्दुइडेसुइन्दुइ; 3sg pst इन्दुडेसुए) **क्रि.**
१) हुत्त्याउनु to fling, to hurl (out,

down, in), to throw away, to lay aside
२) ठेलि पठाउनु

इन्ल्वाट् [inlwat] **ना.** चिउरी kind of plant
from which fiber is obtained, Sterculia
coxinia, its fruit

इण्डिप्पोक् [ipippok] **num** बाइस the
number of twenty two, 22, twenty-two

इण्टाला [iptala] **num** दुई तले two-
storeyed

इण्टुन् [iptun] (1sg pres इण्निइना; 3sg pst
इण्टुवट्टुन्) **क्रि.** न भर

इण्टेप्बोक् [iptepbok] **num** चौबीस
twenty-four

इप्पाइ [ippan] **num** १) दुई जना two
person २) जोडी couple, pair, set ३)
दुवै both

इप्पाइलोक [ippanlok] **num** दुवै both

इप्पोक् [ippok] **num** १) दुइ वटा two
२) दुई two

इप्पोक् [ippok] **num** दुई two

इप्पोक् खेप् [ippok k^hep] १) **num** दुई
पल्ट twice time २) **क्रि.वि.** दुई चोटि
twice time

इप्पोक् फेरा [ippok p^hera] **num** दुई पल्ट
twice time

इप्पोक्खेप् [ippokk^hep] **num** दुई पटक
twice time

इप्पोक्ना [ippokna] **num** दुई वटा two

इप्पोक्फेरा [ippokp^hera] **num** दुई पल्ट
twice time

इप्पोक्मुक् [ippokmuk] **num** दुई हजार
two thousand

इप्पोक्मेक् [ippokmek] **num** बीस twenty

इप्पोक्मेक्मेक् [ippomekmek] **num** दुई
सय two hundred

इप्मा [ipma] (1sg pres इप्टुइटुइ; 3sg pst
इप्टुए) **क्रि.** १) भरिनु be filled with २)
भर्नु to fill, to make full, to satisfy

इप्माना [ipmana] **वि.** भर्नु पर्ने to be filled
up

इमालिङ् [imaliŋ] **ना.** रक्सी alcohol, wine,
spirit, rum

इमालिङ्जुमा [imaliŋjuma] (1sg pres
इमालिङ्जुइटुइ; 3sg pst
इमालिङ्जुए) **क्रि.** रक्सि पार्नु to make
alcohol

इमालिङ्जुम्मा [imaliŋtʰuŋma] (1sg pres
इमालिङ्जुइटुइ; 3sg pst
इमालिङ्जुए) **क्रि.** रक्सी पिउनु to drink
alcohol

इम्टेप्मा [imtɛpma] **प्रश्न. वा.** कति how
much, how many

इम्नेन् [imnen] (1sg pres इम्निङ्ना; 3sg
pst इम्नेट्नि) **क्रि.** न सुत

इम्मा [imma] (1sg pres इन्डुइटुइ; 3sg pst
इन्डुए) **क्रि.** १) किन्नु to buy, to
purchase **eg.** पाङ् चोक्मा स्वाँरा इम्मा
कोन्युक् ॥ घर बनाउनु जग्गा किन्नु
पर्छ। २) सुत्नु to sleep, to go to bed, to
lie down, sleep, lie down **eg.** युसाना
पाका एडोक् आनि इम्मा कोन्युक् ॥
रातको समयमा मात्र हामी सुत्नु पर्छ।
३) धकेल्नु to push, to press forward,
to shove **eg.** आनि नुङ्ना ओठेगा
याप्मिचि इन्मा लिनिना ॥ हामी भन्दा

ठूला मानिसहरूलाई घचेट्नु/धकेल्नु
हुँदैन। ४) ठेल्नु to push, to shove, to
elbow ५) घचेट्नु to push, to shove, to
move forward by pushing ६) निदाउनु
to sleep, to fall asleep, (of muscles,
limbs, etc.) to be numb, to benumb

इम्मा बेला [imma bela] **क्रि.वि.** सुत्ने
समय

इम्माजामा [immadzama] १) **ना.** शारीरिक
सम्बन्ध to have sexual enjoyment (with
a woman) २) **क्रि. प.** सम्भोग गर्नु
sexual intercourse ३) **क्रि. प.** सुति
खानु sexual intercourse

इम्माडिमा [immaɖima] (1sg pres
इन्डुइडिसुइटुइ; 3sg pst इन्डुडिसुए)
क्रि. १) हुत्त्याउनु to throw away, to
cast away, to reject, to lay aside, to
discard २) ठेलि पठाउनु

इम्मापिमा [immapima] (1sg pres
इम्मापिडुइटुइ; 3sg pst इम्मापिडुए) **क्रि.**
सुत्न दिनु

इम्मायाक्मा [immajakma] (1sg pres
इम्मायाक्डा; 3sg pst इम्सायाक्टे) **क्रि.**
१) थलो पर्नु २) सुतिरहनु to be sick

इम्मेप्मा [imnepma] (1sg pres
इम्मेट्टुइटुइ; 3sg pst इम्मेट्टुए) **क्रि.**
सुताउनु to cause to sleep, to put to
sleep, to cause to lie down, to have
sexual intercourse (with a woman)

इम्मेप्माजामा [imnepmadzama] (1sg pres
इम्मेट्टुइजाइटुइ; 3sg pst इम्मेट्टुजोए)
क्रि. प. करणी गर्नु to have sex

इम्सालेड्मा [imsaleḍma] (1sg pres
इम्सालेड्डा; 3sg pst इम्सालेड्से) **क्रि.**
सुत्दै अर्को तिर फर्किनु

इलामे [ilame] **ना.** बारीमा पाइने एक
प्रकारको भार a kind of weed

उ

उ- [u] **पू.स.** उसको-

उइछा [uits^ha] **ना.** बच्चा baby, child

उइछा होप्मा [uits^ha hopma] (1sg pres
उइछा होट्टुड्डुड्; 3sg pst उइछा
होट्टुए) **क्रि. प.** बच्चा काङ्नु to hatch

उइछाचि [uits^hatsi] **ना.** छाउरा छाउरी,
छोराछोरी puppies, children

उइले [uile] **क्रि.वि.** १) उहिले in ages
gone by, in ancient times, ago २)
प्राचीन ancient, old, antique ३) विगत
gone away

उकारिकना [ukarikna] **वि.** १) घुमाउरो
roundabout, winding circuitous, indirect
२) कुप्रो hunchbacked, stooped

उकुरछुट् [ukurts^hut] **वि.** कुप्रो
hunchbacked, stooped

उकुरछुप् [ukurts^hup] **वि.** कुप्रो
hunchbacked, stooped

उकुरदुम्बेट् [ukurd^humbet] **ना.** गोरु जुधाइ
bull fight

उखिङ् [uk^hiŋ] **ना.** १) फियो spleen २)
पित्त gall, bile

उखिवा [uk^hiwa] **ना.** चोप gum, resin

उखिवाट् [uk^hiwaṭ] **ना.** १) स्वलन fall,
stumbling, discharged (as of semen)
२) वीर्य semen, seminal fluid ३) चोप
gum, resin

उगुड्मा [ugugma] **ना.** १) बोट plant, tree
२) स्रोत steam, torrent, downpour,
spring, source, origin

उगोड् [ugōḍ] **ना.** टुक्रा piece, part, portion,
break into pieces, slice

उघुड्मा [ug^huḡma] **ना.** १) बोट plant,
tree २) रुख tree

-उङ् [uŋ] **पर.** १) -एर २) -देखि from,
by, with, by seeing, obviously,
apparently

उङ्मा [uḡma] (1sg pres उङ्डा; 3sg pst
उङ्से) **क्रि.** आउनु (माथिबाट) to come
from up

उचाट्ला नुना [utsaṭṭla nuna] **वि.** राम्रो
स्वभाव good habit, character

उचाप्पाङ् [utsappaṅ] **वि.** १) टाँठो बाठो
clever; intelligent २) परिपक्व mature
३) चलाख clever, sly ४) चतुर clever,
artful, tactful, intelligent

उचाफेन्ना [utsap^henna] **वि.** १) नराम्रो
bad, defective, evil, ugly २) खराब bad,
evil, wicked

उचाफेन्ना बेला [utsap^henna bela] **क्रि.वि.**
नराम्रो समय to worse period

उचिउला [utsiula] **ना.** १) मुना new shoot
of a creeper २) टुसा shoot, sprout

उचुपुरुक् [utsupuruk] **ना.** कोपिला buds

उचुपुरुवा [utsupuru?wa] **ना.** कोपिला buds

उछि [uts^hi] **ना.** मासी, हाडभित्र हुने पदार्थ, गुदी marrow

उछिक् [uts^hik] **ना. यो.** १) तल down, under, underneath, below, bottom, lowest part २) मुनि under, beneath, below, underneath, down

उछिक्डि [uts^hikɽi] **ना. यो.** मुनि तिर towards down

उछुक [uts^huk] **ना. १)** खुर (जीवजन्तुको) hoof २) नङ्ग्रा (जीवजन्तुको) nail

उछुपाना [uts^hupana] **ना.** बिको lid (as of a box or basket), cork of a bottle, any covering

उछुप्पना [uts^huppna] **ना.** ढकनी lid; cover

उजारा [udzara] **ना.** जरा root

उजिगा लोमा [udziga loma] **क्रि. प.** सिक्सको लागु

उटिउँबा [utjūba] **ना.** काँडा thorn, thorn, prickle

उटुप् [utup] **ना.** अर्थ meaning, sense, explanation

उटुम् [utum] **ना. १)** प्रारम्भ beginning, commencement २) मेसो layout, arrangement of work, ३) थालनी beginning, commencement ४) शूरूवात beginning

उटुम् ओङ्मा [utum oŋma] (1sg pres उटुम् ओङ्मुङ्ङ; 3sg pst उटुम् ओङ्सुए)

क्रि. प. १) थालनी गर्नु to start, to begin, to set in, to set about २) स्थापना गर्नु to establish

उटुम् चोकमा [utum tsokma] (1sg pres उटुम् चोगुङ्ङ; 3sg pst उटुम् चोगुए) **क्रि. प. सुरु गर्नु** to start, to begin

उटुम् लिमा [utum lima] **क्रि. प. १)** आरम्भ हुनु to start, to begin २) सुरु हुनु start; begin

उटुम्मिना [utummina] **ना. १)** आधार भूत basic, fundamental २) प्राथमिक primary

उटेहेक् उलाङ् [utehek ulaŋ] **ना. १)** शिर पाउ २) लासलाई शिरदेखि खुट्टासम्म जाँड र तेल दल्ने कार्य a death ritual

उट्टार [uttar] **ना.** उत्तर answer, reply, the north

उठिन् [ut^hin] **ना.** अण्डा egg

उटुइ [ut^hui] **ना. यो.** माथि up, upstairs, the top, above

उटुइना [ut^huina] **क्रि. वि.** माथिल्लो upper, higher (of position)

उटुइ ठाङ्मा [ut^huŋ^haŋma] **क्रि.** माथि चढ्नु to climb up

उटुइङ्ङि [ut^huŋŋi] **ना. यो.** माथि up, upstairs, the top, above

उना [una] **ना.** दिदी elder sister

उनि [uni] **ना.** उन धागो woolen thread

उनु [unu] **ना.** मुख्य main, head

उन् [un] **सर्व.** १) उ he, the sixth letter of the vowels, he, she, word used when pointing out something at a distance

२) उहाँ he
उन्भा [undz^ha] **ना.** १) बहिनी younger sister, younger brother-in-law's wife २) भाइ younger brother, person who is younger (in age) than one
उन्ना [unna] १) **वि.** छोटो short **eg.** ना सिङ्ग उभुङ्मा ओगेंड आङ्गिक् उन्ना लिसे ॥ यो रूखको टुक्रा अति छोटो भयो। २) **वि.** पुङ्के dwarf, dwarfish ३) **वि.** होचो वा पुङ्को to short **eg.** ना यापमि उन्ना रैछो ॥ यो मानिस होचो/पुङ्को रहेछ। ४) **वि.** संक्षिप्त abridged, abbreviated, concise, brief, abridged, brief ५) **सर्व.** उसले **eg.** उन्ना चोगुनाँ र्खाप्पा आसुबेन्माक्फेन् जाखाम् चोगुडे ॥ उसले गर्दा सबै मेरो धन सम्पत्ति खतम भयो।
उन्नाना [unnana] **सर्व.** उसको his
उन्नालिमा [unnalima] (1sg pres उन्नालिडा**क्रि.** १) पुङ्को हुनु २) छोटो हुनु to be shorten
उन्नि [unni] **सर्व.** १) उसको २) उसमा
उन्मा [unma] **वि.** छोटो हुने to be shorten
उन्लोक् [unlok] १) **क्रि.वि.** छोटकरी short, brief, succinct, concise २) **सर्व.** ऊ संग ३) **वि.** छोटो short
उपाप्मा [upapma] **ना.** १) छोक्रा the solid non-juicy part २) नछानिएको जाँड
उपिङ्बा [upinba] **ना.** १) सिपाही soldier, Sepoy, police constable २) हरियो green ३) सेना army, troop, regiment
उपिम् [upim] **ना.** करड rib

उपुङ्मा [upunma] **ना.** १) बोट plant, tree २) फेद root (of a tree)
उपुच्चुवा [uputtisuwa] **ना.** फिँज foam
उपुट् [uput] **ना.** १) मुहान source (of a stream), origin २) दुलो hole, cavity, animal's hole, cave, pit, ditch ३) प्वाल hole
उपुन् [upun] **ना.** १) मुहान source (of a stream), origin २) कुवा well
उफाबा [up^haba] **ना.** १) रातो red, rosy २) रजस्वला monthly flow of blood, menses, menstruation, woman in her period
उफारा [up^hara] **ना.** १) उपियाँ flea **eg.** वालोङ्गडाङ्गि उफारा उलिसेसे ॥ कुखुराको खोरमा उपियाँ भएका छन्। २) आधा half **eg.** ठिक् राङ्ग उफारा चोक्मा लोङ्सा लेग्मा कोन्युक् ॥ एक रुपैयाँ आधा बनाउनुको लागी साट्नु पर्छ।
उफिप्पा [up^hipma] **ना.** १) औँलाको काप २) चेप
उफुट्नासा [up^hutnasa] **वि.** गहुँगोरो wheat-like brown or whitish in complexion
उफुप्पा [up^huppa] **वि.** सेतो white, white-coloured
उफुप्पा साम्बोक् [up^huppa sambok] **ना.** सेतो कोदो white millet
उफुप्पा हाडे [up^huppa haḍe] **ना.** १) सेतो खर white thatch २) एक प्रकारको सेतो घाँस white grass

उफुप्पासा [up^huppasa] **ना.** सेतो मासु
white meat

उफेट् [up^het] **ना.** फक्रेको फूल bloomed
flower

उबुसुत्वा [ubusu[?]wa] **ना.** १) धुलो dust,
dirt, powder, dust, powder, flour २) भुस
chaff, husk

उभुङ्मा [ub^hujma] **ना.** १) रूख tree २)
बोट plant, tree ३) फेद root (of a tree)
४) काण्ड

उमा [uma] (1sg pres उडुङ्दुङ्; 3sg pst
उडुए) १) **क्रि.** पोल्नु to inflame, to
burn, to scorch, to singe, to burn flesh,
to bake (in the fire), to roast २) **क्रि.**
रक्सी पोल्नु to make wine **eg.** पाइले
इडा ठुक्माउङ् इमालिङ् उमा कोन्युकु ॥
पहिला जाँड पकाएर रक्सी पोल्नु पर्छ।
३) **ना.** माउ mother of a four-footed
animal, animal's mother dam, mother of
a bird, head of a house or family **eg.** ना
फाक्चिलेट् उमा गोलो रैछो ॥ यो
सुंगुरको पाठा माउ/भुनी पो रहेछ। ४)
ना. बाछी female calf **eg.** ना पिट्चिलेट्
उमा रैछो ॥ यो गाईको बाछी रहेछ। ५)
ना. सावाँ principal **eg.** ना ओफाबाडान
उमा मासाडा चोक्मालिनिना ॥ यो
पैसाको साँवा मास्नु हुँदैन।

उमा ठामा [uma t^hama] **क्रि. प.** कीरा
लागनु

उमाङ् [umaŋ] **वि.** काँचो unripe, raw,
uncooked

उमाङ् ओफात्वा [umaŋ op^ha[?]wa] **ना.**
हरियो पात green leaf

उमानासिङ् [umanasiŋ] **ना.** पोल्ने दाउरा
fire wood

उमायेप्पा [umajepma] (1sg pres
उडुङ्एट्दुङ्दुङ्; 3sg pst उडुएट्दुए) **क्रि.**
१) बालिहाल्नु २) जलाउनु burn,
cremate, light ३) पोल्नु to inflame, to
burn, to scorch, to singe, to burn flesh,
to bake (in the fire), to roast ४) पार्नु

उमिकिलिक् [umikilik] **ना.** हातखुट्टाको
आँख्ला

उमुक् [umuk] **ना.** उसको हात his/her
hand

उमुक् केमा [umuk kema] **क्रि. प.** चोर्नु to
steal

उमुङ् [umuŋ] **ना.** प्वाँख plume, quill,
feather

उमोत्वा [umo[?]wa] **ना.** १) भोल liquid,
juice २) तरल पदार्थ

-उम्बाक् [umbak] -चाहिँ required,
denoting one of the many

उम्भुउन्भा [umb^huundz^ha] **ना.** दाजुभाइ
brothers

उयाक्चिक् [ujaktsik] **वि.** १) त्यस्तै हो
२) यस्तै हो

उयाक्छिक् [ujakts^hik] **वि.** त्यस्तै हो

उयाङ्गुलाट् [ujaŋgula^t] **ना.** १) कनिका
bits of rice chipped off during husking,
tiny pieces of grain २) च्याख्ला

उयाङ्गुलुक [ujaŋguluk] **ना.** १) कनिका
bits of rice chipped off during husking,
tiny pieces of grain २) च्याख्ला

उयाङ्गवाट् [ujangwat] **ना.** १) च्याख्ला tiny pieces of grain २) कनिका bits of rice chipped off during husking, tiny pieces of grain

उयामुङ् [ujamun] **ना.** जुँगा moustache, whiskers

उयुङ् [ujun] **ना.** बिँड handle, hilt of a sword, long strip of utensils, handle, haft, shaft, hilt of a sword, long strip of utensils

उयुङ् हुङ्मा [ujun huŋma] **क्रि. प.** बिँड खुस्किनु

उरिङ्डा हिट्टुना [uriŋŋa hit[t]una] **वि.** अविश्वासी distrustful, incredulous, not having confidence, unfaithful

उरिट् [uriŋ] **ना.** १) स्वर sound, voice २) आवाज sound, voice

उरिमाना [urimana] **ना.** घुमाउने साधन rotating device

उलाङ् [ulan] **ना.** डोकाको काभ्रो

उलिङ् [ulij] **ना.** टुसा shoot, sprout

उलिङ् होम्मा [ulij homma] (1sg pres उलिङ् होट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst उलिङ् होट्टुण) **क्रि. प.** टुसाउनु to sprout, to shoot

उलुकमा [ulukma] **ना.** कलेजो liver

उलुकमासा [ulukmasa] **ना.** कलेजोको मासु liver meat

उलुङ् [ulun] **ना.** १) शरीर body, figure २) बाहिरी भाग ३) बोक्रा rind, bark, skin of living things

उलुङ्सुप् [uluŋsup] **ना.** काँचुली skin that has fallen away from a snake, slough

उलुवाट् [uluwat] **ना.** १) दाना seed, food for animals and birds २) बियाँ whole paddy remained unhusked in husked rice, seed ३) गेडा

उल्टिराग्वा [ultira?wa] **ना.** १) काडे भार a kind of thorny plant २) भिरिङ्गी भार

उवा [uwa] **ना.** १) मह honey २) रस juice, sap, liquor

उवा काहोट् [uwa kahot] **ना.** मह काङ्ने

उसा [usa] **ना.** १) फलमासु flesh **eg.** आसाइबा, साङ्गवा उसा एडोक् आभागाङ्गि ठेन्डु ए॥ साथी, भैँसीको फलमासु मात्रै मेरो भागमा हाल्नु है। २) फल fruit **eg.** नान्याँना बारखा आइबो उभुङ्माङ्गि उसा केडेना रैछो॥ यो साल आँपको बोटले फल फलाए छ। ३) मासु flesh, meat, substance that remains between the skin and nut of a fruit **eg.** पाक् उसा याङ्आखुट्टेना? के को मासु ल्याएदियौ?

उसाम्नुमा [usamnuma] १) **ना.** मोटो (शरीरको अर्थमा) to fat, to fatness २) **वि.** राम्रो स्वभाव to good habit, to good guy, to amiability

उसारुग्वा [usaru?wa] **ना.** हड्डी bone, skeleton, hard part (as of radish)

उसिक्वाट् [usikwat] **क्रि.वि.** १) मरेको २) सुकेको dry

उसिप् [usip] **ना.** १) छोक्रा the solid non-juicy part २) खोस्टो (रस

सकिएको) ३) भुस chaff, husk, lack of getting, fruitlessness, emptiness

उसियाक् [usijak] क्रि. मरोस्

उसिऱ्वाट् [usi?wat] क्रि.वि. १) सुकेको dry २) मोरेको

उसुकुटुरुम्बा [usuk?urumba] ना. १) दुसी mildew, damp, scum २) काइ dirty froth

उसुटुम्बुरुवा [usutumburu?wa] ना. दुसी mildew, damp

उसुप् [usup] ना. १) दाप sheath, scabbard २) खोल covering

उसुराइना [usuraina] वि. १) कुनाको corner २) आपनै धुन्को

उसुराइना लुङ् [usuraina luŋ] ना. कुनाको ढुङ्गा corner stone

उसुरुम् [usurum] ना. कोया seed

उसुलि [usuli] ना. सुत्ला wick

उहि [uhi] ना. खिया rust

उहि तामा [uhi?ama] क्रि. प. खिया लाग्नु to rust

उहिक् [uhik] ना. चोयाको भित्री भाग inner part of the bamboo strip

उहिङ्ग्वाट् [uhingwat] ना. १) जिउँदो living, lively २) जीवित alive

उहिङ्गुवा [uhidgu?wa] ना. आन्द्रा entrails, bowels, intestines, inner matters

उहिहुवा [uhidhuwa] ना. आन्द्रा entrails, bowels, intestines, inner matters

उहिदुवा [uhiduwa] ना. आन्द्रा entrails, bowels, intestines, inner matters, guts

उहुँ [uhū] क्रि.वि. काम गर्न नचाहेमा वा नपत्याएको अवस्थामा भनिने शब्द

उहुप् [uhup] ना. गाँठो knot, knob, ball, bulb, joint

उहुम्पा [uhumpa] ना. चिहान grave, tomb, cemetery, burial ground

ए

ए [e] वि.बो. है word used in replay to someone's call from a distance, yes

एकाडाङ्खे [ekadanjkh'e] ना. १) विधवा widow, woman whose husband had died (and who has not married again) २) ढोल नाच

एकाले [ekale] १) *num* एउटा one, a, an, only २) ना. विधवा woman whose husband had died (and who has not married again), widow

एकाले [ekale] ना. एकले single, alone

एकिलिडान् [ekiliḍan] ना. नाङ्गो naked, bare

एकिलिपोट् [ekilipot] ना. नाङ्गो naked, bare

एकुडुमेट् [ekudumet] वि. १) घुँडा टेक्ने to kneel down २) घुँडा मार्ने

एकुडुमेट् ठाप [ekudumet tʰap] वि. घुँडा मारेर बस्ने kneel down

एकुडुमेट् ठाप युङ्मा [ekudumet tʰap juŋma] (1sg pres एकडुमेट् ठाप युङ्मा; 3sg pst एकडुमेट् ठाप युङ्गे) क्रि. प.

घुँडा मारेर बस्नु to kneel down
 एकेकेले [ekekele] **क्रि.वि.** एकला एकलै
 एकेले [ekele] **क्रि.वि.** एकलै alone, single
 एकेलेङ् [ekeleŋ] **क्रि.वि.** १) उल्टो
 opposite, reversed, contrary २)
 विपरीत दिशा ३) विपरीत ठाउँ
 एकेलेङ् चोक्मा [ekeleŋ tsokma] (1sg pres
 एकेलेङ् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst एकेलेङ्
 चोगुए) १) **क्रि. प.** नराम्रो काम गर्नु
 २) **ना.** अपराध गर्नु ३) **क्रि. प.**
 अत्याचार गर्नु
 एकेलेङ् निङ्ग्वा [ekeleŋ ningwa] **क्रि.वि.**
 उल्टो विचार
 एकेलेडाङ् [ekeledaŋ] **ना.** नाङ्गो naked,
 bare
 एकेलेना [ekelena] **num** एकलो single,
 not married
 एक्का [ekka] **num** एक the number one,
 one
 एक्के [ekke] **क्रि.वि.** १) एउटै २) एउटा
 one, a, an
 एक्के खेप् [ekke k^hep] **क्रि.वि.** एक चोटि
 once
 एक्केउ [ekkeu] **क्रि.वि.** १) सँगै together,
 in company २) उस्तै same, similar,
 alike
 एक्केउ पारिक् [ekkeu parik] **क्रि.वि.** एकै
 नास similar, resembling
 एक्केउगा [ekkeuga] **ना.** एकनास similar,
 resembling, alike, equal
 एक्केउना [ekkeuna] **वि.** १) उस्तै like
 that, resembling २) एकनास similar,

resembling, alike, equal
 एक्केठोउँ [ekkeṭ^hoũ] **ना.** संयुक्त united,
 joined, mixed, combined
 एक्कोनामारि [ekkonamari] (1sg pres
 एक्कोनामारि युङ्डा; 3sg pst
 एक्कोनामारि युडे) **क्रि.** एउटा घुँडाले
 टेकेर बस्नु to kneel down
 एक्खाम्मा [ekkh^hamma] **ना.** एक गाँस
 एक्खेप् [ekkh^hep] **क्रि.वि.** एकपटक once
 एक्खोट् [ekkh^hot] **वि.** खोच्याउने limp man
 एक्खोट्एक्खोट् [ekkh^hot^hekkh^hot] **क्रि.वि.**
 खोच्याउनु to walk unevenly, to limp, to
 hobble
 एक्चिरि [ekhsiri] **ना.** १) ढाड back,
 backbone २) मेरुदण्ड backbone
 एक्चिरि किम्मा [ekhsiri kimma] (1sg pres
 एक्चिरि किन्डुङ्दुङ्; 3sg pst एक्चिरि
 किन्डुए) **क्रि. प.** ढाड अड्याउनु
 एक्चिरिक् [ekhsirik] **ना.** पिठिउँ the back,
 backbone, rear
 एक्चुरिक् [ekhsurik] **ना.** ढाँड backbone
 एक्चेन् [ekhsen] **क्रि.वि.** कोल्टे lying on
 one side
 एक्छोरेट् [ekhs^horet] **ना.** बाच्छिउँ hornet
 एक्डाम् [ekhdam] **क्रि.वि.** जहिले तहिले
 always
 एक्मा [ekma] (1sg pres एगुङ्दुङ्; 3sg pst
 एगुए) **क्रि.** १) भाँचिनु break, to shatter,
 to break into pieces, to split, to fold, to
 bend २) भाँचनु to break, to shatter, to
 break into pieces, to split, to fold, to
 bend

एकमाना [ekmana] *वि.* १) दोब्याउने २) भाँच्ने

एकमेट्मा [ekmeɽma] (1sg pres एकमेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst एकमेट्दुए) *क्रि.* भाँचन लगाउनु to cause to break

एकलोक् [eklok] *क्रि.वि.* भाँचिने गरी

एखेट्याङ् [ek^hetjaŋ] *ना.* घोडा horse, horse

एखेप् [ek^hep] *क्रि.वि.* १) एक चोटि once २) एक पटक once

एग्मा [egma] (1sg pres एगुङ्दुङ्; 3sg pst एगुए) *क्रि.* भाँचिनु, भाँचनु to be broken

एङ्एङ् [eŋeŋ] *क्रि.वि.* पछि पछि behind

एङ्एङ् रिक्मा [eŋeŋ rikma] (1sg pres एङ्एङ् रिक्दुङ्दुङ्; 3sg pst एङ्एङ् रिक्दुए) *क्रि. य.* पछ्याउनु to following, to accompany

एङ्फुट्मा [eŋp^huɽma] (1sg pres एङ्फुट्दुङ्दुङ्; 3sg pst एङ्फुट्दुए) *क्रि.* १) तिरस्कार गर्नु to reject २) इन्कार गर्नु refuse ३) बेवास्ता गर्नु dishonor ४) माया मारु

एङ्स्वा [eŋswa] १) *वि.* अन्तिम final, last २) *वि.* पछाडि behind, at the back of, the back ३) *क्रि.वि.* पछि after, later, afterwards, later on, in the absence of

एङ्स्वाना [eŋswana] *वि.* पछिल्लो latter

एङ्स्वाफुट् [eŋswap^huɽ] *क्रि.वि.* १) ढाड पछाडि behind backbone २) पछाडि फर्केर बस्ने to sit behind backbone

एचिरिक् [etsirik] *ना.* पिठचुं the back of the body; backbone

-एडोक् [eɽok] -मात्रै (जोड दिँदा) only

-एना [ena] -मात्रै (जोड दिँदा) only

एप्मा [epma] (1sg pres एट्दुङ्दुङ्; 3sg pst एट्दुए) *क्रि.* १) पछ्याउनु to following, to accompany २) पैल्याउनु

एब्मेप्मा [ebmepma] (1sg pres एब्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst एब्मेट्दुए) *क्रि.* पहिल्याउन लगाउनु to cause to identify

एमा [ema] (1sg pres एसुङ्दुङ्; 3sg pst एसुए) *क्रि.* दिसा गर्नु to stool, to excrete

एमासिङ् [emasin] *ना.* १) दिसा गर्ने ठाउँ २) चर्पी latrine, privy, lavatory

एम्बेछा [embets^ha] *ना.* केटा, पुरुष boy, man

एम्मा [emma] (1sg pres एम्सुङ्दुङ्; 3sg pst एम्सुए) *क्रि.* १) निफन्नु to winnow, to sift, to clear away, to fan २) केलाउनु to remove impurities (as from grains, pulse, etc.), to sift, to cull ३) बत्याउनु

एरेबा [ereba] *ना.* लुगाका फेरो border of cloth

-एरोक् [erok] -मात्रै only, exclusively, merely, solely

एला [ela] *वि.* १) छिटो quick, soon, quickly, drop, drop of water sprinkled for purifying २) चाँडो soon, quickly ३) सबैरै early, betimes

एला एला [ela ela] *क्रि.वि.* १) छिटो छिटो २) यथाशिघ्र ३) फटाफट

quickly, speedily, fast
 एला टाना [ela tana] क्रि.वि. १) निकट
 भविष्य २) छिट्टै आउने
 एलाएलाना [elaelana] क्रि.वि. आकस्मिक
 accidental, unexpected, sudden
 एलाचा [elatsa] क्रि.वि. १) चाँडै quickly
 २) छिट्टै
 एलाडोक [eladok] क्रि.वि. चाँडै quickly
 एलालोक [elalok] क्रि.वि. १) चाँडै नै
 quickly २) छिट्टै नै ३) तुरुन्तै ४)
 तत्काल then and there, instantly,
 immediately, forthwith
 एलाह [elah] वि.बो. १) आम्मै word
 used to express sudden fear, surprise or

grief २) ओ हो exclamation of alarm,
 word used to express surprise ३)
 एकासी देख्दा उच्चारण हुने शब्द
 एलोक [elok] क्रि.वि. मात्र only, merely,
 exclusively, barely, solely
 एरवा लोमा [e?wa loma] (1sg pres एरवा
 लोसुइडुइ; 3sg pst एरवा लोसुए) क्रि.
 १) नुहाइ दिनु २) नुहाउनु to bathe, to
 cause to bend, to cause to stoop
 एरवा लोमासिइ [e?wa lomasi] ना. १)
 नुहाउने घर २) बाथरुम bathroom
 एरवा लोसु [e?wa losu] (1sg pres एरवा
 लोसुइडुइ; 3sg pst एरवा लोसुए) क्रि.
 प. नुहाई दिनु bathe
 एरवाछुप [e?wats^hup] ना. पुच्छर tail

ओ

ओ- [o] पू.स. उसको-(तृतीया पुरुषमा
 क्रिया सँग आउने अक्षर)
 ओइ [oi] ना. नजिकको साथीलाई
 बोलाइने तरिका
 ओइकेले [oikele] *num* एकलै alone
 ओएइ [oɛj] क्रि.वि. पछाडि behind
 ओएइ ओएइ रिक्मा [oɛj oɛj rikma] क्रि.
 प. पिछा गर्नु to follow
 ओएइडि [oɛɲji] क्रि.वि. पछाडि behind,
 at the back of, the back
 ओएइस्वा [oɛɲswa] ना. १) पिठिउँ the
 back २) ढाड back, backbone, spine
 ओएइस्वा लाप्मा [oɛɲswa lapma] क्रि.वि.
 १) आखिरी last, final २) अन्तमा
 सकिने

ओओ [oo] ना. १) शिशु infant, baby २)
 बच्चा baby, child ३) बालक child,
 small boy, lad, babe, infant
 ओकाकुलुक [okakuluk] ना. डल्लो
 round, round lump, clod
 ओकुवा [okuwa] ना. १) लसुनको पोटी
 pod २) फलफूलको कोया
 ओकेलुबा [okeluba] ना. १) सुस्त dumb
 २) गुँगो dumb, mute ३) लाटा dumb,
 dull ४) लठेप्रो dull-minded, half-dumb
 ओकोडा [okōḍa] ना. केराको बुङ्गो
 ओकोया [okoja] ना. पोटी (लसुनको) pod
 ओक्कोडोना [okkoḍona] ना. तीतेपाती
 kind of plant having bitter leaves
 ओकटालिक् [oktalik] ना. आंकुशे hook

ओक्दुरु [okʈuru] **ना.** ठोक् ठोके चरो a kind of birds

ओक्दुरुक्वा [okʈurukwa] **ना.** ठोक् ठोके चरो a kind of birds

ओक्मा [okma] (1sg pres ओगुङ्दुङ्; 3sg pst ओगुण) **क्रि.** १) बोक्रा छोडाउनु peel **eg.** माके ओक्मा आङ्कि टुक्ना टोक्वा ॥ मकैको बोक्रा उकाउनु अति गाह्रो काम हो। २) उकाउनु peel ३) बास्नु to crow (of a cock), to make a noise (of a bird) **eg.** वा ओक्मा याप्मिचि लोङ्सा सुप्बेफाप्वे लिनिना ॥ पोथी कुखुरा बास्नु मानिसहरूको लागी फलिफाप हुँदैन। ४) अल्भनु to be obstructed, to be entangled, to be fastened up, to be distracted ५) अल्भानु **eg.** याना बाराङ्कि कालोट्लोङ् ओक्मा ओचेट्नु लियुक् ॥ त्यो बारमा तिम्रो लुगा अल्भानु राम्रो हुन्छ।

ओखान्डा [okʰandʌ] **ना.** चोक्टा, खण्ड piece

ओखापेटा [okʰapeʈa] **ना.** खपेटा a variety of tile, sheath

ओखाप् [okʰap] **ना.** १) थाक pile, heap २) चाड pile, heap, agglomeration

ओखाप्ला [okʰapla] **ना.** घुँडा पछिको काप

ओखाप्ला-ओखाप्ला [okʰapla-okʰapla] **ना.** पत्र पत्र layer

ओखाप्लिमा [okʰaplima] **क्रि.** प. खप्तिनु to overlap

ओखाबेटा [okʰabeʈa] **ना.** खपेटा a variety of tile; sheath

ओखायुप् [okʰajup] **ना.** १) खोट spot २) दाग mark, blot, scar

ओखायुप् [laŋ okʰajup] **ना.** पाइलाको छाप

ओखायोप् [okʰajop] **ना.** १) दाग mark, spot, blot, scar २) खोट

ओखिबा [okʰiba] **ना.** खुड्य्य to muttering sound uttered by a very tired or depressed person

ओखिबा चामा [okʰiba tsama] ; 3sg pst ओखिबा चाए) **क्रि.** प. १) सुस्ताउनु २) खुई काङ्नु muttering sound uttered by a very tired or depressed person

ओखुलुक [okʰuluk] **ना.** खुङ्किला step, ladder

ओखेन [okʰen] **ना.** शिर head, noddle, head, top

ओखेरुक्वा [okʰeruʔwa] **ना.** १) कुराउनी milk boiled down till nearly solid, condensed milk obtained by boiling it till it becomes nearly solid, scum left on the saucepan after boiling milk २) डढेको भातको माम्री वा अन्य

ओखोप् [okʰop] **ना.** १) खोल case, covering २) खबटा ३) अण्डाको खोल

ओगिबा [ogiba] **ना.** १) अपरिचित व्यक्ति २) परदेशी outsider, outlander, stranger ३) पराइ

ओग्मा [ogma] (1sg pres ओगुड्डुडु; 3sg pst ओगुए) **क्रि.** १) उकाउनु peel २) आंकुशे लाउनु to hook up

ओग्मा [ogma] (1sg pres ओगुड्डुडु; 3sg pst ओगुए) **क्रि.** अल्भाउनु to tangle

ओड्मा [oɳma] (1sg pres ओड्सुडुडु; 3sg pst ओड्सुए) **क्रि.** १) उघार्नु to open, to uncover २) उक्काउनु to cause to break open, **eg.** ओछोड्ग्वाट् खिट्लिड्डा पाड् फाकमालाउड्सा यामाना खिट्लिड् पाडले ओड्मा कोन्युक् ॥ नयाँ खरले घर छाउनुलाई पुरानो खर पहिला उक्काउनु पर्छ। ३) खोलनु to open, to undo, to uncover, to divulge or disclose ४) ढोका अन्य खोलनु

ओड्सुन् [oɳsun] **क्रि.** न खोल

ओचाका [otsaka] **ना.** मौरीको चाका honey comb

ओचाड् [otsaɳ] **ना.** थाक pile, heap

ओचाप्पाड् [otsappaɳ] **वि.** १) बाठो clever, skilful, witty, adroit, wise, intelligent, ingenuous २) चलाख clever, sly, artful, ingenious ३) बाठा ४) बिबेकी

ओचाप्पाड् लिमा [otsappaɳ lima] (1sg pres ओचाप्पाड् लिडा; 3sg pst ओचाप्पाड् लिसे) **क्रि. प.** सचेत हुनु to be aware of

ओचाफेन्ना [otsap^henna] **वि.** १) नराम्रो bad, evil, ugly, nasty, २) कुरूप ill-looking, ugly, deformed

ओचाफेन्लोक् [otsap^henlok] **क्रि.वि.** नराम्ररी badly

ओचाफेम्मा [otsap^hemma] **वि.** नराम्रो बानी ugly; ill-looking

ओचारोक्फोड् [otsarokp^hoɳ] **ना.** गाँड goitre

ओचारोक्फोन् [otsarokp^hoɳ] **ना.** गाँड goitre

ओचेट्नु [otseɳnu] **वि.** राम्रो fine, lovely, beautiful, elegant, pretty, fair, good-looking, comely, well

ओचेट्नु चेक्मा [otseɳnutsekma] **क्रि.वि.** राम्रो बोलचाल good communication

ओचेट्नु चोक्मा [otseɳnu tsokma] **क्रि. प.** सही तरिका गर्नु

ओचेट्नुना [otseɳnuna] **वि.** १) राम्रो fine, lovely, beautiful, graceful, elegant, pretty, fair, good-looking, comely, well २) सुन्दर beautiful, fair, fine, pretty, charming, attractive, comely

ओचेट्नुलोक् [otseɳnulok] **क्रि.वि.** १) राम्रो सित २) राम्ररी well, prettily, in good or proper manner or degree, rightly, conscientiously, suitably, thoroughly

ओचेट्नुलोक्उलि [otseɳnulokuli] **क्रि.वि.** राम्रो होस् well-being

ओचेलिबा [otseliba] **ना.** पिड swing, swing

ओचेल्बा [otselba] **ना.** १) पिड swing, swing २) रोटे पिड rotating swing, type of wooden merry-go-round

ओचेल्बा खेक्मा [otselba k^hekma] (1sg pres ओचेल्बा खेक्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst ओचेल्बा खेक्टुए) **क्रि. प.** पिड लगाउनु to make a swing

ओचोङ्गलिङ्ग [otsongliŋ] **ना.** १) मुन्टा (सागपात) २) टुसा shoot, sprout

ओचोर्याक् [otsorjak] **वि.** १) छुचो wrathful २) रिसाहा wrathful, infuriated, apt to anger

ओछाल् [ots^hal] **ना.** पानीको छाल wave

ओछेक्छेक् [ots^hekts^hek] **क्रि.वि.** होसियार careful, cautious, watchful, intelligent, witty, clever, quick-witted

ओछेक्छेक् लाम्तिमा [ots^hekts^hek lam[ti]ma] (1sg pres ओछेक्छेक् लाम्तिडा; 3sg pst ओछेक्छेक् लाम्तिए) **क्रि. प.** १) चलाखी पूर्ण हिँड्नु २) होसियारी हिँड्नु to be careful

ओछोङ्गुवाट् [ots^honguwaṭ] **ना.** १) नौलो new, strange २) नयाँ new

ओछोङ्गुवाट् [ots^hongwaṭ] **वि.** १) नयाँ new, novel, fresh, recent, inexperienced, inexpert २) नौलो new, strange ३) नवीन new, novel, recent, fresh

ओछोम्बो [ots^hombo] **ना.** १) सिरान २) टुप्पो top, point tip, peak, summit

ओछ्छामि [otts^hami] **ना.** १) दियालो kind of pine tree, wood of this tree when full of resin २) सल्लोको चूर

ओजाग् [odzag] **ना.** जग foundation, base

ओजाङ्गारा [odzangara] **ना.** धानचमरा a maize flower

ओजारा [odzara] **ना.** जरा root

ओजारा खेक्मा [odzara k^hekma] ; 3sg pst ओजारा खेक्टुए) **क्रि. प.** जरा हाल्नु to appear the root

ओजाहान [odzahanA] **ना.** १) उसको श्रीमती his wife २) उनको श्रीमान her husband

ओभेल् [odz^hel] **ना.** लहरो creeping plant

ओटाकानाइ [otakanai] **क्रि.वि.** अगाडि before, in front of, forward, formerly

ओटाक् [otak] **ना.** उसको साथी his or her associate, friend, companion, attendant

ओटाङ्ग [otaŋ] **ना.** सिङ्ग horn

ओटाङ्गाराक् [otangarak] **ना.** ठूलो आन्द्रा large intestine

ओटाङ्गाराक् [otang^harak] **ना.** ठूलो अन्द्रा large intestine

ओटाटा [otaṭa] **ना.** कोसा pod

ओटाप्माङ्ग [otapmaŋ] **क्रि.वि.** संगै together, in company

ओटेक्सा [oteksa] **ना.** टाउकोको मासु meat of the head

ओटेहेक् [otehek] **ना.** टाउको head

ओटेहेक् टेना [otehek t^hena] **ना.** हाकिम administrator, executive official, officer in charge

ओटोकानाइ टामा [otokanai ṭama] **क्रि. प.** अगाडि पुग्नु to reach ahead

ओटोकानाइ [otokanaŋi] **क्रि.वि.** अगाडि before, in front of, forward, formerly

ओटोकानाडि केङना [oʈokanaɽi keŋna] **ना.** अगौटे फल new fruit; first fruit

ओटोप्माङ् [oʈopmaŋ] **क्रि.वि.** १) सँगसँगै together २) समकालिन contemporary, contemporaneous, coexisting, coeval

ओटोप्माङ् लेप्मा [oʈopmaŋ lepma] (1sg pres ओटोप्माङ् लेप्डुङ्दुङ्; 3sg pst ओटोप्माङ् लेप्डुए) **क्रि. प.** सँगै फ्याँक्नु

ओटोप्माङ्ना [oʈopmaŋna] **क्रि.वि.** बराबरी equality, likeness, similarity

ओटोप्मोङ् [oʈopmoŋ] **क्रि.वि.** १) सँगै together, in company २) साथसाथै ३) सँगसँगै ४) बराबर equal

ओटोप्मोङ्गा [oʈopmonga] **क्रि.वि.** समकालिन contemporary, contemporaneous, coexisting, coeval

ओटोप्मोङ्ना [oʈopmoŋna] **क्रि.वि.** सँगैको

ओट्यामि [oʈjami] **ना.** दियालो kind of pine tree, wood of this tree when full of resin

ओट्लिक् [oʈlik] **ना.** चियाउने

ओटाक् [oʈak] **ना.** १) थुप्रो pile, heap, much, many २) चाड pile, heap, mass, agglomeration

ओटाङ्बेन् [oʈaŋben] **ना.** उसको प्रेमी his/her lover

ओटेगा [oʈega] **ना.** १) ठूला २) आदरणीय to be respected, esteemed, revered, respectable, honourable

ओटेडोङ् [oʈedon] **ना.** १) अगुवा leader, moving forward, pioneer, leader, guide, one going before २) ठूला बडा

ओडाना [oɽana] **ना.** दाना grain, seed, food for animals and birds

ओडाबा [oɽaba] **ना.** साथी associate, friend, companion, attendant

ओडाला [oɽala] **ना.** हाँगा branch

ओडोब् [oɽob] **ना.** पाइलाको चिनो foot print

ओडोल्लो [oɽollo] **ना.** १) ढिको lump २) डल्लो round lump, clod ३) डल्लो round lump, clod

ओढेमुन्टे [oɽemunte] **ना.** अधोगति downfall, decline

ओधार [oɽhara] **ना.** छेउ side, border, edge

ओधारा [oɽhara] **ना.** १) धार edge;side २) किनारा border, edge

ओधारा होप्मा [oɽhara hopma] (1sg pres ओधारा होट्टुङ्दुङ्; 3sg pst ओधारा होट्टुए) **क्रि. प.** धार लगाउनु to sharpen

ओनाप् [onap] **ना.** १) भालेको शिर head of cock २) शिर head, noddle, upper or foremost part of cock or others, head

ओनाप्चोङ् [onaptson] **ना.** शिर, सिउर head, head of cock; noddle, upper or foremost part, head

ओनाभाक्डि ओयाक्लोब्ना [onabhakɽi ojaklobna] **वि.** रिसाहा wrathful, infuriated, apt to anger

ओनास्याङ् [onasjan] **ना.** १) बदमास bad, immoral, rogue, rascal, bad, wicked, ruffian, naughty २) काम

नलाग्ने
ओनाऱ्वाजिक् [ona?wadjik] *न.* गिदी
 grey matter in the skull, brain
ओनाऱ्वाजिक् वान्डाना [ona?wadjik
 wandana] *क्रि.वि.* दिमाग खुस्केको mad
ओनिना [onina] *न.* १) अँध्यारो
 darkness २) मधुरो dim (of light)
ओनेक्वासा [onekwasa] *न.* फलमासु
 flesh
ओनेवासा [onewasa] *न.* फलमासु flesh
ओन्ओन्बा [ononba] *न.* डाँडा (पहाडको)
 hill
ओन्डेबा [ondēba] *न.* कोक्रो cradle
ओन्डोङ्फुङ् [ondɔŋpʰuŋ] *न.* बाबरी फूल
 a kind of flower
ओन्ढेबा [ondʰeba] *न.* कोक्रो cradle
ओपाखुरा कोप्ना [opakʰura kopna] *वि.*
 जाँगरिलो energetic, active
ओपाङ् [opɑŋ] *न.* खोल case, covering
ओपाटा [opaʈa] *न.* पट्टि side
ओपाऱ्वाछाट् [opa?watsʰat] *वि.* कलिलो
 soft, unripe, tender
ओपेट्छोवाट् [opettsʰowat] *वि.* कलिलो
 soft, unripe, tender
ओपोकोरोक् [opokorok] *न.* दाना grain,
 seed, food for animals and birds
ओपोङ्छुवाट् [opɔŋtsʰuwaʈ] *न.*
 आदिवासी primitive or aboriginal
 inhabitant, indigenous or aboriginal tribe
ओपोङ्स्वाट् [opɔŋswat] *न.* जन्म जात
 congenital, by birth

ओपोन्छोवट् [opontsʰowt] *वि.* कलिलो
 soft, unripe, tender
ओपोलोऱ्वा [opolo?wa] *न.* माटोको
 डल्लो
ओप्पि [oppi] *न.* १) खोपी small round
 hole made in the ground, place, wall
 २) खापा
ओप्पु [oppu] *न.* सर्प snake, serpent
ओप्पु माके [oppu make] *न.* सर्पको मकै
ओप्फारा [oppʰara] *न.* उपियाँ flea
ओप्फि [oppʰi] *न.* १) खोपी small hole;
 inner apartment २) खापा
ओप्पा [opma] (1sg pres ओट्टुङ्गुट्टुङ्; 3sg
 pst ओट्टुए) *क्रि.* ओभ्याउनु light
ओप्मिनिङ् [opmininj] *क्रि.वि.* परारको
 अधिल्लो वर्ष three years before
ओप्लिबा [opliba] *न.* बन्दुक gun, rifle,
 gun, pistol, musket, rifle
ओफाबा [opʰaba] *न.* रुपिया पैसा money
ओफाबा पाङ् [opʰaba paŋ] *न.* प्रहरी
 चौकी police post
ओफारा [opʰara] १) *num* आधा half
 २) *न.* टुक्रा piece, part, portion, break
 into pieces, slice
ओफालासा [opʰalasa] *न.* १) रातो वर्ण
 reddish २) गहुँगोरो wheat-like brown
 or whitish in complexion
ओफाऱ्वा [opʰa?wa] *न.* पात leaf
ओफेक्ला [opʰekla] *न.* टुक्रा piece, part
ओफेङ्गुबा [opʰeŋguba] *न.* प्रेत आत्मा
 evil spirit, spirit of dead person

ओफेङ्गोलेक् [op^hengelek] *ना.* चिरेको
काठको आधा टुक्रा wood log

ओफेट् [op^het] *ना.* फूल blossom

ओफेट् ठामा [op^het, t^hama] (1sg pres
ओफेट् ठेन्डुङ्गुङ्गु; 3sg pst ओफेट् ठाए)
क्रि. प. फूल भर्नु

ओफेरो [op^hero] *ना.* किनार edge, bank

ओफोगे [op^hoge] *वि.* कलिलो (जाँड
विशेष) tender, soft

ओफ्पि [op^hpi] *ना.* खोपी small hole,
small chamber, inner (secret) apartment

ओफ्याक् [op^hjak] *ना.* उसको कपाल hair

ओबेक् [obek] *ना.* वाक् वाक् vomit

ओबेक् ओबेक् [obek obek] *क्रि.वि.*
वाकवाकी tendency to vomiting or
nausea, state of nausea, feeling of
sickness

ओबेक् ओबेक् लोमा [obek obek loma]
क्रि. प. वाकवाकी लाग्नु to vomit

ओभागा [ob^haga] *ना.* १) हिस्सा part,
portion, share, plot २) भाग part,
portion, share, fraction, segment

ओभेट्लेत्वा [ob^hetle^hwa] *ना.* पानीको
छाल wave of water

ओमा [oma] *क्रि.* १) आँखा खोल्नु to
open eyes २) घमाइलो हुनु to bright, to
sunny, to sun light, to stop raining ३)
पानी पर्न छोड्नु

ओमाक् [omak] *ना.* १) तिहुन curry with
sauce or gravy २) तरकारी
vegetables, curry

ओमाक्पा [omakpa] *ना.* १) कालो
blackness, darkness, black, dark २)
सङ्कटकालमा बोलिने साङ्केतिक
भाषा

ओमाक्पाचि [omakpatsi] *ना.* काला जाति
black race

ओमाक्सबा [omaksaba] *ना.* कालो
मानिस black man

ओमाक्स्वाबा [omakswaba] *वि.* कालो
वर्ण black complexion

ओमासा [omasa] *ना.* १) प्रसाद food
offered to an idol, leaving, boon २)
पोलेको मासु

ओमेच्छेमा [ometts^hema] *ना.* श्रीमती wife,
Mrs.

ओमेढोक् [omed^hok] *ना.* १) चाक rump,
buttock, fundament, (of pots, etc.) २)
पिँध bottom

ओमेला [omela] *ना.* यसको पुच्छर it's tail

ओमेलाक् [omelak] *ना.* पुच्छर tail

ओमोत्वा [omo^hwa] *ना.* १) भोल liquid,
juice २) रस juice, liquor, water, liquid
३) जुस

ओम्ना [omna] *वि.* १) चम्किलो shining,
sparkling, bright, radiant, brilliant २)
टल्किने ३) चम्किने ४) चम्किलो
shining, sparkling, bright, radiant, brilliant

ओम्निना [omnina] *वि.* १) नचम्किने २)
चमक नहुने

ओम्बालाक् [ombalak] *ना.* घर पालुवा
domesticate; pet animal

ओम्मा, [omma] (1sg pres ओम्डुङ्दुङ्; 3sg pst ओम्डुए) **क्रि.** १) पाल्नु to foster, to nurse, to breed, to tend २) निकाल्नु (बढी भएको) to take out, to bring out, eject **eg.** चामाडि चुवा बेसि लिसे भोने खाट्टिप्मा ओम्मा कोन्युक् ॥ भातमा पानी धेरै भयो भने अलिकति निकाल्नु पर्छ। ३) टल्किनु **eg.** ना कासौडि ठाबुटडा रान्डुङ्ना ओम्मा ओम्डैसे ॥ यो भाँड खरानीले माभेको टल्किनु (चम्किनु) टल्किएको छ। ४) पशुपक्षी पाल्नु ५) चम्किनु ६) चम्कनु to shine, to glitter

ओम्मा, [paŋŋi omma] **क्रि.** ५. घरमा पाल्नु

ओम्मेप्मा [ommepma] (1sg pres ओम्मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst ओम्मेट्टुए) **क्रि.** चम्काउनु cause to shine, polish

ओयाक्चिक् [ojaktsik] **वि.** स्वाभाविक natural, habitual, typical

ओयाक्लेडाउ [ojakleḍau] **क्रि.वि.** रिसाएर

ओयाक्लेप्मा [ojaklepma] **क्रि.** रिस उठ्नु to be angry

ओयाक्लेप्मेप्मा [ojaklepmeppma] (1sg pres ओयाक्लेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst ओयाक्लेप्मेट्टुए) **क्रि.** रिस उठाउनु to make sb angry

ओयाक्लोकना [ojaklokna] **वि.** रिसाहा wrathful, infuriated, apt to anger

ओयाङ्गुलाक् [ojaŋgulak] **ना.** च्याँरूला grains of ground corn separated from its husk and flour, ground corn or maize in slightly small size

ओयाङ्गोवा [ojaŋgowa] **ना.** बियाँ (चामलमा रहेको धानको विशेष) seed

ओयाङ्गवाट् [ojaŋgwaṭ] **ना.** १) च्याँरूला grains of ground corn, separated from its husk and flour, ground corn or maize in slightly small size २) बियाँ whole paddy remained unhusked in husked rice, seed

ओयासि [ojasi] **ना.** उसको मुख his/her mouth, entrance

ओयाहोत्वा [ojahoṭwa] **ना.** धान rice-plant, paddy

ओयेम्बेछा [ojembets^ha] **ना.** श्रीमान husband

ओराफलोना [orap^hlona] **ना.** रापिलो heated, hot

ओरोगिबा [orogiba] **ना.** दुसी mildew, damp

ओरोम ओरोम् [oroma orom] **वि.** १) मिलाएर राख्ने to pile up २) चाड लाउने

ओरोम् [orom] **ना.** १) चाड pile, heap, mass, agglomeration २) थाक pile, heap, accumulation

ओर्याँ [orjā] **ना.** फटाहा false, treacherous, traitorous

ओर्याँ [orjā] **ना.** फटाहा false, treacherous, traitorous

ओर्सि [orsi] **ना.** एक प्रकारको तरकारी वा कोसेली vegetable

ओलाङ् [olan] **ना.** खुट्टा foot, feet, leg

ओलाङ्सा [olaŋsa] **ना.** खुट्टाको मासु
leg meat

ओलाटुबा [olaṭuba] **ना.** १) लाटो dumb,
mute, speechless, dull, stupid, idiot, half-
wit २) बोलि नआउने

ओलाप्टाङ् [olapṭaŋ] **ना.** पखेटा wing, fin,
feather

ओलेसि [olesi] **ना.** १) साधेको मुलाको
आचार vegetable curry mix with meat
२) भुटेको मासु (सगुनको रूपमा
राखिने) ३) मासु मिसाएको तरकारी

ओवा [owa] **ना.** १) मह honey २) रस
juice, sap, liquor, spirit, liquid

ओसाङ् [osaŋ] **ना.** १) ज्वाला flame,
blaze, burning, inflammation २) किरण
ray, beam ३) आगोको ज्वाला ४)
प्रकाश light, brightness, sunshine ५)
ज्योति light

ओसाङ् आप्मा [osaŋ apma] ; 3sg pst
ओसाङ् आबे) **क्रि. प.** प्रकाश आउनु

ओसाट्टोडि [osaṭṭoḍi] **प्रश्न.वा.** सट्टामा
instead of

ओसाम् खाप्मा [osam k^hapma] **क्रि. १)**
सास जानु (जाँड रक्सीको) २) स्वाद
जानु ३) राग उड्नु (जाँड रक्सीको)

ओसारुवा [osaru?wa] **ना.** हड्डी bone,
skeleton, hard part in the kernel (as of
radish), bony

ओसेरा [osera] **ना.** १) कोदोको गेडा
millet grain २) धानको चामल rice
grain ३) बालाबाट भरेको कोदो fallen
millet

ओसोङ् [oson] १) **ना.** पाकेको चिज
ripped thing २) **वि.** पाकेको

ओसोरोक्पा [osorokpa] **ना.** १) लोक
गीतको लय २) एकोहोरो ३) गीत
(एक प्रकारको लोक लय भाका)

ओहाक्सा [ohaksa] **ना.** बाफ vapour,
steam

ओहाङ्वा [ohanjwa] **ना.** पसिना sweat

ओहाप् [ohap] **ना.** गुँड nest

ओहुम्पा [ohumpa] **ना.** चिहान grave,
tomb, cemetery, burial ground

ओहुम्पा [ohumpa] **ना.** चिहान grave,
tomb, cemetery, burial ground

ओहेक्टाङ् [ohəkṭaŋ] **ना.** खानी mine,
quarry, source, treasury

ओहेम् [ohem] **ना.** १) तह तह layers २)
पत्र पत्र

ओहेम् ओहेम् [ohem ohem] **ना.** १) पूर्वज
ancestor २) पुर्खा forefather ३) एक
पछि अर्को

ओहेम्बेलेवा [ohembele?wa] **ना.** नवजात
शिशु baby, infant

ओहेम्बेलेवा [ohembele?wa] **ना.** शिशु
infant, baby

ओहोङ् [ohoi] **ना.** यो. भित्र in,
inside;within

ओहोङ् [ohoji] **ना.** १) भित्र in, inside,
within, into २) दुलो hole, cavity ३)
प्वाल भित्र

ओहोङ् [ohon] **ना.** १) भित्र in, inside,
within, into **eg.** आट्पहरिया
छोङ्बाचिगा पाङ्ओङ्ङि/ओहोङ्

पानिछोङ्बाचि लिंगमा लिनना ॥
 आठपहरिया जातिहरूको घर भित्र छेत्री
 बाहुनहरू पस्नु हुँदैन। २) दुलो hole,
 cavity, pit, ditch ३) प्वाल hole **eg.**
 मिउमाडा खाम् फाडुङ् ओहोङ् चोकसा
 साम्बोक् ओबाला खाटुना ॥ मुसाले
 माटो छेडेर दुलो बनाउँदै कोदोको बाला
 लान्छ। ४) खाडल pit, ditch, hollow,
 trench **eg.** ना ओहोङ्डि चुवा लिंगाउङ्
 पोक्डिङ् लिसाइसे ॥ यो खाडलमा पानी
 पसेर पोखरी भएको छ। ५) खाल्टो
 ओहोङ्डि ठामा [ohoŋgi tʰama] (1sg pres
 ओहोङ्डि ठाडा; 3sg pst ओहोङ्डि

ठाए) **क्रि. प.** खाडलमा पर्नु to fall in
 ditch

ओहोप् [ohop] **वि.** १) खाली empty,
 empty, vacant, hollow, unoccupied,
 unemployed २) रिक्तो empty ३) केही
 नभएको

ओहोप् पाङ् [ohop paŋ] **ना.** खाली घर
 empty house

ओहोम्पा [ohompa] **ना.** चिहान grave,
 tomb, cemetery, burial ground

ओहोत्रवा [ohoʔwa] **ना.** १) बोक्रा bark of
 tree; rind २) छाला skin, leather, tough
 skin of fruit, bark of tree

क

का- [ka] **पर.** तपाईंको, तिम्रो your
 काआङ्बा [kaaŋba] **ना.** पिडा सहने
 मानिस to bear pain

काइलेकाइ [kailekai] **क्रि.वि.** कहिले
 कही sometimes

काउबा [kauba] **ना.** पोल्ने व्यक्ति

काएल [kael] **ना.** १) केर कार cross
 examination, interrogation २)
 पश्चाताप repentance, regret, repent

काएल चोगमा [kael tsoɣma] (1sg pres
 काएल चोगुङ्डुङ्; 3sg pst काएल
 चोगुण) **क्रि. प.** केर कार गर्नु to
 interrogate

काका [kaka] **ना.** मकै (बाल शब्द) maize

काकाक् [kakak] **ना.** ओछ्यान विना
 ढल्किने

काकार्याक् [kakarjak] **ना.** १) दहो firm
 २) साहो hard, firm, harsh, difficult,
 solid, coarse

काकाला [kakala] **ना.** गाला cheek

काकिट्बा [kakit̪ba] **वि.** डरछेरुवा timid,
 cowardly, chicken- hearted

काकिब्बा [kakibba] **ना.** डराउने मान्छे
 coward; timid

काकिब्मेबा [kakibmeba] **ना.** १) डर
 देखाउने मान्छे २) डर देखाउने

काकुम्बे [kakumbe] **ना.** लुकामारी खेल
 hid and seek game

काकोन्बा [kakonba] **ना.** खोज्ने
 researcher

काकोबा [kakoba] **ना.** १) रूँग्ने guard
 २) पाले watchman, sentry, warder,
 guard ३) कुरुवा waiting, talking care
 of ४) संरक्षक protector, guardian,

patron, defender

काक्चिक् [kaksik] क्रि. १) गाँजु २)
च्याप्प पारेर अँठचाउनु

काक्मा [kakma] (1sg pres काक्डुडुडुडु;
3sg pst काक्टुए) क्रि. १) पार गर्नु
across; pass over *eg.* ठे-ठेगा होड्
काक्मा आडुडिक् टुक्ना ॥ ठूलठूला
खोल पार गर्नु अति साहो छ। २)
अवधि पुरा हुनु ३) नाघनु to leap, to
jump over, to go beyond a limit *eg.*
आनि नुङ्ना ओठेगा याप्मिचि काक्मा
लिनिना ॥ हामी भन्दा ठूला
मानिसहरूलाई नाघनु हुँदैन। ४) वरि
परि घुम्नु, घुम्नु rotate, move in a circle

काक्माप्पा [kakmappa] (1sg pres
काक्डुडुडुडुडु; 3sg pst काक्टुवट्टुए) क्रि.
च्वाट्ट नाघेर जानु

काक्मायाक्मा [kakmajakma] (1sg pres
काक्डुडु याक्डुडुडुडुडु; 3sg pst काक्डु
याक्टुए) क्रि. प. नाघिरहनु

काखुट् [kak^hut] ना. ल्याउने bringer

काखुबा [kak^huba] ना. १) भारी बोक्ने a
load carrier or bearer, porter २) भरिया
a load carrier or bearer, porter

काखेम्बा [kak^hemba] ना. १) श्रोता
listener, hearer २) सुन्ने मानिस

काखेम्बेऱ्बा [kak^hembe[?]ba] ना. सुनाउने
मानिस teller

काखेम्मेप्पा [kak^hemmeppa] ना. सुनाउने
मान्छे teller

कागाटा [kaga[?]ta] ना. कागज paper,
documents

काडेबा [kaje[?]ba] ना. गन्ने, गणक counter
काङ्कार [kan[?]ka[?]a] ना. सुर्ती dry tobacco
leaf

काङ्मा [kan[?]ma] (1sg pres काङ्डुडुडुडु;
3sg pst काङ्गुए) क्रि. १) ढिँडो ओराल्नु
२) मिसिनु to be mixed, to be combined
३) मिसाउनु to mix, to put together, to
blend, to mingle, to combine

काँचा [ka[?]tsa] ना. चुरा bangle, bracelet

काचानिबा [katsaniba] ना. नखाने मानिस

काचाबा [katsaba] ना. १) टोकुवा २)
खाने मानिस

काचाहरि [katsaha[?]ri] ना. बैठक, सभा
sitting room, meeting-room, assembly,
conference

काचेक्पा [katse[?]kpa] ना. बोल्ने मान्छे
speaker

काचेप् [katsep] ना. काट्ने व्यक्ति

काचेप्पा [katseppa] ना. काट्ने मान्छे

काचोक् [katsok] ना. गर्ने व्यक्ति doer

काचोक्बा [katsokba] ना. १) आयोजक
organiser, convener २) गर्ने मान्छे

काच्चि [katts[?]i] ना. कच्चा raw, crude,
clay built, weak

काच्चे [kattse] ना. हँसिया sickle

काछाक्पा [kats[?]akpa] ना. थुन्ने मान्छे

काछाम्लोबा [kats[?]amloba] ना. गायक
singer

काछुम्बा [kats[?]umba] ना. जम्मा कर्ता
collector

काछेप्पा [kats^hep̄pa] *ना.* १) लेखक writer, author २) लेख्ने मान्छे

काछेप्बा [kats^hep̄ba] *ना.* लेखक writer, author

काछेप्मा [kats^hep̄ma] *ना.* लेखिका woman writer, pen woman, female author, authoress, woman whose job is writing documents for others

काछेम्बा [kats^hem̄ba] *ना.* बोलाउने

काछोड्बा [kats^hoᅇba] *ना.* १) व्यापारी trader, merchant, businessman, tradesman २) बेच्ने मान्छे

काटेम्बा [kaᅇm̄ba] *ना.* १) दमाई tailor caste २) बाजा बजाउने musical band

काटोड्बा [kaᅇoᅇba] *ना.* १) मिलाउने negotiator, mediator २) मध्यस्त कर्ता a mediator, a negotiator

काटोड्मेप्पा [kaᅇoᅇm̄ep̄pa] *ना.* मिलाउने व्यक्ति mediator; negotiator

काटोड्मेप्बा [kaᅇoᅇm̄ep̄ba] *ना.* १) मध्यस्थकर्ताको भूमिका निभाउने व्यक्ति mediator, negotiator २) मिलाउने व्यक्ति mediator, negotiator

काटोबा [kaᅇoᅇba] *ना.* खन्ने

काट्मा [kaᅇᅇma] (1sg pres काट्दुड्दुड्; 3sg pst काट्दुए) *क्रि.* १) आउनु (तलबाट) come २) ल्याउनु to bring, to fetch

काटाक्बा [kaᅇᅇak̄ba] *ना.* बुन्ने व्यक्ति

काटुड्बा [kaᅇᅇuᅇba] *ना.* जँड्याहा drunkard, tippler

काटुप्बा [kaᅇᅇuᅇpa] *ना.* १) कामी backward class, oppressed people २) दलित जाती backward class, oppressed people

काटेन् [kaᅇᅇen] *ना.* बालीनाली लगाउने मानिस वा अन्य planter, plantation owner, a worker seedlings into the ground

काटोक्बा [kaᅇᅇok̄ba] *ना.* खन्ने मानिस

काडेन् [kaᅇᅇen] *ना.* बस्ने वा कुनै ठाउँ living place

कानाक्बा [kanak̄ba] *ना.* मगन्ते beggar

कानाम्मा [kanamma] *ना.* तिम्रो सासु your mother-in-law

कानासि [kanasi] *ना.* १) बुलाकी nose jewel hanging from the center of the nose २) लुर्का ३) माडुवारि ४) कानमा लगाउने चाँदीको भुम्का

कानिनिबा [kaniniba] *ना.* १) नजान्ने uneducated, illiterate २) नदेख्ने unable to see ३) अन्धा blind

कानिबा [kaniba] *ना.* १) जान्ने व्यक्ति educated, literate, skillful २) देख्ने मानिस able to see ३) अनुभवी experienced, sensitive, perceptive ४) सिपालु expert, adept, skilful, proficient, adroit, witty ५) विशेषज्ञ specialist, expert

कानेबा [kaneba] *ना.* गन्ने

कान्छि सागा [kants^hi saga] *ना.* सिमसागा a kind of vegetable, type of cross that grows in streams

- कान्ठि** [kantʰi] *न.* पोते string threaded with colourful fine glass beads worn by a married woman whose husband is alive, garland
- कान्धोङ्गि** [kandʰoŋgi] *न.* कान दुङ्गी coin-like ornament worn by women on the ear
- कान्पाटा** [kanpaʈa] *न.* गाला cheek
- कान्लि** [kanli] *न.* कल्लि ornamental silver ring worn round the ankle
- कापाक्पा** [kapakpa] *न.* पस्किने मान्छे
- कापाङ्वाबा** [kapanʷaba] *न.* खेल्ने मानिस player
- कापिबा** [kapiba] *न.* १) दानी generous, given to charity २) दान दिने मानिस
- कापु** [kapu] *न.* हेर्ने
- कापुत्र** [kaputra] *न.* परेवा pigeon
- कापुबा** [kapuba] *न.* १) गोठाले a shepherd, a herdsman, a cowboy २) हेर्ने मान्छे
- कापुबाचि** [kapubatsi] *न.* दर्शक showing, pointing out, spectator, observer, visitor
- कापुमेट्पा** [kapumetpa] *न.* देखाउने व्यक्ति
- कापुरठाना** [kapuraʈʰana] *न.* स्मारक reminding, commemorative, memorial, memorial, souvenir
- काप्छेरेङ्वा** [kaptʰereʔwa] *न.* जुम्ल्याहा twin
- काप्टाङ्वा** [kaptʰaʔwa] *न.* उन्नु fern
- काप्मा** [kapma] (1sg pres काप्टुङ्गुङ्; 3sg pst काप्टुए) *क्रि.* १) आउनु (तलबाट)
- come (from down) २) खेलाउनु, बोक्नु carry
- काप्मा नुनिना** [kapma nunina] *न.* ल्याउनु नहुने
- काप्मा लिना** [kapma lina] *न.* १) बोक्न हुने २) ल्याउन हुने
- काप्मानुनिना** [kapmanunina] *वि.* १) आउनु नहुने २) ल्याउनु नहुने
- काफाप्बा** [kapʰapba] *न.* दुलो छेङ्गेने व्यक्ति
- काफाबा** [kapʰaba] *न.* १) बुन्ने मान्छे weave man २) उपकारी beneficent, kind, beneficial, helpful, benefactor ३) सहयोग कर्ता
- काफुबा** [kapʰuba] *न.* १) दमाई tailor caste २) सिलाउने मान्छे
- काफेग्बा** [kapʰegba] *न.* बढार्ने मानिस
- काफेङ्बा** [kapʰeŋba] *न.* जोत्ने
- काफोङ्** [kapʰoŋ] *न.* पङ्काउने मानिस
- काफोङ्बा** [kapʰoŋba] *न.* पङ्काउने
- काम चोकमा** [kamaʌ tsokma] (1sg pres काम चोगुङ्गुङ्; 3sg pst काम चोगुए) *क्रि.* प. काजक्रिया गर्नु
- कामाप्बा** [kamaɸba] *न.* वक्ता speaker
- कामाप्मा** [kamaɸma] *न.* वक्ता (स्त्री) speaker (woman)
- कामिडोलि** [kamidoli] *न.* डुम खेल a local game of touching
- कामेप्पा** [kameppa] *न.* विजेता victor, conqueror
- काम्पाटा** [kampaʈa] *न.* गाला cheek

काम्फेट् [kamp^het] *ना.* भाले जुधाइ cock fighting

काम्बल [kamb^hal] *ना.* कम्बल blanket

काम्माइ [kammai] *ना.* केटा पक्षबाट केटीको मामालाई कलिया गरे बापत बुभाउने रीत

कायाङ्छाबा [kajants^haba] *ना.* पापी sinful, wicked, cruel, hard-hearted, sinner, offender

कायाप्मा [kajapma] *ना.* १) तरुनी female lover २) किशोरी girl from the age of eleven to fifteen, (of girl) from the age of eleven to fifteen ३) युवती young girl, young, youthful

कायुङ्बा [kajunba] *ना.* १) राख्ने मानिस २) बस्ने मानिस ३) बसोवास गर्ने

कायुङ्मा [kajunma] *ना.* बसोवास गर्ने

कायेप्मा [kajepma] *ना.* १) तरुनी female lover, young, youthful, adolescent, youthful woman २) किशोरी adolescent, girl from the age of eleven to fifteen, (of girl) from the age of eleven to fifteen ३) युवती young girl, young, youthful

काँराबा [kāraba] *ना.* करमको रुख a kind of tree

कारिबा [kariba] *ना.* १) घुमन्ते wanderer २) घुम्ने

कारे [kare] *ना.* तरकारी पकाउने कलाई frying- pan

कालाबा [kalaba] *ना.* रुख बिरालो wild cat

काले [kale] *ना.* रुख बिरालो wild cat

कालेप्पा [kaleppa] *ना.* १) रोपाहार farmer (particularly woman) transplanting or sowing seedlings of paddy २) रोप्ने मानिस (धान, मकै इत्यादि)

कालेप्मा [kalepma] *ना.* रोपाहार (स्त्री) farmer (particularly woman) transplanting

कालोबा [kaloba] *ना.* भन्ने मानिस teller

काल्चिमिसि [kaltsimisri] *ना.* काल्पिमिसि

काल्ले कोङ्फि [kalle konp^hi] *ना.* १) केटीको मामा २) साइत जुराउने

कासामा [kasama] *ना.* दुम्सी porcupine

कासुप्बा [kasupba] *ना.* १) चोर theft, robber २) डाँकु bandit, robber, highwayman ३) पकेटमार

कास् [kas] *ना.* कस rust, dreg

काहिङ्गमेप्बा डाङ्बा [kahingmepba dānba] *ना.* १) उद्धार कर्ता redeemer २) मुक्तिदाता giving freedom or salvation, savior ३) छुटकारा कर्ता deliverer ४) बचाउनु हुने मालिक

काहिङ्गमेप्पा [kahingmeppa] *ना.* १) बचाउने वाला savior २) जीवित पार्ने

काहिसिक्पा [kahisikpa] *ना.* सिकाउने मान्छे teacher

काहुसिक्बा [kahusikba] *ना.* १) सिकाउने teacher २) निपुण proficient, expert, skilled, ३) शिक्षक teacher, instructor, tutor, educator, master, pedagogue

कारवा [kaʔwa] **ना.** कारग crow
 किकिकमा [kikikma] **वि.** कुतकुती
 tickling, eagerness, impatience
 किकिकमा लाम्मा [kikikma lamma] ; 3sg
 pst किकिकमा लाबे) **क्रि.** **प.** कुतकुती
 लाग्नु to tickle
 किटाब [kiʔabʌ] **ना.** किताब book, volume
 किटाब होट्मा [kiʔabʌ hoʔma] (1sg pres
 किटाब होट्दुङ्दुङ्; 3sg pst किटाब
 होट्दुए) **क्रि.** **प.** १) प्रकाशन गर्नु to
 publish २) किताब निकाल्नु to publish
 किट्टाडाना [kiʔʈaʔana] **वि.** १) डराएको
 २) डरछेरुवा timid, cowardly, chicken-
 hearted
 किट्मा [kiʔma] ; 3sg pst किट्टे) **क्रि.**
 डराउनु to fear, to be afraid, to be
 frightened
 किट्मा लाम्मा [kiʔma lamma] (1sg pres
 किट्मालाम्दुङ्दुङ्; 3sg pst किट्मा
 लाम्दुए) **क्रि.** **प.** डर देखाउनु to threaten
 किट्माडुङ् [kiʔmaʔuŋ] **ना.** १) डरलागदो
 ठाउँ danger place २) खतरा danger,
 risk
 किट्मेट्मा [kiʔmetʃma] **क्रि.** १) डर
 देखाउनु to threaten २) धम्की दिनु to
 threaten, to reproach
 किट्मेप्मा [kiʔmepma] **क्रि.** डर देखाउनु to
 threaten, to reproach
 किठिमा [kiʔʰima] **ना.** मलसाँप्रो honey
 badger
 किडाङ् [kiʔaŋ] **ना.** मुस्लि (धान कुट्ने
 साधन) piston

किप्मा [kipma] १) **क्रि.** डराउनु to fear,
 to be afraid, to be frightened २) **ना.**
 डर fear, dread, awe, terror
 किप्माडुङ् [kipmaʔuŋ] **वि.** डर लागदो
 fierce, frightful, fearful, ferocious
 किबा [kiba] **ना.** बाघ tiger
 किबेरेक् [kiberek] **ना.** गँगटो crab
 किभेरेक् [kibʰerek] **ना.** गँगटो crab
 किम्मा [kimma] (1sg pres किन्दुङ्दुङ्;
 3sg pst किन्दुए) **क्रि.** १) अड्याउनु
 recline २) अडिनु to stop, to halt, to
 stand still ३) भात भर्सिनु ४) ढल्किनु
 किरिकिरिना मिक् [kirikirina mik] **ना.**
 तेजिलो आँखा
 किरिक्मेट् [kirikmet] **ना.** फट्याङ्ग्रो
 grasshoper
 किरि [kire] **ना.** १) कसम an oath, oath
 २) किरिया oath, sworn statement, vow
 किरिचामा [kiretsama] (1sg pres
 किरिचाङ्दुङ्; 3sg pst किरिमाचोए) **क्रि.**
प. १) किरिया खानु to make a promise
 २) कसम खानु
 किलेबा [kileba] **ना.** जरायो stag, deer,
 antelope
 किवा [kiwa] **ना.** बाघ tiger
 कुकुक्मा [kukukma] **ना.** वन पूजा worship
 of forest
 कुकुरिक्ना [kukurikna] **ना.** घुमाउरो
 zigzag, not straight
 कुक् [kuk] **ना.** निहुरिनु to bend down, to
 stoop, to crouch

कुजिकमा [kudzikma] *वि.* काउकुती
tickling, tingling, itch

कुजिकमा लाम्मा [kudzikma lamma] ; 3sg
pst कुजिकमा लाप्टुए) *क्रि. प. १)*
काउकुती लगाउनु to tickle, to tingle २)
काउकुती लाग्नु

कुटिक् [kutjik] *वि.* चलने

कुटिक् कुटिक् [kutjik kutjik] *वि. १)*
चलने विशेष २) औँला चलाउने

कुटे [kute] *ना.* कुटो small hoe

कुट्टे [kutte] *ना.* सानो आकारको
कोदालो small spade

कुठारिक् [kut^harik] *वि. १)* गुँडुल्को २)
बाटुलो round, circular, round-shaped

कुठारिक् रिग्मा [kut^harik rigma] (1sg pres
कुठारिक् रिगुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst कुठारिक्
रिगुए) *क्रि. प. १)* बेस्मारी बेर्नु २)
गुँडुल्को पारेर बेर्नु

कुठारिग् [kut^harig] *वि.* गुँडुल्को coil

कुठारिग् रिक्मा [kut^harig rikma] (1sg pres
कुठारिग् रिगुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst कुठारिग्
रिगुए) *क्रि. प.* बेस्मारी बेर्नु

कुन्जिरिक्मा [kundzirikma] *ना.* रिस
anger, wrath, resentment, anger,
jealousy, envy

कुन्जिरिक्मा काङ्मा [kundzirikma kaṅma]
(1sg pres कुन्जिरिक्मा काङ्ना; 3sg pst
कुन्जिरिक्मा काङ्गे) *क्रि. प.* रिस उठ्नु
wrath

कुन्डुवाट् [kunduwaṭ] *ना.* बिग्रेको वा
खोलेको अण्डा rotten egg

कुप्मा [kupma] (1sg pres कुप्टुङ्ङुङ्ङ; 3sg
pst कुप्टुए) *क्रि. १)* ओथारो बस्नु to
brood २) बच्चालाई कोखामा न्यानो
परेर राख्नु ३) ओथार्नु to brood

कुबाङ् [kubaṅ] *ना.* बाँदर monkey, ape

कुम्मा [kumma] *क्रि.* नुहिनु to be bent, to
stoop

कुम्सामेट् [kumsamet] *वि. १)* साह्रै भोक
extreme hunger २) शक्ति क्षीण हुने

कुरिक्वारिक् [kurikwarik] *ना. १)*
भिसमिस early morning, dawn २)
रिमभिम merry-making

कुरकुच्चा [kurkuttsa] *ना.* कुरकुच्चा heel

कुरफे [kurp^he] *ना.* छुरा razor

कुसुमे [kusume] *वि. १)* बैजनी purple
२) नीलो blue, azure

केक्मा [kekma] (1sg pres केक्कुङ्ङुङ्ङ; 3sg
pst केक्कुए) *क्रि. १)* कृति राख्नु २)
अडाउनु

केङ् [keṅ] *ना.* दाँत tooth

केङ् रान्मा [keṅ ranma] (1sg pres केङ्
रान्ङुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst केङ् रान्ङुए) *क्रि.*
प. दाँत माभ्नु to brush teeth

केङ् राम्मा [keṅ ramma] (1sg pres केङ्
रान्ङुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst केङ् राम्ङुए) *क्रि. प.*
१) ब्रस गर्नु brush teeth २) दाँत
माभ्नु brush teeth

केङ् रोमा [keṅ roma] ; 3sg pst केङ् रोसुए)
क्रि. प. दाँत भर्नु

केङ्चान्मा [keṅtsanma] (1sg pres
केङ्चान्ङुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst केङ्चान्ङुए)
क्रि. दाँत किटाउनु

केङ्छा [keŋtsʰa] *ना.* डाँडा भाटा (घर गोठको छानाको) bamboo shafts used for making roof

केङ्जिबा [keŋdziba] *ना.* १) दाँतको काई
२) दाँतको फोहोर

केङ्जुरेक् [keŋdzurek] *ना.* १) दारा tusk, fang २) जुम्ल्याहा दाँत

केङ्दुकमा [keŋtʰukma] *क्रि.* दाँत दुख्नु to have tooth pain

केङ्फुवार [keŋpʰuwarʌ] *ना.* मैला दाँत dirty tooth

केङ्फुवार लिमा [keŋpʰuwarʌ lima] (1sg pres केङ्फुवार लियुक्; 3sg pst केङ्फुवार लिसे) *क्रि. प.* दाँत फोहोर हुनु

केङ्बोङ्मा [keŋboŋma] *क्रि.* गिजा सुनिनु

केङ्मा [keŋma] *क्रि.* १) फल्नु to bear fruit, to be fruitful २) फलाउनु to cause to bear or yield (fruit), to cause to fruit

केङ्मेप्मा [keŋmepma] *क्रि.* १) फलाउनु to cause to bear or yield (fruit), to cause to fruit २) पक्षमा लाग्नु

केङ्गोग्मा [keŋrogma] *क्रि.* १) दाँत सङ्नु
२) दाँत फोहर हुनु

केङ्वारोकमा [keŋwarokma] *क्रि.* कुल्ल गर्नु

केचुरुक्वा [ketsuruʔwa] *ना.* कुरकुरे हड्डी cartilage

केचेङ्केचेङ् [ketsenketseŋ] *क्रि.वि.* १) होहल्ला great noise, uproar, २) हल्लाखल्ला noise, uproar, turmoil

केट्टुर्वा [ketʃurwa] *ना.* कानको बीच भाग mid ear

केडुमेट् [kedumet] *ना.* ताने बोडी a kind of cow pea

केना [kena] *वि.* १) लामो long, extensive २) अग्लो high, tall

केन्ना [kenna] *वि.* छटपटी uneasiness, agitation, restless

केप्छे [keptsʰe] *ना.* १) पनाति paternal or maternal grandson's son २) पनातिनी paternal or maternal grandson's daughter

केप्छेरेक्वा [keptsʰereʔwa] *वि.* जुम्ल्याहा twin

केमा [kema] *क्रि.* १) तान लगाउनु to cause to pull २) लामो हुनु to be long

केम्मा [kemma] ; 3sg pst केन्डे) *क्रि.* छटपटिनु to be restless

केरुमेट् [kerumet] *ना.* १) कमिला ant २) सेतो खालको बोडी white bean

केरेम्बोवा [kerembowa] *ना.* कटमेरो a kind of tree

केर्का [kerka] *ना.* कपासको बियाँ निकाल्ने साधन device to burst

केर्खा [kerkʰa] *ना.* एक किसिमको चरा नाच (ढोल नाच) a variety of dance with drum

केलिक् [kelik] *ना.* मैना चरी a starling bird, Of or relating to the songbirds

केलिङ् [kelin] *ना.* सुगा parrot

केले [kele] *वि.* छट पट impatiently, with a feeling of uneasiness, uneasiness,

restless
 केलेङ्वालेङ् [kelenjwaleŋ] **क्रि.वि.**
 हल्लाखल्ला noise, uproar, turmoil
 कोइ [koi] **क्रि.वि.** १) कोही any,
 someone, somebody २) कहिले कही
 कोकालिक् [kokalik] **वि.** गोलो round,
 circular, spherical
 कोकालिक् छाप्ला [kokalik tsʰapla] **वि.**
 वृत्तचित्र documentary film
 कोकोडे [kokode] **ना.** पुरुषको अण्डाशय
 testicle
 कोकोडे [kokode] **ना.** अण्ड कोष
 scrotum, testicle
 कोक् सिमा [kok sima] (1sg pres कोक्
 सिडा; 3sg pst कोक् सिए) **क्रि.** खुत्रुककै
 मर्नु
 कोक्कोक् [kokkok] **क्रि.वि.** १) बेस्मारी
 excessively, very hard २) बिना ओढ्ने
 सुत्नु विशेष ३) मरी मरी
 कोक्कोक्ना [kokkokna] **वि.** चिण्डो
 आकारको shape of gourd
 कोक्कोडोक् [kokkoðok] **क्रि.वि.** खुत्रुककै
 instantly
 कोक्मा [kokma] (1sg pres कोक्दुङ्दुङ्;
 3sg pst कोक्दुए) **क्रि.** १) बिभ्नु to be
 pierced, to penetrate sharply २)
 बिछ्याउनु to spread **eg.** ना टाङ्घोङ्
 आडा कोक्मा खाट्दुङ्दुङ् ॥ यो सिरानी
 म बिछ्याउनु लान्छु। ३) न बिक्नु ४)
 खुट्नु to stitch closely **eg.**
 आटालिमाङ्डा आङ्डिक् मोज्जा
 लोट्लिङ्चि कोक्मा निमुगा ॥ मेरो

प्रीमतीले अति राम्रो सँग लुगाहरू खुट्नु
 जान्दछिन्। ५) घोच्नु to poke, to prick,
 to pierce, to penetrate, to hurt the feeling
 of

कोक्मेप्मा [kokmepma] (1sg pres
 कोक्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst कोक्मेट्दुए)
क्रि. खुट्नु लगाउनु to stitch closely

कोक्लेङ् [kokleŋ] **ना.** सिरानी pillow

कोक्साबा [koksaba] **ना.** १) भाले कुखुरा
 cock २) नाग सर्प

कोक्साबा [koksaba] **ना.** भाले cock; male
 (of bird)

कोक्साबा ओक्मा [koksaba okma] **क्रि.**

प. भाले बास्नु to rooster crow

कोगोङ्बा [kogoŋba] **ना.** मामा maternal
 uncle, mother's brother

कोगोङ्मा [kogoŋma] **ना.** १) सानी आमा
 the sister of mother २) ठूली आमा
 mother's elder sister ३) माइजु
 maternal aunt

कोङ् मिहुमा [koŋ mihuma] **ना.** ठूलो मुसा
 big rat

कोङ्निङ्ना [koŋniŋna] **क्रि.** नपन्छ्याउनु
 not to avoid

कोङ्फि [koŋpʰi] **ना.** बेहुलीको मामा
 bride's uncle

कोङ्भेलेङ् [koŋbeleŋ] **ना.** १) पिर्का
 (काठको) a stool २) काठको पिरा
 wooden stool

कोङ्भेलेक् [koŋbʰelek] **ना.** काठको पिरा
 wooden stool

कोड्मा [koŋma] (1sg pres कोड्सुड्दुड्; 3sg pst कोड्सुए) **क्रि.** १) पन्छाउनु to cause to avoid or shun २) छुट्याउनु to separate, to sever, to set apart ३) तह लगाउनु

कोड्रिबा [koŋriba] **ना.** निदाल wooden beam

कोड्लेड्बा [koŋleŋba] **ना.** सिरानी pillow

कोछुकेड् [kots^huken] **ना.** कुकुर दाँत canine tooth, canine tooth

कोछुबा [kots^huba] **ना.** कुकुर dog

कोछुमा [kots^huma] **वि.** कुकुरनी bitch

कोटेरिबा [koŋeriba] **ना.** कोषाध्यक्ष treasurer, treasurer

कोट्ना [koŋna] **वि.** पहुँलोपन yellowness

कोडाबा [koŋaba] **ना.** गोहोरो lizard- like large wild animal, iguana

कोडावासा [koŋawasa] **ना.** गोहोरोको मासु

कोडोवा [koŋowa] **ना.** गोहोरो lizard- like large wild animal, iguana

कोदोम्फुड् [kodomp^huŋ] **ना.** एक प्रकारको फुल a kind of flower

कोना [kona] **वि.** १) न्यानो warm २) रापिलो heated, hot ३) तातो hot, warm, heat, hotness

कोना लिना [kona lina] **क्रि.** प. न्यानो हुनु to be warm

कोन्निगा [konniga] **क्रि.** पर्दैन

कोन्निना [konnina] **क्रि.** पर्दैन

कोन्मा [konma] (1sg pres कोलुड्दुड्; 3sg pst कोलुए) **क्रि.** खोज्नु to search, to

seek, to look for

कोन्मेट्मा [konmetma] (1sg pres कोन्मेट्दुड्दुड्; 3sg pst कोन्मेट्दुए) **क्रि.** खोज्न लगाउनु to cause to search

कोप्पा [kopma] (1sg pres कोबुड्दुड्; 3sg pst कोबुए) १) **क्रि.** उठ्नु to stand up, to rise, to wake **eg.** भ्यानिक्रोक् कोप्पा आनि येम् लोड्सा ओचेट्नु लियुक् ॥ बिहानै उठ्नु हाम्रो शरीरको लागी राम्रो हुन्छ। २) **क्रि.** टिप्नु to pick, to pluck, to take speed, to note down, to sew with a long stitch **eg.** जोम् स्वाम्मि ओठायगा आइबोचि कोप्पा आइबो बाकेचाडि खाप्पा कोन्युक् ॥ धेरै माटोमा भरैका आँपहरू टिप्नु आँपको बगैँचामा जानु पर्छ। ३) **क्रि.** घेरुनु to surround, to encircle ४) **क्रि.** उमानु cause to grow **eg.** बेड्सिडि मोलजोल मिटेन्डे लालिक् कोप्पा आडिडिक् टुक्ना ॥ खेतमा मल नहालि बीउ उमानु अति गाहो छ। ५) **ना.** परिक्रमा गर्नु circumambulate, orbit

कोप्पा आप्पा [kopma apma] (1sg pres कोप्पाउड् आबडा**क्रि.** प. उठि आउनु

कोप्पा बेला [kopma bela] **क्रि.वि.** उठ्ने समय

कोप्पाप्पा [kopmapma] **क्रि.** उठि जानु

कोप्पामेप्पा [kopmameppa] (1sg pres कोप्पामेट्दुड्दुड्; 3sg pst कोप्पामेट्दुए) **क्रि.** १) उमानु grow, cause to grow २) बिउँभाउनु awaken, arouse ३) उठाउनु to wake, to erect, to lift, to raise

कोप्पायाक्मा [kopmajakma] क्रि. प. घुमिरहनु
कोप्पालेट्मा [kopmale[ma] (1sg pres कोप्पालेट्माडा क्रि. उठिहाल्नु
कोप्पालेप्मा [kopmalepma] क्रि. उठिहाल्नु
कोप्मेप्मा [kopmepma] (1sg pres कोप्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst कोप्मेट्दुए) क्रि. १) उठाउनु to wake, to erect, to lift, to raise २) उठ्न लगाउनु
कोबुन्ना [kobunna] क्रि. टिप्दैनु
कोब्मा [kobma] (1sg pres कोबुङ्दुङ्; 3sg pst कोब्मेट्दुए) क्रि. १) उम्रनु to spring up, to bubble up (as of a spring bubbling out of the ground), to sprout, to germinate, to grow *eg.* साम्बोक् लालिक् आसेन्ले हिसुउङ्ना कोब्मा ठालाङ् चोगुए॥ कोदोको बिउ हिजो अस्ती छरेको उम्रनु थाल्यो। २) टिप्नु to pick, to pluck, to take speed, to note down, to sew with a long stitch ३) उठ्नु to stand up, to rise, to wake *eg.* एला इम्सिडा खाडा हान्डेङ् भ्यानिक् एला कोब्मा कोन्युक्॥ चाँडो सुत्न जा भोलि बिहान छिटो उठ्नु पर्छ।
कोमा [koma] (1sg pres कोडुङ्दुङ्; 3sg pst कोडुए) १) वि. तातो hot, warm, heat, hotness, *eg.* खाम् कोमा ठालाङ् चोगुए॥ जमिन तातो हुन शुरु गर्यो। २) वि. न्यानो warm ३) क्रि. रुङ्नु *eg.* याक्साङ् टाउँबाचि कोमा कोछुबा रेक्मा कोन्युक्॥ गोठमा बाँदरहरू रुङ्नु वा कुर्नु कुकुर बाँध्नु पर्छ। ४) क्रि. तातिनु to be heated ५) क्रि. लङ्नु to

contend, to fall over, to fall down *eg.* ना यापमि इडा टेडुङ् कोमा ठालाङ् चोगुए॥ यो मानिस जाँडले मातेर लङ्नु थाल्यो। ६) क्रि. कुर्नु to keep watch or guard

कोमाढामा [komaḍhama] (1sg pres कोसुङ्ढाङ्दुङ्; 3sg pst कोसुढोए) क्रि. लडाई आउनु

कोमाप्मा [komapma] क्रि. १) गुँडुल्किनु २) लडि जानु

कोमाप्मा [komapma] क्रि. गुँडुल्किएर जानु

कोमायाक्मा [komajakma] (1sg pres कोडुङ्ग्याक्दुङ्दुङ् क्रि. प. १) रक्षा गर्नु २) रूँगेर बस्नु

कोम्मा [komma] (1sg pres कोलुङ्दुङ्; 3sg pst कोलुए) क्रि. १) खोज्नु to search, to seek, to look for २) जाँच्नु to test, to examine, to try

कोम्माचोक्मा [kommatsokma] क्रि. प. १) खोजि नीति गर्नु to search २) पत्ता लगाउनु to find out ३) खोजतलास गर्नु to be investigated ४) अनुसन्धान गर्नु

कोम्माडाप्मा [kommaḍapma] (1sg pres कोलुङ्गटाङ्दुङ्दुङ्; 3sg pst कोलुङ्गटाङ्दुए) क्रि. खोजि ल्याउनु

कोम्मेट्मा [kommet[ma] (1sg pres कोम्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst कोम्मेट्दुए) क्रि. खोज्न लगाउनु cause to search

कोरे [kore] ना. मट्याङ्ग्रा clay pellet

कोरोङ्कोरोङ् [koroŋkoroŋ] वि. पातलो thin, watery, weak, feeble

कोरोङ्वारोङ् [koroŋwaroŋ] *अ.मू.* पातलो
thin, watery, weak, feeble

कोलिक् [kolik] *वि.* १) बादुलो round,
circular, round-shaped २) गोलो round,
circular, spherical

कोलिक् कोमाप्मा [kolik komapma] (1sg
pres कोलिक् कोडा; 3sg pst कोलिक्
कोसुब्दुए) *क्रि. प.* गुडिक्नु

कोलिबोजोङ् [kolibodzong] *ना.* जाँगार
activeness

कोलेङ् [kolen] *वि.* १) फराकिलो wide,
extended, extensive, spacious २)
फँडानी logging, felling ३) बाटो प्रष्ट

भएको

कोलेन्ने [kolenne] *क्रि.* पर्देन

कोसा खाप्मा [kosa k^hapma] (1sg pres
कोसा खाट्टा; 3sg pst कोसा खाट्टुए)
क्रि. प. लड्दै जानु

क्या [kja] *ना.* १) तेल oil २) ढोल kind
of large drum

क्यावाप्मा [kjawapma] (1sg pres
क्यावाडुङ्दुङ्; 3sg pst क्यावाडुए) *क्रि.*
तेल लगाउनु to apply oil

क्यासिङ् [kjasinj] *ना.* ढोल kind of large
drum

ख

ख [k^hɿ] *ना.* आठपहरिया भाषा
वर्णमालाको दोस्रो अक्षर second letter

खाइ [k^hai] *ना.* मर्चा yeast

खाइचिम्मा [k^haitsimma] (1sg pres
खाइचिन्डुङ्दुङ्; 3sg pst खाइचिन्डुए)
क्रि. मर्चा जाँच्नु to check yeast

खाक्पारिक् [k^hakparik] *ना.* खकार cough,
phlegm

खाक्मा [k^hakma] *क्रि.* १) गाडिनु २)
जम्नु to freeze, to sink, to become thick

खाक्मिक् [k^hakmik] *ना.* गोली गाँठो
ankle

खाङ्डेन् [k^haŋden] *क्रि.वि.* निकोर्सि on
the fourth day from today, two days after
tomorrow

खाङ्डेमाङ् [k^haŋdemaŋ] *क्रि.वि.* तेस्रो वर्ष
two days after tomorrow

खाजाचामा [k^hadzatsama] (1sg pres
खाजाचाङ्दुङ्; 3sg pst खाजाचोए) *क्रि.*
खाजा खानु to have breakfast

खाटिउना [k^haɽiuna] *वि.* सानो small, little,
tiny

खाटिप्मा [k^haɽipma] *क्रि.वि.* १)
अलिकति little २) थोरै little

खाट्टिउना [k^haɽɽiuna] *वि.* १) सानो
small, little, tiny २) भिन ३) मसिनो
fine, thin

खाट्टिउलोक् चोक्मा [k^haɽɽiulok tsokma]
क्रि. प. १) सानो बनाउनु २) घटाउनु
to decrease, to diminish, to reduce, to
shorten, to deduct

खाट्टिप्मा [k^haɽɽipma] *क्रि.वि.* १)
अलिकति little २) कम्ती less,
insufficient ३) थोरै little ४) घटी less

खाट्टिप्मा चोकमा [k^hat̪ipma tsokma] (1sg pres खाट्टिप्मा चोगुड्डुङ्; 3sg pst खाट्टिप्मा चोगुए) क्रि. प. घटाउनु to decrease, to diminish, to reduce, to shorten, to deduct

खाट्टिप्मा लिमा [k^hat̪ipma lima] क्रि. प. १) थोरै हुनु to be less २) नपुग्नु ३) कमी हुनु

खाट्टिप्माना [k^hat̪ipmana] वि. थोरै परिणाम

खाट्टिभेन्ना [k^hat̪ib^henna] वि. १) छोटो short २) होचो short, dwarfish

खाट्टियुना [k^hat̪ijuna] वि. सानो small, little, tiny

खाट्टु [k^hat̪u] (1sg pres खाट्टुड्डुङ्; 3sg pst खाट्टुए) क्रि. लैजा

खाट्टुन् [k^hat̪un] क्रि. १) नलैजा २) न लग्नु

खाट्टे [k^hat̪e] ना. चाभ्रे rice prepared by frying in ghee and then boiling in the water

खाट्टिन्ना [k^hat̪inna] क्रि. १) जाँदिन २) जान्नु

खाट्टामा [k^hat̪ma] (1sg pres खाट्टुड्डुङ्; 3sg pst खाट्टुए) क्रि. १) लानु to take away, to carry, to convey, to bear २) जानु to know, to understand, to know thoroughly

खाट्टामाजामा [k^hat̪madzama] क्रि. १) अपहरण गर्नु to kidnap २) लैजानु to take away, to convey, to carry, to transport, to snatch

खाट्टेप्मा [k^hat̪epma] क्रि. जान लगाउनु

खाट्टसा चोकमा [k^hat̪sa tsokma] (1sg pres खाट्टसा चोकडा) क्रि. प. जाँदै गर्नु

खाडा [k^haḍa] क्रि. १) जा २) जाउ ३) आज्ञा दिनु

खाडाना हाप्टा [k^haḍana hapt̪a] क्रि. वि. गएको हप्ता

खाडालेट्टा [k^haḍalet̪ta] क्रि. गइ हाल

खाडि [k^haḍi] क्रि. जाऊँ

खाड्निङ्ना [k^haḍniṅna] क्रि. जाँदिन

खाड्नेन् [k^haḍnen] क्रि. नजाउ

खाड्माना [k^haḍmana] वि. जानु पर्ने

खानि [k^hani] सर्व. तिमीहरू you

खान् [k^han] सर्व. १) तिमी you, you २) तपाईं you ३) तँ thou

खान्डा [k^hand̪a] ना. १) टुक्रा piece, part, portion, divided, break into pieces, slice २) भाग part, portion, share ३) चोकटा

खान्डुना [k^hand̪una] वि. १) सुहाउने २) सुहाउँदो suitable

खान्डुन्ना [k^hand̪unna] वि. १) सुहाउँदैन unsuitable २) नसुहाउने

खान्डुलोक् [k^hand̪ulok] वि. १) सुहाउने गरी suitability २) सुहाउँदो हुने गरी

खान्नाना [k^hannana] सर्व. तिम्रो your, yours

खान्मा [k^hanma] ; 3sg pst खान्डुए) क्रि.

१) सुहाउनु to suit, to be adorned with, be convenient; be becoming २)

फसाउनु to entrap, to entangle, to mislead, to beguile, to deceive, to

induce

खाप्मा [k^hapma] (1sg pres खाट्दुइदुइ; 3sg pst खाट्दुए) *क्रि.* १) जानु to go, depart २) सहभागी हुनु ३) लैजानु to take away, to convey, to carry, to transport, to snatch

खाप्माजामा [k^hapmadzama] *क्रि.* गइहाल्नु leave immediately

खाप्माजामा [k^hapmadzama] *क्रि.* १) गइहाल्नु leave immediately, be over २) लागि जानु

खाप्मेप्मा [k^hapmepma] *क्रि.* जान लाउनु
खाप्सिंवा [k^hapsi[?]wa] *ना.* कसिङ्गर dirt, rubbish

खाबोर [k^haborA] *ना.* १) समाचार news, information, report, message २) सूचना information, notice, report ३) सन्देश notice, message

खाम् [k^ham] *ना.* १) माटो clay, land, filed २) जमिन land, soil, ground, floor, earth, land, ground

खाम् ओहोइ [k^ham ohon] *ना.* खाडल pit, ditch, hollow, trench

खाम् चोम्मा [k^ham tsomma] (1sg pres खाम् चोन्दुइदुइ; 3sg pst खाम् चोन्दुए) *क्रि. प.* १) माटोको डचाड बनाउनु a ridge of clay २) माटो उठाउनु

खाम् फेनाबु [k^ham p^henabu] *ना.* भूइँकटहर pineapple

खाम् हेप्मा [k^ham hepma] (1sg pres खाम् हेडुइदुइ; 3sg pst खाम् हेडुए) *क्रि. प.* माटो फुट्नु

खाम्खाम् [k^hamek^ham] *ना.* १) धूलै धूलो dusty २) माटसारी

खाम्चि [k^hamtsi] *ना.* सिमाला

खाम्टाला [k^ham[?]ala] *ना.* भुइँ तला ground floor

खाम्डाक् [k^hamdak] *ना.* तालु palate

खाम्डाराइ [k^hamdaraŋ] १) *वि.* कम्पन quake, shivering, trembling २) *ना.* थरथराहट thunder, shivering

खाम्डाराइ नाम्डाराइ [k^hamdaraŋ nam[?]araŋ] *अ.मू.* आकाश धर्ती थकिने गरी कराउनु, गर्जन

खाम्दाक् [k^hamdak] *ना.* तालु palate

खाम्नाम् [k^hamnam] *ना.* १) पृथ्वी the earth, world २) जमिन land, earth, land, ground

खाम्फेनाबो [k^hamp^henabo] *ना.* भूइँकटहर pineapple

खाम्बुइ [k^hambuŋ] *ना.* १) जेल jail, gaol, prison २) भयालखाना jail, prison

खाम्बुटिमा [k^hambu[?]ima] *ना.* खुम्ले कीरा white grub

खाम्बुठि [k^hambu^hi] *ना.* खुम्ले कीरा cock chafer

खाम्बुठिमा [k^hambu^hima] *ना.* खुम्ले कीरा cock chafer

खाम्बेलेक् [k^hambelek] *ना.* ठाउँको नाम name of a place

खाम्बोक् [k^hambok] *ना.* १) पृथ्वी the earth, world, ground, soil २) माटो clay, earth, land, filed

खाम्बोकमा [k^hambokma] *ना.* ऐंसेलु
 raspberry
खाम्बोप्मा [k^hambopma] *ना.* ऐंसेलु
 raspberry
खाम्मा [k^hamma] (1sg pres खाम्मुङ्ङुङ्;
 3sg pst खाम्मुए) १) *क्रि.* फसाउनु
 chew; masticate २) *क्रि.* सुहाउनु to
 suit, to be adorned with, to seem
 attractive to agree ३) *ना.* गाँस
 mouthful, morsel, dosage of food
खाम्मिक् [k^hammik] *ना.* डल्लो कालो
 च्याउ round black mushroom
खाम्लुकमा [k^hamlukma] *ना.* नर्क (मृत्यु
 लोक) hell
खारा [k^hara] *क्रि.* जाउ go
खाराङ् [k^haran] *वि.* सुक्खा dry, dried up,
 withered, lacking irrigation, lack of
 moisture, drought
खाराङ् फु [k^haran p^hu] *ना.* माटोको ठूलो
 भाँडो clay pot
खार्चा [k^hartsa] *ना.* खर्च expense,
 expenditure, outgoings, debit side (of an
 account)
खार्चा चोकमा [k^hartsa tsokma] (1sg pres
 खार्चा चोगुङ्ङुङ्; 3sg pst खार्चा
 चोगुए) *क्रि.* प. खर्च गर्नु to spend
खार्याक् [k^harjak] *क्रि.* जाऊँ
खाला [k^hala] *ना.* १) गाउँ खाने कथा
 riddles २) अन्न बटुल्ने खलो
खालाक् [k^halak] *ना.* १) गोत्र sub-
 division of caste group, clan, race,
 offspring २) वंशज ३) सन्तान

offspring, descendants, progeny, family,
 clan

खालाङ्गा [k^halangga] *ना.* १) बजार
 market, mart, bazaar २) शहर city,
 town, city, city, fish

खालि [k^hali] *ना.* फुर्सद leisure

खाल्टा [k^halṭa] *ना.* खाल्टो ditch

खाल्सालि [k^halsali] *ना.* ढोल नाच
 (खाल्साको नाच) drum dance

खान्वाटाराङ् [k^ha[?]wa[araŋ]] *ना.* काँप्राको
 बोट a kind of tree

खान्वाटोरोङ् [k^ha[?]wa[oroŋ]] *ना.* काँप्राको
 रुख a kind of tree

खिक्नुन् [k^hikṭun] *क्रि.* न कोर

खिक्ना [k^hikna] *वि.* तीतो bitter, acrid

खिक्मा [k^hikma] (1sg pres खिक्नुङ्ङुङ्;
 3sg pst खिक्नुए) *क्रि.* १) कोर्नु to

scratch, to comb (hair) *eg.* पेलिक्डा

फ्याक् खिक्मा कोर्नुक् ॥ काँगियोले

कपाल कोर्नु पर्छ। २) छर्नु to sow ३)

तीतो हुनु to make bitter *eg.* ना

सुनाबाडाना ओहोर्वा खिक्मा सोम्मा

खिक्ना ॥ यो अमिलोको बोक्रा तीतो हुनु

सम्म तीतो छ।

खिङ् [k^hiŋ] *ना.* पित्त gall, bile

खिजेक्पा चाट्मा [k^hidzekpa tsaṭma] (1sg

pres खिजेक्पा चाट्नुङ्ङुङ्; 3sg pst

खिजेक्पा चाट्नुए) *क्रि.* प. १) रिस

उठाउनु २) जिस्क्याउनु to taunt, to

tease, to cause to play pranks ३)

गिज्याउनु, खिसी गर्नु to mock

खिट्लिङ् [k^hiṭliŋ] *ना.* खर thatch, hay

खिट्लिङ् पाङ् [kʰiɽliŋ paŋ] **ना.** फुसको घर thatch house

खिन्जिरिक् [kʰiŋdʒirik] **वि.** जिङ्ग्रिङ्ग

खिन्जिरिक्मा [kʰiŋdʒirikma] **क्रि.** जिङ्ग्रिनु

खिबेबा [kʰibeba] **ना.** कुहिरो fog, mist, haze

खिमेमा [kʰimema] **ना.** १) हुस्सु mist, haze, stupid, foolish २) बादल cloud, fog ३) कुहिरो fog, mist, haze

खिमेयाङ्मा [kʰimejaŋma] **ना.** १) कोलाहल hue and cry, uproar २) असङ्ख्य multitude ३) भीड crowd; rabble ४) गन्जागोल disorder, disorganization, disarrangement, chaos, jumble

खिमेयाङ्मे [kʰimejaŋme] **ना.** १) अस्तव्यस्त २) भीडभाड crowd, gathering, rabble

खिम्बाडाङ् [kʰimbaɽaŋ] **वि.** १) रिमरिम early dawn, early daybreak २) मधुरो dim (of light)

खिम्मा [kʰimma] **क्रि.** खाँदिनु to be pressed

खिम्वारङ् [kʰimwaraŋ] **वि.** अँध्यारो darkness, dark, lack of light

खिरि [kʰiri] **ना.** औले खिर्रो a kind of tree

खिरिक्ना [kʰirikna] **वि.** १) सिकुटे slim, thin-bodied, lean and thin, sickly, thin man २) चलाख clever, sly, artful, active, able, ingenious

खिरिचामा [kʰiritsama] **ना.** खीर rice boiled or cooked in milk, rice pudding

खिसिलामा [kʰisilama] **क्रि.** खिसी गर्नु to mock

खिन्वा [kʰiŋwa] **ना.** १) चोप gum, resin २) खोटो sticky substance that flows out slowly especially from fir or pine trees, resin

खुइ [kʰui] **ना.** १) सुस्केरा long deep breath, expressing sadness, tiredness, etc., sigh २) तर्ने (आँखा विशेषले)

खुट्काखुट् [kʰuɽkakʰuɽ] **वि.** ल्याउने पुज्याउने

खुट्काखुट् चामा [kʰuɽkakʰuɽ tsama] **क्रि.** प. आदान प्रदान गर्नु to exchange, to replace, to substitute

खुट्मा [kʰuɽma] (1sg pres खुट्दुङ्दुङ्; 3sg pst खुट्दुण) **क्रि.** पुज्याउनु

खुट्माबिमा [kʰuɽmabima] ; 3sg pst खुट्दुबिडुण) **क्रि.** लगिदिनु

खुनिङ्ना [kʰuniŋna] **क्रि.** १) बोक दिन २) न बोकनु

खुप्मा [kʰupma] (1sg pres खुट्दुङ्दुङ्; 3sg pst खुट्दुण) **क्रि.** १) लगी दिनु २) पुज्याउनु

खुबारिक् [kʰubarik] **क्रि.** १) बेर्नु to wind round, to twist round, to wrap up, to roll up २) बटार्नु to twist, to wring, to entwine

खुबारिक् रिग्मा [kʰubarik rigma] (1sg pres खुबारिक् रिगुङ्दुङ्; 3sg pst खुबारिक् रिगुण) **क्रि.** प. १) बेस्मारी बेर्नु २) बेस्मारी बटार्नु

खुबिरिक् [k^hubirik] *वि.* कसिलो tight, hard, tough, fastening, troubling, blemishing

खुमा [k^huma] (1sg pres खुयुङ्दुङ्; 3sg pst खुयुए) *क्रि.* १) बगाउनु to cause to flow, to wash or carry away २) बोक्नु to carry

खुमाप्पा [k^humapma] ; 3sg pst खुयाट्टुए) *क्रि.* १) बगाएर लैजानु २) बोकेर लैजानु

खुमाबिमा [k^humabima] (1sg pres खुयुङ्बिडुङ्दुङ्; 3sg pst खुयुबिडुए) *क्रि.* बोकी दिनु

खुमेट्टमा [k^humetma] (1sg pres खुमेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst खुमेट्टुए) *क्रि.* १) बोकाउनु to cause to carry, to make pregnant (usually by illicit connection) २) बोक्न लगाउनु

खुमेप्पा [k^humepma] *क्रि.* बोकाउन लाउनु to cause to carry

खुम्मा [k^humma] (1sg pres खुम्सुङ्दुङ् *क्रि.* ओहनु to wrap, to cover

खुयु [k^huju] *क्रि.* बोक् carry

खुयुन् [k^hujun] *क्रि.* नबोक्

खुसिक् [k^husik] *ना.* सानो भिँगा small fly

खुसुना [k^husuna] *वि.* सुनसान lonely place, peace and quiet, lonely, solitary, silent, unoccupied, desolate

खे [k^he] *ना.* तरुल yam, tuber

खेक् [k^hek] *ना.* मुटु heart, centre, chief

खेक्मा [k^hekma] *क्रि.* भुल्ते हुनु

खेङ्मा [k^hejma] (1sg pres खेङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst खेङ्सुए) *क्रि.* १) भुन्ड्याउनु to hang, to suspend २) भुण्डयार राख्नु ३) टाँगु to hang up, to suspend

खेङ्मुक् [k^hejmuk] *ना.* कुहिनो elbow

खेङ्मुक् टोकमा [k^hejmuk [okma] (1sg pres खेङ्मुक् टोक्दुङ्दुङ्; 3sg pst खेङ्मुक् टोक्दुए) *क्रि.* प. कुहिनो ठोकिनु

खेङ्सुन् [k^hejsun] *क्रि.* न भुन्ड

खेडोक् [k^hedok] *क्रि.वि.* १) त्यति कै २) त्यसै in that way, without any reason, aimlessly, free (of cost), vain, disorderly

खेडोकना [k^hedokna] *क्रि.वि.* १) त्यतिकैको aimlessly, vain २) सित्तैमा

खेन् [k^hen] *ना.* शिर head, noddle, upper or foremost part, head

खेन् ठामा [k^hen t^hama] *क्रि.* प. १) अपमान हुनु to insult २) शिर भर्नु

खेन्मा [k^henma] (1sg pres खेलुङ्दुङ्; 3sg pst खेलुए) *क्रि.* चिर्नु to split, to cut, to rip up, to cleave, to lacerate, to saw (with a saw), to operate

खेपारा [k^hepara] *ना.* मकै भुट्ने हाँडी clay pot

खेप् [k^hep] *क्रि.वि.* पटक time, occasion

खेप् खेप् [k^hep k^hep] *क्रि.वि.* पटक पटक

खेप्टुन् [k^heptun] *क्रि.* नटाँस

खेपना [k^hepna] *वि.* टाँसिने

खेपनिङ्ना [k^hepniŋna] *क्रि.* टाँस्दिन

खेप्मा [k^hepma] (1sg pres खेप्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst खेप्टुए) **क्रि.** १) टाँगु to hang up, to suspend, to delay, to peel the rawhide (of a goat), to extract the outer skin २) टाँसु to stick, to cling, to attach ३) टँसाउनु

खेप्मामि [k^hepmami] **ना.** उधारो credit, debt, loan

खेप्मामि लाप्मा [k^hepmami lapma] (1sg pres खेप्मामि लाडुङ्गुङ्गु; 3sg pst खेप्मामि लाडुए) **क्रि. प.** उधारो लिनु

खेबोरेक् [k^heborek] **ना.** लहरे तरुल creeping yam

खेमा [k^hema] **क्रि.** १) बाभनु to quarrel, to wrangle, to squabble, to fall out, to fight २) भगडा गर्नु to quarrel, to fight

खेमा कोम्मा [k^hema komma] **क्रि. प.** बाभन खोजु

खेमाटोमा लाप्मा [k^hema[oma lapma] **क्रि. प.** १) सम्भाउनु to cause to remember, to remind, to cause to understand, to convince, to advise, to console २) थाम्थमाउनु

खेमेप्मा [k^hemepma] (1sg pres खेमेट्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst खेमेट्टुए) **क्रि.** १) बज्ज लगाउनु २) बभाउनु to cause to quarrel, to entangle, to bewilder

खेमनिङ्ना [k^hemniŋna] **क्रि.** १) सुन्दिन २) न सुन्नु

खेम्मा [k^hemma] (1sg pres खेलुङ्गुङ्गु; 3sg pst खेलुए) **क्रि.** १) चिर्नु to split, to cut, to rip up, to cleave, to lacerate, to saw (with a saw), to operate २) सुन्नु to

hear, to listen to, to attend to

खेम्माना [k^hemmna] **वि.** १) सुन्ने doing the act of hearing or listening (to), zero, cipher, naught २) चिर्ने

खेम्मायाकमा [k^hemmajakma] (1sg pres खेम्सुङ्गुङ्गुङ्गु; ३) सुनिरहनु २) चिरिरहनु

खेम्मेप्मा [k^hemmepma] (1sg pres खेम्मेट्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst खेम्मेट्टुए) **क्रि.** १) सुनाई दिनु २) चिर्न लगाउनु ३) सुनाउनु tell, relate, cause to be heard

खेम्सानुम् [k^hemsanum] **क्रि.** सुन्नुहोस्

खेम्सुङ्गुलोक [k^hemsuŋlok] **वि.** सुनिञ्जेल

खेम्सुटे [k^hemsute] **क्रि.** सुन त

खेम्सुन् [k^hemsun] **क्रि.** न सुन्

खेम्सुन्ना [k^hemsunna] **क्रि.** सुन्दैन

खेम्सुबु [k^hemsubu] **क्रि.** सुन त

खेम्सुलो [k^hemsulo] **क्रि.** सुन न

खेयुयाकना [k^hejujakna] **ना.** बाजी राख्ने

खेरुवा [k^heruwa] **ना.** लुईचे wild hen, a kind of the fowl of the jungle

खेरेङ्गु [k^hereŋ] **वि.** सुक्खा dry, dried up, withered, lacking oily substance, lacking irrigation, lack of moisture, drought

खेरेङ्गना [k^hereŋna] **वि.** १) सुक्खा dry, dried up, withered, lacking oily substance, lacking irrigation, lack of moisture, drought २) फुक्को

खेरोक् [k^herok] **क्रि.वि.** १) त्यति कै २) काम नलाने ३) त्यसै in that way, without any reason, aimlessly, free (of cost), vain, disorderly

खेरोक् लेप्मा [k^herok lepma] ; 3sg pst
खेरोक् लेप्दुए) **क्रि. प.** त्यसै उडाउनु
worthless spend; useless; excess

खेरोक्डोक् [k^herokɔok] **क्रि.वि.** १) त्यसै
in that way, without any reason,
aimlessly, free (of cost) २) केही विना

खेरोक्डोक् वामाजामा [k^herokɔok
wamadzama] **क्रि. प.** १) बरालिनु to go
astray, to wander about without any
occupation, to be misled २) त्यसै
बरालिनु

खेरोक्ना [k^herokna] **क्रि.वि.** १) सित्तैको
२) सित्तैमा ३) त्यति कै

खेरोलोक् [k^herolok] **क्रि.वि.** १) केही
विना without २) त्यति कै

खेरोलोक् वामाजामा [k^herolok
wamadzama] **क्रि. प.** बरालिनु to go
astray, to wander about without any
occupation, to be misled, to be seduced,
(of female cat, etc.) to wander in search
of a male cat

खेर्ङना माइना [k^herŋna maina] **क्रि.वि.**
सुक्खा महिना dry month

खेसिक् [k^hesik] १) **वि.** खटिरा boil,
pimple with pus २) **ना.** घाउ wound,
bruise, sore, hurt, injury, cut

खोइ [k^hoi] **ना.** भैलो (मडसिरे चाडको
अन्त्य भए पछि गरिने कार्य)

खोइ चामा [k^hoi tsama] **क्रि.** भैलो खानु

खोक्ताना [k^hoktana] **ना.** कक्रिएको बासी
भात

खोक्पो [k^hokpo] **ना.** खनिउँ kind of fig-
tree, Ficus cunia

खोक्मा [k^hokma] (1sg pres खोक्दुङ्दुङ्;
3sg pst खोक्दुए) **क्रि.** १) टुक्राउनु
break into pieces, shatter, mangle २)
गँगरिनु to become numb with cold **eg.**
फोम्डा आमुक् आङ्डिक् टुक्लोक्
खोक्मा खोक्दुएसोए॥ असिनाले गर्दा
मेरो हात अति साहै कठयाङ्ग्रिनु सम्म
कठयाङ्ग्रिएको छ। ३) काट्नु to cut,
to sever into two, to cross out ४) तार्नु
take one across **eg.** टाङ्बा होङ्
खोक्मा लोङ्सा चुवाखोङ्डाङ्गलाम्मा
खाप्मा कोन्युक्॥ तमोर खोल तार्नुको
लागी नाउमा जानु पर्छ।

खोक्माप्मा [k^hokmapma] **क्रि.** १) काटेर
जानु २) नाघ्नु to leap, to jump over, to
go beyond a limit

खोखोप्पा [k^hok^hoppa] **ना.** मुन्टो

खोगा [k^hoga] **सर्व.** १) को हरू २) को
who, case-ending of

खोग्मा [k^hogma] (1sg pres खोग्दुङ्दुङ्;
3sg pst खोग्दुए) **क्रि.** १) पार गर्नु २)
काट्नु to cut, to sever into two, to cross

खोङ् [k^hoŋ] **वि.** ठट्टा joke, fun, jest,
witticism

खोङ्गोङ् [k^hoŋgoŋ] **वि.** ओरालै ओरालो

खोङ्डाङ् [k^hoŋɔaŋ] **ना.** १) सुँगुरको चरो
खाने काठको डुँड wooden manger २)
चारो दिनु डुँड manger

खोङ्मा [k^hoŋma] (1sg pres खोङ्डाङ्**क्रि.**
१) जिस्किनु to joke, jist, fun, ridicule
२) ठट्टा गर्नु to joke, jist, fun, ridicule

eg. साइबाचिलोक् खोड्मा आड्डिक्
मोज्जा लियुक् ॥ साथीहरू संग ठट्टा
गर्नु वा जिस्किनु अति रमाइलो हुन्छ।
३) ठट्टा गर्दै लाप्पा खेल्नु

खोड्मेप्मा [k^hoŋmepma] (1sg pres
खोड्मेट्टुड्डुड्डुक्लि. ठट्टा गर्न लगाउनु
to make to joke

खोजालि [k^hodzali] *ना.* पाखे wild, rude,
savage, uncivilised

खोजेट् [k^hodzet] *ना.* १) चिप्ले कीरा
snail २) सङ्खेकिरो

खोट्टेउना [k^hoŋjeuna] *प्रश्न.वा.* कत्रो

खोट्टेप्मा [k^hoŋjepma] *प्रश्न.वा.* कति how
much, how many

खोट्टेना [k^hoŋdena] *प्रश्न.वा.* कस्तो of
what kind, like what

खोट्टनिङ्ना [k^hoŋniŋna] *क्रि.* छुँदिन

खोट्टमा [k^hoŋma] (1sg pres खोट्टुड्डुड्डु;
3sg pst खोट्टुए) *क्रि.* १) चलाउनु to
cause to move or stir, to set in motion, to
despatch २) छुनु to touch

खोट्टमाना [k^hoŋmana] *ना.* चलाउने

खोट्टमेट्टमा [k^hoŋmetma] (1sg pres
खोट्टमेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst खोट्टमेट्टुए)
क्रि. १) छुन लगाउनु to make touch
२) चलाउन लगाउनु to make to stir

खोट्टलाङ् [k^hoŋlan] *ना.* चिउरा flattened
rice

खोड्डे [k^hodde] १) *प्रश्न.वा.* कस्तो of
what kind, like what २) *क्रि.वि.* कसरी
how, in what manner

खोड्डेगा [k^hoddega] *प्रश्न.वा.* कस्तो of
what kind, like what

खोड्डेना [k^hoddena] *प्रश्न.वा.* १) कस्तो
खाले २) कस्तो of what kind, like what

खोड्डेपारा [k^hoddepara] *प्रश्न.वा.* १)
कस्तो प्रकार २) कसरी how, in what
manner

खोड्डेपारिक् [k^hoddeparik] *प्रश्न.वा.* १)
कस्तो of what kind, like what २)
कसरी how, in what manner

खोना [k^hona] *प्रश्न.वा.* १) चाहिँ
required, denoting one of the many २)
कुन चाहिँ which one, which ३) को
who, case-ending of

खोना [k^hona] *प्रश्न.वा.* कुन which, who,
what, tip of a barley plant

खोनाइ [k^honai] १) *क्रि.वि.* कहाँ in what
place, where २) *प्रश्न.वा.* कहाँ नेरा

खोनाचा [k^honatsa] *प्रश्न.वा.* १) कोही
पनि २) जुनसुकै whichever

खोनाचा माखाक् [k^honatsa mak^hak] *प्रश्न.वा.* कुनै पनि होइन

खोनाबेला [k^honabela] *प्रश्न.वा.* कहिले at
what time, when

खोनाबेला चा [k^honabela tsa] *प्रश्न.वा.*
१) कहिले पनि २) कहिल्यै at any
time, ever

खोप् [k^hop] *ना.* खाल्डो ditch, trench, pit,
basin, valley

खोप् चोकमा [k^hop tsokma] (1sg pres खोप्
चोगुड्डुड्डु; 3sg pst खोप् चोगुए) *क्रि. प.*
१) खाडल बनाउनु to make a ditch २)

खोप्नु to make a hole in, to pierce, to prick, make a hole, pierce, prick, vaccinate

खोप्खोप्पा [k^hopk^hoppa] **ना.** मुन्टो

खोप्चा [k^hoptsa] **ना.** १) खाँच valley २) गहिरो deep

खोप्ना [k^hopna] **ना.** १) खाल्डो ditch, trench, pit, basin, valley २) खोपिल्टो hole, pit

खोप्पा [k^hopma] (1sg pres खोप्डुडुडुङ्; 3sg pst खोप्टुए) **क्रि.** १) छुनु to touch २) चलाउनु to cause to move or stir, to set in motion, to despatch ३) भ्याउनु वा अँठयाउनु **eg.** ठेठेगा सिङ् उभुङ्माचि खोप्पा हिनना ॥ ठूलठूलो रूखहरू हातले अँठयाउनु सकिँदैन। ४) छुनु to touch

खोप्पा मिहिमा [k^hopma mihima] **क्रि. प.** चलाउनु नसक्नु

खोप्माना [k^hobmana] **ना.** चलाउने

खोप्मा [k^homa] (1sg pres खोप्सुडुडुङ्; 3sg pst खोप्सुए) **क्रि.** भुट्नु fry parch, cook by parching

खोप्मुन् [k^homun] **क्रि.** भेला नर्पानु

खोप् [k^hom] **ना.** १) खाडल pit, ditch, hollow, trench २) खाल्डो ditch, trench, pit, basin, valley

खोप् चोक्मा [k^hom tsokma] (1sg pres खोप् चोगुडुडुङ्; 3sg pst खोप् चोगुए) **क्रि. प.** १) खोप्नु to make a hole in, to pierce, to prick, make a hole, pierce, prick, vaccinate २) खाल्डो बनाउनु

खोप् पाक्मा [k^hom pakma] (1sg pres खोप् पागुडुडुङ्; 3sg pst खोप् पागुए) **क्रि. प.** १) खोपिल्टो बनाउनु २) गहिरो बनाउनु

खोप् लिमा [k^hom lima] ; 3sg pst खोप् लिगुए) **क्रि. प.** खाल्डो हुनु

खोप्मा [k^homma] **क्रि.** १) भेला पार्नु to gather, to collect २) जम्मा पार्नु to gather, to collect

खोयोप् [k^hojop] **ना.** डाडु ladle, big spoon

खोरा [k^hora] **ना.** खोर trap, cage, cell

खोरामा [k^horama] **ना.** जुनेलो kind of large millet, panicum crus galli

खोरे [k^hore] **ना.** १) कचौरा cup २) बटुको cup, bowl

खोरेट् [k^horet] **ना.** खोरैत

खोरोक् [k^horok] **ना.** खस्रो coarse, rough, rugged

खोलेक् [k^holek] १) **वि.** केही नभएको २) **क्रि.वि.** खुडलिएको

खोलेक्ना [k^holekna] **वि.** १) केही नभएको ठाउँ २) चिन्डे kind of Araliad, the roots of which are eaten, shaped like the dried ground ३) मरुभूमि desert, dry sandy plain, barren soil ४) मुडुले

खोलेक्वालेक् [k^holekwalek] **अ.मू.** चञ्चल brisk, restless, agile, full of life and spirit

खोलो [k^holo] **निपा.** खै

खोवालुलेन् [k^howalulen] **वि.** पार्थिव शरीर चट्टानमा परिवर्तन हुने

खोसेला [k^hosela] **ना.** खोस्टा (मकैको)
the outer leaf or husk of the grain, a
maize dry leaf

खोऱ्याप् [k^hoʔjap] **ना.** डाडु ladle, big
spoon

ख्याल [k^hjal] **वि.** ध्यान attention,
notice, consideration, thought,
contemplation, meditation, reflection

ख्याल चोकमा [k^hjal tsokma] (1sg pres
ख्याल चोगुडुङ्; 3sg pst ख्याल चोगुए)
क्रि. प. ध्यान दिनु

ख्याँ बेला [k^hwā bela] **प्रश्न.वा.** कहिले at
what time, when

ख्याङ् [k^hwaj] **ना.** फिरफिरे

ख्याप्पा [k^hwappa] **वि.** १) सबै the
whole of, everyone of, all, the whole,
everything २) जम्मा total, whole

ख्याप्पा पिमा [k^hwappa pima] (1sg pres
ख्याप्पा पिडुङ्गुङ्; 3sg pst ख्याप्पा

पिडुए) **क्रि. प.** १) सुम्पनु to hand over,
to entrust, to confide to, to charge with,
to give in charge, to submit, to
surrender, to succumb २) सबै दिनु

ख्याप्पा पुजिराक् [k^hwappa pudzirak] **वि.**
पुरै भुप्पा

ख्याप्पा बेला [k^hwappa bela] **क्रि.वि.** पुरै
समय all time

ख्याप्पा युमा [k^hwappa juma] ; 3sg pst
ख्याप्पा युडुए) **क्रि. प.** सबैलाई पुम्नु

ख्याप्पै [k^hwappai] **वि.** १) सम्पूर्ण
complete, whole, entire, all, total,
perfect, finished २) सबै the whole of,
everyone of, all, the whole, everything

ख्याम्ख्याम् [k^hwamk^hwam] **अ.मू.** १)
ख्यापख्याप २) क्वापक्वाप in a way
of putting lumps of food in the mouth
constantly

ग

गाक् [gak] **वि.** सिङ्गो complete, alone,
lone, whole, having complete portion of
the body

गाक् लिमा [gak lima] ; 3sg pst गाक्
लिसे) **क्रि. प.** १) एक हुनु to unite, to
combine २) सिंगो हुनु ३) एकत्रित हुनु

गाक्ना [gakna] **वि.** १) एकत्रित collected
together, assembled, accumulated २)
सङ्गठित organised, integrated

गाङ्गामा [gangama] **ना.** बारुलो wasp

गाङ्गोमा [gangoma] **ना.** बारुलो wasp

गाँजा [gādza] **ना.** गाँजा hemp, Connabis
sativa

गाट्डेना [gaṭṭena] **वि.** जस्तो like, of what
kind, as

गाडि [gadi] **ना.** १) गाडी coach, buggy,
vehicle, train २) मोटर गाडि

गाडुवाडाङ्बा [gaḍuwaḍaṅba] **ना.** मुख्य
पुजारी chief priest

गाड्डे [gaḍḍe] १) **वि.** जस्तो like, of
what kind, as २) **क्रि.वि.** जस्तै as an
example

गाङ्डेगा [gaṅḍega] *क्रि.वि.* जस्तै as an example

गाङ्डेना [gaṅḍena] *वि.* १) त्यस्तो (त्यस किसिमको) २) जस्तो like, of what kind, as

गाबा [gaba] *ना.* माने भार arum

गारभोले [garabʰole] *ना.* रक्सी थाप्ने भाँडो a small clay pot

गारला [garala] *ना.* सुगा जातको चरा parrot

गारा [gara] *ना.* दशा state, condition, period of life, ill luck, misfortune

गारा खोकमा [gara kʰokma] (1sg pres गारा खोकदुङ्दुङ्; 3sg pst गारा खोकदुए) *क्रि. प.* दशा काट्नु

गारा टामा [gara tama] *क्रि. प.* दशा आउनु

गारो [garo] *ना.* पर्खाल wall

गारबोले [garbole] *वि.* रक्सी थाप्ने माटोको भाँडो a small clay pot

गालाला [galala] *ना.* १) हल्ला rumour, hearsay, noise, outcry, uproar, din, tumult, turmoil, commotion २) होहल्ला great noise, uproar, pandemonium, riot

गिङ्मा [ginma] *क्रि.* १) जाडोले कक्रिनु २) कटाङ्ग्रिनु to freeze

गिट्टाङ्गो [gitṭaṅge] *ना.* गायक singer, songster, enchanter

गिट्टाङ्गेनि [gitṭaṅgeni] *ना.* गायिका female singer, songstress

गिडालुक् [gidaluk] *वि.* गिलो soft due to mixing with water, tender, not hard

overripe, overcooked

गिनिङ्गिनिङ् [gininiginin] *वि.* गनगन grumbling, murmur, humming, complaint

गिरगिटि [giragiti] *ना.* गौँथली swallow

गुङ् [guṅ] *वि.* १) कुप्रो hunchbacked, stooped २) नुहिने ३) कुप्रो hunchbacked, stooped

गुङ् चोकमा [guṅ tsokma] (1sg pres गुङ् चोकडा; 3sg pst गुङ् चोगुए) *क्रि. प.* निहुरिनु to bow down, to stoop, to bend down

गुङ् चोग्मा [guṅ tsogma] (1sg pres गुङ् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst गुङ् चोगुए) *क्रि. प.* निउरिनु to bow down, to stoop, to bend down

गुङ् लिमा [guṅ lima] (1sg pres गुङ् लिडा; 3sg pst गुङ् लिसे) *क्रि. प.* १) नुहिनु to be bent, to stoop २) निहुरिनु ३) भुक्नु to ben, to bow, to stoop, to incline

गुङ्गालिक् [guṅgalik] *वि.* १) कुप्रो hunchbacked, stooped २) नुहिएको

गुङ्ढाङ् [guṅḍaṅ] *वि.* कुप्रो hunchbacked, stooped

गुङ्ढाङ् [guṅḍaṅ] *वि.* कुप्रो hunchbacked, stooped

गुडुलुक् [guduluk] *वि.* १) गिलो soft due to mixing with water, tender, not hard overripe, overcooked २) हिलो mud, slime, muddy, clayey, boggy

गुन्डालिङ् [gundalin] *वि.* कुक्कुक्क

गुन्डालिङ्ना [gundalinna] *क्रि.वि.* बटारिएको

गुन्डालिङ्ना [gundaliŋna] क्रि.वि.

घुम्रिएको

गुन्द्रि [gundri] ना. गुन्द्री mat

गुम्बालिङ् टेप्मा [gumbaliŋ tɛpma] (1sg

pres गुम्बालिङ् टेप्टुङ्दुङ्; 3sg pst

गुम्बालिङ् टेप्टुए) क्रि. प. १) नदेखिने

गरी छोपिनु २) ढाक्नु to cover, to

wrap, to surround, to occupy, to hide, to

conceal

गुरबा [gurba] ना. जङ्गलमा पाइने

पिँडालु जातको बिरुवा (यसको कलिलो

मुना, डाँठ खाने गरिन्छ) a kind of arum

the root of which is eaten

गेउगेउ [geugeu] वि. चिल्लोपन oiliness

गेङ् [geŋ] वि. बाङ्गो bent, crooked

गेङ् चोकमा [geŋ tsokma] (1sg pres गेङ्

चोगुङ्दुङ्; 3sg pst गेङ् चोगुए) क्रि. प.

बङ्ग्याउनु to bend, to curve

गेङ्गेङ् [geŋgeŋ] वि. बाङ्गो bent,

crooked, twisted

गेङ्गेङ् लिमा [geŋgeŋ lima] क्रि. प. १)

लकिनु to bent, to crook, twist २)

बाङ्गो हुनु

गेङ्गेङ्ना [geŋgeŋna] वि. बाङ्गे

गेङ्ना [geŋna] १) वि. बाङ्गो bent,

crooked, twisted २) वि. कुप्रो

hunchbacked, stooped ३) क्रि.वि.

ढल्केको

-गेट्टा [geṭṭa] पर. -गर (कुनै पनि

कामको निरन्तरता दिन)

-गेप्मा [gepma] पर. -गर (गर्नुको अर्थमा

निरन्तरता दिनु)

गो [go] निपा. १) पो particle word used

alone for emphasis in a sentence २) त

emphatic word used to give emphasis

on a word or sentence

गोक्लोक् [goklok] वि. १) दुरुस्त right,

correct, ready, proper, appropriate २)

सिङ्गो whole, uncut, entire, intact ३)

उस्तै like that, resembling

गोटा [goṭa] ना. यो. १) वटा item,

number, each one २) संख्या जनाउन

गोट्टे [goṭṭe] वि. १) एकलो सन्तान २)

एकलो single, alone, unrivalled

गोबारामुङ् [gobaramuŋ] ना. गोब्रे च्याउ a

kind of mushroom

गोम्मा [gomma] क्रि. १) -गर्दै २) -गर्ने

गोलो [golo] निपा. पो particle word used

alone for emphasis in a sentence

गौ [gāu] ना. गहुँ wheat

गौचालेप्पा [gāu^ṽtsaleppa] ना. गहुँको रोटी

bread of wheat

घ

घाट्टा [g^haṭṭa] ना. घट्ट grindstone,

watermill

घाट्टैखाट्टमा [g^haṭṭa^kḥaṭṭma] क्रि. चित्त

बुभनु

घाडि [g^hadi] ना. घडि clock, watch

घान्टाङ्बा [g^hant[an]ba] ना. चाँदीको टप

(कानमा लगाउने एक प्रकारको गहना)

silver ornament

घान्ड्रुङ् [gʰandʀuŋ] *क्रि.वि.* १)
गल्यार्मिगुर्लुम in a way of falling down
completely २) जथाभावी

घान्ड्रुङ् ठामा [gʰandʀuŋ tʰama] ; 3sg pst
घान्ड्रुङ् ठाए) *क्रि. प.* बजारिनु to fall
violently, to collide, to stumble

घाम्लाजेट् [gʰamladzet] *ना.* अजम्मरी भार
a kind of plant, shrub

घारालो [gʰaralo] *ना.* दलिन roof beam,
crossbeam, rafter

घाँसा [gʰāsa] *ना.* घाँस grass

घास्यौटा माम्मा [gʰasjəʈa magma] *क्रि.*
भ्यास भुस बाल्नु to fire dry leaves of
grass, grasses

घाहाना [gʰahana] *ना.* गहना ornament,
adornment, jewellery

घिउ [gʰiu] *ना.* घिउ ghee, clarified butter

घुकलुकना [gʰukulukna] *वि.* मोटो fat,
plump, corpulent, obese, fleshy, thick

घुङ्गारिक् [gʰuŋgarik] *ना.* १) घुमाउने
causing to wind or go round, round २)
घुमाउरो roundabout, winding circuitous

घुपा [gʰupa] *ना.* धुप incense, burnt
perfume

घुरकि ठुम्मा [gʰuraki tʰumma] (1sg pres
घुरकि ठुप्पुङ्गुङ्; 3sg pst घुरकि ठुप्पुए)
क्रि. प. अरू कसैलाई घुर्काउनु

घुरुङ्बा [gʰuruŋba] *ना.* मेघ गर्जन the
rumbling of clouds, thunder

घुरकिमेप्मा [gʰurkimepma] (1sg pres
घुरकिमेट्टुङ्गुङ्; 3sg pst घुरकिमेट्टुए)
क्रि. घुर्काउनु to threaten, to sulk

घुवार [gʰuwarA] *ना.* सहयोग (विना
सर्तको सहयोग) to help, to assist

घुवार काफाबा [gʰuwarA kapʰaba] *ना.*
सहयोग कर्ता helper, assistant

घुवार नाक्मा [gʰuwarA nakma] *क्रि. प.*
सहयोग मान्नु

घुवार फामा [gʰuwarA pʰama] (1sg pres
घुवार फाडुङ्गुङ्; 3sg pst घुवार फाडुए)
क्रि. प. सहयोग गर्नु to help, to assist

घुवार लाप्मा [gʰuwarA lapma] *क्रि. प.*
सहयोग लिनु

घुवारकाफा [gʰuwarAkapʰa] *ना.* १)
सहयोग गर्ने मान्छे helper २) सहयोगी
co-operator, assistant, co-operating

घेङ्सिङ् [gʰeŋsiŋ] *वि.* १) दुब्लो lean
and thin, weak, feeble, haggard २)
कमजोर weak, feeble, sickly, deficient,
ineffectual

घेङ्सिङ्ना [gʰeŋsiŋna] *वि.* दुर्बल weak,
feeble

घेङ्सिङ्ना याप्मि [gʰeŋsiŋna japmi] *वि.*
दुब्लो मान्छे feeble man, thin person

घेरोङ्ला [gʰeroŋla] *ना.* घिरौला gourd

घोड [gʰoi] *ना.* गोही crocodile

घोक् [gʰok] *ना.* सिङ्गो whole, uncut,
entire, intact

घोक्कोडोक् [gʰokkodok] *क्रि.वि.* खुत्रुककै

घोक्लोक् [gʰoklok] *वि.* १) दुरुस्त
proper, appropriate २) उस्तै like that,
resembling

घोट्टे [gʰoʈte] *ना.* मकैको पिठोको जाँड

घोन्टोङ्बा [g^honʈoŋba] **ना.** कानमा लगाउने चाँदीको लुर्का silver ornament
घोरोङ् [g^horoŋ] **क्रि.वि.** १) लस्कर crowd, caravan, procession २) लहरै
घोलेङ् [g^holeŋ] **ना.** १) थकौलि to web, to net २) जाल to web, to net
घोलेङ् आप्मा [g^holeŋ apma] (1sg pres घोलेङ् आबुङ्दुङ्; 3sg pst घोलेङ् आबुए) **क्रि. प.** जाल हान्नु
घोलेङ् ठेम्मा [g^holeŋ t^hemma] **क्रि. प.** जालमा हाल्नु
घोलेङ्ङि ठेम्मा [g^holeŋgi t^hemma] (1sg pres घोलेङ्ङि ठेन्डुङ्दुङ्; 3sg pst घोलेङ्ङि ठेन्डुए) **क्रि. प.** पासोमा पार्नु

net, snare, trap, trick, deceit, fraud

घोल्याँ चोकमा [g^holjā tsokma] (1sg pres घोल्याँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst घोल्याँ चोगुए) **क्रि. प.** घोल्नु to stir, to mix, to dissolve

घोल्याँ चोकमा [g^holjā tsokma] (1sg pres घोल्याँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst घोल्याँ चोगुए) **क्रि. प.** घोल्नु to stir, to mix, to dissolve

घोल्याङ् [g^holjaŋ] **ना.** जाल net, snare, trap, trick, deceit, fraud

घोसोरोक् [g^hosorok] **वि.** खस्रो coarse, rough, rugged

घ्वार याङ्काफा [g^hwaŋ jaŋkap^ha] **ना.** सहयोगी co-operator, assistant, co-operating

ङ

ङा [ŋa] **num** सङ्ख्या छ (६) six
-ङा [ŋa] **पर.** -ले suffix indicating the subject or agent, by, with
ङाङ्मा [ŋaŋma] **क्रि.** बौलाउनु mad
ङाङ्साना [ŋaŋsana] **ना.** १) बौलाहा mad, insane, lunatic २) पागल mad, insane, crazy, lunatic, mad person
ङाङ्सिक् [ŋaŋsik] **वि.** अर्ध पागल half-mad
ङाङ्सिक् छोम्सिक् [ŋaŋsik tsh^homsik] **अ.मू.** १) बौलाहा जस्तो हुने २) अर्ध पागल half-mad ३) औलिबौली हुने
-ङाना [ŋana] **पर.** १) -को who, case-ending of २) -का ३) -को who, case-ending of
ङामेक् [ŋamek] **num** साठी sixty

ङामेक्मेक् [ŋamekmek] **num** छ सय six hundred

ङासा [ŋasa] **ना.** माछा fish

ङासा कासेट्पा [ŋasa kasetpa] **ना.** १) माछा मार्ने fisherman २) माभी boatman, fisherman ३) मछुवा fisherman

-ङि [ŋi] **पर.** -मा affix used in the locative case in Nepali to mean in, into, on, at, between, etc.

ङिना [-ŋina] **पर.** १) -भित्रको २) -को who, case-ending of

डेमा [ŋema] (1sg pres डेङ्ङुङ्दुङ्; 3sg pst डेङ्ङुए) **क्रि.** १) गन्नु to count, to reckon, to calculate २) गणना गर्नु

डेमा नामा [ŋema nama] (1sg pres डेमा नाङ्ङुङ्दुङ्; 3sg pst डेमा नाङ्ङुए) **क्रि. प.**

गन्न छोड्नु

डेमाना [ɽjɛmana] **ना.** १) संख्या number
२) गन्ती counting, calculation, enumeration

च

चा [tsa] **संयो.** पनि also, as well, as well as, too

-चा [tsa] **पर.** -लाई suffix to

चाक् [tsak] **वि.** ठाडो stand; upright, erect

चाक् येप्मा [tsak jepma] (1sg pres चाक् येप्माँ; 3sg pst चाक् येबे) १) **क्रि. प.** ठिड्गौ उभिनु to stand, to erect २) **वि.** ठाडो ३) **क्रि. प.** सिधा उभिनु

चाक् येबा [tsak jeba] (1sg pres चाक् येब्डा; 3sg pst चाक् येबे) **क्रि. प.** १) ठाडो उभिनु २) खडा हुनु

चाक्खामा [tsakk^hama] **वि.** चाख लाग्दो interesting

चाक्ना [tsakna] **वि.** १) खडा standing, upright, erect २) ठाडो upright, stand, erect

चाक्मिखामा [tsakmik^hama] **क्रि.** चाख नलाग्नु

चाक्ला [tsakla] **क्रि.वि.** बानी habit, behaviour, character, nature

चागुरिमा [tsagurima] **ना.** एक प्रकारको आठपहरिया ढोल नाच a kind of Athpahariya drum dance

चागुरिमा कोप्मा [tsagurima kopma] **क्रि. प.** चारैतिर घुमेर नाचनु

चाघुरिमा [tsag^hurima] **ना.** ढोल नाच drum dance

चाट्निना [tsaɽnina] १) **वि.** नटिक्ने २) **ना.** कमसल inferior in quality, useless, futile

चाट्मा [tsaɽma] **क्रि.** १) खप्नु stay, to last, last long, endure, bear २) टिक्नु to last, stay

चाट्ला [tsaɽla] **वि.** १) बानी habit, behaviour, character, nature २) चरित्र behaviour, manner, character ३) आदत habit, nature, manner, behaviour

चाट्ला नामा [tsaɽla nama] **क्रि. प.** बानी परिवर्तन गर्नु

चाट्ला भेन्मा [tsaɽla b^henma] १) **क्रि.वि.** नराम्रो बानी २) **क्रि. प.** नराम्रो बानी हुनु

चाट्ला लिमा [tsaɽla lima] **क्रि. प.** बानी हुनु

चानिड्ना [tsaniɽna] **क्रि.** खाँदिन

चान्डिपुरने [tsandɽipurne] **ना.** १) गोठ पूजा गर्ने दिन २) उँभौली

चापारा [tsapara] **ना.** कोदालो spade

चापारे केड् [tsapare keɽ] **क्रि.वि.** कोदाले दाँत

चाप् [tsap] **ना.** खुशी pleasure; pleased, happy

चाप्टामा [tsapɽama] **क्रि.** खुशी हुनु

चाप्पारा [tsappara] **ना.** कोदालो spade

चाप्फा [tsapp^ha] **ना.** बाँदर monkey
चाफेन्मा [tsap^henma] **क्रि.** १) नराम्रो देखिनु २) कलङ्कित हुनु
चाफेम्मा [tsap^hemma] **क्रि.** १) नराम्रो देखिनु २) कलङ्कित हुनु ३) नराम्रो हुनु
चाबाडोकलिना [tsabaḍoklina] **वि.** १) महत्वपूर्ण २) आवश्यक necessary, indispensable, requisite, essential
चाबालिना [tsabalina] **वि.** चाहिने necessary
चाबालिमा [tsabalima] १) **क्रि.वि.** आवश्यकता need, necessity, indispensability २) **क्रि.** चाहिनु be wanted, needed, required
चाबेलेक्पा [tsabelekpa] **ना.** कोइरालाको पात
चाबेलेक्वा [tsabelekwa] **ना.** १) काम नलाग्ने २) थोत्रो worn-out, old
चामा [tsama] (1sg pres चाङ्दुङ्; 3sg pst चोए) १) **ना.** धान rice-plant, paddy, unhusked rice **eg.** बेसिङ् चामा लेप्पा बेला लिसे॥ खेतमा धान रोप्ने समय भयो। २) **ना.** भात rice, boiled or cooked rice, meal, food **eg.** कान्छि फान्फा चामा ठुक्डा पाङ्ङि खाडा॥ कान्छी बहिनी भात पकाउन घरमा जाऊ। ३) **क्रि.** खानु to eat ४) **क्रि.** भात खानु **eg.** हामो युसा चामा चाडा होटेलङ्ङि खाङ्ङि ए॥ भरे बेलुकी भात खानु होटेलमा जाऊ है।
चामा चामा [tsama tsama] (1sg pres चामा चाङ्दुङ्; 3sg pst चामा चोए) **क्रि. प.**

भात खानु
चामा चेट्मा [tsama tseṭma] (1sg pres चामा चेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst चामा चेट्दुए) १) **क्रि.वि.** पास्नी ceremony of feeding a child its solid food २) **क्रि. प.** खाना खुवाउनु
चामा चेप्माना [tsama tsepmana] **क्रि.वि.** भात खुवाउने कार्यक्रम ceremony of feeding a child its solid food
चामा छुम्मा [tsama ts^humma] (1sg pres चामा छुमुङ्दुङ्; 3sg pst चामा छुमुए) **क्रि. प.** धान जम्मा गर्नु to store paddy
चामा नामा [tsama nama] (1sg pres चामा नाङ्दुङ्दुङ्; 3sg pst चामा नाङ्दुए) **क्रि. प.** १) खाना छोड्नु २) खेल्नु छोड्नु
चामारेट् [tsamareṭ] **ना.** खानेकुरा things
चामासिङ्सेट् [mitsamasinṣeṭ] **वि.** खाने कुरा edible things
चाम्जिक् [tsamdzik] **ना.** १) जुठेलन २) जुठेन refuse-dump, dunghill, place where remains of a meal are deposited
चाम्फाबालेङ् [tsamp^habaleṅ] **वि.** रातो पिरो
चाम्मा [tsamma] **क्रि.** १) डराउनु to fear, to be afraid, to be frightened २) तर्सिनु
चाम्माम्पा [tsammappa] **क्रि.** १) डरले भागनु २) तर्सैर भागनु
चाम्मारसिङ् [tsammarasiṅ] **वि.** १) कसम an oath, oath २) प्रतिज्ञा vow, assertion, promise
चाम्मारसिमा [tsammarasima] **क्रि. प.** कसम खानु to promise, to vow

चाम्मार् [tsammar] *ना.* १) किरिया
oath; promise २) कसम an oath, oath;
vow

चाम्सुकमा [tsamsukma] *ना.* थैली small
purse, wallet

चाम्सुकमा [tsamsukma] *ना.* पकेट भोला
small bag, small purse

चाम्सुप्मा [tsamsupma] *ना.* १) भोला
bag, satchel २) थैली small purse

चाराक् [tsarak] *वि.* १) अपच
indigestion, dyspepsia २) घुइँचो
crowd, gathering, rush

चाराक्लिमा [tsaraklima] *क्रि.* १) घुइँचो
हुनु २) अगस्ति हुनु

चारालिमासिङ् [tsaralimasin] *ना.* चरन
field where cattle graze, pasture

चारेक्ना [tsarekna] *क्रि.वि.* चर्को salty

चारोक्फोन् [tsarok^hon] *ना.* गाँड goitre

चाला चोग्मा [tsala tsogma] (1sg pres
चाला चोगुङ्दुङ्; 3sg pst चाला चोगुए)
क्रि. प. १) प्रयोग गर्नु to use २)
चलाउनु to cause to move or stir, to set
in motion, to despatch

चालान् [tsalan] *ना.* चलन custom, usage

चालि [tsali] *ना.* गाँडचौलो earthworm

चालिक् [tsalik] *ना.* अन्न food, grain

चालिक् पुलिक् [tsalik pulik] *ना.* बिउ
बिजन seed, seedling, kernel

चालिक् पुलिक् युङ्माडाङ् [tsalik pulik
junma paŋ] *ना.* १) धनसार grain-store,
granary २) बिउ बिजन राख्ने ठाउँ

चालिङ् [tsalin] *ना.* अन्न food, grain

चालिङ् पुलिङ् युङ्माडाङ् [tsalin pulin
junmaɖaŋ] *ना.* धनसार granary, grain-
store

चालिङ् युङ्मा [tsalin junma] (1sg pres
चालिङ् युङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst चालिङ्
युङ्सुए) *क्रि. प.* अन्न राख्नु

चालिङ्पुलिङ् [tsalinpulin] *ना.* बीउ बिजन
seed

चालेपा [tsalepa] *ना.* सुक्खा रोटी bread

चालेप्पा [tsaleppa] *ना.* सुक्खा रोटी bread

चासाक् [tsasak] *ना.* चामल rice

चासोङ् [tsason] *ना.* चामल rice

चाहाप् [tsahap] *ना.* १) आवश्यक
necessary, indispensable, requisite,
essential २) खाँचो need, necessity,
want ३) आवश्यक necessary,
indispensable, requisite, essential

चाहाप् लिमा [tsahap lima] १) *क्रि. प.*
खाँचो पर्नु २) *क्रि.वि.* महत्त्वपूर्ण
important, significant ३) *क्रि. प.*
आवश्यक हुनु ४) *क्रि. प.* चाहिनु be
wanted, needed, required

चाहाबा [tsahaba] *ना.* १) आवश्यक
necessary, indispensable, requisite,
essential २) आवश्यकता ३) खाँचो
need, necessity, want

चाहाब् [tsahab] *ना.* १) आवश्यक
necessary, indispensable, requisite,
essential २) खाँचो need, necessity,
want

चाहाला [tsahala] *ना.* १) पानी पोखिएको
अवस्था २) पानी पोखिएको ठाउँ

चिकुमाङ् [tsikuman] **ना.** १) छुचुन्द्रो mole, musk rat २) छुचुन्द्रो मुसा

चिङ्मा [tsiŋma] (1sg pres चिङ्डुङ्दुङ्क्रि. रँगानु to be colour, to paint, to dye, to tint

चिछाप्माङ् [tsits^hapmaŋ] **ना.** मोच disease in which the child is born dead

चिछुप् [tsits^hup] **वि.** १) ढचाप्प २) बन्द

चिछुप् चोकमा [tsits^hup tsokma] (1sg pres चिछुप् चोगुङ्दुङ्क्रि. ३sg pst चिछुप् चोगुए) **क्रि. प.** बन्द गर्नु to close

चिजाबिजा [tsidzabidza] **ना.** चिजबिज things, things, articles

चिजिकना [tsidzikna] **वि.** सानो small, little, tiny

चिजिक्लोक् चोकमा [tsidziklok tsokma] **क्रि. प.** स-सानो बनाउनु

चिट्लिक् [tsiɽlik] **ना.** उडुस bed bug

चिना [tsina] **वि.** १) ओसिलो damp २) ठन्डा cold, coolness, coldness ३) चिसो cold, wet, damp

चिनिप् [tsinip] **क्रि.वि.** बेस्मारी excessively, very hard

चिनिप् निप्मा [tsinip nipma] (1sg pres चिनिप् निप्दुङ्दुङ्क्रि. ३sg pst चिनिप् निप्दुए) **क्रि. प.** बेस्सरी थिच्नु

चिन्ना [tsinna] **ना.** १) सङ्केत sign, hint २) चिन्ह symbol,

चिन्ना मेप्मा [tsinna mepma] (1sg pres चिन्ना मेट्दुङ्दुङ्क्रि. ३sg pst चिन्ना मेट्दुए) **क्रि. प.** चिन्ह लगाउनु

चिपा [tsipa] **क्रि.वि.** १) कम्ती less, insufficient २) अलिकति little ३) थोरै little ४) कम less, little, few

चिपा चा [tsipa tsa] **क्रि.वि.** १) अलिकति little २) कत्ति पनि

चिपा योम्मा [tsipa jomma] **क्रि. प.** १) अलि कम हुनु to reduce, less २) अलि घट्नु

चिपाएगा [tsipaega] **क्रि.वि.** १) थोरै little २) बिरलै

चिपाएना [tsipaena] **क्रि.वि.** १) कम less, little, few २) थोरै little

चिपाना [tsipana] **क्रि.वि.** १) थोरै little २) कम less, little, few

चिप् चिप् [tsiptsip] **क्रि.वि.** १) अलि अलि २) थोरै little

चिप्चिपो [tsiptsipo] **ना.** उत्तिस a kind of tree; alnus nepalensis

चिप्चिबो [tsiptsibo] **ना.** उत्तिस a kind of tree; alnus nepalensis

चिप्नारोक् [tsipnarok] **ना.** बिफर smallpox

चिप्मा [tsipma] (1sg pres चिट्दुङ्दुङ्क्रि. ३sg pst चिट्दुए) **क्रि. १)** कोचार्नु to thrust, to congest, to clog २) घुसार्नु to thrust ३) घुसाउनु

चिप्मेप्मा [tsipmepma] **क्रि.** घुसाउनु to thrust

चिफिप् [tsip^hip] **ना.** साँगुरो narrow

चिफिप्च्याङ् [tsip^hiptsjaŋ] **ना.** चिम्टा tongs

चिफिप्ना [tsip^hipna] **वि.** १) गल्ली lane, alley, side street २) साँगुरो narrow

चिमा [tsima] *क्रि.* १) चिसिनु to grow cool, to become cold २) चिस्याउनु ३) चिसो हुनु ४) सेलिनु ५) चिर्नु to split, to cut, to rip up, to cleave

चिमोक् [tsimok] *वि.* १) नरम soft, tender, delicate, mild, flexible २) मुलायम soft, tender ३) चिल्लो oily, greasy ४) कोमल soft, delicate, tender, mild, gentle

चिमोक् चोकमा [tsimok tsokma] (1sg pres चिमोक् चोगुड्दुङ्; 3sg pst चिमोक् चोगुए) *क्रि. प.* चिल्लो बनाउनु to make smooth

चिम्मा [tsimma] (1sg pres चिन्डुङ्दुङ्; 3sg pst चिन्डुए) १) *ना.* घिन hatred, dislike, disgust, contempt २) *क्रि.* मर्चा हाल्नु ३) *ना.* घृणा hatred, aversion, antipathy

चिम्मा काड्मा [tsimma kaḍma] ; 3sg pst चिम्मा काड्दुए) *क्रि. प.* घिन लाग्नु to hate, to despise

चिम्मा काप्मा [tsimma kapma] ; 3sg pst चिम्मा काट्दुए) *क्रि. प.* घृणा गर्नु to hate, to despise

चिम्मा फुप्मा [tsimma p^hupma] (1sg pres चिम्मा फुट्दुङ्दुङ्; 3sg pst चिम्मा फुट्दुए) *क्रि. प.* १) घृणा गर्नु २) घिनाउनु to hate, to abhor, to despise

चियुप् [tsijup] *ना.* मिलाउने

चियुप् युङ्मा [tsijup juṅma] (1sg pres चियुप् युङ्डा) *क्रि. प.* लुगा मिलाएर बस्नु

चिलेप् चिलेप् [tsilep tsilep] *क्रि.वि.* कुकुरले चाट्ने विशेष

चुङ्गवामा [tsuṅgwama] *वि.* १) जाडो cold, winter, coldness, cold season २) ठन्डा cold, coolness, coldness

चुङ्मा [tsuṅma] *क्रि.* भगडा गर्नु to fight, to battle, quarrel

चुङ्मा कोम्मा [tsuṅma komma] *क्रि. प.* भगडा गर्नु to fight, to battle, to quarrel

चुङ्मामेप्मा [tsuṅmamepma] (1sg pres चुङ्मा मेट्दुङ्दुङ्) *क्रि.* भगडा गर्न लगाउनु to make fight

चुङ्मेट्दुन् [tsuṅmeṭṭun] *क्रि.* भगडा गर्न नलगाउनु

चुङ्मेट्मा [tsuṅmeṭma] (1sg pres चुङ्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst चुङ्मेट्दुए) *क्रि.* लाप्पा खेलन लगाउनु to make fight

चुङ्मेप्मा [tsuṅmepma] (1sg pres चुङ्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst चुङ्मेट्दुए) *क्रि.* भगडा गर्न लगाउनु to make fight

चुचु [tsutsu] *ना.* सानो बालकको लिङ्ग penis (baby)

चुचुम् [tsutsum] *ना.* बच्चाको तुरी penis (baby)

चुचुरुङ्मा [tsutsuruṅma] *ना.* टुपी the little tuft of hair left on the head

चुपुरुक्ना [tsupurukna] *वि.* साँघुरो narrow

चुप्लुङ् [tsupluṅ] *ना.* भवाम्म आवाज

चुबुरुक्ना [tsuburukna] *वि.* साँघुरो narrow

चुम्बुयुङ् [tsumbujuṅ] *ना.* छ वटा तारको समुह, षटकिर्टिका तारा, गुजमुजे तारा

चुम्मा [tsumma] (1sg pres चुमुङ्दुङ्; 3sg pst चुमुए) *क्रि.* १) भारी लाउनु २) पोको पार्नु

चुम्मिट् [tsummit] *ना.* उत्तेजित excited, stimulated, provoked

चुम्मिट् लिमा [tsummit lima] *क्रि. प.* उत्तेजित हुनु

चुवा [tsuwa] *ना.* पानी water

चुवा पेप्पा [tsuwa pepma] (1sg pres चुवा पेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst चुवा पेट्टुए) *क्रि. प.* १) पानी उघाउनु २) पानी भर्नु

चुवाखोड्डाड्डु [tsuwak^hoŋɖaŋ] *ना.* १) नाउ boat, barber, professional hair cutter, hairdresser २) डुङ्गा boat, canoe

चुवाडाम् [tsuwaɖam] *ना.* कुवा, पँधेरो well

चेउ [tseu] *ना.* उखु sugar-cane

चेक्किना [tsekkinna] *क्रि.* १) नबोल्ने २) बोल्लैन

चेक्केन् [tsekken] *क्रि.* नबोल keep quiet

चेक्कमा [tsekma] (1sg pres चेक्कडा; 3sg pst चेक्के) *क्रि.* बोल्नु to speak, to utter, to give tongue, to talk, to converse, to tell, to say

चेक्कमा याक्कमा [tsekma jakma] *क्रि. प.* बोल्लिरहनु

चेक्कमा हिनिना [tsekma hinina] *ना.* बोल्लन सक्के

चेक्कमाबिमा [tsekma bima] (1sg pres चेक्कटाड्डु बिडाड्डु) *क्रि.* अरूको लागि बोली दिनु

चेक्कमामिपिमा [tsekma mipima] *क्रि.* बोल्लन दिनु

चेड्डेड्डेना [tseɖɖeɳna] *वि.* १) पातलो thin, watery २) जाली जस्तो

चेड्डुन् [tseɳɖun] *क्रि.* न केलाउनु

चेड्डमा [tseɳma] (1sg pres चेड्डुड्डुड्डु; 3sg pst चेड्डुए) *क्रि.* १) केलाउनु to remove impurities or dirt (as from grains, pulse, etc.), to sift, to cull २) चाल्नु

चेचे [tsetse] *ना.* मासु meat

चेचे काचानिबा [tsetse kasaniba] *ना.* साकाहारी vegetarian, herbivorous

चेचे काचेप् [tsetse katsep] *ना.* मासु काट्ने मानिस a butcher

चेचे चेप्पापाड्डु [tsetse tsepmapaɳ] *ना.* मासु काट्ने घर a butcher house

चेचेकाचा [tsetsekatsa] *ना.* मांसाहारी meat-eating, flesh-eating, carnivorous

चेट् [tset] *वि.* १) राम्रो fine, lovely, well, elegant, pretty, fair, good-looking, comely २) चेतन conscience, sense

चेट्टमा [tsetma] (1sg pres चेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst चेट्टुए) *क्रि.* खुवाउनु to feed

चेन्जेट् [tseɳdʒet] *ना.* १) खुट्टाको पाँसुलो the fleshy part of the back of leg २) खुट्टाको छेपारी the fleshy part of the back of leg

चेन्लेक् [tseɳlek] *क्रि.वि.* पल्लिनु विशेष

चेन्लेक् नोक्कमा [tseɳlek nokma] (1sg pres चेन्लेक् नोक्कडा; 3sg pst चेन्लेक् नोक्के) *क्रि. प.* फनक्क फर्किनु

चेप्पुन् [tsepun] *क्रि.* न काट्

चेप्पा [tsepma] (1sg pres चेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst चेट्टुए) *क्रि.* १) काट्नु to cut २) खुवाउनु to feed

चेप्सा [tsepsa] **ना.** तरवार sword
 चेमाङ् [tseman] **ना.** १) घाउ wound, bruise, sore २) खटिरा wound, sore
 चेम्जेङ् [tsemdzen] **वि.** फाँटिलो having open space; wide, extensive
 चेम्बेलेङ् [tsembelen] **ना.** छरपस्ट scattered, strewn, spread
 चेम्बेलेङ् छिन्मा [tsembelen ts^hinma] (1sg pres चेम्बेलेङ् छिन्डुङ्ङुङ्; 3sg pst चेम्बेलेङ् छिन्डुए) **क्रि. प.** छरपस्ट छर्नु to spread, to scatter, to disseminate
 चेम्बेलेङ् हिमा [tsembelen hima] ; 3sg pst चेम्बेलेङ् हिन्डुए) **क्रि. प.** छरपस्ट पार्नु to disseminate, to spread, to scatter
 चेम्मा [tsemma] **क्रि.** बिउँभनु to wake up, to awake
 चेरैप् [tserep] **वि.** १) तातो hot, warm, heat, hotness २) टन्टलापुर glaring, scorching
 चेरैप् हुटुवामा [tserep hu^huwama] **क्रि.वि.** प्रचण्ड गर्मी extremely glaring
 चेल्ले [tselle] **ना.** जाल a net, web
 चेस्मा [tsema] **ना.** चस्मा spectacles, eyeglasses, goggles
 चो [tso] **क्रि.** १) खा २) खाऊ
 चोकारा [tsokara] **वि.** अण्ठचारो uneasy, difficult, hard
 चोकारा पेकारा [tsokara pekara] **अ.मू.** १) कच्याककुचुक rough, ugly २) अण्ठचारो uneasy, difficult, hard
 चोक्चिङ्गे [tsoktsingge] **ना.** तारा star
 चोक्चिङ्गेट् [tsoktsingget] **ना.** तारा star

चोक्चिन्वा [tsoktsi^hwa] **ना.** सिस्नु nettle, Girardinia heterophylla
 चोक्निम्चा [tsoknimtsa] **क्रि.** नगरौं
 चोक्बालक् [tsokbalak] **ना.** बनावटी artificial
 चोक्मा [tsokma] (1sg pres चोगुङ्ङुङ्; 3sg pst चोगुए) **क्रि.** १) बनाउनु to make, to build, to construct, to repair, to mend २) गर्नु to do, to perform, to act ३) डोरी गाँस्नु
 चोक्मा कोन्निगा [tsokma konniga] **क्रि.** गर्नु पर्दैँन
 चोक्मा फामा [tsokma p^hama] **क्रि.वि.** योजना plan, scheme
 चोक्मा मिपिमा [tsokma mipima] **क्रि. प.** गर्न नदिनु
 चोक्माउङ् टाम्मा [tsokmau^h apma] ; 3sg pst चोगुउङ् टाडुए) **क्रि. प.** आय आर्जन गर्नु
 चोक्मामगेप्मा [tsokmagepma] **क्रि. प.** गर्दैँ गर्नु
 चोक्मानामा [tsokmanama] ; 3sg pst चोक्मा नाडुए) **क्रि. प.** १) गर्न छोड्नु to stop २) स्थगित गर्नु to postpone
 चोक्माबिमा [tsokmabima] **क्रि. प.** गरी दिनु
 चोक्मामि [tsokmami] **ना.** १) निर्माण manufacture २) बनावट make, structure, build, construction
 चोक्मासिङ् [tsokmasinj] **ना.** बनाउने ठाउँ
 चोगा [tsoga] **क्रि.** १) गर २) खान्छ
 चोगु [tsogu] **क्रि.** १) गर २) बनाउ

चोग्निङ्ना [tsogniŋna] क्रि. गर्दिन
 चोग्नेन् [tsognen] क्रि. न गर
 चोग्मा [tsogma] (1sg pres चोग्ङ्ङुङ्; 3sg
 pst चोग्गुए) क्रि. १) गर्नु to do, to act
 २) बनाउनु to make, to build, to
 construct, to manufacture, to repair, to
 mend ३) तयार गर्नु
 चोग्मा इट्मा [tsogma iɕma] ; 3sg pst
 चोग्मा इट्गुए) क्रि. प. गर्न खोज्नु
 चोग्मा हिडुम्ना [tsogma hiɕumna] वि.
 सम्भव possible
 चोग्माजामा [tsogmadzama] क्रि. प. गरी
 खानु
 चोङ्साङ्मा [tsoŋsaŋma] ना. १) अग्लो
 डाँडा hill २) चुली डाँडा
 चोचोट् [tsotsoɕ] ना. टुकुक्क in the
 position of squatting
 चोचोट् टुडुबा [tsotsoɕ tuɕuba] ना. १)
 बराजु २) कुप्रो हजुरबा
 चोचोट् युङ्मा [tsotsoɕ juŋma] (1sg pres
 चोचोट् युङ्ङा; 3sg pst चोचोट् युङ्गुए)
 क्रि. प. टुकुक्क बस्नु
 चोट्चोट् [tsoɕtsoɕ] वि. टुकुक्क in the
 position of squatting
 चोट्मा [tsoɕma] (1sg pres चोट्ङ्ङुङ्;
 3sg pst चोट्गुए) क्रि. ठोस्नु to remind
 constantly, to poke (as of fire brand)
 चोन् [tson] क्रि. नखा
 चोन्डु [tsonɕu] क्रि. १) उचाल २) बोक
 चोप्मा [tsopma] क्रि. सुक्नु to dry, to dry
 up, to become dry, to wither

चोप्मा सिमा [tsopma sima] (1sg pres
 चोप्डा सिडा) क्रि. प. सुकेर मर्नु
 चोप्सिक् [tsopsik] क्रि.वि. सुक्न आँटिको
 dry; wither; drought
 चोबाना [tsobana] क्रि.वि. १) सुक्खा dry,
 dried up, withered, drought २) सुकेको
 चोमोलोङ्मा [tsomoloŋma] ना. १)
 हिमाल mountain २) शिखर peak,
 summit ३) सगरमाथा world's highest
 mountain, situated in Nepal, Mount
 Everest
 चोम्मा [tsomma] (1sg pres चोन्डुङ्ङुङ्;
 3sg pst चोन्डुए) क्रि. १) माथितिर
 धकेल्नु push up २) ठेल्नु to push, to
 shove, to elbow ३) उचाल्नु to raise, to
 lift
 चोला चोला [tsolatsola] ना. १) पुस्ता
 पुस्ता generation २) पिँढी generation
 चोलि [tsoli] ना. चोली upper part of a
 woman's dress, bodice
 चोसेक् [tsosek] ना. १) मनमा बिज्ने गरी
 भन्नु २) अरूलाई घोचेर भन्ने
 चौबान्डि [tɕa^ubandʒi] ना. चौबन्दी kind of
 shirt or blouse having four fastenings
 च्याङ् [tɕaŋ] ना. भूतप्रेत ghosts and
 spirits
 च्याङ्गुरुङ्बा [tɕaŋguruŋba] ना. ढोल
 kind of large drum
 च्याङ्ङुङ्बा [tɕaŋɕuŋba] ना. ढोल kind
 of large drum
 च्याङ्बुरुङ्बा [tɕaŋburuŋba] ना. ढोल
 kind of large drum

च्याट्टै [tsjat̪ʌ¹] **क्रि.वि.** चिटिक्क in the way of being chic or smart, in well-dressed way, fashionable, chic, pretty

च्याला [tsjala] **ना.** केराको पात banana leaf

च्वा [tswa] **ना.** पानी water

च्वा पेप्मा [tswapepma] (1sg pres च्वा पेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst च्वा पेट्टुए) **क्रि.** पानी भर्नु to fill water

च्वा लेप्मा [tswalepma] (1sg pres च्वा लेप्पुड्डुड्डु; 3sg pst च्वा लेप्पुए) **क्रि.** पानी फ्याँक्नु

च्वाउपुन् [tswaupun] **ना.** मूल (कुवा, जरुवा, मूल) source of water, well

च्वाखोड्डाइ [tswakʰoŋɖaj] **ना.** १) डुड्डुगा boat, canoe २) नाउ boat, sailing vessel

च्वाच्वा [tswatswa] **वि.** १) पनेलो watery २) पातलो watery

च्वाच्वा लोना [tswatswa lona] **वि.** पनेलो watery

च्वाडाड्डु [tswadaj] **ना.** कुवा well

च्वाडाम् [tswadajam] **ना.** कुवा, पँधेरो well

छ

छा [tsʰa] **ना.** १) छोरी daughter २) छोरा son ३) सन्तान offspring ४) बच्चा baby, child

छा खुमा [tsʰa kʰuma] (1sg pres छा खुयुड्डुड्डु; 3sg pst छा खुयुए) **क्रि. प.** १) बच्चा बोक्नु to carry baby २) गर्भ रहनु to be conceived

छा खुमेप्मा [tsʰa kʰumepma] (1sg pres छा खुमेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst छा खुमेट्टुए) **क्रि. प.** गर्भ धारण गराउनु to be pregnant

छाइरि [tsʰairi] **ना.** छहारी shade, shelter

छाक्का [tsʰakka] **क्रि.वि.** छक्क astonished, surprised, amazed

छाक्का लिमा [tsʰakka lima] **क्रि. प.** १) आश्चर्य चकित हुनु to surprise, to astonish २) छक्क हुनु

छाक्कु [tsʰakku] **क्रि.** रोक prohibition, restriction, interdict

छाक्या [tsʰakna] **वि.** १) साहो hard, firm २) कडा hard, firm

छाक्या [tsʰakna] (1sg pres छाक्कुड्डुड्डु; 3sg pst छाक्कुए) **क्रि. १)** थुन्नु imprison, lock up, shut, lock, close, stop up **eg.** होड्डुड्डुना चुवा कुलालेड्डु चोक्का छाक्या कोन्नुक्क ॥ खोलाको पानी कुल तिर बनाउनु थुन्नु पर्छ। २) बन्द गर्नु to close, to shut **eg.** ना लाम्बो यापमिचि ओलाम्पिनिलोक्क बारा हाम्माउड्डु छाक्या कोन्नुक्क ॥ यो बाटो मानिसहरू नहिँड्डुने गरी बार बारेर बन्द गर्नु पर्छ। ३) रोक्नु to stop, to prevent, to hinder, to obstruct, to shut ४) छेक्नु to come between, to hinder, to prevent, to obstruct **eg.** लाम्बो छाक्या आनि आठपहरिया छोड्डुचिगा ठिक्क चालान ए ॥ बाटो छेक्नु हामी आठपहरिया जातीहरूको एउटा चलन हो। ५) ताछ्नु peel, strip off, scrape **eg.** फेन्डिक्का

हालो छाकमा कोन्युक ॥ बन्चरोले हलो
ताछ्नु पर्छ ।

छाकमेप्मा [ts^hakmepma] (1sg pres
छाकमेट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst छाकमेट्टुए) क्रि. १)
रोकाउनु २) ताछ्नु लाउनु ३)
थुन्न लगाउनु

छाकलोक [ts^haklok] ना. साह्रो hard, firm,
harsh, difficult, exacting, solid, rough

छाकलोक चोकमा [ts^haklok tsokma] (1sg
pres छाकलोक चोगुङ्ङुङ्; 3sg pst
छाकलोक चोगुए) क्रि. प. कडा बनाउनु
to make hard

छाखुमाडाङ् [ts^hak^humadaŋ] ना. १)
पाठेघर womb २) गर्भाशय womb

छागुन् [ts^hagun] क्रि. नताछ

छाग्मा [ts^hagma] (1sg pres छागुङ्ङुङ्; 3sg
pst छागुए) क्रि. १) काठ ताछ्नु peel,
strip off २) थुन्नु imprison, lock up,
trap, shut, lock, close, stop up

छाङ्छाबा [ts^han^{ts}aba] ना. काइँलो fourth
sibling

छाटा [ts^ha^{ta}] ना. छाता umbrella

छाडाङ्मा [ts^hadaŋma] ना. सुत्केरी
childbirth, having birth

छाडाङ्मेट्टु [ts^hadaŋmett] ना. सुत्केरी
childbirth, having birth

छाडाङ्लेट्टाङ् [ts^hadaŋlettjaŋ] ना. सुत्केरी
childbirth, having birth

छाप्ला [ts^hapla] ना. १) चित्र picture,
painting २) चित्रकला drawing ३)
पुस्तक book

छाम्मा [ts^hamma] क्रि. १) अलमलमा पर्नु
to be confused, to be perplexed २)
छक्याउनु to cheat, to deceive

छाम्लो [ts^hamlo] ना. गीत song

छाम्लोनेन् [ts^hamlonen] क्रि. गीत नगाउ

छाम्लोमा [ts^hamloma] १) क्रि. गीत गाउनु
sing a song २) ना. गीत song

छायाम्बोक् [ts^hajambok] ना. सङ्गीत
music

छायारि [ts^hajari] ना. छायाँ shadow

छाराङ्मा [ts^haraŋma] ना. सुत्केरी
childbirth, having birth

छालुट्टा ना. बाँभी barren

छालुम्बा [ts^halumba] ना. साइँला third
sibling

छालेट्टु [ts^halet] ना. १) सन्तान offspring
२) सन्तति offspring, son or daughter

छान्वा [ts^ha^{wa}] ना. १) पासो trap २)
भयालखाना jail, prison

छान्वा टाकमा [ts^ha^{wa} takma] (1sg pres
छान्वा टाक्कुङ्ङुङ्; 3sg pst छान्वा
टाक्कुए) क्रि. प. पासो थाप्नु to trap

छि [ts^hi] ना. मासी (हड्डी भित्रको) bone
marrow

छिका [ts^hika] ना. हाच्छिउँ sound of
sneezing, sneeze

छिका होम्मा [ts^hika homma] क्रि. प.
हाच्छिउँ आउनु to sneeze

छिकोङ्लेङ् [ts^hikonleŋ] ना. ठट्टा joke,
fun, jest, witticism

छिकोङ्लेङ् पिकमा [ts^hikonleŋ pikma] ;
3sg pst छिकोङ्लेङ् पिगे) क्रि. प. ठट्टा

गर्नु to joke

छिक्मा [ts^hikma] (1sg pres छिक्डुड्डुड्;
3sg pst छिक्डुए) क्रि. १) नाप्नु to
measure २) भर्नु to fill

छिक्माना [ts^hikmana] ना. पाथी brass or
copper vessel measuring eight manas
(approximately four seers of grains)

छिक्वाक् [ts^hikwak] ना. १) कविता
poem, poetry २) चुटकिला heart
pleasing

छिड्डेन् [ts^hiŋden] क्रि.वि. पर्सि the day
after tomorrow, coming third day

छिड्डेमाड् [ts^hiŋdemaŋ] क्रि.वि. तीन वर्ष
पछाडि three years later

छिट्ठासिम् [ts^hi[asim] ना. छिट्को साडी
(विशेष आठपहरिया स्त्रीहरूको पहिरन)
a kind of sari the Athpahariya women
wear it.

छिट्छिम् [ts^hi[ts^him] ना. काकी father's
younger brother's wife, aunt

छिट्लिकुमा [ts^hi[likuma] ना. कमिला ant

छिट्लिगुमा [ts^hi[liguma] ना. कमिला ant

छिन्चि [ts^hintsɪ] ना. बकाइनो a kind of
tree

छिन्डुन् [ts^hinɖun] क्रि. नछर

छिन्डेन् [ts^hinɖen] क्रि.वि. पर्सि the day
after tomorrow, coming third day

छिन्मा [ts^hinma] (1sg pres छिन्डुड्डुड्;
3sg pst छिन्डुए) क्रि. १) छर्किनु to
sprinkle २) छर्नु (अन्न, धूलो आदि
भुईँमा वा अन्यत्र छर्नु/फैलाउनु) to
disperse, to scatter, to disseminate

छिप्निड्ना [ts^hipniɖna] क्रि. जाँड छान्दिन

छिप्मा [ts^hipma] (1sg pres छिप्डुड्डुड्;
3sg pst छिप्डुए) क्रि. १) भेट्नु meet,
come across, get, find २) छान्नु to
choose, to select ३) छान्नु

छिमा [ts^hima] (1sg pres छिसुड्डुड्; 3sg
pst छिसुए) क्रि. १) चुहुनु to leak, to
drip २) निखार्नु to take completely
away, to finish up, to cleanse ३) पालो
पर्खिनु ४) लुगाको पानी तर्नु

छिम्निड् [ts^himniɖ] क्रि.वि. परार the year
before last

छिम्मा [ts^himma] (1sg pres छिन्डुड्डुड्;
3sg pst छिन्डुए) क्रि. १) छर्किनु to
sprinkle २) छरपस्ट पार्नु to disperse,
to scatter, to disseminate ३) छर्नु
disperse, scatter, disseminate

छिम्मिक् [ts^himmik] ना. भिमिक्क in a
way of closing up the eyes

छिराण्वाट् [ts^hiraŋwaɪ] ना. घरको
पछाडिको भाग अथवा गल्ली

छिरिड्मेट् ओप्पु [ts^hirinɖet, oppu] ना.
सिरिसे सर्प a kind of snake

छिण्वाक् [ts^hiŋwək] ना. कविता poem,
poetry

छुकनेट्नि [ts^huknetɪni] ना. बिकेन

छुकमाड् [ts^hukmaŋ] ना. खोकी cough

छुड्मा [ts^huɖma] (1sg pres छुडुड्डुड्; 3sg
pst छुडुए) क्रि. १) खोक्नु to cough २)
पोको पार्नु to bundle, to package ३)
कसिंगर बटुल्नु

छुङ्माबिमा [ts^huŋmabima] **क्रि. प.** पोको पारिदिनु

छुट्मा [ts^hu[ɪ]ma] **क्रि. १)** चाउरी पर्नु to become wrinkled २) खुम्चिनु shrink, pucker, wrinkle ३) चाउरिनु shrivel, to shrink

छुट्लुप [ts^hu[ɪ]lup] **क्रि.वि. १)** एक छिन् २) केही समय ३) थोरै समय

छुट्लुप छाक्मा [ts^hu[ɪ]lup ts^hakma] (1sg pres छुट्लुप छाक्डुङ्गुङ्गु; 3sg pst छुट्लुप छाक्डुए) **क्रि. प. १)** एक छिन रोक्नु २) एक छिन रोकिनु

छुट्लुप टोकमा [ts^hu[ɪ]lup [o]kma] (1sg pres छुट्लुप टोकडुङ्गुङ्गु; 3sg pst छुट्लुप टोकडुए) **क्रि. प.** एक छिन बिसाउनु

छुट्लुपधारि [ts^hu[ɪ]lupd^hari] **क्रि.वि.** केही छिन

छुट्लुप्मा [ts^hu[ɪ]lupma] **क्रि.वि.** एक छिनमा नै

छुडाना [ts^huɖana] **क्रि.वि.** भुन्डिएको

छुडेसाना [ts^huɖesana] **क्रि.वि.** भुन्डिएको

छुप [ts^hup] **ना. १)** खुर hoof २) नङ्गा long and pointed nails, claws

छुप्का छुप [ts^hupka ts^hup] **क्रि.वि.** थुना थुन

छुप्टाइ [ts^hup[ɔ]ŋ] **ना.** दायँ, दाहिने right

छुप्टाइगे [ts^hup[ɔ]ŋge] **ना.** दाहिने right

छुप्टुन् [ts^hup[un]] **क्रि.** न थुन

छुप्पाना [ts^huppana] **क्रि.वि.** बिकोर्न lid (as of a box or basket), cork of a bottle, any covering

छुप्मा [ts^hupma] (1sg pres छुप्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst छुप्टुए) **क्रि. १)** बन्द गर्नु to close, shut **eg.** पाङ्ठाङ्गिगा डुवारिक् ओचेट्नुलोक छुप्मा कोन्युक् ॥

घरहरूको ढोका राम्रो संग बन्द गर्नु पर्छ। २) खुम्चिनु shrink, pucker, wrinkle **eg.** आलोटलिङ्ग मिहिडा

दुनाउङ्गु छुप्मा छुट्टाडे ॥ मेरो लुगा आगोले डढे पछि खुम्चिनु खुम्चियो।

३) थुन्नु imprison, lock up, trap, shut, lock, close, stop up **eg.** वाजिलेट्चि छुप्युमडि छुप्माचि कोन्युक् ॥

चल्लाहरू खोङ्गीमा थुन्नु पर्छ। ४) कैद गर्नु ५) चाउरी पर्नु

छुबालाक् [ts^hubalak] **क्रि.वि.** भुन्ड्याएको

छुमा [ts^huma] (3sg pst छुडुए) **क्रि. १)** बाँध्नु to tie २) भुण्ड्याउनु to hang, to suspend

छुमाबिमा [ts^humabima] (3sg pst छुडुए)

क्रि. प. बाँधिदिनु, भुण्ड्याईदिनु

छुमासिङ् [ts^humasin] **ना. १)** भुण्ड्याउने ठाउँ २) भुण्डिने ठाउँ

छुमासिङ् [ts^humasin] **ना. १)** भुण्ड्याउने ठाउँ २) भुण्डिने ठाउँ

छुमि लो [ts^humi lo] **क्रि.** भेला हौँ

छुम्डाङ् [ts^humɖaŋ] **ना.** ओखल mortar in which rice is husked

छुम्ना [ts^humna] **ना.** खाडल pit, ditch, hollow, trench

छुम्मा [ts^humma] **ना.** भेला gathering, assembly

छुम्मा [ts^humsu] **क्रि. १)** भेला हुनु to gather, to collect २) भेला पार्नु to collect

छुम्मा युङ्मा [ts^humma juŋma] ; 3sg pst
छुमुङ् युङ्सुए) **क्रि. प.** संग्रह गर्नु to
collect

छुम्मा हिमा [ts^humma hima] **क्रि. प.** भेला
भइसक्नु

छुम्मापाङ् [ts^hummapaŋ] **ना.** भेला घर
gathering house

छुम्मासिङ् [ts^hummasiŋ] **ना.** भेला हुने ठाउँ
gathering place

छुम्मासिङ् कुन्डल [ts^hummasiŋ kundʌlʌ] **ना.**
सभा कचहरी, महासभा general
assembly

छुम्सुन् [ts^humsun] **क्रि.** भेला नपार

छुयुम् [ts^hujum] **क्रि.वि.** भसंगै

छुयुम्लोमा [ts^hujumloma] (3sg pst
छुयुम्लोसे) **क्रि.** भसंगै हुनु

छुरि [ts^huri] **ना.** १) चक्कु knife २)
छुरी knife, dagger

छुरिक् [ts^hurik] **ना.** छुरी knife, dagger

छुयुम् [ts^huʔjum] **ना.** खोङ्गी a bamboo
wicker box

छेक् [ts^hek] **ना.** मौका opportunity, proper
time, occasion

छेक्छेक् [ts^hekts^hek] **वि.** १) चनाखो
smart, alert, wakeful २) सतर्क alert,
careful, cautious, brisk, wakeful, vigilant

छेक्टिङ्मेट् [ts^hekʈiŋmet] **ना.** कट्यौरी

छेक्टुन् [ts^hekʈun] **क्रि.** न चिमोट्

छेक्मा [ts^hekma] (1sg pres छेक्डुङ्डुङ्;
3sg pst छेक्टुए) **क्रि.** १) चिमोट्नु to
pinch, to squeeze २) चुँडाउनु to break,
to snap ३) निमोट्नु to wring, to

squeeze, to sever the head by wringing

छेक्वेट् [ts^hekwet] **ना.** बार्ने (पानी पर्दा
केही काम नगर्नु)

छेङ्छेङ्ना [ts^hɛŋts^hɛŋna] **ना.** सफा (वायु
मण्डल सम्बन्धित) clean, clear, neat

छेट्मा [ts^hetma] (1sg pres छेट्डुङ्डुङ्; 3sg
pst छेट्टुए) **क्रि.** गारो लगाउनु

छेट्माटुमा [ts^hetmaʈuma] (1sg pres
छेट्माटुसुङ्डुङ्; 3sg pst छेट्माटुसुए)
क्रि. पिसाब फेर्नु

छेडाना [ts^hedana] **ना.** धूर्त sly, cunning,
deceitful, crafty, crafty person

छेना [ts^hena] **ना.** उज्यालो bright, clear,
cheerful, light, brightness

छेप्टुन् [ts^hepʈun] **क्रि.** न लेख

छेप्मा [ts^hepma] (1sg pres छेप्टुङ्डुङ्; 3sg
pst छेप्टुए) **क्रि.** लेख्नु to write, to pen, to
note down, to engrave, to inscribe

छेप्मा [ts^hepma] **ना.** पिसाब urine

छेप्मा टुमा [ts^hepma ʈuma] (1sg pres
छेप्माटुसुङ्डुङ्; 3sg pst छेप्मा टुसुए)
क्रि. प. पिसाब फेर्नु

छेप्मा याङ्ढाङ् [ts^hepma jaŋdʱaŋ] **ना.**
पिसाब थैली

छेप्मानिमा [ts^hepmanima] (1sg pres
छेप्मानिसुङ्डुङ्; 3sg pst छेप्मानिसुए)
क्रि. लेख्न जानु

छेप्मेलिक् [ts^hepmelik] **ना.** एक प्रकारको
फुल (सुन्डी फुल) a kind of flower

छेबोक् [ts^hebok] **ना.** गहुँ गोरो wheat-like
brown or whitish in complexion

छेबोक् छेबोक् [ts^hebok ts^hebok] *वि.*
कलकलाउँदो newly sprouted, (of age)
tender, youthful

छेमा [ts^hema] १) *क्रि.* घाम लाग्नु २)
वि. उज्यालो bright, light, brightness

छेमिक् [ts^hemik] *ना.* आनो stye in one's
eye, hordeolum

छेम्दुन् [ts^hemɖun] *क्रि.* न बोल

छेम्बा [ts^hemba] *वि.* १) सत्य
truthfulness, sincerity, reality, virtue,
honesty २) निश्चय certainty,
assurance, surety, certainty,
determination, decision ३) साँचो true,
real, genuine ४) अवश्य surely,
certainly, of course, without doubt ५)
पक्का firm

छेम्बाडो [ts^hembaɖo] *ना.* एक प्रकारको
गीतको भाका rhythm of song

छेम्बाना रिङ् [ts^hembana riŋ] *क्रि.वि.* सत्य
कुरा truthful word

छेम्बालोक् [ts^hembalok] *क्रि.वि.* १) हो
नि yes it is २) साँच्चै नै truthful ३)
साँचो हो

छेम्बै [ts^hemba^ʌ] *क्रि.वि.* साँचि कै हो

छेम्मा [ts^hemma] (1sg pres छेम्दुङ्दुङ्;
3sg pst छेम्दुए) *क्रि.* बोलाउनु to invite,
to send for, to call, to summon, to cause
to speak

छेलिङ्मेट् [ts^heliŋmet] *ना.* दर्सिन ढुङ्गा a
kind of stone

छेलुङ्मेट् [ts^heluŋmet] *ना.* दर्सिन ढुङ्गा a
kind of stone

छेले [ts^he^le] *ना.* चट्याङ्ग thunderbolt,
lightning

छेल्बेल् [ts^helbel] *क्रि.वि.* १) छताछुल्ल
chaos २) छरपस्ट scattered, strewn

छेल्बेल् चोकमा [ts^helbel tsokma] (1sg pres
छेल्बेल् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst छेल्बेल्
चोगुए) *क्रि. प.* लथालिङ्ग पार्नु chaos

छेल्बेल् छिन्मा [ts^helbel ts^hinma] (1sg pres
छेल्बेल् छिन्डुङ्दुङ्; 3sg pst छेल्बेल्
छिन्डुए) *क्रि. प.* छरपस्ट गर्नु scatter

छेल्बेल् हिमा [ts^helbel hima] (1sg pres
छेल्बेल् हिसुङ्दुङ्; 3sg pst छेल्बेल्
हिसुए) *क्रि. प.* छरपस्ट पार्नु to
disperse, to scatter, to disseminate

छेल्लेबेल्ले [ts^hellebelle] *क्रि.वि.* १)
छरपस्ट scattered, strewn २)
तितरबितर in a way of being scattered
here and there

छेह्वेट् [ts^he^ʔweɪ] *ना.* काम बार्ने

छैनाम् [ts^hʌ^hnam] *वि.* १) क्षतविक्षत २)
क्षतिग्रस्त

छोइ [ts^hoi] *ना.* १) मन्साउने २) सिठो
गर्ने

छोइ छोइ [ts^hoi ts^hoi] *वि.* सिठो गर्ने

छोक्दुन् [ts^hokɖun] *क्रि.* १) न देखा २) न
औल्याउ

छोकमा [ts^hokma] (1sg pres छोक्दुङ्दुङ्;
3sg pst छोक्दुए) *क्रि.* १) औँलाले
देखाउनु २) जिस्क्याउनु to taunt, to
provoke, to tease, to cause to play
pranks

छोक्मासिक् [ts^hokmasik] **ना.** नड nail (of the finger or toe)

छोगेवा [ts^hoge?wa] **ना.** सुकेको काठमा उम्रने च्याउ wooden mushroom

छोङ् [ts^hoŋ] **ना.** १) थर caste, clan or tribe २) जात caste

छोङ्बा [ts^hoŋba] **ना.** १) जाति caste, race, breed, better, good, well, fine २) जात caste ३) जातीय racial ४) थरी caste

छोङ्मा [ts^hoŋma] (1sg pres छोङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst छोङ्सुए) १) **क्रि.** बेच्नु to sell, to dispose of २) **क्रि.** बौलाउनु ३) **क्रि.** व्यापार गर्नु ४) **ना.** थर (स्त्री)

छोङ्माडेमा [ts^hoŋmaɖema] (1sg pres छोङ्सुङ्डेसुङ्दुङ्; 3sg pst छोङ्सुङ्डेसुए) **क्रि.** बेची दिनु to sell

छोङ्गिबो [ts^hoŋgibɔ] **ना.** फलेदो kind of shrub, Erythrina arborescens or Erythrina stricta

छोङ्सुन् [ts^hoŋsun] **क्रि.** न बेच्

छोट् [ts^hoʈ] **क्रि.वि.** १) भट्टै at once, instantly, immediately, without delay २) छटपटी uneasiness, agitation

छोट् नामा [ts^hoʈ nama] **क्रि. प.** एककासी छोड्नु

छोट्छोट् केम्मा [ts^hoʈts^hoʈ kemma] **क्रि. प.** छट पटिनु to be convulsed, to be restless, to feel uneasy

छोना [ts^hona] **वि.** बोसीलो fatty

छोन्छोन् [ts^hoŋts^hoŋ] **ना.** १) छेउ side, broader, end, by the side of २) धराप

harmful object, dangerous place

छोन्छोन् लिमा [ts^hoŋts^hoŋ lima] **क्रि. प.** छेउमा हुनु

छोपोङ्धरि [ts^hoɔŋd^hari] **क्रि.वि.** एक छिनको लागी

छोप् [ts^hop] **वि.** तीखो sharp

छोप् छोप् ठामा [ts^hop ts^hop t^hama] **क्रि. प.** तप तप भर्नु

छोप् लिमा [ts^hop lima] **क्रि. प.** तीखो हुनु

छोप्छिला [ts^hopt^hila] **ना.** १) तिस्किलो spear २) तीखो sharp

छोप्छोप्ना [ts^hopt^hopna] **वि.** १) चुचुरो peak, top २) तीखो sharp ३) चुच्चो beak

छोप्टाना [ts^hopʈana] **वि.** अन्त्य final, last, end, finish

छोप्पो [ts^hoppo] **क्रि.वि.** एक छिन a while

छोप्पोङ् [ts^hoppoŋ] **क्रि.वि.** एक छिन a while

छोप्पोङ्धरि [ts^hoppoŋd^hari] **क्रि.वि.** अस्थायी impermanent, temporary

छोप्पोलोक् [ts^hoppolok] **वि.** तत्काल then and there, instantly, immediately, forthwith

छोप्पो [ts^hopmo] **क्रि.वि.** एक छिन for a while

छोप्पो छोप्पो [ts^hopmo ts^hopmo] **क्रि.वि.** छिन् छिन् again and again

छोप्पोङ् [ts^hopmoŋ] **क्रि.वि.** एक छिन् for a while

छोबोट् [ts^hobot] **ना.** फर्सी pumpkin

छोबोटुलुवाट् [ts^hoboɽuluwat] *ना.* फर्सीको बियाँ seed of pumpkin

छोबोटुलिङ् [ts^hoboɽliŋ] *ना.* फर्सीको मुन्टा sprout of pumpkin

छोबोमा [ts^hoboma] *ना.* १) साखुवा the sal tree २) साल the sal tree

छोबोमा लाभाट्वा [ts^hoboma lab^haʔwa] *ना.* सालको पात leaf of sal tree

छोमा [ts^homa] *क्रि.वि.* बोसो fat, fatty

छोमाना [ts^homana] *ना.* पागल mad, insane, crazy, lunatic, frantic, mad person

छोमेट् [ts^homet] *ना.* सियो needle, bodkin

छोम्बुगोन् [ts^hombugon] *वि.* बौलाहा दै छ *eg.* याना मेन्केमा छोम्बुगोन् ॥ त्यो केटी बौलाहाउदै छ ।

छोम्बो [ts^hombo] *ना.* टुप्पो top, tip

छोम्बोक् [ts^hombok] *वि.* रहर interest, liking

छोम्बोक् [ts^hombok] *वि.* १) उत्तेजना excitement २) उत्साह zeal, enthusiasm, encouragement

छोम्बोक् छोम्बोक् [ts^hombok ts^hombok] *क्रि.वि.* १) उत्साहित encouraged, enthusiastic, zealous, spirited, energetic २) दिल बहलाउनु

छोम्बोक् छोम्बोक् लिमा [ts^hombok ts^hombok lima] *क्रि. प.* उत्साहित हुनु to zeal, to be eager, to be excited

छोम्मा [ts^homma] *क्रि.* १) बौलाउनु to be mad २) दिमाग खुस्किनु

छोम्सिक् [ts^homsik] *ना.* अर्ध पागल half mad

छोम्सिक् डाङ्सिक् [ts^homsik ɽaŋsik] *अ.मू.* औलिबौली

छोम्सिबा [ts^homsiba] *ना.* पागल (पुरुष) mad

छोम्सिबाङ् [ts^homsiban] *ना.* बौलाहा (पुरुष) mad man

छोम्सिमा [ts^homsima] *क्रि.* पागल हुनु (महिला) to be mad

छोम्सिमाङ् [ts^homsimaj] *ना.* बौलाही (स्त्री) mad woman

छ्या [ts^hja] *ना.* १) खोप्पी खेल a kind of game २) छी ugh, yuck, shame on you, an expression of disdain or contempt

छ्याक्मा [ts^hjakma] *क्रि.* सताउनु to harass, to trouble, to annoy, to torment, to afflict, to persecute, to tease, to vex

छ्याप्मा [ts^hjapma] *ना.* पिसाब urine

छ्याम्बोक् [ts^hjambok] *ना.* रचनाकार compositor, creator, maker

छ्याम्बोक्डा [ts^hjambokɽa] *ना.* सङ्गीत लय musical tone

छ्याम्लो [ts^hjamlo] *ना.* गीत song

छ्याम्लो छेप्मा [ts^hjamlo ts^hepma] (1sg pres छ्याम्लो छेप्टुङ्टुङ्; 3sg pst छ्याम्लो छेप्टुए) *क्रि. प.* गीत लेख्नु to compose song

छ्याम्लो ठाक्मा [ts^hjamlo t^hakma] (1sg pres छ्याम्लो ठाक्टुङ्टुङ्; 3sg pst छ्याम्लो ठाक्टुए) *क्रि. प.* गीत गाउनु

sing a song

छ्याम्लोबा [tsʰɿjamloba] **ना.**

गायक/गायिका singer

छ्याम्लोमा [tsʰɿɿjamloma] (1sg presछ्याम्लोडा; 3sg pst छ्याम्लोसे) **क्रि.**

गीत गाउनु to sing a song

ज

जाएजाए [dzaedzae] **ना.** १) प्रशंसा
praise, applause, commendation, २)

आशीर्वाद blessing, benediction

जाएजाए लिसा [dzaedzae lisa] **क्रि.वि.**

धन्यवाद expression of gratitude,

thanks, praise, acclamation, applause

जाखाम् [dzakʰam] **ना.** १) नास ruin,
damage, waste, desolation, devastation
२) खतम destruction,**जाखाम् चोकमा** [dzakʰam tsokma] (1sg
pres जाखाम् चोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst जाखाम्
चोगुए) **क्रि. प.** सर्वनाश गर्नु to destroy,
to destruct, to desolate**जागेडा** [dzageda] **ना.** बचत saving**जाडोइ** [dzaŋoi] **ना.** ज्वाइँ son-in-law**जाङ्गाला** [dzangala] **ना.** जंगल forest**जानापा** [dzanapa] **ना.** १) धामी sorcerer,
wizard २) भाँक्री**जानाबा** [dzanaba] **ना.** १) धामी sorcerer,
wizard २) भाँक्री**जाप्रामा** [dzaprama] **ना.** भोला bag,
satchel**जाबे** [dzabe] **ना.** सानो थैली small bag,
wallet**जाबो** [dzabo] **ना.** जब when, at what
time, in the event that**जामाना** [dzamana] **ना.** १) समय time,
period २) युग age, era, epoch**जारिचोकमा** [dzarisokma] (1sg pres
जारिचोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst जारिचोगुए) **क्रि.**
जारी गर्नु**जावाइ** [dzawai] **ना.** ज्वाइँ son-in-law**जाहान** [dzahan] **ना.** परिवार family**जिरिङ्बा** [dzirinba] **ना.** आङ् जिरिङ्ग हुनु**जिवाट्** [dziwa] **ना.** १) पशुपक्षी २)
प्राणी living creature, animate or sentient
being, animal**जुग्** [dzug] **ना.** युग age, era, epoch**जुवारि** [dzuwari] **ना.** १) दोहोरो double,
twofold २) दोहोरी**जेम्** [dzem] **ना.** खाने कुरा**जेरि टेटना** [dzeri tʰetna] **वि.** स्पष्ट देखिने**जोगाँ** [dzoga] **ना.** बचत saving, surplus,
residue**जोगाँ चोकमा** [dzoga tsokma] (1sg pres
जोगाँ चोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst जोगाँ चोगुए)
क्रि. प. १) बचाउनु to save, to guard,
to protect, to preserve, to redeem २)
जोगाउनु to save, to preserve, to protect**जोबाजोबा** [dzobadzoba] **क्रि.वि.** १)मुखामुख act of facing one another, face
to face २) भनाभन free interchange of
words, quarrelling

जोबाजोबा काड्मा [dzobadzoba kaɖma]

क्रि. प. मुख मुख लाग्नु

जोम् [dzom] क्रि.वि. १) धेरै much,

many, plentiful २) बढी more

जोम् खेप् [dzom kʰep] क्रि.वि. धेरै पल्ट

जोम् डेमना [dzom ɲemana] क्रि.वि. धेरै पैसा

जोम् जोम् [dzom dzom] क्रि.वि. १) थुप्रो

pile, heap, much, many, mostly,

excessively २) धेरै मात्रामा

जोम् टेम्मा [dzom tʰemma] क्रि. प. थुप्रो लगाउनु

जोम्मा सेक्माना [dzomga sekmana]

क्रि.वि. वैकल्पिक alternate, optional

जोम्ना [dzomna] क्रि.वि. १) धेरै much,

many, plentiful २) थुप्रिएको

जोम्लिमा [dzomlima] क्रि. १) फैलिनु to

spread, to extend २) धेरै हुनु

जोर [dzora] ना. जोडी couple, pair, set

जोरो [dzoro] ना. ज्वरो fever

भ

भाङ्गुटि [dzʰaŋɡuʈi] ना. धुसुरे a kind of plant

भाटा [dzʰaʈa] ना. जाँतो flour-mill, grinding-stone

भान्जा [dzʰandza] ना. बहिनी younger sister, younger brother-in-law's wife

भान्भा [dzʰandzʰa] ना. १) भाइ younger brother, sister, person who is younger (in age) than one २) भाइ बहिनी

भान्डेडा [dzʰandɛɖa] वि. भन्डै nearly, almost, about

भान्नेना [dzʰannena] वि. भन्डै nearly, almost, about

भारि [dzʰari] ना. भरी shower, continued rain

भारोवा पारोवा [dzʰarowa parowa] क्रि.वि. १) बचेका थोक २) बाँकी remaining, left over

भिन्भि [dzʰindzʰi] ना. फुपू father's (elder or younger) sister

भिन्भिनि [dzʰindzʰini] ना. फुपू father's (elder or younger) sister

भेक्ने [dzʰekne] ना. मुलाङ्खरे

भेम्लेङ् [dzʰemleŋ] वि. १) दुब्लो lean and thin, weak, feeble, haggard २) केश लामो भएको

भेम्लेङ्ना [dzʰemleŋna] वि. दुब्लो lean and thin, weak, feeble, haggard

भेल्कानाइ टेन्मा [dzʰelkanai tʰenma] (1sg pres भेल्कानाइ टेन्डुङ्; 3sg pst भेल्कानाइ टेन्डुए) क्रि. प. जेलमा हाल्नु imprison

भेल्कान् [dzʰelkan] ना. जेल jail, gaol, prison

भो [dzʰo] ना. बचत saving, surplus, residue

भोचोक्मा [dzʰotsokma] (1sg pres भोचोगुङ्; 3sg pst भोचोगुए) क्रि. बचत गर्नु to save, to preserve

भोन्भोन्बा [dz^hondz^honba] *ना.* डाँडा
ridge, hill

भोम्भोम्बा [dz^homdz^homba] *ना.* १)
डाँडा ridge, hill २) थुम्को crest of a
hill, ridge, hilltop

भोम्मेट् [dz^hommet] *ना.* १) चुली kind of
peach, top, summit, peak २) थुम्को

crest of a hill, ridge, hilltop

भोल्लोमिप्पा [dz^hollomipma] *क्रि.* १)
एकोहोरो सम्भिकु २) बिर्सन नसक्नु

भवाट्टै [dz^hwaʈʈa^ʰ] *क्रि.वि.* तुरुन्तै
immediately

ट

टाउँबा [tāuba] *ना.* ढेडु kind of big
monkey, male monkey

टाक् [tak] *ना.* १) साथी associate,
friend, companion, attendant २)
सहपाठी class-mate

टाक् हुप्पा [tak hupma] (1sg pres टाक्
हुप्पुङ्गुङ्; 3sg pst टाक् हुप्पुए) *क्रि. प.*
१) मित लगाउनु to make a bond friend
२) साथी बनाउनु

टाक्नु [taknu] *क्रि.* थाप

टाक्नुन् [taknun] *क्रि.* न थप

टाक्पिमा [takpima] (1sg pres
टाक्पिडुङ्गुङ्; 3sg pst टाक्पिडुए) *क्रि.*
साथ दिनु along with, stay with

टाक्मा [takma] (1sg pres टाक्डुङ्गुङ्; 3sg
pst टाक्डुए) *क्रि.* १) थामिनु to pause,
to come to a halt, to stop २) थाप्नु ३)
लिनु to take, to get hold of, to hold, to
get, to grasp, to receive

टाक्माना [takmana] *ना.* १) थाप्ने २)
थाम्ने

टाक्लुङ् [takluŋ] *ना.* १) नातागोता kith
and kin २) साथी भाइ friends,
acquaintances ३) छर छिमेकी

neighbors ४) इष्ट मित्र friends,
acquaintances

टाखुम्बि [tak^humbi] *ना.* पछचौरा shawl

टाखोम्बि [tak^hombi] *ना.* १) पछचौरा
shawl २) बर्को homespun cotton wrap

टाँगा [tāga] *ना.* टाँगो long stick, long pole

टाँगिलाङ् कोमा [tāgilan koma] (1sg pres
टाँगिलाङ् कोसुङ्गुङ्; 3sg pst टाँगिलाङ्
कोसुए) *क्रि. प.* १) पुर्लुक्कै लड्नु २)
उत्तानो चित परेर लड्नु

टाङ् [tan] *ना.* १) सिङ horn २) रूख
tree

टाङ्गाराक् [tanarak] *ना.* ठूलो आन्द्रा big
intestine

टाङ्गिलाङ् कोमा [tangilan koma] ; 3sg
pst टाङ्गिलाङ् कोसुए) *क्रि. प.* उत्तानो
परेर लड्नु

टाङ्गाराक् [tan^harak] *ना.* ठूलो भुँडी big
intestine

टाङ्गोङ् [tan^goŋ] *ना.* सिरानी pillow

टाङ्छुरि [tan^{ts}huri] *ना.* फुर्को tuft of yarn,
tassel

टाङ्छुलि [tʌntsʰuli] **ना.** फुर्को tuft of yarn, tassel

टाङ्पेचासा [tʌnpetsasa] **ना.** १) राँगाको मासु (देव शब्द) buffalo meat २) भैंसीको मासु

टाङ्बा [tʌŋba] **ना.** तमोर खोला Tamar river

टाङ्मा [tʌŋma] (1sg pres टाङुङ्ढुङ्) **क्रि.** ढाल्नु to chop, to hew

टाङ्राङ्बा [tʌŋranba] **ना.** घोडा horse, horse

टाङ्साङ् [tʌŋsan] **ना.** आकाश sky

टाङ्साङ्बा [tʌŋsaŋba] **ना.** कानको माथि सिरान upper part of the ear

टाङ्सुरिक् [tʌŋsurik] **क्रि.वि.** फुर्को tuft of yarn, tassel, tassel fastened to the plait of a woman's hair

टाटा [tʌtʌ] **ना.** १) दाग stain, mark, blemish, blot, scar २) कोसा

टाट्मा [tʌtma] (1sg pres टाङुङ्ढुङ्; 3sg pst टाङुए) **क्रि.** ल्याउनु to bring, to fetch

टाना माइना [tʌna maina] **क्रि.वि.** आउने महिना coming month

टानिक् [tʌnik] **ना.** तन्किने

टानिक् साप्पा [tʌnik sapma] (1sg pres टानिक् साङुङ्ढुङ्; 3sg pst टानिक् साङुए) **क्रि. प.** तन्काउनु stretch, grow long, brace up

टानिङ्ना [tʌniŋna] **क्रि.** आउँदिन

टाप् [tʌp] **क्रि.वि.** चनाखो smart, alert, wakeful

टाप्पा [tʌpma] (1sg pres टाङुङ्ढुङ्; 3sg pst टाङुए) **क्रि. १)** ल्याउनु to bring, to fetch **eg.** धानकुटाङिना भिबारे खालाङ्गालाम्मा फाक्सि इम्मा टाप्पा कोन्युक् ॥ धनकुटाको बिहिबार बजारबाट सुँगुरको मासु किनेर ल्याउनु पर्छ। २) फैलिनु to spread, to extend, to be diffused **eg.** छोबोट् उभुङ्मा टाप्पा खाडाउङ् ख्वाप्पा स्वाराङोक् इष्टुए ॥ फर्सीको बोट फैलँदै गएर सबै बारी नै ढाक्यो।

टाप्पेप्पा [tʌpmeppa] (1sg pres टाप्पेट्टुङ्ढुङ्; 3sg pst टाप्पेट्टुए) **क्रि. १)** फैलाउनु to spread, to stretch out, to scatter २) ल्याउनु लगाउनु cause to bring

टाप्सुक [tʌpsuk] **ना.** १) खोस्टो shell, husk, sheath-like leaf, worthless thing २) अन्न, फल आदिका गेडा वा गुदीको बाहिरपट्टि रहने सुक्खा बोक्रो।

टाँबुरा [tʌbura] **ना.** वनढाडे wild cat

टाबे [tʌbe] **ना.** १) माटोको सानो भाँडो clay pot, bowl २) माटोको आरी

टाँभुरा [tʌbʰura] **ना.** बन डाढे wild cat

टामा [tʌma] (1sg pres टासुङ्ढुङ्; 3sg pst टासुए) **क्रि. १)** आउनु to come २) उपस्थित हुनु ३) पुगनु to reach, to arrive

टामा खाप्पा [tʌma kʰapma] **क्रि. प.** आवत जावत गर्नु **eg.** काइले काइले आनि पोङ्मा डेन्डि टामा खाप्पा कोन्युक् ॥ कहिले कहिले आफ्नो जन्म स्थानमा आवत जावत गर्नु पर्छ।

टामा पिमा [tʌma pima] (1sg pres टामा पिडुङ्दुङ्; 3sg pst टामा पिडुए) **क्रि. प.** १) आउन दिनु २) पुग्न दिनु

टामा लाम्बो [tʌma lambo] **क्रि.वि.** १) आउने माध्यम अर्थात् बाटो income source २) कुनै कुराहरू वा अन्य प्राप्त गर्ने स्रोतहरू

टामापमा [tʌmapma] **क्रि.** आइहाल्नु

टामाहिमा [tʌmahima] **क्रि.** १) आई पुग्नु arrive २) पुग्न सक्नु

टामेपमा [tʌmepma] **क्रि.** १) पुग्न बाध्य गराउनु २) आउन बाध्य गराउनु

टाम्जिक [tʌmdzik] **ना.** कसिङ्गर dirt, rubbish

टाम्पाकमा [tʌmpakma] **क्रि.** १) खोस्नु to scrape, to scratch **eg.** वाडा यानाम् टाम्पाकटुङ् जोम् टेल्लाङ्टेप् छिन्डुएसुए // कुखुराले बिस्कुन खोस्ने सबै आँगन भरि छरपस्ट परेको छ। २) बामे सर्नु to crawl **eg.** ना ओओ हाट्लेउम् टाम्पाकमा हिना लिसेना रैछो // यो बालक अब त बामे सर्न सक्ने भए छ।

टाम्सेरेङ् [tʌmsereŋ] **ना.** १) कुचो broom, broom, mop, swab २) खरेटो broom-stick

टायुगेट्ना [tʌjugetna] **क्रि.वि.** १) भविष्य future, futurity २) आगामी coming, future

टाराङ्टाराङ् [tʌraŋtʌraŋ] **ना.** १) जोड जोडले कराउने loudly cry २) चर्को स्वरले कराउने

टाराङ्टाराङ् चेक्मा [tʌraŋtʌraŋ tsekma] **क्रि. प.** १) जोडले बोल्नु speak loudly २) चर्को स्वरले बोल्नु

टाराङ्टाराङ् राट्मा [tʌraŋtʌraŋ raʈma] (1sg pres टाराङ्टाराङ् राट्दुङ्दुङ्; 3sg pst टाराङ्टाराङ् राट्दुए) **क्रि. प.** १) कराएर बोल्नु speak loudly २) कराएर बोलाउनु

टारिवान् [tʌriwan] **ना.** १) कानमा लगाउने चाँदीको ठूलो गहना २) कर्णफूल ear pendant or stud, ear-ring

टारपुजुङ्गे [tʌrpudzunge] **ना.** कुनै ठाउँ विशेषको ढोल नाच a kind of drum dance

टाला [tʌla] **ना.** १) तला storey **eg.** इप्पोक् टाला लिसाना पाङ् आङ्डिक् खान्डुना // दुई तला भएको घर असाध्य सुहाउँछ। २) पुस्ता generation, ancestors **eg.** आछो आनि टुबाठेबाचि टालालाम्माडोक् आनिगा धार्मा हिट्नुङ् संस्कृतिडाना बिकास लिसाटाए // उहिले हाम्रो पुर्खाहरूको पुस्त देखी नै हामीहरूको धर्म र संस्कृतिको विकास भएर आयो।

टालिका [tʌlika] **ना.** तालिका list, table, schedule, routine, catalogue

टालिबाङ् [tʌlibaŋ] **ना.** १) श्रीमान husband २) दुलहा bridegroom

टालिमाङ् [tʌliman] **ना.** १) श्रीमती illustrious or beautiful woman, wife, Mrs. २) दुलही bride

टाल्लेङ् [tʌlleŋ] **क्रि.वि.** अलमल delay, hold-up, confusion, perplexed, confused

टाहाङ् [tahaŋ] **ना.** माउसुली kind of reptile, gecko, house lizard

टिउँबा [tjüba] **ना.** काँडा thorn, prickle

टिक्फे [tikp^he] **ना.** भाला spear, lance, javelin

टिक्मा [tikma] (1sg pres टिगुङ्दुङ्; 3sg pst टिगुए) **क्रि.** उन्नु to thread (as beads on a string), to sew

टिक्मेप्मा [tikmepma] (1sg pres टिक्मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst टिक्मेट्टुए) **क्रि.** उन्न लगाउनु

टिङ् [tiŋ] **ना.** १) काँडा thorn २) जाडोको करण शरीरमा काँडा उम्रिनु विशेष

टिङ्मा [tiŋma] (1sg pres टिङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst टिङ्सुए) **क्रि.** १) लात हान्नु २) लत्ताले हान्नु ३) खुट्टाले हान्नु

टिटौरा [ti^hra] **ना.** १) तितौरा २) करेला

टिट्याँ चोक्मा [tj^hja tsokma] (1sg pres टिट्या चोगुङ्दुङ्; 3sg pst टिट्या चोगुए) **क्रि. प.** बुभ्नु to know, to perceive, to comprehend, to understand

टिट्याँ चोग्मा [tj^hja tsogma] (1sg pres टिट्याँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst टिट्याँ चोगुए) **क्रि. प.** बुभ्नु to know, to perceive, to comprehend, to understand

टिम्योङ् [timjoŋ] **ना.** १) जमेको पानी २) दह natural pool, pond

टिम्योङ् लिमा [timjoŋ lima] ; 3sg pst टिम्योङ् लिसे) **क्रि. प.** १) जलमग्न हुनु २) पानी जम्नु

टिरिम् [tirim] १) **वि.** शुचि बद्ध २) **क्रि.वि.** क्रमबद्ध ordered, sequential, graded ३) **क्रि.वि.** लस्कर caravan, procession ४) **क्रि.वि.** लहर line, row, series ५) **क्रि.वि.** लाइन line, row, queue ६) **क्रि.वि.** ताँती line, row ७) **क्रि.वि.** लहरै

टिरिम् मेप्मा [tirim mepma] **क्रि. प.** लाइन लगाउनु

टिरिम् येप्मा [tirim jepma] **क्रि. प.** १) क्रमबद्धले उभिनु २) लहरै उभ्याउनु

टिलिक् [tilik] **वि.** चम्किलो shining, sparking, bright, radiant

टिलिक् टिलिक् [tilik tilik] **क्रि.वि.** १) चम्किलो shining, sparking, bright, radiant २) टल्कने ३) झलमल्ल resplendently, brightly, glitteringly

टिलिक्मिलिक् [tilikmilak] **वि.** रङ्गीचङ्गी multi-coloured

टिलिङ्गा [tilinga] **ना.** १) सेना army, troop, regiment २) सिपाही soldier

टिस्कुला [tiskula] **ना.** भाला spear, lance, javelin

टिस्कुला आप्मा [tiskula apma] (1sg pres टिस्कुला आबुङ्दुङ्; 3sg pst टिस्कुला आबुए) **क्रि. प.** भाला हान्नु

टिस्कोला [tiskola] **ना.** भम्पल an iron rod used for digging

टिस्कोला [tiska^hla] **ना.** १) खन्ती small digging tool, having pointed tip २) भम्पल

टिऱ्वा [ti^hwa] **ना.** कालिज wild pheasant

टुकि [tuki] **ना.** थुनी भित्र हुने धागो
टुकना [tukna] **वि.** १) कठिन difficult,
 laborious, burdensome, hard २) साह्रो
 hard, firm, harsh, difficult ३) गाह्रो
 difficult, hard uneasy, arduous

टुकना आङ्मा [tukna aɲma] (1sg pres
 टुकना आङ्डुङ्डुङ्; 3sg pst टुकना
 आङ्डुए) **क्रि. प.** पिडा सहनु

टुकमा [tukma] **क्रि.** १) गाह्रो हुनु २)
 दुख्नु to ache, to hurt, to fall ill, to be
 sick, to have pain, ache, hurt ३)
 कठिन हुनु ४) पुछ्नु to wipe, to erase,
 to cleanse **eg.** खोसेलाडा वाहिसुलि
 टुकमा कोन्युक् ॥ खोस्टाले कुखुराको
 सुली पुछ्नु पर्छ। ५) मेट्नु to wipe, to
 rub out, to efface, to wipe out, to erase,
 to delete, to expunge, to cancel, to clear
 off **eg.** छेप्बालाक् रिङ् नासा लिसे भोने
 टुकमा कोन्युक् हिट्नुङ् आर्को छेप्मा
 कोन्युक् ॥ लेखेको कुरा बिग्रियो भने
 मेट्नु पर्छ र अर्को लेख्नु पर्छ। ६)
 बिरामी हुनु ७) जोड्नु to add, to annex
 to join ८) भेट्नु meet, come across,
 get, find

टुकमा नामा [tukma nama] ; 3sg pst टुकमा
 नाडुए) **क्रि. प.** दुख्न छोड्नु

टुकमाडिमा [tukmaɟima] (1sg pres
 टुगुङ्डिसुङ्टुङ्क्रि. १) मेट्नु to wipe, to
 rub out, to efface, to wipe out, to erase,
 to delete, to strike out, to expunge, to
 cancel, to clear off २) मेटाउनु to cause
 to wipe, to cause to erase ३) पुछि
 पठाउनु

टुकमाडेमा [tukmaɟema] (1sg pres
 टुगुङ्डेसुङ्टुङ्क्रि. १) मेटाइ दिनु २)
 मेटाउनु to cause to wipe, to cause to
 erase ३) पुछि पठाउनु

टुकलोक् [tuklok] **वि.** १) साह्रै extreme,
 very, extremely २) अति very, much,
 too, exceeding ३) ज्यादै ४) तीब्र गति

टुकलोक् चेक्ना [tuklok tsekna] **क्रि.वि.**
 बोलक्कड good-speaking, expert in
 speaking, talkative

टुकलोक् टेनाडेनु [tuklok tʰenaɟen] **ना.**
 ज्यादै ठूलो ठाउँ

टुकलोक् पिम्मा [tuklok pimma] **क्रि. प.**
 तीब्र गतिमा दौडनु

टुकलोक् माक्ना [tuklok makna] **क्रि.वि.**
 अति कालो

टुकलोकना [tuklokna] **वि.** साह्रै extreme,
 very, extremely

टुखाबा [tukʰaba] **ना.** १) भूतप्रेत पन्साउने
 कार्य २) भूतप्रेत मन्साउने

टुखाबामाङ् [tukʰabamaŋ] **ना.** कुल
 (बिरामी पार्ने देउता वा दुःख दिने कुल)

टुखामाङ् [tukʰamaŋ] **ना.** कुल (विशेष
 बिरामी पार्ने देउता, नराम्रो काम गर्दा
 दुःख दिने कुल)

टुखुमाङ् [tukʰumaŋ] **ना.** बिरामी ill, sick

टुग्मा [tugma] **क्रि.** १) पुछ्नु to wipe, to
 erase, to cleanse २) मेट्नु to wipe, to
 rub out, to efface, to wipe out, to erase,
 to delete, to cancel, to clear off

टुङ्गुङ् [tʰuŋɡuŋ] **ना.** सुनकेवार a kind of
 flower

दुङ्गासा [tuŋgasa] **ना.** बाम माछा a kind of fish looking like a snake

दुङ्गजि [tuŋdzi] **ना.** भोक्रिने

दुङ्गजिलिमा [tuŋdzilima] **क्रि.** १)

भोक्राउनु २) भोक्रिनु to be sad or downcast, to sit gloomily, to be dejected

दुडुबा [tuɖuba] **ना.** १) बाजे father's or mother's father, grandfather, father-in-law, term of respect for a Brahman २) हजुरबुबा

दुडुमा [tuɖuma] **ना.** १) बज्यै grandmother, husband's or wife's mother, mother-in-law २) हजुरआमा grandmother

दुनारेहेक्मा [tunarehekma] (1sg pres दुनारेहेक्दुङ्दुङ्; 3sg pst दुनारेहेक्दुए) **क्रि.** तुन बाँध्नु

दुन् [tun] **ना.** जोडले (तन्काउनु आदि.....)

दुन् रेहेक्मा [tun rehekma] कसेर बाँध्नु to truss

दुन् साप्मा [tun sapma] (1sg pres दुन् साडुङ्दुङ्; 3sg pst दुन् साडुए) **क्रि.** प. साहो तान्नु

दुन् साप्मा [tun sapma] (1sg pres दुन् साडुङ्दुङ्; 3sg pst दुन् साडुए) **क्रि.** प. तन्काउनु stretch, grow long, brace up

दुप्टेन् [tupten] **क्रि.वि.** चार दिन अघि

दुप्मा [tupma] (1sg pres दुबुङ्दुङ्; 3sg pst दुबुए) **क्रि.** १) भेट्नु meet, come across, get, find २) मेट्नु to wipe, to rub out, to efface, to wipe out, to erase,

to delete, to cancel, to clear off ३) फुकनु to blow, to fly something with the puff of breath, to kindle by burning, to blow the ४) पुछ्नु to wipe, to erase, to cleanse ५) प्राप्त गर्नु to receive ६) फेला पार्नु ७) पाउनु to find, to get, to find out, to gain, to acquire, to attain, to obtain, to receive ८) भेटाउनु find out

दुप्माढामा [tupmaɖhama] (1sg pres दुबुङ्ढाङ्दुङ्; 3sg pst दुबुढोए) **क्रि.** भेट्नु जानु

दुप्माना [tupmana] **ना.** १) सम्पर्क contact २) भेट्ने

दुप्मामि [tupmami] **ना.** जोड्ने link, connect

दुप्मासिङ् [tupmasiŋ] **ना.** भेट्ने ठाउँ **दुप्मेप्मा** [tupmepma] **क्रि.** भेटघाट गराउनु

दुप्सिङ्गा [tupsija] **ना.** भेट्नु

दुप्सिङ्ग खाप्मा [tupsij k^hapma] (1sg pres दुप्सिङ्गा खाट्नाँ; 3sg pst दुप्सिङ्गा खाडे) **क्रि.** भेट्नु जानु

दुबाठेबा [tuba^heba] **ना.** पुर्खा ancestor, forefather, primogenitor, progenitor

दुब्मा [tubma] (1sg pres दुबुङ्दुङ्; 3sg pst दुबुए) **क्रि.** १) भेट्नु meet, come across, get, find २) जोडिनु to link, to connect ३) प्राप्त गर्नु to get, to receive

दुमा [tuma] (1sg pres दुसुङ्दुङ्; 3sg pst दुसुए) **क्रि.** फेर्नु (पिसाब)

दुम्ना [tumna] **ना.** जेठो eldest first-born

दुम्बुङ् [tumbuŋ] **ना.** सुनकेवार a kind of flower

टुम्बुट् [tumbuʈ] *ना.* घुँडा knee
 टुम्बुट् टोकमा [tumbuʈ ʈokma] *क्रि. प.*
 घुँडा ठोकनु
 टुम्बुट्ना येप्मा [tumbuʈna jepma] (1sg pres
 टुम्बुट्ना येप्टुङ्ङुङ्; 3sg pst टुम्बुट्ना
 येप्टुण) *क्रि. प.* घुँडा टेक्नु
 टुम्बुट् [tumbʰuʈ] *ना.* घुँडा knee
 टुम्मा [tumma] *क्रि. १)* जोड्नु to add, to
 annex to join २) पोल्नु to inflame, to
 burn, to scorch, to singe, to burn flesh,
 to bake (in the fire), to roast ३) छिपिनु
 ४) डढ्नु to burn ५) जेठो हुनु
 टुम्मेप्मा [tummeɸma] (1sg pres
 टुम्मेट्ङुङ्ङुङ्; 3sg pst टुम्मेट्ङुण) *क्रि.*
 १) जोड्नु लगाउनु २) जोड्नु to add,
 to annex to join
 टुम्साना [tumsana] *ना.* १) पाको
 matured, old २) प्रौढ matured, person
 of mature
 टुम्सामि [tumsami] *ना.* जेठा eldest person
 टुम्सु [tumsu] *क्रि.* जोड्नु to add, to annex
 to join
 टुम्सुना [tumsuna] *ना.* लोभी greedy,
 covetous, avaricious, gluttonous,
 rapacious, bulimic, stingy
 टुरुबा [turuba] *ना.* हजुरबा grandfather
 टुरुमा [turuma] *ना.* हजुरआमा
 grandmother
 टुलफुल [tulapʰulʌ] *ना.* फलफूल fruits
 टे [te] *निया.* १) त emphatic word used
 to give emphasis on a word or sentence,
 the sixteenth letter of the consonants

२) नि emphatic particle word used at
 the end of a sentence to give emphasis
 टेडुडुमेट् [teʈuɸumet] *ना.* हुटिट्याउँ
 lapwing
 टेटेरुमेट् [teʈerumet] *ना.* हुटिट्याउँ
 lapwing
 टेट्लाबुङ्मा [teʈlabuɸma] *ना.* लाभ्रे किर्रो
 a caterpillar, an insect of corn
 टेट्लाबुमा [teʈlabuma] *ना.* लाम्चेकिर्रो a
 caterpillar, an insect of corn
 टेन्कोप्मा [tenkopma] *ना.* ढोल नाच (घर
 घरमा नचिने नाच) a kind of drum dance
 टेन्डुना [tenɸuna] *ना.* १) मैदान plain,
 open filed, level land or ground,
 meeting-place २) समथर plane, flat
 ३) समतल level, even, plane (surface),
 moderate
 टेन्डुलोक् [tenɸulok] *ना.* १) मैदान plain,
 open filed, level land or ground २)
 समतल level, even, plane (surface),
 moderate
 टेन्डुलोक् चोक्मा [tenɸulok tsokma] (1sg
 pres टेन्डुलोक् चोगुङ्ङुङ्; 3sg pst
 टेन्डुलोक् चोगुण) *क्रि. प.* फराकिलो
 बनाउनु
 टेन्ना [tenna] *ना.* मञ्जुर हुने
 टेन्निङ्ना [tenniɸna] *क्रि.* मान्दिन
 टेन्मा [tenma] *क्रि. १)* मान्नु to obey, to
 consent, to agree, to acknowledge, to
 respect, to regard, to esteem २) मञ्जुर
 हुनु ३) भनेको कुरा मान्नु

टेन्लाङ् [tɛnlan] **ना.** आँगन courtyard, yard

टेप् [tɛp] **ना.** भरी full, whole, everywhere, full, filled, complete, abounding

टेप् इप्मा [tɛp ipma] (1sg pres टेप् इप्डुङ्ङुङ्; 3sg pst टेप् इप्डुए) **क्रि. प.** १) भरी भर्नु २) पूर्ण हुनु

टेप् युमा [tɛp juma] **क्रि. प.** पूर्ण पुग्नु

टेप्डु [tɛptu] **क्रि.** छोप्नु to cover

टेप्डुन् [tɛptun] **क्रि.** न छोप

टेप्टेप्पा [tɛptɛppa] **ना.** तालु palate

टेप्टेप्वा [tɛptɛ?wa] **ना.** सानो पुतली a small butterfly

टेप्ना [tɛpna] **ना.** भरि full, full, filled, complete, abounding

टेप्मा [tɛpma] (1sg pres टेप्डुङ्ङुङ्; 3sg pst टेप्डुए) **क्रि.** १) छोप्नु to cover २) छेकिनु to be stopped or hindered ३) छेक्नु to come between, to hinder, to prevent, to obstruct ४) पुर्नु to fill up

टेप्माबिमा [tɛpmabima] (1sg pres टेप्डुङ्ङुङ्; 3sg pst टेप्डुबिडुए) **क्रि.** छोपिदिनु

टेप्मायाक्मा [tɛpmajakma] **क्रि.** छोपि राख्नु

टेप्मेप्माना [tɛpmepmāna] **क्रि.** छोप्न लगाउनु

टेबा [tɛba] **ना.** मात्ने वस्तु poisonous substance

टेमा [tɛma] **क्रि.** मात्नु to get intoxicated, to be drunk, to be poison

टेम्कोलोङ् [tɛmkolon] **ना.** बाजा musical instrument

टेम्बुक् [tɛmbuk] **ना.** चुटाई

टेम्बे [tɛmbe] **ना.** तराई plane, flat, level, stretched plain land at the foot of hills, Terai

टेम्बोक् [tɛmbok] **num** चार four

टेम्बोक् [tɛmbok] **num** चार four

टेम्बोकना [tɛmbokna] **num** चार वटा

टेम्बोकपाटे [tɛmbokpaɛ] **ना.** चारपाटे four-sided, rectangular, square

टेम्बोकमेक् [tɛmbokmek] **num** चालीस forty, forty, 40

टेम्मा [tɛmma] (1sg pres टेम्डुङ्ङुङ्; 3sg pst टेम्डुए) **क्रि.** १) छाम्नु to feel, to touch, to grope २) बजाउनु to cause to sound, to play on a musical instrument, to strike (gong, bell) ३) मान्नु to obey, to consent, to agree, to admit, to acknowledge, to respect, to regard, to esteem ४) मञ्जुर हुनु

टेलेले [tɛlele] **ना.** एकसरो लामो प्रकारले राख्ने

टेलेले केना [tɛlele kena] **क्रि.वि.** अति लामो (चौडा छोटो तर लम्बाई भएको बस्तुलाई भनिने भाषा)

टेल्लाङ् [tɛllan] **ना.** आँगन inner courtyard, yard

टेवा [tɛwa] **ना.** १) सहयोगी हुनु २) अड्याउने

टेवा पिमा [tɛwa pima] (1sg pres टेवा पिडुङ्ङुङ्; 3sg pst टेवा पिडुए) **क्रि. प.**

टेको दिनु
 टेहार [tehar] **ना.** तयार ready, prepared
 टेहारमिलिमा [teharamilima] **क्रि.** तयार
 नहुनु
 टेहेक् [tehek] १) **क्रि.वि.** टाउको head
 २) **ना.** शिर head, noddle, upper or
 foremost part, head
 टेहेलेक् [tehelek] **ना.** रोटे कमिला a kind
 of ant
 टो [to] **ना.** माथि up, the top, above, on
 top of
 टोकाना [tokana] **ना.** १) पहिला २)
 अगाडि before, in front of, formerly, belt
 fastened round the neck of a horse ३)
 सम्मुख facing, in front of
 टोकानाइ [tokanaei] **ना.** अगाडि before, in
 front of, formerly
 टोकानाइ [tokanaei] **ना.** अगाडि before,
 belt fastened round the neck of a horse
 टोकुबा [tokuba] **ना.** पिता (स्वर्गीय)
 father (late)
 टोकुमा [tokuma] **ना.** आमा (स्वर्गीय)
 mother (late)
 टोक् [tok] **ना.** ठक्कर collision, bump,
 collide
 टोक् [tok] **ना.** ठाडो राख्ने विशेष
 टोक् टोक्मा [tok tokma] **क्रि. प.** १)
 ठक्कर खानु २) एक छिन भारी
 बिसाउनु
 टोक्चेपिमा [toktsepima] (1sg pres
 टोक्चेपिडुङ्गुङ्गु; 3sg pst टोक्चेपिडुए)
क्रि. १) टोक्मा दिनु २) आड दिनु

टोक्टोक् [toktok] **क्रि.वि.** टुकुक्क in the
 position of squatting
 टोक्टोक्पा [toktokpa] **ना.** डाँडा ridge, hill
 टोक्टुप् [toktup] **क्रि.वि.** ठिक्क मात्रामा
 टोक्निम्मा [toknimma] **क्रि. १)** पाइँदैन
 २) बिसाउनु हुन्दैन
 टोक्मा [tokma] (1sg pres टोक्टुङ्गुङ्गु; 3sg
 pst टोक्टुबिडुए) **क्रि. १)** बिसाउनु to
 give rest, to cause to pause, to rest a
 load २) पाउनु to find, to get, to find
 out, to gain, to acquire, to attain, to
 obtain, to give birth to, to receive,
 present, gift ३) ठक्कर खानु ४)
 टोकिनु ५) भारी बिसाउनु ६) जन्माउनु
 to beget, to give birth to, to produce
 टोक्मागोम्मा [tokmagomma] **क्रि. प.**
 ठक्कर खाइरहनु
 टोक्माडिमा [tokmadima] **क्रि. १)**
 धकेलिदिनु २) धकेल्नु **क्रि. १)**
 धकेल्नु to push, to press forward, to shove
 टोक्माडेमा [tokmadema] **क्रि. १)** ठक्कर
 दिनु २) धकेल्नु to push, to press
 forward, to shove
 टोक्माढामा [tokmadama] **क्रि. प. १)**
 धक्का दिनु २) धक्का दिएर आउनु
 टोक्वालाङ् [tokwalaŋ] **ना. १)** प्रारम्भ
 beginning, commencement २) थालनी
 beginning, commencement ३) सुरुवात
 beginning
 टोङाना [toŋana] **क्रि.वि.** मिलेको
 टोङ्गेन् [toŋgen] **ना.** लामखुट्टे mosquito
 टोङ्घेन् [toŋghen] **ना.** लामखुट्टे mosquito

टोड्याचिन् [tɔɳtsjattsin] *ना.* मिलेनन्
(दुई जना)

टोड्ना [tɔɳna] १) *वि.* मिलदो suitable,
fitting, appropriate २) *ना.* मिलने

टोड्निना [tɔɳnina] १) *क्रि.* मिल्दैन २)
ना. नमिलने ३) *क्रि.* नमिलदो

टोड्मा [tɔɳma] (1sg pres टोड्सुड्दुड्;
3sg pst टोड्सुए) *क्रि.* १) मिलाउनु to
adjust, to set in order, to bring together,
to arrange, to put together, to join, to
combine, to cause to meet or join, to
affiliate २) मिल्नु to be adjusted, to
meet, to join, to combine, to agree, to
associate ३) ताक्नु to aim at, to wait
for a chance ४) दाँज्नु to compare ५)
व्यवस्था गर्नु to manage ६) सम्भौता
गर्नु to compromise ७) मैका मिलाउनु
८) तुलना गर्नु to compare ९) सुधारु
to reform, to amend, to improve, to
correct

टोड्मा हाम्मासिड् [tɔɳma hammasiɳ] *क्रि.*
प. प्रबन्ध गर्नु to manage

टोड्माउड् आप्मा [tɔɳmauɳ apma] (1sg
pres टोड्सुड् आबुड्दुड्; 3sg pst
टोड्सुड् आबुए) *क्रि. प.* १) मिलाएर
आउनु २) ताकेर हान्नु

टोड्माउड् युड्मा [tɔɳmauɳ juɳma] (1sg
pres टोड्सुड् युड्सुड्दुड्; 3sg pst
टोड्सुड् युड्सुए) *क्रि. प.* १) पड्क्तिमा
राख्नु २) मिलेर बस्नु ३) मिलाएर
राख्नु

टोड्मागा [tɔɳmaga] *ना.* बन्दोबस्त
arrangement, management, plan

टोड्माजामा [tɔɳmadzama] *ना.* मेलमिलाप
reconciliation, conciliation

टोड्माढामा [tɔɳmadʰama] *क्रि. प.* १)
बन्दोबस्त गर्नु to manage, to arrange
२) मिलाएर आउनु

टोड्माप्मा [tɔɳmapma] *क्रि.* १) मिल्न
जानु २) मिल्नु to agree, to associate,
to join, to mix, to merge

टोड्माबिमा [tɔɳmabima] (1sg pres
टोड्सुड्बिडुड्दुड्; 3sg pst टोड्सुबिडुए)
क्रि. प. मिलाइ दिनु

टोड्मायाक्मा [tɔɳmajakma] (1sg pres
टोड्सुड्याक्दुड्दुड्) *क्रि.* मिलाइ रहनु

टोड्मायुड्मा [tɔɳmajujuɳma] *क्रि.* सन्तुलित
राख्नु

टोड्मासिड् [tɔɳmasiɳ] *ना.* १) मिलाउने
ठाउँ २) मिलान केन्द्र

टोड्युयाक्ना [tɔɳjujakna] *ना.* सन्तुलित
balanced

टोड्लोक् [tɔɳlok] *क्रि.वि.* मिलने गरी

टोड्लोक् छेप्मा [tɔɳlok tsʰepma] (1sg
pres टोड्लोक् छेप्टुड्दुड्; 3sg pst
टोड्लोक् छेप्टुए) *क्रि. प.* १) ठीक
लेख्नु २) सही लेख्नु

टोड्सा खाट्मा [tɔɳsa kʰaɳma] (1sg pres
टोड्सा खाट्टुड्दुड्; 3sg pst टोड्सा
खाट्टुए) *क्रि. प.* १) सुधार गर्नु २)
मिलाउँदै जानु

टोटो [tɔtɔ] *क्रि.वि.* माथि माथि

टोटोम्बो [tɔtɔmbo] *क्रि.वि.* माथितिर

टोटोरोवा [tɔtɔrowa] *क्रि.वि.* बारम्बार
repeatedly, continually, frequently

टोना [tona] १) क्रि.वि. अग्लो up, above
२) ना. जुध्ने ३) क्रि.वि. माथिको

टोनाइ [tonai] क्रि.वि. माथि up, upstairs,
the top, above

टोनि [toni] क्रि.वि. १) माथि up,
upstairs, the top, above २) माथि तिर

टोन्डेबा [tonḍeba] ना. १) भूत evil spirit;
ghost; fiend २) प्रेत evil spirit, ghost,
fiend

टोन्डेबा [tonḍ^heba] ना. तर्साउने ghost; evil
spirit; fiend

टोप्पोप्पा [toppoppa] ना. थुम्की, डाँडा
hill, ridge

टोप्पोङ् [toppon] क्रि.वि. सँग सँगै
together

टोप्पोङ् लिमा [toppon lima] ना. सहभागी
हुनु to be participate, take part

टोबा [toba] क्रि.वि. माथि up, the top,
above, on top of, in addition to

टोमा [toma] (1sg pres टोयुङ्टुङ्; 3sg pst
टोयोए) क्रि. १) खन्नु to dig, to hollow
out २) जुध्नु fight encounter, colide,
clash

टोमाफेङ्मा [tomaph^hejma] क्रि. खन जोत
गर्नु

टोम्माचिगा [tomgatsiga] ना. १) भूतप्रेत
ghosts and spirits २) मसान cremation-
ground, crematorium, burial ground ३)
तर्साउने

टोम्ना [tomna] ना. कन्जुस greedy, stingy,
closefisted, miser, greedy or stingy
person

टोम्बो [tombo] १) क्रि.वि. माथि up, the
top, above, on top of २) ना. उत्तर the
north

टोम्बोना [tombona] क्रि.वि. माथिल्लो
upper

टोम्भो [tomb^ho] क्रि.वि. माथि up, the top,
above, on top of

टोम्भो ठामा [tomb^ho t^hama] (1sg pres
टोम्भो ठाक्टुङ्टुङ्; 3sg pst टोम्भो
ठाक्टुए) क्रि. प. माथि पर्नु

टोम्मा [tomma] क्रि. १) सन्किनु २)
उत्तेजना आउनु to swell and become
erect (of the penis) ३) ठन्किनु to swell
and become erect (of the penis) ४)
कन्जुस हुनु to be greedy

टोम्मेप्पा [tommeppa] क्रि. १) सन्काउनु
२) उत्तेजित गर्नु

टोयोलिमा [tojolima] क्रि. १) गडबड हुनु
२) पखाला लाग्नु

टोला [tola] ना. बिचार thought

टोला चोक्मा [tola tsokma] (1sg pres टोला
चोगुङ्टुङ्; 3sg pst टोला चोगुए) क्रि. प.
१) मूल्याङ्कन गर्नु to evaluate २)
बिचार गर्नु to consider ३) जाँच्नु to
test, to examine, to try

टोलोङ्गेट् [tolonget] ना. चेपागाँडा young
frog or toad, tadpole

टोल्लोङ्गेट् [tollonget] ना. चेपागाँडा
young frog or toad, tadpole

टोसोट् [tosot] ना. अलिकति सार्नु crawl

टोसोट् टोसोट् [tosot, tosot] क्रि.वि. घिसिनु
to crawl

टोऱ्वा [to?wa] **ना.** काम work
 टोऱ्वा काचोक् [to?wa katsok] **ना.** १)
 काम गर्ने मानिस worker man २) मजदुर
 labourer, porter, workman ३) परिश्रमी
 laborious ४) कामदार worker, porter,
 labourer, helper
 टोऱ्वा चोग्मा [to?watsogma] (1sg pres
 टोऱ्वाचोगुङ्गुङ्; 3sg pst टोऱ्वाचोगुए)
क्रि. काम गर्नु to work
 टोऱ्वा पुमेप्मा [to?wa pumepma] (1sg pres
 टोऱ्वा पुमेट्गुङ्गुङ्; 3sg pst टोऱ्वा
 पुमेट्गुए) **क्रि. प.** काम प्रदर्शन गर्नु
 टोऱ्वा पोक्मा [to?wa pokma] (1sg pres
 टोऱ्वा पोक्गुङ्गुङ्; 3sg pst टोऱ्वा
 पोक्गुए) **क्रि. प.** काम सुरु गर्नु

टोऱ्वा मेना [to?wa mena] **वि.** १) काम
 विहीन २) बेरोजगार unemployed,
 jobless
 टोऱ्वालाङ् [to?walaŋ] **ना.** १) शुभारम्भ
 starting २) प्रारम्भ beginning,
 commencement ३) थालनी beginning,
 commencement ४) सुरुवात
 टोऱ्वालाङ् पोग्मा [to?walaŋ pogma] (1sg
 pres टोऱ्वालाङ् पोग्गुङ्गुङ्; 3sg pst
 टोऱ्वालाङ् पोग्गुए) **क्रि. प.** सुरु गर्नु to
 start, to begin
 टोऱ्वालासि [to?walasi] **ना.** १) कार्यक्रम
 scheduled activity, programme,
 timetable २) मेलापात work done by a
 number of workers in a field
 ट्याङ्ग्याङ् [tjaŋtjaŋ] **ना.** घण्टी बजेको
 आवाज ring of bell

ठ

ठाक् [tʰak] **क्रि.वि.** प्याट्ट with sound of
 a light stroke or slap
 ठाक् टोक्मा [tʰak tokma] **क्रि. प.** ठोकिनु
 to stumble
 ठाक्मा [tʰakma] (1sg pres ठाक्गुङ्गुङ्;
 3sg pst ठाक्गुए) **क्रि. १)** माथि दिनु २)
 बुन्नु to knit, to weave, to darn, to sew,
 to embroider ३) उत्रनु to dismount ४)
 भक्ति गाउनु
 ठाक्माराक् [tʰakmarak] **ना.** १) कठालो
 the collar of an upper garment २)
 लुगाको गला
 ठाग्मा [tʰagma] (1sg pres ठाग्गुङ्गुङ्; 3sg
 pst ठाग्गुए) **क्रि. १)** बुन्नु to knit, to

weave, to sew, to embroider २) माथि
 दिनु ३) उत्रनु to dismount ४) भक्ति
 गाउनु
 ठाङ्हाक् [tʰaŋhak] **क्रि.वि.** माथि तिर
 हिँड
 ठाङ्गेन् [tʰaŋgeŋ] **ना.** १) ठाडो stand
 २) सिधा straight, erect
 ठाङ्गेन् येप्मा [tʰaŋgeŋ jepma] (1sg pres
 ठाङ्गेन् येप्युक्; 3sg pst ठाङ्गेन् येबे)
क्रि. प. १) उभिनु to stand, to stand up
 २) ठाडो टेक्नु
 ठाङ्गोक् [tʰaŋgok] **ना.** पाङ्ग्रा kind of
 creeper with large seed-pods

ठाङ्गोट् [tʰaŋɡot] *ना.* पाङ्ग्रा kind of creeper with large seed-pods

ठाङ्बेछा [tʰaŋbetsʰa] *ना.* कुमार unmarried boy, unmarried person, bachelor, unmarried

ठाङ्बेन् [tʰaŋben] *ना.* १) प्रेमी lover २) जवान young ३) किशोर youth, boy from the age of eleven to fifteen ४) युवा young, youthful, adolescent, pubescent, youth ५) तन्नेरी boy lover ६) अल्लारे boyish, of young person ७) तरुण young, youthful, juvenile, adolescent, pubescent, youth

ठाङ्मा [tʰaŋma] १) *क्रि.वि.* उकालो ascent, acclivity, upward slope २) *क्रि.* चढाउनु to present, to offer, to rise to cause to climb ३) *क्रि.* जोख्नु to weigh, to balance, weigh, weigh up, balance ४) *क्रि.* तौलनु to weigh, to balance, to compare, to estimate ५) *क्रि.वि.* माथि तिर ६) *क्रि.* चढ्नु to climb to ascend, to ride

ठाङ्मेप्मा [tʰaŋmepma] (1sg pres ठाङ्मेट्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठाङ्मेट्टुए) *क्रि.* १) चढाउनु to present, to offer, to rise to cause to climb २) जोख्न लगाउनु

ठाङ्ग्रा [tʰaŋgra] *ना.* थाङ्ग्री wooden support for climbing creepers

ठाटोक्निलोक् [tʰaʈoknilok] *ना.* १) थाहा नपाउने गरी २) रहस्यमय mysterious, secret

ठाटोक्मा [tʰaʈokma] (1sg pres ठाटोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठाटोगुए) *क्रि.* १)

जानकारी हुनु २) थाहा पाउनु to know ३) जानकारी लिनु

ठापाइटाप् [tʰapaiʰap] *क्रि.वि.* १) फेरि फेरि again and again, over and over २) एक पछि अर्का राख्ने

ठापिमा [tʰapima] (1sg pres ठापिडुङ्गुङ्गु) *क्रि.* थाहा दिनु to inform,

ठाप्चिलिङ् [tʰapsilih] *ना.* छारे रोग epilepsy

ठाप्सुलुङ् [tʰapsuluŋ] *ना.* छारेरोग epilepsy

ठाबुट् [tʰabuʈ] *ना.* खरानी ashes

ठाबुट्लिमा [tʰabuʈlima] *क्रि.* खरानी हुनु

ठाबुप् [tʰabup] *ना.* खरानी ashes

ठाबुप्लिमा [tʰabuplima] *क्रि.* खरानी हुनु

ठामा [tʰama] *क्रि.* १) अस्ताउनु to set २) खस्नु to fall, to slip, to drop off ३) लडाइ गर्नु to fight ४) ओर्लनु to descend, to climb down, to come down ५) भर्नु to come or go down, to fall off, to descend

ठामापमा [tʰamapma] *क्रि.* मृत्यु हुनु to be dead

ठामिटोक्मा [tʰamiʈokma] *क्रि.* १) थाहा नपाउनु २) थाहा नहुनु

ठामेप्मा [tʰamepma] *क्रि.* १) अवतरण गर्नु to land २) ओराल्नु to cause to descend, to bring down, to take down ३) भराउनु

ठाम्मा [tʰamma] (1sg pres ठाम्सुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठाम्सुए) *क्रि.* १) भाँट्नु to thrash (paddy, wheat, etc.) २)

टकटक्याउनु to shake in order to throw out dust, to dust, to brush ३) भट्काउनु ४) पछनु	suitable
ठालि [tʰali] <i>ना.</i> थाल dish, plate	ठिक्कोक्ना [tʰikkokna] <i>क्रि.वि.</i> १) एउटा मात्र one, single २) एक वटा
ठालिमा [tʰalima] <i>क्रि.</i> थाहा हुनु to know	ठिक्खेप् [tʰikkʰep] <i>क्रि.वि.</i> १) एक पल्ट once time २) एक पटक ३) एक चोटि
ठाहा [tʰa] १) <i>ना.</i> थाहा know २) <i>क्रि.</i> जानकारी information	ठिक्फेरा [tʰikpʰera] <i>क्रि.वि.</i> १) एक चोटि once time २) एक पल्ट
ठाहा काटोक् [tʰahakətək] <i>ना.</i> अनुभवी experienced, sensitive, perceptive	ठिक्मुक् [tʰikmuk] <i>num</i> १) एक हजार one thousand २) दश सय
ठाहा टोक्मा [tʰa təkma] (1sg pres ठाहा टोगुङ्दुङ्; 3sg pst ठाहा टोगुए) <i>क्रि. प.</i> थाहा पाउनु to know, to recognize	ठिक्लेन् [tʰiklen] <i>क्रि.वि.</i> एक दिन one day
ठिइप्पोक् [tʰiippok] <i>num</i> बाह्र (१२) twelve	ठिङ्गेन् [tʰiŋgen] <i>वि.</i> तीतो bitter, acrid
ठिए [tʰie] <i>क्रि.वि.</i> एउटै one	ठिटेम्बोक् [tʰitembok] <i>num</i> चौध fourteen
ठिए निङ्ग्वा [tʰie niŋgwa] <i>क्रि.वि.</i> एउटै मन one mind	ठिठिक् [tʰiṭhik] <i>num</i> एघार eleven
ठिएलिमा [tʰielima] <i>क्रि.</i> एकमतको हुनु one accord	ठिन् [tʰin] <i>ना.</i> अण्डा egg
ठिक् [tʰik] <i>num</i> एक the number one, one	ठिपाङ् [tʰipaj] <i>num</i> एक जना one, one person
ठिक् घोक् [tʰik gʰok] <i>ना.</i> सिङ्गो whole, uncut, intact	ठिबाङ् [tʰibaŋ] <i>num</i> एक जना one, one person
ठिक् बेला [tʰik bela] <i>क्रि.वि.</i> एक समय once time	ठिबाङ्गैरोक् [tʰibaŋgerok] <i>क्रि.वि.</i> एकलै alone
ठिक्ए [tʰike] <i>क्रि.वि.</i> १) एकता unity, oneness २) एउटा मात्रै	ठिमाना [tʰimana] <i>ना.</i> ओछ्याउने (of mat, cushion, etc.) spreading for sitting or sleeping on, bed, bedding, anything spread out, spreading out (on the ground, on a cot, etc.)
ठिक्ए लिमा [tʰike lima] <i>क्रि. प.</i> एक हुनु to unite, to combine	ठिमेक् [tʰimek] <i>num</i> दश ten
ठिक्काना [tʰikkana] <i>क्रि.वि.</i> १) ठिक्क exact, fit, suitable, quite proper २) उचित proper, appropriate, fit, right,	ठिमेक्मेक् [tʰimekmekek] <i>num</i> सय (१००) hundred
	ठिम्मा [tʰimma] <i>क्रि.</i> अण्डा पार्नु to lay egg

ठिलेम्बोक् [tʰilembok] *num* पन्ध्र fifteen,
15

ठिसुन् [tʰisun] *क्रि.* न ओछचाउ

ठिसुम्बोक् [tʰisumbok] *num* तेह thirteen

ठुँबा [tʰūba] *ना.* भेडा sheep

ठुकटुन् [tʰukʈun] *क्रि.* न पका

ठुकनिङ्ना [tʰukniŋna] *क्रि.* पकाउ दिन

ठुक्मा [tʰukma] (1sg pres ठुकटुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठुकटुए) *क्रि.* पकाउनु to cook, to
bake

ठुक्मापाङ् [tʰukmapaŋ] *ना.* भान्सा घर
cooking room, kitchen, kitchenette

ठुक्माबिमा [tʰukmabima] (1sg pres
ठुकटुङ्गुबिडुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठुकटुबिडुए)
क्रि. प. पकाई दिनु

ठुङ्मा [tʰuŋma] (1sg pres ठुङ्गुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठुङ्गुए) *क्रि. १)* पिउनु to drink, to
smoke cigarette, tobacco, etc. २)
बसाउनु to cause to sit, to cause to
settle

ठुप्ना [tʰupna] *ना.* टर्रो tasteless, bitter, ill-
tempered, peevish

ठुप्ना लिमा [tʰupna lima] (3sg pst ठुप्ना
लिसे) *क्रि. प.* कन्जुस हुनु

ठुप्मा [tʰupma] (1sg pres ठुप्पुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठुप्पुए) १) *क्रि.* कुच्याउनु २) *क्रि.* केही
कुराले हिकाउनु ३) *क्रि.* केही
कुरा कमाउन लगाउनु ४) *ना.* हिकाउनु
to strike, to beat, to smite ५) *ना.*
मुङ्कीले पिट्नु

ठुप्लेक् [tʰuplek] *ना.* टर्रो tasteless, bitter,
ill-tempered, peevish

ठुँबा [tʰūba] *ना.* भेडा sheep

ठुँबासा [tʰūbasa] *ना.* भेडाको मासु
sheep's meat

ठुम्ना [tʰumna] *वि.* बाक्लो thick

ठुम्बुलुङ् [tʰumbuluŋ] *वि. १)* बाक्लो
thick, frozen, deep, dense २) बाटुलो
round, circular, round-shaped

ठुम्बुलुङ्ना [tʰumbuluŋna] *वि.* बाक्लो
thick, frozen, deep, dense, coarse

ठुम्मा [tʰumma] *वि. १)* बाक्लो thick,
dense, coarse २) मोटो fat, thick, solid,
dense

ठुम्लोक् [tʰumlok] *वि. १)* बाक्लो thick,
dense २) बहुमूल्य valuable, high-
priced, costly, precious, expensive

ठुम्लोक् चोक्मा [tʰumlok tsokma] (1sg
pres ठुम्लोक् चोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst
ठुम्लोक् चोगुए) *क्रि. प. १)* बाक्लो
पार्नु thicken २) मोटो बनाउनु to make
thick

ठुम्लोक् लिमा [tʰumlok lima] *क्रि. प.*
धनी हुनु to be rich

ठुरुठुरु योक्मा [tʰurutʰuru jokma] (3sg pst
ठुरुठुरु योक्टे) *क्रि. प.* थरथरी काम्नु to
shiver, to quiver, to waver, to tremble

ठेक्कु [tʰekku] *ना.* ठोक्नु to beat, to strike,
to hammer

ठेक्मा [tʰekma] (1sg pres ठेक्कुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठेक्कुए) *क्रि. १)* ठोक्नु to beat, to
strike, to hammer २) गाड्नु to bury, to
inter, to drive in

ठे [tʰet] *वि.बो.* १) हत्तरी २) धत्
exclamation of disappointment or
disapproval

ठेट्ठेना [tʰetʰena] *वि.* धैरे ठूलो bigger
one

ठेट्ठेना चेक्का [tʰetʰena tsekma] *क्रि. प.*
ठूलो आवाजले बोल्नु speak loudly

ठेट्ना [tʰetna] *ना.* देखिने

ठेट्मा [tʰetma] *क्रि.* देखिनु to be seen, to
appear, to seem, to look

ठेट्माबिमा [tʰetmabima] (1sg pres
ठेट्ठुङ्गिडुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठेट्ठुबिडुए)
क्रि. प. हाली दिनु

ठेट्लोङ्ग [tʰetlon] *ना.* पैँचो lending, loan,
repayment of a loan

ठेट्लोङ्ग लाप्पा [tʰetlon lapma] (1sg pres
ठेट्लोङ्ग लाडुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठेट्लोङ्ग
लाडुए) *क्रि. प.* सापटी लिनु to borrow

ठेना [tʰena] *वि.* १) ठूलो big, large,
wide, tall, high २) विशाल great, large,
huge, tremendous, grand, ample

ठेनाडेन् [tʰenaɖen] *ना.* ठूलो ठाउँ big
place

ठेनापाङ्ग [tʰenapan] *ना.* मुल घर main
house

ठेनासाम्बोक् [tʰenasambok] *ना.* ठूलो
कोदो a kind of millet, edible grain

ठेनाहोङ्ग [tʰenahon] *ना.* ठूलो नदी big
river

ठेन्मा [tʰenma] (1sg pres ठेन्डुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठेन्डुए) *क्रि. १)* खसाल्नु to cause
to fall, to drop, to degrade २) भार्नु

shake down, knock down ३) हाल्नु to
put in, to thrust, to mix, to pour in, to
throw in

ठेपोङ्ग [tʰepoŋ] *ना.* थोपा drop

ठेपोङ्गामा [tʰepoŋtʰama] *क्रि. प.* थोपा
खस्नु

ठेप् [tʰep] *ना.* मुठार्नु to smooth

ठेप् ठेप् [tʰep tʰep] *क्रि.वि.* बराबर equal

ठेप्ठेप् [tʰeptʰep] *वि.* बराबर equal, even

ठेप्ना [tʰepna] *ना.* सीधा straight, erect

ठेप्मा [tʰepma] १) *ना.* दृश्य worthy of
being seen, sight, view, outlook, scene
२) *क्रि.* देखिनु to be seen, to appear,
to seem, to look ३) *क्रि.* हालिदिनु ४)
क्रि. ठोक्नु to beat, to drive in, to bang,
to strike, to hammer

ठेमा [tʰema] *क्रि.* १) ठूलो हुनु २) हुर्कनु
to grow up ३) बढ्नु to increase, to
grow

ठेम्मा [tʰemma] (1sg pres ठेन्डुङ्गुङ्गु; 3sg
pst ठेन्डुए) *क्रि. १)* हाल्नु to put in, to
thrust, to mix, to pour in, throw in २)
खसाल्नु to cause to fall, to drop, to
degrade ३) ओराल्नु to cause to
descend, to bring down, to take down
४) भार्नु shake down, knock down ५)
छर्नु to sow, to disperse, to scatter

ठेम्मालेप्मा [tʰemmalepma] *क्रि. १)* खेती
लाउनु २) छरि हाल्नु

ठेयुजाना [tʰejudzana] *वि.* घमण्डी proud,
arrogant, egoist

ठेलोक् चोग्मा [tʰelok tsoɡma] (1sg pres

ठेलोक् चोग्गुड्डुङ्; 3sg pst ठेलोक् चोग्गुए) **क्रि. प. १)** भाउ खोज्नु २)

ठूलो बनाउनु ३) ठूलो हुनु

ठेलोक् लिमा [tʰelok lima] **क्रि. प. ठूलो**
हुनु

ठोकमा [tʰokma] (1sg pres ठोग्गुड्डुङ्; 3sg
pst ठोकट्टुए) **क्रि. १)** जुध्नु fight
encounter, clash २) हान्नु to hit, to
smite, to give a blow to, to strike, to
shoot ३) खन्नु to dig, to hollow out
४) जनावर ढुक्नु ५) गाँस्नु (टपरी वा
अन्य गाँस्नु) ६) बाँभो खन्नु ७) थुक्नु
to spit, to throw spittle

ठोकला [tʰokla] **ना.** खम्बा pillar, pole,
post

ठोक्वारिक् [tʰokwarik] **ना.** घाँटी throat,
neck

ठोग्मा [tʰogma] (1sg pres ठोग्गुड्डुङ्; 3sg
pst ठोग्गुए) **क्रि. १)** खन्नु to break up
and move (earth etc.), to dig, to hollow
out २) थुक्नु to spit

ठोङ् [tʰoŋ] **ना.** १) स्थान place, spot
२) ठाउँ place

ठोङ्मा [tʰoŋma] **क्रि.** टोलाउनु to
surprise, to perplex, to be absent-
minded, amaze

ठोट् [tʰot] **ना.** १) कसिलो tight,
fastening २) बलियो strong, lasting
३) दहो firm, stout

ठोट् चोकमा [tʰot tsoɡma] (1sg pres ठोट्
चोग्गुड्डुङ्; 3sg pst ठोट् चोग्गुए) **क्रि. प.**
१) कसिलो बनाउनु to make tight २)

दहो बनाउनु to make strong

ठोट् रेक्मा [tʰot rekma] (1sg pres ठोट्
रेक्गुड्डुङ्; 3sg pst ठोट् रेक्गुए) **क्रि. प.**
१) कसेर बाँध्नु to tighten, to make
tight २) कसिलो बाँध्नु

ठोट् लिमा [tʰot lima] **क्रि. प.** कसिलो हुनु
to tight

ठोट्टुन् [tʰotʈun] **क्रि.** न चाख

ठोट्टना [tʰotʈna] **वि.** १) बलियो strong,
lasting, hard २) कसिलो tight,
fastening

ठोट्टमा [tʰotʈma] (1sg pres ठोट्टुड्डुङ्; 3sg
pst ठोट्टुए) **क्रि.** चाख्नु to taste, to
relish, taste, suffer, test

ठोट्टापमा [tʰotʈapma] **क्रि.** दहो समात्नु

ठोट्टोरो [tʰotʈoro] **क्रि.वि.** कक्रिएको

ठोट्टोरो टोट्टना [tʰotʈoro tʰotʈna] **वि. १)**
बलियो strong २) कसिलो tight,
fastening

ठोट्टोरोटोट्ट [tʰotʈoroʈotʈ] **वि.** दहो firm,
stout

ठोना [tʰona] **ना.** १) चेतना
consciousness २) दिमाग brain,
conscience ३) ज्ञान knowledge,
understanding, wisdom ४) बिबेक
sense ५) बुद्धि wisdom, intellect,
intelligence, knowledge

ठोना टामा [tʰona ʈama] **क्रि. प.** चेतना
आउनु

ठोनाबा [tʰonaba] **वि. १)** निर्बुद्धि
uneducated, illiterate, unwise २) मूर्ख
foolish, stupid, dull, silly, humdrum, daft

ठोनामा [tʰonama] **क्रि.वि.** सुद्धि नभएको (स्त्री विशेष) foolish, stupid, dull, silly

ठोनामालेना [tʰonamalena] **क्रि.वि.** चेतना नभएको unconscious

ठोप्टोप्टामा [tʰoptʰoptʰama] **क्रि.** टप टप चुहिनु

ठोप्मा [tʰopma] (1sg pres ठोट्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst ठोट्टुए) **क्रि.** १) चारुनु to taste, to relish, taste, suffer, test २) लुकाउनु to hide, to conceal, to keep secret ३) लुक्नु to hide ४) राख्नु to put, to keep, to set, to deposit, put, place, keep, leave, deposit, appoint

ठोप्मासिङ्गु [tʰopmasiŋ] **ना.** लुकाउने ठाउँ

ठोप्माहेम्मा [tʰopmahemma] **क्रि.** १) लुकाइ रहनु २) लुकाइ राख्नु

ठोबु [tʰobu] **क्रि.** लुकाउ to hide

ठोम्मा [tʰomma] **क्रि.** १) ढाडिनु to be swollen, to eat more than enough, to emit foul belching (because of indigestion) २) चियाउनु to peep, to spy ३) बिरामीलाई हेर्न जानु

ठोवरारिक् [tʰoʋwarik] **ना.** घाँटी throat, neck

ठोवरारिक् फिप्मा [tʰoʋwarik pʰipma] **क्रि.** **प.** घाँटी अँठचाउनु

ठ्या [tʰja] **ना.** थुक spittle, spit, spittle, saliva

ठ्या खोम्मा [tʰja kʰomma] (1sg pres ठ्या खोमुङ्गुङ्गु) **क्रि.** **प.** थुक निल्नु

ठ्या ठोक्मा [tʰja tʰokma] (1sg pres ठ्या ठोक्नु; 3sg pst ठ्या ठोक्नुए) **क्रि.** **प.** थुक्नु to spit, to throw spittle, to eject saliva

ठ्याबुज्जु [tʰjabudz] **ना.** ज्याल saliva

ड

डाँकाला [dākala] **ना.** खोयो remaining part of a corn-cob after its grains are extracted from it

डाक्छिन् [daktʰin] **ना.** दक्षिण south

डाँक्ला [dākla] **ना.** खोयो remaining part of a corn-cob after its grains are extracted from it

डाखिने [daktʰine] **ना.** ठूलो चमेरो big bat

डागा [daga] **ना.** १) भज्याङ्गु steps; stairs २) लिस्नु climbing pole with craved or engraved steps, ladder, staircase

डागारा [dagara] **ना.** १) भार, टाँड shelf, encumbrance, shelf above the fire for

drying purposes २) बिस्कुन आदि सुकाउन अगेनामाथि बनाएको टाँड (साराङ्गु)

डाङ्गुमा [dajŋkʰuma] **क्रि.** पानीले बगाएर लैजानु, बगाउनु

डाङ्बा [dajŋba] **ना.** १) मालिक possessor, owner, master, lord, husband protector २) प्रभु lord, master ३) धनी wealthy, rich, owner, master, wealthy person

डान्डालेन्ना [danḍalenna] **ना.** बेलुन आकार balloon shape

डाबा [daba] *ना.* साथी associate, friend, companion

डाबिला [dabila] *ना.* पन्युं (काठको) ladle

डाबे [dabe] *ना.* खुकुरी curved knife carried by the Nepalese, kukri, Nepalese sword

डार्का [darka] *ना.* दरी chequered carpet made of thick thread

डाला [dala] *ना.* हाँगा branch

डिगा [diga] *ना.* आवेग fit (of anger), surge, excitement

डिगा डिगा [diga diga] *क्रि.वि.* आवेगमा आउनु

डुङ्गुलुङ् [dunḡulunḡ] *क्रि.वि.* अति very, much, too, exceeding

डुढे [duḡde] *ना.* दूध खाने बच्चा

डुप्चा [dupṡa] *ना.* १) खोट blot, mark २) दाग stain, mark, blot

डुम् [dum] *वि.* अँध्यारो dark

डुम्ना [dumna] *क्रि.* अँध्यारो darkness

डुम्बारिक् [dumbarik] *वि.* अँध्यारो darkness

डुम्बारिक्डुम् [dumbarikdum] *वि.* अन्धकार darkness, lack of light

डुम्बारीडुम् [dumbaridum] *वि.* अन्धकार darkness

डुलुलु [dululu] *ना.* १) दलदल swamp, marsh, mud २) लेदो sediment

डेउ [deu] *ना.* दियो small earthenware lamp, small copper lamp

डेन् [den] *ना.* १) ठाउँ place २) स्थान place, residence

डेन् लाप्मा [den lapma] *क्रि. प.* ठाउँ ओगट्नु occupy the land, place

डेन्दुना [denḡuna] *ना.* मैदान plain, open filed, level land or ground

डेन्पोक्मा [denpokma] *क्रि.वि.* बसाइ साराइ migration

डेम्डेम् [demdem] *ना.* समतल level, even, plane (surface), moderate

डेरापाङ् [derapan] *ना.* भेला घर gathering house

डोकान् [dokan] *ना.* पसल shop

डोक् [-dok] १) *पर.* -मात्र (जोड दिँदा) only २) *निपा.* नै (जोड दिँदा)

डोङ् [doḡ] *क्रि.वि.* छक्क astonished, surprised, amazed

डोङ् ठोङ्मा [doḡ t'oḡma] *क्रि. प.* १) टोलाउनु to be absent-minded २) छक्क पर्नु to astonish, to surprise, to amaze ३) एकोहोरो हुनु ४) अचम्म लाग्नु surprise

डोङ्डोङ् [doḡḡdoḡ] *वि.* लठेप्रो dull-minded, half-dumb

डोप्पोरि [doppori] *क्रि.वि.* अवेर late, too late, delay, lateness

डोमोसे [domose] *वि.* दोमन unsettled state of mind, hesitating mood, double-mind

डोम्डोम्ना [domḡomna] *वि.* १) मन्द feeble, idle, inactive, sluggish, languid, tardy, stupid २) बोधो (बुद्धि)

डोरोडोरो [d̪oroɖoro] **ना.** घिसार्ने क्रिया
dragging, hauling

डोरोडोरो साप्मा [d̪oroɖoro sapma] (1sg
pres डोरोडोरो साडुडुडुङ्; 3sg pst
डोरोडोरो साडुण) **क्रि. प.** घिसार्नु to
drag, to haul

डोरोरो [d̪oroɾo] **ना.** घिसार्ने क्रिया
dragging, hauling

डोरोरो साप्मा [d̪oroɾo sapma] (1sg pres
डोरोरो साडुडुडुङ्; 3sg pst डोरोरो
साडुण) **क्रि. प.** घिस्याउनु to drag, to
pull along, to trail

डोलेन्चा [d̪olentsa] **ना.** १) ओछ्यान bed
२) बिछौना

ड्याम्माना [d̪jammana] **ना.** मैदान plain,
open filed, level land or ground

ढ

ढाउ [d̪^hau] **ना.** फलाम iron

ढाङ्गाक् ढाङ्गाक् [d̪^hangak d̪^hangak]
क्रि.वि. लमक्क लमक्क (लामो
फड्का हालेर हिँड्ने)

ढाँट् काफोक् [d̪^hã[kap^hok] **ना.** छल गर्ने
मानिस deceiver, cheater

ढाम्बेढाम्बे [d̪^hambed^hambe] **ना.** १)
लरबराहट २) लरबराड

ढाम्लेड्वाम्लेड् [d̪^hamlenɖwamlenɖ] **ना.**
लरबराहट

ढाम्लेड्वाम्लेड् लिमा [d̪^hamlenɖwamlenɖ
lima] ; 3sg pst ढाम्लेड्वाम्लेड् लिसे)
क्रि. प. लरबराउनु to falter, to stammer,
to be unable to stand up

ढुङ्गुक्पा [d̪^huŋgukpa] **ना.** उँग
drowsiness

ढुङ्गुट् [d̪^huŋgut] **ना.** उँगे भाव

ढुङ्गुप्पा [d̪^huŋguppa] **ना.** उँघ sleepiness,
drowsiness, feel sleepy, be drowsy

ढुङ्गुप्पा चामा [d̪^huŋguppa tsama] **क्रि. प.**
१) भुल्नु to be drowsy, to doze २)
उँघनु

ढुङ्गुरिमा [d̪^huŋgurima] **ना.** १) भकारी
barn, treasury, granary २) ढुकुटी
store-house

ढुङ्गुरि [d̪^huŋguri] **ना.** ढुङ्गी kind of earring

ढुटिरिबा [d̪^huɽiriba] **ना.** नरसिङ्गा
trumpet

ढुरि [d̪^huri] **ना.** छाना sloping roof

ढुवारिक् [d̪^huwarik] **ना.** ढोका door

ढेकि [d̪^heki] **ना.** ढिकी wooden machine
(with a pole with a pestle which is raised
and descended sharply into a hole of
stone in the ground) for husking rice

ढेक्चिवा [d̪^hektsiwa] **ना.** चिबे a kind of
bird

ढेड्सिरी [d̪^hes̪isiri] **क्रि.वि.** पुरै whole,
completely, all, entirely

ढेन्डेबा [d̪^hend̪eba] **ना.** बडा बाबु father's
elder brothers

ढेन्ढेबा [d̪^hend̪^heba] **ना.** बडा बाबु father's
elder brother

ढेन्ढेमा [d̪^hend̪^hema] **ना.** बडी आमा
father's elder brother's wife

ढेप्चिऱवा [d^heptsɪʔwa] *ना.* चिबे a kind of bird

ढोक् [d^hok] *ना.* ढचाप्प बस्नु

ढोक्सिमा [d^hoksima] *ना.* भकारी barn, store house, treasury

ढोङ्गोरो [d^hoŋgoro] *ना.* दुधेरो wood or metal vessel in which a cow or buffalo cow is milked

ढोङ्गि [d^hoŋgi] *ना.* १) महिलाले लगाउने सुनको गहना २) ढुङ्गी kind of earring

ढ्वारिक् [d^hwarik] *ना.* ढोका door

त

तारिवान् [tariwan] *ना.* कर्णफूल ear pendant or stud, ear-ring

तिलिङ्गा [tiliŋga] *ना.* १) प्रहरी police, policeman, watchman २) सेना army, troop, regiment

तिस्कुला [tiskula] *ना.* भाला spear, lance, pike, javelin

तुलफुल [tulAp^hulA] *ना.* फलफूल fruits
तोरी [tori] *ना.* तोरी mustard plant or seed

थ

थालि [t^hali] *ना.* थाल dish, plate

ध

धाउ [d^hau] *ना.* फलाम iron

धानेपुरने [d^hanepurne] *ना.* उँधौली

धारको [d^harko] *ना.* १) धर्सो line २) रेखा line

धासिङ्घाराक् [d^hasiŋg^harak] *क्रि.वि.* फोहोरी भएको dirty, filthy, nasty

धासिङ्घारे [d^hasiŋg^hare] *वि.* फोहोरी dirty, filthy, unclean defiled, nasty,

squalid, unchaste, impure, obscene, coarse, foul (person), lewd or obscene (person)

धुरि [d^huri] *ना.* छाना sloping roof

धोङ्गि [d^hoŋgi] *ना.* १) ढुङ्गी kind of earring २) महिलाले लगाउने सुनको गहना

धोप्पोरि [d^hoppori] *क्रि.वि.* अबेर late, too late, delay, lateness

न

ना [na] *सर्व.* यो this, it

-ना [na] *पर.* १) -मा affix used in the locative case in Nepali to mean in, into, on, at, between, etc. २) -को who,

case-ending of ३) -ले suffix indicating the subject by, with

नाइ [nai] *क्रि.वि.* यहाँ here, in this place, hither

नाकपा [nakpa] *ना.* १) भतिजा nephew, brother's son २) भान्जा sister's son

नाकमा [nakma] (1sg pres नाकटुङ्गटुङ्ग; 3sg pst नाकटुए) १) *क्रि.* माग्नु to beg, to ask for, to beseech, to pray, to demand २) *ना.* भान्जी sister's daughter, niece ३) *ना.* भतिजी brother's daughter, niece

नाकमाडाप्पा [nakmadappa] *क्रि.* मागि ल्याउनु

नागा [naga] *सर्व.* यिनीहरू they

नागारा [nagara] *ना.* दमाहा kind of large drum

नाग्वाट् [nagwat] *ना.* सिँगान mucus of the nose, discharge from the nose, snot

नाङ्गोलो [nangolo] *ना.* नाङ्गलो winnowing tray (made from bamboo bands)

नाङ्मा [nanma] *क्रि.* बोलाउनु mad, lunatic

नाट्टिउना [nat̪t̪iuna] *वि.* सानो small, little, tiny

नाट्टिप्पा [nat̪t̪ip̪pa] *क्रि.वि.* १) अलिकति little २) कम्ती less, insufficient ३) थोरै little

नाट्टिप्पा चोक्मा [nat̪t̪ip̪pa tsokma] (1sg pres नाट्टिप्पा चोगुङ्गटुङ्ग; 3sg pst नाट्टिप्पा चोगुए) *क्रि. प.* घटाउनु to decrease, to diminish, to reduce, to shorten, to subtract, to deduct

नाट्टिभेन्ना [nat̪t̪ib̪h̪enna] *वि.* १) छोटो short २) होचो low, short, dwarf

नाट्टिभेम्मा [nat̪t̪ib̪h̪emma] *क्रि.* १) पुङ्को हुनु २) छोटो हुनु

नाट्टियुना [nat̪t̪ijuna] *वि.* सानो small, little, tiny

नाट्टेप्पा [nat̪t̪ep̪pa] *वि.* अलिकति little

नाट्टेना [nat̪t̪ena] १) *वि.* यस्तो such, of this kind २) *क्रि.वि.* यस्तो खालको

नाट्टेलेङ् सोन्मा [nat̪t̪eleŋ sonma] (1sg pres नाट्टेलेङ् सोन्डुङ्गटुङ्ग; 3sg pst नाट्टेलेङ् सोन्डुए) *क्रि. प.* यता सर्नु

नाडु [nadu] *क्रि.* छोड

नाडेम्मा [nademma] *ना.* लाभ्रे कीरा caterpillar

नाड्डे [nad̪de] १) *क्रि.वि.* यसरी thus, in this way, so २) *वि.* यस्तो such, of this kind

नाड्डेगा [nad̪dega] *क्रि.वि.* यस्तो खालको like this

नाड्डेना [nad̪dena] *क्रि.वि.* यस्तो किसिमको like this

नाढेमा [nad̪h̪ema] *ना.* लाभ्रे कीरा caterpillar

नाना [nana] *ना.* दिदी elder sister

-नाना [nana] *पर.* १) -का २) -को who, case-ending of

नान्मा [nanma] *क्रि.* १) माड्नु to knead, to rub, to squeeze, to press down २) दल्नु to rub, to crush

नान्याँ [nanjã] *क्रि.वि.* यो वर्ष this year

नाप् [nap] *ना.* शिर (चराचुरुङ्गी विशेष) head

नापचोड् [naptson] *ना.* योनिको उठेको
भाग part of vulva

नाप्टाना [naptana] *क्रि.वि.* बटारिएको
twisted

नाप्मा [napma] (1sg pres नाप्टुड्दुड्; 3sg
pst नाप्टुए) *क्रि.* १) खोस्नु to take by
force, to snatch *eg.* कोछुबाडा वाभाले
स्याला ओसिलाम्मा नाप्मा रिक्टुव्टुए ॥
कुकुरले कुखुराको भाले स्यालको
मुखबाट खोस्नु लखेट्दै गयो। २) बटार्नु
to twist, to wring, to entwine, to distort
३) लुट्नु to loot, to plunder, to ransack,
to pillage ४) बेर्नु to twist round, to
wrap up, to roll up *eg.* सिङ् उभुङ्मा
रिबाडा नाप्मा कोन्युक ॥ रुखलाई
डोरीले बेर्नु पर्छ। ५) फुत्काउनु ६)
बटारिनु to be twisted, to be wreathed

नाप्माप्मा [napmapma] *क्रि.* १) बेर्ने लानु
२) खोसेर लानु to snatch

नाबुक [nabuk] *ना.* नाक nose

नाबुछा [nabuts^ha] *ना.* भिँगा housefly

नाबुछोप्ना [nabuts^hopna] *ना.* चुच्चो नाक

नाबुमा [nabuma] *ना.* १) राडी home-
spun coarse woollen blanket २) लाब्रे
कीरा caterpillar

नाबेला [nabela] *क्रि.वि.* यतिखेर this
time, at present

नाभाक् [nab^hak] *ना.* १) अनुहार face,
appearance २) मुहार face,
appearance, countenance

नाभाक् ठामा [nab^hak t^hama] *क्रि.*
अपमानित हुनु to be insulted, to be
disrespected

नाभाक् सेप्मा [nab^hak sepma] ; 3sg pst
नाभाक् सेडुए) *क्रि.* *प.* अँध्यारो मुख
लगाउनु

नाभुक [nab^huk] *ना.* नाक nose

नाभुक कालेप् [nab^huk kalep] *ना.* बेइमान
dishonest, unfaithful, treacherous,
untrustworthy

नाभुक टुकमा [nab^huk tukma] *क्रि.* *प.* १)
नाक दुख्नु २) आहारिस गर्नु ३) डह
गर्नु ४) हेर्न नसक्नु

नाभुक भोड्रेड् [nab^huk b^hoṅreṅ] *ना.*
नाकको प्वाल फुलाउनु

नामा [nama] (1sg pres नाडुड्दुड्; 3sg pst
नाडुए) *क्रि.* १) छोड्नु to leave, to give
up, to let to go, to omit, to resign २)
त्याग्नु to abandon, to forsake

नामाढामा [namaḍ^hama] (1sg pres
नाडुड्ढाड्दुड्) *क्रि.* छोडि आउनु

नामिक् [namik] *ना.* खिल area of
hardened skin, callosity, sting, sting,
nail, pin, corn

नाम् [nam] *ना.* १) सूर्य sun २) घाम
sun, sunshine, heat of the sun

नाम् ठामा [nam t^hama] *क्रि.* घाम
अस्ताउनु sunset

नाम् ठामा बेला [nam t^hama bela] *क्रि.वि.*
घाम अस्ताउने समय sunset

नाम् लामा [nam lama] १) *क्रि.* अबेला
हुनु २) *क्रि.वि.* अबेर late, too late,
delay, lateness

नाम् सात्वा [nama sa[?]wa] *वि.* पूर्व
eastern, the east

नाम् सुरुवा [nama suruwa] *वि.* पश्चिम
the west, the west

नाम्कुमा [namkuma] *क्रि.* रात पर्नु

नाम्चुचुमेट् [namtsutsumet] *ना.* सानो चमेरो
small bat

नाम्छेमा [namts^hema] *क्रि.* घाम लाग्नु
sunshine

नाम्छेमा [namts^hema] *वि.* घमाइलो sunny,
having sunlight

नाम्छेमा हुङ्मा [namts^hema huŋma] *क्रि.*
प. घाम ताप्नु to have sun bath

नाम्जिक् [namdzik] *ना.* खप्पर skull,
cranium

नाम्जिङ् [namdzinj] *ना.* खप्पर skull,
cranium

नाम्टाक्मा [namtakma] *ना.* लासको
टाउको माथि ओढाएको कपडा

नाम्डाङ् [namdaŋ] *ना.* निधार forehead

नाम्डाङ् एकमा [namdaŋ ekma] *क्रि. प.*
निधार खुम्च्याउनु

नाम्डाराङ् [namdaraŋ] *ना.* गर्जन uproar,
thunder

नाम्डावा [namdawa] *ना.* मफौला खाले
चमेरो bat

नाम्दाङ् [namd^haŋ] *ना.* निधार forehead

नाम्दाङ् [namdaŋ] *ना.* निधार forehead

नाम्नाराङ्वा [namnaraŋwa] *ना.* पुदिना
mint, thyme, mentha spicata, garden
mint

नाम्निङ् [namniŋ] *क्रि.वि.* पोहोर last
year, previous year

नाम्फुङ् [namp^huŋ] *ना.* सूर्य मुखी
sunflower, Helianthus annuus

नाम्बा [namba] *ना.* ससुरा father-in-law

नाम्बाक् [nambak] *सर्व.* यो this, it

नाम्भुङ् [namb^huŋ] *ना.* सूर्य मुखी
sunflower, Helianthus annuus

नाम्मा [namma] (1sg pres नाम्मुङ्टुङ्; 3sg
pst नाम्मुए) १) *ना.* सासु husband's or
wife's mother, mother-in-law २) *क्रि.*
सुँध्नु to smell ३) *क्रि.* गनाउनु ४)
क्रि. गन्ध पाउनु ५) *क्रि.* माभ्नु to
scour, to cleanse, to scrub, to polish, to
wash *eg.* ठाबुट्टा फु नाम्मा कोन्युक् ॥
खरानीले हाँडी माभ्नु पर्छ ।

नाम्मेप्मा [nammepma] (1sg pres
नाम्मेट्टुङ्टुङ्; 3sg pst नाम्मेट्टुए) *क्रि.*
सुघाउनु to cause to smell

नाम्लामा [namlama] *क्रि. प.* १) समय
बित्नु २) अबेला हुनु delay

नाम्सिरिबा फामा [namsiriba p^hama] *क्रि.*
प. घाम भुल्कनु to sunrise

नाम्होम्मासिङ् [namhommasiŋ] *ना.* पूर्व
the east

नायाम्बा [najamba] *क्रि.वि.* १) यता
here, this way, hither २) वर near,
beside, about, on this side, banyan tree

नायोम्बो [najombo] *क्रि.वि.* १) तलतिर
prep downwards २) मुन्तिर downward

नारा [nara] *ना.* १) संसार the world, the
universe २) पृथ्वी world, earth

नारु [naru] *क्रि.* छोड

नारुवा [naruwa] **ना.** कोदोको नल stem
or stalk of millet, edible grain

नालाम् [nalām] **क्रि.वि.** यहाँ बाट from
here

नालुट् [nalut] **ना.** जुका (विशेष गाइ
वस्तुमा पाइन्छ) leech

नालेङ् [nalen] **क्रि.वि.** १) यता here, this
way, hither २) यता तिर

नावाजिक् [nawadzik] **ना.** गिदी grey
matter in the skull, brain, cerebrum
power for thought

नावाट् [nawāt] **ना.** सिँगान mucus of the
nose, discharge from the nose, snot

नासा [nasa] **ना.** माछा fish

नासिक् [nasik] **ना.** सिँगानको पाप्रा
phlegm scale

नास् चोक्मा [nasa tsokma] (1sg pres नास्
चोगुङ्दुङ्; 3sg pst नास् चोगुए) **क्रि. प.**
१) नास् गर्नु to destroy, to destruct, to
ruin २) विनाश गर्नु to spoil, to decay,
to damage

नास् चोक्मा [nasa tsokma] (1sg pres नासा
चोगुङ्दुङ्; 3sg pst नासा चोगुए) **क्रि. प.**
बिग्रनु to spoil, to be damaged, to be
spoil, to be destroyed, to go bad, to be
rotten, to rot, to decay

नास् चोग्मा [nasa tsogma] (1sg pres नास्
चोगुङ्दुङ्; 3sg pst नास् चोगुए) **क्रि. प.**
१) बिग्रनु to spoil, to be damaged, to
be spoil, to be destroyed, to go bad, to
be rotten, to rot, to decay २) रद्द गर्नु

नास् लिमा [naslima] **क्रि.** बिग्रनु to spoil,
to be damaged, to be spoilt, to be
destroyed, to go bad, to be rotten, to rot,
to decay

नाहाँपारा [nahāpara] **क्रि.वि.** वरि on this
side, towards this side

नाहि [nahi] **क्रि.वि.** १) यता here, this
way, hither २) यहाँ here, in this place,
hither

नाहिटाङ् [nahiṭaṅ] **क्रि.वि.** नजिक near,
near

नाहिटाङ् लिमा [nahiṭaṅ lima] **क्रि. प.**
नजिक हुनु to be near

नाहुङ्डा [nahuṅḡa] **क्रि.वि.** यहाँ देखि
from here

नाह्या [na?ja] **क्रि.वि.** १) वर near,
beside, about, on this side, banyan tree
२) यता here, this way, hither

नाह्वा [na?wa] **ना.** ऋण debt, borrowing,
credit

नाह्वा लोग्मा [na?wa logma] (1sg pres
नाह्वा लोगुङ्दुङ्; 3sg pst नाह्वा लोगुए)
क्रि. प. ऋण काढ्नु

नाह्वाजिक् [na?wadzik] **ना.** गिदी grey
matter in the skull, brain, cerebrum
power for thought

-नि [ni] पर. १) -मा affix used in the
locative case in Nepali to mean in, into,
on, at, between, etc. २) -सँग together,
in company, with, nearness, vicinity

निङ् [niṅ] **ना.** नाम name

- निङ् केकमा [niŋ kekma] १) क्रि. नाम
राख्नु put name २) क्रि. प. नाम रहनु
- निङ् खाप्मा [niŋ k^hapma] क्रि. इज्जत जानु
- निङ् खेड्मा [niŋ k^heŋma] (1sg pres निङ्
खेड्सुड्दुङ्; 3sg pst निङ् खेड्सुए) क्रि.
नाम राख्नु put name
- निङ् खेम्मा [niŋ k^hemma] (1sg pres निङ्
खेड्सुड्दुङ्; 3sg pst निङ्खेम्मुए) क्रि.
नाम चल्लु fame
- निङ् चोम्मा [niŋ tsoomma] (1sg pres निङ्
चोन्डुड्दुङ्; 3sg pst निङ् चोन्डुए) क्रि.
प. १) नाम उचाल्नु lifting name,
praising २) प्रशंसा गर्नु to praise
- निङ् मुकमा [niŋ mukma] क्रि. प. नाम
चल्लु fame
- निङ् रिमा [niŋ rima] क्रि. प. १) रिँगटा
चल्लु २) रिँगटा लाग्नु
- निङ्गिरिक् [niŋgirik] ना. १) नाभि navel
२) नाइटो navel
- निङ्गिले [niŋgile] ना. भाले मुङ्ग्रे
salamandar
- निङ्गुरे [niŋgure] ना. निगुरो edible fern
- निङ्गुले [niŋgule] ना. भाले मुङ्ग्रे
salamandar
- निङ्गुवा [niŋguwa] ना. १) मन mind,
heart, desire, intention, opinion, view,
idea २) विचार thought, consideration,
idea, notion, conception, opinion,
decision
- निङ्गुवा टामा [niŋguwa ʈama] (1sg pres
निङ्गुवा टाडुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गुवा
टाडुए) क्रि. प. मन पराउनु to like

- निङ्गवा [niŋgwa] ना. १) मन mind,
heart, opinion, view, idea २) भावना
feeling, sentiment, meditation ३)
विचार thought, consideration, idea,
notion, conception, opinion, decision
- निङ्गवा एकमा [niŋgwa ekma] क्रि. प. १)
मन दुख्नु २) चित्त दुख्नु
- निङ्गवा कारिबा [niŋgwa kariba] वि.
चेतनशील sensible
- निङ्गवा कोन्मा [niŋgwa konma] (1sg pres
निङ्गवा कोलुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गवा
कोलुए) क्रि. प. जाँच्नु to test, to
examine, to try
- निङ्गवा कोम्मा [niŋgwa komma] (1sg pres
निङ्गवा कोलुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गवा
कोलुए) क्रि. प. १) मन चोर्नु २) मन
जाँच्नु
- निङ्गवा चोकमा [niŋgwa tsokma] (1sg pres
निङ्गवा चोगुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गवा
चोगुए) क्रि. प. १) मन गर्नु २) ध्यान
केन्द्रित गर्नु
- निङ्गवा टामा [niŋgwa ʈama] (1sg pres
निङ्गवा टाडुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गवा
टाडुए) क्रि. प. १) मन पराउनु २) मन
पर्नु ३) सन्तुष्ट हुनु ४) चित्त बुभ्नु
- निङ्गवा टुकमा [niŋgwa ʈukma] क्रि. प.
१) मन दुख्नु २) चित्त दुख्नु
- निङ्गवा टोड्मा [niŋgwa ʈoŋma] (1sg pres
निङ्गवा टोड्सुड्दुङ्; 3sg pst निङ्गवा
टोड्सुए) क्रि. प. विचार मिल्नु
- निङ्गवा पाट्मा [niŋgwa paʈma] क्रि. प.
१) बिचार खुल्नु २) चेत आउनु

निङ्ग्वा पिमा [ningwa pima] (1sg pres
निङ्ग्वा पिडुङ्गुङ्गु; 3sg pst निङ्ग्वा
पिडुए) क्रि. प. ध्यान दिनु

निङ्ग्वा फेग्मा [ningwa p^hegma] क्रि. प.
मन बदल्नु

निङ्ग्वा भेन्मा [ningwa b^henma] ; 3sg pst
निङ्ग्वाभेन्डे) क्रि. प. विरक्त लाग्नु

निङ्ग्वा माक्मा [ningwa makma] क्रि. प.
कालो मन हुनु

निङ्ग्वा मिचोक्मा [ningwa mitsokma] क्रि.
प. १) वेवास्ता गर्नु २) ध्यान नदिनु

निङ्ग्वा मिटामा [ningwa miṭama] क्रि. प.
१) मन नपराउनु २) मन नपर्नु ३)
गुनासो गर्नु

निङ्ग्वा मिटिमा [ningwa mijima] क्रि. प.
१) मन नपराउनु २) मन नलाग्नु

निङ्ग्वा मिटेम्मा [ningwa miṭemma] क्रि.
प. मन नमान्नु

निङ्ग्वा मिवामा [ningwa miwama] क्रि.
प. १) इच्छा नहुनु २) मन नहुनु

निङ्ग्वा मुम्मा [ningwa mumma] क्रि. प.
१) बिर्सनु to forget, to be out of
memory २) सम्भना नसक्नु

निङ्ग्वा रिमा [ningwa rima] (1sg pres
निङ्ग्वा रिसुङ्गुङ्गु; 3sg pst निङ्ग्वा
रिसुए) क्रि. प. १) विचार गर्नु २) मन
फर्कनु ३) सोच्नु to think, to consider,
to ponder, to hold opinion, to meditate
४) कल्पना गर्नु to imagine ५) मन
परिवर्तन गर्नु ६) पश्चात्ताप गर्नु to
repent

निङ्ग्वा लोमा [ningwa loma] क्रि. प. १)
मन बुभ्नु २) मन पराउनु

निङ्ग्वा सिमा [ningwa sima] (1sg pres
निङ्ग्वा सेडुङ्गुङ्गु; 3sg pst निङ्ग्वा
सेडुए) क्रि. प. मन मर्नु

निङ्ग्वा हाप्पेप्मा [ningwa hapmepma] ;
3sg pst निङ्ग्वा हाप्पेट्टुए) क्रि. प.
चित्त दुखाउनु

निङ्ग्वा हिम्मा [ningwa himma] ; 3sg pst
निङ्ग्वा हिम्डुए) क्रि. प. १) बिरक्तिनु
to feel free from passion, to have
absence of desire, to be an ascetic, to
be troubled २) मन बिरक्तिनु

निङ्गिधिरिक् [ning^hirik] ना. नाइटो navel,
downward tip of a churning stick

निङ्गोइ [ning^hoŋ] ना. ठेगाना address,
whereabouts

निङ्गुक्कटाना [ningmukṭana] वि. प्रभाव
शाली influencing, influential

निनिङ् [niniŋ] ना. लुगाफाटा (बाल शब्द)
clothes

निनिङ्ना [niniŋna] क्रि. १) नदेस्नु २)
नजान्नु

निनिम्मा [nininma] वि. नदेखिने

निप्पा [nipma] (1sg pres निप्पुङ्गुङ्गु; 3sg
pst निप्पुए) क्रि. १) थिच्नु to press
down, to suppress, to compress २)
दबाउनु to suppress

निप्पाडिमा [nipmadima] (1sg pres
निप्पुङ्गुङ्गुडिङ्गु; 3sg pst निप्पुङ्गुडिसुए)
क्रि. १) दबाउनु to suppress, to
overpower, to press २) थिचिदिनु

निष्पाडेमा [nipmadema] (1sg pres निष्पुड्डेसुड्डुड्डु; 3sg pst निष्पुडेसुए) **क्रि.** १) दबाउनु to suppress, to overpower, to compress २) थिचिदिनु

निष्पाबिमा [nipmabima] (1sg pres निष्पुड्डुबिड्डुड्डु; 3sg pst निष्पुबिड्डुए) **क्रि.** थिचिदिनु to press down, to suppress, to compress

निष्पायाकमा [nipmajakma] **क्रि.** दबाइनु press down

निमा [nima] (1sg pres निसुड्डुड्डु; 3sg pst निसुए) **क्रि.** १) देखिनु to be seen, to appear, to seem, to look २) जान्नु know, know how to do, learn ३) चिन्नु to know, to recognize ४) देख्नु to see, to look at, see, observe, perceive, anticipate, realize, consider ५) देखा पर्नु to appear

निमा कोम्मा [nima komma] **क्रि.** प. जान्न खोज्नु

निमा टुकना [nima tukna] **क्रि.वि.** बुभन गाहो

निमायाकमा [nimajakma] **क्रि.** देखिरहनु

निमेक् [nimek] **ना.** १) ज्याला wages, remuneration, stipend, recompense २) तलब salary, pay, remuneration

निमेट्टमा [nimeṭṭma] (1sg pres निमेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst निमेट्टुए) **क्रि.** देखाउनु to show, to display, to illustrate

निमेप्पा [nimeppa] (1sg pres निमेट्टुड्डुड्डु; 3sg pst निमेट्टुए) **क्रि.** १) देखाउनु to show, to display, to illustrate २) प्रष्ट गर्नु

निमेम्मा [nimemma] **क्रि.** जानि राख्नु

निम्तो [nimto] **ना.** निम्तो invitation

निम्ना [nimna] **वि.** मीठो delicious, savoury, tasty, pleasant taste, delicious food or dish

निम्निना [nimnina] **वि.** नमिठो

निम्याक् [nimjak] **ना.** १) ज्याला wages, remuneration, stipend, recompense २) तलब salary, pay, remuneration

निसुड्डुलोक [nisuḍḍulok] **क्रि.वि.** जाने सम्म -नुड्डु [nuḍḍu] **पर.** १) -बाहेक besides, except, without, extra २) -पछि after, later, afterwards, later on ३) -मा in, into, on, at, between, etc. ४) -देखि from, by, by seeing, obviously, apparently

-नुड्डुडा [nuḍḍuḍḍa] **पर.** १) -देखि from, by, with, by seeing, obviously, apparently २) -पछि after, later, afterwards, later on

नुड्डुना [nuḍḍuna] **संयो.** भन्दा than

नुजिक् [nudzik] **ना.** पीप purulent matter coming from a wound, purulence, pus

नुना [nuna] **वि.** १) राम्रो fine, lovely, beautiful, elegant, pretty, fair, comely, good, well २) सफा clean, neat, pellucid, clear, pure

नुना सेम्माइ [nuna semmaḍḍi] **क्रि.वि.** राम्रो सपना good dream

नुनिना [nunina] **वि.** निको नहुने

नुनु [nunu] **ना.** दूध milk, female breast, udder

नुनुगु [nunugu] *ना.* फुपाजु father's (elder or younger) sister's husband

नुभेक् [nub^hek] *ना.* कान ear, metal ringlet for handling a vessel

नुभेक् टुङ्मा [nub^hek tʊŋma] *क्रि. प.* कान बन्द हुनु

नुभेक् हुमा [nub^hek huma] (1sg pres नुभेक् हुडुङ्गुङ्गु; 3sg pst नुभेक् हुडुए) *क्रि. प.* कान बन्द गर्नु

नुमा [numa] *क्रि.* निको हुनु to heal

नुमा सोम्नुना [numa somnuna] *क्रि.वि.* असल विचार good idea, good thought

नुमानिङ् [numaniŋ] *ना.* १) सन्चो well, good health, freedom from pain, well, in good health २) स्वस्थ healthy

नुमानिङ्लोक् [numaniŋlok] *वि.* १) सुबिस्ता convenience, comfort, pleasure, ease, peace, good health २) आरामै

नुमेप्मा [numepma] (1sg pres नुमेट्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst नुमेट्टुए) *क्रि.* निको पार्नु to cause to heal

नुम् [num] *ना.* नुन salt, salt

नुम्नुम् [numnum] *वि.* नुनिलो salty, salted

नुम्नुम्ना [numnumna] *वि.* नुनिलो salty, salted

नुम्सिक् [numsik] *ना.* छालामा आउने मुसा

नुलोक् [nulok] *क्रि.वि.* १) राम्ररी well, prettily, in good or proper manner or degree, rightly २) प्रभावकारी effective ३) राम्रो सँग rightly ४) स्वस्थ hale,

healthy, well, safe

नुलोक् पुमा [nulok puma] (1sg pres नुलोक् पुयुङ्गुङ्गु; 3sg pst नुलोक् पुयुए) *क्रि. प.* नियालेर हेर्नु

नुवा [nuwa] *ना.* चरो bird

नुवा उठिन् [nuwa u^hin] *ना.* चराको अण्डा bird's egg

नुवागि [nuwagi] *ना.* १) नयाँ बाली २) पहिलो फल first fruit

नुवामुङ् [nuwamuŋ] *ना.* रुखमा हुने च्याउ mushroom in tree

नेक्मा [nekma] (1sg pres नेक्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst नेक्टुए) *क्रि.* १) लगाउनु to apply २) दल्नु to rub

नेट्टाङ् [net^htaŋ] *क्रि.वि.* नजिक near, near

नेन्डि [nendj] *ना.* गिजा firm fleshy tissue that surrounds the bases of the teeth, gum

नेन्डिक् [nendjik] *ना.* गिजा firm fleshy tissue that surrounds the bases of the teeth, gum

नेन्मा [nenma] (1sg pres नेन्डुङ्गुङ्गु) *क्रि.* डाम्नु to brand, to boil in oil

नेमा [nema] (1sg pres नेडुङ्गुङ्गु; 3sg pst नेडुए) *क्रि.* १) गन्नु to count, to reckon, to calculate २) गणना गर्नु

नेमाना [nemana k^huma] *क्रि. प.* पैसा money

नेम्जिक् नेम्जिक् [nemdzik nemdzik] *क्रि.वि.* खाना मन नलागी नलागी खानु विशेष

नेम्ना [nemna] *वि.* १) नरम soft, tender, delicate, mild, flexible २) कमलो soft, mild, tender

नेम्नेम् [nemnem] *ना.* समतल level, plane (surface), moderate

नेम्नेम् [nemnem] *ना.* समतल level, plane (surface), moderate

नेम्मा [nemma] (1sg pres नेम्डुङ्गुङ्; 3sg pst नेम्डुए) *क्रि.* १) सेकाउनु to apply warmth and moisture to (a part of the body) to foment, to bake २) डाम्नु to brand, to boil in oil ३) लेप लगाउनु

नेलिक् [nelik] *ना.* रगत (नाथ्रो फुटेको) blood

नेहि [nehi] *क्रि.वि.* १) यता here, this way, hither २) यहाँ here, in this place, hither

नेहिटाङ् [nehitāṅ] *क्रि.वि.* नजिक near, near

नेहिटाङ्ना [nehitāṅna] *क्रि.वि.* नजिक near

नेहेटाङ् [nehetaṅ] *क्रि.वि.* नजिक near, near

नोकनिङ्ना [nokniṅna] *क्रि.* फर्किदिन

नोकनेन् [noknen] *क्रि.* नफर्किनु

नोकमा [nokma] (1sg pres नोकटुङ्गुङ्; 3sg pst नोकटुए) *क्रि.* १) फर्काउनु to send back, to turn round, to bring back, to restore २) फर्किनु ३) दोहोर्याउनु repeat, revise ४) मोङ्नु to bend, to twist, to divert, to deflect, to turn ५) फर्कनु come back, turn back, turn

नोकमाआप्मा [nokma apma] (1sg pres नोकटुङ् आप्टुङ्गुङ्; 3sg pst नोकटुङ् आप्टुए) *क्रि. प.* १) फर्केर आउनु २) फर्काएर ल्याउनु

नोकमाटामा [nokmaṭama] *क्रि.* फर्केर आउनु

नोकमाडाप्मा [nokmaḍapma] *क्रि.* फर्काइ ल्याउनु

नोकमाडामा [nokmaḍama] *क्रि.* फर्केर आउनु

नोकमाप्मा [nokmapma] *क्रि.* फर्काउनु to send back, to turn round, to bring back, to restore

नौरान [na^hraṅ] *ना.* न्वारान name-giving rites of the infant of a Hindu, performed on the eleventh day of its birth

न्वा [nwa] *ना.* चरा bird

न्वामुङ् [nwamuṅ] *ना.* चरी च्याउ a kind of mushroom

प

पढाँचोगु [paḍ^hātsogu] (1sg pres पढाचोगुङ्गुङ्; 3sg pst पढाँचोगुए) *क्रि.* पढाउनु to cause to be read, to teach, to educate, to instruct, to train

पढाँलिमा [paḍ^hālima] *क्रि.* पढ्नु to read, to study, to recite

पाइकार [paikaṛa] *ना.* भट्टी पसल alcohol shop

पाइगा [paiga] *प्रश्न.वा.* के हो

पाइगा पाइगा [paiga paiga] **प्रश्न.वा.** १) के हो के हो २) अनेक many, several, diverse

पाइना [paina] १) **प्रश्न.वा.** के हो २) **ना.** के what, which, (old usage) to, for

पाइला सोम्मा [paila somma] (1sg pres पाइला सोन्डुइडुइ; 3sg pst पाइला सोन्डुए) **क्रि. प.** कदम सार्नु

पाइले [paile] **क्रि.वि.** पहिला before, in the beginning

पाइलेना [pa'lɛna] **क्रि.वि.** उहिलेको ancient

पाका [paka] **क्रि.वि.** १) समय time, period २) बेला time

पाक् [pak] **प्रश्न.वा.** के what (old usage) to, for

पाक्चा [paktsa] **सर्व.** केही पनि

पाक्ना [pakna] **ना.** कान्छो youngest, person who is the youngest

पाक्मा [pakma] (1sg pres पागुइडुइ; 3sg pst पागुए) **क्रि. १)** पस्काउनु to serve २) खोतल्नु to dig into, to make hole in, to hollow out ३) खन्नु to break up and move (earth etc.), to dig

पाखाले [pak^hale] **ना.** दही curds, yoghurt

पाखाले याइढाइ [pak^hale jaɪd^haɪ] **ना.** ठेकि round wooden vessel (for holding curds, whey, etc.)

पागारि [pagari] **ना.** १) विवाहको समयमा बेहुलाले कम्मर र काँधमा लगाउने रातो रङ्गको कपडा २) मुख्य chief, main, head

पाग्मा [pagma] (1sg pres पागुइडुइ; 3sg pst पागुए) **क्रि. १)** पस्किनु to serve २) पस्काउनु

पाइ [paɪ] **ना.** घर house, home, residence, building

पाइ ओडाइबा [paɪ oɖaɪba] **ना.** घर मालिक head of the family

पाइ काचोकबा [paɪkatsokba] **ना.** डकर्मि mason, bricklayer

पाइ पुमा [paɪ puma] (1sg pres पाइ पुयुइडुइ; 3sg pst पाइ पुयुए) **क्रि. प.** घर हेरचाह गर्नु take care

पाइग्वामा [paɪgɔwama] १) **क्रि.** खेलनु to play, to act २) **ना.** खेल play, game, sport

पाइटाक्मा [paɪtakma] **क्रि.** घर व्यवहार थाम्नु to manage of house

पाइठाइ [paɪt^haɪ] **ना.** गाउँघर village

पाइडाइ [paɪɖaɪ] **ना.** कुल family, clan, dynasty, bank of a river or pond, beach, shore

पाइडाइ टाइडाइ [paɪɖaɪ t^haɪɖaɪ] **ना.** कुल पितृ

पाइडाइबा [paɪɖaɪba] **ना.** १) घर मूली house owner २) पितृ पूजा worship to forefather ३) श्रीमान husband

पाइडाइमा [paɪɖaɪma] **ना.** १) घर मूली आमा house owner २) घरको मालिकनी ३) मूली chief, main, head, head of one's family

पाइमा [paɪma] (1sg pres पाइसुइडुइ; 3sg pst पाइसुए) **क्रि.** पठाउनु to send,

to despatch, to cause to be sent or despatched

पाङ्माडिमा [paŋmaɖima] (1sg pres पाङ्सुङ् डिमुङ्दुङ् **क्रि.** पठाइ दिनु

पाङ्मेना [paŋmena] **ना.** घरबार विहीन homeless

पाङ्लुमेट् [paŋlumet] **ना.** बुहारी daughter-in-law, wife of a son, younger brother or nephew

पाङ्वा [paŋwa] **ना.** खेल play, game, sport

पाङ्वाच्याङ् [paŋwatsjaŋ] **ना.** खेलौना plaything, toy, doll

पाङ्वाट्च्याङ् [paŋwaɽtsjaŋ] **ना.** खेलौना plaything, toy, doll

पाङ्वामा [paŋwama] **क्रि.** खेल्नु to play, to act

पाङ्साम्माङ् [paŋsammaŋ] **ना.** घर पूजा (स्त्री जातिको विशेष) worship in the house

पाट्छयो सागा [paɽtʃʰjo saga] **ना.** रायो साग mustard leaves

पाट्टो चोक्मा [paɽto tʃokma] (1sg pres पाट्टो चोगुङ्दुङ्; 3sg pst पाट्टो चोगुए) **क्रि. प.** पत्ता लगाउनु to find out

पाट्टमा [paɽma] **क्रि. १)** हप्काउनु to chide, to abuse, to rebuke, to reprove, to reprimand, to threaten २) दप्काउनु to threaten, to chide, to scold, to reprimand

पाट्ट्याँ [paɽjã] **ना. १)** पत्यार trust, belief, faith २) विश्वास confidence, trust, faith, trust, faith, belief

पाट्ट्राङ्स् [paɽtrãs] **ना.** तेज पात leaf of cassia (used as a spice in cooking)

पाट्ट्रो [paɽro] **ना.** पात्रो calendar

पानिछोङ् [panitsʰoŋ] **ना. १)** परदेशी outsider, outlander, stranger २) विदेशी foreigner

पानिछोङ्बा [panitsʰoŋba] **ना. गैर-** आठपहरिया inter racial

पानेप्मि [panepmi] **ना. १)** छेत्री बाहुन २) परदेशी outsider, stranger

पानेबा [paneba] **ना. गैर** आठपहरिया

पानेबा रिङ् [panebariŋ] **ना. गैर** आठपहरिया भाषा

पापाराक् [paparak] **क्रि.वि. १)** गुजुल्टिनु २) गुजमुजिनु

पापाराक् पाप्मा [paparak papma] **क्रि. प. १)** गाँठो पर्नु २) जेलिनु

पापाराक् रेक्मा [paparak rekma] (1sg pres पापाराक् रेक्दुङ्दुङ्; 3sg pst पापाराक् रेक्दुए) **क्रि. प.** लट्ठ पारेर बाँध्नु

पापनिगेट्निना [papnigetɳina] **क्रि.वि. १)** नअल्भिएको २) लट्ठ नपरेको

पाप्मा [papma] (1sg pres पाट्टुङ्दुङ्; 3sg pst पाप्दुए) **क्रि. १)** भ्म्टिनु, जाइलागु to pounce upon, to attack, to fall upon २) गाँठो पर्नु to knot, to joint ३) बेरिनु to roll, to wrap up ४) प्वाल पर्नु to make hole

पाबा [paba] **ना. बुबा** father

पाबा मामा [paba mama] **ना. बुबा** आमा parents, father and mother

पामेरि [pameri] **ना. बेहुलाले** लगाउने लुगा

पाम्मा [pamma] क्रि. १) कन्याउनु to scratch २) कोतर्नु nibble

पारघारि [parag^hari] ना. मुख्य chief, principal, main, special, head

पारधान [parad^hana] वि. दक्षिण south

पारा [para] क्रि.वि. १) तरिका skill, way, method, manner, mode, method, way, skill, craft, manner, behaviour २) ढाँचा form, appearance, style, framework, stylish

पाराक् [parak] क्रि.वि. १) ढाँचा form, appearance, style, framework, specimen, stylish fashion, pomp २) शैली style, manner, mode, method

पारामा [parama] ना. पाङ्दुरे कोदो a kind of millet

पारिक् [parik] क्रि.वि. १) हरेक each, every २) किसिम kind, sort ३) प्रकार kind, type, sort

पारिक् पारिक् [parik parik] क्रि.वि. १) किसिम किसिम २) विभिन्न different, diverse, various, several, varied

पारे [pare] ना. १) घैला earthen pot, pitcher २) घँटो pitcher, small clay pot

पार्चिन्डा चेक्मा [partsinda tsekma] क्रि. प. स्पष्ट बोल्नु speak well

पार्चिन्दा [partsinda] १) वि. प्रस्ट clear, lucid, clear, distinct, obvious २) क्रि.वि. स्पष्ट distinct, clear, obvious ३) ना. छर्लङ्ग clearly, distinctively, clear, transparent, distinct, crystal

पार्सा चोक्मा [parsa tsokma] (1sg pres पार्सा चोगुङ्दुङ्; 3sg pst पार्सा चोगुए) क्रि. प. पर्सनु to sprinkle

पाला [palapala] ना. पुस्ता generation

पालोवालो [palowalo] क्रि.वि. केही कुरा वा चिजबिज

पालोवालो वाप्मा [palowalo wapma] (1sg pres पालोवालो वाडुङ्दुङ्; 3sg pst पालोवालो वाडुए) क्रि. प. सजिनु to be adorned, to be decorated

पासिङ् [pasinj] १) ना. बृद्ध old २) वि. पाको matured, old ३) ना. बूढो old, old, aged, mature

पासिङ् याप्मि [pasinj japmi] ना. बृद्ध मानिस elderly man

पासिङ् लामा [pasinj lama] क्रि. प. बूढो हुनु to be old

पाहा [paha] ना. खोलामा पाइने ठूलो भ्यागुतो big frog

पाहारा [pahara] ना. १) भिरालो precipitous, steep २) भिर precipice, precipitous place, steep slope

पिकिनिक् [pikinik] क्रि. कसिनु to tighten

पिकिनिक् लिमा [pikinik lima] क्रि. प. कसिनु to tighten

पिकिनिक्ठोट् [pikinikt^hot] वि. १) कसिएको tightly २) टनक्क tightly

पिक्मा [pikma] क्रि. १) भन्नु to say, to tell, to state, to relate, to quote, to utter, to speak २) बोल्नु to speak, to utter, to give tongue, to pronounce, to tell, to say

पिकमाना [pikmana] *वि.* भन्ने saying,
anything to be said

पिगापि [pigapi] *ना.* लेनदेन giving and
taking, dealings, business

पिगापि चामा [pigapi tsama] १) *ना.*
आदान प्रदान exchange, giving and
taking २) *क्रि. प.* आदान प्रदान गर्नु

पिगिन्गा [piginga] *क्रि.* भन्नु हुँदैन

पिग्नेन् [pignen] *क्रि.* नभन

पिङ्गिलिङ्गा [piŋgiliŋga] *वि.* नीलो blue

पिङ्गा [piŋga] *वि.* १) हरियो green, the
green colour २) नीलो blue, azure

पिचिरिक् [pitsirik] *क्रि.वि.* कसिलो tight

पिचिरिक् रेक्मा [pitsirik rekma] (1sg pres
पिचिरिक् रेक्दुङ्दुङ्ग; 3sg pst पिचिरिक्
रेक्दुए) *क्रि. प.* कसिएर बाँध्नु

पिचिरिक् लिमा [pitsirik lima] ; 3sg pst
पिचिरिक् लिसे) *क्रि. प.* कसिलो हुनु

पिचिरिक्ना [pitsirikna] *ना.* १) साँघुरो
narrow २) कसिलो tight

पिचिरिक्मा [pitsirikma] *क्रि.वि.* बलियो
strong, courageous, powerful

पिचिक् [pittsik] *वि.* धुलोपिठो

पिचिलेट् [pittsilet] *ना.* बाछी a heifer

पिच्छा [pitts^ha] *ना.* १) बालक child,
small boy, lad, babe, infant २) केटा
boy

पिच्छा बेला [pitts^ha bela] *क्रि.वि.* बालक
काल childhood

पिच्छा मेच्छा [pitts^ha metts^ha] *ना.* केटा
केटी children, offspring

पिच्छाचि [pitts^hatsi] *ना.* केटा केटी
children, offspring

पिछामेट् [pitts^hamet] *ना.* ओदान oven, a
small furnace for heating or drying

पिछुप् [pitts^hup] *ना.* खुर hoof

पिट् [pit] *ना.* गाई cow, the national
animal of Nepal

पिट् लोङ्मा [pit loŋma] *क्रि. प.* गाई
दौडनु

पिट्चि [pittsi] *ना.* वस्तु cows, domestic
animals (such as cows, buffaloes, goats,
sheep, etc.), cattle

पिट्चिलेट् [pittsilet] *ना.* बाछी a heifer

पिट्मेरबा कापु [pitmeraba kapu] *ना.*
गोठाला cowboy

पिट्लाम्बो [pitlambo] *ना.* गोरेटो बाटो
trail, street, way, route

पिट्लेन्ना [pitlenna] *वि.* चिप्लो slippery,
slimy

पिट्लेन्ना [pitlenna] *वि.* चिल्लो oily,
greasy, smooth, oil, fat

पिट्लोन् [pitlon] *वि.* चिल्लो oily, fat

पिट्लोन्ना [pitlonna] *वि.* चिप्लो smooth,
slippery, slimy

पिट्सा [pitssa] *ना.* गाईको मासु beef

पिटारा [pitara] *ना.* पिठो flour, ground
pulse, powder, dust, flour

पिनिक्ठोट् [pinikt^hot] *क्रि.वि.* १)
कसिएर tightly २) कसेर tightly

पिनिक्ठोट् लिमा [pinikt^hot lima] *क्रि. प.*
१) तन्किनु २) तनक्क हुनु

पिनिक्ठोट् साप्मा [piniktʰot sapma] (1sg pres पिनिक्ठोट् साडुङ्दुङ्; 3sg pst पिनिक्ठोट् साडुए) **क्रि. प. १)**
तन्काउनु stretch, grow long, brace up
२) तनक्क तन्किनु

पिन्डालेट्टा [pindaletta] **क्रि. दौडिहाल्लु**
पिन्डेल्लेन् [pindaellen] **वि. हरियो** green, the green colour

पिन्नेन् [pinnen] **क्रि. १)** न दौडि २)
नकुद

पिन्मा [pinma] **क्रि. १)** भागनु to flee, to escape, to run away २) दौडनु to run, to go fast

पिपासिङ् [pipasin] **ना. तोड्बा तान्ने**
सुइरो, पिपा cask, barrel

पिपि [pipi] **ना. बालिकाको योनि** female baby vagina

पिपिरिबा [pipiriba] **ना. पातको बाजा**

पिपोरोक् [piporok] **ना. सुटुनी** sweet potato

पिपोलि [pipoli] **ना. पिपल** the pipal or holy fig-tree

पिप्मा [pipma] (1sg pres पिप्डुङ्दुङ्; 3sg pst पिप्डुए) **क्रि. चुस्नु** to suck, to sip, to absorb, to draw into the mouth

पिमा [pima] (1sg pres पिडुङ्दुङ्; 3sg pst पिडुए) **क्रि. १)** दिनु to give, to grant, to allow २) प्रदान गर्नु

पिम् [pim] **ना. करड** rib

पिम्मा [pimma] **क्रि. १)** दगुनु to run, to hurry up, to rush २) कुदनु to scammer, to run ३) दौडिनु ४) भागनु to flee, to

escape, to run away

पिम्माप्मा [pimmapma] **क्रि. १)** भागी जानु २) भागेर जानु

पिम्मालेप्मा [pimmalepma] **क्रि. १)**
दौडिहाल्लु २) भागिहाल्लु

पिरा [pira] **ना. १)** खोस्टोबाट बनेको पिरा २) ओछ्याउने विशेष

पिलिम् पिलिम् योग्मा [pilim pilim jogma] **क्रि.वि. थरथर काम्नु** to shake, to tremble

पिसा [pisa] **ना. गाईको मासु** beef

पिसिङ् [pisiŋ] **ना. पिपा** cask, barrel

पुगापु [pugapu] **क्रि.वि. हेर हेर**

पुगापु चामा [pugapu tsama] **क्रि. प.**
हेराहेर गर्नु

पुङ्ला [puŋla] **ना. वंश** clan, family line, lineage

पुच्चुवा [puttsuwa] **ना. १)** फिँज foam, scum, froth २) उल्लेर आउने पानीको फिँज

पुजिक्पुजिक् [pudzikpudzik] **वि. गनगन**
grumbling, murmur

पुजिक्पुजिक् लोमा [pudzikpudzik loma] **क्रि. प. १)** दिक्दार लाग्नु २) गनगन गर्नु

पुजिक्वा [pudzikwa] **ना. वाक्क दिक्क**

पुजिक्वायाक्मा [pudzikwajakma] **क्रि. प.**
रिस उठ्नु

पुजिराक् [pudzirak] **ना. भुप्पा, एकै**
ठाउँमा हुने विशेष bunch

पुजिराक्ना [pudzirakna] **ना. भुप्पो** bunch, cluster

पुजिरिक् [pudzirik] *ना.* भुप्पा bunch
 पुजुरुक् [pudzuruk] *क्रि.वि.* १) एकै
 ठाउँमा धेरै चिज हुनु २) एकै ठाउँमा
 धेरै चिज उम्रिनु
 पुटुङ्बा [putʃɒba] *क्रि.वि.* ट्याम्को small
 drum
 पुट्टाबढाइ [putʃabɒdʰau] *ना.* हर्क बढाइ
 birth ceremony of first born boy baby
 पुट्टिक् [putʃtik] *क्रि.वि.* चल मल act of
 shaking or stirring
 पुट्टिक् वाट्टिक् [putʃtik wɒʃtik] *अ.मू.*
 चलमल गर्ने
 पुट्टुङ्बा [putʃʃɒba] *ना.* १) सानो दमाहा
 small drum २) बेलुन आकारमा बनाइ
 खेलाडने खेलाउने
 पुट्टुट्ट [putʃʃut] *क्रि.वि.* फुत्त निस्कने
 विशेष
 पुट्टमा [putʃma] *क्रि.* १) चुँडिनु to pluck, to
 strip off, to cut off, to break; to pay off
 २) उम्लिनु to boil
 पुट्टुङ् [putʃʃɒ] *क्रि.वि.* पानीमा खस्दा
 निस्कने आवाज
 पुन्जिक् [pundzik] *ना.* हिलो लागेर
 चिलाउने विशेष
 पुन्जिक् लिमा [pundzik lima] *क्रि. प.*
 हिलो लाग्नु
 पुन्जिरिक् [pundzirik] *ना.* १) रिस anger,
 wrath, resentment, anger, jealousy, envy
 २) भर्वाँक anger, wrath, rage, frenzy
 पुन्जिरिक्मा [pundzirikma] *ना.* १) रिस
 anger, wrath, anger, jealousy, envy २)
 आवेग

पुन्जिरिक्मा काड्मा [pundzirikma kaɒma]
क्रि. प. रिस उठ्नु
 पुन्जिरिक्मा काप्मा [pundzirikma kapma]
क्रि. प. रिस उठ्नु
 पुन्डुन् [pundʌn] *क्रि.* न गोड्
 पुप्मा [pupma] *क्रि.* १) घेरा हाल्नु २)
 घेरुनु to surround, to encircle, to besiege,
 to blockade, to attack
 पुमा [puma] (1sg pres पुयुङ्दुङ्; 3sg pst
 पुयुए) *क्रि.* १) हेर्नु to look, to watch, to
 care, to look after २) हेरचाह गर्नु
 पुमाबिमा [pumabima] (1sg pres
 पुयुङ्बिडुङ्दुङ्; 3sg pst पुयुबिडुए) *क्रि.*
 १) रुड् दिनु take care of; look after;
 keep २) हेरि दिनु
 पुमामेप्मा [pumamepma] (1sg pres
 पुमेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst पुमेट्टुए) *क्रि.* १)
 देखाउनु to show, to display २) हेर्न
 लगाउनु
 पुमायाक्मा [pumajakma] *क्रि.* हेरिरहुनु
 पुमेट्टाङ् [pumeʃʃaŋ] *क्रि.* देखाउ
 पुमेट्टमा [pumeʃʃma] (1sg pres पुमेट्टुङ्दुङ्;
 3sg pst पुमेट्टुए) *क्रि.* १) देखाउनु to
 show, to display २) हेराउनु
 पुमेप्मा [pumeɒma] (1sg pres पुमेट्टुङ्दुङ्;
 3sg pst पुमेट्टुए) *क्रि.* १) हेराउनु २)
 देखाउनु to show, to display, to illustrate,
 to guide, to direct ३) प्रदर्शन गर्नु
 पुम्मा [pumma] (1sg pres पुन्डुङ्दुङ्; 3sg
 pst पुन्डुए) *क्रि.* १) गोड्नु (मकै अथवा
 अन्नपात) to weed, dig round the plants
 २) निचर्नु to press, to wring, to

squeeze

पुयानुम् [pujanum] क्रि. हेर (word used to warn or draw attention) look! lo!, act of looking

पुयुन् [pujun] क्रि. न हेर

पुरबा [puraba] ना. पूर्व eastern, the east

पुरने [purne] क्रि.वि. पूर्णिमा full moon

पुसुप् [pusup] क्रि.वि. १) सुकिने २) चिप्लिने ३) सुल्किने

पुसुप् वासुप् [pusup wasup] अ.मू. १) लुछने २) थुतथात ३) सुकिने ४) चिप्लिने

पुसुप् सुम्मा [pusup supma] (1sg pres पुसुप् सुबुङ्दुङ्; 3sg pst पुसुप् सुबुए) क्रि. प. १) सुर्केर भर्नु २) लुछनु to pull out by force, to tear out, to snatch, to rend, pull out

पेङ्मा [peŋma] क्रि. १) चर्केनु to crack, split २) फुटनु to break, to crack, to explode, to burst out

पेङ्साना [peŋsana] क्रि.वि. १) चर्केको २) फुटेको

पेच्चोक् [pettsok] वि. धुलोपिठो

पेच्चोक् चोक्मा [pettsok tsokma] (1sg pres पेच्चोक् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst पेच्चोक् चोगुए) क्रि. प. १) निर्बल पानु २) धुलोपिठो बनाउनु

पेटिकोलोङ् [petjikolon] ना. जुरेली kind of crested bird

पेटेक् येग्मा [petek jegma] (1sg pres पेटेक् येगुङ्दुङ्; 3sg pst पेटेक् येगुए) क्रि. प. प्याट्ट भाँचनु

पेटेङ् [petɛŋ] ना. १) पाहा a big frog २) खोलामा पाइने भ्यागुतो a big frog

पेटेनेबा [petɛneba] ना. सानाइ clarient

पेटेपेटे [petɛpete] वि. बढी बोलाइ

पेटेपेटे चेक्मा [petɛpete tsekma] क्रि. प्यारप्यार बोल्नु

पेटोक् [petɔk] ना. थ्याच्च in squatting position

पेटोक् युङ्मा [petɔk juŋma] क्रि. प. थ्याच्च बस्नु

पेट्मा [petma] (1sg pres पेडुङ्दुङ्; 3sg pst पेट्दुए) क्रि. १) लुछनु to pull out by force, to tear with the teeth, to tear out, to snatch, to rend, pull out २) हाँगा वा डाला केही लुछनु

पेट्योक् [petjɔk] ना. १) खुकुलो loose, slack, not tight २) लुलो loose, slack, feeble or weak

पेट्योक् लाम्पा [petjɔk lapma] क्रि. प. खुकुलो समात्नु

पेट्लेक्वा [petlekwɔ] ना. कानमा लाउने लुर्का

पेट्लोक् [petlɔk] वि. खुकुलो loose, slack, not tight

पेना [pena] वि. उङ्ने

पेपार [peparɔ] ना. चुरोट cheroot, cigar, cigarette

पेपे [pepe] ना. योनि female genital passage, vulva, vagina

पेम्मा [pepma] (1sg pres पेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst पेट्दुए) १) क्रि. भर्नु to fill, to make full २) ना. बान्ता vomiting, vomited,

ejected

पेमा [pema] १) **क्रि.वि.** तेर्सो plain, not steep, slanting **eg.** पेमा लाम्बो लाम्तिमा टुक्निना ॥ तेर्सो बाटो हिँड्नु सजिलो हुन्छ। २) **क्रि.** उड्नु to fly up **eg.** वाजिलेट् हाट्लेलाम्मा पेमा कोन्येट् ॥ कुखुराको चाल आज देखि उड्नु खोज्दै छ। ३) **क्रि.** छाड्नु to vomit

पेमा ठेप्मा [pema tʰepna] **वि.** सीधा (बाङ्गो नभएको) straight, erect, uncrooked

पेमाडान् [pemaɖan] **क्रि.वि.** तेर्सो, लम्पसार

पेमेट्मा [pemetma] (1sg pres पेमेट्टुड्डुड्; 3sg pst पेमेट्टुए) **क्रि.** उडाउनु to fly, to blow up, to blow off

पेमेप्मा [pemeppma] (1sg pres पेमेट्टुड्डुड्; 3sg pst पेमेट्टुए) **क्रि.** उडाउनु to fly, to blow up, to blow off

पेर्जेम् [perdzem] **ना.** जोर (एउटै लहरमा जोडी भएको टुप्पो)

पेर्जेम्ना [perdzemna] **ना.** जोर (एउटै लहरमा जोडी भएको टुप्पो)

पेलिक् [pelik] **ना.** काँइयो comb

पेलेड्ठाप् [peleŋtʰap] **ना.** पलैंटी मानु

पेलेड्ठाप् युङ्मा [peleŋtʰap juŋma] (1sg pres पेलेड्ठाप् युङ्डा **क्रि.** प. पलैंटी कसेर बस्नु

पेलेड्ढोक् [peleŋdʰok] **ना.** पलैंटी state of sitting cross-legged (with one leg over the other), posture in which one sits with

legs crossed

पेलेड्ढोक्वा [peleŋdʰokwa] **वि.** पलैंटी मारी state of sitting cross-legged (with one leg over the other), posture in which one sits with legs crossed

पेलेहेड् [peleheŋ] **वि.** रक्ताम्मे bloody, sanguinary, bloodstained

पेसाक् पेसाक् [pesak pesak] **क्रि.वि.** वाक्वाकी tendency to vomiting or nausea, state of nausea

पेसाक्पेसाक् लोमा [pesakpesak loma] **क्रि.** प. वाक्वाकी लाग्नु

पेसोक्ना [pesokna] **ना.** पाखो steep field, uncultivable land

पैन [paʰni] **ना.** तामाको बाटा brass vessel, a bigmouthed copper

पोइपोइ [poipoi] **ना.** १) उन्नती ascension, progress, prosperity २) प्रगति progress ३) धन्यवाद expression of gratitude, thanks

पोइपोइ लिसा [poipoi lisa] **क्रि.** प. ठूलो ठूलो हुनु

पोकोडोक् [pokoɖok] **ना.** गेडा वा दान seed

पोक्ढिङ् [pokdʰiŋ] **क्रि.वि.** जमेको पानी

पोक्पोक् [pokpok] **ना.** डल्लो round, globular, spherical, round lump, clod

पोक्पोक् चोक्मा [pokpok tsokma] (1sg pres पोक्पोक् चोगुड्डुड्; 3sg pst पोक्पोक् चोगुए) **क्रि.** प. गोलो बनाउनु to make round

पोकपोकना [pokpokna] *ना.* डल्लो round, globular, spherical, round lump, clod

पोक्पोकना [pokpokna] *वि.* १) गोलाकार round, spherical, circular २) डल्लो round, globular, spherical, round lump, clod

पोकमा [pokma] (1sg pres पोक्टुङ्कुङ्कु; 3sg pst पोक्टुए) *क्रि.* छोड्नु to leave, to give up, to let to go

पोकमाढामा [pokmad^hama] *क्रि.* १) छोडि हिँड्नु २) छोडि आउनु ३) छोडिदिनु

पोक्रि [pokri] *ना.* बाबियो kind of grass used for making ropes, brooms, swing-ropes, Eleusine indica

पोग्मा [pogma] (1sg pres पोग्कुङ्कुङ्कु; 3sg pst पोग्कुए) *क्रि.* १) काम सुरु गर्नु to start to work, to begin २) छोड्नु to leave, to give up, to let to go

पोङ्गेन् [ponggen] *ना.* १) चाँप २) घण्टी small bell

पोङ्गोरोक् [ponggorok] *ना.* ठूलो कालो कमिला

पोङ्ढिङ् [poŋd^hiŋ] *ना.* डम्म in full, to the brim

पोङ्मा [poŋma] (1sg pres पोङ्सुङ्कुङ्कु; 3sg pst पोङ्सुए) १) *क्रि.* जन्माउनु to beget, to give birth to २) *क्रि.* पङ्किनु to explode, to burst ३) *क्रि.* ब्याउनु to bear a calf, foal, etc., ४) *क्रि.* जन्मनु to be born ५) *क्रि.* पङ्काउनु ६) *ना.* जन्म birth

पोङ्मा मेप्मा [poŋma mepma] ; 3sg pst पोङ्मा मेट्टुए) *क्रि. प.* जन्माउन

लगाउनु

पोङ्सानालेन् [poŋsanalen] *ना.* जन्म दिन birthday

पोट् पोट् [pot, pot] *क्रि.वि.* फुतफुत one by one, one after another, repeatedly

पोट् होम्मा [pot, homma] *क्रि. प.* फुत्त निस्कनु

पोट्राकाक् [poṭrakak] *क्रि.वि.* कक्याक्क कुक्कुक्क

पोट्राकाक् चोकमा [poṭrakak tsokma] (1sg pres पोट्राकाक् चोगुङ्कुङ्कुङ्कु; 3sg pst पोट्राकाक् चोगुए) *क्रि. प.* १) कुम्लो पार्नु to make a small load, to make package २) पोको पार्नु to make bundle, to make package

पोट्राकाक् लिमा [poṭrakak lima] *क्रि. प.* एकै ठाउँ पोको पर्नु

पोट्रोकाक् [poṭrokak] *क्रि.वि.* १) एकै पोको बनाउने २) कक्याक्ककुक्कुक्

पोट्रोकाक् रेक्मा [poṭrokak rekma] (1sg pres पोट्रोकाक् रेक्टुङ्कुङ्कु; 3sg pst पोट्रोकाक् रेक्टुए) *क्रि. प.* पोको बाँध्नु to bind bundle, to tie the small load

पोडे [poḍe] *ना.* सालक kind of lizard

पोडेक् [poḍek] *वि.* अगस्ति insatiable, gluttonous, voracious

पोपा [popa] *ना.* खेलौना (बाल शब्द) doll

पोप्मा [popma] *क्रि.* १) थकाइ लाग्नु २) थाक्नु to become tired, to be exhausted or fatigued

पोमा [poma] *क्रि.* १) हुर्कनु to grow up २) बढ्नु to increase, to grow, to

- expand, to flourish ३) बृद्धि हुनु
- पोमा पिमा** [poma pima] (1sg pres पोमा पिडुङ्दुङ्; 3sg pst पोमा पिडुए) **क्रि. प.** १) ठूलो हुन दिनु २) बढ्न दिनु
- पोमेट्मा** [pometma] **ना.** १) बढ्न लगाउनु २) अघि बढाउनु ३) बढाउनु to enlarge, to increase
- पोमेप्मा** [pomepma] (1sg pres पोमेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst पोमेट्टुए) **क्रि. १)** अघि बढाउनु २) बढ्न दिनु ३) बढाउनु to enlarge, to increase
- पोम्बे** [pombe] **ना.** १) प्रसाद food offered to an idol २) कोसेली present, gift
- पोम्मा** [pomma] **क्रि. १)** बेर्नु to twist round, to wrap up, to roll up २) लिप्साउनु

- पोलेहोङ्** [polehoŋ] **ना.** १) प्वाल पर्नु २) च्यातेर दुलो हुनु ३) छेङ् पर्नु
- पोहोङ्** [pohoŋ] **ना.** १) दुलो hole, pit, ditch २) प्वाल hole ३) भ्वाङ big hole, hollow, ditch
- पोहोङ् फाम्पा** [pohoŋ p^hapma] (1sg pres पोहोङ् फाडुङ्दुङ्; 3sg pst पोहोङ् फाडुए) **क्रि. प. १)** प्वाल बनाउनु to make hole २) भ्वाङ बनाउनु
- पोहोङ्ना** [pohoŋna] **क्रि.वि. १)** छिद्र भएको २) प्वाल भएको
- पोहोप्** [pohop] **ना.** खोक्रो hollow, empty
- प्या** [pja] **ना.** १) साल after birth and novelsting; the womb २) कागुनु a king of plant
- प्वाँलु** [pwālu] **ना.** एक प्रकारको माला garland

फ

- फाआहारा** [p^haahara] **ना.** सुँगुरको चारो pig food
- फाकाट्** [p^hakat] **वि.** शुद्ध pure, clear, neat, undefiled, with, together with, including
- फाकाट्ना** [p^hakatna] **वि.** शुद्ध (निखुर शुद्ध) pure
- फाकाट्ना माखाक्** [p^hakatna mak^hak] **वि.** अशुद्ध impure, unclean
- फाकाट्माक्ना** [p^hakatmakna] **वि.** निखुर कालो blackness
- फाक्** [p^hak] **ना.** सुँगुर domesticated pig

- फाक्के** [p^hakke] **ना.** मोठे घाँस a kind of grass
- फाक्कोङ्मेट्** [p^hakkoŋmet] **ना.** काफल चरी a kind of bird
- फाक्कोडाङ्** [p^hakkoḍaŋ] **ना.** सुँगुरको खोर pig's pen
- फाक्खे** [p^hak^he] **ना.** मोठे a kind of grass
- फाक्खोरा** [p^hak^hora] **ना.** सुँगुरको खोर pig's pen
- फाक्चिलेट्** [p^haktsilet] **ना.** सुँगुरको पाठा piglet
- फाक्छोमा** [p^hakts^homa] **ना.** सुँगुरको बोसो pig's fat

फाक्टाङ् [p^hakʈaŋ] **ना.** १) काँध shoulder २) कुम portion joining the armpit to the end of the shoulder, joint between the upper arm and the shoulder

फाक्नारे [p^haknare] **ना.** गँधे साग a kind of herbal plant

फाक्मा [p^hakma] (1sg pres फाक्डुङ्ङुङ्; 3sg pst फाक्डुए) **क्रि.** छाउनु to roof, to cover

फाक्सा [p^haksa] **ना.** सुँगुरको मासु pork

फागटुरुङ् [p^hagʈurʊŋ] **ना.** जगर short stiff hair on the neck of the pig, coarse hair, bristle

फाङ् [p^haŋ] १) **वि.** बेहोस unconscious, insensible, fainted २) **ना.** मूर्छा faint, unconsciousness

फाङ्गोडो [p^haŋɡoɖo] **ना.** एक किसिमको कीरा a kind of insect

फाङ्गोरो [p^haŋɡoro] **ना.** खाना हुने कीरा an edible insect

फाङ्गलिमा [p^haŋlima] **क्रि.** १) बेहोस हुनु faint, become uncounscious २) मूर्छा पर्नु

फाट्टुर् [p^haʈʈur] **ना.** दोष fault, guilt, blame, accusation

फाट्टुर् लाप्मा [p^haʈʈur lapma] (1sg pres फाट्टुर् लाबुङ्ङुङ्; 3sg pst फाट्टुर् लाबुए) **क्रि. प.** दोष लाउनु to blame

फाट्मा [p^haʈma] (1sg pres फाडुङ्ङुङ्; 3sg pst फाडुए) **क्रि.** छेड्नु to make a hole in, to pierce

फाडुरिक् [p^haɖurik] **ना.** चोया split of bamboo or cane

फादुरि [p^haɖuri] **ना.** चोया split of bamboo or cane

फाना [p^hana] **वि.** रातो red, rosy

फाःना [p^ha:na] **वि.** धेरै रातो very red

फाना टाटा [p^hana ʈaʈa] **ना.** रातो दाग red spot

फानफाने [p^hanp^hane] **ना.** हवाई जहाज aeroplane, aircraft, airliner

फापारा [p^hapara] **ना.** फापर buckwheat

फापमा [p^hapma] (1sg pres फाडुङ्ङुङ्; 3sg pst फाडुए) **क्रि.** १) खोप्नु to make a hole in, to pierce, to prick, २) छेड्नु to pierce, to vaccinate

फाफुकाचोक् [p^hap^hukatsok] **ना.** धामी sorcerer, wizard

फाबालेङ्ना [p^habaleŋna] **वि.** रातै redness

फामा [p^hama] (1sg pres फायुङ्ङुङ्; 3sg pst फायुए) **क्रि.** १) बुन्नु to knit, to weave, to darn, to sew, to embroider २) सहयोग गर्नु to help, to serve, to assist, to aid

फाम्मा [p^hamma] **क्रि.** १) अलमलिनु to be confused, to be puzzled, to be detained २) भुक्किनु ३) बाधा गर्नु ४) भुल्लु to forget, to disremember, to make a mistake, to err, to miss

फाम्लेङ् [p^hamleŋ] **ना.** अलमल confusion, perplexed, confused

फाम्लेङ् चाट्मा [p^hamleŋ ʈaʈma] (1sg pres फाम्लेङ् चाट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst

फाम्लेङ् चाट्टुए] क्रि. प. १) भुक्क्याउनु
trick, fool, deceive २) अल्मलाउनु

फाम्लेङ् चामा [p^hamleŋ tsama] क्रि. प.
१) अलमलमा पर्नु to be confused, to
be puzzled, to be detained २) भुकिनु
to be confused, to be puzzled, to be
detained, to be mistaken

फाराक् [p^harak] ना. १) मलामी शुद्ध गर्ने
कार्य performance to cleanse the dead
procession २) छुटाउने विशेष

फार्कान्जा [p^harkandza] ना. इन्द्रेणी
rainbow

फालाक् फालाक् [p^halak p^halak] वि.
भकभक उम्लिने विशेष

फालाक्ना [p^halakna] वि. टन्टलापुर
glaring, scorching, blazing

फालेक् फालेक् [p^halek p^halek] वि. लाली
redness, ruddiness, rosiness, red glow

फालोक् [p^halok] क्रि.वि. रातो हुने गरी
redness

फाल्वाट् [p^halwat] ना. भलायो kind of
tree, Rhus acuminata (the touch of
which is said to cause swelling)

फाल्वाट् मुङ् [p^halwat muŋ] ना. कालो
च्याउ black mushroom

फास्स्याङ्ना [p^hasrjaŋna] वि. फुस्रो
brownish grey

फिकमा [p^hikma] (1sg pres फिगुङ्दुङ्; 3sg
pst फिगुए) क्रि. प. टिप्नु to pick, to
pluck

फिटिक्पा [p^hiŋkpa] ना. चुङ्की बजाउनु
विशेष pinch

फिट्टाक् [p^hiŋtak] ना. १) रिक्तो empty,
hollow २) एकलै lonely, single

फिनिनि [p^hinini] ना. वरि परि घुम्नु to
roam

फिनिनि खोकमा [p^hinini k^hokma] क्रि. प.
चक्कर लगाउनु to feel dizzy

फिनिफिनि [p^hinip^hini] ना. फनफन turning
round and round

फिनिफिनि कोप्मा [p^hinip^hini kopma] क्रि.
प. परिक्रमण गर्नु

फिनिफिनि रिमा [p^hinip^hini rima] क्रि. प.
परिक्रमण गर्नु

फिपिरिक्ना [p^hipirikna] वि. साँघुरो
narrow

फिपे [p^hipe] ना. पेरुङ्गो (सुँगुर आदिको
पाठा बोक्ने) a small cage made up of
bamboo stripes

फिप्टुन् [p^hiptun] ना. नचेप

फिप्ना [p^hipna] ना. १) चेप २) साँघुरो
narrow ३) चेप्टो flat, smooth

फिप्मा [p^hipma] (1sg pres फिप्टुङ्दुङ्;
3sg pst फिप्टुए) क्रि. १) च्याप्नु to
press, to clasp २) निचोर्नु squeeze,
wring ३) ड्याक्नु ४) चेप्नु squeeze

फिफिबा [p^hip^hiba] ना. धुन वा आवाज
निकाल्नु produce sound

फिफना [p^hip^hna] वि. साँघुरो narrow

फिबिङ् फिबिङ् [p^hibin p^hibin] क्रि.वि.
कुहिएको गन्ध rotten smell

फिमा [p^hima] (1sg pres फिसुङ्दुङ्; 3sg
pst फिसुए) क्रि. १) जिउ तन्काउनु २)
तन्काउनु stretch, grow long, brace up

३) आड तन्काउनु ४) फिँजाउनु to spread out, to disperse, to spread

फिम्मा [p^himma] (1sg pres फिन्डुइटुइ; 3sg pst फिन्डुए) **क्रि. १)** निचोर्नु squeeze, wring, press २) ड्याक्नु ३) अँठ्याउनु to grab

फिरिक्वा [p^hirikwa] **ना.** कोटेरो चरो a kind of bird

फिरिक्वा [p^hiri?wa] **ना.** कोटेरो चरी a kind of bird

फिला [p^hila] **ना.** तिघ्रा thigh

फु [p^hu] **ना. १)** माटोको भाँडो clay pot २) कसौडी kind of cooking pot

फुकको [p^hukko] १) **वि.** सुक्खा dry, dried up, drought २) **क्रि.वि.** सुकेको dry

फुकमा [p^hukma] (1sg pres फुकटुइटुइ; 3sg pst फुकटुए) **क्रि. १)** पुर्नु to fill up २) पुरिनु to be filled, to be buried ३) छोप्नु to cover

फुइ [p^huŋ] **ना.** फूल flower, bloom, blossom

फुइ खेक्मा [p^huŋ k^hekma] **क्रि. प.** बढाइ चढाई गर्नु to exaggerate

फुइजोम् [p^huŋdzom] **ना. १)** थुप्रनु to be heaped or pile २) थुप्रिनु to be piled ३) थुप्रो pile, heap, much, many ४) रास heap, mass

फुइजोम् चोक्मा [p^huŋdzom tsokma] (1sg pres फुइजोम् चोगुइटुइ; 3sg pst फुइजोम् चोगुए) **क्रि. प.** डङ्गुर पार्नु to pile up

फुइजोम् लिमा [p^huŋdzom lima] **क्रि. प.** थुप्रो हुनु

फुइडाइ [p^huŋdai] **ना. १)** बगैँचा garden २) फूलबारी flower garden

फुइनिइ [p^huŋniŋ] **ना.** बोलाउने नाम nickname

फुइबारि [p^huŋbari] **ना.** फूलबारी flower garden

फुइमा [p^huŋma] (1sg pres फुइसुइटुइ; 3sg pst फुइसुए) **क्रि. १)** भेला पार्नु to gather, to collect २) माटोले छोप्नु ३) माटो थुपार्नु ४) थुपार्नु to heap, to pile up, to accumulate

फुइलिइ [p^huŋliŋ] **ना.** फुल नाम nickname

फुजिलेट [p^hudzilet] **ना.** खाना पकाउने माटोको भाँडो a small clay pot

फुजुलुक [p^hudzuluk] **ना. १)** गाउँको नाम name of village २) हाँडी भुन्डिएको जस्तो देखिने ठाउँ place name

फुजुलेट [p^hudzuleŋ] **ना.** माटोको सानो भाँडो a small clay pot

फुटुरिना [p^huʈurina] **वि.** सेताम्मे whitish (as of cotton, grey hair, etc.), state of having white or light around, in full whiteness

फुट्टुम्बुरि [p^huʈʈumburi] **वि.** सेताम्मे whitish (as of cotton, grey hair, etc.)

फुट्टुरिना [p^huʈʈurina] **वि.** सेताम्मे whitish (as of cotton, grey hair, etc.)

फुट्ना [p^huʈna] **वि. १)** सेतो white, white-coloured २) सेताम्मे white

फुटना माकसाबुरुक् [p^hu^tna maksaburuk] *ना.* सेतो माकुरा white spider

फुटफुट आम्मा [p^hu^tp^hu^t amma] *क्रि. प.* फत्र्याक्क फुत्रुक्क उफ्रनु

फुटमा [p^hu^tma] *क्रि. १)* पार्नु to make, to prepare २) गर्नु to do, to perform, to act

फुटलाबो [p^hu^tlabo] *ना. १)* फुसे केरा २) बनमारा

फुटलेइ वाटलेइ [p^hu^tleɪ wə^tleɪ] *अ.मू.* पर्लक्क पुर्लक्क हेराइ

फुनिइना [p^huniɲna] *क्रि.* सिलाउ दिन

फुप्मा [p^hupma] (1sg pres फुडुइडुइ; 3sg pst फुडुए) *क्रि. १)* उखाल्नु to uproot, to tear up by the roots २) छिनाउनु ३) पार्नु to make, to prepare *eg.* कान्छि भान्भाडा इमालिइ उडुइ फुप्मा हिडुए॥ कान्छी बहिनीले रक्सी पारेर सकिन।

फुमा [p^huma] (1sg pres फुयुइडुइ; 3sg pst फुयुए) *क्रि. १)* सिलाउनु to cause to sew २) बुन्नु to knit, to weave, to darn, to sew, to embroider

फुमाबिमा [p^humabima] (1sg pres फुयुइ बिडुइडुइ; 3sg pst फुयुबिडुए) *क्रि. प.* सिलाई दिनु

फुमेट्मा [p^humetma] (1sg pres फुमेट्डुइडुइ; 3sg pst फुमेट्दुए) *क्रि.* सिलाउन लगाउनु

फुम्बा लिक्ना [p^humba likna] *वि.* डल्लो जस्तो गहुँगो heavy

फुम्मा [p^humma] (1sg pres फुन्डुइडुइ; 3sg pst फुन्डुए) *क्रि. १)* धुल्याउनु to powder to dust २) मसिन्याउनु to make fine or thin, to refine ३) ढुट्याउनु

फुरु [p^huru] *ना.* बेहुला बेहुली बीच एक अर्काको जुठो खाने रीत

फुर्किमाइ [p^hurkimaj] *ना. १)* तुफान typhoon, windstorm २) आँधी बेरी hurricane ३) भुमरी whirl, whirlwind ४) हुन्डरी storm; hurricane

फुर्लुइ [p^hurluj] *ना.* चोयाले बुनेको टोकरी bamboo basket

फुर्लुम् [p^hurlum] *ना.* चोयाको टोकरी bamboo basket

फुवाइ [p^huwaɪ] १) *ना.* ठसठस गन्ध २) डुडुडुडु गनाउने

फुवाइ फुवाइ नाम्मा [p^huwaɪ p^huwaɪ namma] *क्रि. प. १)* बास्ना आउनु २) डुडुडुडु गनाउनु

फुसुम् [p^husum] *ना.* मोसो black powder in the smoke of wood, coal, etc. soot

फुस्सेइ [p^husreɪ] *ना.* ठोस solid

फुव्वाचामा [p^hu^ʔwatsama] *ना.* धानको चामलको भात paddy food

फेकुलि [p^hekuli] *ना.* गहत kind (or species of pulse) of vetch, Dolichos uniflorus

फेकुलिक [p^hekulik] *ना.* गहत kind (or species of pulse) of vetch, Dolichos uniflorus

फेक्मा [p^hekma] (1sg pres फेगुइडुइ; 3sg pst फेगुए) *क्रि.* बढार्नु to cleanse with a

broom, to sweep
फेक्ला [p^hekla] *ना.* १) आधा भाग half part *eg.* सिङ् ओफेक्लाचि काट्दुङ् मिहि टुप्पु // दाउराको आधा टुक्राहरू लिएर आगो फुक। २) मकैको अलौटो भात
फेक्साम्बा [p^heksamba] *ना.* चरि अमिलो kind of herb having leaves with sour taste
फेक्स्वामा [p^hekswama] *ना.* चरि अमिलो kind of herb having leaves with sour taste
फेग्मा [p^hegma] (1sg pres फेगुङ्दुङ्; 3sg pst फेगुए) *क्रि.* बढार्नु to cleanse with a broom, to sweep
फेग्माढामा [p^hegmad^hama] (1sg pres फेगुङ्ढाङ्दुङ्; 3sg pst फेगुढोए) *क्रि.* बढारि आउनु
फेग्माप्पा [p^hegmappa] *क्रि.* बढारेर लानु
फेङ्गुवाक् [p^hen^guwak] *ना.* १) पानी नचल्ने मानिस untouchable २) अछुत जात
फेङ्बा [p^hen^gba] *ना.* गोरु bull, ox
फेङ्मा [p^hen^gma] (1sg pres फेङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst फेङ्सुए) *क्रि.* १) जोत्नु to plough, plow २) थिच्नु to press down, to suppress, to compress
फेङ्मासा [p^hen^gmasa] *ना.* गोरुको मासु ox meat
फेङ्साङ् [p^hen^gsaŋ] *ना.* १) देब्रे left २) बायाँ left

फेजिरिक् [p^hedzirik] *ना.* १) अंश पर्नु २) स्याउँस्याउँती कीरा पर्नु
फेटुकेक् [p^het^hukek] *ना.* तान बुन्दा कपडा तन्काउने साधन
फेटुलो [p^het^hulo] *वि.* १) कमजोर weak २) खुकुलो feeble
फेटेङ्वाटेङ् [p^het^hen^gwa^hteŋ] *अ.मू.* पर्लक्क पुलुक् पल्टाउने विशेष
फेटेरेङ्बा [p^het^hereŋba] *ना.* चटचाङ्ग lightning
फेट् [p^het^h] *ना.* फूल flower, blossom, flower, bloom
फेट्टा [p^het^ht^ha] *ना.* विवाहमा लगाउने श्रीपेच जस्तो टोपी cap of wedding
फेट्योक्ना [p^het^hjo^hkna] *वि.* कमजोर weak, feeble
फेट्लुम् [p^het^hlum] *ना.* बन्चरो (विशेष चटचाङ्बाट बनेको) axe
फेनाक् [p^henak] *क्रि.* हिँड
फेनागेट्टा [p^henaget^ht^ha] *क्रि.वि.* जाँदै गर
फेनाबु [p^henabu] *ना.* रुख कटहर jack-fruit
फेनाबो [p^henabo] *ना.* रुख कटहर jack-fruit
फेनाहाक् [p^henahak] *क्रि.* हिँड
फेन्डिक् [p^hendjik] *ना.* बन्चरो axe
फेन्मा [p^henma] (1sg pres फेन्डुङ्दुङ्; 3sg pst फेन्डुए) *क्रि.* १) खोल्नु to open, to undo, to uncover २) फुकाउनु to unknot, untie, unfasten, let loose; unfold, take off, undo

फेप्मा [p^hepma] (1sg pres फेडुङ्दुङ्; 3sg pst फेडुए) १) **ना.** पाद fart, breaking wind from the anus २) **क्रि.** लुछ्नु to pull out by force, to tear out, to snatch, pull out **eg.** टाँकी घाँसा चेप्मा लिनिना फेप्मा कोन्युक् ॥ टाँकीको घाँस काट्नु हुँदैन लुछ्नु पर्छ। ३) **क्रि.** पुराइ दिनु **eg.** ना भाम्भाङ्माना डाबे आसेन् आप्बालाक् फेप्मा कोन्निगै? यो काकाको खुकुरी हिजो ल्याएको पुराइ दिनु पर्दैन?

फेप्माबिरि [p^hepmabiri] **ना.** सिँधेनुन rock-salt from the Indus

फेप्ला [p^hepla] **ना.** अलौटो मकैको भात

फेबा [p^heba] **ना.** कीरा insect, worm, germ

फेबा ठामा [p^heba t^hama] **क्रि. प. १)** कीरा लाग्नु २) कीरा पर्नु

फेमा [p^hema] (1sg pres फेसुङ्दुङ्; 3sg pst फेसुए) **क्रि. १)** फैल्याउनु to spread २) पादनु to fart, to breaking wind ३) फिँजाउनु to spread out, to disperse, to spread ४) उघार्नु to open, to uncover

फेमेप्मा [p^hemepma] **क्रि.** फैलाउन लगाउनु

फेम्मा [p^hemma] **क्रि. १)** हावा चल्नु wind blow २) फुकाल्नु to untie, to unfasten, to let loose, to take off, to put off, to undo ३) गाँठो फुकाउनु ४) खोल्नु to open, to undo, to uncover

फेयाक् [p^hejak] **ना. १)** कपाल head, skull, hair (of the head) २) केश hair of the head

फेरा [p^hera] **क्रि.वि. १)** पल्ट to, toward २) समय time, period

फेराँ चोगमा [p^hera tsogma] (1sg pres फेराँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst फेराँ चोगुए) **क्रि. प.** साटफेर गर्नु to replace, to change

फेराँ लिमा [p^herajalima] **क्रि. १)** बदल्नु to change २) लुगा फेर्नु

फेलेलेबा [p^heleleba] **ना.** जथाभाबी बोल्ने

फेल्फेल् [p^help^hel] **ना.** चकचक restlessness, nimbleness, swiftness, unsteadiness

फेसिङ्बो [p^hesinjbo] **ना.** कटुस (दाना, पात ठूलो भएको) chest nut

फेस्केक् वास्केक् [p^hesrek wasrek] **अ.मू.** सल्याकसुलुक आवाज

फोक् [p^hok] **ना.** पेट belly, stomach, womb

फोक् इप्मा [p^hok ipma] **क्रि.** अघाउनु to feed to the full, to be satisfied

फोक्चिक् [p^hoktsik] **क्रि.वि.** प्याट्ट with sound of a light stroke or slap, with bursting sound (as of a pot or glass when it breaks)

फोक्चिक् हेट्मा [p^hoktsik he[tma] (1sg pres फोक्चिक् हेडुङ्दुङ्; 3sg pst फोक्चिक् हेडुए) **क्रि. प. १)** प्याट्ट फुट्नु २) फोर्नु to break, to cleave, to crush, to smash ३) टुट्नु to be broken

फोक्चिबा [p^hoktsiba] **ना.** ठेट्ना मकै

फोकमा [p^hokma] (1sg pres फोगुङ्दुङ्; 3sg pst फोगुए) **क्रि. १)** उठाउनु to wake, to lift, to raise २) उचाल्नु to

raise, to lift, to carry ३) बिउंभाउनु
awaken, arouse

फोक्लुङ् काट्मा [p^hokluŋ kaʈma] **क्रि. प.**
पेट अघाउनु feed to the full, to be
satisfied

फोगुन् [p^hogun] **क्रि. न उठ**

फोग्निङ्ना [p^hogniŋna] **क्रि. उठाउ दिन**

फोग्मा [p^hogma] (1sg pres फोगुङ्ङुङ्; 3sg
pst फोगुए) **क्रि. पैसा उठाउनु**

फोङ्फोङ्बा [p^hoŋp^hoŋba] **ना. बन्दुक**
gun, pistol, musket, rifle

फोङ्मा [p^hoŋma] (1sg pres फोङ्सुङ्ङुङ्;
3sg pst फोङ्सुए) **क्रि. पङ्काउनु to blast**

फोट्फोट् [p^hoʈp^hoʈ] **क्रि.वि. १) बुर्लुक**
बुर्लुक (उफ्रिनु विशेष) २) बुरुकबुरुक

फोट्फोट् आम्मा [p^hoʈp^hoʈ amma] **क्रि. प.**
बुरुकबुरुक उफ्रिनु

फोट्मा [p^hoʈma] (1sg pres फोट्ङुङ्ङुङ्;
3sg pst फोट्दुए) १) **क्रि. सुकाउनु to**
dry, to make dry २) **क्रि. मिसिनु to be**
mixed ३) **ना. मिश्रण mixture, mixing,**
infusion ४) **क्रि. मिसाउनु to mix, to put**
together, to blend, to mingle, to add to

फोट्रोक् [p^hoʈroʈ] **क्रि.वि. बुर्लुक उफ्रिने**
विशेष

फोट्लोक् [p^hoʈloʈ] **वि. १) हल्लिने २)**
छचल्किने

फोट्लोक्ना [p^hoʈloʈkna] **ना. आधा पानी**
वा दूध

फोडाराना [p^hoʈaraana] **वि. १) सङ्ने**
(अन्न) २) माउले खाएर मकिएको

फोङ्मा [p^hoŋma] (1sg pres फोङुङ्ङुङ्;
3sg pst फोङुए) **क्रि. मुछ्नु to entangle,**
to mix, to knead, to squeeze and press
(flour, etc.) by putting water in it

फोप्चा [p^hoptsa] **ना. पोइला act of**
running off (of a woman) with a man

फोप्चा खाट्मा [p^hoptsa k^haʈma] (1sg pres
फोप्चा खाट्नाँ; 3sg pst फोप्चा खाडे)
क्रि. प. १) भागेर जानु २) पोइल जानु

फोप्चा खाप्मा [p^hoptsa k^hapma] **क्रि. प.**
पोइल जानु

फोप्चिबा [p^hoptsiʈba] **ना. लाटोकोसेरो**
owl

फोप्चिवा [p^hoptsiʈwa] **ना. १)**
लाटोकोसेरो owl २) उल्लू owl

फोप्मा [p^hopma] (1sg pres फोट्ङुङ्ङुङ्;
3sg pst फोट्दुए) **क्रि. १) सुकाउनु to**
dry, to make dry २) **मुछ्नु to knead, to**
squeeze and press (flour, etc.) by
putting water in it ३) **मिसाउनु to mix,**
to put together, to blend, to mingle, to
add to ४) **छोप्नु to cover**

फोमा [p^homa] **क्रि. १) कोट्याउनु २)**
खोतल्नु to dig into, to make hole in, to
hollow out

फोमे [p^home] **ना. खाने तामा edible**
bamboo shoot

फोम् [p^hom] **ना. असिना hail, hailstone**

फोरोक् [p^horoʈ] **ना. १) भ्यागुतो frog**
२) खोसे भ्यागुतो

फोर्कोन्डिमेट् [p^horkoŋdimeʈ] **ना. १)**
चेपागाँडा young frog or toad, tadpole

- २) घनटाउके having hammer-sized head, dull
- फोसोफोसो** [p^hosop^hoso] **ना.** १) कानेखुसी whisper, secret canvassing
२) खासखुस whisperingly secretly in telling, whispering
- फोसोफोसो चेकमा** [p^hosop^hoso tsekma] (1sg pres फोसोफोसो चेकडा **क्रि. प.** कानेखुसी गर्नु to whisper
- फोसोफोसो मुकमा** [p^hosop^hoso mukma] **क्रि. प.** खासखुस सुन्नु
- फोसोरोके** [p^hosoroke] **ना.** दादुरा measles
- फोसेङ्ना** [p^hosreŋna] **वि.** खस्रो coarse, rough, rugged
- फोस्रोके** [p^hosroke] **ना.** दादुरा measles
- फोऱइ** [p^hoʔi] **ना.** पटुका cloth tied round the waist, waistband, girdle, belt, sash
- फोऱइ रेकमा** [p^hoʔi rekma] (1sg pres फोऱइ रेक्टुङ्ङुङ्; 3sg pst फोऱइ रेक्टुए) **क्रि. प.** पटुका बाँध्नु
- फोऱयि** [p^hoʔji] **ना.** पटुका cloth tied round the waist, waistband, girdle, belt, sash
- फोऱयि रेकमा** [p^hoʔji rekma] (1sg pres फोऱयि रेक्टुङ्ङुङ्; 3sg pst फोऱयि रेक्टुए) **क्रि. प.** पटुका कस्तु
- फ्याक फुप्मा** [p^hjak^h p^hupma] **क्रि. प.** केश फुल्नु
- फ्याक्** [p^hjak] **ना.** १) कपाल hair २) केश hair
- फ्याक् काहेक्** [p^hjak kahek] **ना.** १) कपाल काट्ने मानिस २) हजाम barber

- फ्याक् खोकमा** [p^hjak k^hokma] (1sg pres फ्याक् खोक्टुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् खोक्टुए) **क्रि. प.** केश खौरिनु (पहिलो केश काट्ने संस्कार)
- फ्याक् फामा** [p^hjak p^hama] (1sg pres फ्याक् फायुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् फायुए) **क्रि. प.** कपाल बाट्नु
- फ्याक् लेप्मा** [p^hjak lepma] (1sg pres फ्याक् लेडुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् लेडुए) **क्रि. प.** कपाल छोड्नु
- फ्याक् हिप्मा** [p^hjak hipma] (1sg pres फ्याक् हिबुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् हिबुए) **क्रि. प.** कपाल खौरिनु
- फ्याक् हेकमा** [p^hjak hekma] (1sg pres फ्याक् हेगुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् हेगुए) **क्रि. प.** कपाल काट्नु
- फ्याक् होप्मा** [p^hjak hopma] (1sg pres फ्याक् होप्डुङ्ङुङ्; 3sg pst फ्याक् होप्डुए) **क्रि. प.** १) कपाल धुनु २) केश धुनु
- फ्याक्ला** [p^hjakla] **ना.** च्याख्ला half crushed maize grain
- फ्याङ्** [p^hjaŋ] **वि.** १) सबै the whole of, everyone of, all, the whole, everything २) पुरै the whole
- फ्याङ् छुम्मा** [p^hjaŋ ts^humma] **क्रि. प.** १) एकत्रित गर्नु २) सबै भेला पार्नु
- फ्याङ् युमा** [p^hjaŋ juma] **क्रि. प.** १) सबै पुग्नु २) सम्पन्न हुनु
- फ्याङ् लाप्मा** [p^hjaŋ lapma] **क्रि. प.** १) सिद्याउनु २) सबै सक्नु ३) टुङ्ग्याउनु finish, complete, bring to a conclusion

फ्याङ् लाप्मा [p^hjaŋ lapma] क्रि. प. १)
पुरा गर्नु २) पुरा गर्नु
फ्लाक् फ्लाक् [p^hlak p^hlak] क्रि.वि. पानी
उम्लिने विशेष
फ्वाक् [p^hwak] ना. १) चिर्नु विशेष २)
फुटाउनु विशेष
फ्वाक् साम्मा [p^hwak samma] (1sg pres
फ्वाक् साम्मुङ्दुङ्; 3sg pst फ्वाक्

साम्मुए) क्रि. प. आधा पार्नु
फ्वाङ् [p^hwaŋ] वि. चहकिलो lustrous,
piquant, brilliant, splendid
फ्वारि [p^hwari] ना. फोहोर dirty, obscene,
contemptible, despicable, unclean, dirt,
filth
फ्वारिक् [p^hwarik] ना. फोहोर dirty,
obscene, unclean, dirt, filth

ब

बाइरि [bairi] ना. बयर the jujube-tree
बाकाँइलो [bakāilo] ना. एक प्रकारको
बोट tree
बाकुलो [bakulo] वि. बाक्लो thick, dense
बाकेँचा [baketsa] ना. बगैँचा garden
बागालिमा [bagalima] क्रि. बग्नु to flow
बागौरै [bagA^hre] ना. धुपौरै person who
handles a vessel with a long spout for
pouring out incense
बाङ्गोवालिमाङ् [baŋgawalimaŋ] ना. शिर
पूजा (स्त्री)
बाङ्गवारि [baŋgwari] ना. धयैँरो रुखको
बोट a kind of tree
बाङ्ना [baŋna] वि. फराकिलो wide,
extended, extensive, spacious
बाङ्ना डेन् [baŋna ðeŋ] ना. फराकिलो
ठाउँ wide place
बाट्टोना याक्ठेरेक् [baṭṭona jak^hereḱ] ना.
ठूलो भिर big steep
बान्मा [banma] क्रि. १) अवरोध गर्नु to
make hindrance, to make obstacle, to
disturb, to obstruct २) भुल्याउनु ३)

बाधा दिनु
बान्माढेन्मा [banmaq^henma] क्रि. १)
अवरोध गर्नु २) बाधा दिनु
बाबा [baba] ना. नमस्कार greeting,
respectful salutation
बाबारा [babara] ना. १) सेल रोटी २)
रोटी bread
बाबु मामु [babu mamu] ना. केटाकेटी (६-
१५ वर्ष सम्मका) children
बाम्मा [bamma] १) क्रि. अलमलिनु to
forget, to disremember, to be confused
२) क्रि. अवरोध दिनु to interrupt ३)
ना. बाधा obstacle, obstruction, block,
restraint
बाम्माढेन्मा [bammaq^henma] क्रि. १)
अवरोध गर्नु to obstruct २) बाधा दिनु
बारा हाम्मा [bara hamma] (1sg pres बारा
हाम्मुङ्दुङ्; 3sg pst बारा हाम्मुए) क्रि.
प. बार बार्नु to fence
बारि हाम्मा [bari hamma] (1sg pres बारि
हाम्मुङ्दुङ्; 3sg pst बारि हाम्मुए) क्रि.
प. बार बार्नु to fence

बारखा [bark^ha] *ना.* वर्षा year
 बारखाडा [bark^hajja] *ना.* वार्षिक yearly, annual
 बारगाट् [baragat] *ना.* १) शक्ति power, strength, might, energy, nerve, vigour, ability, capacity, efficacy, force २) पौरख prowess, valour, virility, earning
 बासान्ति [basantj] *ना.* भीमसेन पाती a kind of herbal plant
 बिख [bik^hΛ] *ना.* विष poison
 बिखिमा [bik^hima] *ना.* बोजो a kind of herbal plant
 बिखुमा [bik^huma] *ना.* बोजो giger-like marsh-growing plant which is chewed as an antidote for sore throat
 बिचकिनि [bitskini] *ना.* कानमा लगाउने चाँदीको गहना silver ornament
 बिट्ठाइना [bit^haina] *ना.* १) बिकामे worthless, useless २) व्यर्थ worthless, useless, vain
 बिरिबिरि काकुम्बे [biribiri kakumbe] *ना.* एक प्रकारको खेल game
 बिसु [bisu] *ना.* बैसाखी चाड name of a festival
 बुकुलुकना [bukulukna] *ना.* १) बलियो strong, powerful २) मोटो fat, plump
 बुगेबुगे [bugebuge] *ना.* सातो बोलाउने to call spirit back
 बुङ्बुङ् [buŋbuŋ] *ना.* १) मीठो बास्ना aroma २) मगमग बास्ना ३) बास्ना आउने

बुङ्बुङ् नाम्मा [buŋbuŋ namma] *क्रि. प.* मीठो बास्ना आउनु
 बुजिबुजि [budzibudzi] *क्रि.वि.* नुहाउनु (बाल शब्द) to bathe
 बुभा चोकमा [budz^ha tsokma] *क्रि. प.* बुभनु to know, to perceive, to comprehend, to understand, to find out
 बुडुलुक [buduluk] *वि.* फ्यात्त
 बुलुङ्बुलुङ् [buluŋbuluŋ] *क्रि.वि.* नुहाउनु (बाल शब्द) to bathe
 बुसुवा [busuwa] *ना.* भुस chaff, husk
 बेङ् [beŋ] *वि.* चेप्टो flat, smooth
 बेङ्खोरे [beŋk^hore] *ना.* अपाङ्ग (खुट्टा खोच्याउने) crippled, disabled
 बेङ्ना [beŋna] *वि.* १) चेप्टो flat, smooth २) फराकिलो wide, extended
 बेङ्बेङ् [beŋbeŋ] *वि.* १) च्याप्टो flat, smooth and level २) चेप्टो flat, smooth
 बेङ्सि [beŋsi] *ना.* १) खेत watered field (especially paddy-field) २) खेती farming, cultivation, agriculture
 बेट्लुक [betluk] *वि.* लुलो loose, slack, feeble, to be softened, to be relaxed
 बेठा [bet^ha] *ना.* बेथा labour pain, labour in childbirth, pain during childbirth
 बेपार [beparΛ] *ना.* व्यापार trade, commerce, business, trading, occupation
 बेबे [bebe] *ना.* फोहोर बाल शब्द
 बेम्बेम् [bembem] *ना.* अम्बक बाल शब्द guava

बेला [bela] *ना.* १) समय time, occasion, period २) बखत season, era

बेला लिमा [bela lima] *क्रि. प.* समय हुनु

बेलाउन्टि [belaunt̪i] *ना.* अम्बा guava

बेलिफुङ् [belipʰuŋ] *ना.* चमेली फुल a kind of flower

बेलुन्टि [belunt̪i] *ना.* अम्बा guava

बेलुप् [belup] *ना.* सानो भ्यागुतो small frog

बेलेक्वा [belekwa] *वि.* पुरानो old, ancient, worn out

बेलेत्रवा [beleʔwa] *ना.* थाङ्ना rags, ragged pieces of cloth

बेलोन्टि [belont̪i] *ना.* अम्बा guava

बेसा खाट्मा [besa kʰaʈma] *क्रि. प.* १) पैँचो लगाउनु २) खानाको लागी केही कुराहरू खोज्न जानु वा साट्नु

बेसाह [besahʌ] *ना.* खाने वा अन्य थोकहरू साट्नु

बेत्रवा [beʔwa] *ना.* हाँस duck

बेत्रवा उठिन् [weʔwa ut̪ʰin] *ना.* हाँसको अण्डा duck's egg

बेत्रवासा [weʔwasa] *ना.* हाँसको मासु duck's meat

बो [bo] १) *निया.* अरे word used to indicate that the preceding words are quoted from someone else, exclamation of anger, disrespect or surprise, oh २) *निया.* हरे word unexpectedly used to express anxiety, grief, despair, sympathy, condolence, etc. ३) *निया.* रे particle expression of uncertainty ४)

क्रि.वि. धेरै much, many, plentiful ५)

क्रि.वि. बढी more, much

बोक्टि [bokʈi] *ना.* बाँसको चोयाबाट बनाएको सानो ढाकी वा डालो a small bamboo basket

बोक्टिमा [bokʈima] *ना.* सानो डालो a small bamboo basket

बोक्वारिङ् [bokwariŋ] *ना.* पोखरी lake, pool, pond

बोगा [boga] *वि.* धेरै (पशुपक्षी वा अन्य) more

बोङ् [boŋ] *ना.* १) फुल्नु to swell up, to show anger in pride २) सुन्निनु to swell

बोङ्गा [bonga] *ना.* फोका bubble, blister, boil

बोङ्लिमा [boŋlima] *क्रि.* १) सुनिनु to be swelled २) पुटुक्क हुनु

बोटे [boʈe] *निया.* अरे word used to indicate that the preceding words are quoted from someone else, exclamation of anger, disrespect or surprise, oh

बोडोम् [boʈom] *ना.* बदाम almond

बोडोलोक् [boʈolok] *क्रि.वि.* भ्यात्त हग्नू विशेष

बोना [bona] *वि.* १) धेरै (निर्जीव वस्तु) many २) थुप्रै lot of, plenty, many

बोबो [bobob] *ना.* फलफूल बाल शब्द fruits

बोर [borʌ] *ना.* बर banyan tree

बोरा [bora] *ना.* भटमास soya bean

बोल [bolʌ] *ना.* १) शक्ति power, strength, might, force २) उर्जा power,

energy ३) तागत
बोल्लेउ [bolleu] *ना.* बलियो strong,
 powerful
बोसोन्टा [boson[a] *ना.* बेँसीमा हुने रुख a
 tree in lowland

ब्याङ्गिसि [bjaŋsi] *ना.* खेत watered field
 (especially paddy-field)
ब्याडा [bjaɖa] *ना.* बिउ उमाने ब्याड
 nursery

भ

भाकाराक् चोक्मा [bʰakarak tsokma] (1sg
 pres भाकाराक् चोगुङ्गुङ्; 3sg pst
 भाकाराक् चोगुए) *क्रि. प.* भताभुङ्ग
 पार्नु
भाकाराक् नामा [bʰakarak nama] (1sg pres
 भाकाराक् नाडुङ्गुङ्; 3sg pst भाकाराक्
 नाडुए) *क्रि. प.* भताभुङ्ग छोड्नु
भागा [bʰaga] *क्रि.वि.* १) भाग part,
 protion २) अंश share, portion
भाङ्गेराजा [bʰaŋgeradza] *ना.* लाम्पुछे चरा
 having a long tail bird
भातेर [bʰaterʌ] *ना.* भतेर big feast,
 banquet, festival dinner
भान्डुवाट् [bʰanɖuwaɪ] *ना.* बर्रो (वनस्पति)
 terminalia belerica
भान्ड्वाट् [bʰandʒwaɪ] *ना.* बर्रो kind of
 tree, Terminalia belerica
भान्द्रा [bʰandra] *ना.* १) गोठ cow
 house, cowshed, byre २) ग्वाली ३)
 खोल्मा small shed made near one's
 house for keeping cattle, cowshed ४)
 कटेरो shed, hovel, hut
भान्भाने [bʰanbʰane] *ना.* हवाई जहाज
 aeroplane
भान्भाने लाम्बो [bʰanbʰane lambo] *ना.*
 हवाई यात्रा

भाम्बाङ् [bʰambʌŋ] *ना.* काका uncle
भाम्भाङ् [bʰambʰaŋ] *ना.* काका father's
 younger brother, uncle
भारा [bʰara] *ना.* १) बाहिर outside, out,
 outwards, away, abroad २) परदेश
 foreign country ३) बाह्य outer, foreign
भारा इम्मा [bʰara imma] *क्रि. प.* बाहिर
 सुत्नु
भारा होट्मा [bʰara hoɪma] (1sg pres भारा
 होट्हुङ्गुङ्; 3sg pst भारा होट्हुए) *क्रि.*
 प. बाहिर निकाल्नु
भारा होप्मा [bʰara hoɪma] (1sg pres भारा
 होट्हुङ्गुङ्; 3sg pst भारा होट्हुए) *क्रि.*
 प. बाहिर निकाल्नु
भारागा [bʰaraga] *ना.* विदेशी foreign,
 foreigner
भाराटिमा [bʰaraɪima] *क्रि.* दिशा गर्नु to
 bowel
भारालेङ् [bʰaraleŋ] *क्रि.वि.* बाहिर पट्टी
 outside
भान्याक् [bʰaɪjak] *ना.* १) माथिबाट केही
 कुरा थुपो हाल्नु २) हालिदिनु to put
 into
भान्वाट् [bʰaɪwaɪ] *ना.* १) धोती cloth
 worn round the waist by male Hindus,

dhoti, loincloth २) पूजाहारीले लगाउने लँगौटी ३) भाङ्ग्रा sack cloth

भिट्रा [b^hiʈra] **ना.** भित्र in, inside, within, into

भिट्रा लिमा [b^hiʈra lima] **क्रि. प.** भित्र हुनु to be inside

भुकुलुक [b^hukuluk] **वि.** मोटो fat, plump

भुकुलुकना [b^hukulukna] **ना.** १) बलियो strong २) मोटे मानिस fat man

भुकुलुकमा [b^hukulukma] **वि.** १) बलियो strong २) मोटो fat, plump

भुङ् [b^huŋ] **ना.** लड्नु (बाल शब्द)

भुजुङ्गो [b^huʒuŋgo] **ना.** १) जाँड हालने भाँडा metal pot २) फवाँसी metal pot

भुटुन् [b^huʈun] **ना.** तेल oil

भुट्टुक [b^huʈʈuk] **ना.** सेतो डल्ले च्याउ round mushroom

भुट्टुटे [b^huʈʈuʈe] **ना.** मोटरसाइकल motercycle

भुम्भु [b^humb^hu] **ना.** दाजु elder brother

भुलाकि [b^hulaki] **ना.** बुलाकी nose jewel hanging from the center of the nose

भुसा [b^husa] **ना.** तमाखु tobacco

भुसा फोप्मा [b^husa p^hopma] (1sg pres भुसा फोट्टुङ्गुङ्; 3sg pst भुसा फोट्टुए) **क्रि. प.** सुती सुकाउनु dry tobacco

भुसुक [b^husuk] **ना.** फोहर dirt

भुसुप्ना [b^husupna] **ना.** फोहोर dirty, foul, unclean, dirt, filth

भुसुन्वा [b^husu^hwa] **ना.** १) भुस chaff, husk २) कसिङ्गर rubbish, filth, dirt

भे [b^he] **ना.** फराकिलो पार्ने विशेष wide

भे फेमा [b^he p^hema] (1sg pres भे फेसुङ्गुङ्; 3sg pst भे फेसुए) **क्रि. प.** १) फैलाउनु to spread, to stretch out, to scatter २) फराकिलो पार्नु to make wide ३) फिँजाउनु to spread out, to disperse, to spread

भेकोक्ना [b^hekokna] **ना.** लुते suffering from itch or scabies, weak, sickly

भेक्सुक [b^heksuk] **ना.** कपाल छोड्नु to let hair down

भेक्सेङ् [b^hekseŋ] **वि.** जिङ्ग्रिङ्ग्रा

भेङ्भेङ्ग्राजा [b^heŋb^heŋradza] **ना.** लाम्पुछ्रे चरा having a long tail bird

भेटापमा [b^heʈapma] **क्रि.** फैलिनु to spread, to extend, to be diffused

भेटोक् [b^heʈok] **क्रि.वि.** १) थुक्क in a way of sitting down upon the heels, in squatting position २) थ्याच्च in squatting position

भेटोक् युङ्मा [b^heʈok juŋma] (1sg pres भेटोक् युङ्सुङ्गुङ्; 3sg pst भेटोक् युङ्सुए) **क्रि. प.** थ्याच्च बस्नु

भेट्लेन्वा [b^heʈle^hwa] **ना.** छल (पानीको) wave, tide, ripple

भेट्लोक् [b^heʈlok] **वि.** १) खुकुलो loose, not tight २) भुँडी भ्यात्त बहिरा निस्कनु ३) फितलो breakable, fragile

भेट्लोक् लिमा [b^heʈlok lima] **क्रि. प.** खुकुलो हुनु

भेडालुक् [b^heʈaluk] **ना.** भद्दा unshapely, disfigured, ill-looking, bulky, clumsy,

- ugly, awkward, ludicrous
- भेनिक्** [b^henik] *ना.* बिहान morning, daybreak, dawn, in the morning, at daybreak, at dawn
- भेन्ना** [b^henna] १) *ना.* बिगिनु विशेष २) *वि.* अग्लो high, tall
- भेन्नाटोऱ्वा काचोक्बा** [b^hennaɔ[?]wa katsokba] *ना.* अपराधी blameworthy, culpable, criminal, culprit, wrong-doer, transgressor, offender
- भेन्मा** [b^henma] *क्रि.वि.* चालचलन way of doing, habit, manner, behaviour conduct, heredity, custom
- भेया** [b^heja] *ना.* विवाह marriage, wedding
- भेरेङ्** [b^hereŋ] *वि.* १) टहटह brilliantly (as the shining of the moon), brilliant, shining (of the moon) २) उज्यालो bright, cheerful, light, brightness ३) प्रसन्न cheerful
- भोक्सुक** [b^hoksuk] *ना.* ठूलो खालको चिल a big eagle
- भोगेमाला** [b^hogemala] *ना.* धागोबाट बनेको माला विशेष गरि केटाले लगाउने garland
- भोङ्ग्रेट** [b^hoŋreɕ] *क्रि.वि.* ढकमक्क in abundant blossom
- भोङ्गेरेङ्** [b^hoŋgerɕ] *क्रि.वि.* १) ढकमक्क in abundant blossom २) नाक ठूलो बनाउनु विशेष
- भोटुके** [b^hoɕuke] *ना.* खुर्पा large pruning knife, cutting tool (bigger than a sickle)
- भोटुकेट** [b^hoɕuket] *ना.* खुर्पा large pruning knife, cutting tool (bigger than a sickle)
- भोटो** [b^hoɕo] *ना.* गन्जी vest, kind of sweet yam
- भोम्भोम्ला** [b^homb^homla] *ना.* थुंगे फुल a kind of flower, marigold
- भोलोभोलो** [b^holob^holo] *क्रि.वि.* भुलभुल in a way of flowing out slowly, with continuous oozing (as of water, blood, tears, etc.)
- भोसुङ्गवाट** [b^hosungwat] *ना.* पात पतिङ्गर dropped leaves
- भोसोक्** [b^hosok] *क्रि.वि.* १) दलदल swamp २) सिमसार
- भ्या** [b^hja] *ना.* विवाह marriage, wedding, betrothal, marriage, wedding
- भ्या चोक्मा** [b^hja tsokma] (1sg pres भ्या चोगुङ्गुङ्; 3sg pst भ्या चोगुए) *क्रि. प.* विवाह गर्नु to marriage
- भ्याङ्भ्याङ्** [b^hjaŋb^hjaŋ] *ना.* हाँस (बाल शब्द) duck
- भ्यानिक** [b^hjanik] *ना.* बिहान morning, daybreak, dawn, in the morning, at daybreak, at dawn
- भ्यालिनिगेटनिना** [b^hjaliniŋeɕnina] *ना.* अविवाहित unmarried, single, bachelor, spinster
- भ्वाङ्** [b^hwaŋ] *ना.* दुलो (च्यातेर दुलो भएको ठाउँ) hole
- भ्वाङ्** [b^hwaŋ] *वि.* १) प्रकाश light, brightness, sunshine २) उज्यालो bright, light, brightness

म

माइ [mai] *निपा.* नि emphatic particle
word used at the end of a sentence to
give emphasis

माइढा [maid^ha] *क्रि.वि.* १) बेस्मारी
excessively २) बेस्सरी

माइना [maina] *ना.* महिना month, month

माकुन्भेरेक् [makund^herek] *वि.* कालो
blackness, darkness, black, dark

माकुन्धेरेक् [makund^herek] *वि.* अति
कालो very black, darkness

माके [make] *ना.* मकै maize

माके टेन्मा [make t^henma] *क्रि. प.* मकै
छर्नु

माके ठोङ्मा [make t^hoŋma] (1sg pres
माके ठोङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst माके
ठोङ्सुए) *क्रि. प.* मकै बनाउनु

माके पुम्मा [make pumma] (1sg pres माके
पुन्डुङ्दुङ्; 3sg pst माके पुन्डुए) *क्रि. प.*
मकै गोड्नु

माके फुङ् [make p^huŋ] *ना.* धानचमरा a
maize flower

माके फुङ्मा [make p^huŋma] (1sg pres
माके फुङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst माके फुङ्सुए)
क्रि. प. मकै थुपार्नु

माकेचामा [maketsama] *ना.* मकैको
चामलको भात

माकेचालेप्पा [maketsaleppa] *ना.* मकैको
रोटी

माकेबोरा [makebora] *ना.* मकै भटमास

माकोरोक् [makorok] *ना.* १) जुरेली kind
of crested bird २) भुङ् जुरेली

माक्कोरोक् [makkorok] *ना.* रातो-कालो
जुरेली a kind of bird

माक्डा [makŋa] *ना.* लिम्बुनि माछा a kind
of fish

माक्डासा [makŋasa] *ना.* लिम्बुनि माछा a
kind of fish

माक्चा [maktsa] *ना.* उसिनेको गहत

माक्चिक् [maktsik] *ना.* कोठी mole

माक्चिलिक् [maktsilik] *ना.* सानो कमिला
a small ant

माक्ताम् [maktam] *ना.* भोलो (रुख) a kind
of tree

माक्तुक् [mak^tuk] *ना.* काने च्याउ a kind
of mushroom

माक्तुप् [mak^tup] *ना.* काने च्याउ a kind
of mushroom

माक्ना [makna] *ना.* कालो blackness,
darkness black, dark

माक्ना धान्ढा [makna d^hand^ha] *वि.* १)
कालो व्यापार २) तस्कर smuggler,
robber

माक्फा [makp^ha] *ना.* दुङ्ग्रो बाँस a kind
of bamboo

माक्फेन्सुबेन् [makp^hensuben] *ना.* धन
सम्पति wealth, property

माक्फेन्सुबेन् [subenmakp^hen] *ना.* धन
सम्पत्ति wealth and property,
possessions

माक्फेन्सुबेन् डाङ्बा [subenmakp^hen
daŋba] *ना.* सम्पत्तिवाला

माक्मा [makma] क्रि. १) डढाउनु burn
२) कालो हुनु

माक्सा [maksā] ना. भालु bear, bear

माक्साबुरुक् [p^hana maksaburuk] ना.
माकुरा spider

माक्सालुकमा [maksalukma] ना. भालु
च्याउ a kind of mushroom

माखाइ [mak^hai] क्रि. होइन र

माखाक् [mak^hak] क्रि. होइन not n eg.
det., interj. and n eg., no

मागारभुजा सागा [magarb^hudza saga] ना.
लट्टे साग a kind of leafy vegetable

माग्मा [magma] (1sg pres मागुङ्गुङ्गुः 3sg
pst मागुए) क्रि. १) देख्नु to see, to look
at, to observe, to behold, perceive २)
डढाउनु burn ३) जलाउनु burn, light

माङ् [maŋ] ना. देवता deity, God

माङ्काटा [maŋkaṭa] ना. १) देउता आउने
मानिस a person whom spirit comes २)
अगमवक्ता prophet

माङ्गुवा [maŋguwa] ना. चील eagle

माङ्गो [maŋgo] ना. लसुन garlic

माङ्गोवा [maŋgowa] ना. चील eagle

माङ्गवा [maŋgwa] ना. चिल eagle

माङ्घिरि [maŋ^hiri] ना. सलह locust

माङ्गालिबोङ् [maŋgalibon] ना. आरु
peach, peach

माङ्जा [maŋdza] ना. १) पूजामा चढाउने
भात २) भगवानलाई चढाउने प्रासाद
offerings in a worship

माङ्जामेट् [maŋdzamet] ना. १) दुधिलो
च्याउ a juicy mushroom २) तरकारी
खाने तामा edible bamboo shoot

माङ्जो [maŋdzo] ना. १) ख्याल ख्याल
joking २) भुटो false, untrue, untruthful
३) असत्य untrue, false, unfaithful

माङ्जो चेक्मा [maŋdzo tsekma] क्रि. प.
भुटो बोल्नु to lie

माङ्जोना [maŋdzona] ना. १) भुटो false,
untrue, untruthful २) असत्य untrue,
false, unfaithful, untruth, falsehood

माङ्जोसिङ्जो [maŋdzosinjzo] क्रि. वि.
१) जिनतिन by hook or by crook,
anyhow, ordinary, common २)
जसोतसो

माङ्ठाना [maŋ^hana] ना. १) मार्ग थान
temple २) देउता घर

माङ्गालिबो [maŋgalibo] ना. आरु peach,
peach

माङ्गोङ् [maŋgon] ना. १) बिदा holiday
२) बार्ने (मानिस मरेको दिनलाई मात्र)

माङ्गोङ्माना [maŋgonmana] वि. बार्ने

माङ्गेन् [maŋren] ना. फच्याङ्

माङ्गलाङ् फोक्मा [maŋlaŋ p^hokma] क्रि.
देउता उठाउने कार्य सुरुवात गर्नु

माङ्गलेङ्वाङ्गलेङ् [maŋleŋwanleŋ] वि.
अधकल्चो half-ripe, half-cooked

माङ्गलेन्ना [maŋlenna] ना. शिर पूजा (पुरुष
जातिको)

माङ्हाड् [maŋhaŋ] ना. १) परमेश्वर the
almighty, Supreme Being २) ईश्वर
lord, master, God, ruler, king, god

माङ्हाङ् रिङ् काउग्बा [maŋhaŋ riŋ kaugba] *ना.* स्वर्गदूत angle

माङ्हाङ् रिङ् कामाप्बा [maŋhaŋ riŋ kamapba] *ना.* १) अगमवक्ता prophet २) मुन्धुम भन्ने व्यक्ति

माङ्हाङ् रिङ् कामाप्मा [maŋhaŋ riŋ kamapma] *ना.* अगमबादिनी prophetess

माचा [matsa] *ना.* माच raised bamboo or wooden platform on which fodder (of straw or hay) is stored for cattle

माजुरा [madzura] *ना.* सानो भ्याली a small cymbals

माभा [madz^ha] *ना.* बीच middle, centre, interim, interval

माभाङ्गि [madz^hanji] *ना.* १) मध्यान्तर interval, intermission २) बीचमा

माट्दुन् [mat^hjun] *क्रि.* १) नभन्नु २) न भन

माट्निग्मा [mat^hnimga] *क्रि.* भन्नु हुँदैन

माट्मा [mat^hma] (1sg pres माट्दुङ्दुङ्; 3sg pst माट्दुए) *क्रि.* भन्नु to say, to tell, to state, to relate, to quote, to utter, to speak, to recite

मानाँ चोग्मा [manā tsogma] (1sg pres मानाँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst मानाँ चोगुए) *क्रि. प.* १) मान्नु to acknowledge, to respect, to regard, to esteem, to honour, to revere २) आदर गर्नु ३) मान गर्नु ४) सम्मान गर्नु

मानि [mani] *ना.* जाँतोमा हुने सानो फलामको डण्डी

मान्डाला [mandala] *ना.* मादल oval-shaped drum beaten with hands at either end, tom-tom

माप्मा [mapma] (1sg pres माट्दुङ्दुङ्; 3sg pst माट्दुए) *क्रि.* १) भन्नु to say, to tell, to state, to relate, to quote, to utter, to speak २) बताउनु to say, to tell, to relate ३) व्याख्या गर्नु

माप्मा पिमा [mapma pima] (1sg pres माप्मा पिडुङ्दुङ्; 3sg pst माप्मा पिडुए) *क्रि. प.* भन्न दिनु

माप्माबिमा [mapmabima] (1sg pres माट्दुङ्बिडुङ्दुङ्; 3sg pst माट्दुबिडुए) *क्रि.* १) कुरा गरी दिनु २) भनि दिनु

माप्मेप्मा [mapmepma] *क्रि.* १) भन्न लगाउनु २) प्रस्तुत गर्नु

माबोक् [mabok] *ना.* १) भुँडी stomach, belly, abdomen २) पेट belly, stomach, abdomen, womb

माबोक्वा [mabokwa] *ना.* पेटको छाला skin of belly

माभोक् [mab^hok] *ना.* १) भुँडी stomach, belly, abdomen २) पेट belly, stomach, abdomen, womb

माभोक् उमा [mab^hok uma] *क्रि. प.* पेट पोल्नु

माभोक् टुक्मा [mab^hok [ukma] *क्रि. प.* पेट दुख्नु

माभोक् राप्मा [mab^hok rapma] *क्रि. प.* पेट कराउनु

मामा [mama] १) *ना.* आमा mother २) *क्रि.* बिलाउनु to disappear, to be out of

sight, to be lost, to vanish, to come to nothing ३) **क्रि.** हराउनु to lose, to miss ४) **क्रि.** गुमाउनु to lose, to miss, to be deprived of, to cease to have

मामागेडु [mamagedu] **ना.** बुढी औँला thumb

मामापमा [mamapma] **क्रि.** १) बेपत्ता हुनु २) हराउनु to lose, to miss

मामाभुङ् [mamab^huŋ] **ना.** एक प्रकारको फूल a kind of flower

मामालेमा [mamalema] **क्रि.** हराउनु to lose, to miss

मामु [mamu] **ना.** नानी offspring, children (of woman)

मामुचि [mamutsi] **ना.** नानीहरू children

माया [maja] **ना.** १) माया love, affection, kindness २) प्रेम love, affection

मायाडाना [majaḍana] **क्रि.** सकिन आँटनु

मारिच [maritsa] **ना.** मरिच pepper, black pepper

मारेच [maretsa] **ना.** मरिच pepper, black pepper

मार्चि [martsī] **ना.** खोर्सानी chilly

मालाउटि [malauti] **ना.** चुवाको बोट a kind of tree

मालासिङ् [malasiŋ] **ना.** माल बाँस kind of bamboo

मालिघेरिक् [malig^herik] **ना.** काठको दाबिलो ladle

मालिनि [malini] **ना.** धोबी चरा a kind of bird

माले [male] १) **ना.** यो. बाहेक besides, except, without, extra २) **क्रि.** छैन ३) **ना.** टाटे पाङ्ग्रे

-माले [male] **पर.** -विना without, except

मालेघेरिक् [maleg^herik] **ना.** काठको दाबिलो ladle

-मालेना [malena] **पर.** -विना without, except, without, musk-pod of the deer, musk

माल्का [malka] **ना.** घुम्ने डोरी (चर्खाको)

माल्बासाङ् [malbasan] **ना.** बाँस bamboo

मासाँ चोक्मा [masā tsokma] (1sg pres मासाँ चोगुङ्दुङ्; 3sg pst मासाँ चोगुए) **क्रि.** प. १) बिगार्नु to destroy, to spoil, to harm २) नास गर्नु to perish ३) भत्काउनु to cause to collapse, to destroy, to demolish

मासालिमा [masalima] **क्रि.** नास हुनु perish, destroy, perish

मासि [masi] **ना.** १) काज किरिया funeral rites performed from the first day of a death up to the thirteenth day २) बर्खि year

मासिङ् [masiŋ] **ना.** बुढी an old woman, (of woman) old, aged, old woman, (affectionate term for) wife

मासिङ्लासा खाप्मा [masiŋlasa k^hapma] ; 3sg pst मासिङ्लासा खाडे) **क्रि.** प. बूढी हुँदै जानु

मासे [mase] **ना.** गुएलो a kind of tree

मासेउडा [maseuḍa] **ना.** औलको खीरको बोट

माहामा [mahama] *वि.* १) उपयुक्त proper, appropriate २) ठीक exact, proper, accurate ३) राम्रो fine, well

माहामा लिमा [mahama lima] *क्रि. प.* १) उपयुक्त हुनु २) ठीक हुनु

माहामाना [mahamana] १) *क्रि.* राम्रो नै हुनु २) *क्रि.* नबिगिनु ३) *वि.* राम्रो fine, well ४) *वि.* शुद्ध pure, clear, neat, with, together with, including

माहआ [maʔa] *क्रि.* १) भो enough! no more! २) पर्देन

माहओ [maʔo] *क्रि.* १) भो enough! no more! २) पर्देन

मि [mi] *ना.* आगो fire, anger, wrath

मि- [mi] *पू.स.* नकारात्मक शब्द बनाउँदा प्रयोग गरिने अक्षर

मि मेट्मा [mi metma] *क्रि. प.* आगो लगाउनु

मि हाट्मा [mi haɽma] (1sg pres मि हाट्हुइहुइ; 3sg pst मि हाट्हुए) *क्रि. प.* आगो बाल्नु

मिइन्मा [miinma] *क्रि.* न किन्नु

मिइम् [miime] *क्रि.* नसुती

मिइम् हेम्मा [miime hemma] *क्रि. प.* जागा रहनु

मिउमा [miuma] *ना.* मुसा rat

मिकिलिक् [mikilik] *ना.* १) गोलीगाँठो ankle २) जोर्नी joint ३) हड्डीको जोर्नी ४) आँख्लो knot in timber or bamboo, joint in plants

मिकेङ्मा [mikeŋma] *क्रि.* १) बाली नफल्नु २) बाली नसप्रनु

मिकेरेमा [mikerema] *ना.* १) एक प्रकारको भार २) चरोको प्रकार

मिकोप्मा [mikopma] *क्रि.* १) नटिप्नु २) नउठ्नु

मिक् [mik] *ना.* आँखा eye, eyesight

मिक् उल्वाट् [mik ulwaɽmik] *ना.* आँखाको नानी apple of eye

मिक् खुइ पुमा [mik kʰui puma] (1sg pres मिक् खुइ पुयुइहुइ; 3sg pst मिक् खुइ पुयुए) *क्रि. प.* १) टेढो आँखाले हेर्नु २) कर्के नजरले हेर्नु

मिक् टुक्मा [mik tukma] *क्रि. प.* १) डह गर्नु २) हेर्न नसक्नु ३) डह लाग्नु ४) ईर्ष्या गर्नु

मिक् टोक्मा [mik tokma] *क्रि. प.* १) आँखा लाग्नु २) आँखा जुध्नु

मिक् ठामा [mik tʰama] *क्रि. प.* नजर पर्नु

मिक् मोन्मा [mik monma] *क्रि. प.* आँखा फुर फुराउनु

मिक् योप्मा [mik jopma] (1sg pres मिक् योबुइहुइ; 3sg pst मिक् योबुए) *क्रि. प.* आँखा मिच्नु

मिक् लेङ्मा [mik leŋma] (1sg pres मिक् लेङ्सुइहुइ; 3sg pst मिक् लेङ्सुए) *क्रि. प.* आँखा पल्टाउनु

मिक् सोङ्मा [mik soŋma] *क्रि. प.* आँखा पाक्नु

मिक् हेङ्मा [mik hedma] *क्रि. प.* आँखा फुट्नु

मिक्काङ् [mikkaŋ] *ना.* आँखा तर्नु विशेष

मिक्काङ् पुमा [mikkaŋ puma] *क्रि. प.* आँखा तरेर हेर्नु

- मिक्खेवना** [mikk^hekna] *क्रि.वि.* एउटा आँखा सानो भएको
- मिक्चिबा** [miktsiba] *ना.* कचेरा dried secretion round the eyes, dirt
- मिक्चिबुङ्** [miktsibuŋ] *ना.* कचेरा dried secretion round the eyes, dirt
- मिक्चिम्** [miktsim] *ना.* आँखा बन्द गर्ने विशेष
- मिक्चिमडिडोक्** [miktsimjɔk] *क्रि.वि.* आँखाको निमेषमा
- मिक्चिम्मा** [miktsimma] *क्रि.* आँखा चिम्लिनु
- मिक्चिरि** [miktsiri] *ना.* धनुषको सानो अगडिको भाग
- मिक्चिरिक्वा** [miktsirikwa] *ना.* धनुष अथवा गुलेलीको ताँदोमा मट्याङ्ग्रो राख्ने प्वाल
- मिक्चिर्क्** [miktsirk] *ना.* धनुष अथवा गुलेलीको ताँदोमा मट्याङ्ग्रो राख्ने प्वाल
- मिक्चिऱ्वा** [miktsi[?]wa] *ना.* कचेरा dried secretion round the eyes, dirt
- मिक्चेचेऱ्वा** [miktsese[?]wa] *ना.* अनिदो sleepless, wakeful
- मिक्चेरेऱ्वा** [miktsere[?]wa] *ना.* अनिदो sleepless, wakeful
- मिक्चोसि** [miktsosi] *ना.* आनो (आँखाको)
- मिक्चोसे** [miktsose] *ना.* आनु sore in the eye, sty, blind (person)
- मिक्छुक्डा** [mikts^hukɳa] *ना.* भलककै हेर्ने विशेष

- मिक्छुक्डा पुमा** [mikts^hukɳa puma] (1sg pres मिक्छुक्डा पुयुङ्दुङ् *क्रि. प.* कर्क नजरले हेर्नु)
- मिक्टाङ्गोऱ्वा** [mikɳango[?]wa] *ना.* आँखीभौँको हड्डी
- मिक्टाप्पा** [mikɳappa] *ना.* कदम kind of tree Nauclea cadamba or Anthocephalus cadamba
- मिक्पोजासा** [mikpodzasa] *ना.* पूजाको प्रसाद
- मिक्फुङ्** [mikp^huŋ] *ना.* आँखीभौँ eye brow
- मिक्फेरुवा** [mikp^heruwa] *ना.* चरोको प्रकार a kind of bird
- मिक्जुमा** [mikjuma] *क्रि.* निन्द्रा लाग्नु to feel sleepy
- मिक्जुमाडि राप्पा** [mikjumaŋi rapma] *क्रि. प. १) बर्बराउनु to grumble, to speak recklessly, to talk in one's sleep or unconsciousness **२)** निन्द्रामा कराउनु*
- मिक्वा** [mikwa] *ना.* आँसु tears
- मिक्वा कुम्मा** [mikwa kumma] ; 3sg pst मिक्वा कुमुए *क्रि. प. १)* आँखा भरी आँसु पार्नु **२) आँखा रसाउनु**
- मिक्वा ठामा** [mikwa t^hama] *क्रि. प.* आँसु भार्नु
- मिक्सिडुम्बा** [miksiɳumba] *ना.* अन्धो सर्प blind snake
- मिक्सिम्** [miksim] *ना.* आँखा चिम्रो
- मिक्सिम् पुमा** [miksim puma] (1sg pres मिक्सिम् पुयुङ्दुङ्; 3sg pst मिक्सिम् पुयुए) *क्रि. प.* आँखा चिम्रो परेर हेर्नु

मिखाट्मा [mik^haɽma] क्रि. नजानु
 मिखाड्मा [mik^haɽma] क्रि. नजानु
 मिखान्मा [mik^hanma] क्रि. नसुहाउनु
 मिखाप्मा [mik^hapma] क्रि. नजानु
 मिखाम्मा [mik^hamma] क्रि. नसुहाउनु
 मिखुमा [mik^huma] १) ना. धुवाँ smoke, smoke, fume २) क्रि. न बोक्नु
 मिखुमा मेप्मा [mik^huma mepma] (1sg pres मिखुमा मेट्टुडुडु; 3sg pst मिखुमा मेट्टुए) क्रि. धुवाँ लगाउनु
 मिखुमा होन्मा [mik^huma honma] ; 3sg pst मिखुमा होन्डे) क्रि. प. धुवाँ निस्कनु
 मिखुमाङ् [mik^humaŋ] ना. १) धुवाँ smoke, smoke, fume २) सुती dry tobacco leaf
 मिखेमा [mik^hema] क्रि. भगडा नगर्नु
 मिखेम्मा [mik^hemma] क्रि. नसुनु
 मिखोरोम् [mik^horom] ना. ढुङ्गो (आगो फुक्ने) bamboo pipe or tube that is hollow inside
 मिडि उमा [miɽi uma] (1sg pres मिडि उडुडुडु; 3sg pst मिडि उडुए) क्रि. प. १) जलाउनु burn २) पोल्नु to inflame, to burn, to scorch, to bake (in the fire), to roast
 मिडि टुम्मा [miɽi ɽumma] (1sg pres मिडि टुनुडुडु; 3sg pst मिडि टुनुए) क्रि. प. आगोले डङ्गु
 मिडि लुम्मा [miɽi lumma] (1sg pres मिडि लुमुडुडु; 3sg pst मिडि लुम्सुए) क्रि. प. आगोमा डुबाउनु
 मिचाए [mitsae] क्रि. नखाइ

मिचाट्मा [mitsaɽma] १) क्रि. नटिक्नु २) ना. कमसल inferior in quality, futile ३) क्रि. नखप्नु
 मिचामा [mitsama] क्रि. न खानु
 मिचेक् [mitseke] क्रि. नबोलि
 मिचेक्कुम्बा [mitsekkumba] ना. १) चुप चाप रहनु २) नबोले
 मिचेक्डे [mitsekɽe] क्रि. नबोलि
 मिचेक्मा [mitsekma] क्रि. १) न बोल्नु २) बोलचाल नहुनु
 मिचेक्मुनुमा [mitsekmunuma] १) क्रि. वि. मौन silent, silence २) क्रि. नबोल्नु
 मिचेक्मुनुम् [mitsekmunum] क्रि. नबोलि
 मिचोक् नामा [mitsoke nama] क्रि. प. नगरी छोड्नु
 मिचोक् लिनिना [mitsoke linina] १) क्रि. प. सङ्कल्प गर्नु २) ना. नगरी नहुने
 मिचोक्मा [mitsokma] क्रि. १) नगर्नु २) रद्द गर्नु
 मिचोग्मा [mitsogma] क्रि. नगर्नु
 मिछाक्मा [mits^hakma] क्रि. नरोक्नु
 मिछोड्बा [mits^hoŋba] ना. गैर-जाती, अन्य जाती gentile
 मिजाङ्गारा [midzaŋgara] ना. कोइला coal, charcoal, cinder
 मिजाङ्गाराक् [midzaŋgarak] ना. कोइला (दाउराको) coal
 मिभाक् होप्मा [midz^hak hopma] क्रि. प. आगो निकाल्नु
 मिभाङ्गारा [midz^haŋgara] ना. कोइला coal, charcoal, cinder

मिटाकमा [miṭakma] १) *ना.* सजिवन the teak tree, *Tectona grandis* २) *ना.* कदम kind of tree *Nauclea cadamba* or *Anthocephalus cadamba* ३) *ना.* दतिवन twig the frayed end of which is used for cleaning teeth, native tooth brush ४) *क्रि.* नथाप्नु

मिटाप्पा [miṭapma] *क्रि.* नल्याउनु

मिटाहवा [miṭaḥwa] *ना.* कदम kind of tree *Nauclea cadamba* or *Anthocephalus cadamba*

मिटुकमा [miṭukma] *क्रि.* १) सन्चो हुनु २) विरामी नहुनु

मिटुप्पा [miṭupma] *क्रि.* १) नभेट्नु २) आगो फुक्नु ३) प्राप्त नगर्नु

मिटुब्मा [miṭubma] *क्रि.* नभेट्नु

मिटेप्पा [miṭepma] *क्रि.* नछोप्नु

मिटेम्मा [miṭemma] *क्रि.* १) विरोध गर्नु to protest २) नमान्नु ३) असहमत जनाउनु ४) इन्कार गर्नु to reject

मिटोकमा [miṭokma] *क्रि.* न पाउनु

मिटोकमा छा [miṭokma ts^ha] *ना.* धर्म पुत्र adopted son

मिट्छो मेट्मा [miṭts^ho metma] *क्रि.* १) चेवा गर्नु to spy, to peep २) चियो गर्नु

मिट्टाकमा [miṭṭakma] *ना.* कदम kind of tree *Nauclea cadamba* or *Anthocephalus cadamba*

मिट्टुम् [miṭṭum] *वि.* १) सम्झाउ २) मानौं as if, as though

मिट्टुम्ना [miṭṭumna] *क्रि.वि.* अतीत past, elapsed, former, ditched

मिट्ठियाँबो [miṭṭ^hijābo] *ना.* सेती काठ white wooden

मिट्मा [miṭma] (1sg pres मिट्ढुइडुइ; 3sg pst मिट्ढुए) *क्रि.* १) सम्झनु to think, to remember, to consider २) बिचार गर्नु ३) योजना बनाउनु to make plan

मिट्मेप्पा [miṭmepma] *क्रि.* १) सम्झना गराउनु २) सम्झन लगाउनु ३) याद दिलाउनु

मिटेप्पा [miṭ^hepma] १) *ना.* अदृश्य invisible, unseen, unperceived २) *क्रि.* नदेखिनु

मिडाङ्गुलुक [miḍaŋguluk] *ना.* अगुल्टो piece of burning wood, firebrand, torch, burning faggot

मिडाङ्घुलुक [miḍaŋg^huluk] *ना.* अगुल्टो piece of burning wood, firebrand, torch, burning faggot

मिढाक् [miḍ^hak] *वि.* आगोको भुङ्ग्रो glowing charcoal

मिनिमा [minima] *क्रि.* १) नजान्नु २) नदेखिनु ३) नदेख्नु

मिनोकमा [minokma] *क्रि.* १) नफर्कनु २) नफर्किनु

मिन्डुवाट् [minḍuwaṭ] *ना.* छिचिमिरो (stage of) white ant or termite which with its newly grown wings, comes out of its hole and immediately becomes extinct

मिन्ड्वाट्मुइ [minḍwaṭmuṅ] *ना.* देउले च्याउ a kind of mushroom

मिपिमा [mipima] *क्रि.* नदिनु

मिपुमा [mipuma] *क्रि.* वास्ता नगर्नु

मिप्बालक् [mipbalak] *वि.* काल्पनिक
imaginary, hypothetical, artificial,
unnatural, fake

मिप्पा [mipma] (1sg pres मिट्टुड्डुड्डु; 3sg
pst मिट्टुए) *क्रि.* १) सोचनु to think, to
consider, to hold opinion, to meditate
२) सम्भन्नु to remember, to keep in
mind, to think, to meditate ३) सम्भिननु
४) स्मृति memory ५) चाहनु to want,
to wish, to need

मिप्पाउड्डु लोमा [mipmauŋ loma] *क्रि. प.*
सम्भेर भन्नु

मिप्पामिहिमा [mipmamihima] *क्रि.* सम्भन
नसक्नु

मिप्पायाक्मा [mipmajakma] (1sg pres
मिट्टुड्डु याक्डुड्डुड्डु; 3sg pst
मिट्टुयाक्डुए) *क्रि. प.* सम्भिरहनु

मिप्पामिहिमा [mipmahima] *क्रि.* १) सोचन
सक्नु २) सम्भन सक्नु

मिफोरोड्डु [mip^horoŋ] *ना.* अगुल्टो piece of
burning wood, firebrand, torch, burning
faggot

मिबान् [mibane] १) *क्रि.वि.* बिना
अवरोध २) *ना.* त्रुटि रहित

मिबान् खाप्पा [mibane k^hapma] *क्रि. प.*
अलमल नगरी जानु

मिबाम्मे [mibamme] *क्रि.वि.* अलमल
नगरी

मिबाम्मे खाप्पा [mibamme k^hapma] (1sg
pres मिबाम्मे खाट्नाँ; 3sg pst मिबाम्मे
खाडे) *क्रि. प.* अलमल नगरी जानु

मिभुप्पो [mib^hupro] *ना.* आगोको भुङ्ग्रो
glowing charcoal

मिमिक् मिमिक् [mimik mimik] *वि.* मृत्यु
संस्कार dead rituals

मिमिप्पा [mimipma] *क्रि.* न सम्भनु

मिप्पा [mimma] *क्रि.* निल्नु to swallow

मिमिमिम् [mimmim] *वि.* सुत्नु बाल शब्द
to sleep

मियान्मा [mijanma] १) *क्रि.* धारिलो नहुनु
२) *ना.* भुत्ते blunt, unsharpened

मियाप्पा [mijapma] १) *ना.* भुत्ते blunt,
unsharpened २) *क्रि.* नलाग्ने हुनु

मियाप्पा [mijamma] १) *ना.* भुत्ते blunt,
unsharpened २) *क्रि.* धारिलो नहुनु

मियुमा [mijuma] १) *वि.* अपूरो
incomplete, unfinished २) *क्रि.* नपुग्नु
३) *क्रि.* पुरा नहुनु

मियेप्पा [mijepma] *क्रि.* १) नटेक्नु २) न
उभिननु

मिराड्डु [miran] *ना.* ध्वाँसो fume, soot

मिरेट्टुए [mirete] *क्रि.* नहाँसि

मिलाड्डु [milaŋ] *ना.* ज्वाला flame, blaze,
inflammation

मिलाट्टुमा [milaŋma] १) *क्रि.* नसक्नु २)
वि. अपूरो incomplete, unfinished

मिलाड्डुमा [milaŋma] *क्रि.* न लिनु

मिलाम्मिट्टुमा [milamŋma] *क्रि.* १)
हिँडडुल नगर्नु २) नहिँडुनु

मिलिए [milie] *क्रि.* न भड

मिलिए लिनिना [milie linina] *क्रि.वि.* १)
खाँचो परेको २) आवश्यक necessary,

indispensable, requisite, essential
मिलिक् [milik] **वि.** १) क्षण भर २)
 आँखाको निमेषमा moment
मिलिमा [milima] १) **क्रि.** गरीब poor
 २) **क्रि.** नहुनु ३) **ना.** गल्ती mistake,
 error, misconception, fault
मिलुप्चा [miluptsa] **ना.** खरानीमा गाडेर
 राखिने अगुल्टो burning splinter
मिलुप्पा [miluppa] **ना.** अगुल्टो piece of
 burning wood, firebrand, torch, burning
 faggot
मिलेट्मा [mile[ma] **क्रि.** १) नरोप्नु २)
 नछोड्नु
मिलोए [miloe] **क्रि.** १) नभनि २) सूचना
 विना
मिलोप्मा [milopma] **क्रि.** १) मन नपराउनु
 २) राम्रो नलागनु
मिवाङ्मा [miwaŋma] **ना.** नआँट्नु
मिवाप्मा [miwapma] **क्रि.** नलगाउनु
मिवामा [miwama] **क्रि.** १) नहुनु २) न
 डुल्नु ३) गरीब हुनु
मिसाङ् [misaŋ] **ना.** १) आगोको लप्को
 २) ज्वाला flame, blaze, inflammation
 ३) भिल्का tiny particle of fire
मिसाङ् कोप्मा [misaŋ kopma] ; 3sg pst
 मिसाङ् कोबे) **क्रि.** **प.** ज्वाला निस्कनु
मिसाङ् वामा [misaŋ wama] **क्रि.** भोक
 नलागनु
मिसिमा [misima] १) **ना.** अमर undying,
 deathless, immortal, eternal, living for
 ever २) **क्रि.** नमर्नु
मिसिलाप्मा [misilapma] **क्रि.** नसोध्नु

मिसेक् [misek] **ना.** आगोको भिल्का
 spark
मिसेक् लिमा [misek lima] ; 3sg pst
 मिसेक् लिसे) **क्रि.** **प.** १) आगोको
 भिल्का निस्कनु २) आगो लाग्नु
मिसेन् [misen] १) **ना.** चिनजान
 acquaintance, familiarity,
 acquaintanceship २) **क्रि.वि.** चिनेको
मिसेन् निगानिचामा [misen niganitsama]
क्रि. **प.** चिन जान गर्नु
मिसेन् निमा [misen nima] (1sg pres मिसेन्
 निसुङ्दुङ्; 3sg pst मिसेन् निसुए) **क्रि.**
प. चिन्नु to know, to recognize
मिसेन् मिनिमा [misen minima] १) **क्रि.**
 नचिन्नु २) **वि.** अपरिचित unknown,
 unrecognised, unfamiliar, unacquainted
मिसेन्निनेन्ना [misenninenna] **क्रि.** चिन्दिन
मिसेप्मा [miseppma] **क्रि.** आगो निभाउनु
मिसोङ्ए [misoŋe] १) **क्रि.** नचलि २)
ना. काँचो unripe, raw, uncooked
मिसोङ्मा [misoŋma] १) **क्रि.** न चलु
 २) **ना.** स्थिर stable, firm, fixed,
 constant, steadfast, immovable ३)
क्रि. न पाक्नु
मिसोम्मा [misomma] **क्रि.** नसर्नु
मिहाट्मा [miha[ma] **क्रि.** १) नबाल्नु २)
 बत्ति वा आगो नबाल्नु
मिहाट्मा पिडु [miha[ma piɖu] (1sg pres
 मिहाट्मा पिडुङ्दुङ्; 3sg pst मिहाट्मा
 पिडुए) **क्रि.** **प.** आगो बाल्न दिनु
मिहाम्मा [mihamma] **क्रि.** नबाँड्नु
मिहिङ्मा [mihijma] **क्रि.** नबाँच्नु

मिहिटुप्पा [mihijupma] क्रि. आगो फुक्नु

मिहिपिमा [mihipima] क्रि. आगो दिनु

मिहिमा [mihima] १) वि. असफलता
failure २) क्रि. नसक्नु

मिहुमा [mihuma] ना. मुसा rat

मिहेप्पा [mihepma] क्रि. न अङ्किनु

मुक् [muk] ना. हात hand

मुक् केमा [muk kema] क्रि. चोर्नु thief,
steal

मुक् ठेन्मा [muk tʰenma] क्रि. प. हात
लाउनु

मुक् ठेम्मा [muk tʰemma] क्रि. प. हात
लाउनु

मुक्डा टोङ्मा [mukɳa tɔŋma] (1sg pres
मुक्डा टोङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst मुक्डा
टोङ्सुए) क्रि. प. हातले इसारा गर्नु

मुक्डा फाबालाक् [mukɳa pʰabalak] ना.
हस्तकला handwork, hand-art,
handicraft

मुक्डि ठेप्पा [mukɳi tʰepma] (1sg pres
मुक्डि ठेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst मुक्डि
ठेट्दुए) क्रि. प. हातमा राखिदिनु

मुक्चोप् [muktsop] क्रि. वि. १) जुरूक्क
with a jerk, smartly २) जुरूक्कै

मुक्चोप् कोब्मा [muktsop kobma] (1sg
pres मुक्चोप् कोब्डा; 3sg pst मुक्चोप्
कोबे) क्रि. प. जुरूक्क उठ्नु

मुक्चोप् कोब्मा [muktsop kobma] (1sg
pres मुक्चोप् कोब्डा; 3sg pst मुक्चोप्
कोबे) क्रि. प. जुरूक्क उठ्नु

मुक्छेप् [muktsʰep] ना. हस्तरखा the lines
appearing on the palm

मुक्ताम्बे [muktʰambe] ना. १) हत्केला
palm २) हातको पन्जा

मुक्तुङ्डि [muktʰuŋgi] क्रि. वि. हात केला
माथि

मुक्तुङ्डि टाप्पा [muktʰuŋgi tʰapma] क्रि.
प. १) वशमा राख्नु २) नियन्त्रणमा
राख्नु

मुक्तुङ्डि ठेम्मा [muktʰuŋgi tʰemma] ; 3sg
pst मुक्तुङ्डि ठेन्डुए) क्रि. प. नियन्त्रित
गर्नु

मुक्तुङ्डि युङ्मा [muktʰuŋgi juŋma] (1sg
pres मुक्तुङ्डि युङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst
मुक्तुङ्डि युङ्सुए) क्रि. प. अधिकारमा
राख्नु

मुक्ठोप् [muktʰop] क्रि. १) हात जोड्नु to
join hands २) देउताको थानमा पानी
छर्कने स्याउलो

मुक्मा [mukma] क्रि. १) सुन्नु to hear, to
listen to, to attend to २) बज्नु to strike
(of time, gong, sound etc)

मुक्किङ्बासिट् [mukriŋbasit] ना. तिल
कोठी

मुक्किङ्वाट् [mukriŋwat] ना. बट्टाई चरो
a quail bird

मुक्किङ्वासिट् [mukriŋwasit] ना. तिल
कोठी

मुक्कलङ्गाङ्बा [mukkaŋgaŋba] ना. पुजारी
priest

मुक्कलिङ्वा [mukkiŋwa] ना. बट्टाई चरा a
quail bird

मुक्सुप् [muksup] ना. पाखुरा arm

मुक्सुप् [muksup] *ना.* पन्जा hand with the fingers, paw, beast's paw, glove

मुक्सुप्पा [muksuppa] *ना.* बाहुलो sleeve

मुङ् [muŋ] *ना.* च्याउ mushroom

मुचुलुक् छुम्मा [mutsuluk ts^humma] *क्रि.*

प. समाज जुटाउनु

मुचुलुक् युङ्मा [mutsuluk juŋma] *क्रि. प.*

१) बैठक राख्नु २) सभा राख्नु

मुट्टुन् [muttun] *क्रि. न* फुक

मुट्टमा [mutma] (1sg pres मुट्टुङ्ङुङ्ङु; 3sg

pst मुट्टुए) *क्रि.* फुकनु to blow, to kindle by burning

मुठिलिक् वाठिलिक् [mut^hilik wa^hilik]

अ.मू. जुरुक्कै उठ्ने

मुनिमा [munima] *क्रि.* बाख्राको पाठा

पाठी a goat kid

मुन्डुप्पा [munduppa] *क्रि. १)* बातचित

गर्नु to talk २) सल्लाह गर्नु to discuss

३) वार्ता गर्नु ४) गफ गर्नु ५) कुरा

गर्नु

मुन्डुप्पा पाङ् [munduppa paŋ] *ना.*

छलफल गर्ने घर assembly house

मुन्डुम् [mundum] *ना. १)* कथा story, tale

२) इतिहास history, chronicle, tradition,

heritage

मुप्पा [muppa] (1sg pres मुट्टुङ्ङुङ्ङु; 3sg

pst मुट्टुए) *क्रि. १)* उडाउनु to fly, to

blow up, to blow off २) फुकनु to blow,

to kindle by burning, to blow

मुम्मा [mumma] (1sg pres मुन्डुङ्ङुङ्ङु; 3sg

pst मुन्डुए) *क्रि. १)* बिर्सिनु to forget,

lose memory of २) नुहुनु to stoop, to

bend down, to behave civilly and courteously

मुम्माडिमा [mummadima] *क्रि. १)* बिर्सि

जानु २) बिर्सनु to forget

मुम्माडेमा [mummadema] *क्रि. १)* बिर्सी

हिँड्नु २) बिर्सिनु

मुम्साना [mumsana] *क्रि.वि. १)* नुहिएको

२) निहुरिएको

मुम्साना लिमा [mumsana lima] *क्रि. प.*

नुहिनु to be bent, to stoop

मुर्किडा टुप्पा [murkiḍa t^huppa] (1sg

pres मुर्किडा टुबुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst

मुर्किडा टुबुए) *क्रि. प. १)* मुङ्कीले

हिर्काउनु २) मुङ्कीले हान्नु

मुल्या [mulja] *वि.* अपशब्द abusive word,

abuse

मुवारि मुङ् [muwari muŋ] *ना.* रातो च्याउ

red mushroom

मुसिक् [musik] *ना.* मुस्कान smile

मुसिक् मुसिक् [musik musik] *वि.*

मुस्कुराहट

मुसिमुसि रेप्पा [musimusi repma] (1sg

pres मुसिमुसि रेट्टा; 3sg pst मुसिमुसि

रेट्टे) *क्रि. प.* मुसुमुसु हाँस्नु

-मे [me] पर. १) -बाहेक besides,

except, without, extra, separate,

separately २) -बिना without

मेउप्लिमा [meuplima] *क्रि.* ओइलिनु to

wither, to fade

मेउप्लिसा खाप्पा [meuplisa k^hapma] ; 3sg

pst मेउप्लिसा खाडे) *क्रि. प.* ओइलिँदै

जानु

मेउमा [meuma] *ना.* बिरालो cat

मेक् [mek] *num* शून्य zero, nil, nought, empty, vacant

मेक् होप्पा [mek hopma] (1sg pres मेक् होप्पुङ्गुङ्; 3sg pst मेक् होप्पुए) *क्रि. प.* लुगा धुनु wash cloth

मेख्लि [mek^hli] *ना.* १) आठपहरिया जातिले लगाउने कपडा (स्त्री) २) आठपहरिया महिलाले लगाउने एक प्रकारको लुगा ३) महिलाको पहिरन (आठपहरिया जातिमा)

मेङ्मा [meŋma] *क्रि.* १) घुकर्याउनु to show pretentious anger, to frown or show anger for nothing २) ठुस्किनु be displeased, be dissatisfied

मेचे [metse] *ना.* खिर्रो a kind of tree

मेच्छा [metts^ha] *ना.* १) बालिका little girl, virgin girl २) कुमारी maid, maiden ३) केटी lass, girl

मेच्छा मासिङ् [metts^ha masiŋ] *ना.* बुढी कन्या unmarried old woman

मेच्छेमा [metts^hema] *ना.* १) केटी lass, girl, young woman, marriageable maid, housemaid २) स्वास्नी मानिस ३) आइमाई woman ४) स्त्री female, woman, dame, wife

मेच्छेमाछा [metts^hemats^ha] *ना.* छोरी मान्छे woman

मेट्टुवाट्टुन् [mett^hwaɽtun] *क्रि.* जित्न नसक्नु

मेट्टमा [mettma] (1sg pres मेट्टुङ्गुङ्; 3sg pst मेट्टुए) *क्रि.* १) जित्नु to win, to

conquer, to defeat, to vanquish २) परास्त गर्नु

मेट्टमा मिहिमा [mettma mihima] *क्रि. प.* जित्न नसक्नु

मेठि [met^hi] *ना.* मेथी fenugreek

मेना [mena] *वि.* केही नहुने

मेनेने [menene] *क्रि.वि.* मीठो बोली

मेनेमेने [menemene] *क्रि.वि.* मलुवा स्वरले बोल्नु

मेन्भेमा [mendz^hema] *ना.* १) आइमाई woman २) स्त्री female, woman, wife

मेप्पा [mepma] (1sg pres मेट्टुङ्गुङ्; 3sg pst मेट्टुए) *क्रि.* १) रङ् लगाउनु २) लगाइ दिनु ३) लगाउनु to put on (clothes), to wear ४) जित्नु to win, to conquer, to defeat, to vanquish, to overcome

मेप्पा सेप्पा [mepma sepma] (1sg pres मेट्टुङ् सेडुङ्गुङ्; 3sg pst मेट्टु सेडुए) *क्रि. प.* १) थिचोमिचो गर्नु to press on, to oppress २) दमन गर्नु

मेप्पाना [mepmana] *क्रि.* १) लगाइ दिनु २) जित्नु पर्ने

मेफुरो [mep^huro] *वि.* कच्चा unripe, uncooked, crude

मेमे [meme] *ना.* पाठा (बाल शब्द) kids

मेमे चेक्मा [meme tsekma] *क्रि. प.* नरम प्रकारले बोल्नु

मेमेना [memena] *ना.* नयाँ new, novel

मेयोमा [mejoma] *ना.* बिरालो cat

मेर्बा [merba] *ना.* बाख्रा goat

- मेर्बा हुड्डा** [merba huɖɖa] *न.* बाख्राको बथान a flock of goat
- मेर्बाकापु** [merbakapu] *न.* बाख्रा गोठाले
- मेर्बासा** [merbasa] *न.* बाख्राको मासु goat meat
- मेलाक्** [melak] *न.* पुच्छर tail
- मेलेक्** [melek] *क्रि.वि.* सपक्क in a way of fitting tightly, in a way of sticking to the body, by way as of parting (one's hair, etc)
- मेलेक् चेक्मा** [melek tsekma] ; 3sg pst मेलेक् चेक्टे *क्रि. प.* १) लोभ्याएर बोल्नु २) शिष्टाचारले बोल्नु ३) चिप्लो घस्नु
- मेसिक्** [mesik] *न.* मास kind of black or brown lentil, pulse
- मेहेल्** [mehel] *न.* भ्याल window
- मेहोप्मासिङ्** [mehopmasiŋ] *न.* मुङ्ग्रो (लुगा धुँदा पिट्ने काठ) club
- मोएट् रेप्मा** [moɛt̪ repma] ; 3sg pst मोएट् रेट्टे *क्रि. प.* मुसुक्क हाँस्नु
- मोएट्मोएट्** [moɛt̪moɛt̪] *वि. १)* मुस्कुराहट २) मुसुमुसु in a way of smiling gently (without producing voice), with a smile
- मोक्खाक्** [mokkʰak] *वि. १)* मक्ख overjoyed, delighted, thrilled, pleased २) दङ्ग joyful, glad, pleased, delightful
- मोक्खाक् लिमा** [mokkʰak lima] ; 3sg pst मोक्खाक् लिसे *क्रि. प.* १) मक्ख पर्नु २) मक्ख हुनु

- मोक्मा** [mokma] (1sg pres मोक्टुङ्गुङ्गु; 3sg pst मोक्टुए) *क्रि. १)* तताउनु to heat, to warm, to go one's way, to irritate, to excite २) उमाल्नु to boil
- मोखा** [mokʰa] *न.* सिकुवा the porch or verandah inside the courtyard of a (Nepalese) house.
- मोखाक्** [mokʰak] *वि. १)* मक्ख overjoyed, delighted, thrilled, pleased २) आनन्द, हर्ष आदिले लट्ठ परेको
- मोगि** [mogi] *न.* एक प्रकारको पहेंलो दाल yellow pulse, split pease
- मोग्मा** [mogma] (1sg pres मोग्गुङ्गुङ्गु; 3sg pst मोग्गुए) *क्रि.* उमाल्नु to boil
- मोङ्गुरुबा** [monggʰuruba] *वि.* रिसाहा स्वभाव
- मोङ्गुरुबा** [moŋgʰuruba] *वि.* रिसाहा स्वभाव
- मोच्** [mots] *न.* रुन्चे रोग
- मोज्जा** [moddza] *वि. १)* आनन्द pleasure, happiness २) रमाइलो pleasant, pleasing, entertainment, pleasure
- मोज्जा मिलोप्मा** [moddza milopma] *क्रि. प.* मन नपर्नु
- मोज्जा लोट्मा** [moddza loɽma] *क्रि. प.* मन पराउनु
- मोज्जा लोमा** [moddza loma] *क्रि. प. १)* रमाउनु to be delighted, to take pleasure २) रमाइलो लाग्नु ३) राम्रो लाग्नु ४) आनन्द हुनु

मोज्जाना [moddzana] *वि.* १) राम्रो fine, lovely, beautiful, graceful, elegant, comely, well २) असल good, excellent

मोज्जाना डेन् [moddzana den] *ना.* राम्रो स्थान good place

मोटेट् [moɕɛŋ] *ना.* भाउजू relative term given by a person to his, her elder brother's wife, sister-in-law

मोटेट्बा [moɕɛŋba] *ना.* १) देवर husband's younger brother २) सोल्टी sister's husband's sister ३) सोल्टा (relation addressed by a woman) brother's brother-in-law

मोटेट्मा [moɕɛŋma] *ना.* १) भाउजू relative term given by a person to his, her elder brother's wife, sister-in-law २) नन्द husband's younger sister, sister-in-law ३) सोल्टीनी

मोट्टमा [moɕɛma] *क्रि.* मकिनु to waste away, to be worn out, to be worn-eaten

मोडाना [moɕana] *वि.* थोत्रो worn-out, old

मोडाराना [moɕarana] *क्रि.वि.* मकिएको (काठ) worn out

मोन्डु [mondɔ] *क्रि.* उबारुनु to cause to be left over, to save

मोन्मा [monma] (1sg pres मोन्डुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst मोन्डुए) *क्रि.* उब्रिनु to cause to be left over, to save

मोन्मा सिमा [monma sima] ; 3sg pst मोन्डा सिए) *क्रि. प.* १) लजाउनु to wear shame, to be ashamed, to feel shame, to be abashed, to be shy २) लाजले भुतुककक हुनु

मोप्पा [mopma] (1sg pres मोट्टुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst मोट्टुए) *क्रि.* १) मकिनु to waste away, to be worn out, to be worn-eaten २) चिक्नु to have sexual intercourse, to copulate, to fornicate, to cohabit ३) सम्भोग गर्नु

मोप्पाजामा [mopmadzama] *क्रि. प.* सम्भोग गर्नु to have sexual intercourse, to copulate, to cohabit

मोम्मा [momma] (1sg pres मोन्डुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst मोन्डुए) १) *क्रि.* जोगाउनु to save, to preserve, to protect २) *क्रि.* लजाउनु to wear shame, to be ashamed, to feel shame, to be abashed, to be shy ३) *क्रि.* उबारुनु to cause to be left over, to save ४) *वि.* सरम shame, bashfulness, shyness, modesty, shame, prestige, hesitation ५) *वि.* लाज shame, modesty, shyness ६) *क्रि.* उब्रिनु ७) *क्रि.* फुर फुराउनु

मोम्मासिमा [mommasima] ; 3sg pst मोन्डासिए) *क्रि. प.* १) लाज मान्नु २) लजाउनु to wear shame, to be ashamed, to feel shame, to be abashed, to be shy

मोयट् [mojɔt] *वि.* हँसिलो smiling

मोयट् मोयट् [mojɔt mojɔt] *वि.* हँसिलो smiling

मोयोक्ना [mojokna] *वि.* नरम soft, tender, mild, flexible, easily digestible

मोराबा [moraba] *ना.* सिलटिमुर

मोल [molɔ] *ना.* मल manure, fertiliser, compost (used to fertilise land)

मोलेक् [molek] *वि.* चिल्लो घस्ने काम

मोलोलो [mololo] *वि.* हलक्क (of growing plants, etc.) in a way of flourishing well, growing luxuriantly or profusely
 मोहि [mohi] *ना.* मोही tenant farmer
 मोरवा [mo?wa] *ना.* १) जाउलो boiled soft rice, soft oven-cooked rice २) भोल liquid, juice ३) तरल liquid, watery
 म्याउम्याउ [mjaumjau] *ना.* बिरालोको आवाज

म्याग् च्केमा [mjag tsekma] ; 3sg pst म्याग् च्गेगुए) *क्रि.* *प.* चिप्लो घसेर बोल्नु
 म्याइ [mjad] *ना.* १) समय time, occasion, period, opportunity, season, date २) मिति date, appointed time
 म्योउमा [mjouma] *ना.* बिरालो cat
 म्वाङ्मुक्मा [mwaŋmukma] *ना.* सुरिलो स्वर

य

या [ja] *ना.* यो. १) उता thither, on the other hand २) पर distance, far, remote, strange, other, beyond, at a distance
 याक्चिबेट् [jaksibet] *ना.* पिँडालु kind of arum the root of which is eaten, Calladium arumaciae
 याक्ठुङ् [jaktʰuŋ] *ना.* बिपना waking moments
 याक्ठेरेक् [jaktʰerek] *ना.* १) भिर precipice, precipitous place, steep slope २) भीर पाखा
 याक्मिसियाना [jakmisijana] *ना.* १) लास dead body, corpse, carcass, corpse २) मृत dead, deceased
 याक्लेट्मा [jakletma] *क्रि.* रिस उठ्नु
 याक्लेप्मा [jaklepma] *क्रि.* *प.* १) रिसले चूर हुनु २) रिस उठ्नु
 याक्सा [jaksā] *ना.* १) खेतीमा मान्छे बस्ने गोठ २) धनसार grain-store, granary

याक्सुबा [jaksuba] *ना.* भ्याकुर kind of creeper, the root of which is eaten
 यागेमा [jagama] *ना.* बेहुलाले ससुरालीमा सेवाको लागी बस्ने चलन
 याडासिमा [jaŋasima] *क्रि.* कुतकुती लाग्नु
 याङ्गु [jaŋgu] *क्रि.* १) माथि उठाउनु २) उचाल ३) बोक्
 याङ्गुन् [jaŋgun] *क्रि.* नबोक्
 याङ्गु [jaŋ] *num* नौ (९) nine
 याङ्गु- [jaŋ] *पू.स.* १) पहिलो वचन र तृतीया वचनमा क्रिया संग आउने अक्षर २) मलाई- me ३) म- I, me
 याङ्गाछायुक् [jaŋaʃajuk] *क्रि.* दुख पाउँछौ
 याङ्गुइन्नेन् [jaŋinnen] *क्रि.* मलाई नठेल
 याङ्काखु [jaŋkakʰu] *ना.* भरिया carrier of burden, coolie, hired labourer, porter
 याङ्काखुट् [jaŋkakʰut] *ना.* चोर theft, robber

याङ्काखोट् [jaŋkak^hoŋ] **ना.** अछुत,
दलित

याङ्काचा [jaŋkatsa] **ना.** १) मानिस खाने
२) राक्षस giant, monster, demon, ogre,
cannibal, cruel

याङ्काचोक् [jaŋkatsok] **ना.** बनाउने
मान्छे, निर्माता

याङ्काछेम् [jaŋkats^hem] **ना.** बोलाउने
मानिस

याङ्कानाक् [jaŋkanak] **ना.** १) माग्ने,
मगन्ते begging, beggar, mendicant,
poor fellow २) भिखारी beggar

याङ्कानिनिबा [jaŋkaniniba] **ना.** अन्धा
blind

याङ्कापु [jaŋkapu] **ना.** १) दर्शक
showing, pointing out, spectator,
observer, visitor २) हेर्ने मान्छे

याङ्कापुमेट् [jaŋkapumet] **क्रि.वि.** बाटो
देखाउने

याङ्काफा [jaŋkap^ha] **ना.** १) सहयोग
कर्ता helper, supporter २) सघाउने

याङ्कायुङ् [jaŋkajun] **ना.** १) ख्याल गर्ने
(कुनै चिज वा अन्य कुराको ख्याल)
२) राखिदिने व्यक्ति

याङ्कासा [jaŋkasa] **ना.** पुज्याउने

याङ्काहा [jaŋkaha] **ना.** मान्छे टोक्ने

याङ्काहाङ् [jaŋkahan] **ना.** १) पठाउने
२) पखिने

याङ्किट्टिना [jaŋkit̪ina] **वि.** डरलाग्दो
fierce, frightful, fearful, ferocious

याङ्खेमनिना [jaŋk^hemnina] **ना.** १) कान
नसुन्ने २) बहिरो deaf

याङ्खेम्मा [jaŋk^hemma] **क्रि.** सुन्नु to hear,
to listen

याङ्गामा [jaŋgama] **ना.** १) माछा बोक्ने
चोयाको टोकरी bamboo basket २)
सानो भोला ३) डोरीबाट बनाइएको
भोला

याङ्छाडा [jaŋts^hana] **क्रि.** दुःख पाउँछु

याङ्छाडाना [jaŋts^haɖana] १) **ना.** टुहुरा
orphan २) **क्रि.वि.** दुःख पाएको
helpless

याङ्छानि [jaŋts^hani] **ना.** १) अनाथ
orphaned (female), helpless, orphan
२) टुहुरी orphan (female)

याङ्छाबा [jaŋts^haba] **ना.** अनाथ
orphaned, helpless, wretched, orphan

याङ्छामा [jaŋts^hama] ; 3sg pst याङ्छा)
ना. दुःख sorrow, grief, trouble, pain

याङ्छामा टुप्मा [jaŋts^hama t̪upma] **क्रि.**
प. दुःख पाउनु to get pain,

याङ्गिट्टा **क्रि.** १) डोर्याउने २)
अगुवाइ गर्ने

याङ्गोङ् [jaŋɖoŋ] **ना.** थुन्से bamboo-
band basket (without pores) used for
carrying on the back

याङ्गोङ् [jaŋɖ^hoŋ] **ना.** १) कुनै चिज
राख्ने भाँडो २) साल after birth and
novelsting; the womb ३) खोलेस

याङ्गोङ् [jaŋɖ^hoŋ] **ना.** थुन्से bamboo-
band basket (without pores) used for
carrying on the back

याङ्धोङ् [jaŋɖ^hoŋ] **ना.** थुन्से bamboo-
band basket (without pores) used for

carrying on the back

याङ्ना [jaŋna] *वि.* हलुका light

याङ्निनिना [jaŋninina] *ना.* अन्धा blind

याङ्मा [jaŋma] (1sg pres याङ्मुङ्मुङ्; 3sg pst याङ्मु) *क्रि.* १) बोक्नु carry, lift २) हलुका हुनु to be lighten ३) केही चिजले लाग्नु ४) मात्नु

याङ्मा पिमा [jaŋma pima] (1sg pres याङ्मा पिङ्मुङ्मुङ्; 3sg pst याङ्मा पिङ्मु) *क्रि.* प. बोक्न दिनु

याङ्मेक् [jaŋmek] *num* नब्बे (६०) ninety

याङ्मेक्मेक् [jaŋmekmek] *num* नौ सय nine hundred

याङ्मेन् [jaŋmen] *ना.* १) नाति grandson २) नातिनी granddaughter

याङ्याङ् [jaŋjaŋ] *वि.* १) हलुको light २) शान्ति peace

याङ्याङ्लोक् [jaŋjaŋlok] *क्रि.वि.* हलुको light

याङ्लोक् [jaŋlok] *क्रि.वि.* १) हलुको साथ २) फुर्ती agility, smartness, alertness, activity, vivaciousness, vigour

याङ्लोक् सोङ्मा [jaŋlok soŋma] *क्रि.* प. फूर्ति साथ चलनु

याङ्हाङ्सा [jaŋhaŋsa] *क्रि.* पर्ख

याटेप्पा [jaɽepma] *क्रि.वि.* त्यत्ति (emphatic) that much, so much

याट्टेयुना [jaɽɽejuna] *क्रि.वि.* त्यत्रो as large as that, of that size

याङ्मारि [jaɽumari] *ना.* चिउँडो chin

याङ्मारिक् [jaɽumarik] *ना.* चिउँडो chin

याडेना [jadena] *क्रि.वि.* त्यस्तो like that, that much

याङ्मारि [jaɽomari] *ना.* ओठ lip

याना [jana] *सर्व.* त्यो that

यानाम् [janam] *ना.* १) बिस्कुकन grain spread out to dry (in the sun) २) नाम्लो band (made from jute thread) used to place round one's forehead when carrying loads on the back

यानाम् फोट्मा [janam p^hoɽma] (1sg pres यानाम् फोट्मुङ्मुङ्; 3sg pst यानाम् फोट्मु) *क्रि.* प. १) अन्न सुकाउनु २) बिस्कुकन सुकाउनु

यानि [jani] *क्रि.वि.* १) त्यता thither, toward that place or side २) त्यहाँ there, in that place

यान्डामिचोक्मा [jaŋdamitsokma] *क्रि.* याद नगर्नु

यान्दा [janda] *ना.* याद recollection, memory, remembrance

यान्ना [janna] *वि.* धारिलो sharp, keen-edged

यान्निना [jannina] *ना.* भुल्ते blunt, unsharpened

यान्लोक् [janlok] *वि.* धारिलो sharp, keen-edged

यान्लोक् लिमा [janlok lima] *क्रि.* प. धारिलो हुनु

याप्पा [japma] *वि.* धेरै much, many, plentiful

याप्पा खेप् [japma k^hep] *क्रि.वि.* धेरै पल्ट many times

याप्पा चेक्ना [japma tsekna] क्रि.वि. १) बोलक्कड good-speaking, expert in speaking, talkative २) धेरै बोल्ने

याप्पा चोक्मा [japma tsokma] (1sg pres याप्पा चोगुड्डुङ्; 3sg pst याप्पा चोगुए) क्रि. प. १) थुप्रो बनाउनु २) धेरै गर्नु

याप्पा रेप्मा [japma repma] क्रि. प. धेरै हाँस्नु

याप्पाडा [japmaṇa] क्रि.वि. धेरै पछि after long time

याप्माना [japmana] वि. धेरै much, many, plentiful

याप्मि [japmi] ना. १) मानिस; मान्छे man, person २) मानिस; मान्छे

याप्मि- [japmi] पू.स. हामी- we, pronoun used in place of 'I' to show arrogance or great honor

याप्मि रेक्मा [japmi rekma] (1sg pres याप्मि रेक्टुड्डुङ्; 3sg pst याप्मि रेक्टुए) क्रि. प. मान्छे बाँध्नु

याप्मिकाहा [japmikaha] वि. मान्छे टोकुवा

याप्मिछो [japmits^ho] ना. १) पिठोको भात २) हिँडो porridge prepared from boiled maize- flour or millet- flour

याप्मिपाङ् [japmipaṅ] ना. पराइ घर

याबा [jaba] १) क्रि.वि. पर distance, far, remote, beyond, at a distance २) ना. भ्राँकी wizard, enchanter ३) ना. धामी sorcerer, wizard

याबाक्मा [jabakma] (1sg pres याबाक्टुड्डुङ्; 3sg pst याबाक्टुए) क्रि.

१) भक्ति गाउनु २) रमाइलो गर्नु

यामा [jama] क्रि. दाँत कुँडिनु

यामाडाना [jamaḍana] क्रि.वि. १) भुत्रो outworn, ragged, rag, tattered cloth २) मकिएको

यामाना [jamana] १) क्रि.वि. मकिएको २) ना. थोत्रो worn-out, old ३) वि. पुरानो old, ancient, chronic, archaic, worn out, ragged

यामासिमा [jamasima] क्रि. कुतकुती लाग्नु

यामुङ् [jamuṅ] ना. जुँगा moustache, whiskers

याम्बा [jamba] क्रि.वि. १) उता thither, on the other hand २) पर distance, far, remote, strange, other, beyond, at a distance

याम्बा नायाम्बा [jamba najamba] क्रि.वि. १) वरपर here and there, around २) वरि परी around, roundabout, on all side

याम्बाना [jambana] क्रि.वि. १) उता को २) त्यो (पछाडिको) ३) अर्को other, another, second, next

याम्बानायाम्बा [jambanajamba] क्रि.वि. १) वरि परी around, roundabout, on all side २) वरपर here and there, around ३) चारैतिर

याम्बेछा [jambets^ha] ना. केटा, पुरुष boy, man

याम्बोक् [jambok] ना. काम work, occupation

याम्भा [jamb^ha] क्रि.वि. उता thither, on the other hand

याम्भा पुयु [jamb^ha puju] क्रि. उता हेर
याम्भालेङ् [jamb^halen] क्रि.वि. परतिर
beyond, farther, aside
याम्मा [jamma] क्रि. १) उध्याउनु to
make sharp २) धारिलो हुनु ३) धार
लगाउनु
यायाबा [jajaba] ना. च्यापु ower jaw (part
between the chin and Adam's apple)
यायामारि [jajamari] ना. च्यापु lower jaw
(part between the chin and Adam's
apple)
यायोप्वायोप् [jajopwajop] अ.मू. मर्याक
मुरुक
यालुङ्काङ्मा [jalunqadma] क्रि. देउता
आउनु
यालो [jalo] ना. देउता deity, god, divinity
यासि [jasi] ना. मुख mouth, face, muzzle,
snout
यासि खिम्मा [jasi k^himma] क्रि. प. १)
दाँत बाँध्नु २) मुख बाँध्नु
यासिलेप्पा [jasilepma] क्रि. मुख छोड्नु
याहाट्मा [jahaṭma] (1sg pres
याहाट्दुङ्दुङ्; 3sg pst याहाट्दुए) क्रि.
१) भट्ट्याउनु lead a chorus, recite a
chorus collectively २) भक्ति गाउनु
याँहापारा [jāhapara] क्रि.वि. पारि the side
beyond, next side, across, on the other
side, beyond, thither
युकुम्तेन्लाङ् [jukumṭenlan] ना. धर्ती माता
युकुकुम् टेन्लाङ् [jukkum ṭellan] ना. धर्ती
माता

युङ् [juŋ] ना. बिँड handle, haft, long strip
of utensils
युङ्ग्वा [juŋgwa] क्रि. छ , six
युङ्छोङ्बा [juŋts^hoŋba] ना. आदिवासी
primitive or aboriginal inhabitant,
indigenous or aboriginal tribe
युङ्नेन् [juŋnen] क्रि. न बस
युङ्मा [juŋma] क्रि. १) राख्नु to put, to
keep, to place २) बस्नु to sit, to sit
down ३) हुनु to be, to become, to
occur, to happen ४) रहनु to stay, to
remain, to keep ५) थन्काउनु
युङ्मा जेम् [juŋma dzem] ना. राख्ने वस्तु
युङ्मा डेन्कोप्पा [juŋma ḍenkopma] क्रि.
प. बसाइ उठ्नु
युङ्मा याक्मा [juŋma jakma] (1sg pres
युङ्डा याक्डा क्रि. प. बसिरहनु
युङ्माजामा [juŋmadzama] (1sg pres
युङ्डाजाडा; 3sg pst युङ्गुजायुकु) क्रि.
१) बसि खानु २) आराम गर्नु to rest
युङ्माजामा लेन् [juŋmadzama len] क्रि.वि.
विश्रामको दिन resting day
युङ्माडेन् [juŋmaden] ना. बस्ने ठाउँ
युङ्माडेन् सोम्मा [juŋmaden somma] क्रि.
प. बसाइ सार्नु to change residence; to
shift from on village to another
युङ्मासिङ् [juŋmasiŋ] ना. १) आसन
seat, sitting place २) बस्ने ठाउँ
युङ्माहेम्मा [juŋmahemma] क्रि. राखि
राख्नु
युङ्मेप्पा [juŋmepma] क्रि. १) बस्न
लगाउनु २) बसाउनु to cause to sit, to

cause to settle

युङ्सु [juŋsu] क्रि. राख्

युङ्सुन् [juŋsun] क्रि. न राख

युनिगेट्निना [junige[nina] क्रि. १) पुरा
नहुनु २) नपुगु

युबा [juba] ना. सिंह lion

युमा [juma] १) क्रि. तेल पेल्लु २) क्रि.
पुगु to be sufficient, to have plenty, to
fulfil one's wish, to be accomplished ३)
क्रि. खाने कुराले वा अरू सामानले पुगु
४) क्रि.वि. ओरालो downward slope

युमा खाप्मा [juma k^hapma] क्रि. प. उँधो
जानु

युमा मिहिमा [juma mihima] क्रि. प. १)
पुर्याउन नसक्नु २) तल भर्न नसक्नु
३) नपुगु

युमा लाम्बो [juma lambo] वि. ओरालो
बाटो downward way

युमाठामा [juma^hama] क्रि. १) खस्नु to
fall २) ओरालो लागु

युमायाग्मा [jumajagma] क्रि. पुगी रहनु

युमायुमा [jumajuma] क्रि. १) तल लागु
२) तल तल भर्नु

युमालिङ् [jumalin] ना. रक्सी alcohol,
wine

युम् [jum] ना. नुन salt, salt

युम्युम् [jumjum] वि. नुनिलो salty, salted

युयाहाक् [jujahak] क्रि. तल तिर हिँड

युलोक् [julok] क्रि.वि. पुग्ने गरी

युलोक् चोक्मा [julok tsokma] क्रि. प.
पुग्ने गरी गर्नु

युसा [jusa] ना. १) रात night २) बेलुका
evening, eve, after sunset, in the
evening

युसाना पाका [jusana paka] क्रि.वि. १)
साँभको समय evening time २)
बेलुकी पख

युसासोम् [jusasom] ना. राति सम्म

येक्चिरिक् [jektsirik] ना. ढाड backbone,
spine

येक्चुरिक् [jektsurik] ना. ढाड backbone,
spine

येप्मा [jepma] (1sg pres येप्टुङ्दुङ्; 3sg
pst येप्टुए) क्रि. १) खडा हुनु २)

कुल्चनु to tread, to trample, to run over
३) टेक्नु ४) उभिनु to stand, to stand
up

येप्मेप्मा [jepmepma] (1sg pres
येप्मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst येप्मेट्टुए) क्रि.
१) उभिन लगाउनु २) टेक्न लगाउनु

येम् [jem] ना. शरीर body

येम् टुकमा [jem tukma] क्रि. प. बिरामी
हुनु

येम्बेछा [jembets^ha] ना. १) केटा boy,
unmarried man २) पुरुष man,
husband, person ३) लोग्ने मानिस man

येप्मा [jemma] क्रि. १) खडा गर्नु २)
उभ्याउनु to cause to stand up, to cause
to erect ३) ठाडो राख्नु

यो [jo] ना. यो. तल down, under,
underneath, below, bottom

यो खाप्मा [jo k^hapma] क्रि. प. तल जानु

योक्दुन् [joktun] क्रि. १) न चलाऊ २) न जिस्काऊ

योक्मा [jokma] क्रि. १) काम्नु to shiver, to quiver, to tremble २) तर्सिनु ३) चलाउनु to cause to move or stir, to set in motion ४) थर्किनु

योक्मा सिमा [jokma sima] क्रि. प. १) तर्सिनु २) तर्सनु to get frightened, to be alarmed

योक्मा सेप्मा [jokma sepma] (1sg pres योक्दुङ् सेडुङ्दुङ्; 3sg pst योक्दुङ् सेडुए) क्रि. प. तर्साउनु frighten, threaten

योक्युसिना [jokjusina] क्रि. तर्सिन्छ
योक्योक् [jokjok] क्रि.वि. १) ढिलो delay, late २) बिस्तारै very slowly, gently, carefully, softly, quietly

योक्योक् सोम्मा [jokjok somma] (1sg pres योक्योक् सोन्दुङ्दुङ्; 3sg pst योक्योक् सोन्दुए) क्रि. प. बिस्तारै सर्नु

योक्योक् हेक्मा [jokjok hekma] (1sg pres योक्योक् हेगुङ्दुङ्; 3sg pst योक्योक् हेगुए) क्रि. प. बिस्तारै काट्नु

योक्योक्बा [jokjokba] क्रि.वि. बिस्तारै very slowly, gently, carefully, softly, quietly

योग्मा [jogma] क्रि. १) चलाउनु to cause to move or stir, to set in motion २) काम्नु to shiver, to quiver, to tremble

योग्योग् [jogjog] क्रि.वि. बिस्तारै very slowly, gently, carefully, softly, quietly

योङ्गोट्मा [jonggotma] क्रि. १) फारो गर्नु to economize २) साँच्नु to save up, to store

योङ्गजि [jongdzi] ना. १) चाल्नी sieve २) चाल्नो

योङ्गबिछा [jongbits^ha] ना. कान्छा youngest, person who is the youngest, word used to address such a person

योङ्गबिछाबा [jongbits^haba] ना. कान्छा youngest, person who is the youngest

योङ्गमा [jongma] (1sg pres योङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst योङ्सुए) क्रि. १) केलाउनु to remove impurities (as from grains, pulse, etc.), to sift, to sieve २) चाल्नु to sift

योटेप्मा [jotepma] क्रि.वि. त्यति that much

योट्टेउना [jot^hteuna] क्रि.वि. त्यत्रो as large as that, of that size

योट्टेना [jot^hdena] क्रि.वि. त्यस्तो खालको

योङ्गडेगा [jod^hdēga] क्रि.वि. त्यस्तो खालको

योना [jona] १) ना. यो. तल down, under, underneath, below, bottom २) वि. नीचो low

योना भागा [jona b^haga] वि. तल्लो भाग

योनालोग् [jonalog] ना. नर्क hell

योप्मा [jopma] (1sg pres योबुङ्दुङ्; 3sg pst योबुए) क्रि. १) मिच्नु to knead, to massage २) माड्नु to knead, to rub ३) मालिस गर्नु ४) धुलो पार्नु

योम्नामोला [jomnamola] ना. सस्तो cheap

योम्बो [jombo] *ना.* यो. १) मुनि under, beneath, below, underneath, down २) तल तिर prep downwards ३) तल down, under, underneath, below, bottom

योम्बो ठामा [jombo t^hama] *क्रि. प.* तल भर्नु

योम्बो सोम्मा [jombo somma] (1sg pres योम्बो सोन्डुङ्दुङ्; 3sg pst योम्बो सोन्डुए) *क्रि. प.* तल सार्नु

योम्बोना [jombona] *ना.* तल्लो downward

योम्बोना टाला [jombona tala] *वि.* तल्लो तला downstairs

योम्बोलेङ् [jomboleŋ] *ना.* तलतिर prep downwards

योम्भो [jomb^ho] *ना.* तल down, under, underneath, below, bottom

योम्भोलेङ् [jomb^holeŋ] *ना.* १) तल्लो पट्टी २) तलतिर prep downwards

योम्मा [jomma] *क्रि.* घट्नु to decrease, to diminish

योम्सा खाप्मा [jomsa k^hapma] ; 3sg pst योम्सा खाडे) *क्रि. प.* सुनिएको घट्टै जानु

योयोम्बो [jojombo] *ना.* अलिक तल down

योरोङ्बा [joroŋba] *ना.* दलिन roof beam, crossbeam

योलाम्मा खाप्मा [jolamma k^hapma] ; 3sg pst योलाम्मा खाडे) *क्रि. प.* तलबाट जानु

योसोम्मा [josomma] *क्रि.वि.* १) तल सम्म २) गहिरो deep

योत्रवा [jo[?]wa] *ना.* १) नक्कल imitation, copy, transcription, duplicate २) अनुसरण following, pursuing, imitating, acting in accordance with

योत्रवा कोप्मा [jo[?]wa kopma] (1sg pres योत्रवा कोबुङ्दुङ्; 3sg pst योत्रवा कोबुए) *क्रि. प.* अनुकरण गर्नु to imitate, to be duplicated

योत्रवा हिमा [jo[?]wa hima] (1sg pres योत्रवा हिसुङ्दुङ्; 3sg pst योत्रवा हिसुए) *क्रि. प.* १) अनुकरण गर्नु to imitate, to duplicate २) नक्कल गर्नु ३) अभिनय गर्नु ४) जिस्क्याउनु to taunt, to provoke, to tease, to cause to play pranks ५) नक्कल गर्नु

योत्रवा हिम्मा [jo[?]wa himma] *ना.* नक्कल गर्नु

र

राकासा [rakasa] *ना.* राक्षस giant, monster, demon, ogre, cannibal, cruel,

राकेडोको [rakedoko] *क्रि.वि.* ठूलो डोको a big wicker basket

राक्कासा [rakkasa] *ना.* राक्षस giant, monster, demon

राक्पा [rakpa] *ना.* १) खन्चुवा of the nature of eating too much, glutton, voracious, greedy in eating २) खन्चुवा व्यक्ति

राक्मा [rakma] *क्रि.* १) थकाइ लाग्नु to become tired २) घिच्नु to eat greedily, to gobble ३) थाक्नु to become tired, to

be exhausted or fatigued

रागे [rage] **ना.** रातो दाल red pulse, split peas

रागेबा मुड [rageba muᅇ] **ना.** एक प्रकारको पहेँलो च्याउ a kind of yellow mushroom

राङ् [raŋg] **ना.** रुपियाँ rupee

राङ् भेण्डा [raŋ b^heᅇᅇa] **ना.** गोलभेंडा tomato

राङ्गा [raŋga] **ना.** रङ् color

राङ्गा मेप्मा [raŋga meᅇma] (1sg pres राङ्गा मेट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst राङ्गा मेट्टुए) **क्रि.** **प.** रङ् लाउनु

राङ्गाङ्बा [raŋgaᅇba] **ना.** ढिकी च्याऊँ कीरा a kind of insect

राङ्गाछेट्ट [raŋgats^heᅇ] **ना.** खजुरो centipede

राङ्गासेट्ट [raŋgasetᅇ] **ना.** खजुरो centipede

राङ्छि [raŋts^hi] **ना.** १) हारि garland, necklace २) चाँदीको पैसाको हारी माला

राट्नेन् [raᅇneᅇ] **क्रि.** **प.** न करा

राट्मा [raᅇma] (1sg pres राट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst राट्टुए) **क्रि.** १) कराउनु to cry out, to shout, to bawl २) हप्काउनु to rebuke, to reprove, to reprimand, to threaten

राडापिर्था [raᅇapirit^ha] **ना.** धर्ती माता land, earth

रान्डुन् [raᅇᅇuᅇ] **क्रि.** **प.** नमाभ

रापुमा [rapuma] **ना.** पहाडको गोमन hillside cobra

राप्मा [rapma] (1sg pres राट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst राट्टुए) **क्रि.** १) सुसाउनु to make a sound while flowing the river, or blowing the wind, to sigh २) कराउनु to cry out, to shout, to bawl

राप्माडिमा [rapmaᅇima] (1sg pres राट्टुङ्ङुङ्ङुङ्; 3sg pst राट्टुडिसुए) **क्रि.** १) कराइ पठाउनु २) हप्काइ पठाउनु

राप्माडेमा [rapmaᅇema] ; 3sg pst राट्टुडेसुए) **क्रि.** कराइ दिनु

राम् राम् [ram ram] १) **ना.** ढोग (सम्धी, सम्धिनीलाई) greeting; bow down २) नमस्कार (सम्धी, सम्धिनीलाई) Neplali Namaste

राम्ना [ramna] **ना.** १) खस्रो coarse, rough, rugged २) चाम्रो tough, dry and hard, stiff

राम्बेन्डा [rambeᅇᅇa] **ना.** गोलभेंडा tomato

राम्बेन्डा [ramb^heᅇᅇa] **ना.** गोलभेंडा tomato

राम्मा [ramma] (1sg pres रान्डुङ्ङुङ्; 3sg pst रान्डुए) **क्रि.** १) माभ्नु to scour, to cleanse, to scrub, to polish, to wash २) रगड्नु to rub, to scour

राम्लोक् [ramlok] **ना.** चाम्रो tough, dry and hard, stiff

राम्लोक् चोकमा [ramlok tsokma] (1sg pres राम्लोक् चोगुङ्ङुङ्; 3sg pst राम्लोक् चोगुए) **क्रि.** **प.** चाम्रो बनाउनु to make hard

राले [rale] **ना.** कपासबाट चर्खामा काटेको धागो

रावाफोरोक् [rawap^horok] **ना.** पाखामा
बस्ने भ्यागुतो a kind of frog

राव्वा [ra[?]wa] **ना.** फार weed, grass,
small bush

राव्वा माग्मा [ra[?]wa uma] (1sg pres राव्वा
मागुङ्दुङ्; 3sg pst राव्वा मागुए) **क्रि. प.**
भारपात जलाउनु

राव्वा सेप्मा [ra[?]wa sepma] **क्रि. प.** भार
मार्नु

रिक्बालाक् [rikbalak] **वि.** १) बेरिएको
curled २) बटारिएको coiled ३)
खेदिएको

रिक्मा [rikma] (1sg pres रिक्टुङ्दुङ्; 3sg
pst रिक्टुए) **क्रि.** १) खेद्नु to drive, to
chase २) बेर्नु to wind round, to twist
round, to wrap up, to roll up ३)
पछ्याउनु to following, to back running

रिक्माडिमा [rikmaɖima] (1sg pres
रिक्टुङ्डिसुङ्दुङ्; 3sg pst रिक्टुडिसुए)
क्रि. १) लखेटी पठाउनु chase away
२) धपाउनु chase

रिक्माडेमा [rikmaɖema] **क्रि.** १) लखेटी
पठाउनु to chase away २) धपाइ दिनु

रिक्माप्पा [rikmapma] **क्रि.** १) खेद्नु to
drive, to chase, to pursue २) लखेद्नु
to chase, to drive away

रिगाना [rigana] **वि.** १) बटारिएको coiled
२) बेरिएको

रिग्मा [rigma] (1sg pres रिगुङ्दुङ्; 3sg pst
रिगुए) **क्रि.** १) बेर्नु to twist round, to
wrap up, to roll up, २) पछ्याउनु to
follow

रिग्वाट् [rigwaɖ] **ना.** मयल dirt, filth,,
muck, dung

रिग्वाट् पुप्ना [rigwaɖ pupna] **वि.** मयल
सरी

रिङ् [riŋ] **ना.** १) भाषा language,
tongue, dialect, speech, dialogue,
conversation, colloquy २) कुरा talk,
conversation ३) वचन speech, word
४) शब्द word

रिङ् खेम्मा [riŋ k^hemma] (1sg pres रिङ्
खेम्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ् खेम्सुए) **क्रि.**
प. कुरा सुन्नु

रिङ् चामा [riŋ tsama] **क्रि. प.** गाली खानु

रिङ् टोङ्मा [riŋ ɔŋma] (1sg pres रिङ्
टोङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ् टोङ्सुए) **क्रि.**
प. १) कुरा मिल्नु २) कुरा मिलाउनु

रिङ् माट्मा [riŋ maɖma] (1sg pres रिङ्
माट्दुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ् माट्दुए) **क्रि.**
प. कुरा भन्नु

रिङ् माप्पा [riŋ mapma] (1sg pres रिङ्
माट्दुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ् माट्दुए) **क्रि.**
प. कुराकानी गर्नु

रिङ् मिखेम्मा [riŋ mik^hemma] **क्रि. प.**
कुरा नसुन्नु

रिङ् युङ्मा [riŋ juŋma] (1sg pres रिङ्
युङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ् युङ्सुए) **क्रि.**
प. १) बताउनु to say, to tell, to relate,
to inform २) कुरा राख्नु

रिङ्काटोङ्बा [riŋkaɔŋba] **ना.** १)
सम्पादक editor, writer २) मध्यस्थ
कर्ता mediator

रिङ्खेम्मा [riŋk^hemma] (1sg pres रिङ्खेम्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्खेम्सुए) क्रि. कुरा सुन्नु

रिङ्खोकमा [riŋk^hokma] (1sg pres रिङ्खोकटुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्खोकटुए) क्रि. कुरा काट्नु

रिङ्डा आप्मा [riŋŋa apma] (1sg pres रिङ्डा आबुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्डा आबुए) क्रि. प. १) व्यङ्ग्य हान्नु २) घोचेर भन्नु

रिङ्चामा [riŋt^sama] क्रि. १) गाली खानु २) कुरा खानु

रिङ्टोङ्मा [riŋtoŋma] (1sg pres रिङ्टोङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्टोङ्सुए) १) क्रि. कुरा मिलाउनु २) ना. वार्तालाप talk, conversation

रिङ्ना [riŋna] ना. १) सुरिलो धुन melody sound २) बज्ने high-pitched

रिङ्ना सोर [riŋna sor] वि. सुरिलो स्वर melody voice

रिङ्पान् [riŋpan] ना. कुराकानी talk, conversation

रिङ्मा [riŋma] (1sg pres रिङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्सुए) १) वि. सुरिलो melody, (of voice) shrill, high-pitched २) क्रि. बटार्नु to twist, to wring ३) क्रि. मर्किनु

रिङ्माट्मा [riŋma^tma] (1sg pres रिङ्माट्दुङ्दुङ्; 3sg pst रिङ्माट्दुए) क्रि. कुरा गर्नु

रिङ्माप्मा [riŋmapma] क्रि. कुरा राख्नु

रिच्छाबा [ritt^saba] ना. सम्थी father of son-in-law or daughter-in-law

रिच्छामा [ritt^sama] ना. सम्थिनी mother of a son-in-law or daughter-in-law

रिच्छाबा [ritt^saba] ना. सम्थी father of son-in-law or daughter-in-law

रिछामा [ritt^sama] ना. सम्थिनी mother of a son-in-law or daughter-in-law

रिना [rina] ना. १) घुम्नु to round, to turn round २) घुम्ने

रिन्डाङ्वान्डाङ् [riŋdaŋwandaŋ] ना. लर्बारीनु

रिन्डाङ्वान्डाङ् लिमा [riŋdaŋwandaŋ lima] ; 3sg pst रिन्डाङ्वान्डाङ् लिसे) क्रि. प. १) लर्बारीनु २) नसा लाग्नु

रिप्मा [ripma] ना. १) डोरी rope २) फिल्ला lace

रिप्मा रेक्मा [ripma rekma] क्रि. प. डोरी बाँध्नु to tie the rope

रिप्माकावाट् [ripmakawa^t] ना. बाहुन one of the four classes or races of Arya, Brahman

रिप्माङ्गि वाङ्ना [ripmaŋgi waina] क्रि.वि. बन्धनमा नभएको free

रिबा [riba] ना. डोरी rope

रिबाडा रेक्मा [ribada rekma] (1sg pres रिबाडा रेक्दुङ्दुङ्; 3sg pst रिबाडा रेक्दुए) क्रि. प. डोरीले बाँध्नु

रिमा [rima] (1sg pres रिमुङ्दुङ्; 3sg pst रिमुए) क्रि. १) घुम्नु to turn round, to travel २) घुमाउनु turn, turn around, cause to turn, take around

रिमाडामा [rimada^mama] क्रि. १) फर्केर आउनु २) घुमेर आउनु

रिमायाकमा [rimajakma] क्रि. घुमिरहनु

रिमेट् [rimet] ना. १) छाया shadow २) आत्मा spirit ३) सातो spirit, presence of mind, sense

रिमेट् चोकमा [rimet tsokma] (1sg pres रिमेट् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst रिमेट् चोगुए) क्रि. प. छायाँ बनाउनु

रिमेट् साप्माना [rimet sapmana] ना. मलामी नजानेहरूको सातो छुट्याउने विधि

रिमेप्मा [rimepma] क्रि. घुमाउनु turn, turn around, cause to turn, take around

रिमेरिट्माना [rimeriṭmana] ना. मलामीलाई दुबो र तेलले शुद्ध गर्ने विधि ATP purification custom of a mourner at a funeral, cortege

रिम्पेम्मा [rimpeṃma] क्रि. १) घटाउनु to decrease, to diminish, to reduce, to shorten, to subtract, to deduct २) घट्न लगाउनु

रिम्मा [rimma] क्रि. घट्नु to decrease, to diminish

रिम्मिक् वाम्मिक् [rimmik wammik] अ.मू. तिरमिराउनु

रिम्पेप्मा [rimpeṃma] क्रि. घटाउनु to decrease, to diminish, to reduce

रिम्रिम् [rimrim] क्रि.वि. साँभ बेलाको समय evening

रिम्सा खाप्मा [rimsa kʰapma] ; 3sg pst रिम्सा खाडे) क्रि. प. घट्टै जानु

रियुगोन्ना [rijugonna] ना. डुलुवा wandering, roaming

रिलोक् [rilok] ना. घुम्ने गरी

रिल्लोङ् [rilloŋ] ना. बुढो कमिलो जस्तै एक प्रकारको कमिला a big ant

रिवाट् [riwat] ना. मैला dirt, filth

रुखो [rukʰo] ना. डढेलो लाम्नु

रुट्टुन् [ruṭṭun] ना. न पिँध

रुट्निङ्ना [ruṇiṅna] क्रि. न पिँध्नु

रुट्मा [ruṭma] (1sg pres रुट्टुङ्दुङ्; 3sg pst रुट्टुए) क्रि. पिँध्नु to grind

रुट्माबिमा [ruṭmabima] (1sg pres रुट्टुङ् बिडुङ्दुङ्; 3sg pst रुट्टुबिडुए) क्रि. प. पिँध दिनु

रुपा [rupa] ना. चाँदी silver

रुप् [rup] क्रि.वि. च्वाट्ट

रुप् चेप्मा [rup tsepma] (1sg pres रुप् चेप्टुङ्दुङ्; 3sg pst रुप् चेप्टुए) क्रि. प. १) च्वाट्ट छिनाउनु २) च्वाट्ट काट्नु

रुप्पुप्मा [ruppupma] (1sg pres रुप्पुडुङ्दुङ्; 3sg pst रुप्पुडुए) क्रि. च्वाट्ट छिनिनु

रुप्पा [ruppa] (1sg pres रुट्टुङ्दुङ्; 3sg pst रुबुए) क्रि. १) पिँध्नु to grind २) काट्नु to cut ३) छिनाउनु

रुबुजुक् [rubudzuk] ना. भुप्प (धेरै वस्तु वा व्यक्ति एकै ठाउँमा भुम्मिने गरी) grouped

रुम्बुजुक् [rumbudzuk] ना. १) गुजमुज्ज sitting with great inconvenience in a small narrow place २) भुप्प grouped

रुम्मा [rumma] (1sg pres रुबुङ्दुङ्; 3sg pst रुबुए) क्रि. छिँवल्नु to prune branches of a tree; to trim

रुवा [ruwa] *ना.* कपास cotton
 रुवा खेक्मा [ruwa k^hekma] *क्रि.* *प.* रुवा
 फुट्नु
 रुवागिक् [ruwagik] *ना.* ठूलो चील a big
 eagle
 रेक् [rek] *ना.* रिस anger, wrath,
 resentment, anger, jealousy, envy
 रेक् काङ्मा [rek kaŋma] *क्रि.* १) रिस वा
 डाहा आउनु २) रिस उठ्नु
 रेक्काङ्मा [rekkaŋma] *क्रि.* रिस उठ्नु
 रेक्मा [rekma] (1sg pres रेक्डुङ्गुङ्; 3sg
 pst रेक्टुए) *क्रि.* १) बाँध्नु to tie, to tie
 up, to bind, to fasten २) कस्नु to
 fasten
 रेजि [redzi] *ना.* १) हारी garland,
 necklace २) सिक्का (चरानी सिक्का)
 रेत्निना [reŋnina] *क्रि.* न हाँस्नु
 रेत्नेन् [reŋnen] *क्रि.* न हाँस
 रेत्मा [reŋma] *क्रि.* हाँस्नु to laugh
 रेत्मा उङ्मा [reŋma uŋma] *क्रि.* *प.* हाँस
 उठ्नु
 रेत्मेप्मा [reŋmepma] (1sg pres
 रेत्मेट्गुङ्गुङ्; 3sg pst रेत्मेट्गुए) *क्रि.*
 १) हाँसाउनु to cause to laugh or smile
 २) हाँस लगाउनु
 रेत्सापिम्मा [reŋsapimma] *क्रि.* हाँस्दै दगुर्नु
 रेन्मा [renma] *क्रि.* रेत्नु to rub with the
 blade of a cutter, to cut
 रेप्मा [repma] *क्रि.* हाँस्नु to laugh
 रेप्मा उङ्ना [repma uŋna] *वि.* हाँस उठ्दो

रेप्माजामा [repmadzama] *क्रि.* १) हाँसी
 रमाइलो गर्नु २) हाँसी खानु (खिसी
 गर्दै)
 रेप्मेप्मा [repmepma] (1sg pres
 रेप्मेट्गुङ्गुङ्; 3sg pst रेप्मेट्गुए) *क्रि.*
 हाँसाउनु to cause to laugh or smile
 रेम्मा [remma] (1sg pres रेम्डुङ्गुङ्; 3sg
 pst रेम्डुए) *क्रि.* १) कोरेर काट्नु २)
 दार्नु
 रेम्सुबा [remsuba] *ना.* श्रीमान सौता
 रेम्सुबा हिक्मा [remsuba hikma] *क्रि.* *प.*
 १) शंका गर्नु २) आँखा लगाउनु ३)
 डह गर्नु
 रेम्सुमा [remsuma] *ना.* सौता co-wife, rival
 wife
 रेहेक्दुन् [rehekŋun] *क्रि.* न बान्नु
 रेहेक्मा [rehekma] (1sg pres रेहेक्डुङ्गुङ्;
 3sg pst रेहेक्टुए) *क्रि.* १) कपाल बाँध्नु
 २) बाँध्नु to tie, to tie up, to bind, to
 fasten ३) हतकडी लगाउनु
 रेहेक्माबिमा [rehekma bima] (1sg pres
 रेहेक्डुङ् बिडुङ्गुङ्; 3sg pst रेहेक्डुबिडुए)
क्रि. *प.* बाँधि दिनु
 -रोक् [rok] *पर.* १) मात्रै only,
 exclusively, merely, solely २) नै word
 used alone to give emphasis
 रोक्फोन् [rokp^hon] *ना.* गाँड goitre
 रोक्मा [rokma] (1sg pres रोक्डुङ्गुङ्; 3sg
 pst रोक्टुए) *क्रि.* १) घोच्नु to poke, to
 prick, to pierce, to penetrate, to hurt the
 feeling of २) कुहिनु to rot, to decay
 ३) सङ्नु to rot, to decay, to putrefy, to

decompose ४) ओसारुं
रोक्मेप्मा [rokmepma] **क्रि.** १) सडाउनु to
 cause decay, to cause to rot २)
 कुहाउनु to cause to rot, to cause to
 decay
रोगाना [rogana] **क्रि.वि.** १) सडेको २)
 गलेको ३) कुहिएको
रोगाना नाम्मा [rogana namma] **क्रि. प.**
 कुहिएको गनाउनु
रोगिक् रोगिक् [rogik rogik] **क्रि.वि.**
 कुहिना लागेको
रोगिबा [rogiba] **वि.** सिनु dead body of an
 animal, carcass
रोग्मा [rogma] **क्रि.** १) कुहिनु to rot, to
 decay २) घोच्नु to poke, to prick, to
 pierce, to penetrate, to hurt the feeling of
 ३) सड्नु to rot, to decay, to putrefy, to
 decompose ४) कुहुनु to rot, to decay
 ५) गल्नु to melt, to dissolve, to rot
रोग्मा मिपिमा [rogma mipima] **क्रि. प.**
 कुहिनु नदिनु
रोग्मेट्मा [rogmetma] **क्रि.** कुहाउनु to
 cause to rot, to cause to decay

रोट्मा [rotma] (1sg pres रोडुङ्दुङ्; 3sg
 pst रोडुए) **क्रि.** ओसारुं to carry goods
 from here and there, to shift, to move
 from one place to another

रोड्मा [rodma] (1sg pres रोडुङ्दुङ्; 3sg
 pst रोडुए) **क्रि.** ओसारुं to carry goods
 from here and there, to shift, to move
 from one place to another

रोप्मा [ropma] (1sg pres रोडुङ्दुङ्; 3sg
 pst रोडुए) **क्रि.** ओसारुं to carry goods
 from here and there, to shift, to move
 from one place to another

रोमा [roma] (1sg pres रोसुङ्दुङ्; 3sg pst
 रोसुए) **क्रि.** १) छोडाउनु (मकै) to shell,
 to take away २) पात वा अन्य भर्नु

रोम्मा [romma] (1sg pres रोम्डुङ्दुङ्; 3sg
 pst रोम्डुए) **क्रि.** दारेर खानु

र्याङ्ग्याङ्मेप्मा [rjanrjanmepma] **क्रि. प.**
 कोक्याउनु to have itching irritation on
 the tongue

र्याबा [rjaba] **ना.** १) घोरे मास २)
 मस्याम

र्यामा [rjama] **ना.** बच्छ्युं hornet

र्याम्कलि [rjamkali] **ना.** एक प्रकारको
 मुरलीको धुन

ल

लाउङ्सा [lauŋsa] **ना. यो.** १) निम्ति for,
 for the sake of २) लागी for, for the
 sake (of)

-लाउङ्सा [lauŋsa] **पर.** -लाई suffix to, for

लाउलाउ [laulau] **क्रि.वि.** ला ला

लाकाफे [lakap^he] **ना.** बुढा पाकोलाई
 दिइने मासु चौटा

लाक्फेट् [lakp^het] **ना.** लेकाली जुका
 leech

लाक्मा [lakma] **क्रि.** १) उम्लिनु २)
 उमाल्नु to boil

लाकलाजेट् [lakladzet] *ना.* १) माने wild arum २) जङ्गली पिँडालु
 लाखे [lak^he] *ना.* १) पख २) एक छिन ३) बिस्तारै गर
 लाखे छोप्मोङ् [lak^he ts^hopmɔŋ] *क्रि.वि.* एक छिन
 लाखे लाखे [lak^he lak^he] *क्रि.वि.* पख पख
 लाखे लो [lak^he lo] *क्रि.वि.* १) परखुहोस् २) एक छिन परख
 लाखेएटे [lak^heeɽe] *ना.* पख लास
 लाखेस् [lak^hes] *क्रि.* पख
 लाङ् [laŋ] *ना.* खुट्टा foot, feet
 लाङ् टुकमा [laŋ ʈukma] *क्रि.* खुट्टा दुख्नु
 लाङ् टोकमा [laŋ ʈokma] *क्रि. प.* खुट्टा ठोकिनु
 लाङ् ठाम्मा [laŋ ʈ^hamma] (1sg pres लाङ् ठाम्सुङ्दुङ्; 3sg pst लाङ् ठाम्सुए) *क्रि. प.* खुट्टा बजार्नु
 लाङ् साप्मा [laŋ sapma] (1sg pres लाङ् साडुङ्दुङ्; 3sg pst लाङ् साडुए) *क्रि. प.* खुट्टा तान्नु
 लाङ् होम्मा [laŋ homma] *क्रि. प.* खुट्टा सुनिनु
 लाङ्कायोप् [laŋkajop] *ना.* भुजेल Bhujel people
 लाङ्गाक् [laŋgak] *ना.* पिँडौला
 लाङ्गुर [laŋgur] *ना.* हिमाल mountain
 लाङ्घाक् [laŋg^hak] *ना.* १) पिँडौला २) छेपारी fleshy part between the heel and the calf, the calf of the leg
 लाङ्घोङ् [laŋg^hoŋ] *ना.* सलह कीरो locust

लाङ्डा टिङ्मा [laŋɟa ʈiŋma] (1sg pres लाङ्डा टिङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst लाङ्डा टिङ्सुए) *क्रि. प.* १) खुट्टाले हिकार्जुनु २) खुट्टाले कुट्नु
 लाङ्ठाप् [laŋʈ^hap] *ना.* उपरखुट्टी sitting position with one leg over the other, state of lying flat on one's back cross-legged (i.e. with one leg over the other)
 लाङ्ठाप् युङ्मा [laŋʈ^hap juŋma] (1sg pres लाङ्ठाप् याङ्डा; 3sg pst लाङ्ठाप् युङ्) *क्रि. प.* उपरखुट्टी लगाई बस्नु
 लाङ्फोक एकलोक [laŋp^hok eklok] *क्रि.वि.* खुट्टा भाँचिने गरी
 लाङ्बेन्डि [laŋbenɽi] *ना.* १) कल्ली ornamental silver ring worn round the ankle, anklet २) खुट्टामा लगाउने कल्ली
 लाङ्मुक् [laŋmuk] *ना.* हातखुट्टा hand and leg
 लाङ्मुक् रेक्मा [laŋmuk rekma] (1sg pres लाङ्मुक् रेक्दुङ्दुङ्; 3sg pst लाङ्मुक् रेक्दुए) *क्रि. प.* हातखुट्टा बाँध्नु
 लाङ्मुक्ठायाना [laŋmuk^hajana] *ना.* कुष्ठरोग leprosy [disease]
 लाङ्मेप्मा [laŋmepma] *ना.* विधुवा widow
 लाङ्मोक [laŋmɔk] *ना.* खुट्टा भाँच्नु (विशेष)
 लाङ्मोक एकलोक [laŋmɔk eklok] *क्रि.वि.* खुट्टा भाँचिने गरी
 लाङ्ले [laŋle] *ना.* बेँसी valley, a flat piece of land by a river fit for rice cultivation, the lower portion of hill

लाङ्लेलि [laŋleli] **ना.** बेँसीको मानिस
 लाङ्लोकमा [laŋlokma] **ना.** बेहुला घरमा
 फर्किने बेलामा गरिने रीत (बिहेको
 पछिल्लो दिन)
 लाङ्सुप् [laŋsup] **ना.** जुत्ता shoes
 लाङ्सुप् काफु [laŋsup kap^hu] **ना.** सार्की
 shoemaker, tanner, cobbler
 लाङ्सुप्मा [laŋsupma] **ना.** सुरुवाल
 trousers
 लाङहिम्मा [laŋhimma] **क्रि. प.** खुट्टा
 बाङ्गनु
 लाच्छो [latts^ho] **ना.** केराको पात leaf of
 banana
 लाछो [lats^ho] **ना.** केराको पात (पूजा
 विशेषमा चाहिने)
 लाटिकरम [latikarama] **ना.** एक प्रकारको
 रुख a kind of tree
 लाट्टाडा टिङ्मा [latɽaɽa tɽɽma] (1sg pres
 लाट्टाडा टिङ्सुङ्गुङ्गु; 3sg pst लाट्टाडा
 टिङ्सुए) **क्रि. प. १)** खुट्टाले हिराउनु
 २) खुट्टाले हान्नु
 लाट्टाजाना [latɽadzana] **क्रि.वि.** सकि
 सकेको
 लाट्टाना [latɽana] १) **क्रि.वि.** सकिएको
 २) **ना.** अन्त्य final, last, final stage,
 finish
 लाट्टुनु [latɽun] **ना.** न सक
 लाट्ना [latna] **ना.** १) सकिने २) अन्त
 end, ending, completion, ultimate ३)
 अन्त्य final, last, final stage, end, finish
 लाट्निगेट्निना [latnigeɽnina] **ना.** १)
 सकिएको छैन २) अधुरो half finished,

half done, incomplete, unfinished,
 imperfect, immature, half-done, half-
 completed ३) अपूरो incomplete,
 unfinished, half-finished

लाट्निना [latnina] **ना.** १) समाप्त नहुने
 २) नसकिने

लाडिबो [ladɽibo] **ना.** केरा banana

लाडिबो केङ्मा [ladɽibo keŋma] **क्रि. प.**
 केरा फल्नु

लाडिबो केङ्मेप्मा [ladɽibo keŋmepma]
क्रि. प. केरा फलाउनु

लाडिबो लेप्मा [ladɽibo lepma] **क्रि. प.**
 केरा रोप्नु

लाडिबो सुम्मा [ladɽibo summa] (1sg pres
 लाडिबो सुमुङ्गुङ्गु; 3sg pst लाडिबो
 सुमुए) **क्रि. प.** केरा पकाउनु

लाडिबो सोङ्मा [ladɽibo soŋma] **क्रि. प.**
 केरा पाक्नु

लाडु [ladu] **क्रि. १)** लिनु to take, to get
 hold of, to hold, to get, to grasp, to
 receive, to accept, to adopt, to win २)
 स्वीकार गर्नु to accept

लाङ्मा [ladma] (1sg pres लाङुङ्गुङ्गु; 3sg
 pst लाङुए) **क्रि. १)** लिनु to take, to get
 hold of, to hold, to get, to grasp, to
 receive, to accept, to adopt २)
 स्वीकार गर्नु ३) जिम्मा लिनु

लाप् लाप् [lap lap] **वि.** पातलो thin,
 watery

लाप्पालाप [lapgalap] **ना.** हातेमालो, एक
 अर्कामा समाउनु विशेष hand in hand

लाप्टाइ [lapʃaŋ] **ना.** पखेटा wing, fin, feather

लाप्टाइगेवा [lapʃaŋgeʔwa] **ना.** परेवा pigeon

लाप्ला [lapna] **वि.** पातलो thin, watery

लाप्ला [lapma] (1sg pres लाबुड्डुङ्; 3sg pst लाबुए १) **क्रि.** समाउनु to catch, to take hold of, to seize २) **क्रि.** स्वीकार्नु to receive, to accept, to adopt ३) **क्रि.** भाग लिनु ४) **ना.** गिरफ्तार arrested, captured, detention, seizure ५) **क्रि.** समात्नु to catch, to take hold of, to grasp, to seize, hold ६) **क्रि.** पक्रनु catch, arrest, seize, grasp ७) **क्रि.वि.** अन्त्य final, last, final stage, end, finish ८) **क्रि.** लिनु to take, to get, to grasp, to receive, to accept, to adopt ९) **क्रि.** सकिनु to be finished, to be completed, to come to an end १०) **क्रि.** सकनु to finish, to end, to be able to do ११) **क्रि.** खिचनु to draw, to pull, to attract

लाप्ला हिमा [lapma hima] ; 3sg pst लाप्ला हिडुए **क्रि. प.** १) सकिनु to be finished, to be completed, to come to an end २) पुरा हुनु

लाप्लाङ् [lapmaŋ] १) **ना.** दूर far, distant, remote, outlying २) **क्रि.वि.** टाढा distant, far off

लाप्लाङ् रिक्मा [lapmaŋ rikma] **क्रि. प.** टाढा लखेट्नु

लाप्लाङ् लेप्ला [lapmaŋ lepma] (1sg pres लाप्ला लेप्टुड्डुङ्; 3sg pst लाप्लाङ् लेप्टुए) **क्रि. प.** टाढा फाल्नु

लाप्लाङ्ना [lapmaŋ] **क्रि.वि.** टाढा far, distant, remote

लाप्लाङ्साडे [lapmaŋsaɖe] **ना.** टाढा हुने विशेष

लाप्लाङ्से [lapmaŋse] **क्रि.वि.** टाढा हुनु

लाप्लाप् [laplap] **वि.** पातलो thin, watery

लाप्लाप्ला [laplapna] **वि.** पातलो thin, watery

लाबास्तारि [labastari] **ना.** छाडा स्त्री free woman

लाबुन् [labun] **क्रि.** न समात

लाबोएसु [laboesu] **क्रि.** समाति राख

लाब्मा [labma] (1sg pres लाबुड्डुङ्; 3sg pst लाबुए) **क्रि.** समाउनु to catch, to take hold of, to seize

लाभाक् [labʰak] **ना.** पात leaf

लाभाक्वा [labʰakwa] **ना.** पात leaf

लाभाक्वा खोक्मा [labʰakwa kʰokma] (1sg pres लाभाक्वा खोक्टुड्डुङ्; 3sg pst लाभाक्वा खोक्टुए) **क्रि. प.** पात काट्नु

लाभाहवा [labʰaʔwa] **ना.** पात leaf

लामा [lama] **क्रि.वि.** लौ word used to express assent or affirmative answer, wonder or surprise

लामाखाट्टरि [lama kʰatri] **ना.** १) लौ खास २) लड्नु लागदा निस्कने बोलि

-लाम् [lam] पर. १) देखि from, by, with, by seeing, obviously, apparently २) बाट from

लाम्क्यालिमा [lamkjalima] **क्रि.** लागी पर्नु

लाम्तिनेन् [lamʃinən] **क्रि.** नहिँङ्

लाम्टिमा [lamʈima] ; 3sg pst लाम्टिए
क्रि. १) हिँड्नु to go, to walk, to pace,
 to travel on foot २) हिँड्नुल गर्नु ३)
 यात्रा गर्नु

लाम्टिमालेप्मा [lamʈimalepma] **क्रि.** १)
 हिँडिहाल्नु २) हिँडि जानु

लाम्टिमेट्नुन् [lamʈimeʈnun] **क्रि.** हिँड्नु
 नलाग

लाम्टियालेट्टाक् [lamʈijaleʈtak] **क्रि.** हिँडि
 हाल्नु

लाम्डुङ् [lamdʊŋ] **ना.** स्वर्ग heaven,
 paradise

लाम्बेट्दुवा [lambetʈuwa] **ना.** १) घुमन्ते
 २) बटुवा traveller, passer-by

लाम्बेरेक् [lamberek] **ना.** फिला
 (कोसेलीको सन्दर्भमा) thigh

लाम्बो [lambo] **ना.** १) बाटो way, path,
 road, route, way २) सडक road, route,
 path, highway

लाम्बो कोक्पो [lambo kokpo] **ना.**
 बाटोघाटो road

लाम्बो टोमा [lambo ʈoma] (1sg pres
 लाम्बो टोयुङ्दुङ्; 3sg pst लाम्बो टोयुए)
क्रि. प. बाटो खन्नु

लाम्बो नामा [lambo nama] (1sg pres
 लाम्बो नाडुङ्दुङ्; 3sg pst लाम्बो नाडुए)
क्रि. प. बाटो छोड्नु

लाम्बो बाम्मा [lambo bamma] **क्रि. प.** १)
 अलमलिनु to be confused, to be
 puzzled, to be detained २) बाटो
 बिराउनु

लाम्भाक्मा [lambʰakma] (1sg pres
 लाम्भाक्दुङ्दुङ्; 3sg pst लाम्भाक्दुए)
क्रि. उछिन्नु to run faster than
 (someone in a race) to outstrip, to
 overtake, to go in front of

लाम्भो [lambʰo] **ना.** १) सडक road,
 route, path, highway २) बाटो way,
 path, road, route, way

लाम्मा [lamma] **क्रि.** १) चटारिनु to be
 irritated, to hasten २) पलापिनु to be
 out of control

-लाम्मा [lamma] **पर.** १) बाट from २)
 देखि from, by, with, by seeing,
 obviously, apparently

लाया [laja] **ना.** बुर्की (लास लाँदा भुटेको
 धान र पैसा छर्ने कार्य) parched rice in
 husk strewn throughout the way along
 with the bier (with a died body) is carried
 to the burning place; rice placed on the
 breast of the dead body

लारु [laru] **क्रि.** १) स्वीकार गर्नु २)
 लिनु to take, to get hold of, to receive, to
 accept, to adopt

लालिक् [lalik] **ना.** १) बिउ seed (of
 paddy, millet, etc.) २) बेर्ना seedlings
 ३) बिरुवा seedling

लालिक् छुलिक् [lalikatsʰulik] **ना.** १)
 बिउ बिजन seed २) अन्न grain, crop

लालिक् छुलिक् छिक्मा [laliktsʰulik
 tsʰikma] **क्रि. प.** अन्न भर्नु

लालिक् छुलिक् ठोप्मा [laliktsʰulik
 ʈopma] (1sg pres लालिक्छुलिक्
 ठोबुङ्दुङ्; 3sg pst लालिक्छुलिक्

ठोबुए) **क्रि. प. १)** अन्न लुकाउनु २)
भण्डार गर्नु

लालिक् सोम्मा [lalik somma] **क्रि. प. १)**
बिउ सार्नु २) बिरुवा सार्नु

लालिक् हिमा [lalik hima] (1sg pres
लालिक् हिसुङ्गुङ्गु; 3sg pst लालिक्
हिसुए) **क्रि. प. बिउ छन्नु**

लालिक् हेम्मा [lalik hemma] (1sg pres
लालिक् हेन्सुङ्गुङ्गु; 3sg pst लालिक्
हेन्सुए) **क्रि. प. बिउ राख्नु अथवा छन्नु**

लालिट्माङ् [laliṭman] **ना. चन्द्रमा** moon

लालिट्माङ् भेरेङ् [laliṭman b^heren] **वि.**
जुनेली रात moon light

लालिप्माङ् [lalipman] **ना. चन्द्रमा** Moon

लालिप्माङ् भेरेङ् [lalipman b^heren] **ना.**
पूर्णिमा full moon day

लावामा [lawama] १) **ना. हलेसो** green
pigeon २) **क्रि. नाचनु** to dance

लाह [laha] **वि. बो.** काम बिग्रँदा प्रयोग
गरिने शब्द

लाहाप् चोकमा [lahap tsokma] (1sg pres
लाहाप् चोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst लाहाप्
चोगुए) **क्रि. प. लगानी गर्नु** to invest

लाहाप् लिना [lahap lina] **वि. लाग्ने** sharp,
having a sharp blade, shrewd, acute

लाहाप् लिमा [lahap lima] **क्रि. प. लाग्नु**
go in the direction to, become involved
in, engage in

लाहाबा [lahaba] **ना. लाग्ने** sharp, having
a sharp blade, shrewd, acute

लाहाबा लिमायाक्मा [lahaba limajakma] ;
3sg pst लाहाबा लिसायाक्टे) **क्रि. प.**

लागि रहनु

लाहाबो [lahabo] **ना. खयर** catechu

लाहाब् चोकमा [lahab tsokma] (1sg pres
लाहाब् चोगुङ्गुङ्गु; 3sg pst लाहाब्
चोगुए) **क्रि. प. १)** समावेश गर्नु २)
लगाउनु to invest

लाहाब्लिमा [lahablīma] **क्रि. लागि पर्नु**

लाहार [laharA] **वि. रहर** desire, liking

लाहुरिक् [lahurik] **ना. १)** लाठो staff
२) लट्ठी stick, walking-stick, staff

लाह्वानेन् [la^hwanen] **ना. ननाच**

लाह्वामा [la^hwama] **क्रि. नाचनु** to dance

लिक्ना [likna] **ना. गहौं** heavy, weighty,
ponderous

लिक्निना [liknina] १) **क्रि. नपस्नु** २)
ना. नपोस्ने ३) **ना. नछिर्नु**

लिक्मा [likma] **क्रि. १)** प्रवेश गर्नु २)
पस्नु to go in, to enter, to be entangled
३) गहौं हुनु ४) छिर्नु to pierce, to go
through

लिक्मा लाम्बो [likma lambo] **वि. प्रवेश**
बाटो

लिक्माना [likmana] **ना. प्रवेश गर्नु** to enter

लिक्माना द्वारिक् [likmana d^hwarik] **वि.**
प्रवेश द्वार entrance

लिक्माप्मा [likmapma] **क्रि. १)** छिरी
जानु २) पसि जानु

लिक्मेप्मा [likmepma] **क्रि. १)** घुसार्नु to
thrust २) छिराउनु to pierce, to
penetrate, to thread ३) प्रवेश गराउनु

लिक्लिक्कुडि [liklikkuḍi] **ना. फिस्टो**
चरो a kind of bird

लिक्लोक् [liklok] *वि.* १) गहुँगो heavy
२) पस्ने गरी

लिक्लोक् चोकमा [liklok tsokma] (1sg
pres लिक्लोक् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst
लिक्लोक् चोगुए) *क्रि. प.* गहौँ पार्नु

लिग्ना [ligna] *ना.* गहौँ heavy, weighty,
ponderous

लिडा [lija] *ना.* हुनेछु

लिङ् [lij] *ना.* टुसा shoot, sprout

लिङ्गेत्वा [liŋgeʔwa] *ना.* ढुङ्गा stone

लिङ्गेत्वाडा लेप्मा [liŋgeʔwaŋa lepma]
(1sg pres लिङ्गेत्वाडा लेप्दुङ्दुङ्; 3sg
pst लिङ्गेत्वाडा लेप्दुए) *क्रि. प.*
ढुङ्गाले हान्नु

लिङ्बुङ्वाहोङ् [lijbuŋwahon] *ना.* निबुवा
खोला name of river (Nibuwa)

लिना [lina] *ना.* १) हुने becoming,
accomplished, happening taking place,
well-to-do २) पर्ने

लिनिना [linina] *ना.* १) नहुने २) हुँदैन

लिमा [lima] *क्रि.* हुनु to be, to become, to
occur, to happen, to take place, to come
into being, to come to pass

लिमाजामा [limadzama] *क्रि. प.* हुने खाने
हुनु

लिमालिनिना [limalinina] *ना.* १)
असम्भव impossible २) हुँदैन

लिम्ना [limna] *वि.* मीठो sweet, sugary,
delicious, savoury, tasty, delicious food
or dish

लिम्निना [limnina] *वि.* नमिटो

लिम्लिना [limlina] *वि.* नमिटो

लियुक् [lijuk] *क्रि.* हुन्छ

लियुग् [lijug] *क्रि.* हुन्छ

लियुलेट्युक्नि [lijuleʔjukni] *ना.* भइ हाल्छ
नि

लियेट्ना [lijetna] *क्रि.वि.* हुँदै गरेको

लियेट्ना [lijetna] *वि.* वर्तमान being,
existing, present, instant

लिलोक् [lilok] *क्रि.वि.* हुने गरी

लिसा [lisa] *क्रि.* होऊ

लिसागा रिङ् [lisaga riŋ] *क्रि.वि.*
भइसकेको कुरा

लिसाना [lisana] *क्रि.वि.* भएको

लिसाहाडाना [lisahaʔana] १) *वि.* विगत
gone away, deceased २) *क्रि.वि.*
भइसकेको

लिसेटे [lisetɛ] *निपा.* भइ हाल्यो नि त

लिसेसे [lisese] *वि.* भएको छ

लुकमा [lukma] १) *क्रि.* नासिनु to be
ruined, to be destroyed २) *क्रि.* मासिनु
be destroyed ३) *क्रि.* खतम हुनु ४)
ना. कलेजो liver

लुकमा काटुक् [lukma kaʔuk] *वि.* माया गर्ने
मान्छे

लुकमाटुकमा [lukmaʔukma] (1sg pres
लुकमाटुकुङ्दुङ्; 3sg pst लुकमाटुकुए)
क्रि. प. १) माया गर्नु २) दया गर्नु

लुकमाभुङ् [lukmabʰuŋ] *ना.* १) कलेजो
liver २) मुटु

लुकमाभुङ् ठेलोक् चोग्मा [lukmabʰuŋ
tʰelok tsogma] *क्रि. प.* १) मुटु दहो पार्नु
२) साहसिलो हुनु

लुक्माभुङ् योग्मा [lukmab^huj jogma] क्रि.
 प. डरले मुटु काम्नु
 लुक्लेमा [luklema] ना. भुङ्चालो
 earthquake
 लुक्सुकमा [luksukma] ना. थकाल
 लुङ् [luŋ] ना. ढुङ्गा stone
 लुङ् काटोङ्बा [luŋ kaʈoŋba] १) वि.
 डकर्मी mason, bricklayer २) ना.
 ढुङ्गाको काम गर्ने
 लुङ् छेप्मा [luŋts^hepma] ; 3sg pst लुङ्
 छेट्टुए) क्रि. पर्खाल लगाउनु
 लुङ् टोङ्सा हेम्मा [luŋʈoŋsa hemma] (1sg
 pres लुङ्टोङ्सा हेन्सुङ्दुङ्; 3sg pst
 लुङ्टोङ्सा हेन्सुए) क्रि. प. ढुङ्गा छाप्नु
 लुङ्काछेट्टु [luŋkats^het] ना. डकर्मी
 mason, bricklayer
 लुङ्गाक्चा [luŋgakt̪sa] ना. पिठोबाट
 बनेको डल्लो (कोदोको)
 लुङ्गेवा [luŋgewa] ना. ढुङ्गा stone
 लुङ्गेत्वा [luŋge[?]twa] ना. ढुङ्गा stone
 लुङ्गेत्वा ओहेक्टाङ् [luŋge[?]twa ohekʈaŋ]
 वि. ढुङ्गा खानी
 लुङ्घाक्चा [luŋg^hakt̪sa] ना. खिचडी
 mixture of rice and lentils cooked
 together
 लुङ्फेट्टु [luŋp^het] ना. भयाउ moss, lichen
 लुचि [lutsi] ना. लिची the tree Hobson-
 Jobson, lychee, litchi
 लुट्टु [lut] ना. जुका (गाइ तथा अन्यको
 नाकमा पस्ने) leech
 लुट्टमा [lutma] क्रि. १) कुहिनु to rot, to
 decay २) नास हुनु ३) सखाप हुनु वा

सबै सकिनु
 लुट्टलेमा [lutlema] ना. १) भुङ्चालो
 earthquake २) भूकम्प earthquake,
 earthquake
 लुडाना [luḍana] क्रि.वि. गलेको
 लुप्मा [lupma] क्रि. १) गल्नु to melt, to
 dissolve, to rot २) नास हुनु
 लुम्डुक् [lumḍuk] क्रि.वि. काँचको बटुको
 brass bowl
 लुम्डुक् [lumḍ^huk] क्रि.वि. काँचको
 बटुको brass bow
 लुम्बुवा [lumbuwa] ना. ओडार cave, den
 लुम्भुक् [lumb^huk] ना. १) गुफा cave,
 cavern, den, grotto २) ओडार cave,
 den
 लुम्भोक् [lumb^hok] वि. १) गह्रौं heavy,
 weighty, ponderous २) गहकिलो
 heavy, weighty
 लुम्भोक् लोना [lumb^hok lona] क्रि. प. १)
 गह्रौं हुनु २) गहकिलो लाग्नु
 लुम्भोक् लोमा [lumb^hok loma] क्रि. प.
 गह्रौं हुनु
 लुम्मा [lumma] (1sg pres लुम्सुङ्दुङ्; 3sg
 pst लुम्सुए) क्रि. १) डुब्नु to sink, to be
 drowned, to be in deep thought, to be
 lost २) डुबाउनु sink, cause to sink,
 submerge ३) भुङ्ग्रो भित्र पोल्नु ४)
 भासिनु to descend, to be buried ५)
 गाडिनु ६) डुबुल्की लगाउनु ७)
 डुबुल्की मार्नु
 लुम्मा मेट्मा [lumma me[?]tma] क्रि. प.
 डुबुल्की मार्न लगाउनु

लुम्माना [lummana] *ना.* १) डुबाउनु पर्ने
२) गाड्नु पर्ने

लुम्लुम् [lumlum] *ना.* डचामडचाम
(हिर्काउनु विशेष)

लुम्सुप् [lumsup] *ना.* काँचुली skin that
has fallen away from a snake, slough

लुरि [luri] *ना.* नङ्ग्रे कोदो a kind of millet

लुरका [lurka] *ना.* च्याप्टे सुन flat gold

लुलु [lulu] *ना.* १) ल ल yes, okay, well,
oh! २) लौ लौ

ले [le] *ना.* १) लिङ्ग penis २) पुरुषको
लिङ्ग (गुला)

लेकुमा [lekuma] *ना.* काखी armpit

लेकुम्मा [lekumma] *ना.* काखी armpit

लेक् [lek] *ना.* १) पर्म mutual exchange
of labour (either of men or animals) २)
खेताला farm laborer who works for daily
wages, hire farm laborers, use farm
laborers

लेक् चामा [lek tsama] *क्रि. प.* पर्म खेल्नु

लेक् पोक्मा [lek pokma] *क्रि. प.* पर्म
खेल्नु

लेक् लेक्मा [lek lekma] (1sg pres लेक्
लेक्टुङ्गटुङ्ग; 3sg pst लेक् लेक्टुए) *क्रि.*
प. खेताला साट्नु

लेक्गालेक् [lekgalek] *क्रि.वि.* १)
साटासाट mutual exchange २) चाट
चाट

लेक्गालेक् चामा [lekgalek tsama] *क्रि. प.*
१) साटासाट गर्नु २) चाट चाट गर्नु

लेक्फा [lekp^ha] *ना.* जिब्रो tongue, organ
of speech, organ of taste

लेक्फा हामा [lekp^ha hama] (1sg pres
लेक्फा हाडुङ्गटुङ्ग; 3sg pst लेक्फा हाडुए)
क्रि. प. जिब्रो टोकनु

लेक्फाबाम्मा [lekp^habamma] *क्रि. प.*
जिब्रो लर्बारीनु

लेक्फालापना [lekp^halapna] १) *वि.*
मुखाले sharp-tongued, impudent २)
क्रि. प. मुख लागनु

लेक्मा [lekma] (1sg pres लेगुङ्गटुङ्ग; 3sg
pst लेगुए) *क्रि.* १) खुइलिनु to become
bald २) चाट्नु to lick, to lap ३) साट्नु
to exchange, to barter, to change
(money) ४) बदल्नु to change, to alter,
to shift, to exchange, to convert

लेक्योङ् [lekjoŋ] *ना.* खेतालाको लागी
दिइने अन्न

लेखेप् [lek^hep] *ना.* टाँसिनु to be stuck, to
cling to

लेगापमा [legapma] (1sg pres
लेगालाप्टुङ्गटुङ्ग; 3sg pst लेगालाप्टुए)
क्रि. १) फकाउनु persuade, wheedle,
coax, cajole, convince, seduce २)
फकाउनु persuade, flatter, coax, seduce

लेगालापमा [legalapma] (1sg pres
लेगालाप्टुङ्गटुङ्ग; 3sg pst लेगालाप्टुए)
क्रि. १) फकाउनु persuade, coax,
seduce २) सम्झाउनु to remind, to
make clear, to cause to understand, to
convince

लेग्मा [legma] (1sg pres लेगुङ्गटुङ्ग; 3sg pst
लेगुए) *क्रि.* १) चाट्नु to lick, to lap २)
सट्टामा जानु ३) साट्नु to exchange,
to barter, to change (money)

-लेङ् [leŋ] १) -तिर towards, bank, shore, beach, edge, side, arrow २) -तर्फ towards, in the direction of ३) पट्टि towards, to the side of ४) दिशा direction

लेङ्दुन् [leŋdun] ना. न लिप

लेङ्मा [leŋma] (1sg pres लेङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst लेङ्सुए) क्रि. १) खन्याउनु to pour out, to make empty २) पल्टाउनु to turn, to cause to lie down, to turn upside down, to cause to roll ३) लिप्नु to smear, to daub, to smudge smooth mud over walls and floor ४) खाली गर्नु ५) पल्टनु to turn

लेङ्मेप्मा [leŋmepma] (1sg pres लेङ्मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst लेङ्मेट्टुए) क्रि. १) पल्टाउनु to turn, to upset, to cause to lie down, to turn upside down, to cause to roll २) लिप्न लगाउनु

लेङ्साना [leŋsana] १) ना. क्षेत्री warrior cast २) वि. पल्टेको

लेट्टुन् [leŋtun] ना. न रोप

लेट्टमा [leŋtma] (1sg pres लेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst लेट्टुए) क्रि. १) रोप्नु plant २) रिहा गर्नु ३) छोड्नु to leave, to give up, to let to go, to omit, to resign, to launch ४) छुटकारा दिनु

लेडु [leŋd] क्रि. छोड्नु to leave, to give up, to let to go, to omit, to resign

लेङ्मा [leŋma] (1sg pres लेङ्दुङ्दुङ्; 3sg pst लेङ्दुए) १) क्रि. मुक्त पार्नु २) क्रि. छोड्नु to leave, to give up, to let to go, to omit, to resign, to launch, to recover

from illness ३) वि. स्वतन्त्र independent, free

लेङ्माडिमा [leŋmaɖima] क्रि. छोडि पठाउनु

लेन् [len] ना. दिन day, day time

लेन् टेप् [len tɛp] क्रि.वि. दिन भरी all day long

लेन्ना [lenna] १) ना. मध्याह्न midday २) क्रि.वि. दिउँसो day time

लेन्भोरि [lenb^hori] क्रि.वि. दिन भरी all day long

लेन्सेन् [lensen] १) वि. दिन रात whole day of twenty four hours, night and day २) ना. दिनरात whole day of twenty four hours, night and day

लेप् नेक्मा [lep nekma] (1sg pres लेप् नेक्दुङ्दुङ्; 3sg pst लेप् नेक्दुए) क्रि. प. १) ठ्याप्प टाँसुनु २) ठ्याप्प लाउनु

लेप् लेप् [lep lep] वि. पातलो flat

लेप्छे [lepts^he] ना. नाति नातिनीको छोराको छोरा छोरी

लेप्दुन् [leptun] क्रि. न फ्याँक

लेप्मा [lepma] (1sg pres लेप्दुङ्दुङ्; 3sg pst लेप्दुए) क्रि. १) फ्याँक्नु to throw, to cast, to throw away, to fling, to hurl, to give up, to abandon २) फाल्नु to throw, to throw away, to cast, to fling, to hurl, to displace, to squander, to give up ३) रिहा हुनु to release ४) छोड्नु to leave, to give up, to let to go, to omit, to resign ५) फुकाउनु to untie, to unfasten, to let loose, to take off, to

undo, to disentangle ६) रोप्नु plant
लेप्माडिमा [lepmaɖima] (1sg pres
 लेडुङ्ङिसुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst लेडुङ्ङिसुए)
क्रि. छोडि पठाउनु
लेप्लेप् [leplep] **वि.** पातलो flat
लेप्लेप् चोकमा [leplep tsokma] (1sg pres
 लेप्लेप् चोगुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst लेप्लेप्
 चोगुए) **क्रि. प.** पातलो बनाउनु
लेप्लेपना [leplepna] **ना.** पातलो
लेब्मा [lebma] (1sg pres लेब्डुङ्ङुङ्ङ; 3sg
 pst लेब्डुए) **क्रि.** रोप्नु plant
लेभेरेक् [leb^herek] **ना.** आलस्य laziness,
 drowsiness, slackness, inactivity
लेम् [lem] **ना.** फियो spleen
लेमगालेम् [lemgalem] **ना.** कुट कुट
लेम्बा [lemba] **ना.** १) दिन day, day time
 २) मध्य दिन mid-day ३) दिउँसो day
 time
लेम्बासेम्बा ना.
लेम्बोक् [lembok] **num** पाँच five
लेम्बोक्मेक् [lembokmek] **num** पचास
 fifty
लेम्बोमेक्मेक् [lembomekmek] **num** पाँच
 सय five hundred
लेम्मा [lemma] (1sg pres लेम्मुङ्ङुङ्ङ; 3sg
 pst लेम्मुए) **क्रि.** १) कुट्नु to beat, to
 hit, to pound (grains, etc.) २) ओइलिनु
 ३) धान चुट्नु ४) धान कुट्नु to thresh
 ५) हिर्काउनु to strike, to beat, to smite,
 to shoot ६) कुट्नु to beat, to hit, to
 pound (grains, etc.) ७) डाम्नु to brand,
 to boil in oil ८) टाल्नु to patch, to

mend, to evade, to procrastinate, to
 adjourn
लेम्माडिमा [lemmaɖima] **क्रि.** कुटी
 पठाउनु
लेम्माडेमा [lemmaɖema] (1sg pres
 लेम्मुङ्ङुङ्ङुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst लेम्मुएडेसुए)
क्रि. १) हिर्काइ पठाउनु २) कुटी
 पठाउनु
लेम्मायाक्मा [lemmajakma] (1sg pres
 लेम्मुङ्ङुङ्ङुङ्ङुङ्ङुङ्ङ; 3sg pst लेम्मुयाक्टुए)
क्रि. प. कुटिरहनु
लेम्लिमेट् [lemlimeɖ] **ना.** वनमान्छे स्त्री
 wild female
लेम्लेम्ना [lemlemnə] **वि.** १) धेरै कलिलो
 २) मलुवा rubbed, kneaded, soft, mild
लेम्सुन् [lemsun] **ना.** न कुट
लेरु [leru] **ना.** छोड
लेलेङ् [lelen] **ना.** उत्तानो flat on one's
 back, lying on the back, supine
लेलेम् [lelem] **वि.** १) गुलियो sweet,
 sugary, honeyed, sweet taste २) मीठो
 sweet, sugary, delicious, savoury, tasty
लेलेम् लोना [lelem lona] **क्रि. प.** गुलियो
 लाग्नु
लेलेम् लोमा [lelem loma] **क्रि. प.** गुलियो
 हुनु
लेलेम्ना [lelemnə] **वि.** १) गुलियो sweet,
 sugary, honeyed, sweet taste २) मीठो
 sweet, sugary, delicious, savoury, tasty,
 sweet taste, pleasant taste
लेलेम्ना मिचामा [lelemnə mitsama] **क्रि.**
 प. गुलियो नखानु

लेलेम्बा [lelemba] **ना.** चिनी sugar
 लेलेम्लोना [lelemlona] **वि.** गुलियो लाग्ने
 लेवाट् [lewat] **ना.** १) वीर्य semen,
 seminal fluid २) शुक्रकीट
 लो [lo] १) **ना.** मान्द्रो cane mat, mat
 made of bamboo-strips २) **निया.** है
 word used in replay to someone's call
 from a distance, yes ३) **निया.** ल okay,
 yes, oh, well
 लोइबा [loiba] **ना.** १) मगनी
 engagement २) केटीको मामा ३)
 कल्ले
 लोइबा ठेम्मा [loiba t^hemma] (1sg pres
 लोइबा ठेन्डुङ्दुङ्; 3sg pst लोइबा
 ठेन्डुए) **क्रि. प.** मगनी गर्नु
 लोक् [lok] **संयो.** १) र , and, as well as
 २) अनि and, then, thereafter,
 moreover ३)
 नै
 -लोक् [lok] १) -साथमा २) सँग
 together, in company, with
 लोक्मा [lokma] (1sg pres लोगुङ्दुङ्; 3sg
 pst लोगुए) **क्रि. १)** उम्लनु to boil २)
 सापटी लिनु to borrow
 लोङ्मा [loŋma] (1sg pres लोङ्सुङ्दुङ्;
 3sg pst लोङ्सुए) **क्रि. १)** उक्किनु २)
 दगुनु to run, to hurry up, to rush ३)
 भत्किनु ४) कोत्रिनु
 लोङ्लेङ् [loŋleŋ] **ना.** १) हात खुट्टा
 नचल्ने २) लुलो
 लोङ्लेन् [loŋlen] **ना.** पक्षाघात paralysis
 of one side of the body

-लोङ्सा [loŋsa] १) **पर.** -लाई suffix to,
 for २) **ना. यो.** लागी for, for the sake
 (of)
 लोटा [loja] **ना.** आमखोरा brass pot for
 drinking from
 लोटोटो [lototo] **वि.** १) बाक्लो thick २)
 लेदो sediment (of clay, oil, or any other
 liquid substance)
 लोट्निङ् [lotnin] **ना.** १) लुगा cloth,
 clothing, dress, clothes, duds, cotton rug
 २) लुगा कपडा
 लोट्निङ् होप्मा [lotnin hopma] (1sg pres
 लोट्निङ् होप्डुङ्दुङ्; 3sg pst लोट्निङ्
 होप्डुए) **क्रि. प.** लुगा धनु
 लोट्मा [lotma] **क्रि.** लिन जानु
 लोट्लिङ् [lotlin] **ना.** १) लुगा cloth २)
 लुगा कपडा
 लोडु [loɖu] **क्रि.** भन speak, tell, say
 लोडुन् [loɖun] **क्रि.** न भन्नु
 लोनिना [lonina] **वि.** स्वाद नहुनु वा
 खल्लो लाग्नु
 लोप्ना लालिक् [lopna lalik] **ना.** कलिलो
 विरुवा
 लोप्पा [loppa] **क्रि.वि.** भर्खर just, just
 now, a moment ago
 लोप्पो [loppo] **ना.** अहिले now, at
 present
 लोप्पोउङ्जाना [loppouŋjana] **ना.** भर्खर
 देखी
 लोप्पोङ् [loppon] **क्रि.वि.** १) अहिले
 now, at present २) भर्खर just, just
 now, a moment ago ३) तत्काल then

and there, instantly, immediately,
forthwith, recently

लोप्पोङ् लिसाना [lopmon] lisana] क्रि.वि. भर्खर भएको

लोप्पोङ्ना [lopmonna] क्रि.वि. भर्खरको
recent, fresh, yet growing, young,
adolescent

लोप्पोना [lopmona] क्रि.वि. १) हाल
सालको belonging to these days, recent
२) भर्खरको recent, fresh, yet growing,
young, adolescent

लोप्पोलोक [lopmolok] क्रि.वि. अहिले नै
लोप्पोक [loplok] क्रि.वि. भर्खर just, just
now, a moment ago

लोप्पोप्बा [loplopba] क्रि.वि. १) भर्खर
just, just now, a moment ago २) एक
छिन अघि

लोमा [loma] (1sg pres लोडुङ्ङुङ्; 3sg pst
लोडुए) क्रि. १) भन्नु to say, to tell, to
state, to relate, to quote, to utter २)
अराउनु to order, to command ३)
बताउनु to say, to tell, to relate, to inform
४) सुनाउनु tell, relate, cause to be
heard

लोमाजामा [lomadzama] ; 3sg pst
लोडुजोए) क्रि. प. १) भनि खानु २)
कुरा काट्नु ३) भनि खानु

लोमापिमा [lomapima] क्रि. प. भन्न दिनु

लोमाबिमा [lomabima] (1sg pres
लोडुङ्ङुङ्ङुङ्ङुङ्; 3sg pst लोडुबिडुए)
क्रि. प. भनि दिनु

लोमालापमा [lomalapma] क्रि. १) हेला
गर्नु to hate, to detest २) होच्याउनु to
lower, to debase, to degrade, to put to
shame ३) बुभाउनु to explain, to
cause to understand

लोमालाबमा [lomalabma] क्रि. प. हेला
गर्नु

लोमालामा [lomalama] क्रि. भनि खानु

लोमेट्टमा [lometma] (1sg pres
लोमेट्टुङ्ङुङ्; 3sg pst लोमेट्टुए) क्रि.
भन्न लगाउनु

लोरिक् [lorik] ना. सुरिलो straight, erect

लोरिक् लिमा [lorik lima] ; 3sg pst लोरिक्
लिसे) क्रि. प. १) सिकुटे हुनु २)
सुरिलो हुनु ३) खाँदिलो हुनु

लोरिक्ना [lorikna] ना. सुरिलो straight,
erect

लोलाङ् [lolan] ना. भूकम्प earthquake,
earthquake

लोहोट्टमा [lohotma] क्रि. १) लिन जानु
२) लिनु to take, to get hold of, to hold,
to get, to grasp, to receive, to accept, to
adopt

लोहोट्टमाजामा [lohotmadzama] क्रि. प.
लिएर आउनु

लोहोट्टमाटापमा [lohotmatapma] ना. लिएर
आउनु

लोहोट्टमाडामा [lohotmadama] ; 3sg pst
लोहोट्टुङ्ङुङ्ङुङ्; क्रि. प. लिएर आउनु

लोहोप्पा [lohoppma] क्रि. लिनु to take, to
get hold of, to hold, to get, to grasp, to
receive, to accept, to adopt

लौका [lɑːka] **ना.** लौका bottle gourd

लौरिक् [lɑːˈrik] **ना.** लट्ठी stick, walking-stick, staff

व

वा [wa] **ना.** १) कुखुरा hen २) पोथी कुखुरा ३) मह honey

वा वा [wa wa] **ना.** चन्द्रमा (बाल शब्द) moon

वाइगा [waiga] **ना.** छैन not to be

वाइगेलेक् [waigelek] **ना.** सानो चमेरो small bat

वाइना [waina] **ना.** १) छैन not to be २) नहुनु ३) छैन not to be

वाएक्मा [waekma] (1sg pres वाएक्टुङ्टुङ्; 3sg pst वाएक्टुए) **क्रि.** भिजाउनु to sock, to make wet, to moisten, to drench

वाओम्ला [waomla] **ना.** कुरिलो asparagus

वाकाङ् [wakaŋ] **ना.** एक किसिमको कुरो फार विशेष

वाक्मा [wakma] (1sg pres वागुङ्टुङ्; 3sg pst वागुए) **क्रि.** १) उघाउनु to lift up, to draw up २) खेदाउनु ३) धपाउनु to drive out, to drive away, to chase

वाक्माना [wakmana] **ना.** उघाउने सधान

वाखोरा [wakˈora] **ना.** कुखुराको खोर hens' cage

वाङ्मा [waŋma] **क्रि.** अटाउनु to be contained, to hold, to fit into, to be pounded

वाछेक् [watsˈek] **वि.** १) तरल liquid, watery २) चनाखो smart, alert, wakeful ३) पातलो watery

वाछेक् छेक् [watsˈek tsˈek] **क्रि.वि.** तरल पदार्थ liquid, watery

वाछेम्मा [watsˈemma] (1sg pres वाछेन्डुङ्टुङ्; 3sg pst वाछेन्डुए) **क्रि.** खकाल्नु to wash or cleanse (utensils), to gargle

वाछोट् [watsˈot] **ना.** एक प्रकारको चिप्लो घाँस slippery grass

वाजाक्मा [wadžakma] (1sg pres वाजाक्टुङ्टुङ्; 3sg pst वाजाक्टुए) **क्रि.** १) पौडिनु swim २) पौडी खेल्नु to swim

वाजाक्माना [wadžakmana] **ना.** १) पानी उघाउने २) पानी फाल्ने

वाजासि [wadžasi] **क्रि.** १) डुल्नु to walk, to stroll, to wander २) घुम्नु to roam, to wander, to turn round, to travel ३) बरालिनु to go astray, to wander

वाजिक्टाङ् [wadžikˈtaŋ] **ना.** कानेगुजी ear wax

वाजिङ्टाङ् [wadžiŋˈtaŋ] **ना.** कानेगुजी ear wax

वाजिलेट् [wadžilet] **ना.** कुखुराको चल्ला chicken

वाजिलेट्मुङ् [wadžiletˈmuŋ] **ना.** भारी च्याउ a kind of mushroom

वाजिलेट्होडिबा [wadzilethodjiba] *न.*
सानो पिलो घाउ

वाजेरेमा [wadzerema] *न.* मडसिरे चाडमा
पितृ पूजा गर्दा चाहिने फुल

वाभाकमा [wadz^hakma] (1sg pres
वाभाकटुडुडुङ्; 3sg pst वाभाकटुए) *क्रि.*
पौडी खेल्लु to swim

वाटिक् वाटिक् [watjik watjik] *वि.* १)
छटपटाउने २) चलमल act of shaking
or stirring ३) चल्ने

वाट्टि [watʃi] *न.* बाँसको भाटो a long
bamboo beam, bamboo cross beam

वाट्टिक् [watʃjik] *न.* चलमल act of
shaking or stirring

वाट्निङ्ना [watniŋna] *न.* लगाउ दिन

वाट्मा [watma] (1sg pres वाडुडुडुङ्; 3sg
pst वाडुए) *क्रि.* लगाउनु to put on
(clothes), to wear, to place

वाठेगाङ्मा [wat^hegaŋma] *न.* मार्चा
बनाउँदा प्रयोग गरिने भार

वाठोक्मा [wat^hokma] (1sg pres
वाठोक्टुडुडुङ्; 3sg pst वाठोक्टुए) *क्रि.*
कुखुरा ढुक्नु

वाडाङ्गलेक् [wadangelek] *न.* धानमा
हुने गाइने कीरा

वाडाङ्गमि [wadangmi] *न.* मडसिरे चाड
name of festival

वाडाङ्गमे [wadangme] *न.* मडसिरे चाड
name of festival

वाडाङ्गमेट् [wadangmet] *न.* मडसिरे चाड
name of festival

वाडिन् [wadjin] *न.* अण्डा egg

वाडुन् [wadun] *न.* न लग

वाडोवा [wadowa] *न.* छाया shadow,
shade

वाडोव्वा [wadovva] *न.* छाया shadow,
shade

वाढिन् [wad^hin] *न.* अण्डा egg

वान्डु [wandu] *न.* १) हल्लाउ २)
हल्लाउनु to shake, to move, to set in
motion, to sway, to wave

वान्मा [wanma] (1sg pres वान्डुडुडुङ्; 3sg
pst वान्डुए) *क्रि.* १) धक्का दिनु २)
हल्लाउनु to shake, to move, to set in
motion, to sway, to wave, to agitate ३)
हल्लिनु

वान्सा खाप्मा [wansa k^hapma] *क्रि. प.*
अलमलिदै वा हल्लिदै जानु

वाप्मा [wapma] (1sg pres वाडुडुडुङ्; 3sg
pst वाडुए) *क्रि.* लगाउनु to put on
(clothes), to wear, to place

वाप्मा पिमा [wapma pima] (1sg pres
वाप्मा पिडुडुडुङ्; 3sg pst वाप्मा पिडुए)
क्रि. प. लगाउन दिनु

वाप्माजेम् [wapmadzem] *न.* गहना
ornament, adornment, jewellery

वाप्माजेम् वाप्मा [wapmadzem wapma]
(1sg pres वाप्माजेम् वाडुडुडुङ्; 3sg pst
वाप्माजेम् वाडुए) *क्रि. प.* गहना
लगाउनु

वाबुङ् खोप्पो [wabun k^hoppo] *न.* खन्यू a
kind of tree

वाबुरुक् [waburuk] *न.* काँक्रो cucumber

वाबुरुक् उलुवाट् [waburuk uluwaṭ] *ना.*
काँक्रोको बियाँ cucumber seed

वाभुरुक् [wab^huruk] *ना.* काँक्रो cucumber

वामा [wama] *क्रि.* १) हुनु to be, to become, to occur, to happen, to take place, to come into being, to come to pass २) हिँड्नु to go, to walk, to pace, to travel on foot, to move

वामा पिमा [wama pima] (1sg pres वामा पिडुङ्दुङ्; 3sg pst वामा पिडुए) *क्रि.* प. १) घुम्न दिनु २) डुल्ल दिनु

वामाखोक्पो [wamak^hokpo] *ना.* नेभारो fig tree

वामाजामा [wamadzama] *क्रि.* १) डुलि खानु २) घुमफिर गर्नु ३) घुम्नु to roam, to wander, to stroll, to turn round, to travel, to loiter

वामिक्युमा [wamikjuma] *ना.* अल्प निद्रा sleeplessness

वामुङ् [wamun] *ना.* शरीरको रौँ The hair of the body, fur

वामेरि [wameri] *ना.* बैसीमा हुने एक प्रकारको लहरे भार creeper weed

वाम्मा [wamma] (1sg pres वान्दुङ्दुङ्; 3sg pst वान्दुए) *क्रि.* १) हल्लिनु २) हल्लाउनु to shake, to move, to set in motion, to sway, to wave, to agitate ३) घोल्नु to dissolve, to mix ४) अलमलिनु to be confused, to be puzzled, to be detained ५) फराकिलो बनाउनु

वायाङ् [wajan] *ना.* १) कुखुराको फूल पार्ने गुँड nest of hen २) खोलेसो

वायेमा [wajema] *क्रि.* १) पोख्नु to spill, to flow over, spill २) पोखिनु

वारगुप्मा [waragupma] *ना.* ओभेल shade, shadow

वाराङ्गेट् [waranget] *ना.* पानी चेपुवा dragon fly

वाराङ्गेलेक् *ना.*

वारारा [warara] १) *वि.* पातलो thin, watery, weak, feeble २) *ना.* सकसक

वारारा चोक्मा [warara tsokma] *क्रि.* प. पातलो बनाउनु

वारावारा [warawara] *ना.* स्याउँस्याउँती

वारिकाफाम्बा [warikap^hamba] *ना.* आले टाले गर्ने मानिस

वारिक् [warik] *ना.* पासो snare, trap

वारिक् हेट्मा [warik heṭma] (1sg pres वारिक् हेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst वारिक् हेट्दुए) *क्रि.* प. पासो थाप्नु

वारिक्डि ठेम्मा [warikṇi ṭ^hemma] (1sg pres वारिक्डि ठेन्दुङ्दुङ्; 3sg pst वारिक्डि ठेन्दुए) *क्रि.* प. फन्दामा पार्नु

वारोम्बु [warembu] *ना.* हल्लुँडे रुख a kind of tree

वारोङ्दुन् [waroṅḍun] *क्रि.* न उसिन्नु

वारोङ्मा [waroṅma] (1sg pres वारोङ्दुङ्दुङ्; 3sg pst वारोङ्दुए) *क्रि.* उसिन्नु to boil, to seethe, to cook by the use of steam

वारगुप्मा [wargupma] *ना.* छाया (घामको) shadow, shade

वालाङ्ढाङ् [walaṅḍaṅ] *ना.* कुखुराको खोर hen's cage

वालाचिमेट् [walatsimet] *ना.* ठूलो पुतली
big butterfly

वालापूचिमेट् [walaptsimet] *ना.* पुतली
butterfly

वालाफेडुमा [walap^heduma] *ना.* वेश्या
prostitute, strumpet, harlot, whore

वालाम् [walam] *ना.* बेहुलालाई बेहुलीको
घरमा प्रवेश गराउने रीति

वालेवालेना [walewalena] *ना.* ठीक सँग
कुरा नगर्ने

वालोज्ढाइ [walond^haj] *ना.* कुखुराको
खोर hen's cage

वासा [wasa] *ना.* कुखुराको मासु cock
meat

वासागोकपा [wasagokpa] *ना.* निगुरो
edible fern

वासागोकमा [wasagokma] *ना.* सानो निगुरो
small type of edible fern

वासाइ [wasaj] *ना.* श्रीपेच crown,
diadem, tiara, coronet

वासिक् [wasik] *ना.* सुल सुले type of
small beetle (often found on the body of
poultry)

वासिडुन् [wasidun] *ना.* नपखाल

वासिमा [wasima] (1sg pres वासिडुइडुइ;
3sg pst वासिडुए) *क्रि.* १) पखाल्नु to
wash, to cleanse with water २) धुनु to
wash, to cleanse, to rinse

वासिलोक् [wasilok] *ना.* १) हिँडुञ्जेल
२) बाँचुञ्जेल

वाहिगेलेक् [wahigelek] *ना.* सानो चमेरो a
small bat

वाहिलेइ [wahilen] *ना.* सफा clean, neat,
pellucid, clear, pure

वाहिलेइमाप्मा [wahilenmapma] *क्रि.* १)
सबै कुरा बताउनु २) स्पष्ट भन्नु

वाहोइ [wahoj] *ना.* धारा water-pipe,
water-tap

वेकमा [wekma] (1sg pres वेक्टुइडुइ; 3sg
pst वेक्टुए) *क्रि.* भिज्नु to get wet, too be
soaked, to moisten, to be drenched or
sopped

वेकमेट्मा [wekmetma] (1sg pres
वेकमेट्डुइडुइ; 3sg pst वेकमेट्टुए) *क्रि.*
भिजाउन लगाउनु

वेग्मा [whegma] (1sg pres वेग्दुइडुइ; 3sg
pst वेग्दुए) *क्रि.* भिज्नु to get wet, too be
soaked, to moisten, to be drenched or
sopped

वेट् [wet] *ना.* आकासे पानी rain, water,
rain water

वेट् टामा [wet tama] *क्रि.* प. पानी पर्नु
(आकाशबाट) to rain

वेप्मा [wepma] *ना.* १) तिर्खा thirst,
earnest desire २) प्यास thirst, eager
desire

वेप्मा काइमा [wepma kaɪma] *क्रि.* प.
तिर्खाउनु to feel thirsty, to be afflicted
with thirst

वेप्मा काप्मा [whepma kapma] *क्रि.* प.
तिर्खा लाग्नु to feel thirsty

वेप्मा सिमा [wepma sima] *क्रि.* प.
तिर्खाउनु to feel thirsty, to be afflicted
with thirst

वेमा [wema] (1sg pres वेडुङ्कुङ्; 3sg pst वेडुए) क्रि. १) पोखिनु २) पोख्नु to split

वेलुक् [weluk] ना. १) खेतमा पाइने भ्यागुतो २) सानो खाले भ्यागुतो a small edible toad

वेलुप् [welup] ना. १) सानो भ्यागुतो small edible toad २) सानो आकारको भ्यागुतो खाना हुने a small edible toad

वेसुमा [wesuma] ना. मौरी bee

वेसुमा ओचाका [wesuma otsaka] ना. मौरीको चाका, घर hive

वेसुमा ओम्मा [wesuma omma] (1sg pres वेसुमा ओम्डुङ्कुङ्; 3sg pst वेसुमा ओम्डुए) क्रि. प. मौरी पालन गर्नु

वेसुमा ओवा [wesuma owa] ना. १)

मौरीको मह २) मह honey

वेसुमाङ् [wesuman] ना. मौरी bee

वेष्ट टामा [weʃtʰama] क्रि. प. पानी पर्नु to rain

व्हाइगेलेट् [whaigelet] ना. सानो चमेरो small bat

व्हाङ् [hwan] १) वि. उज्यालो bright, clear, light, brightness, illuminated २)

वि. घमाइलो sunny, having sunlight

३) ना. खुल्ला open ४) वि. प्रष्ट clear, clear, distinct, obvious

व्हाङ् टेप्मा [hwan tʰepma] क्रि. प. उज्यालो देखिनु

व्हाङ् लिमा [hwan lima] क्रि. प. उज्यालो हुनु

स

सा [sa] ना. मासु flesh, meat

साः [sa:] ना. मासु flesh, meat

साइना [saina] प्रश्न.वा. १) को हो (चिन्ने विशेष) २) को (चिन्ने विशेष)

साइबा [saiba] ना. १) साथी associate, friend, companion, attendant २) पुरुष साथी male friend

साइबो [saibo] ना. बडहर kind of bread-fruit tree, Artocarpus lakucha

साइमा [saima] ना. १) साथी associate, friend, companion, attendant २) मितिनी wife of a friend (with whom one has formed friendship by a particular ceremony), female friend (of another woman only)

साइलिसागा [sailisaga] ना. सिमसाग

साकाचा [sakatsa] ना. १) अपशब्द (मासु खाने) २) साहु

साकि [saki] ना. १) धागो thread २) कपास cotton

साकि उलुवाट् [saki uluwat] ना. १) नेवार people of Newar tribe living mostly in town areas of Nepal २) कपास बियाँ cotton seed

साकि नुम्मा [saki numma] (1sg pres साकि नुम्सुङ्कुङ्; 3sg pst साकि नुम्डुए) क्रि. प. धागो काट्नु to spin thread

साकि सेम्मा [saki semma] (1sg pres साकि सेम्डुङ्कुङ्; 3sg pst साकि सेम्डुए) क्रि. प. धागो छुट्याउनु

साक् [sak] *प्रश्न.वा.* १) को who, case-ending of २) को who, case-ending of

साक्चा [sakt̪sa] *ना.* कोही any, someone, somebody

साक्टिङ्ग्राक् [sakt̪ɟ̪rak] *ना.* सिउडी cactus

साक्दुन् [sakt̪un] *ना.* न गोड (धान बाली अन्य)

साक्पा [sakt̪pa] *ना.* बाँस bamboo

साक्पारात्वा [sakt̪paraʔwa] *ना.* बाँस पाते भार

साक्मा [sakt̪ma] (1sg pres साक्दुङ्दुङ्; 3sg pst साक्दुए) *क्रि.* गोङ्नु to take out weeds from the ground, to weed and dig round plants

सागा [saga] *ना.* साग greens, vegetable (s)

सागापाटा [sagapaʔa] *ना.* १) सागपात vegetables २) साग greens, vegetable (s)

साडा [saɟa] *प्रश्न.वा.* कसले

साङ् [saŋ] *num* आठ eight

साङ्का [saŋka] *ना.* शंका doubt

साङ्का खुमा [saŋka kʰuma] *क्रि. प.* शंका लिनु

साङ्का चोग्मा [saŋka t̪ogma] (1sg pres साङ्का चोगुङ्दुङ्; 3sg pst साङ्का चोगुए) *क्रि. प.* शंका गर्नु

साङ्गोवा [saŋgowa] *ना.* १) रुखमा गुड बनाएर बस्ने कमिला २) ठाडे कमिला

साङ्ग्वा [saŋgwa] *ना.* भैंसी buffalo

साङ्ग्वासा [saŋgwas̪a] *ना.* भैंसीको मासु buffalo meat

साङ्गारा [saŋgʰara] *ना.* सँघार lower part of the four-sided timber fitted in a door, threshold

साङ्जो [saŋdzo] *ना.* अँगैरी kind of tree having leaves reddish in the budding stage and greenish later, with clove-like fruits, which are poisonous to cattle

साङ्मारिक् [saŋmarik] *ना.* घाँटी throat, neck

साङ्मारिक् सोमा [saŋmarik soma] *क्रि. प.* घाँटी खसखस गर्नु

साङ्मेक् [saŋmek] *num* असी eighty

साङ्मेक्मेक् [saŋmekmek] *num* आठ सय eight hundred

साच्चोरो [satt̪soro] *ना.* एक प्रकारको गीतको भाकामा स्वरमा स्वर मिलाउने tune of song, a kind of singing tune

साजेप्मासा [sadzɛpmasa] *ना.* बच्चाहरूलाई दिइने एक प्रकारको मासुको चौटा

साटा [saʔa] *ना.* हप्ता week, week

साट्जोडे रात्वा [saʔdzoʔɛ raʔwa] *ना.* १) काटेको ठाउँमा लगाउने भार weed २) हिलोले खाएको ठाउँमा लगाउने भार

साट्पाट्रे [saʔpaʔre] *ना.* जाँते आन्द्रा

साट्मा [saʔma] (1sg pres साडुङ्दुङ्; 3sg pst साडुए) *क्रि. १)* तान्नु to pull, to draw, to drag, to attract, to stretch, to snatch २) खिच्नु to draw, to pull, to attract

साडि [saɖi] *ना.* सारी chief garment of Hindu females wrapped round the lower body, sari

साडुऱ्वा [saɖu?wa] *ना.* १) हड्डी bone, skeleton, hard part in the kernel (as of radish), bony २) हाड bone

साडे [saɖe] *वि.* सधैं always, at all times

साङ्निङ्ना [saɖɳiŋna] *क्रि.* तान्दिन

साँढेरि [sãd^herɪ] *ना.* सिमाना boundary, frontier, border

साँढेरि [sãd^heri] *ना.* सिमाना boundary, frontier, border, limit

साँधेरि खोकमा [sãd^heri k^hokma] *क्रि. प.* सीमा काट्नु

सानापमा [sanapma] *क्रि.* १) बाउँडिनु to be crooked, to get cramp in the muscle २) पिँडुला फर्कनु

सानाबु [sanabu] *ना.* खिरीं a kind of tree

सानिङ् [saniŋ] *ना.* १) अध्यक्ष chairman, president २) प्रमुख chief, principal ३) प्रधान principal, chief, chief, minister

सानिङ्गवा [saniŋgwa] *ना.* १) दुःखी मन २) दुःखी चित्त

सानिङ्गवा लोमा [saniŋgwa loma] *क्रि. प.* १) मन दुख्नु २) चित्त दुख्नु

सानिङ्गाङ्बा [saniŋgaŋba] *ना.* प्रधान पुजारी high priest

सानिङ्ना [saniŋna] *क्रि.* पुर्याउ दिन

सानोबो [sanobo] *ना.* खिरीं a kind of tree

सान्दिपाट् [sandipaɖ] *ना.* निमोनियाँ pneumonia

साम्पा [sapma] (1sg pres साडुङ्गुङ्; 3sg pst साडुए) *क्रि.* १) तान्नु to pull, to draw, to drag, to stretch, to snatch २) खिच्नु to draw, to pull ३) तन्काउनु stretch, grow long, brace up

साम्पापमा [sapmapma] *क्रि.* तानेर लैजानु

साप्लाडुङ्गे [sapladuŋge] *ना.* एक प्रकारको कीरा a kind of insect

साप्सिक् [sapsik] *ना.* किर्नु small parasitic insect that sucks blood, tick (which adheres to the skin of cattle)

साप्सिबुङ् [sapsibuŋ] *ना.* धुसुरे

साब्सिबुङ् [sabsibuŋ] *ना.* धुसुरे

सामा [sama] (1sg pres सायुङ्गुङ्; 3sg pst सायुए) *क्रि.* पुर्याउनु to deliver, to convey, to transmit, to carry out, to send

सामाइ [samai] *ना.* केटीको मावलीलाई बुभाउने रीत

सामाढामा [samaɖ^hama] (1sg pres सायुङ्गाङ्गुङ्; 3sg pst सायुढोए) *क्रि.* १) पुर्याइ दिनु २) पुज्याउनु

सामेट् [sameɖ] *ना.* पाछा heredity of a dynasty, hereditary branch of a clan

साम्दानाडेन् [samɖanaɖeɳ] *ना.* छुट्टिएको ठाउँ

साम्बे [sambe] *ना.* अदुवा ginger

साम्बोक् [sambok] *ना.* कोदो millet

साम्मा [samma] (1sg pres साम्मुङ्गुङ्; 3sg pst साम्मुए) *क्रि.* १) छुट्याउनु to separate, to sever, to set apart २) छुट्टिनु be separated from, go one's separate way., be separated,

distinguished ३) फुस्काउनु to loosen, to untie, to undo ४) अलग गर्नु to separate ५) विभाजन गर्नु to divide

साम्माङ् [samman] **ना.** १) ईश्वर lord, master, God, god २) देवता deity, God ३) भगवान god ४) पूजा worship, adoration

साम्माङ् चोक्मा [sammanj tsokma] (1sg pres साम्मा चोगुङ्दुङ्; 3sg pst साम्माङ् चोगुए) **क्रि. प.** पूजा गर्नु

साम्माङ् च्याङ्डा हि छेप्मा आएट्युसेट् [sammanj tʃaŋɖa hi tsʰepma aetʃuset] **क्रि.वि.** भगवानले रक्षा गरून्

साम्माङ् ठाना [sammanj paŋ] **ना.** मन्दिर temple, shrine

साम्माङ् मिप्मा [sammanj mipma] (1sg pres साम्माङ् मिट्टुङ्दुङ्; 3sg pst साम्माङ् मिट्टुए) **क्रि. प.** देउता सम्झिनु

साम्माङ् याहट्मा [sammanj jahʌtma] (1sg pres साम्माङ् याहट्टुङ्दुङ्; 3sg pst साम्माङ् याहट्टुए) **क्रि. प.** १) ग्रन्थ पढ्नु to read scripture २) भट्टयाउनु to tell what ought to be told, to read a proposal ३) देउतालाई रिभाउनु

साम्माना [sammana] **ना.** १) छुट्याउनु to separate, to sever, to set apart २) टुक्राउनु break into pieces, shatter

साम्मेङ् [sammeŋ] **ना.** सुन gold

साम्मेङ् फुङ् [sammeŋ pʰuŋ] **ना.** शिरबन्दी kind of gold ornament worn by suspending on a woman's forehead

साम्याङ् [samjan] **ना.** सुन gold

साम्याङ् फुङ् [samjan pʰuŋ] **ना.** शिरबन्दी kind of gold ornament worn by suspending on a woman's forehead

साम्याङ् हेक्ताम् [samjan hektam] **ना.** सुन खानी mine of gold

साम्याङ्बुङ् [samjanbuŋ] **ना.** शिरबन्दी kind of gold ornament worn by suspending on a woman's forehead

साम्लाक् [samlak] **ना.** १) पदेरो कीरा gundi bug २) पतेरो insect that damages leaves of plant

सायापाट्रि [sajapaʈri] **ना.** सयपत्री फूल marigold

सायोम्मा [sajomma] **क्रि.** १) सर्माउनु shame २) लजाउनु to wear shame, to be ashamed, to feel shame, to be abashed, to be shy

साराङ् [saraŋ] **ना.** १) भार २) टाँड

साराप पिमा [sarapɫ pima] (1sg pres साराप पिडुङ्दुङ्; 3sg pst साराप पिडुए) **क्रि. प.** श्राप दिनु

सारुवा काफोङ् [saruwa kapʰoŋ] **ना.** १) शेर्पा २) तामाङ ३) भोटे Tibetan tribe, relating to Tibetan

सारुवा [saruʔwa] **ना.** हड्डी bone, skeleton, hard part in the kernel (as of radish), bony

सार्कुबाङ् [sarkubaŋ] **ना.** १) तीर वाण २) धनुष बाण

सार्डोरे [sardore] **ना.** १) बनमारा २) तीतेपाती a kind of plant having bitter leaves

सारवा काफोङ् [sarwa kap^hoŋ] **ना.** १) भोटे Tibetan tribe, relating to Tibetan २) तामाङ् ३) शेर्पा

सालिठोक् [sali^thok] **ना.** अर्थुङ्गे

सालिमा [salima] **ना.** खरको घाँस grass of thatch

सालुके [saluke] **ना.** रानी चरा queen bird

सालेम् [salem] **ना.** १) पोतो smearing rag, spot, mark of dandruff २) चाया ३) दाग stain, mark

सावामा [ts^hopts^hopna sāwama] **ना.** १) चुच्चो डाँडा hill २) टाकुरो summit, top, peak, apex ३) चुचुरो peak, point, top

सास्वामा [saswama] **ना.** गौथली swallow

साह्वा [sa^hwa] **ना.** अरिङ्गाल hornet

साह्वामा [sa^hwama] १) **क्रि.** भोक लाग्नु २) **क्रि.** भोकाउनु to be hungry, to feel hunger, to have desire for something ३) **क्रि.वि.** भोक desire for food, hunger, appetite, earnest wish or desire

सि [si] **ना.** सात seven

सिउरि [siuri] **ना.** बिहेको रीत पुज्याउने दिन

सिक् [sik] **ना.** जुम्रा louse, lice

सिक्ठिन् [sik^thin] **ना.** लिखा egg (s) of a louse

सिकमा [sikma] (1sg pres सिक्ठुङ्ठुङ्; 3sg pst सिक्ठुए) **क्रि.** सिउरिनु

सिकमा [sikma] (1sg pres सिक्ठुङ्ठुङ्; 3sg pst सिक्ठुए) **क्रि.** १) कोचार्नु to thrust, to congest, to clog २) केही चिज

घुसार्नु ३) सिउरिनु to insert, to thrust

सिङ् [sin] **ना.** १) रुख tree २) दाउरा firewood ३) काठ wood, firewood

सिङ् ओठाक् [sin ot^hak] **ना.** १) दाउराको थाक २) थुप्रो pile, heap

सिङ् काटोङ्बा [sin ka^toŋba] **ना.** सिकर्मी carpenter

सिङ् खे [sin k^he] **ना.** सिमल तरुल kind of wild yam

सिङ् पिपोरोक् [sin piporok] **ना.** सिमल तरुल kind of wild yam

सिङ् पिपोरोक् [sin piporok] **ना.** १) सिमल तरुल kind of wild yam २) सिमल तरुल kind of wild yam

सिङ्उघुङ्मा [sinu^gh^uŋma] **ना.** रुख tree

सिङ्उभुङ्मा [sinub^huŋma] **ना.** रुख tree

सिङ्एक्मा [sinjekma] (1sg pres सिङ्एगुङ्ठुङ्; 3sg pst सिङ्एगुए) **क्रि.** १) रुख भाँच्नु २) दाउरा काट्नु

सिङ्काचेप् [sin^katsep] **ना.** दाउरा काट्ने व्यक्ति

सिङ्काटोङ् [sin^kat^oŋ] **ना.** १) सिकर्मी carpenter २) काठ बनाउने

सिङ्केलि [sin^keli] **ना.** १) पासो थाप्नु २) लिसो person sticking to someone

सिङ्गुलेलि [singuleli] **ना.** १) धनुष bow २) बाँसको गुलेली

सिङ्गोम्बु [singombu] **ना.** सिरिसे सर्प a kind of snake

सिङ्जेन्वा [sin^dze[?]wa] **ना.** १) फिँजो splinter, small pieces of dried wood २) फिँक्रो splinter

सिङ्फेट् [siŋpʰet] **ना.** भयाउ moss, lichen

सिङ्भारि [siŋbʰari] **ना.** दाउराको भार

सिङ्भुङ्मा [siŋbʰuŋma] **ना.** रुख tree

सिङ्भेण्डा [siŋbʰeŋɖa] **ना.** रुख गोलभेंडा

सिङ्मा [siŋma] (1sg pres सिङ्सुङ्दुङ्; 3sg pst सिङ्सुए) **क्रि.** १) सिँगान फाल्नु २) आन्द्रो सफा गर्नु

सिङ्मुडा [siŋmuɖa] **ना.** मुढा bucket seat

सिङ्गलाभाक् [siŋlabʰak] **ना.** बिहेको अधिल्लो दिन दाउरा पात ल्याउने चलन

सिङ्गलुङ् [siŋluŋ] **ना.** काठपात wood in general

सिङ्गलुङ् काटोङ्बा [siŋluŋ kaɔŋba] **ना.** सिकर्मी carpenter

सिङ्साक्चिङ्बा [siŋsaktʃiŋba] **ना.** सिलटिमुर

सिङ्साना [siŋsana] **क्रि.वि.** १) नाप्पिएको २) मात्तिएको ३) सेखीदार ४) घमन्डी

सिठा [siṯʰa] **ना.** सिक्रनो fine stick

सिडा [siɖa] **ना.** औषधी medicine

सिडा काछोङ्बा [siɖa katsʰoŋba] **ना.** औषधी बेच्ने मानिस

सिडापाङ्डा [siɖapaŋɖa] **ना.** १) औषधी medicine २) जडीबुटी ३) औषधीमूलो

सिडापाङ्डा काचोकबा [siɖapaŋɖa katsokba] **ना.** डाक्टर doctor

सिडापाङ्डा चोकमा [siɖapaŋɖa tsokma] (1sg pres सिडापाङ्डा चोगुङ्दुङ्; 3sg pst सिडापाङ्डा चोगुए) **क्रि.** प. उपचार गर्नु

सिडापाङ्डा डोकान [siɖapaŋɖa ɖokana] **ना.** औषधी पसल

सिडेकना [siɖekna] **ना.** खाँदिलो tight

सिदा [sida] **ना.** औषधी medicine

सिदा ठेम्मा [sida tʰemma] (1sg pres सिदा ठेन्डुङ्दुङ्; 3sg pst सिदा ठेन्डुए) **क्रि.** प. औषधि हाल्नु

सिदाकाचोक [sidakatsok] **ना.** १) औषधी बनाउने २) दबाई बनाउने

सिदापाङ्डा [siɖapaŋɖa] **ना.** १) औषधी गर्नु २) ओखतीमूलो medicine, medicines, medicinal herbs, treatment

सिधा [siṯʰa] **ना.** १) सरल simple, straight, frank, sincere २) सोभो straight, honest

सिधापाङ्डा [siṯʰapaŋɖa] **ना.** १) ओखती medicine २) औषधि medicine

सिना [sina] १) **ना.** धमिरा termite २) **क्रि.** मर्ने

सिनिना [sinina] **क्रि.** अमर, मर्देन immortal

सिप्मा [sipma] १) **वि.** ओभनो २) **क्रि.** रुन छोड्नु ३) **क्रि.** आकाशको पानी रहनु

सिबिलिन्वा [sibiliŋwa] **ना.** साङ्ग्लो cockroach

सिबोट्टो [sibotʃto] **ना.** फँटयाङ्गरो grasshopper

सिबोट्टो [sibotʃto] **ना.** फट्याङ्गरो grasshopper

सिमा [sima] १) **क्रि.** परलोक हुनु २) **क्रि.** मर्नु to die, to pass away ३) **क्रि.** मृत्यु हुनु ४) **ना.** मृत्यु death, demise

सिमिक मिमिक् [simikΛ mimik] *ना.* मर्दा
पर्दा

सिमिक् [simik] *ना.* मर्दा

सिमेक् [simek] *num* सत्तरी seventy

सिमेक्मेक् [simekmek] *num* सात सय
seven hundred

सिम्कालेम् [simkalem] *ना.* नेवार people
of Newar tribe living mostly in town
areas of Nepal

सिम्बेलेत्रवा [simbele?wa] *ना.* १) थाङ्ना
rags, ragged pieces of cloth २) पुरानो
कपडा

सिम्सार [simsarΛ] *ना.* १) दलदल
swamp, marsh २) भास damp land

सिम्सारे [simsare] *ना.* पानी सर्प

सियाना [sijana] १) *क्रि.वि.* मरेको २)
ना. मुर्दा dead body, corpse, carcass,
dead, deceased

सिरगुप् [siragup] *ना.* कसिनु to gird up
one's loins, to be ready

सिरिखुरि [sirikhuri] *ना.* सबै विवरण
detail

सिरिपना [siripna] *ना.* १) साँघुरो narrow
२) खाँदिलो

सिरिपना खाल्टा [siripna k^hal[tə] *ना.* साँघुरो
खाडल narrow pit

सिरुवा [siruwa] *ना.* सुरुवाल trousers

सिलागोक् [silagok] *ना.* बुकी फुल

सिलापमा [silapma] (1sg pres
सिलाप्टुङ्गुङ्; 3sg pst सिलाप्टुए) *क्रि.*
१) सोध्नु to ask, to enquire, to query,
to question २) प्रश्न गर्नु

सिलापमा [silapma] *ना.* प्रश्न question,
question

सिलामि [silami] *क्रि.वि.* पूर्वज भन्दा
अगडिको fore fathers

सिलिकपोङ्बोङ् [silikpoŋboŋ] *ना.* बर
धर्येरो a kind of tree

सिलिकमा [silikma] *ना.* खैजडी
tambourine

सिलिम् [silim] *ना.* चराको प्रजाति a kind
of bird

सिसि [sisi] *ना.* मधुरो mild, moderate,
gentle, dim (of light)

सिस्वाट् [siswat] *ना.* सिमाली

सुइप्सुइप् [suipsuip] *ना.* भोल पदार्थ
खाने विशेष

सुकके [sukke] *ना.* सिद्रा dried fish

सुकटुन् [suktun] *ना.* नहुक

सुकटुरुङ्बा [sukturungba] *ना.* १) दुसी
mildew, damp २) लेउ lichen, moss

सुकटुरुम्बा [sukturumba] *ना.* काइ mildew,
scum

सुकमा [sukma] (1sg pres सुकटुङ्गुङ्; 3sg
pst सुकटुए) *क्रि.* १) हुक्नु to lie in wait,
to lurk, to skulk, to lie hidden, to lie in
ambush २) दुसी पर्नु

सुट्सुट् [sut[sut] *ना.* लुरुलुरु (जानु विशेष)

सुङ्डाइ [suddai] *ना.* १) मृत मानिसको
नाममा गरिने अन्तिम कार्य २)

शुद्धिकारण purification in death ritual
३) मासीका

सुधधाँइ [suddhāi] *ना.* काज किराया death
ritual

सुध्धाँइ चोक्मा [sudd^hai tsokma] (1sg pres सुध्धाँइ चोगुड्ढुङ्; 3sg pst सुध्धाँइ चोगुए) **क्रि. प.** काजक्रिया गर्नु

सुना [suna] **ना.** अमिलो sour, citron, vinegar

सुनाको तुन्को [sunako t^hunko] **ना.** बन तरुल wild yam

सुनाबा [sunaba] **ना.** अमिलो जातको फलफूल

सुनासुना नाम्मा [sunasuna namma] (१) **क्रि. प.** अमिलो गनाउनु २) **ना.** नसप्रेको जाँड

सुपारि खेक्खेक् [supari k^hek^hek] **ना.** एक प्रकारको लयबद्ध नाच वा गीत

सुप्बेफाप्वे [supbep^hapbe] **ना.** फलिफाप growth, prosperity, progress

सुप्मा [supma] ; 3sg pst सुबुए) **क्रि. १)** लुगा खुस्किनु २) खुस्किनु ३) ठगनु to deceive, to cheat, to swindle ४) फुत्कनु to escape, to get loose, to make off, to get away ५) सोहोर्नु to collect from all sides, to gather, to sweep up

सुप्माप्मा [supmapma] **क्रि. १)** खुस्की जानु २) सुल्क्याउनु

सुप्सा टास्सा [supsa tassa] **क्रि.वि.** सोरेर वा अरूलाई छलेर ल्याउने काम

सुबाना [subana] **क्रि.वि. १)** खुस्किएको २) सुर्किएको

सुबुडुक [subuḍuk] **ना.** अलछी idle, indolent, sloth, lazy

सुबुडुक खाबुडुक [subuḍuk k^habuḍuk] **अ.मू.** अलछी लाग्नु lazy

सुबुरुक् [suburuk] **ना. १)** अलछी idle, indolent, sloth २) आलस्य laziness

सुबुरुक् वाबुरुक् [suburuk waburuk] **अ.मू. १)** लज्याकलुरुक २) लल्याकलुलुक in a way of being tired extremely (because of weakness)

सुबेट्ला [subet^hla] **ना.** सिमी bean

सुबे?ला [sube^hla] **ना.** सिमी bean

सुबोक सुबोक [subok subok] **वि. १)** अमिलो sour, vinegar २) अमिलिएको

सुब्मा [subma] (1sg pres सुबुड्ढुङ्; 3sg pst सुबुए) **क्रि. १)** घाँस लुछ्नु २) सुल्कनु to slide, to glide

सुमुन्डेलेक् [sumundelek] **ना. १)** खुइल्याउनु २) केही नहुने गरी सफा बनाउनु वा भुत्ल्याउनु

सुमुन्डेलेक् आङ्मा [sumundelek aŋma] (1sg pres सुमुन्डेलेक् आङ्मुङ्ढुङ्; 3sg pst सुमुन्डेलेक् आङ्मुए) **क्रि. प. १)** खुइले पार्नु २) भुत्ल्याउनु to pull by the hair, to pluck feathers or fleece off

सुमे [sume] **क्रि.वि.** तामा बाँसको अमिलो तरकारी

सुमेरुडा [sumeruḍa] **ना.** लाटी करम a kind of tree

सुम्बाङ् [sumbaŋ] **num** तीन जना three person

सुम्बोक [sumbok] **num** तीन three

सुम्बोक खेप् [sumbok k^hep] **क्रि.वि.** तीन पल्ट

सुम्बोक्ना [sumbokna] **num** तीन वटा

सुम्बोकमेक् [sumbokmek] **num** तीस
thirty

सुरटा [surʌʈa] **ना.** चिन्ता anxiety, worry

सुरटा लिमा [surʌʈa lima] **क्रि. प.** चिन्तित
हुनु

सुरुबुरु युमा [suruburu juma] (1sg pres
सुरुबुरु युसुङ्दुङ्; 3sg pst सुरुबुरु युडुए)
क्रि. प. १) जेनतेन पुगनु २) पुगनपुग
nearly, about, approximately, almost

सुलेबेले [sulebele] **वि.** ढिलो delay, late,
tardy, of dilatory habits

सुलेबेले चोक्मा [sulebele tsokma] **क्रि. प.**
ढिलो गर्नु

सुल्पा [sulpa] **ना.** सुल्फा sap of hemp,
hemp, tobacco filled in a cork-like
earthen pipe

सुवारा [suwara] **ना.** जग्गा land

सुवेट्ला [suweʈla] **ना.** सिमी bean

सुवेऱ्ला [suweʈla] **ना.** सिमी बोडी bean

से [se] **ना.** योनि vagina, the female
sexual organ, vulva, origin, female
sexual organ

सेक् [sek] **ना.** चाया scruff, dandruff, dry
scales that form on the scalp

सेक्मा [sekma] (1sg pres सेगुङ्दुङ्; 3sg
pst सेगुए) **क्रि.** छान्नु to choose, to
select, to sort out, to sift

सेक्माबिमा [sekmabima] (1sg pres सेगुङ्
बिडुङ्दुङ्; 3sg pst सेगुबिडुए) **क्रि. प.**
छानी दिनु

सेक्का [sekra] **ना.** खरेटो broom-stick

सेग्मा [segma] (1sg pres सेगुङ्दुङ्; 3sg pst
सेगुए) **क्रि.** छान्नु to choose, to select, to
sort out, to sift

सेडेसेङ् [sejesej] **ना.** १) सफा clean,
neat, pellucid, clear, pure, innocent २)
पवित्र holy

सेङ्निङ्ना [sejɲiɲna] **क्रि.** च्यात् दिन

सेङ्मा [sejma] (1sg pres सेङ्मुङ्दुङ्; 3sg
pst सेङ्मुए) **क्रि.** १) च्यात्नु to tear, to
rip, to lacerate, to rend, tear, tear up, rip
२) च्यातिनु

सेङ्माडिमा [sejmaɖima] (1sg pres
सेङ्मुङ्दिमुङ्दुङ्; 3sg pst सेङ्मुडिसुए)
क्रि. १) च्याति दिनु २) च्याति पठाउनु

सेङ्माप्पा [sejmappa] **क्रि.** १) फाटि
जानु २) च्यातिनु

सेङ्मुन् [sejɲsun] **क्रि.** न च्यात

सेङ्सेङ् [sejsej] **ना.** १) सफा clean,
neat, pellucid, clear, pure २) सुग्घर
clean, neat ३) शुद्ध clear, neat, clean,
pure ४) चोखो pure, holy ५) पवित्र
holy, sacred, pure

सेङ्सेङ् चोक्मा [sejsej tsokma] (1sg pres
सेङ्सेङ् चोगुङ्दुङ्; 3sg pst सेङ्सेङ्
चोगुए) **क्रि. प.** सफा गर्नु

सेङ्सेङ्ना **ना.** सफा, पवित्र clear, holy,
pure, clean

सेङ्नु [sejɲnu] **क्रि.** न मार

सेन् [sen] **ना.** रात night, darkness

सेन्जि [sendzi] **ना.** सपनी dream (often
used in lyrics, songs, etc.)

सेन्जिजारि [sendzidzari] **ना.** बिधुवा
विवाह गर्दा तिरिने रीत

सेन्ना [senna] **ना.** रात night, darkness

सेन्नासोम् [sennasom] **ना.** रात भरी whole
night

सेन्लेन् [senlen] **क्रि.वि.** रातदिन one day
and night, 24 hours, day and night,
always, at all times

सेप्मा [sepma] (1sg pres सेडुङ्गुङ्गु; 3sg
pst सेडुए) **क्रि.** मारुन् to kill, to slay

सेम्बाराक् [sembarak] **ना.** रात night,
darkness

सेम्मा [semma] (1sg pres सेम्डुङ्गुङ्गु; 3sg
pst सेम्डुए) **क्रि.** १) छुटाउनु separate
२) केसा छुट्याउनु to remove shell
३) कात्नु to spin, spin, make thread,
spin (thread) ४) विभाजन गर्नु to divide

सेम्माङ् [semmaj] **ना.** सपना dream

सेम्माङ् माग्मा [semmaj magma] (1sg pres
सेम्माङ् माग्गुङ्गुङ्गु; 3sg pst सेम्माङ्
माग्गुए) **क्रि. प.** सपना देख्नु

सेम्माङ्भेन्मा [semmajb^henma] **क्रि. प.**
सपना बिग्रनु

सेरा [sera] **ना.** चामल rice

सेरेखोरे [serek^hore] **ना.** बटुको bowl

सेरो [sero] **ना.** काँसको घाँस a kind of
grass

सेल्बुक [selbuk] **ना.** तिघ्रा thigh

सेवाट् [sewat] **ना.** महिलाको वीर्य

सोकोट्रि [sokotri] **ना.** अमिलो घाँस

सोकोर्टि [sokorti] **ना.** अमिलो घाँस

सोकपा [sokpa] **ना.** १) वनमान्छे पुरुष
२) बन मान्छे wild man, savage, ape

सोकपेलेङ् [sokpelen] **ना.** अचानो block of
wood used for cutting things on

सोकमा [sokma] (1sg pres सोक्कुङ्गुङ्गु;
3sg pst सोक्कुए) १) **ना.** सास breath,
breathing, respiration २) **क्रि.** घुसार्नु
to thrust ३) **क्रि.** छिराउनु to pierce, to
penetrate, to thread ४) **ना.** आत्मा
soul, spirit, self ५) **ना.** प्राण being, soul
६) **क्रि.** कोचार्नु to thrust

सोकमा खाप्मा [sokma k^hapma] (1sg pres
क्रि. प. १) सास जानु २) प्राण जानु

सोकमा टामा [sokma tama] **क्रि. प.** सास
आउनु

सोकमा पोमा [sokma poma] **क्रि. प.** सास
बहनु

सोकमा लुन्डुन्ना [sokma lundunna] **क्रि.**
प. १) काम गर्न नसक्नु २) सासले
नभ्याउनु ३) आँट गर्न नसक्नु ४)
तागत नपुगनु

सोकमा लेप्मा [sokma lepma] (1sg pres
सोकमा लेडुङ्गुङ्गु; 3sg pst सोक्कुए)
क्रि. प. १) सास फाल्नु २) प्राण
त्यागनु

सोकमा साप्मा [sokma sapma] (1sg pres
सोकमा साडुङ्गुङ्गु; 3sg pst सोक्कुए)
क्रि. प. १) सास फेर्नु २) सास
तान्नु

सोकमा सोन्मा [sokma sonma] (1sg pres
सोकमा सोन्डुङ्गुङ्गु; 3sg pst सोक्कुए)
सोन्डुए) **क्रि. प.** सास फेर्नु

सोकमा सोम्मा [sokma somma] (1sg pres सोकमा सोन्डुइडुइ; 3sg pst सोकमा सोन्डुए) **क्रि. प.** सास फेर्नु

सोकमाजामा [sokmadzama] **क्रि. १)** छिराउनु to pierce, to penetrate २) घुसारि खानु

सोगा [soga] **ना. १)** प्रेत dead, deceased, spirit of the dead, evil spirit, ghost, fiend २) अगति आत्मा

सोगामुङ् [sogamuŋ] **ना.** शरीरको रौँ

सोगालागा [sogalaga] **ना.** भूतप्रेत ghosts and spirits

सोगोप् [sogop] **ना.** गोप्य secret, to be hidden

सोगोप् चेकमा [sogop tsekma] (1sg pres सोगोप् चेकडा **क्रि. प. १)** कानेखुसी गर्नु २) गोप्य कुरा गर्नु

सोगोब् [sogob] **ना.** गोप्य secret, to be hidden

सोग्माखाप्मा [sogmak^hapma] ; 3sg pst सोग्मा खाडे) **क्रि. प. १)** मर्नु to die, to pass away २) सास जानु

सोग्मासोम्मा [sogmasomma] **क्रि. प.** सास फेर्नु

सोघा [sog^ha] **ना.** प्रेत dead, deceased, spirit of the dead, evil spirit, ghost, fiend

सोघा सेप्मा [sog^ha sepma] (1sg pres सोघा सेडुइडुइ; 3sg pst सोघा सेडुए) **क्रि. प. १)** सातो मारुनु २) अगति आत्माको सातो मारुनु

सोघामुङ् [sog^hamuŋ] **ना.** रौँ hair

सोघार्नि [sog^harni] **ना.** टाटेपाङ्ग्रे patchy

सोघोरनि [sog^horani] **वि.** धुसुरे रङ्ग

सोङ्नेन् [soŋnen] **ना.** न चल

सोङ्मा [soŋma] **क्रि. १)** चलनु to move, to waver २) पाक्नु to ripen, to be well-cooked, (of wound or boil) ३) चलिरहनु ४) अस्थिर unsteady; unstable; fickle; restless

सोङ्मायाक्मा [soŋmajakma] **क्रि. १)** चलिरहनु २) पाकिरहनु

सोटोरोबा [soɽoroba] **ना.** चिप्लेटी खेल

सोट् [soɽ] **ना. १)** तन्किएको २) सीधा straight, erect

सोट्ना [soɽna] **ना. १)** लाम्चो lengthy, stretched oneself out २) सीधा straight ३) चिप्लिने

सोट्मा [soɽma] **क्रि. १)** चिप्लिनु to glide, to slide, to slip २) सुल्किनु

सोडोक्टोक् [soɽokɽok] १) **ना.** बाक्लो thick २) **वि.** धमिलो dim; indistinct, obscure, misty, muddy

सोथे [soɽ^he] **ना.** ढुङ्ग्रो vessel for holding milk or water, (bamboo) pipe or tube that is hollow inside

सोन्टोकि [sonɽoki] **वि.** सन्तोषी feeling satisfaction, quiet, satisfied or contented person

सोन्टोक् [sonɽok] **ना.** सन्तुष्ट satisfied, pleased, delighted, content, contented

सोन्टोलो [sonɽolo] **ना.** सुन्तला orange

सोन्मा [sonma] (1sg pres सोन्डुइडुइ; 3sg pst सोन्डुए) **क्रि.** सार्नु to remove from one place to another, to copy

सोन्माउङ् खाप्पा [sonmauŋ kʰapma] क्रि.

प. सारेर जानु

सोप्पे [soppe] ना. सबै the whole of, everyone of, all, the whole, everything

सोप्पेडाना [soppeɟana] क्रि.वि. साभा joint, co-operative, shared, partnership, common

सोप्पेलेङ् पुमा [soppelen puma] (1sg pres सोप्पेलेङ् पुयुङ्ङुङ्; 3sg pst सोप्पेलेङ् पुयुए) क्रि. प. चारैतिर हेर्नु

सोप्बे [sopbe] क्रि.वि. सबै the whole of, everyone of, all, the whole, everything

सोप्पा [sopma] (1sg pres सोप्पुङ्ङुङ्; 3sg pst सोप्पुए) क्रि. १) फल्नु to cleanse or husk (rice in a mortar, or in the pit of a husking-machine) २) सुमसुम्याउनु to fondle, to rub ३) घस्सिनु to crawl ४) चिप्पिनु to slip, to glide, to slideण

सोबाक् [sobak] ना. सिरक quilt, padded quilt

सोब्बे [sobbe] ना. सबै the whole of, everyone of, all, the whole, everything

सोब्बे [sobbe] ना. १) सबै the whole of, everyone of, all, the whole २) कुल total, whole, gross ३) जम्मा total, whole

सोब्मा [sobma] (1sg pres सोबुङ्ङुङ्; 3sg pst सोबुए) क्रि. १) सुमसुम्याउनु to fondle, to rub २) ओखल वा ढिकीमा कोदो कुट्नु

सोभारिक् [sobʰarik] ना. स्वर भासिनु

सोभारिक् मुक्मा [sobʰarik mukma]

क्रि.वि. स्वर भासिएको आवाज

सोमा [soma] क्रि. चिलाउनु to itch

सोमाङ् [somaŋ] ना. काउसो climbing plant of the lower hills with pods covered by stinging hairs

सोम्बोरोक् [somborok] ना. फोकसो lung

सोम्बोरोक्मा [somborokma] ना. फोकसो lung

सोम्बोरोक्मा छुप्पा [somborokma tsʰupma]

क्रि. प. फोकसो खुम्चिनु

सोम्बोरोक्मा फेम्मा [somborokma pʰemma]

क्रि. प. फोकसो फुक्नु

सोम्बोरोङ् [somboroŋ] ना. लङ्दा आउने आवाज

सोम्भोरोङ् [sombʰoroŋ] ना. एक्कासि तल लङ्ने

सोम्भोरोङ् युमा [sombʰoroŋ juma] ; 3sg pst

सोम्भोरोङ् युयाडे) क्रि. प. एक्कासि तल खस्नु

सोम्मा [somma] (1sg pres सोन्डुङ्ङुङ्; 3sg

pst सोन्डुए) क्रि. सार्नु to remove from one place to another, to copy

-सोम्मा [somma] सम्म even, till, up to the time of, until, as long as, up to, as far as

सोम्माप्पा [sommapma] क्रि. सरेर जानु

सोरलेम् [sofalem] वि. १) सीधा straight, erect २) सर्लक्क

सोरलेम्ना [sofalemnna] ना. १) सुरिलो

straight, erect २) सर्लक्का

सोरल्याम्ना [sofaljamna] १) ना. सीधा

straight, erect २) क्रि.वि. सर्लक्क

परेको	incessantly, without cessation ४) बारम्बार repeatedly, continually, frequently
सोरा [sora] ना. १) आवाज voice २) स्वर sound, voice	
सोरि [sori] १) पर. -छेउमा २) क्रि.वि. कहाँ ३) क्रि.वि. सामु before, in front ४) पर. माभमा ५) पर. -छेउ side, broader, end, near, beside, by the side of	सोरोक्ना [sorokna] ना. प्रत्येक each सोरोक्ना बारखा [sorokna bark ^h a] क्रि.वि. प्रत्येक वर्ष each year
सोरेयाँ [sorejā] ना. सोहोर्नु to collect from all sides, to gather, to sweep up	सोरोक्बा [sorokba] ना. १) एकदम २) सधैं always, at all times, constantly
सोरोक् [sorok] क्रि.वि. १) सधैं always, at all times, constantly २) प्रायः generally, mostly, about, nearly, approximately ३) निरन्तर continuous, continually always, without interruption ४) नियमित regulated, regular, fixed ५) हर पल ६) लगातार continuously, continually, incessantly, without cessation ७) निरन्तरता ceaselessness, continuity, constancy, perpetuity	सोरोक्लोक् [soroklok] ना. १) हरसमय at all times २) लगातार continuously, continually, incessantly ३) सधैं भरी always ४) निरन्तर continuous, continually, always, forever ५) बारम्बार repeatedly, continually, frequently
सोरोक् गाड्डे [sorokgadde] क्रि.वि. १) प्रायः जसो २) अक्सर usually; generally; often; nearly, usually, generally, often, nearly	सोरोड्बु [soroṅbu] ना. हाडे बयर hard plum
सोरोक् माइना [sorok maina] क्रि.वि. प्रत्येक महिना every month	सोरलेम् [sorlem] ना. सीधा straight, erect
सोरोक् लेन् [sorak len] क्रि.वि. प्रत्येक दिन	सोलिट्ना [solitna] वि. १) सोभो straight, erect २) सलक्का
सोरोक्डोक् [sorokdok] ना. १) सधैं भरी at all times, always २) निरन्तर continuous, continually, always ३) लगातार continuously, continually,	सोलेट् दुड्मा [solet t ^h uṅma] (1sg pres सोलेट् दुड्दुड्दुङ्; 3sg pst सोलेट् दुड्दुए) क्रि. प. स्वाट्ट पार्नु
	सोलेबेले [solebele] ना. १) हैरानी botheration, fatigue, exhaustion, tiredness, bewilderment २) थकित tired, fatigued, exhausted
	सोलोक्पेङ् [solokpen] ना. अचानो block of wood used for cutting things on
	सोलोट् [solot] ना. स्वाट्ट by swallowing all at once

सोलोट् मिप्मा [solot̪ mipma] (1sg pres

सोलोट् मिलुङ्दुङ्; 3sg pst सोलोट्
मिलुए) क्रि. प. स्वाट्ट निल्लु

सोलोलो [sololo] ना. १) खप्लक्क २)

स्वाट्ट चिप्लाने

सोलोवाट् [solowat̪] ना. अम्लिसो field
broom

सोलोसोलो [solosolo] ना. १) सुलुसुलु
२) स्वालस्वाली

सोल्वाट् [solwat̪] ना. अम्लिसो field
broom

सोसा [sosa] ना. खरायो hare, rabbit

सोसोट्ना [sosoʈna] ना. १) सुरिलो
straight, erect २) सोभो straight

स्या [sja] ना. ढोग, नमस्ते act of putting
one's forehead onto the feet of another
person respected, salutation, greeting

स्या चोकमा [sja tsokma] क्रि.वि. ढोग गर्नु

स्या मेप्मा [sja mepma] (1sg pres स्या
मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst स्या मेट्टुए) क्रि. प.
ढोग्नु to bow down on the feet, to salute,
to greet, to say hello

स्यामेट्टमा [sjamet̪ma] (1sg pres
स्यामेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst स्यामेट्टुए) क्रि.
ढोग्नु to bow down on the feet, to salute,
to greet, to say hello

स्याल्फोस्रेक् [sjalpʰosrek] ना. एक
प्रकारको डाले घाँस

स्वा [swa] ना. अल्ल्छी idle, indolent, sloth,
lazy

स्वा युमा [swa juma] १) क्रि. प. अल्ल्छी
लाग्नु २) वि. दिक्दार melancholy,

depressed

स्वाकायु [swakaju] ना. अल्ल्छी मान्छे lazy

स्वाक् [swak] वि. १) शान्त quiet, calm,
serene, peaceful, motionless २)
सुनसान lonely place, peace and quiet,
lonely, solitary, silent ३) चुप चाप
silent, quiet, silently, complete silence

स्वाक् इम्मा [swak imma] (1sg pres स्वाक्
इम्माङ्; 3sg pst स्वाक् इम्से) क्रि. प.
चुप लागेर सुत्नु

स्वाग् [swag] वि. १) चापचुप silent,
quiet, silently २) शान्त quiet, calm,
peaceful, motionless

स्वाङ् क्रि.वि. सबै all

स्वाङ्हाट्मा [swaŋhaʈma] ; 3sg pst
स्वाङ्हाट्टुए) क्रि. सबै बल्नु

स्वापुट्टमा [swapuʈma] क्रि. अल्ल्छी लाग्नु
to feel lazy

स्वाबु [swabu] ना. भुसिल्लिकरो caterpillar,
larva of a butterfly

स्वाम्स्वाम् [swamswam] ना. खानु विशेष

स्वायुमा [swajuma] क्रि. अल्ल्छी लाग्नु

स्वाँरा [swāra] ना. १) जमिन land, earth,
land, ground २) जग्गा land ३) बारी
(dry)field, orchard, vegetable garden

स्वाँरा चोप्मा [swāra tsopma] ; 3sg pst
स्वाँरा चोबे) क्रि. प. जमिन सुक्नु

स्वाँरा ठोकमा [swāra tʰokma] (1sg pres
स्वाँरा ठोगुङ्दुङ्; 3sg pst स्वाँरा ठोगुए)
क्रि. प. बारी खन्नु

स्वारिङ्बा [swariŋba] ना. सुसेली sound
produced by breathing strongly in and

out thought rounded lips, whistling
स्वारिड्बा लोमा [swariṅba loma] (1sg
 pres स्वारिड्बा लोसुड्दुङ्; 3sg pst
 स्वारिड्बा लोसुए) **क्रि. प. १**) सुसेली

हाल्लु २) सुसेली बजाउनु
स्वालेप्मा [swalepma] **ना.** अमिलो लहरे
 जातको वनस्पति

ह

हेरेन्ला [harenla] **ना.** हरो kind of large
 tree, Terminalia chebula
हँसुलि [hānsuli] **ना.** हार (चाँदीको घाँटीमा
 लगाउने माला)
हाइयारि [haijari] **ना.** १) तालबद्ध प्रेम
 गीत २) पाल गीत
हाक्पा [hakpa] **ना.** डकार belching,
 burping, eructation
हाक्पारे [hakpare] **ना.** १) ताल रहित
 लोक गीत folk song २) अरुण पारीको
 गीत
हाक्याक् [hakjak] **ना.** धेरै थुप्रो heap
हाक्सा [haksā] **ना.** बाफ vapor, steam,
 mist
हाक्सिक् [haksik] **ना.** ठाडो बोली
हाक्सिक् चेक्मा [haksik tsekma] **क्रि. प.**
 ठाडो बोल्नु
हाक्स्वा [hakswa] **ना.** बाफ vapour,
 steam, mist
हागाम्बा [hagamba] **ना.** हाइ interj. word
 used to express great mental anxiety or
 physical suffering, yawn, act of yawning
हागाम्बा काप्मा [hagamba kapma] **क्रि.**
 प. हाइ काड्नु
हागाम्मा [hagamma] **ना.** हाइ काड्ने

हागेप्पा [hageppa] **ना.** १) हाँगा branch
 २) आँखला
हाङ् [haŋ] **ना.** राजा king, monarch,
हाङ् डासा [haŋ ḡasa] **ना.** राजा माछा king
 fish
हाङ्गा [haŋga] **ना.** काभ्रे माछा a kind of
 fish
हाङ्गवा [haŋgwa] **ना.** पसिना sweat
हाङ्गवा होम्मा [haŋgwa homma] **क्रि. प.**
 पसिन आउनु
हाङ्डा [haŋḡa] **ना.** माछाको जात a kind
 of fish
हाङ्ना [haŋna] **ना.** पिरो acrid, biting taste
 (as of chillies or peppers), pungent
हाङ्पाङ् [haŋpaŋ] **ना.** १) राज दरबार
 royal palace, royal levee २) दरबार
 palace
हाङ्बोक्लि [haŋbokli] **ना.** तारा
 विस्फोटन
हाङ्बोट्ला मुङ् [haŋbotḡa muŋ] **ना.**
 च्याउको जात a kind of mushroom
हाङ्बोलि [haŋboli] **ना.** बन्दुक gun, rifle,
 gun, pistol, musket, rifle
हाङ्मा [haŋma] (1sg pres हाङ्सुड्दुङ्;
 3sg pst हाङ्सुए) १) **क्रि.** पठाउनु to
 send, to despatch, to cause to be sent

- २) क्रि. पर्खनु to wait ३) क्रि. पिरो हुनु ४) क्रि. सामान पठाउनु ५) ना. रानी queen ६) क्रि. पर्खनु to wait
- हाङ्मा पिमा [haŋma pima] क्रि. प. पठाउन दिनु
- हाङ्माइछा [haŋmaɪtʃa] ना. स्त्री देउता goddess
- हाङ्माडिमा [haŋmaɖima] ; 3sg pst हाङ्सुडिसुए) क्रि. पठाइदिनु
- हाङ्माडेमा [haŋmaɖema] क्रि. पठाइ दिनु
- हाङ्माबिमा [haŋmabima] (1sg pres हाङ्सुङ् बिडुङ्दुङ्; 3sg pst हाङ्सु बिडुए) क्रि. प. पठाई दिनु
- हाङ्मायाक्मा [haŋmajakma] (1sg pres हाङ्सुङ् याक्दुङ्दुङ्; 3sg pst हाङ्सुयाक्दुए) क्रि. प. १) पर्खि राख्नु २) पर्खिरहनु
- हाङ्मेप्मा [haŋmepma] क्रि. पठाउन लाउनु
- हाङ्गरो [haŋgro] ना. भोबिस रुख a kind of tree
- हाङ्सा [haŋsa] ना. आत्मा spirit
- हाङ्हाङ् [haŋhaŋ] वि. १) शान्ति peace, quietness, comfort २) डर अथवा त्रास नहुने ३) मन हल्का हुने
- हाजाङ्बालाक् [hadzanbalak] क्रि.वि. व्यस्त busy
- हाट्टिकाने [hatjikane] ना. भुजेत्रो
- हाट्टिकुने [hatjikune] ना. भुजेत्रो
- हाट्टिपाइले लाभाक् [hattipaile labhak] ना. एक प्रकारको पात
- हाट्टुन् [hatjun] ना. न बाल

- हाट्मा [hatma] (1sg pres हाट्टुङ्दुङ्; 3sg pst हाट्टुए) क्रि. बल्नु to burn, to catch fire, to blaze
- हाट्ले [hatle] क्रि.वि. १) आज today, this day, present time २) अहिले now, at present ३) अब now
- हाट्ले लिना [hatle lina] क्रि.वि. १) वर्तमान being, existing, present, instant, of recent time २) अब हुने ३) आज हुने
- हाट्लेचा [hatletsa] क्रि.वि. अभै still
- हाट्लेचा चोक्मा [hatletsa tsokma] (1sg pres हाट्लेचा चोगुङ्दुङ्; 3sg pst हाट्लेचा चोगुए) क्रि. प. फेरी गर्नु
- हाट्लेचा टेन्मा [hatletsa tenma] ना. पुनः प्रसारण
- हाट्लेचा टेम्मा [hatletsa temma] क्रि. प. १) पुनः छुनु २) पुनः मान्नु
- हाट्लेडोक् [hatledok] क्रि.वि. १) अहिले नै २) अब, आज नै
- हाट्लेना [hatlena] ना. वर्तमान being, existing, present, instant, of recent time
- हाट्लेरोक् [hatlerok] क्रि.वि. १) अहिले नै २) आज नै
- हाट्लेलोक् [hatlelok] क्रि.वि. १) आज नै २) अहिले नै
- हाट्लेसेन् [hatlesen] क्रि.वि. १) आज भोलि, आजकाल in these days, in a day or two २) हालै, हालसाल recently ३) वर्तमान being, existing, present, instant, of recent time

हाट्लेसेन्ना जामाना [haʈʌsɛnna dzamana]
 वि. आधुनिक current, of recent time,
 modern

हाडु [haɖu] क्रि. टोक

हाडे [haɖe] ना. खरको जात a kind of
 thatch (white)

हान्युरि [hantsuri] ना. छपनी

हान्डुन् [handun] ना. न बाँड्

हान्डेङ् [handɛŋ] क्रि.वि. १) भोलि
 tomorrow, day after today, the next day,
 on the morrow, on the next day २)
 पछि after, later, afterwards, later on

हान्डेङ् हान्डेङ् [handɛŋ handɛŋ] क्रि.वि.
 १) पछि पछि २) भविष्य future,
 futurity

हान्डेङ्गाना [handɛŋgana] क्रि.वि. १)
 पछि आउने २) भावी future, coming,
 would-be, the future

हान्डेङ्गना [handɛŋna] क्रि.वि. भविष्य
 future, futurity

हान्डेङ्गना रिङ् [handɛŋnariŋ] क्रि.वि. १)
 भविष्यको कुरा २) पछिको कुरा

हान्डेङ्गसोम् [handɛŋsɔm] क्रि.वि. १) दीर्घ
 कालीन २) पछि सम्म

हान्डेङ्गसोम्मा [handɛŋsɔmma] ना.
 स्थायित्व permanence, durability
 constancy

हान्डेन् [handɛn] ना. भोलि tomorrow, day
 after today, the next day, on the morrow,
 on the next day

हान्डेमाङ् [handɛman] क्रि.वि. १) आघौँ
 २) आगामी साल

हान्मा [hanma] (1sg pres हान्दुङ्दुङ्; 3sg
 pst हान्दुए) क्रि. बाँड्नु divide, share,
 allot, distribute

हाप्ता [haptʌ] ना. हप्ता week, week

हाप्ताहवा [haptʌʔwa] ना. हाँगा

हाप्नेन् [hapnɛn] ना. नरु

हाप्पोरेट् [happɔrɛt] ना. सानो रातो
 कमिला a small red ant

हाप्फेङ् [happʰɛŋ] ना. कपाल छोड्नु

हाप्फोरे [happʰɔrɛ] ना. १) कमिला a
 small red ant २) रातो मसिनो कमिला

हाप्मा [hapma] (1sg pres हाट्दुङ्दुङ्; 3sg
 pst हाट्दुए) क्रि. १) रुनु to cry, to weep
 २) बाल्नु to burn, to kindle, to light

हाप्मेप्मा [hapmɛpma] (1sg pres
 हाप्मेट्दुङ्दुङ्; 3sg pst हाप्मेट्दुए) क्रि.
 १) रुन लगाउनु २) बाल्न लगाउनु

हाप्मो [hapmo] क्रि.वि. १) भरे later in
 the evening or afternoon, in future, later
 २) भैरे

हाप्लाटेप्मा [haplʌtɛpma] (1sg pres
 हाप्लाटेन्डुङ्दुङ्; 3sg pst हाप्लाटेन्डुए)
 क्रि. प. १) जाँड ओथारो राख्नु २)
 छोप्नु to cover, to hide

हाप्लाफोकमा [haplʌpʰokma] (1sg pres
 हाप्लाफोगुङ्दुङ्; 3sg pst हाप्लाफोगुए)
 क्रि. प. ओथारो उठाउनु

हाप्सुङ्गना [hapsuŋna] वि. जिङ्गि

हाबा [haba] ना. रु

हाबुन्लो [habunlo] ना. गिद्ध vulture,
 greedy person, vulture

हाब्मा [habma] (1sg pres हाब्डा; 3sg pst हाबे) **क्रि.** रुनु to cry, to weep

हामा [hama] (1sg pres हाडुडुडुङ्; 3sg pst हाडुए) **क्रि.** टोक्नु to bite, to snap at

हामाजामा [hamadzama] (1sg pres हाडुङ्जाडुडुङ्; 3sg pst हाडुजोए) **क्रि.** प. टोकी खानु

हामाराक् [hamarak] **ना.** बुद्धि बङ्गारा

हामो [hamo] **ना.** भरे later

हाम्दुन् [hamdun] **क्रि.** १) न बार्नु २) नछेक्

हाम्बोम्फोप् [hambomp^hop] **वि.** घोप्टो prostrate, lying flat upon the face

हाम्मा [hamma] (1sg pres हाम्दुङ्दुडुङ्; 3sg pst हाम्दुए) **क्रि.** १) बाँड्नु divide, share, allot, distribute **eg.** चामा ओमाक् सोब्बेलोङ्सा बौराबोर हाम्मा कोन्युक् ॥ भात तिहुन सबैलाई बरबर बाँड्नु पर्छ। २) छेक्नु to come between, to hinder, to prevent, to obstruct ३) विभाजन गर्नु to divide ४) छुट्याउनु to separate, to sever, to set apart ५) भाग लगाउनु ६) बार्नु to enclose, to make a fence, to fence, to surround **eg.** याम्बा नायाम्बा पाङ्ङि पाक् चा लिग्निलोक् बारा हाम्मा सुराक्छा लियुक् ॥ चारैतिर घरमा केही पनि नपस्ने गरी बार बार्नु सुरक्षा हुन्छ। ७) घेरा हाल्नु ८) घेर्नु to surround, to encircle, to besiege, to blockade

हाम्मासिङ् [hammasiq] **ना.** १) व्यवस्थापन गर्ने ठाउँ २) बाँड्ने ठाउँ

हारिगुट्टे [harigutte] **ना.** १) कपर्दी खेल २) दौड खेल

हारिन्टेङ्ना [harinteqna] **ना.** पहेंलो yellow colour, yellow-coloured

हारेला [harela] **ना.** हरो kind of large tree, Terminalia chebula

हारडे [harde] **ना.** पहेंलो yellow colour, yellow-coloured

हार्दि [hardi] **ना.** बेसार turmeric

हारपे [harpe] **ना.** हर्पे wooden vessel to hold ghee

हाले [hale] **क्रि.वि.** अघि already, before, formerly, previously

हाले टामा [hale tama] **क्रि. प.** १) अघि पुगनु २) अघि आउनु

हालेना [halena] **क्रि.वि.** १) पहिलाको २) अघि को ३) यो भन्दा अगडिको ४) अहिले भर्खरको

हालेबा [haleba] **क्रि.वि.** १) पहिला नै २) अघि नै ३) अगाडि नै

हालो [halo] **ना.** हलो plough

हालोङ्डा [haloḍa] **ना.** हल्लुङ् twisted leather strap or rope for connecting the yoke to the plough-pole

हाँसुलि [hāsuli] **ना.** चाँदीको हार

हि [hi] **ना.** दिसा stool, stool, excretion

हिउँडो [hiūḍo] **ना.** हिउँद winter

हिएमा [hiema] (1sg pres हिएसुङ्दुडुङ्; 3sg pst हिएसुए) **क्रि.** दिसा गर्नु to bowel

हिएमासिङ् [hiemasiq] १) **ना.** चर्पी latrine, privy, lavatory २) दिसा गर्ने ठाउँ

हिकिक्पा [hikikpa] ना. बाडुली hiccup,
hiccough

हिकिक्पा काप्पा [hikikpa kapma] क्रि. प.
बाडुली लाग्नु to hiccup

हिक्मा [hikma] ; 3sg pst हिक्टुए) क्रि.
सर्कनु

हिङिलोक् [hiŋilok] क्रि.वि. १)
जीवनकाल life long २) बाँचुन्जेल

हिङ्मा [hiŋma] क्रि. १) जिउनु live,
survive, subsist २) बाँचुनु to live, to
survive, to be saved, to be protected

हिङ्मेट्मा [hiŋmeṭma] (1sg pres
हिङ्मेट्टुङ्टुङ्; 3sg pst हिङ्मेट्टुए) क्रि.
बचाउनु to save, to guard, to rescue, to
defend, to protect

हिङ्मेप्पा [hiŋmeṭpma] (1sg pres
हिङ्मेट्टुङ्टुङ्; 3sg pst हिङ्मेट्टुए) क्रि.
बचाउनु to save to guard, to rescue, to
defend, to protect

हिटेप्पा [hiṭeṭpma] क्रि.वि. त्यत्ति
(emphatic) that much, so much

हिटोना [hiṭona] क्रि.वि. त्यत्रो as large as
that, of that size

हिट्टेयुना [hiṭṭejuṇa] क्रि.वि. त्यत्रो as
large as that, of that size

हिट्टे [hiṭṭe] सर्व. त्यस्तो like that

हिट्टेउङ् [hiṭṭeɔŋ] क्रि.वि. त्यसरी in that
way, so, thus

हिट्ना [hiṭna] सर्व. १) त्यस २) त्यो
that ३) तिनी she ४) ऊ he

हिट्नाउक्टे [hiṭnaukṭe] क्रि.वि. १) त्यही
त २) हो त

हिट्नाउङ्ना [hiṭnaɔŋna] संयो. त्यसपछि
after that

हिट्नागा [hiṭnaga] सर्व. तिनीहरू they

हिट्नागाचि [hiṭnagatsi] सर्व. तिनीहरू
(दुई)

हिट्नाडे [hiṭnaḍe] क्रि.वि. त्यसरी in that
way, so, thus

हिट्नाबेला [hiṭnabela] क्रि.वि. १) त्यति
खेर २) त्यस बेला at that time

हिट्नाबेलाडोक् [hiṭnabeladok] क्रि.वि.
त्यही समयमा at that same time

हिट्नाबेलारोक् [hiṭnabelarok] क्रि.वि.
त्यही समयमा at that same time

हिट्नाबेलालोक् [hiṭnabelalok] क्रि.वि.
त्यही समयमा at that same time

हिट्नालेङ्लोक् [hiṭnaleŋlok] क्रि.वि.
त्यतैतिर

हिट्नासोरि [hiṭnasori] क्रि.वि. १) त्यही
नै २) त्यही नेर

हिट्नि [hiṭni] १) सर्व. त्यहाँ there, in
that place २) क्रि.वि. त्यसमा ३)
क्रि.वि. त्यही that

हिट्निडोक् [hiṭniḍok] क्रि.वि. १)
यथास्थान in proper or right place २)
त्यही that same, that

हिट्निरोक् [hiṭnirok] क्रि.वि. त्यही that
same, he, she, that

हिट्निलोक् [hiṭnilok] १) क्रि.वि.
यथास्थान in proper or right place २)
क्रि.वि. त्यही स्थानमा ३) ना. त्यही नै

हिट्नुङ् [hiṭnuŋ] संयो. १) अनि and,
then, thereafter २) र and, as well as,

and, as well as ३) त्यसपछि after that
हिदनुङ्डा [hiṭnuŋga] *संयो.* १) त्यसपछि
 २) त्यसकारण therefore
हिदनुङ्ना [hiṭnuŋna] *क्रि.वि.* त्यसपछि
 after that
हिदनुङ्नाम् [hiṭnuŋnam] *संयो.* १)
 भनेपछि then २) त्यस पछि after that
हिदुना [hiḍuna] *ना.* १) सक्षम capable,
 able, competent २) सक्ने
हिदुम्लोक् [hiḍumlok] *क्रि.वि.* सके सम्म
 to the best of one's ability, as much as
 possible
हिदुवा [hiḍuwa] *ना.* आन्द्रा entrails,
 bowels, intestines, inner matters, all
 about
हिदुऱ्वा [hiḍuṛwa] *ना.* आन्द्रा entrails,
 bowels, intestines, inner matters, all
 about
हिडेऱ्निना [hiḍeṛnina] *वि.* छुचो mean,
 low- minded
हिड्डे [hiḍḍe] *क्रि.वि.* त्यस्तो like that,
 that much
हिड्डेना [hiḍḍena] *सर्व.* १) त्यस्तो like
 that, that much २) त्यस्तै exactly like
 that, like that ३) त्यस्तो खालको
हिड्ना [hiḍna] *सर्व.* त्यो that
हिड्नाडे [hiḍnaḍe] *क्रि.वि.* त्यस्तो like
 that, that much
हिड्नालोक् [hiḍnalok] *सर्व.* त्यो नै
हिदुवा [hiḍuṵwa] *ना.* आन्द्रा entrails,
 bowels, intestines, inner matters, all
 about

हिदुवा [hiduwa] *ना.* आन्द्रा entrails,
 bowels, intestines, inner matters
हिनिम्ना [hinimna] *ना.* नसक्ने
हिप्मा [hipma] (1sg pres हिबुङ्दुङ्; 3sg
 pst हिबुए) *क्रि.* १) खुर्काउनु २) खुर्कनु
 to scrape, to peel, to scratch, to remove
 skin
हिप्माङ् [hipmaŋ] *ना.* डर उत्पन्न हुने
 अवस्था (थरहरी)
हिप्माङ् याङ्मा *क्रि. प.* डर उत्पन्न हुनु
हिफुङ् [hipḥuŋ] *ना.* सुत्केरी काँडा
हिबुडुक [hibuḍuk] *ना.* दिसा गरेको ठाउँ
हिमा [hima] (1sg pres हिडुङ्दुङ्; 3sg pst
 हिडुए) *क्रि.* १) सक्नु to finish, to end,
 to be able to do २) छर्कनु to sprinkle
 ३) छर्नु to sow, to disperse, to scatter
 ४) सिद्धयाउनु to finish
हिमाबिमा [himabima] (1sg pres
 हिडुङ्बिडुङ्दुङ्; 3sg pst हिडुबिडुए)
क्रि. प. सिद्धयाइ दिनु
हिम्मा [himma] *क्रि.* १) तर्कनु to swerve,
 to dodge, to walk away (pretending that
 he, she has not seen) २) लर्बरिनु ३)
 लड्ने आँटनु ४) सुकाउनु to dry, to
 make dry ५) छल्नु to cheat, to
 deceive, to dodge, to hoodwink
हिम्माप्मा [himmapma] *क्रि.* लड्ने आँटनु
हिम्हिम् [himhim] *ना.* १) हल्का शीतल
 २) शीतल cool, calm
हिराबोलि फोऱइ [hiraboli pḥoṛi] *ना.* बाह
 रङ्गको पटुका

हिवाटावा [hiwaɽawa] **क्रि.वि.** नराम्रो
आत्मा लागेको

हिसिकमा [hisikma] (1sg pres
हिसिकटुडुडुङ्; 3sg pst हिसिकटुए) **क्रि.**
१) सिकाउनु to teach, to train २)
शिक्षा दिनु

हिहि नाम्मा [hihi namma] **क्रि. प.** गुहु गुहु
गन्हाउनु

हिरवा [hiɽwa] **ना.** हावा air, wind

हिरवा फेम्मा [hiɽwa p^hemma] **क्रि. प. १)**
हावा चलनु २) आँधीबेहरी चलनु

हुइयाङ् [hujjaŋ] **वि.** हलुका light

हुक्का [hukka] **ना.** हुक्का hubble-bubble,
hookah

हुक्मा [hukma] **क्रि.** भुक्नु to bark, bark

हुक्वामा [hukwama] **ना.** पहिरो place
broken from a precipice, landslip,
landslide

हुङ्मा [huŋma] (1sg pres हुङ्ङुडुङ्; 3sg
pst हुङ्गुए) **क्रि. १)** ताप्नु warm, to bask
in the sun or heat २) तिर्नु to pay, to
pay back, to repay

हुजिट् [hudzit] **क्रि.वि.** घचेट्नु to push, to
shove, to move forward by pushing

हुजिट् इन्मा [hudzit inma] (1sg pres हुजिट्
इन्डुडुडुङ्; 3sg pst हुजिट् इन्डुए) **क्रि.**
प. घचेट्नु to push, to shove, to move
forward by pushing

हुजिट् चोट्मा [hudzit tsoɽma] (1sg pres
हुजिट् चोट्दुडुडुङ्; 3sg pst हुजिट्
चोट्दुए) **क्रि. प.** आँटिनाआँटी घुसानु to
insert

हुजिट्ना [hudzitna] **ना.** साँघुरो narrow

हुजिट्ना खाल्टा [hudzitna k^halta] **ना.**
साँघुरो खाडल narrow pit

हुजिट्ना डेन् [hudzitna den] **ना.** साँघुरो
ठाउँ

हुजिट्वाजिट् [hudzitwadzit] **ना.**
कच्याककुचुक (साँघुरोमा बस्नु वा ठाउँ
विशेष)

हुटुकवामा [huɽukwama] **ना.** गर्मी heat,
warmth, hot, very warm

हुटुलुङ् [huɽulun] **ना.** चुलो oven, stove,
cooking place, fireplace

हुटुवाना [huɽuwana] **ना.** गर्मी हुने heat;
warmth

हुटुवामा [huɽuwama] **ना. १)** गर्मी heat,
warmth, hot, very warm २) गरम hot,
warm

हुटुववाना [huɽuɽwana] **क्रि.वि. १)** गर्मी
warmth, hot, very warm २) गरम hot,
warm

हुटुववामा [huɽuɽwama] **ना. १)** गर्मी
warmth, summer season, hot, very
warm २) गरम hot, warm

हुट्लुङ् [huɽluŋ] **ना.** चुलो fireplace, oven,
cooking place

हुडुना [huduna] **क्रि.वि. १)** बन्द गरेको
२) थुनेको ३) टालेको

हुड्डा [hudɽa] **ना. १)** समूह group,
heap, multitude, mass, flock, herd २)
बथान flock, herd, group of birds or
animals ३) हुल crowd, group, herd,
flock, swarm

हुप् [hup] **ना.** १) गाँठो knot, knob २) बन्धन covenant ३) प्रतिज्ञा vow, promise

हुप् [hup] **ना.** १) गाँठो knot, knob २) खापसियो

हुप्काहुप् [hupkahup] **क्रि.वि.** १) अङ्कमाल embrace २) अँगालो armful, arms folded in an embrace

हुप्काहुप् चामा [hupkahup tsama] **क्रि. प.** अङ्कमाल गर्नु to embrace

हुप्मा [hupma] (1sg pres हुप्डुङ्दुङ्; 3sg pst हुप्डुए) **क्रि.** १) गाँठो पार्नु to make knot २) अँगालो हाल्नु to hug; to embrace ३) अङ्कमाल गर्नु

हुप्मामि [hupmami] **क्रि.वि.** १) गाँसिएको २) बाँधिएको

हुबा [huba] **ना.** हुचिल large eagle (resembling an owl)

हुमा [huma] (1sg pres हुडुङ्दुङ्; 3sg pst हुडुए) **क्रि.** १) टाल्नु to patch, to mend २) थुन्नु lock up, shut, lock, close, stop up ३) बन्द गर्नु

हुम्मा [humma] (1sg pres हुम्सुङ्दुङ्; 3sg pst हुम्सुए) **क्रि.** १) ओढ्नु to wrap, to cover **eg.** चुङ्गवामाङ्गि टाखुम्बि हुम्मा कोन्युक् ॥ जाडोमा पछेउरा ओढ्नु पर्छ ॥ २) पुर्नु to fill up, bury ३) गाड्नु to bury, to inter, to drive in **eg.** यापमिचि उसिए भने ओहुम्पाङ्गि हुम्मा कोन्युक् ॥ मानिसहरू मरे भने चिहानमा गाड्नु पर्छ ॥

हुम्सुन् [humsun] **ना.** न ओढ

हुरले [hurale] **ना.** ढोल नाच a kind of dram dance

हुसिकमा [husikma] (1sg pres हुसिकटुङ्दुङ्; 3sg pst हुसिकटुए) **क्रि.** १) तालिम दिनु to train २) सिकाउनु to teach

हुङ्गवामा [huʔwama] **ना.** पहिरो place broken from a precipice, landslide, landslide

हेक्टाङ् [hekʈaŋ] **ना.** खानी mine, quarry, source, treasury

हेक्टाङ् होप्मा [hekʈaŋ hopma] **क्रि. प.** खानी भिकनु

हेक्टुना [hekʈuna] **क्रि.** सुहाउँछ

हेक्ना [hekna] **ना.** १) बाङ्गो bent, crooked, twisted २) टेढो crooked, bent, curved, awry

हेक्पो [hekpo] **ना.** कटुस chestnut, Castanopsis hystrix

हेक्मा [hekma] (1sg pres हेगुङ्दुङ्; 3sg pst हेगुए) **क्रि.** १) रेट्नु to cut a throat; to cut through something by moving a cutter forward and backward २) काट्नु to cut

हेक्माना [hekmana] **ना.** काट्ने cutting, to be cut, cutting weapon

हेक्क्रिमेट् [hekkrimet] **ना.** सिँदुरे कीरा

हेक्क्रिमेट् [hekkrimet] **ना.** सिँदुरे कीरो

हेक्करुमेट् [hekkrumet] **ना.** सिँदुरे कीरा

हेगुन् [hegun] **क्रि.** न काट्

हेग्मा [hegma] (1sg pres हेगुङ्दुङ्; 3sg pst हेगुए) **क्रि.** १) काट्नु to cut २) रेट्नु to cut through something by moving a cutter forward and backward

हेट्मा [het̪ma] (1sg pres हेडुङ्दुङ्; 3sg pst हेडुए) **क्रि.** १) फुट्नु to break, to crack, to explode, to burst out २) फुटाउनु to break, to cleave, to burst ३) चर्किनु to crackण

हेड्मा [hed̪ma] (1sg pres हेडुङ्दुङ्; 3sg pst हेडुए) **क्रि.** १) फुटाउनु to break, to cleave, to burst out २) फुट्नु to break, to crack, to explode, to burst out, to separate

हेन्साना [hensana] **ना.** १) मैदान plain, open filed, level land or ground २) समतल level, even, plane (surface), moderate

हेप्मा [hepma] (1sg pres हेडुङ्दुङ्; 3sg pst हेडुए) **क्रि.** १) फुट्नु to break, to crack, to explode, to burst out, to separate २) फुटाउनु to break, to cleave, to burst **eg.** टाबे आरिचि हेप्मा लिनना ॥ भाँडाकुँडा फुटाउनु हुँदैन। ३) अड्किनु to stick, come to a stop, be held up, jam ४) चर्किनु to crack ५) अडिनु to stop, to halt, to stand still ६) रोक्नु to stop, to cease, to hold back ७) रोकिनु to be stopped, to be prevented **eg.**

आम्भाङ्चि काठमान्डौलाम्मा ओआबा गेट्टालोक् बान्दा लिसाउङ् लाम्बोडिडोक् ओहेप्टे ॥ काकाहरू काठमाण्डौबाट आउँदा आउँदै बन्द भएकोले बाटोमा नै रोकिनु भयो।

हेप्मेप्मा [hep̪mep̪ma] (1sg pres हेप्मेट्टुङ्दुङ्; 3sg pst हेप्मेट्टुए) **क्रि.** १) अड्काउनु to cause to stick or be caught, to obstacle, to fasten २)

फुटाउनु to break, to cleave, to burst (a boil, etc.)

हेप्सा चेक्मा [hepsa tsekma] **क्रि. प.** अड्किएर बोल्नु

हेमालिङ् [hemaliŋ] **ना.** रक्सी alcohol, wine

हेम्मा [hemma] (1sg pres हेन्सुङ्दुङ्; 3sg pst हेन्सुए) **क्रि.** १) राख्नु to put, to keep, to place, to hold, to set, put, place, keep, leave, deposit, appoint २) सुत्नु to sleep, to go to bed, sleep, lie down ३) ढल्किनु to sleep, to go to bed, to lie down, to lean

हेरु [heru] (1sg pres हेरुङ्दुङ्; 3sg pst हेरुडोए) **क्रि.** १) फुटाउ २) फुटाउनु to break, to cleave, to burst

हेलिक् [helik] **ना.** रगत blood

हेलिक् पेलेहेङ् [helik peleheŋ] **वि.** रगताम्मे bloody, sanguinary, bloodstained

हेलिक्पेलेम् [helikpelem] **वि.** रक्ताम्मे bloody, sanguinary, bloodstained

हेल्वा [helwa] **ना.** खागो

होक्टाप् [hok̪t̪ap] १) **ना.** धराप trap २) **क्रि.वि.** छुट्टिन लागेको

होक्मा [hok̪ma] (1sg pres होगुङ्दुङ्; 3sg pst होगुए) **क्रि.** १) कुट्नु (मिलमा, ओखलमा, ढिकीमा धान वा अन्य कुराहरू) २) पानीले पर्सिनु

होगोप् [hogop] **क्रि.वि.** भुतुक्क

होग् [hog] **ना.** १) जाल (माछा) net २) खुंगा

होग् ठेम्मा [hog t^hemma] **ना.** पासो थाप्नु
(माछा)

होग्मा [hogma] (1sg pres होगुङ्दुङ्; 3sg
pst होगुए) **क्रि.** कुट्नु (मिल वा ढिकीमा
कुनै सामान)

होङ् [hoŋ] **ना.** १) खोला river २) नदि
river, stream ३) खोलसी ४) प्वाल
hole

होङ् खोकमा [hoŋ k^hokma] (1sg pres होङ्
खोकटुङ्दुङ्; 3sg pst होङ् खोकटुए) **क्रि.**
प. १) नदी तर्नु २) खोला तर्नु

होङ्कारिक् [hoŋkarik] **ना.** निगाले चितुवा
a particular kind of leopard

होङ्गारिक् [hoŋgarik] **ना.** निगाले चितुवा
a particular kind of leopard

होङ्डाङ्मा [hoŋɖaŋma] **ना.** वन पूजा
worship of the forest

होङ्ना [hoŋna] **ना.** खुला open

होङ्पोमा [hoŋpoma] **क्रि.** खोला बढ्नु

होङ्माडेन् [hoŋmaɖen] **ना.** उत्पति स्थल
origin, foundation ground

होङ्सोरि [hoŋsori] **ना.** खोलाको किनार
bank of river

होङ्हुसे [hoŋhuse] **ना.** खोला कराउनु

होजिट्ना [hodziɳna] **वि.** साँघुरो narrow

होजिट्वाजिट् [hodziɳwadziɳ] **ना.** कोच
कोच

होट्मा [hotma] (1sg pres होट्टुङ्दुङ्; 3sg
pst होट्टुए) **क्रि.** १) मुक्त गर्नु २)
भत्कनु to collapse, go to ruin, fall to
pieces ३) भत्काउनु to knock down, to
cause to collapse, to take to pieces, to

destroy, to demolish ४) भिक्नु to take
out, to bring out, to dismiss ५)

निकाल्नु to turn out, to drive away, to
banish, to exile, to bring out, to draw out,
to take out, to eject

होट्माडिमा [hotmaɖima] (1sg pres
होट्टुङ्दिसुङ्दुङ्; 3sg pst होट्टुडिसुए)
क्रि. निकालिदिनु

होट्लिकुवा [hotlikuwa] **ना.** छेपारो lizard,
chameleon

होट्लिगुवा [hotliguwa] **ना.** छेपारो lizard,
chameleon

होट्लिबा [hotliba] **ना.** छेपारो lizard,
chameleon

होट्लिर्वा [hotliɽwa] **ना.** छेपारो lizard,
chameleon

होडिबा [hodiba] **ना.** पिलो boil (on thigh
or bottom), abscess, sore

होडिबा मुङ् [hodiba muŋ] **ना.** च्याउको
जात (कालुङ्गे) a kind of mushroom

होड्माडिमा [hodmaɖima] **क्रि.** १) छोडि
पठाउनु २) निकालि पठाउनु

होन्मा [honma] **क्रि.** १) छुटकारा पाउनु
to release, to rescue, to acquit २)
निस्कनु to go out, come out ३) चुहिनु
to leak, to drip

होन्मा टामा [honma ɳama] **क्रि.** **प.** आइ
पुगु arrive

होन्मा मिपिमा [honma mipima] **क्रि.** **प.**
निस्कन नदिनु

होन्माप्पा [honmappa] **क्रि.** निस्किक जानु

होप् [hop] **ना.** चिन्डो gourd, having wide body and narrow neck

होप्टुन् [hopʈun] **क्रि.** १) नधु २) न पिउनु

होप्मा [hopma] (1sg pres होप्टुङ्गटुङ्ग; 3sg pst होप्टुए) **क्रि.** १) पिउनु to drink २) निकाल्नु to turn out, to drive away, to banish, to exile, to release, to bring out, to draw out, to take out, to eject **eg.** पाङ्ठोङ् ओहोडि लिंगा चिजाबिजाचि भारा होप्मा लिनिया ॥ घर भित्र भएका सामानहरू बाहिर निकाल्नु हुँदैन। ३) भत्कनु to collapse, fall to pieces ४) धुनु to wash, to cleanse, to rinse **eg.** मेग् होप्मा लाउङ्सा जोम् चुवा लिना उपुन्डि खाप्मा कोन्युक् ॥ लुगा धुनुको लागी धेरै पानी भएको मूलमा जानु पर्छ। ५) तोड्नु break ६) भिक्नु to take out, to bring out, to dismiss ७) भत्काउनु to knock down, to cause to collapse, to take to pieces, to destroy, to demolish **eg.** ठेना पाङ् चोक्मा लोङ्सा नागा सोब्बे भान्द्राचि होप्मा कोन्युक् ॥ ठूलो घर बनाउनुको लागी यी सबै ग्वालीहरू भत्काउनु पर्छ। ८) पखाल्नु to wash, to cleanse

होप्माप्मा [hopmapma] (1sg pres होट्टुङ्गटुङ्गटुङ्ग; 3sg pst होट्टुङ्गटुए) **क्रि.** १) निकालेर लानु २) पिएर जानु

होप्मो [hopmo] **क्रि.वि.** १) लगभग nearly, about, almost, approximately २) केही समय ३) करिब nearly, about, approximately

होप्मो होप्मो [hopmo hopmo] **क्रि.वि.** १) कहिले कहीं २) छिनछिन

होप्मोप्मोना [hopmopmona] **वि.** १) सामान्य ordinary, usual, common २) मामुली ordinary, ordinary, common, general, customary, frequent, usual, average, of little value or worth

होम्मा [homma] **क्रि.** १) निस्कनु to go out, to grow, to produce, to emerge **eg.** फाक्खोराडि फाक्चिलेट् होम्मा ओहोङ् चा चोगु ॥ सुँगुरको खोरमा सुँगुरको पाठा निस्कने प्वाल पनि बनाऊ। २) उदाउनु to rise, to appear **eg.** नाम् होम्मा बेला लिसे ॥ घाम उदाउने समय भयो। ३) सुनिनु to be swelled **eg.** यापमि येम् होम्मा ओचेट्नुना लिनिया ॥ मानिसको शरीर सुनिनु राम्रो होइन। ४) निस्कनु to come out ५) उम्किनु to escape

होम्मा पिमा [homma pima] **क्रि. प.** निस्कन दिनु

होम्माडेन् [hommaɖen] **ना.** १) मुल root, source, spring, origin, starting point, foundation २) उद्गम स्थान origin, foundation

होम्माप्मा [hommapma] **क्रि.** १) निस्केर जानु २) निस्कनु ३) फुत्किनु

होम्मेप्पा [hommeppa] **ना.** तालु palate
होम्सा खाप्मा [homsa kʰapma] **क्रि. प.** सुनिंदै जानु

होरोबुङ् [horobun] **ना.** तिलके फुल

होरोरो [hororo] **ना.** १) स्वालस्वालती २) पहर जाने ठाउँ

होरोरो ठुङ्मा [hororo tʰuŋma] (1sg pres
होरोरो ठुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst होरोरो ठुङ्गुए)
क्रि. प. छोक्रासँगै पिउनु

होलिगुवा [holiguwa] **ना.** छेपारो lizard,
chameleon

होलोहोलो [holoholo] **क्रि.वि.** १) ह्वाल्ल
in a way of being poured down suddenly
२) भुलभुल in a way of flowing out
slowly, with continuous oozing (as of
water, blood, tears, etc.)

होसा [hosa] **ना.** १) बिबेक २) बुद्धि
wisdom, intellect, intelligence, common
sense

होसा होसा [hosa hosa] **क्रि.वि.** १)
आवेगमा आउने २) उच्छृङ्खल

lacking restraint, self-willed, wanton,
uncurbed

होहोबास् [hohobas] **वि.बो.** स्याबास word
of praise, well done! bravo! excellent!
splendid!

होऱ्वा [hoʔwa] **ना.** १) बोक्रा skin २)
छाला skin, leather, tough skin of fruit,
bark of tree

होऱ्वा सुप्मा [hoʔwa supma] (1sg pres
होऱ्वा सुबुङ्ङुङ्ङु; 3sg pst होऱ्वा सुबुए)
क्रि. प. छाला खुल्किनु

होऱ्वा हेट्मा [hoʔwa hetma] **क्रि. प.**
छाला फुट्नु

नेपाली - आठपहरिया

Nepali - Athpahariya

अ

अँगालो हुप्काहुप् क्रि.वि.

अँगालो मारुं

अँगालो हाल्नु हुप्मा क्रि.

अँगुठी आङ्गुठि ना.

अँगैरी साङ्गो ना.

अँठचाउनु फिम्मा क्रि.

अँध्यारो ओनिना ना.; खिम्वाराङ्ग वि.;

डुम् वि.; डुम्ना क्रि.; डुम्बारिक् वि.

अँध्यारो मुख लगाउनु नाभाक् सेप्मा क्रि.
प.

अंश भागा क्रि.वि.

अंश पर्नु फेजिरिक् ना.

अकस्मात् आचानाक् क्रि.वि.

अक्सर सोरोक् गाङ्गे क्रि.वि.

अगति आत्मा सोगा ना.

अगमबादिनी माङ्हाङ्ग रिङ्ग कामापमा ना.

अगमवक्ता माङ्काटा ना.; माङ्हाङ्ग रिङ्ग
कामापमा ना.

अगस्ति पोडेक् वि.

अगस्ति हुनु चाराक्लिमा क्रि.

अगाडि ओटाकानाइ क्रि.वि.;

ओटोकानाइ क्रि.वि.; टोकाना ना.;

टोकानाइ ना.; टोकानाइ ना.

अगाडि पुग्नु ओटोकानाइ टामा क्रि. प.

अगुल्लो मिडाङ्गुलुक् ना.; मिडाङ्गुलुक्

ना.; मिफोरोङ्ग ना.; मिलुप्चा ना.;

मिलुप्पा ना.

अगुवा ओठेडोङ्ग ना.

अगौटे फल ओटोकानाइ केङ्गना ना.

अग्लो केना वि.; भेन्ना वि.

अग्लो डाँडा चोङ्साङ्गमा ना.

अघाउनु फोक् इप्मा क्रि.

अघि हाले क्रि.वि.

अघि आउनु हाले टामा क्रि. प.

अघि पुग्नु हाले टामा क्रि. प.

अघि बढाउनु पोमेट्मा ना.; पोमेप्मा क्रि.

अङ्कमाल हुप्काहुप् क्रि.वि.

अङ्कमाल गर्नु हुप्काहुप् चामा क्रि. प.;

हुप्मा क्रि.

अङ्गुर आङ्गुर ना.

अचम्म लाग्नु डोङ्ग ठोङ्गमा क्रि. प.

अचाक्ली आङ्गिक् वि.

अचानक इक्किना क्रि.वि.

अचानो सोक्पेलेङ्ग ना.; सोलोक्पेङ्ग ना.

अछुत फेङ्गुवाक् ना.

अछुत जात फेङ्गुवाक् ना.

अजम्मरी भार घाम्लाजेट्ट ना.

अभै हाट्टेला क्रि.वि.

अटाउनु वाङ्गमा क्रि.

अडाउनु केक्मा क्रि.

अडिनु किम्मा क्रि.; हेप्मा क्रि.

अङ्काउनु हेप्मेप्मा क्रि.

अङ्किएर बोल्नु हेप्सा चेक्मा क्रि. प.

अङ्किनु हेप्मा क्रि.

अड्याउनु किम्मा क्रि.

अड्याउने टेवा ना.

अण्ड कोष कोकोडे ना.

अण्डा उठिन् ना.; ठिन् ना.; वाडिन् ना.;
वाढिन् ना.
अण्डा पार्नु ठिम्मा क्रि.
अण्डाको खोल ओखोप् ना.
अति आड्डिक् वि.; टुकलोक् वि.;
डुङ्गुलुङ् क्रि.वि.
अति कालो टुकलोक् माकना क्रि.वि.;
माकुन्धेरेक् वि.
अति लामो टेलेले केना क्रि.वि.
अतीत मिट्टुम्मा क्रि.वि.
अत्तो थाप्ने आट्टुकि ना.
अत्याचार गर्नु एकेलेङ् चोकमा क्रि. प.
अदुवा साम्बे ना.
अदृश्य मिठेप्मा ना.
अधकल्चो माङ्गलेङ्वाङ्गलेङ् वि.
अधिकारमा राख्नु मुक्कुङ्गि युङ्मा क्रि.
प.
अधुरो लाट्टुनिगेट्टुनिना ना.
अधोगति ओढेमुन्टे ना.
अध्यक्ष सानिङ् ना.
अनाथ याङ्छानि ना.; याङ्छाबा ना.
अनि लोक् संयो.; हिट्टुन्ड् संयो.
अनिदो मिक्चेचेत्वा ना.; मिक्चेरेत्वा ना.
अनिन्द्रा वामिक्युमा ना.
अनिश्चित
अनुकरण गर्नु योत्वा कोप्मा क्रि. प.;
योत्वा हिमा क्रि. प.
अनुभवी कानिबा ना.; ठाहा काटोक् ना.
अनुसन्धान गर्नु कोम्माचोकमा क्रि. प.
अनुसरण योत्वा ना.

अनुहार नाभाक् ना.
अनेक पाङ्गा पाङ्गा प्रश्न.वा.
अनौ आनाउ ना.
अनौटो आप्पेना पारा वि.
अन्त लाट्टुना ना.
अन्तमा सकिने ओएङ्स्वा लाप्मा क्रि.वि.
अन्तर आप्पेना वि.
अन्तर जातीय पानिछोङ्बा ना.
अन्तर देख्नु आप्पे निङ्मा क्रि. प.
अन्तिम एङ्स्वा वि.
अन्त्य छोप्टाना वि.; लाट्टुना ना.;
लाट्टुना ना.; लाप्मा क्रि.वि.
अन्धकार डुम्बारिडुम् वि.
अन्धकार डुम्बारिक्डुम् वि.
अन्धा कानिनिबा ना.; याङ्कानिनिबा
ना.; याङ्निनिना ना.
अन्धो सर्प मिक्सिडुम्बा ना.
अन्न चालिङ् ना.
अन्न चालिक् ना.
अन्न भर्नु लालिक् छुलिक् छिक्मा क्रि.
प.
अन्न राख्नु चालिङ् युङ्मा क्रि. प.
अन्न लुकाउनु लालिक् छुलिक् ठोप्मा
क्रि. प.
अन्न सुकाउनु यानाम् फोट्टुमा क्रि. प.
अपच चाराक् वि.
अपमान हुनु खेन् ठामा क्रि. प.
अपमानित हुनु नाभाक् ठामा क्रि.
अपराध गर्नु एकेलेङ् चोकमा ना.
अपराधी भेन्नाटोत्वा काचोकबा ना.

अपरिचित मिसेन् मिनिमा वि.
 अपरिचित व्यक्ति ओगिबा ना.
 अपशब्द मुल्या वि.
 अपशब्द (मासु खाने) साकाचा ना.
 अपहरण गर्नु खाट्माजामा क्रि.
 अपाङ्ग बेङ्खोरे ना.
 अपूरो मियुमा वि.; मिलेट्मा वि.;
 लाट्निगेट्निना ना.
 अण्टयारो आक्खेरि वि.
 अण्ट्यारो चोकारा पेकारा अ.मू.;
 चोकारा वि.
 अब हाट्ले क्रि.वि.; हाट्लेडोक् क्रि.वि.
 अबेर आबेला क्रि.वि.; डोप्पोरि क्रि.वि.;
 धोप्पोरि क्रि.वि.; नाम् लामा क्रि.वि.
 अबेला नाम्लामा क्रि. प.
 अबेला हुनु नाम् लामा क्रि.
 अभिनय गर्नु योत्रवा हिमा क्रि. प.
 अमर मिसिमा ना.; सिनिना क्रि.
 अमला आङ्गोरा ना.; आङ्ग्वारा ना.
 अमिलिएको सुबोक् सुबोक् वि.
 अमिलो सुना ना.; सुबोक् सुबोक् वि.
 अमिलो घाँस सोकोट्टरि ना.; सोकोट्टरि
 ना.
 अम्बक बेम्बेम् ना.
 अम्बा बेलाउन्टि ना.; बेलुन्टि ना.;
 बेलोन्टि ना.
 अम्लिसो सोलोवाट् ना.; सोल्वाट् ना.
 अराउनु लोमा क्रि.
 अरिङ्गाल साण्वा ना.
 अरू आरू वि.

अरे बो निपा.; बोटे निपा.
 अकै आप्पे वि.
 अर्को आर्को क्रि.वि.; याम्बाना क्रि.वि.
 अर्थ उटुप् ना.
 अर्थुङ्गे सालिटोक् ना.
 अर्ध पागल डाङ्सिक् छोमसिक् अ.मू.;
 डाङ्सिक् वि.; छोमसिक् ना.
 अलग आप्पे क्रि.वि.; आल्लाक्का वि.
 अलग गर्नु साम्मा क्रि.
 अलग हुनु आप्पे लिमा क्रि. प.
 अलमल टाल्लेङ् क्रि.वि.; फाम्लेङ् ना.
 अलमल नगरी मिबाम्मे क्रि.वि.
 अलमल नगरी जानु मिबान्ण खाप्पा क्रि.
 प.; मिबाम्मे खाप्पा क्रि. प.
 अलमलमा पर्नु छाम्मा क्रि.; फाम्लेङ्
 चामा क्रि. प.
 अलमलिनु फाम्मा क्रि.; बाम्मा क्रि.;
 लाम्बो बाम्मा क्रि. प.; वाम्मा क्रि.
 अलि अलि चिप् चिप् क्रि.वि.
 अलि घट्टुनु चिपा योम्मा क्रि. प.
 अलिकति खाटिप्पा क्रि.वि.; खाट्टिप्पा
 क्रि.वि.; चिपा क्रि.वि.; चिपा चा
 क्रि.वि.; नाट्टिप्पा क्रि.वि.; नाट्टेप्पा
 वि.
 अलौटो मकैको भात फेप्ला ना.
 अल्छी सुबुडुक् खाबुडुक् अ.मू.; सुबुडुक्
 ना.; सुबुरुक् ना.; स्वा ना.; स्वाकायु
 ना.
 अल्छी लाग्नु स्वा युमा क्रि. प.;
 स्वापुट्टमा क्रि.; स्वायुमा क्रि.
 अल्भाउनु ओक्मा, क्रि.; ओग्मा क्रि.

अल्भिनु ओकमा, क्रि.
 अल्मलाउनु फाम्लेङ् चाट्मा क्रि. प.
 अल्लारे ठाङ्बेन् ना.
 अवतरण गर्नु ठामेप्मा क्रि.
 अवरोध गर्नु बान्मा क्रि.; बान्माढेन्मा क्रि.; बाम्माढेन्मा क्रि.
 अवरोध दिनु बाम्मा क्रि.
 अवश्य छेम्बा वि.
 अविवाहित भ्यालिनिगेट्निना ना.
 अविश्वासी उरिङ्डा हिट्टुना वि.
 अशुद्ध फाकाट्ना माखाक् वि.
 असङ्ख्य खिमेयाङ्मा ना.
 असत्य माङ्जो ना.
 असत्य माङ्जोना ना.
 असफलता मिहिमा वि.
 असम्भव लिमालिनिना ना.
 असल मोज्जाना वि.

असल विचार नुमा सोम्नुना क्रि.वि.
 असहमत जनाउनु मिटेम्मा क्रि.
 असाध्य आङ्डिक् वि.
 असिना फोम् ना.
 असी साङ्मेक् *num*
 अस्तव्यस्त खिमेयाङ्मे ना.
 अस्ताउनु ठामा क्रि.
 अस्ति आच्छुम्बु क्रि.वि.; आच्छुम्बु क्रि.वि.
 अस्ति नै आसेन्लोक् क्रि.वि.
 अस्थायी छोप्पोङ्धारि क्रि.वि.
 अस्थिर सोङ्मा क्रि.
 अहिले लोप्पो ना.; लोप्पोङ् क्रि.वि.; हाट्ले क्रि.वि.
 अहिले नै लोप्पोलोक् क्रि.वि.; हाट्लेडोक् क्रि.वि.; हाट्लेरोक् क्रि.वि.; हाट्लेलोक् क्रि.वि.

आ

आँ गर्नु आँचोकमा क्रि.
 आँखा मिक् ना.
 आँखा खोल्लु ओमा क्रि.
 आँखा चिप्रो मिक्सिम् ना.
 आँखा चिम्प्लिनु मिक्चिम्मा क्रि.
 आँखा जुध्नु मिक् टोकमा क्रि. प.
 आँखा फुराउनु मिक् मोन्मा क्रि. प.
 आँखा मिचु मिक् योप्मा क्रि. प.
 आँखा रसाउनु मिक्वा कुम्मा क्रि. प.
 आँखा लगाउनु रेम्सुबा हिक्मा क्रि. प.
 आँखा लाग्नु मिक् टोकमा क्रि. प.

आँखाको नानी मिक् उल्वाट् ना.
 आँखाको निमेषमा मिक्चिम्डिडोक् क्रि.वि.
 आँखीभौँ मिक्फुङ् ना.
 आँख्ला हागेप्पा ना.
 आँख्लो मिक्किलिक् ना.
 आँगन टेन्लाङ् ना.; टेन्लाङ् ना.
 आँट आँट्याँ ना.
 आँट गर्न नसक्नु सोक्मा लुन्डुन्ना क्रि. प.
 आँट गर्नु आँट्याँ चोग्मा क्रि. प.

आँट्नु इट्मा क्रि.
 आँधी बेरी फुर्किमाङ् ना.
 आँधीबेहरी चल्लु हिट्वा फेम्मा क्रि. प.
 आँप आइबो ना.
 आँसु मिक्वा ना.
 आँसु भार्नु मिक्वा ठामा क्रि. प.
 आंकुशे ओक्तालिक् ना.
 आंकुशे लाउनु ओग्मा क्रि.
 आइ पुगु होन्मा टामा क्रि. प.
 आइमाई मेच्छेमा ना.; मेन्भेमा ना.
 आइहाल्लु टामापमा क्रि.
 आई पुगु टामाहिमा क्रि.
 आउ
 आउँदिन टानिङ्ना क्रि.
 आउन दिनु टामा पिमा क्रि. प.
 आउन बाध्य गराउनु टामेप्मा क्रि.
 आउनु आप्मा क्रि.; आबा क्रि.;
 आबाहाक् क्रि.; काट्मा क्रि.; टामा
 क्रि.
 आउनु (तलबाट) काप्मा क्रि.
 आउनु (माथिबाट) उङ्मा क्रि.
 आउनु नहुने काप्मानुनिना वि.
 आउने महिना टाना माइना क्रि.वि.
 आउने माध्यम टामा लाम्बो क्रि.वि.
 आऊ आबा क्रि.
 आकर्षक आसाट्ना वि.
 आकस्मिक एलाएलाना क्रि.वि.
 आकाश टाङ्साङ् ना.
 आकाशको पानी रहनु सिप्मा क्रि.
 आखिर आक्खेरि क्रि.वि.

आखिरी ओएङ्स्वा लाप्मा क्रि.वि.
 आगामी टायुगेट्ना क्रि.वि.
 आगामी साल हान्डेमाङ् क्रि.वि.
 आगो मि ना.
 आगो दिनु मिहिपिमा क्रि.
 आगो नबाल्लु मिहाट्मा क्रि.
 आगो निकाल्लु मिभाक् होप्मा क्रि. प.
 आगो निभाउनु मिसेप्मा क्रि.
 आगो फुक्नु मिटुप्मा क्रि.; मिहिटुप्मा क्रि.
 आगो बाल्न दिनु मिहाट्मा पिडु क्रि. प.
 आगो बाल्लु मि हाट्मा क्रि. प.
 आगो लगाउनु मि मेट्मा क्रि. प.
 आगो लागु मिसेक् लिमा क्रि. प.
 आगोको भिल्का निस्कनु मिसेक् लिमा
 क्रि. प.
 आगोको लप्को मिसाङ् ना.
 आगोमा डुबाउनु मिडि लुम्मा क्रि. प.
 आगोले डड्नु मिडि टुम्मा क्रि. प.
 आग्लो आगाल् ना.
 आघौँ हान्डेमाङ् क्रि.वि.
 आङ् जिरिङ्ग जिरिङ्बा ना.
 आङ् तन्काउनु फिमा क्रि.
 आज हाट्ले क्रि.वि.
 आज नै हाट्लेरोक् क्रि.वि.; हाट्लेलोक्
 क्रि.वि.
 आज भोलि हाट्लेसेन् क्रि.वि.
 आजकाल
 आज्ञा दिनु खाडा क्रि.
 आठ साङ् num
 आठ सय साङ्मेक्मेक् num

आड दिनु टोक्चेपिमा क्रि.
 आत्तिनु आत्त्याँ ना.; आत्त्याँ लिमा क्रि.
 प.
 आत्म हत्या गर्नु आप्पे सिमा क्रि. प.
 आत्मा रिमेट् ना.; सोक्मा ना.; हाङ्सा
 ना.
 आदत चाट्ला वि.
 आदर गर्नु मानाँ चोग्मा क्रि. प.
 आदरणीय ओठेगा ना.
 आदान प्रदान पिगापि चामा ना.; पिगापि
 चामा क्रि. प.
 आदान प्रदान गर्नु खुट्काखुट् चामा क्रि.
 प.
 आदिवासी ओपोङ्छुवाट् ना.; युङ्छोङ्बा
 ना.
 आधा उफारा ना.; ओफारा *num*
 आधा पानी फोट्लोक्ना ना.
 आधा पार्नु फवाक् साम्मा क्रि. प.
 आधा भाग फेक्ला ना.
 आधार भूत उटुम्मिना ना.
 आधुनिक हाट्लेसेन्ना जामाना वि.
 आनन्द मोज्जा वि.
 आनन्द हुनु मोज्जा लोमा क्रि. प.
 आनु मिक्चोसे ना.
 आनो छेमिक् ना.; मिक्चोसि ना.
 आन्तरिक मन आप्पेगा निङ्ग्वा वि.
 आन्द्रा उहिङ्ग्वा ना.; उहिदुवा ना.;
 उहिदुवा ना.; हिडुवा ना.; हिडुग्वा ना.;
 हिदुवा ना.; हिदुवा ना.
 आन्द्रो सफा गर्नु सिङ्मा क्रि.

आफै आप्पे क्रि.वि.
 आफैँ आफैँ आप्पे आप्पे क्रि.वि.
 आफ्नै आप्पे आनिगा सर्व.
 आफ्नै प्रकारको आप्पेना पारा वि.
 आमा आमा ना.; मामा ना.
 आमा (स्वर्गीय) टोकुमा ना.
 आम्बोरा लोटा ना.
 आम्मै आबुइ वि.बो.; एलाह् वि.बो.
 आय आर्जन गर्नु चोक्माउङ् टाप्पा क्रि.
 प.
 आयोजक काचोक्बा ना.
 आरम्भ हुनु उटुम् लिमा क्रि. प.
 आराम
 आराम गर्नु युङ्माजामा क्रि.
 आरामै नुमानिङ्लोक् वि.
 आरी आरा ना.
 आरु माङ्डालिबोङ् ना.; माङ्डालिबो
 ना.
 आलस्य लेभेरेक् ना.
 आलस्य सुबुरुक् ना.
 आले टाले गर्ने वारिकाफाम्बा ना.
 आवत जावत गर्नु टामा खाप्पा क्रि. प.
 आवश्यक चाहाप् ना.
 आवश्यक चाबाडोक्लिना वि.; चाहाप्
 ना.; चाहाबा ना.; चाहाब् ना.; मिलिए
 लिनिना क्रि.वि.
 आवश्यक हुनु चाहाप् लिमा क्रि. प.
 आवश्यकता चाबालिमा क्रि.वि.
 आवाज उरिट् ना.; सोरा ना.
 आवेग डिगा ना.; पुन्जिरिक्मा ना.

आवेगमा आउनु डिगा डिगा क्रि.वि.
आवेगमा आउने होसा होसा क्रि.वि.
आशीर्वाद जाएजाए ना.

आसन युङ्मासिङ् ना.
आहारिस गर्नु नाभुक् टुक्मा क्रि. प.

इ

इच्छा नहुनु निङ्ग्वा मिवामा क्रि. प.
इज्जत जानु निङ्ग् खाप्मा क्रि.
इतिहास मुन्डुम् ना.
इन्कार गर्नु एङ्फुट्मा क्रि.; मिटेम्मा क्रि.

इन्द्रेणी फार्कान्जा ना.
इष्ट मित्र टाक्लुङ् ना.
इस्टकोट आस्टाकोट् ना.

ई

ईर्ष्या गर्नु मिक् टुक्मा क्रि. प.
ईश्वर माङ्हाङ् ना.

ईश्वर साम्माङ् ना.

उ

उँग हुङ्गुक्पा ना.
उँगे भाव हुङ्गुट् ना.
उँघ हुङ्गुप्पा ना.
उँघ्नु हुङ्गुप्पा चामा क्रि. प.
उँधो जानु युमा खाप्मा क्रि. प.
उँधौली धानेपुरने ना.
उँभौली चान्डिपुरने ना.
उकाउनु ओग्मा क्रि.
उकालो ठाङ्मा क्रि.वि.
उक्काउनु ओङ्मा क्रि.
उक्किनु लोङ्मा क्रि.
उखालेर आउनु आङ्माढामा क्रि.
उखाल्नु फुप्मा क्रि.
उखु चेउ ना.
उखेलिनु आङ्मा क्रि.

उखेल्न नसक्नु आङ्मा मिहिमा क्रि. प.
उखेल्नु आङ्मा क्रि.; आङ्सु क्रि.
उघाउनु वाक्मा क्रि.
उघाउने वाक्माना ना.
उघार्नु ओङ्मा क्रि.; फेमा क्रि.
उचाल चोन्डु क्रि.; याङ् क्रि.
उचाल्नु चोम्मा क्रि.; फोक्मा क्रि.
उचित ठिक्काना क्रि.वि.
उच्छृङ्खल होसा होसा क्रि.वि.
उछिट्टिनु आम्माप्पा क्रि.
उछिन्नु लाम्भाक्मा क्रि.
उज्यालो छेना ना.; छेमा वि.; भेरेङ् वि.;
भ्वाङ् वि.; व्हाङ् वि.
उज्यालो देखिनु व्हाङ् ठेप्मा क्रि. प.
उज्यालो हुनु व्हाङ् लिमा क्रि. प.
उठाउ दिन फोग्निङ्ना क्रि.

उठाउनु इग्मा क्रि.; कोप्पामेप्पा क्रि.;
 कोप्पामेप्पा क्रि.; कोप्पेप्पा क्रि.;
 फोकमा क्रि.
 उठि आउनु कोप्पा आप्पा क्रि. प.
 उठि जानु कोप्पाप्पा क्रि.
 उठिहाल्लु कोप्पालेट्मा क्रि.; कोप्पालेप्पा
 क्रि.
 उट्टन लगाउनु कोप्पेप्पा क्रि.
 उट्टनु कोप्पा क्रि.; कोब्बा क्रि.
 उट्टने समय कोप्पा बेला क्रि.वि.
 उडाउनु पेमेट्मा क्रि.; पेमेप्पा क्रि.; मुप्पा
 क्रि.
 उडुस चिट्लिक् ना.
 उड्नु पेमा क्रि.
 उड्ने पेना वि.
 उता या ना. यो.; याम्बा क्रि.वि.; याम्भा
 क्रि.वि.
 उता हेर याम्भा पुयु क्रि.
 उत्तर उट्टार ना.; टोम्बो ना.
 उत्तानो लेलेङ् ना.
 उत्तानो चित लड्नु टाँगिलाङ् कोमा क्रि.
 प.
 उत्तानो लड्नु टाङ्गिलाङ् कोमा क्रि. प.
 उत्तिस चिप्चिपो ना.; चिप्चिबो ना.
 उत्तेजना छोम्बोक् वि.
 उत्तेजना आउनु टोम्मा क्रि.
 उत्तेजित चुम्मिट् ना.
 उत्तेजित गर्नु टोम्पेप्पा क्रि.
 उत्तेजित हुनु चुम्मिट् लिमा क्रि. प.
 उत्पति स्थल होड्माडेन् ना.

उत्रनु ठाक्मा क्रि.; ठाग्मा क्रि.
 उत्साह छोम्बोक् वि.
 उत्साहित छोम्बोक् छोम्बोक् क्रि.वि.
 उत्साहित हुनु छोम्बोक् छोम्बोक् लिमा
 क्रि. प.
 उदाउनु होम्मा क्रि.
 उद्गम स्थान होम्माडेन् ना.
 उद्धार कर्ता काहिङ्ग्मेप्पा डाङ्बा ना.
 उधारो खेप्पामि ना.
 उधारो लिनु खेप्पामि लाप्पा क्रि. प.
 उध्याउनु याम्मा क्रि.
 उनि धागो उनि ना.
 उन्न लगाउनु टिक्मेप्पा क्रि.
 उन्नती पोइपोइ ना.
 उन्नु टिक्मा क्रि.
 उन्नु काप्पाटाणा ना.
 उपकारी काफाबा ना.
 उपचार गर्नु सिडापाङ्डा चोक्मा क्रि. प.
 उपयुक्त माहामा वि.
 उपयुक्त हुनु माहामा लिमा क्रि. प.
 उपरखुट्टी लाङ्ठाप् ना.
 उपरखुट्टी लगाई बस्नु लाङ्ठाप् युड्मा
 क्रि. प.
 उपल्लो
 उपस्थित हुनु टामा क्रि.
 उपियाँ उफारा ना.; ओप्फारा ना.
 उफ्रनु आम्मा क्रि.; आम्मा क्रि.
 उफ्रि जानु आम्पाप्पा क्रि.
 उफ्रिनु आम्मा क्रि.
 उफ्रेर जानु आम्पाप्पा क्रि.

उबार्नु मोन्डु क्रि.; मोम्मा क्रि.
 उब्रिनु मोन्मा क्रि.; मोम्मा क्रि.
 उभिन लगाउनु येप्मेप्मा क्रि.
 उभिनु ठाङ्गेन् येप्मा क्रि. प.; येप्मा क्रि.
 उभ्याउनु येम्मा क्रि.
 उमार्नु कोप्मा क्रि.; कोप्मामेप्मा क्रि.;
 कोप्मामेप्मा क्रि.
 उमाल्लु मोक्मा क्रि.; मोग्मा क्रि.; लाक्मा
 क्रि.
 उम्किनु होम्मा क्रि.
 उम्नु कोब्मा क्रि.
 उम्लनु लोकमा क्रि.
 उम्लिनु पुट्मा क्रि.; लाक्मा क्रि.
 उर्जा बोल ना.
 उर्तानु
 उल्टी
 उल्टी गर्नु

उल्टो एकेलेङ् क्रि.वि.
 उल्टो विचार एकेलेङ् निङ्ग्वा क्रि.वि.
 उल्यालो
 उल्लू फोप्चिन्वा ना.
 उसको उन्नाना सर्व.
 उसको- ओ- पू.स.
 उसले उन्ना सर्व.
 उसिनेको गहत माक्का ना.
 उसिन्नु वारोङ्मा क्रि.
 उस्तै एक्केउ क्रि.वि.; एक्केउना वि.;
 गोक्लोक् वि.; घोक्लोक वि.
 उहाँ उन् सर्व.
 उहिले आच्छो क्रि.वि.; आछो क्रि.वि.;
 उइले क्रि.वि.
 उहिले उहिले आच्छो आच्छो क्रि.वि.
 उहिलेको आच्छोना क्रि.वि.; पाइलेना
 क्रि.वि.

ऊ

ऊ उन् सर्व.; हिट्ना सर्व.

ऋ

ऋण नाऱ्वा ना.

ए

एउटा एकाले num; एक्के क्रि.वि.; ठिए
 क्रि.वि.
 एउटा मात्र ठिक्कोक्ना क्रि.वि.
 एउटै एक्के क्रि.वि.
 एउटै मन ठिए निङ्ग्वा क्रि.वि.
 एक एकका num; ठिक् num

एक चोटि ठिक्खेप् क्रि.वि.
 एक आपसमा आनिआनि क्रि.वि.
 एक किसिमको कीरा फाङ्गोडो ना.
 एक गाँस एक्खाम्मा ना.
 एक चोटि एक्के खेप् क्रि.वि.; एक्खेप्
 क्रि.वि.; ठिक्फेरा क्रि.वि.

एक छिन छोप्पो *क्रि.वि.*; छोप्पोङ्
क्रि.वि.; छोप्पो *क्रि.वि.*; छोप्पोङ्
क्रि.वि.; लाखे *ना.*
 एक छिन परखं लाखे लो *क्रि.वि.*
 एक छिन बिसाउनु छुट्लुप् टोकमा *क्रि.*
प.
 एक छिन रोकिनु छुट्लुप् छाकमा *क्रि. प.*
 एक छिन रोक्नु छुट्लुप् छाकमा *क्रि. प.*
 एक छिनमा छुट्लुप्मा *क्रि.वि.*
 एक छिन् छोप्पोङ् *क्रि.वि.*
 एक छिन् छुट्लुप् *क्रि.वि.*
 एक जना ठिपाङ् *num*; ठिबाङ् *num*
 एक दिन ठिक्लेन् *क्रि.वि.*
 एक पटक एखेप् *क्रि.वि.*; ठिक्खेप्
क्रि.वि.
 एक पल्ट ठिक्खेप् *क्रि.वि.*; ठिक्फेरा
क्रि.वि.
 एक प्रकारको फूल मामाभुङ् *ना.*
 एक वटा ठिक्कोक्ना *क्रि.वि.*
 एक समय ठिक् बेला *क्रि.वि.*
 एक समयमा आच्छो आच्छो *क्रि.वि.*
 एक हजार ठिक्मुक् *num*
 एक हुनु गाक् लिमा *क्रि. प.*; ठिक्ए लिमा
क्रि. प.
 एकता ठिक्ए *क्रि.वि.*
 एकत्रित गाक्ना *वि.*

एकत्रित गर्नु फ्याङ् छुम्मा *क्रि. प.*
 एकत्रित हुनु गाक् लिमा *क्रि. प.*;
 पोटराकाक् लिमा *क्रि. प.*
 एकदम सोरोक्बा *ना.*
 एकनास एक्केउगा *ना.*; एक्केउना *वि.*
 एकपटक एक्खेप् *क्रि.वि.*
 एकमतको हुनु ठिएलिमा *क्रि.*
 एकलै आइकेलेना *क्रि.वि.*
 एकलो एकेलेना *num*
 एकसरो लामो टेलेले *ना.*
 एकै नास एक्केउ पारिक् *क्रि.वि.*
 एकै पोको पर्नु पोटराकाक् लिमा *क्रि. प.*
 एकोहोरो सम्भिन्नु भोल्लोमिप्मा *क्रि.*
 एकोहोरो हुनु डोङ् ठोङ्मा *क्रि. प.*
 एक्कासि तल खस्नु सोम्भोरोङ् युमा *क्रि.*
प.
 एक्कासी छोङ्नु छोट् नामा *क्रि. प.*
 एक्ले एकाले *ना.*
 एकलै आइकेले *क्रि.वि.*; आडाएना
क्रि.वि.; आडाएरो *क्रि.वि.*; एकेले
क्रि.वि.; ओइकेले *num*; ठिबाङ्एरोक्
क्रि.वि.; फिट्टाक् *ना.*
 एकलो गोट्टे *वि.*
 एकलो सन्तान गोट्टे *वि.*
 एघार ठिठिक् *num*

ऐ

ऐँसेलु खाम्बोक्मा *ना.*; खाम्बोप्मा *ना.*

ओ

ओ हो एलाह् *वि.बो.*

ओइलिंदै जानु मेउप्लिसा खाप्पा *क्रि. प.*

ओइलिनु मेउप्लिमा *क्रि.;* लेम्मा *क्रि.*

ओखती सिदापाड्डा *ना.;* सिधापाड्डा
ना.

ओखल छुम्डाइ *ना.*

ओछचाउने ठिमाना *ना.*

ओछ्यान डोलेन्चा *ना.*

ओभेल वारगुप्पा *ना.*

ओभ्याउनु ओप्पा *क्रि.*

ओठ याडोमारि *ना.*

ओडार लुम्बुवा *ना.;* लुम्भुक् *ना.*

ओहनु खुम्मा *क्रि.;* हुम्मा *क्रि.*

ओथारो उठाउनु हाप्लाफोकमा *क्रि. प.*

ओथारो बस्नु कुप्पा *क्रि.*

ओथारु कुप्पा *क्रि.*

ओदान पिछामेट् *ना.*

ओभनो सिप्पा *वि.*

ओरालै ओरालो खोङ्गोइ *वि.*

ओरालो युमा *क्रि.वि.*

ओरालो बाटो युमा लाम्बो *वि.*

ओरालो लागु युमाठामा *क्रि.*

ओरालु ठामेप्पा *क्रि.;* ठेम्मा *क्रि.*

ओर्लनु ठामा *क्रि.*

ओसारु रोक्मा *क्रि.;* रोट्मा *क्रि.;* रोड्मा
क्रि.; रोप्पा *क्रि.*

ओसिलो चिना *वि.*

औ

औँठी आङ्गुठि *ना.*

औँला आङ्गुलि *ना.;* आङ्गुलिक् *ना.*

औँला चलाउने कुटिक् कुटिक् *वि.*

औँला टेक्नु आङ्गुलिक् येप्पा *क्रि. प.*

औँलाले ताक्नु आङ्गुलिक्का टोड्मा *क्रि.*
प.

औँलाले देखाउनु छोकमा *क्रि.*

औलिबौली छोम्सिक् डाङ्गसिक् *अ.मू.*

औले खिर मासेउडा *ना.*

औले खिरौ खिरि *ना.*

औषधि सिधापाड्डा *ना.*

औषधि हाल्लु सिदा ठेम्मा *क्रि. प.*

औषधी सिडा *ना.;* सिडापाड्डा *ना.;*
सिदा *ना.*

औषधी उपचार गर्नु सिडापाड्डा *ना.*

औषधी गर्नु सिदापाड्डा *ना.*

औषधी पसल सिडापाड्डा डोकान *ना.*

औषधी बनाउने सिदाकाचोक् *ना.*

औषधी बेच्ने सिडा काछोड्बा *ना.*

क

कक्याक्क कुक्रुक्क पोट्राकाक् *क्रि.वि.*

कक्याक्कुकुकुक् पोट्रोकाक् *क्रि.वि.*

कक्रिण्को खोक्ताना ना.; ठोठोरो
 क्रि.वि.
 कचेरा मिक्चिबा ना.; मिक्चिबुङ ना.
 कचौरा खोरे ना.
 कच्चा काच्चि ना.; मेफुरो वि.
 कच्चाककुचुक चोकारा पेकारा अ.मू.;
 हुजिट्वाजिट् ना.
 कटमेरो केरेम्बोवा ना.
 कटहर फेनाबु ना.
 कटुस फेसिङ्बो ना.; हेक्पो ना.
 कटेरो भान्द्रा ना.
 कठयाङ्ग्रिनु खोक्मा क्रि.
 कठाङ्ग्रिनु गिङ्मा क्रि.
 कठालो ठाक्माराक् ना.
 कठिन टुक्ना वि.
 कठिन हुनु टुक्मा क्रि.
 कट्यौरी छेक्टिङ्मेट् ना.
 कडा छाक्ना वि.
 कडा बनाउनु छाक्लोक् चोक्मा क्रि. प.
 कति आकि प्रश्न.वा.; आम्टेप्मा
 प्रश्न.वा.; इम्टेप्मा प्रश्न.वा.; खोटेप्मा
 प्रश्न.वा.
 कति वटा आकिटेप्मा प्रश्न.वा.
 कत्ति पनि चिपा चा क्रि.वि.
 कत्रो आम्टेउना वि.; खोटेउना प्रश्न.वा.
 कथा मुन्डुम् ना.
 कदम मिक्टाप्मा ना.; मिटाक्मा ना.;
 मिटाक्वा ना.; मिटाक्मा ना.
 कदम सार्नु पाइला सोम्मा क्रि. प.

कनिका उयाङ्गुलाट् ना.; उयाङ्गुलुक्
 ना.; उयाङ्गुवाट् ना.
 कन्जुस टोम्ना ना.
 कन्जुस हुनु टोम्मा क्रि.; टुप्मा लिमा क्रि.
 प.
 कन्याउनु पाम्मा क्रि.
 कपडा लोट्निङ् ना.; लोट्लिङ् ना.
 कपर्दी खेल हारिगुट्टे ना.
 कपाल ओफ्याक् ना.; फेयाक् ना.;
 फ्याक् ना.
 कपाल काट्नु फ्याक् हेक्मा क्रि. प.
 कपाल काट्ने मानिस फ्याक्काहेक् ना.
 कपाल खौरनु फ्याक् हिप्मा क्रि. प.
 कपाल छोड्नु फ्याक् लेप्मा क्रि. प.;
 भेक्सुक् ना.; हाप्फेङ् ना.
 कपाल धुनु फ्याक् होप्मा क्रि. प.
 कपाल बाँध्नु रेहेक्मा क्रि.
 कपाल बाट्नु फ्याक् फामा क्रि. प.
 कपास रुवा ना.; साकि ना.
 कपास बियाँ साकि उलुवाट् ना.
 कम चिपा क्रि.वि.; चिपाएना क्रि.वि.;
 चिपाना क्रि.वि.
 कम हुनु चिपा योम्मा क्रि. प.
 कमजोर घेङ्सिङ् वि.; फेटुलो वि.;
 फेट्योक्ना वि.
 कमलो नेम्ना वि.; पेच्चोक् वि.
 कमसल चाट्निना ना.; मिचाट्मा ना.
 कमिला केरुमेट् ना.; छिट्लिकुमा ना.;
 छिट्लिगुमा ना.
 कमिलाको गोला पोङ्गोरोक् ना.

कमी हुनु खाट्टिप्पा लिमा क्रि. प.
 कम्ती खाट्टिप्पा क्रि.वि.; चिपा क्रि.वि.;
 नाट्टिप्पा क्रि.वि.
 कम्पन खाम्डाराङ्ग वि.
 कम्बल काम्बल ना.
 करङ्ग उपिम् ना.; पिम् ना.
 करणी गर्नु इम्मेप्पाजामा क्रि. प.
 करमको रुख काँराबा ना.
 कराइ दिनु राप्पाडेमा क्रि.
 कराइ पठाउनु राप्पाडिमा क्रि.
 कराउनु राट्टमा क्रि.; राप्पा क्रि.
 कराएर बोल्नु टाराङ्गटाराङ्ग राट्टमा क्रि.
 प.
 करिब होप्पो क्रि.वि.
 करेला टिटौरा ना.
 कर्के नजरले हेर्नु मिक् खुइ पुमा क्रि. प.
 कर्णफूल टारिवान् ना.; तारिवान् ना.
 कलकलाउँदो छेबोक् छेबोक् वि.
 कलङ्कित हुनु चाफेन्मा क्रि.; चाफेम्मा
 क्रि.
 कलिलो ओपाङ्गवाछाट्ट वि.; ओपेट्टछोवाट्ट
 वि.; ओपोन्छोवट्ट वि.
 कलिलो (जाँड विशेष) ओफोगे वि.
 कलिलो विरुवा लोप्पा लालिक् ना.
 कलेजो उलुकमा ना.; लुकमा ना.;
 लुकमाभुङ्ग ना.
 कलेजोको मासु उलुकमासा ना.
 कल्पना गर्नु निङ्गवा रिमा क्रि. प.
 कल्लि कान्लि ना.
 कल्ली लाङ्गेबेन्डि ना.

कल्ले लोइबा ना.
 कविता छिक्वाक् ना.; छिङ्गवाक् ना.
 कस कास् ना.
 कसम किरि ना.; चाम्मारसिङ्ग वि.;
 चाम्मार ना.
 कसम खानु किरिचामा क्रि. प.;
 चाम्मारसिमा क्रि. प.
 कसरी इक्किना प्रश्न.वा.; खोङ्गे
 क्रि.वि.; खोङ्गेपारा प्रश्न.वा.;
 खोङ्गेपारिक् प्रश्न.वा.
 कसले साडा प्रश्न.वा.
 कसिंगर बटुल्लु छुङ्गमा क्रि.
 कसिएको पिकिनिक्ठोट्ट वि.
 कसिएर पिनिक्ठोट्ट क्रि.वि.
 कसिएर बाँध्नु पिचिरिक् रेक्मा क्रि. प.
 कसिङ्गर खाप्सिङ्गवा ना.; टाम्जिक् ना.;
 भुसुङ्गवा ना.
 कसिनु पिकिनिक् क्रि.; पिकिनिक् लिमा
 क्रि. प.; सिरगुप् ना.
 कसिलो खुबिरिक् वि.; ठोट्ट ना.; ठोट्टना
 वि.; ठोट्टोरो ठोट्टना वि.; पिचिरिक्
 क्रि.वि.; पिचिरिक्ना ना.
 कसिलो बनाउनु ठोट्ट चोक्मा क्रि. प.
 कसिलो बाँध्नु ठोट्ट रेक्मा क्रि. प.
 कसिलो हुनु ठोट्ट लिमा क्रि. प.;
 पिचिरिक् लिमा क्रि. प.
 कसेर पिनिक्ठोट्ट क्रि.वि.
 कसेर बाँध्नु दुन् रेहेक्मा; ठोट्ट रेक्मा क्रि.
 प.
 कसौडी फु ना.

कस्तो आकि क्रि.वि.; इकि प्रश्न.वा.;
 इकिना प्रश्न.वा.; इक्कि प्रश्न.वा.;
 खोट्डेना प्रश्न.वा.; खोड्डे प्रश्न.वा.;
 खोड्डेगा प्रश्न.वा.; खोड्डेना
 प्रश्न.वा.; खोड्डेपारिक् प्रश्न.वा.
 कस्तो खाले खोड्डेना प्रश्न.वा.
 कस्तो प्रकार खोड्डेपारा प्रश्न.वा.
 कस्तु रेक्मा क्रि.
 कहाँ खोनाइ क्रि.वि.; सोरि क्रि.वि.
 कहाँ नेरा खोनाइ प्रश्न.वा.
 कहिले खोनाबेला प्रश्न.वा.; र्ख्वाँ बेला
 प्रश्न.वा.
 कहिले कही काइलेकाइ क्रि.वि.; कोइ
 क्रि.वि.; होप्पो होप्पो क्रि.वि.
 कहिले पनि खोनाबेला चा प्रश्न.वा.
 कहिल्यै खोनाबेला चा प्रश्न.वा.
 कहाई कारे ना.
 का -डाना पर.; -नाना पर.
 काँडयो पेलिक् ना.
 काँक्रो वाबुरुक् ना.; वाभुरुक् ना.
 काँक्रोको बियाँ वाबुरुक् उलुवाट् ना.
 काँचुली उलुइसुप् ना.; लुम्सुप् ना.
 काँचो उमाइ वि.; मिसोइए ना.
 काँडा उटिउँबा ना.; टिउँबा ना.; टिइ ना.
 काँध फाकटाइ ना.
 काँप्राको रुख खाह्वाटाराइ ना.;
 खाह्वाटोरोइ ना.
 काँसको घाँस सेरो ना.
 काँसको बटुको लुम्डुक् क्रि.वि.; लुम्डुक्
 क्रि.वि.

काइ उसुकटुरुम्बा ना.; सुकटुरुम्बा ना.
 काइँलो छाइछाबा ना.
 काउकुती कुजिक्मा वि.
 काउकुती लगाउनु कुजिक्मा लाम्मा क्रि.
 प.
 काउकुती लागनु कुजिक्मा लाम्मा क्रि. प.
 काउसो सोमाइ ना.
 काका आम्बाइ ना.; भाम्बाइ ना.;
 भाम्भाइ ना.
 काकाकुल आकाकिह्वा ना.
 काकी आच्छिम् ना.; छिट्छिम् ना.
 काखी लेकुमा ना.; लेकुम्मा ना.
 काग काह्वा ना.
 काग भलायो आरिजाम्बेट् ना.
 कागज कागाटा ना.
 कागुनु प्या ना.
 काज किराया सुध्धाँइ ना.
 काज किरिया मासि ना.
 काजक्रिया गर्नु काम चोक्मा क्रि. प.;
 सुध्धाँइ चोक्मा क्रि. प.
 काटेर जानु खोक्माम्मा क्रि.
 काटनु खोक्मा क्रि.; खोक्मा क्रि.; खोग्मा
 क्रि.; चेप्मा क्रि.; रुप्मा क्रि.; हेक्मा
 क्रि.; हेग्मा क्रि.
 काट्ने हेक्माना ना.
 काट्ने मान्छे काचेप्पा ना.
 काट्ने व्यक्ति काचेप् ना.
 काठ सिइ ना.
 काठ ताछ्नु छाग्मा क्रि.
 काठ बनाउने सिइकाटोइ ना.

काठको टुक्रा ओफेङ्गोलेक् ना.
 काठको डुँड खोङ्डाङ् ना.
 काठको पिरा कोङ्बेलेङ् ना.; कोङ्भेलेक् ना.
 काठे च्याउ छोगेरवा ना.
 काडे भ्रार उल्टिरारवा ना.
 कात्तु सेम्मा क्रि.
 कान नुभेक् ना.
 कान हुङ्ग्री कान्धोङ्गि ना.
 कान नसुन्ने याङ्खेमनिना ना.
 कान बन्द गर्नु नुभेक् हुमा क्रि. प.
 कान बन्द हुनु नुभेक् टुङ्मा क्रि. प.
 कानको सिरान टाङ्साङ्बा ना.
 काने च्याउ माक्ठुक् ना.; माक्ठुप् ना.
 कानेकोर्सी आखुक्टेन् क्रि.वि.; आटुक्टेन् क्रि.वि.
 कानेखुसी फोसोफोसो ना.
 कानेखुसी गर्नु फोसोफोसो चेक्मा क्रि. प.; सोगोप् चेक्मा क्रि. प.
 कानेगुजी वाजिक्टाङ् ना.; वाजिङ्टाङ् ना.
 कानेकोर्सि आटुप्टेन् क्रि.वि.; आटुप्डेन् क्रि.वि.
 कान्छा योङ्बिछा ना.; योङ्बिछाबा ना.
 कान्छो पाक्ना ना.
 कान्छो बुबा आम्बाङ् ना.
 काप उफिप्मा ना.
 काफल चरी फाक्कोङ्मेट् ना.
 काभ्रे माछा हाङ्गा ना.
 काम टोहवा ना.; याम्बोक् ना.

काम गर्न नसक्नु सोक्मा लुन्डुन्ना क्रि. प.
 काम गर्नु टोहवा चोग्मा क्रि.
 काम गर्ने टोहवा काचोक् ना.
 काम देखाउनु टोहवा पुमेप्मा क्रि. प.
 काम नलाग्ने ओनास्याङ् ना.; खेरोक् क्रि.वि.; चाबेलेक्वा ना.
 काम विहीन टोहवा मेना वि.
 काम सुरु गर्नु टोहवा पोक्मा क्रि. प.
 कामदार टोहवा काचोक् ना.
 कामी काठुप्बा ना.
 काम्नु ठुरुठुरु योक्मा क्रि. प.; योक्मा क्रि.; योग्मा क्रि.
 कार्यक्रम टोहवालासि ना.
 काला जाति ओमाक्पाचि ना.
 कालिज टिहवा ना.
 कालो ओमाक्पा ना.; माकुन्भेरेक् वि.; माक्ना ना.
 कालो च्याउ फाल्वाट् मुङ् ना.
 कालो मन हुनु निङ्गवा माक्मा क्रि. प.
 कालो मानिस ओमाक्साबा ना.
 कालो वर्ण ओमाक्स्वाबा वि.
 कालो व्यापार माक्ना धान्ढा वि.
 कालो हुनु माक्मा क्रि.
 काल्पनिक मिप्बालक् वि.
 काल्पिमिसि काल्चिमिसि ना.; काल्चिमिसि ना.
 किताब किटाब ना.
 किताब निकाल्नु किटाब होट्मा क्रि. प.
 किनमेल इन्गाङ्न् ना.

किनार ओफेरो ना.

किनारा ओधारा ना.

किन्नु इन्मा क्रि.; इम्मा क्रि.

किरण ओसाङ् ना.

किरिया किरि ना.; चाम्मार् ना.

किरिया खानु किरिचामा क्रि. प.

किर्नु साप्सिक् ना.

किशोर ठाङ्बेन् ना.

किशोरी कायाप्मा ना.; कायेप्मा ना.

किसिम पारिक् क्रि.वि.

किसिम किसिम पारिक् पारिक् क्रि.वि.

कीरा फेबा ना.

कीरा पर्नु फेबा ठामा क्रि. प.

कीरा लाग्नु उमा ठामा क्रि. प.; फेबा
ठामा क्रि. प.

कुकुर कोछुबा ना.

कुकुर दाँत कोछुकेङ् ना.

कुकुर्नी कोछुमा वि.

कुक्रुक्क गुन्डालिङ् वि.

कुखुरा वा ना.

कुखुरा दुक्नु वाठोक्मा क्रि.

कुखुराको खोर वाखोरा ना.; वालाङ्ढाङ्
ना.; वालोङ्ढाङ् ना.

कुखुराको मासु वासा ना.

कुचो टाम्सेरेङ् ना.

कुच्याउनु टुप्मा क्रि.

कुटिरहनु लेम्मायाक्मा क्रि. प.

कुटी पठाउनु लेम्माडिमा क्रि.; लेम्माडेमा
क्रि.

कुटो कुटे ना.

कुट्नु लेम्मा क्रि.; लेम्मा क्रि.; होग्मा क्रि.

कुतकुती किकिक्मा वि.

कुतकुती लाग्नु किकिक्मा लाम्मा क्रि.

प.; याडासिमा क्रि.; यामासिमा क्रि.

कुदुनु पिम्मा क्रि.

कुन खोना प्रश्न.वा.

कुन चाहिँ खोना प्रश्न.वा.

कुनाको उसुराङ्ना वि.

कुनाको दुङ्गा उसुराङ्ना लुङ् ना.

कुनो

कुप्रो उकारिक्ना वि.; उकुर्लुट् वि.;

उकुर्लुप् वि.; गुङ् वि.; गुङ् वि.;

गुङ्गालिक् वि.; गुङ्ढाङ् वि.; गुङ्ढाङ्
वि.; गेङ्ना वि.

कुप्रो हजुरबा चोचोट् टुडुबा ना.

कुम फाक्टाङ् ना.

कुमार ठाङ्बेछा ना.

कुमारी मेच्छा ना.

कुम्लो पार्नु पोटराकाक् चोक्मा क्रि. प.

कुरकुरे हङ्डी केचुरुवा ना.

कुरा रिङ् ना.

कुरा काट्नु रिङ्खोक्मा क्रि.; लोमाजामा
क्रि. प.

कुरा खानु रिङ्चामा क्रि.

कुरा गरी दिनु माप्माबिमा क्रि.

कुरा गर्नु मुन्डुप्मा क्रि.; रिङ्माट्मा क्रि.

कुरा नसुन्नु रिङ् मिखेम्मा क्रि. प.

कुरा भन्नु रिङ् माट्मा क्रि. प.

कुरा मान्नु आलोगा टेम्मा क्रि. प.; टेन्मा
क्रि.

कुरा मिलाउनु रिङ् टोङ्मा क्रि. प.;
रिङ्टोङ्मा क्रि.

कुरा मिल्नु रिङ् टोङ्मा क्रि. प.

कुरा राख्नु रिङ् युङ्मा क्रि. प.;
रिङ्माप्मा क्रि.

कुरा सुन्नु रिङ् खेम्मा क्रि. प.; रिङ्खेम्मा
क्रि.

कुराउनी ओखेरुवा ना.

कुराकानी रिङ्पान् ना.

कुराकानी गर्नु रिङ् माप्मा क्रि. प.

कुरिलो वाओम्ला ना.

कुरुवा काकोबा ना.

कुरूप ओचाफेन्ना, वि.; ओचाफेन्ना,
वि.

कुरो भार वाकाङ् ना.

कुरुक्चा कुरुक्चा ना.

कुर्नु कोमा क्रि.

कुल ख्वाप्पा वि.; पाङ्डाङ् ना.; सोब्बे
ना.

कुल पितृ पाङ्डाङ्ठाङ्डाङ् ना.

कुल्चनु येप्मा क्रि.

कुल्ल गर्नु केङ्वारोक्मा क्रि.

कुवा उपुन् ना.; चुवाडाम् ना.; च्वाडाङ्
ना.; च्वाडाम् ना.

कुष्ठरोग लाङ्मुक्ठायाना ना.

कुहाउनु रोक्मेप्मा क्रि.; रोग्मेट्मा क्रि.

कुहिएको रोगाना क्रि.वि.

कुहिएको गनाउनु रोगाना नाम्मा क्रि. प.

कुहिएको गन्ध फिबिङ्फिबिङ् क्रि.वि.

कुहिनु रोक्मा क्रि.; रोग्मा क्रि.; लुट्मा
क्रि.

कुहिनु नदिनु रोग्मा मिपिमा क्रि. प.

कुहिनो खेङ्मुक् ना.

कुहिनो ठोकिनु खेङ्मुक् टोक्मा क्रि. प.

कुहिरो खिबेबा ना.; खिमेमा ना.

कुहुनु रोग्मा क्रि.

कृति राख्नु केक्मा क्रि.

के इकि प्रश्न.वा.; पाक् प्रश्न.वा.

के हो पाइगा प्रश्न.वा.

के हो के हो पाइगा पाइगा प्रश्न.वा.

केटा पिच्छा ना.; येम्बेछा ना.

केटा केटी पिच्छा मेच्छा ना.; पिच्छाचि
ना.

केटा, पुरुष एम्बेछा ना.

केटाकेटी बाबुमामु ना.

केटी मेच्छा ना.; मेच्छेमा ना.

केटी साथी आडाबो ना.

केटीको मामा काल्ले कोङ्फि ना.

केर कार काएल ना.

केर कार गर्नु काएल चोग्मा क्रि. प.

केरा लाडिबो ना.

केरा पकाउनु लाडिबो सुम्मा क्रि. प.

केरा पाक्नु लाडिबो सोङ्मा क्रि. प.

केरा फलाउनु लाडिबो केङ्मेप्मा क्रि. प.

केरा फल्नु लाडिबो केङ्मा क्रि. प.

केरा रोप्नु लाडिबो लेप्मा क्रि. प.

केराको टुप्पो लाखो ना.

केराको पात च्याला ना.; लाच्छो ना.

केराको बुङ्गो ओकाँडा ना.

केलाउनु एम्मा क्रि.; चेड्मा क्रि.; योड्मा क्रि.

केश फेयाक् ना.; फ्याक् ना.

केश खौरिनु फ्याक् खोक्मा क्रि. प.

केश धुनु फ्याक् होप्मा क्रि. प.

केश फुल्लु फ्याक् फुप्मा क्रि. प.

केसा छुट्याउनु सेम्मा क्रि.

केही कुराले हिर्काउनु टुप्मा क्रि.

केही छिन छुट्लुपुधारि क्रि.वि.

केही नभएको खोलेक् वि.

केही नभएको ठाउँ खोलेक्ना वि.

केही नहुने मेना वि.

केही पनि पाक्चा सर्व.

केही विना खेरोक्डोक् क्रि.वि.; खेरोलोक् क्रि.वि.

केही समय छुट्लुप् क्रि.वि.; होप्पो क्रि.वि.

कैद गर्नु छुप्मा क्रि.

को -डाना पर.; -डाना पर.; -ना पर.;

-नाना पर.; खोगा सर्व.; खोना

प्रश्न.वा.; डिना पर.; साइना प्रश्न.वा.;

साक् प्रश्न.वा.; साक् प्रश्न.वा.

को हरू खोगा सर्व.

को हो साइना प्रश्न.वा.

कोइरालाको पात चाबेलेक्पा ना.

कोइला मिजाङ्गारा ना.; मिजाङ्गाराक् ना.; मिभाङ्गारा ना.

कोका आक्मिक् ना.

कोक्याउनु र्याङ्ग्याङ्मेप्मा क्रि. प.

कोक्रो ओन्डेबा ना.; ओन्डेबा ना.

कोच कोच होजिट्वाजिट् ना.

कोचारुनु चिप्मा क्रि.; सिक्मा क्रि.; सोक्मा क्रि.

कोटेरो चरी फिरिक्वा ना.

कोटेरो चरो फिरिक्वा ना.

कोट्याउनु फोमा क्रि.

कोठी माक्चिक् ना.

कोतर्नु पाम्मा क्रि.

कोत्रिनु लोड्मा क्रि.

कोदाले दाँत चापारे केङ् क्रि.वि.

कोदालो चापारा ना.; चाप्पारा ना.

कोदो साम्बोक् ना.

कोदोको गेडा ओसेरा ना.

कोदोको नल नारुवा ना.

कोपिला उचुपुरुक् ना.; उचुपुरुक्वा ना.

कोमल चिमोक् वि.

कोया उसुरुम् ना.

कोरेर काट्नु रेम्मा क्रि.

कोर्नु खिक्मा क्रि.

कोलाहल खिमेयाङ्मा ना.

कोल्टे एकचेन् क्रि.वि.

कोषाध्यक्ष कोटेरिबा ना.

कोसा ओटाटा ना.

कोसेली पोम्बे ना.

कोही कोइ क्रि.वि.; साक्चा ना.

कोही पनि खोनाचा प्रश्न.वा.

क्रमबड् टिरिम् क्रि.वि.

क्रमबड्ले उभिनु टिरिम् येप्मा क्रि. प.

क्वापक्वाप ख्वाम्ख्वाम् अ.मू.

क्षण भर मिलिक् वि.
क्षतविक्षत छैनाम् वि.

क्षतिग्रस्त छैनाम् वि.
क्षेत्री लेङ्साना ना.

ख

खकार खाक्पारिक् ना.
खकाल्नु वाछेम्मा क्रि.
खजुरो राङ्गाछेट् ना.; राङ्गासेट् ना.
खटिरा खेसिक् वि.; चेमाङ् ना.
खडा चाक्ना वि.
खडा गर्नु येम्मा क्रि.
खडा हुनु चाक् येबा क्रि. प.; येप्मा क्रि.
खण्ड, टुक्रा ओखान्डा ना.
खतम जाखाम् ना.
खतम हुनु लुकमा क्रि.
खतरा किट्माडुङ् ना.
खन जोत गर्नु टोमाफेङ्मा क्रि.
खनिउँ खोक्पो ना.
खन्चुवा राक्पा ना.
खन्चुवा व्यक्ति राक्पा ना.
खन्ती टिस्कौला ना.
खन्नु टोमा क्रि.; ठोक्मा क्रि.; ठोग्मा क्रि.; पाक्मा क्रि.
खन्ने काटोबा ना.
खन्ने मानिस काठोक्बा ना.
खन्याउनु लेङ्मा क्रि.
खन्यू वाबुङ् खोप्पो ना.
खपेटा ओखापेटा ना.; ओखाबेटा ना.
खप्टिनु ओखाप्लिमा क्रि. प.
खप्नु चाट्मा क्रि.
खप्पर नाम्जिक् ना.; नाम्जिङ् ना.

खप्लक्क सोलोलो ना.
खबटा ओखोप् ना.
खम्बा ठोक्ला ना.
खयर लाहाबो ना.
खर खिट्लिङ् ना.
खरको घाँस सालिमा ना.
खरको जात हाडे ना.
खरानी ठाबुट् ना.; ठाबुट् ना.; ठाबुप् ना.
खरानी हुनु ठाबुट्लिमा क्रि.; ठाबुप्लिमा क्रि.
खराब उचाफेन्ना वि.
खरायो सोसा ना.
खरेटो टाम्सेरेङ् ना.; सेकरा ना.
खर्च खार्चा ना.
खर्च गर्नु खार्चा चोक्मा क्रि. प.
खलो खाला ना.
खसाल्नु ठेन्मा क्रि.; ठेम्मा क्रि.
खस्नु ठामा क्रि.; युमाठामा क्रि.
खस्रो खोरोक् ना.; घोसोरोक् वि.; फोस्रेङ्ना वि.; राम्ना ना.
खा चो क्रि.
खाँचो आभोर ना.; चाहाप् ना.; चाहाबा ना.; चाहाब् ना.
खाँचो परेको मिलिए लिनना क्रि.वि.
खाँचो पर्नु चाहाप् लिमा क्रि. प.
खाँदिन चानिङ्ना क्रि.

खाँदिनु खिम्मा क्रि.
 खाँदिलो सिडेक्ना ना.; सिरिप्ना ना.
 खाँदिलो हुनु लोरिक् लिमा क्रि. प.
 खाऊ चो क्रि.
 खागो हेल्वा ना.
 खाजा खानु खाजाचामा क्रि.
 खाडल ओहोङ् ना.; खाम् ओहोङ् ना.;
 खोम् ना.; छुम्ना ना.
 खाडल बनाउनु खोप् चोक्मा क्रि. प.
 खाडलमा पर्नु ओहोङ्ङि ठामा क्रि. प.
 खान हुने
 खाना खुवाउनु चामा चेट्मा क्रि. प.
 खाना छोड्नु चामा नामा क्रि. प.
 खानी ओहेक्टाङ् ना.; हेक्टाङ् ना.
 खानी भिक्नु हेक्टाङ् होप्मा क्रि. प.
 खानु चामा क्रि.
 खानु विशेष स्वाम्स्वाम् ना.
 खाने कीरा फाङ्गोरो ना.
 खाने कुरा चामासिङ्सेट् वि.
 खाने तामा फोमे ना.
 खाने मानिस काचाबा ना.
 खानेकुरा चामारेट् ना.
 खापसियो हुप् ना.
 खापा ओप्पि ना.; ओप्फि ना.
 खाली ओहोप् वि.
 खाली गर्नु लेङ्मा क्रि.
 खाली घर ओहोप् पाङ् ना.
 खाल्टो ओहोङ् ना.; खाल्टा ना.
 खाल्डो खोप् ना.; खोप्ना ना.; खोम् ना.

खाल्डो बनाउनु खोम् चोक्मा क्रि. प.
 खाल्डो हुनु खोम् लिमा क्रि. प.
 खासखुस फोसोफोसो ना.
 खासखुस सुन्नु फोसोफोसो मुक्मा क्रि.
 प.
 खिचडी लुङ्घाक्का ना.
 खिचुनु लाप्मा क्रि.; साट्मा क्रि.; साप्मा
 क्रि.
 खिया उहि ना.
 खिया लाग्नु उहि तामा क्रि. प.
 खिरो मेचे ना.; सानाबु ना.; सानोबो ना.
 खिल नामिक् ना.
 खिसी गर्नु खिसिलामा क्रि.
 खीर खिरिचामा ना.
 खुँगा होग् ना.
 खुङ्ग्य ओखिबा ना.
 खुङ्गलिएको खोलेक् क्रि.वि.
 खुङ्गलिनु लेक्मा क्रि.
 खुङ्गले पार्नु सुमुन्डेलेक् आङ्मा क्रि. प.
 खुङ्गल्याउनु सुमुन्डेलेक् ना.
 खुई काङ्गु ओखिबा चामा क्रि. प.
 खुकुरी डाबे ना.
 खुकुलो पेट्योक् ना.; पेट्लोक् वि.;
 भेट्लोक् वि.
 खुकुलो हुनु भेट्लोक् लिमा क्रि. प.
 खुच्चिङ् आट्टुबुये ना.
 खुट्टा ओलाङ् ना.; लाङ् ना.
 खुट्टा ठोकिनु लाङ् टोक्मा क्रि. प.
 खुट्टा तान्नु लाङ् साप्मा क्रि. प.
 खुट्टा दुख्नु लाङ् टुक्मा क्रि.

खुट्टा बजानुं लाङ् ठाम्मा क्रि. प.
 खुट्टा बाङ्गिगु लाङ्हिम्मा क्रि. प.
 खुट्टा सुनिनु लाङ् होम्मा क्रि. प.
 खुट्टाको मासु ओलाङ्सा ना.
 खुट्टामा लगाउने कल्ली लाङ्बेनुडि ना.
 खुट्टाले कुट्टु लाङ्डा टिङ्मा क्रि. प.
 खुट्टाले हान्नु टिङ्मा क्रि.; लाट्टाडा
 टिङ्मा क्रि. प.
 खुट्टाले हिकाउनु लाङ्डा टिङ्मा क्रि.
 प.; लाट्टाडा टिङ्मा क्रि. प.
 खुट्टन लगाउनु कोकमेप्मा क्रि.
 खुट्टु कोकमा क्रि.
 खुङ्कला ओखुलुक् ना.
 खुत्रुककै कोककोडोक् क्रि.वि.;
 घोककोडोक् क्रि.वि.
 खुत्रुककै मर्नु कोक् सिमा क्रि.
 खुम्चिनु छुट्टा क्रि.; छुप्मा क्रि.
 खुम्ले कीरा खाम्बुटिमा ना.; खाम्बुटि
 ना.; खाम्बुटिमा ना.
 खुर उछुक् ना.; छुप् ना.; पिछुप् ना.
 खुर्कनु हिप्मा क्रि.
 खुर्काउनु हिप्मा क्रि.
 खुर्पा भोटुके ना.; भोटुकेट्ट ना.
 खुला होङ्ना ना.
 खुल्ला
 खुवाउनु चेट्टा क्रि.; चेप्मा क्रि.
 खुशी चाप् ना.
 खुशी हुनु चाप्टामा क्रि.
 खुस्किएको सुबाना क्रि.वि.
 खुस्किनु सुप्मा क्रि.

खुस्की जानु सुप्माप्मा क्रि.
 खेत बेङ्सि ना.; ब्याङ्सि ना.
 खेतको गारा आँठा ना.
 खेताला लेक् ना.
 खेताला साट्टु लेक् लेक्मा क्रि. प.
 खेती बेङ्सि ना.
 खेती लाउनु ठेम्मालेप्मा क्रि.
 खेदाउनु वाक्मा क्रि.
 खेदिएको रिक्बालाक् वि.
 खेदुनु रिक्मा क्रि.; रिक्माप्मा क्रि.
 खेल पाङ्गवामा ना.; पाङ्वा ना.
 खेलको नाम बिरिबिरि काकुम्बे ना.
 खेलाउनु, बोक्नु काप्मा क्रि.
 खेलौना पाङ्वाच्याङ् ना.; पाङ्वाट्ट्याङ्
 ना.; पोपा ना.
 खेल्लु पाङ्गवामा क्रि.; पाङ्गवामा क्रि.
 खेल्लु छोड्नु चामा नामा क्रि. प.
 खेल्ले मानिस कापाङ्वाबा ना.
 खै खोलो निपा.
 खैजडी सिलिक्मा ना.
 खौँच खोप्चा ना.
 खोकी छुक्माङ् ना.
 खोक्नु छुङ्मा क्रि.
 खोक्रो पोहोप् ना.
 खोङ्गी छुङ्गुम् ना.
 खोच्याउनु एकखोट्टएकखोट्ट क्रि.वि.
 खोच्याउने एकखोट्ट वि.
 खोजतलास गर्नु कोम्माचोक्मा क्रि. प.
 खोजि नीति गर्नु कोम्माचोक्मा क्रि. प.

खोजि ल्याउनु कोम्माडाप्मा क्रि.
 खोज्ज लगाउनु कोन्मेट्मा क्रि.; कोम्मेट्मा क्रि.
 खोज्जु कोन्मा क्रि.; कोम्मा क्रि.
 खोज्जे काकोन्बा ना.
 खोट ओखायुप्, ना.; ओखायोप् ना.; डुप्चा ना.
 खोटो आङ्गवा ना.; खिप्वा ना.
 खोतल्नु पाक्मा क्रि.; फोमा क्रि.
 खोपिल्टो खोप्ना ना.
 खोपिल्टो बनाउनु खोम् पाक्मा क्रि. प.
 खोपी ओप्पि ना.; ओप्फि ना.; ओफ्पि ना.
 खोप्नु खोप् चोक्मा क्रि. प.; खोम् चोक्मा क्रि. प.; फाप्मा क्रि.
 खोप्पी खेल छ्या ना.
 खोयो डाँक्ला ना.
 खोर खोरा ना.
 खोरैत खोरेट् ना.
 खोर्सानी मार्चि ना.
 खोल उसुप् ना.; ओखोप् ना.; ओपाङ् ना.

खोला होङ् ना.
 खोला तर्नु होङ् खोक्मा क्रि. प.
 खोला बढ्नु होङ्पोमा क्रि.
 खोला सुसाउनु होङ्हुसे ना.
 खोलाको किनार होङ्सोरि ना.
 खोलेस याङ्ढाङ् ना.
 खोलेसो वायाङ् ना.
 खोल्नु ओङ्मा क्रि.; फेन्मा क्रि.; फेम्मा क्रि.
 खोल्मा भान्द्रा ना.
 खोल्सी होङ् ना.
 खोसेर लानु नाप्माप्मा क्रि.
 खोसेल्ला डाँकाला ना.
 खोस्टको पिरा पिरा ना.
 खोस्टा खोसेला ना.
 खोस्टो टाप्सुक् ना.
 खोस्नु नाप्मा क्रि.
 खोस्निनु टाम्पाक्मा क्रि.
 खोस्ने भ्यागुतो फोरोक् ना.
 ख्याल ख्याल माङ्जो ना.
 ख्वापरख्वाप ख्वाम्ख्वाम् अ.मू.

ग

गँगटो किबेरेक् ना.; किभेरेक् ना.
 गँगरिनु खोक्मा क्रि.
 गँडचौलो चालि ना.
 गइ हाल खाडालेट्टा क्रि.
 गइ हाल्नु खाप्माजामा क्रि.
 गइहाल्नु खाप्माजामा क्रि.
 गएको हप्ता खाडाना हाप्ता क्रि.वि.

गडबड हुनु टोयोलिमा क्रि.
 गणना गर्नु डेमा क्रि.; नेमा क्रि.
 गत महिना आसेन्ना माइना क्रि.वि.
 गनगन गिनिङ्गिनिङ् वि.; पुजिक्पुजिक् वि.
 गनाउनु नाम्मा क्रि.
 गन्जागोल खिमेयाङ्मा ना.

गन्ती डेमाना ना.
 गन्ध पाउनु नाम्मा क्रि.
 गन्न छोड्नु डेमा नामा क्रि. प.
 गन्नु डेमा क्रि.; नेमा क्रि.
 गन्ने कानेबा ना.
 गन्ने, गणक काडेबा ना.
 गफ गर्नु मुन्डुप्पा क्रि.
 गर -गेट्टा पर.; -गेप्पा पर.; चोगा क्रि.;
 चोगु क्रि.
 गरम हुटुवामा ना.; हुटुवाना क्रि.वि.;
 हुटुवामा ना.
 गरी खानु चोग्माजामा क्रि. प.
 गरी दिनु चोक्माबिमा क्रि. प.
 गरीब मिलिमा क्रि.
 गरीब हुनु मिवामा क्रि.
 गर्जन नाम्दाराड् ना.
 गर्दिन चोग्निड्ना क्रि.
 गर्न खोज्नु चोग्मा इट्टमा क्रि. प.
 गर्न छोड्नु चोक्मानामा क्रि. प.
 गर्न नदिनु चोक्मा मिपिमा क्रि. प.
 गर्नु चोक्मा क्रि.; चोग्मा क्रि.; फुट्टमा क्रि.
 गर्नु पर्देन चोक्मा कोन्निगा क्रि.
 गर्ने गर्नु चोक्मारोप्पा क्रि. प.
 गर्ने मान्छे काचोक्बा ना.
 गर्ने व्यक्ति काचोक् ना.
 गर्भ धारण गराउनु छा खुमेप्पा क्रि. प.
 गर्भ रहनु छा खुमा क्रि. प.
 गर्भाशय छाखुमाडाड् ना.
 गर्मी हुटुक्वामा ना.; हुटुवाना ना.;
 हुटुवामा ना.; हुटुवाना क्रि.वि.;

हुटुक्वामा ना.
 गर्ल्यामगुर्लुम घान्डुरुड् क्रि.वि.
 गलेको रोगाना क्रि.वि.; लुडाना क्रि.वि.
 गल्ली मिलिमा ना.
 गल्लु रोग्मा क्रि.; लुप्पा क्रि.
 गल्ली चिफिप्पा वि.
 गहकिलो लुम्भोक् वि.
 गहकिलो लाग्नु लुम्भोक् लोना क्रि. प.
 गहत फेकुलि ना.; फेकुलिक् ना.
 गहना घाहाना ना.; वाप्पाजेम् ना.
 गहना चोर
 गहना लगाउनु वाप्पाजेम् वाप्पा क्रि. प.
 गहिरो खोप्चा ना.; योसोम्मा क्रि.वि.
 गहिरो नभएको चेम्जेड् वि.
 गहिरो बनाउनु खोम् पाक्मा क्रि. प.
 गहुँ गौ ना.
 गहुँ गोरो छेबोक् ना.
 गहुँको रोटी गौचालेप्पा ना.
 गहुँगोरो उफुट्टनासा वि.; ओफालासा ना.
 गहुँगो फुम्बा लिक्ना वि.; लिक्लोक् वि.
 गहुड्गो
 गहौँ लिक्ना ना.; लिग्ना ना.; लुम्भोक्
 वि.
 गहौँ पार्नु लिक्लोक् चोक्मा क्रि. प.
 गहौँ हुनु लिक्मा क्रि.; लुम्भोक् लोना क्रि.
 प.; लुम्भोक् लोमा क्रि. प.
 गँधे साग आड्मारो ना.; आल्मारो ना.;
 फाक्नारो ना.
 गाँजा गाँजा ना.
 गाँज्नु काक्चिक् क्रि.

गाँठो उहुप् ना.; हुप् ना.; हुप् ना.
 गाँठो पर्नु पापाराक् पाप्मा क्रि. प.; पाप्मा क्रि.
 गाँठो पार्नु हुप्मा क्रि.
 गाँठो फुकाउनु फेम्मा क्रि.
 गाँड ओचारोक्फोङ् ना.; ओचारोक्फोन् ना.; चारोक्फोन् ना.; रोक्फोन् ना.
 गाँस खाम्मा ना.
 गाँसिएको हुप्मामि क्रि.वि.
 गाँस्नु (टपरी वा अन्य गाँस्नु) ठोक्मा क्रि.
 गाइने कीरा वाडाङ्गोलेक् ना.
 गाई पिट् ना.
 गाई दौडनु पिट् लोङ्मा क्रि. प.
 गाईको बथान
 गाईको मासु पिट्सा ना.; पिसा ना.
 गाउँ खाने कथा खाला ना.
 गाउँको नाम फुजुलुक् ना.
 गाउँघर पाङ्ठाङ् ना.
 गाडिनु खाक्मा क्रि.; लुम्मा क्रि.
 गाडी गाडि ना.
 गाड्नु ठेक्मा क्रि.; हुम्मा क्रि.
 गाड्नु पर्ने लुम्माना ना.
 गाढा बाकुलो वि.
 गायक काछाम्लोबा ना.; गिट्टाङ्गे ना.; छ्याम्लोबा ना.
 गायिका गिट्टाङ्गेनि ना.
 गारुड आकाकिऱ्वा ना.
 गारो लगाउनु छेट्मा क्रि.
 गाला काकाला ना.; कान्पाटा ना.; काम्पाटा ना.

गाली खानु रिङ् चामा क्रि. प.; रिङ्चामा क्रि.
 गाह्रो टुक्ना वि.
 गाह्रो हुनु टुक्मा क्रि.
 गिजा नेन्डि ना.; नेन्डिक् ना.
 गिजा सुनिनु केङ्बोङ्मा क्रि.
 गिज्याउनु खिजेक्पा चाट्मा क्रि. प.
 गिदी ओनाऱ्वाजिक् ना.; नावाजिक् ना.; नाऱ्वाजिक् ना.
 गिङ्ग हाबुन्लो ना.
 गिरफ्तार लाप्मा ना.
 गिलो गिडालुक् वि.; गुडुलुक् वि.
 गीत छाम्लो ना.; छाम्लोमा ना.; छ्याम्लो ना.
 गीत गाउनु छाम्लोमा क्रि.; छ्याम्लो ठाक्मा क्रि. प.; छ्याम्लोमा क्रि.
 गीत लेख्नु छ्याम्लो छेप्मा क्रि. प.
 गीतको भाका छेमबाडो ना.; साचचोरो ना.
 गीतको लय ओसोरोक्पा ना.
 गुँगो ओकेलुबा ना.
 गुँड ओहाप् ना.
 गुँडुल्किएर जानु कोमाप्मा, क्रि.
 गुँडुल्किनु कोमाप्मा, क्रि.
 गुँडुल्को कुठारिक् वि.; कुठारिग् वि.
 गुँडुल्को पारेर बेर्नु कुठारिक् रिम्मा क्रि. प.
 गुएलो मासे ना.
 गुजमुजिनु पापाराक् क्रि.वि.
 गुजमुजे तारा चुम्बुयुङ् ना.

गुजमुज्ज रुम्बुजुक् ना.
 गुजुल्टिनु पापाराक् क्रि.वि.
 गुडिकनु कोलिक् कोमाप्पा क्रि. प.
 गुनासो गर्नु निङ्ग्वा मितामा क्रि. प.
 गुन्द्री गुन्द्री ना.
 गुफा लुम्भुक् ना.
 गुमाउनु मामा क्रि.
 गुलियो लेलेम् वि.; लेलेम्ना वि.
 गुलियो नखानु लेलेम्ना मिचामा क्रि. प.
 गुलियो लागनु लेलेम् लोना क्रि. प.
 गुलियो हुनु लेलेम् लोमा क्रि. प.
 गुहु गन्हाउनु हिहि नाम्मा क्रि. प.
 गेडा उलुवाट् ना.; पोकोडोक् ना.
 गैर आठपहरिया पानेबा ना.
 गैर आठपहरिया भाषा पानेबा रिङ् ना.
 गैर-जाती, अन्य जाती मिछोङ्ग्वा ना.
 गोटी खेल आगुट्टे ना.
 गोठ भान्द्रा ना.
 गोठ पूजा चान्डिपुरने ना.
 गोठाला पिट्मेरबा कापु ना.
 गोठाले कापुबा ना.
 गोड्नु पुम्मा क्रि.; साक्मा क्रि.

गोत्र खालाक् ना.
 गोप्य सोगोप् ना.; सोगोब् ना.
 गोप्य कुरा गर्नु सोगोप् चेक्मा क्रि. प.
 गोब्रे च्याउ गोबारामुङ् ना.
 गोरु फेङ्ग्वा ना.
 गोरु जुधाइ उकुर्हुम्बेट् ना.
 गोरुको मासु फेङ्ग्मासा ना.
 गोरेटो बाटो पिट्लाम्बो ना.
 गोलभैँडा राङ् भेण्डा ना.; राम्बेन्डा ना.;
 राम्भेन्डा ना.
 गोलाकार पोक्पोक्ना वि.
 गोली गाँठो खाक्मिक् ना.
 गोलीगाँठो मिकिलिक् ना.
 गोलो कोकालिक् वि.; कोलिक् वि.
 गोलो बनाउनु पोक्पोक् चोक्मा क्रि. प.
 गोही घोइ ना.
 गोहोरो कोडाबा ना.; कोडोवा ना.
 गोहोरोको मासु कोडावासा ना.
 गौँथली गिरगिटि ना.
 गौँथली सास्वामा ना.
 ग्रन्थ पढ्नु साम्माङ् याहट्मा क्रि. प.
 ग्वाली भान्द्रा ना.

घ

घचेट्नु इन्मा क्रि.; इम्मा क्रि.; हुजिट्
 इन्मा क्रि. प.; हुजिट् क्रि.वि.
 घटाउनु खाट्टिउलोक् चोक्मा क्रि. प.;
 खाट्टिप्पा चोक्मा क्रि. प.; नाट्टिप्पा
 चोक्मा क्रि. प.; रिम्पेम्मा क्रि.; रिम्पेम्मा
 क्रि.

घटी खाट्टिप्पा क्रि.वि.
 घट्ट घाट्टा ना.
 घट्टदै जानु योम्सा खाप्पा क्रि. प.; रिम्सा
 खाप्पा क्रि. प.
 घट्टन लगाउनु रिम्पेम्मा क्रि.
 घट्टनु योम्मा क्रि.; रिम्मा क्रि.

घडि घाडि ना.
 घण्टी पोङ्गेन् ना.; पोङ्गेन् ना.
 घण्टीको आवाज ट्याङ्ट्याङ् ना.
 घनटाउके फोरकोन्डिमेट् ना.
 घमण्डी ठेयुजाना वि.
 घमन्डी सिङ्साना क्रि.वि.
 घमाइलो नाम्छेमा वि.; व्हाङ् वि.
 घमाइलो हुनु ओमा क्रि.
 घर पाङ् ना.
 घर पालुवा ओम्बालाक् ना.
 घर पूजा पाङ्साम्माङ् ना.
 घर मालिक पाङ् ओडाङ्बा ना.
 घर मूली पाङ्डाङ्बा ना.; पाङ्डाङ्मा ना.
 घरबार विहीन पाङ्मेना ना.
 घरिघरि छोप्पो छोप्पो क्रि.वि.
 घस्त्रिनु सोप्मा क्रि.
 घाँटी ठोक्वारिक् ना.; ठोक्वारिक् ना.; साङ्मारिक् ना.
 घाँटी अँठ्याउनु ठोक्वारिक् फिप्मा क्रि. प.
 घाँटी खस्खसाउनु साङ्मारिक् सोमा क्रि. प.
 घाँस घाँसा ना.
 घाँस लुछ्नु सुब्मा क्रि.
 घाउ खेसिक् ना.; चेमाङ् ना.
 घाम नाम् ना.
 घाम अस्ताउनु नाम् ठामा क्रि.
 घाम भुल्कनु नाम्सिरिबा फामा क्रि. प.
 घाम ताप्नु नाम्छेमा हुङ्मा क्रि. प.

घाम लाग्नु छेमा क्रि.; नाम्छेमा क्रि.
 घिउ घिउ ना.
 घिचुनु राक्मा क्रि.
 घिन चिम्मा ना.
 घिन लाग्नु चिम्मा काङ्मा क्रि. प.
 घिनाउनु चिम्मा फुप्मा क्रि. प.
 घिरौला घेरोङ्ला ना.
 घिसार्ने डोरोडोरो ना.; डोरोरो ना.
 घिस्याउनु डोरोडोरो साप्मा क्रि. प.; डोरोरो साप्मा क्रि. प.
 घिस्रिनु टोसोट् टोसोट् क्रि.वि.
 घुँडा टुम्बुट् ना.; टुम्बुट् ना.
 घुँडा टेक्नु टुम्बुट्ना येप्मा क्रि. प.
 घुँडा टेक्ने एकडुमेट् वि.
 घुँडा ठोकिनु टुम्बुट् टोक्मा क्रि. प.
 घुँडा पछिको काप ओखाप्ला ना.
 घुँडा मारेर बस्नु एकडुमेट् ठाप् युङ्मा क्रि. प.
 घुँडा मारेर बस्ने एकडुमेट् ठाप् वि.
 घुँडा मार्ने एकडुमेट् वि.
 घुँडाले टेकेर बस्नु एककोनामारि क्रि.
 घुइँचो चाराक् वि.
 घुइँचो हुनु चाराक्लिमा क्रि.
 घुमन्ते कारिबा ना.; लाम्बेट्टुवा ना.
 घुमफिर गर्नु वामाजामा क्रि.
 घुमाउनु रिमा क्रि.; रिमेप्मा क्रि.
 घुमाउने घुङ्गारिक् ना.
 घुमाउने साधन उरिमाना ना.
 घुमाउरो उकारिक्ना वि.; कुकुरिक्ना ना.
 घुमाउरो कुरा आप्ताङ्गवा वि.

घुमिरहनु कोप्मायाक्मा क्रि. प.;
रिमायाक्मा क्रि.
घुमेर आउनु रिमाडामा क्रि.
घुमेर नाचु चागुरिमा कोप्मा क्रि. प.
घुम्न दिनु वामा पिमा क्रि. प.
घुम्नु काक्मा क्रि.; फिनिनि ना.; रिना ना.;
रिमा क्रि.; वाजासि क्रि.; वामाजामा
क्रि.
घुम्ने कारिबा ना.; रिना ना.
घुम्ने गरी रिलोक् ना.
घुम्ने डोरी माल्का ना.
घुम्निएको गुन्डालिङ्ना क्रि.वि.
घुर्काउनु घुरकि ठुम्मा क्रि. प.;
घुर्किमेप्मा क्रि.
घुर्क्याउनु मेङ्मा क्रि.
घुसाउनु चिप्मा क्रि.; चिप्मेप्मा क्रि.
घुसारि खानु सोक्माजामा क्रि.

घुसार्नु चिप्मा क्रि.; लिक्मेप्मा क्रि.;
सोक्मा क्रि.; हुजिट् चोट्मा क्रि. प.
घृणा चिम्मा ना.; चिम्मा ना.
घृणा गर्नु चिम्मा काप्मा क्रि. प.; चिम्मा
फुप्मा क्रि. प.
घेरा हाल्नु पुप्मा क्रि.; हाम्मा क्रि.
घेर्नु कोप्मा क्रि.; पुप्मा क्रि.; हाम्मा क्रि.
घैँटो पारे ना.
घैला पारे ना.
घोचेर भन्नु रिङ्ङा आप्मा क्रि. प.
घोचुनु कोक्मा क्रि.; रोक्मा क्रि.; रोग्मा
क्रि.
घोडा एखेट्याङ् ना.; टाङ्ग्राङ्बा ना.
घोप्टो हाम्बोम्फोप् वि.
घोरे मास र्याबा ना.
घोल्लु घोल्ल्याँ चोक्मा क्रि. प.; घोल्ल्याँ
चोक्मा क्रि. प.; वाम्मा क्रि.

ड

ड्याक्नु फिम्मा क्रि.

ड्याक्नु फिम्मा क्रि.

च

चकचक फेल्फेल् ना.
चकित हुनु छाक्का लिमा क्रि. प.
चक्कर लगाउनु फिनिनि खोक्मा क्रि. प.
चक्कु छुरि ना.
चञ्चल खोलेक्वालेक् अ.मू.
चटारिनु लाम्मा क्रि.
चट्टानमा परिवर्तित शरीर खोवालुलेन्
वि.
चट्याङ् छेले ना.

चट्याङ्ग फेटेरेङ्बा ना.
चढाउनु ठाङ्मा क्रि.; ठाङ्मेप्मा क्रि.
चढ्नु ठाङ्मा क्रि.
चतुर उचाप्पाङ् वि.
चनाखो छेक्छेक् वि.; टाप् क्रि.वि.;
वाछेक् वि.
चन्द्रमा लालिट्माङ् ना.; लालिप्माङ् ना.;
वा वा ना.
चपाउनु खाम्मा क्रि.

चमक नहुने ओम्निना वि.
 चमेरो आम्बुवा ना.; आम्बोवा ना.;
 नामडावा ना.
 चमेली फुल बेलिफुङ ना.
 चम्कनु ओम्मा, क्रि.
 चम्काउनु ओम्मेप्मा क्रि.
 चम्किनु ओम्मा, क्रि.
 चम्किने ओम्ना वि.
 चम्किलो ओम्ना वि.; ओम्ना वि.;
 टिलिक् टिलिक् क्रि.वि.; टिलिक् वि.
 चरन चारालिमासिङ ना.
 चरा न्वा ना.
 चराको अण्डा नुवा उठिन् ना.
 चराको प्रजाति सिलिम् ना.
 चरि अमिलो फेक्साम्बा ना.; फेक्सवामा
 ना.
 चरित्र चाट्ला वि.
 चरी च्याउ न्वामुङ ना.
 चरो नुवा ना.
 चरोको प्रकार मिक्फेरुवा ना.
 चर्कनु पेङ्मा क्रि.
 चर्किनु आगमा क्रि.; हेट्मा क्रि.; हेप्मा
 क्रि.
 चर्केको पेङ्साना क्रि.वि.
 चर्को चारेक्ना क्रि.वि.
 चर्पी एमासिङ ना.; एमासिङ ना.;
 हिएमासिङ ना.
 चल मल पुट्टिक् क्रि.वि.
 चलन चालान् ना.

चलमल वाटिक् वाटिक् वि.; वाट्टिक्
 ना.
 चलमल गर्ने पुट्टिक् वाट्टिक् अ.मू.
 चलाउन लगाउनु खोट्मेट्मा क्रि.
 चलाउनु खोट्मा क्रि.; खोप्मा क्रि.; चाला
 चोग्मा क्रि. प.; योक्मा क्रि.; योग्मा
 क्रि.
 चलाउनु नसक्नु खोप्मा मिहिमा क्रि. प.
 चलाउने खोट्माना ना.
 चलाख उचाप्पाङ् वि.; ओचाप्पाङ् वि.;
 खिरिकना वि.
 चलाखी पूर्ण हिँड्नु ओछेक्छेक् लामट्टिमा
 क्रि. प.
 चलिरहनु सोङ्मा क्रि.; सोङ्मायाक्मा
 क्रि.
 चल्लु सोङ्मा क्रि.
 चल्ले कुटिक् वि.; वाटिक् वाटिक् वि.
 चल्ले विशेष कुटिक् कुटिक् वि.
 चल्ला वाजिलेट् ना.
 चस्मा चेस्मा ना.
 चहकिलो फ्वाङ् वि.
 चाँडै एलाचा क्रि.वि.; एलाडोक् क्रि.वि.;
 एलालोक् क्रि.वि.
 चाँडो एला वि.
 चाँदी रुपा ना.
 चाँदीको गहना बिच्किनि ना.
 चाँदीको टप घान्टाङ्बा ना.
 चाँदीको लुर्का घान्टोङ्बा ना.
 चाँदीको हार हाँसुलि ना.
 चाँप पोङ्गेन् ना.

चाउरि पर्नु इच्छुट्मा क्रि.
 चाउरिनु इच्छुट् क्रि.वि.; छुट्मा क्रि.
 चाउरी इछुट् ना.
 चाउरी पर्नु छुट्मा क्रि.; छुप्मा क्रि.
 चाक ओमेढोक् ना.
 चाख नलागनु चाक्मिखामा क्रि.
 चाख लागदो चाक्खामा वि.
 चाख्नु ठोट्मा क्रि.; ठोप्मा क्रि.
 चाड ओखाप् ना.; ओठाक् ना.; ओरोम् ना.
 चाड लाउने ओरोम् ओरोम् वि.
 चाट चाट लेकगालेक् क्रि.वि.
 चाट चाट गर्नु लेकगालेक् चामा क्रि. प.
 चाट्नु लेकमा क्रि.; लेग्मा क्रि.
 चाट्ने कार्य चिलेप् चिलेप् क्रि.वि.
 चापचुप स्वाग् वि.
 चामल चासाक् ना.; चासोङ् ना.; सेरा ना.
 चाप्ने खाट्टे ना.
 चाप्पो राम्ना ना.; राम्लोक् ना.
 चाप्पो बनाउनु राम्लोक् चोकमा क्रि. प.
 चाया सालेम् ना.; सेक् ना.
 चार टेम्बोक् *num*; टेम्बोक् *num*
 चार दिन अधि टुप्टेन् क्रि.वि.
 चार वटा टेम्बोक्ना *num*
 चारपाटे टेम्बोक्पाटे ना.
 चारैतिर याम्बानायाम्बा क्रि.वि.
 चारैतिर हेर्नु सोप्पेलेङ् पुमा क्रि. प.
 चारो आहारा ना.
 चालचलन भेन्मा क्रि.वि.

चालीस टेम्बोक्मेक् *num*
 चाल्नी योङ्जि ना.
 चाल्नु चेङ्मा क्रि.; योङ्मा क्रि.
 चाल्नु योङ्जि ना.
 चाहनु मिप्मा क्रि.
 चाहिँ -उम्बाक्; खोना प्रश्न.वा.
 चाहिनु चाबालिमा क्रि.; चाहाप् लिमा क्रि. प.
 चाहिने चाबालिना वि.; चाहाबा ना.
 चिउँडो याडुमारि ना.; याडुमारिक् ना.
 चिउरा खोट्लाङ् ना.
 चिउरी इन्ल्वाट् ना.
 चिउरीको घ्यू इन्डुके ना.
 चिजबिज चिजाबिजा ना.
 चिटिक्क च्याट्टै क्रि.वि.
 चिण्डो आकारको कोक्कोक्ना वि.
 चित्त दुखाउनु निङ्ग्वा हाप्मेप्मा क्रि. प.
 चित्त दुख्नु निङ्ग्वा एकमा क्रि. प.;
 निङ्ग्वा टुकमा क्रि. प.; सानिङ्ग्वा लोमा क्रि. प.
 चित्त बुभ्नु घाट्टैखाट्टमा क्रि.; निङ्ग्वा टामा क्रि. प.
 चित्र छाप्ला ना.
 चित्रकला छाप्ला ना.
 चिनजान मिसेन् ना.
 चिनी लेलेम्बा ना.
 चिनेको मिसेन् क्रि.वि.
 चिन्डे खोलेक्ना वि.
 चिन्डो होप् ना.
 चिन्ता सुरटा ना.

चिन्तित हुनु सुरटा लिमा क्रि. प.
 चिन्दिन मिसेन्निनेन्ना क्रि.
 चिन्नु निमा क्रि.; मिसेन् निमा क्रि. प.
 चिन्ह चिन्ना ना.
 चिप्लिनु सोट्मा क्रि.; सोप्मा क्रि.
 चिप्लिने पुसुप् क्रि.वि.; पुसुप् वासुप्
 अ.मू.; सोट्ना ना.
 चिप्ले कीरा
 चिप्ले कीरो खोजेट् ना.
 चिप्लेटी खेल सोटोरोबा ना.
 चिप्लो पिट्लेन्ना वि.; पिट्लोन्ना वि.
 चिप्लो घस्नु मेलेक् चेक्मा क्रि. प.
 चिप्लो घाँस वाछोट् ना.
 चिबे ढेक्चिवा ना.; ढेप्चिक्वा ना.
 चिमोट्नु छेक्मा क्रि.
 चिम्टा चिफिप्च्याङ् ना.
 चियाउनु ठोम्मा क्रि.
 चियाउने ओट्लिक् ना.
 चियो गर्नु मिट्छो मेट्मा क्रि.
 चिरिरहनु खेम्मायाक्मा क्रि.
 चिर्न लगाउनु खेम्मेप्मा क्रि.
 चिर्नु खेन्मा क्रि.; खेम्मा क्रि.; चिमा क्रि.
 चिर्ने खेम्माना वि.
 चिल माङ्गवा ना.
 चिलाउनु सोमा क्रि.
 चिल्नु आक्मा क्रि.
 चिल्लो चिमोक् वि.; पिट्लेन्ना वि.;
 पिट्लोन् वि.
 चिल्लो बनाउनु चिमोक् चोक्मा क्रि. प.
 चिल्लोपन गेउगेउ वि.

चिसिनु चिमा क्रि.
 चिसो चिना वि.
 चिसो हुँदा बोलिने आच्छि वि.बो.
 चिसो हुनु चिमा क्रि.
 चिस्याउनु चिमा क्रि.
 चिहान उहुम्पा ना.; ओहुम्पा ना.; ओहुम्पा
 ना.; ओहोम्पा ना.
 चील माङ्गवा ना.; माङ्गोवा ना.
 चुँडाउनु छेक्मा क्रि.
 चुँडिनु पुट्मा क्रि.
 चुकुल आगाल् ना.
 चुचुरो छोप्छोप्ना वि.; सावामा ना.
 चुचो छोप्छोप्ना वि.
 चुचो नाक नाबुछोप्ना ना.
 चुटाई टेम्बुक् ना.
 चुट्किला छिक्वाक् ना.
 चुङ्की फिटिक्पा ना.
 चुप चेक्नेन् क्रि.
 चुप चाप स्वाक् वि.
 चुप लागेर सुत्नु स्वाक् इम्मा क्रि. प.
 चुरा काँचा ना.
 चुरोट पेपार ना.
 चुरोट खाने काङ्कार ना.
 चुली भोम्मेट् ना.
 चुली डाँडा चोङ्साङ्मा ना.
 चुलो हुट्लुङ् ना.; हुट्लुङ् ना.
 चुवाको बोट मालाउटि ना.
 चुस्नु पिप्मा क्रि.
 चुहिनु होन्मा क्रि.

चुहुनु छिमा क्रि.
 चेत आउनु निङ्ग्वा पाट्मा क्रि. प.
 चेतन चेट् वि.
 चेतनशील निङ्ग्वा कारिबा वि.
 चेतना ठोना ना.
 चेतना आउनु ठोना टामा क्रि. प.
 चेतना हुनु
 चेप उफिप्मा ना.; फिप्मा ना.
 चेपागाँडा टोलोङ्गेट् ना.; टोल्लोङ्गेट्
 ना.; फोर्कोन्डिमेट् ना.
 चेप्टो फिप्मा ना.; बेङ् वि.; बेङ्ना वि.;
 बेङ्बेङ् वि.
 चेप्नु फिप्मा क्रि.
 चेवा गर्नु मिट्छो मेट्मा क्रि.
 चोक्टा खान्डा ना.
 चोखो सेङ्सेङ् ना.
 चोप उखिवा ना.; उखिवाट् ना.; खिवा
 ना.
 चोया फाडुरिक् ना.; फादुरि ना.
 चोया बाँस माल्बासाङ् ना.
 चोयाको टोकरी फुर्लुङ् ना.; फुर्लुम् ना.;
 याङ्गामा ना.
 चोर कासुप्बा ना.; याङ्काखुट् ना.
 चोर्नु उमुक् केमा क्रि. प.; मुक् केमा क्रि.
 चोली चोली ना.

चौथो वर्ष आटुप्माङ् क्रि.वि.
 चौथो वर्ष (गण्को)
 चौध ठिटेम्बोक् *num*
 चौबन्दी चौबान्डि ना.
 चौबीस इप्टेम्बोक् *num*
 च्याँरुला ओयाङ्गुलाक् ना.; ओयाङ्ग्वाट्
 ना.
 च्याउ मुङ् ना.
 च्याउको जात हाङ्बोट्ला मुङ् ना.;
 होडिबा मुङ् ना.
 च्यारुला उयाङ्गुलाट् ना.; उयाङ्गुलुक्
 ना.; उयाङ्ग्वाट् ना.; फ्याक्ला ना.
 च्याति दिनु सेङ्माडिमा क्रि.
 च्याति पठाउनु सेङ्माडिमा क्रि.
 च्यातिनु सेङ्मा क्रि.; सेङ्माप्मा क्रि.
 च्यातेर दुलो हुनु पोलेहोङ् ना.
 च्यात्नु सेङ्मा क्रि.
 च्यापु यायाबा ना.; यायामारि ना.
 च्याप्टे सुन लुर्का ना.
 च्याप्टो बेङ्बेङ् वि.
 च्याप्नु फिप्मा क्रि.
 च्वाट्ट रूप् क्रि.वि.
 च्वाट्ट काट्नु रूप् चेप्मा क्रि. प.
 च्वाट्ट छिनाउनु रूप् चेप्मा क्रि. प.
 च्वाट्ट छिनिनु रूप्पुप्मा क्रि.

छ

छ युङ्ग्वा क्रि.
 छ (अङ्क) डा *num*
 छ सय डामेक्मेक् *num*

छक्क छाक्का क्रि.वि.; डोङ् क्रि.वि.
 छक्क पर्नु डोङ् ठोङ्मा क्रि. प.
 छक्क हुनु छाक्का लिमा क्रि. प.

छक्याउनु छाम्मा क्रि.
 छचल्किने फोट्लोक् वि.
 छट पट केले वि.
 छट पटिनु छोट्छोट् केम्मा क्रि. प.
 छटपटाउने वाटिक् वाटिक् वि.
 छटपटी केन्ना वि.; छोट् क्रि.वि.
 छट्पटिनु केम्मा क्रि.
 छताछुल्ल छेल्बेल् क्रि.वि.
 छपनी हान्चुरि ना.
 छर छिमेकी टाक्लुङ् ना.
 छरपस्ट चेम्बेलेङ् ना.; छेल्बेल् क्रि.वि.;
 छेल्बेलेले क्रि.वि.
 छरपस्ट गर्नु छेल्बेल् छिन्मा क्रि. प.
 छरपस्ट छर्नु चेम्बेलेङ् छिन्मा क्रि. प.
 छरपस्ट पार्नु चेम्बेलेङ् हिमा क्रि. प.;
 छिम्मा क्रि.; छेल्बेल् हिमा क्रि. प.
 छरि हाल्नु ठेम्मालेप्मा क्रि.
 छर्कनु हिमा क्रि.
 छर्किनु छिन्मा क्रि.
 छर्नु खिक्मा क्रि.; छिन्मा क्रि.; छिम्मा
 क्रि.; ठेम्मा क्रि.; हिमा क्रि.
 छर्लङ्ग पार्चिन्दा ना.
 छल गर्ने ढाँट् काफोक् ना.
 छलफल घर मुन्डुप्मा पाङ् ना.
 छल्लु हिम्मा क्रि.
 छहारी छाडरि ना.
 छाउनु फाक्मा क्रि.
 छाउरा छाउरी उड्छाचि ना.
 छाडा
 छाडा स्त्री लाबास्तारि ना.

छाडा हुनु आलाम्बुगोन् क्रि.
 छाता छाटा ना.
 छाद्नु पेमा क्रि.
 छाना दुरि ना.; धुरि ना.
 छानी दिनु सेक्माबिमा क्रि. प.
 छान्नु छिप्मा क्रि.; सेक्मा क्रि.; सेग्मा
 क्रि.
 छाम्नु टेम्मा क्रि.
 छाया रिमेट् ना.; वाडोवा ना.; वाडोऱ्वा
 ना.; वार्गुप्मा ना.
 छाया बनाउनु रिमेट् चोक्मा क्रि. प.
 छायाँ छायारि ना.
 छारे रोग ठाप्चिलिङ् ना.
 छारेरोग ठाप्सुलुङ् ना.
 छाल ओछाल् ना.; भेट्लेऱ्वा ना.
 छाला ओहोऱ्वा ना.; होऱ्वा ना.
 छाला खुल्किनु होऱ्वा सुप्मा क्रि. प.
 छाला फुट्नु होऱ्वा हेट्मा क्रि. प.
 छिँवल्नु रुम्मा क्रि.
 छिचिमिरो मिन्डुवाट् ना.
 छिटो एला वि.
 छिटो छिटो एला एला क्रि.वि.; एलाएला
 क्रि.वि.
 छिट्को साडी छिटासिम् ना.
 छिट्टै एलाचा क्रि.वि.
 छिट्टै आउने एला टाना क्रि.वि.
 छिट्टै नै एलालोक् क्रि.वि.
 छिद्र भएको पोहोङ्ना क्रि.वि.
 छिनछिन होप्पो होप्पो क्रि.वि.
 छिनाउनु फुप्मा क्रि.; रुप्मा क्रि.

छिपिनु टुम्मा क्रि.
 छिराउनु लिकमेप्मा क्रि.; सोक्मा क्रि.;
 सोक्माजामा क्रि.
 छिरी जानु लिकमाप्मा क्रि.
 छिर्किनु छिम्मा क्रि.
 छिर्नु लिकमा क्रि.
 छिल्नु ओक्मा, क्रि.
 छी छ्या ना.
 छुँदिन खोट्निङ्ना क्रि.
 छुचुन्द्रो चिकुमाङ् ना.
 छुचुन्द्रो मुसा चिकुमाङ् ना.
 छुचो ओचोर्याक् वि.; हिडेट्निना वि.
 छुटकारा कर्ता काहिङ्गम्बवा डाङ्बा ना.
 छुटकारा दिनु लेट्मा क्रि.
 छुटकारा पाउनु होन्मा क्रि.
 छुटाउनु सेम्मा क्रि.
 छुटिटनु साम्मा क्रि.
 छुट्टै आप्पे क्रि.वि.; आप्पेना वि.
 छुट्टै थाप्पु आप्पे टाक्मा क्रि. प.
 छुट्टै लिनु आप्पे टाक्मा क्रि. प.
 छुट्ट्याउनु साम्माना ना.
 छुट्ट्याउनु कोङ्मा क्रि.; साम्मा क्रि.;
 हाम्मा क्रि.
 छुन लगाउनु खोट्मेट्मा क्रि.
 छुनु खोट्मा क्रि.; खोप्मा क्रि.; खोप्मा
 क्रि.
 छुरा कुरफे ना.
 छुरी छुरि ना.; छुरिक् ना.
 छेउ ओधार ना.; छोन्छोन् ना.; सोरि पर.
 छेउमा हुनु छोन्छोन् लिमा क्रि. प.

छेकिनु टेप्मा क्रि.
 छेक्नु छाक्मा क्रि.; टेप्मा क्रि.; हाम्मा
 क्रि.
 छेङ् पर्नु पोलेहोङ् ना.
 छेङ्नु फाट्मा क्रि.; फाप्मा क्रि.
 छेत्री बाहुन पानेप्मि ना.
 छेपारी चेन्जेट् ना.; लाङ्घाक् ना.
 छेपारो होट्लिगुवा ना.; होट्लिबा ना.;
 होट्लिक्वा ना.; होलिगुवा ना.
 छेस्किनी आगाल् ना.
 छैन माले क्रि.; वाङ्गा ना.; वाङ्ना ना.;
 वाङ्ना ना.
 छोक्रा उपाप्मा ना.; उसिप् ना.
 छोटकरी उन्लोक् क्रि.वि.
 छोटो उन्ना वि.; उन्लोक् वि.;
 खाट्टिभेन्ना वि.; नाट्टि भेन्ना वि.;
 नाट्टिभेन्ना वि.
 छोटो हुनु उन्नालिमा क्रि.; उन्मा वि.;
 नाट्टिभेम्मा क्रि.
 छोड नाडु क्रि.; नारु क्रि.; लेरु ना.
 छोडाउनु रोमा क्रि.
 छोडि आउनु नामाढामा क्रि.; पोक्माढामा
 क्रि.
 छोडि पठाउनु लेङ्माडिमा क्रि.;
 लेप्माडिमा क्रि.; होङ्माडिमा क्रि.
 छोडि हिँड्नु पोक्माढामा क्रि.
 छोडिदिनु पोक्माढामा क्रि.
 छोङ्नु नामा क्रि.; पोक्मा क्रि.; पोग्मा
 क्रि.; लेट्मा क्रि.; लेङ्मा क्रि.; लेप्मा
 क्रि.
 छोपि राख्नु टेप्मायाक्मा क्रि.

छोपिदिनु टेप्पाबिमा क्रि.

छोप्न लगाउनु टेप्पेप्माना क्रि.

छोप्नु टेप्टु क्रि.; टेप्पा क्रि.; फुकमा क्रि.;
फोप्पा क्रि.; हाप्लाटेप्पा क्रि. प.

छोरा छा ना.

छोरी छा ना.

छोरी मान्छे मेच्छेमाछा ना.

ज

जँडचाहा काठुङ्बा ना.

जंगल जाङ्गला ना.

जंगलेनी आनिटुडुमा ना.; आनिटुरुमा ना.

जग ओजाग् ना.

जगर फागटुरुङ् ना.

जग्गा सुवारा ना.; स्वाँरा ना.

जङ्गली पिँडालु लाक्लाजेट ना.

जडीबुटी सिडापाङ्डा ना.

जथाभाबी घान्डुरुङ् क्रि.वि.

जथाभाबी बोल्ने फेलेलेबा ना.

जनावर हुक्नु ठोक्मा क्रि.

जन्म पोङ्मा ना.

जन्म जात ओपोङ्स्वाट ना.

जन्म दिन पोङ्सानालेन् ना.

जन्मनु पोङ्मा क्रि.

जन्माउन लगाउनु पोङ्मा मेप्पा क्रि. प.

जन्माउनु टोक्मा क्रि.; पोङ्मा क्रि.

जब जाबो ना.

जमिन खाम् ना.; खाम्नाम् ना.; स्वाँरा ना.

जमिन सुक्नु स्वाँरा चोप्पा क्रि. प.

जमेको पानी टिम्योङ् ना.; पोक्ढिङ्
क्रि.वि.

जम्नु खाक्मा क्रि.

जम्मा र्खाप्पा वि.; सोब्बे ना.

जम्मा कर्ता काछुम्बा ना.

जम्मा पार्नु खोम्मा क्रि.

जरा उजारा ना.; ओजारा ना.

जरा हाल्नु ओजारा खेक्मा क्रि. प.

जरायो किलेबा ना.

जलमग्न हुनु टिम्योङ् लिमा क्रि. प.

जलाउनु उमायेप्पा क्रि.; माग्मा क्रि.;

मिडि उमा क्रि. प.

जवान ठाङ्बेन् ना.

जवानी कायाप्पा ना.

जसोतसो माङ्जोसिङ्जो क्रि.वि.

जस्तै गाङ्डे क्रि.वि.; गाङ्डेगा क्रि.वि.

जस्तो गाङ्डेना वि.; गाङ्डे वि.; गाङ्डेना
वि.

जहीं तहीं छेल्लेबेल्ले क्रि.वि.

जा खाडा क्रि.

जाँगरिलो ओपाखुरा कोप्पा वि.

जाँगार कोलिबोजोङ् ना.

जाँचु कोम्मा क्रि.; टोला चोक्मा क्रि.

प.; निङ्ग्वा कोन्मा क्रि. प.

जाँड इडा ना.

जाँड ओथारो राख्नु हाप्लाटेप्पा क्रि. प.

जाँड खानु इडा ठुङ्मा क्रि.

जाँड छान्दिन छिप्निङ्ना क्रि.

जाँड छान्नु इडा छिप्पा क्रि. प.
 जाँड पकाउनु इडा टुकमा क्रि.
 जाँड पिउनु इडा टुङ्मा क्रि.
 जाँड हाल्ने भाँडा भुजुङ्गो ना.
 जाँडको कीरा इडाफेबा ना.
 जाँडले माल्नु इडा टेमा क्रि.
 जाँते आन्द्रा साट्पाट्टे ना.
 जाँतो भाटा ना.
 जाँतोको नानी मानि ना.
 जाँदिन खाट्निङ्ना क्रि.; खाड्निङ्ना क्रि.
 जाँदै गर फेनागेट्टा क्रि.वि.
 जाँदै गर्नु खाट्सा चोकमा क्रि. प.
 जाउ खाडा क्रि.; खारा क्रि.
 जाउलो मोठ्वा ना.
 जाऊँ खाडि क्रि.
 जागा रहनु मिङ्म् हेम्मा क्रि. प.
 जाडो चुङ्गवामा वि.; चुङ्गवामा वि.
 जाडोले कक्रिनु गिङ्मा क्रि.
 जात छोङ् ना.; छोङ्बा ना.
 जाति छोङ्बा ना.
 जातीय छोङ्बा ना.
 जान लगाउनु खाट्मेप्पा क्रि.
 जान लाउनु खाप्मेप्पा क्रि.
 जानकारी ठाहा क्रि.
 जानकारी लिनु ठाटोकमा क्रि.
 जानकारी हुनु ठाटोकमा क्रि.
 जानि राख्नु निमेम्मा क्रि.
 जानी राख्नु
 जानु खाट्मा क्रि.; खाप्पा क्रि.

जानु पर्ने खाड्माना वि.
 जान्न खाट्निङ्ना क्रि.
 जान्न खोज्नु निमा कोम्मा क्रि. प.
 जान्नु निमा क्रि.
 जान्ने व्यक्ति कानिबा ना.
 जारी गर्नु जारिचोकमा क्रि.
 जाल घोलेङ् ना.; घोल्याङ् ना.; चेल्ले
 ना.; होग् ना.
 जाल हान्नु घोलेङ् आप्पा क्रि. प.
 जालमा हाल्नु घोलेङ् ठेम्मा क्रि. प.
 जिउ तन्काउनु फिमा क्रि.
 जिउ धान
 जिउँदो उहिङ्ग्वाट् ना.
 जिउनु हिङ्मा क्रि.
 जिङ्ग्रि हाप्सुङ्ना वि.
 जिङ्ग्रिङ्ग खिन्जिरिक् वि.
 जिङ्ग्रिङ्ग्रा भेक्सेङ् वि.
 जिङ्ग्रिनु खिन्जिरिक्मा क्रि.
 जित्न नसक्नु मेट्टुवाट्टुन् क्रि.; मेट्टमा
 मिहिमा क्रि. प.
 जित्नु मेट्टमा क्रि.; मेप्पा क्रि.
 जित्नु पर्ने मेप्माना क्रि.
 जिनतिन माङ्जोसिङ्जो क्रि.वि.
 जिब्रो लेक्फा ना.
 जिब्रो टोकनु लेक्फा हामा क्रि. प.
 जिब्रो लर्बारीनु लेक्फाबाम्मा क्रि. प.
 जिम्मा लिनु लाङ्मा क्रि.
 जिस्किनु खोङ्मा क्रि.
 जिस्क्याउनु खिजेक्पा चाट्मा क्रि. प.;
 छोक्मा क्रि.; योठ्वा हिमा क्रि. प.

जीवनकाल हिडिलोक् क्रि.वि.

जीवित उहिङ्ग्वाट् ना.

जीवित पार्ने काहिङ्ग्मेप्पा ना.

जुँगा उयामुङ् ना.; यामुङ् ना.

जुका नालुट् ना.; लुट् ना.

जुठेन चाम्जिक् ना.

जुठेल्न चाम्जिक् ना.

जुठो खाने रीत फुरु ना.

जुत्ता लाङ्सुप् ना.

जुध्नु टोमा क्रि.; ठोक्मा क्रि.

जुनसुकै खोनाचा प्रश्न.वा.

जुनेली रात लालिट्माङ् भेरेङ् वि.

जुनेलो खोरामा ना.

जुम्रा सिक् ना.

जुम्ल्याहा काप्छेरेऱ्वा ना.; केप्छेरेऱ्वा वि.

जुम्ल्याहा दाँत केङ्जुरेक् ना.

जुरुक्क उट्नु मुक्चोप् कोब्मा क्रि. प.

जुरुक्कै मुक्चोप् क्रि.वि.

जुरुक्कै उट्नु मुठिलिक् वाठिलिक् अ.मू.

जुरूक्क मुक्चोप् क्रि.वि.

जुरूक्क उट्नु मुक्चोप् कोब्मा क्रि. प.

जुरेली पेटिकोलोङ् ना.; माकोरोक् ना.;
माक्कोरोक् ना.

जुस ओमोऱ्वा ना.

जेठा टुम्मामि ना.

जेठो टुम्मा ना.

जेठो हुनु टुम्मा क्रि.

जेनतेन पुगनु सुरुबुरु युमा क्रि. प.

जेल खाम्बुङ् ना.; भेल्कान् ना.

जेलमा हाल्नु भेल्कानाइ ठेन्मा क्रि. प.

जेलिनु पापाराक् पाप्मा क्रि. प.

जोरल्न लगाउनु ठाङ्मेप्पा क्रि.

जोरल्नु ठाङ्मा क्रि.

जोगाउनु जोगाँ चोक्मा क्रि. प.; मोम्मा
क्रि.

जोडले बोल्नु टाराङ्टाराङ् चेक्मा क्रि.
प.

जोडिनु टुब्मा क्रि.

जोडी इप्पाङ् *num*; जोर ना.

जोङ्न लगाउनु टुम्मेप्पा क्रि.

जोङ्नु टुक्मा क्रि.; टुम्मा क्रि.; टुम्मेप्पा
क्रि.; टुम्सु क्रि.

जोङ्ने टुप्पामि ना.

जोल्नु फेङ्मा क्रि.

जोल्ने काफेङ्बा ना.

जोर्नी मिकिलिक् ना.

ज्ञान ठोना ना.

ज्यादै टुक्लोक् वि.

ज्यादै टूलो टुक्लोक् ठेनाडेन् ना.

ज्याला निमेक् ना.; निम्याक् ना.

ज्योति ओसाङ् ना.

ज्वरो जोरो ना.

ज्वाइँ आन्जो ना.; जाडोइ ना.; जावाइ
ना.

ज्वाला मिलाङ् ना.; मिसाङ् ना.

ज्वाला ओसाङ् ना.

ज्वाला निस्कनु मिसाङ् कोप्मा क्रि. प.

भ

भगडा गर्न नलगाउनु चुङ्मेट्टुन् क्रि.

भगडा गर्न लगाउनु चुङ्मामेप्पा क्रि.;
चुङ्मेप्पा क्रि.

भगडा गर्नु खेमा क्रि.; चुङ्मा कोम्मा
क्रि. प.; चुङ्मा क्रि.

भगडा नगर्नु मिखेमा क्रि.

भट्काउनु ठाम्मा क्रि.

भट्टै छोट् क्रि.वि.

भन्डै भान्डेडा वि.; भान्नेना वि.

भन्दिनु पाप्मा क्रि.

भम्पल टिस्कौला ना.; टिस्कौला ना.

भयाउ सिङ्फेट् ना.

भराउनु ठामेप्पा क्रि.

भरिरहनु

भरी भारि ना.

भरेको कोदो ओसेरा ना.

भर्नु ठामा क्रि.

भलमल्ल टिलिक् टिलिक् क्रि.वि.

भसंगै छुयुम् क्रि.वि.

भसंगै हुनु छुयुम्पोमा क्रि.

भाँक्री जानापा ना.; जानाबा ना.; याबा
ना.

भाँट्नु ठाम्मा क्रि.

भागडा गरिराख्ने खेयुयाक्ना ना.

भार राप्वा ना.; साट्जोडे राप्वा ना.;
साट्जोडे राप्वा ना.

भार मार्नु राप्वा सेप्पा क्रि. प.

भारपात जलाउनु राप्वा माग्मा क्रि. प.

भारी च्याउ वाजिलेट्मुङ् ना.

भार्नु ठेन्मा क्रि.; ठेम्मा क्रि.

भिँगा नाबुछा ना.

भिँजो सिङ्जेप्वा ना.

भिक्नु होट्मा क्रि.; होप्पा क्रि.

भिक्रो सिङ्जेप्वा ना.

भिन खाट्टिउना वि.

भिमिक्क छिम्मिक् ना.

भिल्का मिसाङ् ना.; मिसेक् ना.

भिसमिस कुरिक्वारिक् ना.

भिसमिसे कुरिक्वारिक् ना.

भुकिनु फाम्लेङ् चामा क्रि. प.

भुक्किनु फाम्मा क्रि.

भुक्नु गुङ् लिमा क्रि. प.

भुक्याउनु फाम्लेङ् चाट्मा क्रि. प.

भुटो माङ्जो ना.; माङ्जोना ना.

भुटो बोल्नु माङ्जो चेक्मा क्रि. प.

भुण्डयार राख्नु खेङ्मा क्रि.

भुत्रो यामाडाना क्रि.वि.

भुन्डिएको छुडाना क्रि.वि.; छुडेसाना
क्रि.वि.

भुन्डिनु छुमा क्रि.

भुन्डिने ठाउँ छुमासिङ् ना.

भुन्ड्याइ दिनु छुमाबिमा क्रि. प.

भुन्ड्याउनु खेङ्मा क्रि.; छुमा क्रि.

भुन्ड्याउने ठाउँ छुमासिङ् ना.

भुन्ड्याएको छुबालाक् क्रि.वि.

भुप्प रुबुजुक् ना.; रुम्बुजुक् ना.

भुप्पा पुजिराक् ना.; पुजिरिक् ना.

भुप्पो पुजिराक्ना ना.

भुल्लु दुङ्गुप्पा चामा क्रि. प.
 भुसिल्लिक्रो स्वाबु ना.
 भोक्राउनु दुङ्गजिलिमा क्रि.
 भोक्रिनु दुङ्गजिलिमा क्रि.
 भोक्रिने दुङ्गि ना.
 भोल उमोऱ्वा ना.; ओमोऱ्वा ना.; मोऱ्वा ना.

भोला चाम्सुप्पा ना.; जाप्रामा ना.
 भयाउ लुङ्फेट ना.
 भयाल मेहेल् ना.
 भयालखाना खाम्बुङ् ना.; छाऱ्वा ना.
 भयास भुस बाल्लु घास्यौटा माग्मा क्रि.
 भवाँक पुनजिरिक् ना.
 भवाम्म आवाज चुप्लुङ् ना.

ट

टँसाउनु खेप्पा क्रि.
 टकटक्याउनु ठाम्मा क्रि.
 टनक्क पिकिनिकठोट् वि.
 टन्टलापुर चेरैप् वि.; फालाक्ना वि.
 टप टप चुहिनु ठोप्टोप्टामा क्रि.
 टरी ठुप्पा ना.; ठुप्लेक् ना.
 टल्कने टिलिक् टिलिक् क्रि.वि.
 टल्किनु ओम्मा, क्रि.
 टल्किने ओम्ना वि.
 टहटह भेरेङ् वि.
 टाँगो टाँगा ना.
 टाँगु खेङ्मा क्रि.; खेप्पा क्रि.
 टाँठो बाठो उचाप्पाङ् वि.
 टाँड साराङ् ना.
 टाँसिनु लेखेप् ना.
 टाँसिने खेप्पा वि.
 टाँसी आप्पा ना.
 टाँस्दिन खेप्निङ्ना क्रि.
 टाँसु खेप्पा क्रि.
 टाउको ओटेहेक् ना.; टेहेक् क्रि.वि.
 टाउकोको मासु ओटेक्सा ना.

टाकुरो सावामा ना.
 टाटे पाङ्ग्रे माले ना.
 टाटेपाङ्ग्रे सोघार्नि ना.
 टाढा लाप्पाङ् क्रि.वि.
 टाढा लाप्पाङ्ना क्रि.वि.
 टाढा फाल्लु लाप्पाङ् लेप्पा क्रि. प.
 टाढा लखेट्नु लाप्पाङ् रिक्मा क्रि. प.
 टाढा हुनु लाप्पाङ्से क्रि.वि.
 टाल्लु लेम्मा क्रि.; हुमा क्रि.
 टिक्नु चाट्मा क्रि.
 टिप्देन कोबुन्ना क्रि.
 टिप्नु कोप्पा क्रि.; कोब्मा क्रि.; फिक्मा क्रि. प.
 टिमुर आयाबा ना.
 टुक्रा उगेङ् ना.; ओफारा ना.; ओफेक्ला ना.; खान्डा ना.
 टुक्राउनु खोक्मा क्रि.; साम्माना ना.
 टुकुक्क चोचोट् ना.; चोट्चोट् वि.; टोक्टोक् क्रि.वि.
 टुकुक्क बस्नु चोचोट् युङ्मा क्रि. प.
 टुङ्ग्याउनु फ्याङ् लाप्पा क्रि. प.

दुट्नु फोक्चिक् हेट्मा क्रि. प.
 दुपी चुचुरुड्मा ना.
 दुप्पो ओछोम्बो ना.; छोम्बो ना.
 दुप्लुक्क बस्नु
 दुसा उचिउला ना.; उलिङ् ना.;
 ओचोङ्लिङ् ना.; लिङ् ना.
 दुसाउनु उलिङ् होम्मा क्रि. प.
 दुहुरा याङ्छाडाना ना.
 दुहुरी याङ्छानि ना.
 टेको दिनु टेवा पिमा क्रि. प.
 टेक्न लगाउनु येप्मेप्मा क्रि.

टेक्नु येप्मा क्रि.
 टेढो हेक्ना ना.
 टेढो आँखाले हेर्नु मिक् खुइ पुमा क्रि. प.
 टोक हाडु क्रि.
 टोकी खानु हामाजामा क्रि. प.
 टोकुवा काचाबा ना.
 टोक्नु हामा क्रि.
 टोपी
 टोलाउनु ठोङ्मा क्रि.; डोङ् ठोङ्मा क्रि.
 प.
 ट्याम्को पुटुङ्बा क्रि.वि.

ठ

ठक्कर टोक् ना.
 ठक्कर खाइरहुनु टोक्मागोम्मा क्रि. प.
 ठक्कर खानु टोक् टोक्मा क्रि. प.;
 टोक्मा क्रि.
 ठक्कर दिनु टोक्माडेमा क्रि.
 ठगु सुप्मा क्रि.
 ठट्टा खोङ् वि.; छिकोङ्लेङ् ना.
 ठट्टा गर्दै लाप्पा खेल्लु खोङ्मा क्रि.
 ठट्टा गर्न लगाउनु खोङ्मेप्मा क्रि.
 ठट्टा गर्नु खोङ्मा क्रि.; छिकोङ्लेङ्
 पिक्मा क्रि. प.
 ठन्किनु टोम्मा क्रि.
 ठन्डा चिना वि.; चुङ्गवामा वि.
 ठसठस गन्ध फुवाङ् ना.
 ठाउँ ठोङ् ना.; डेन् ना.
 ठाउँ ओगट्नु डेन् लाप्पा क्रि. प.
 ठाउँको नाम खाम्बेलेक् ना.

ठाडो चाक् येप्मा वि.; चाक् वि.; चाक्ना
 वि.; ठाङ्गेन् ना.
 ठाडो उभिनु चाक् येबा क्रि. प.
 ठाडो टेक्नु ठाङ्गेन् येप्मा क्रि. प.
 ठाडो बोली हाक्सिक् ना.
 ठाडो बोल्नु हाक्सिक् चेक्मा क्रि. प.
 ठाडो रार्लु येप्मा क्रि.
 ठाडो रार्ले टोक् ना.
 ठिक्क ठिक्काना क्रि.वि.
 ठिक्क मात्र टोकटुप् क्रि.वि.
 ठिक्कै हो आइलोक क्रि.वि.
 ठिङ्गै उभिनु चाक् येप्मा क्रि. प.
 ठीक माहामा वि.
 ठीक कुरा नगर्ने वालेवालेना ना.
 ठीक लेर्लु टोङ्लोक् छेप्मा क्रि. प.
 ठीक हुनु माहामा लिमा क्रि. प.
 टुस्किनु मेङ्मा क्रि.

दूला ओठेगा ना.
 दूला बडा ओठेडोड ना.
 दूली आमा आगोड्मा ना.; आन्डेमा ना.;
 कोगोड्मा ना.
 दूलो ठेना वि.
 दूलो भुँडी टाङ्घाराक् ना.
 दूलो अन्द्रा ओटाङ्घाराक् ना.
 दूलो आन्द्रा ओटाङ्गाराक् ना.;
 टाङ्गाराक् ना.
 दूलो आवाजले बोल्लु ठेट्ठेना चेक्मा
 क्रि. प.
 दूलो कोदो ठेनासाम्बोक् ना.
 दूलो चमेरो डाखिने ना.
 दूलो चिल भोक्सुक् ना.
 दूलो चील रुवागिक् ना.
 दूलो ठाउँ ठेनाडेन् ना.
 दूलो दूलो हुनु पोइपोइ लिसा क्रि. प.
 दूलो डोको राकेडोको क्रि.वि.
 दूलो नदी ठेनाहोड् ना.
 दूलो पुतली वालाचिमेट् ना.
 दूलो बनाउनु ठेलोक् चोग्मा क्रि. प.
 दूलो बाबु ढेन्ढेबा ना.
 दूलो भिर बाट्टोना याक्ठेरेक् ना.

दूलो भ्यागुतो पाहा ना.
 दूलो मुसा कोड् मिहुमा ना.
 दूलो हुन दिनु पोमा पिमा क्रि. प.
 दूलो हुनु ठेमा क्रि.; ठेलोक् चोग्मा क्रि.
 प.; ठेलोक् लिमा क्रि. प.
 दूलोदूलो ठेट्ठेना वि.
 ठेकि पाखाले याङ्ढाड् ना.
 ठेगाना निङ्ठोड् ना.
 ठेट्ना मकै फोक्चिबा ना.
 ठेलमठेल इन्गाइन् ना.
 ठेला ठेल गर्नु इन्गाइन् चामा क्रि. प.
 ठेलि पठाउनु इन्माडेमा क्रि.; इम्माडिमा
 क्रि.
 ठेल्लु इन्मा क्रि.; इम्मा क्रि.; चोम्मा क्रि.
 ठोक ठोके चरो ओक्दुरु ना.;
 ओक्दुरुक्वा ना.
 ठोकिनु टोकमा क्रि.; ठाक् टोकमा क्रि.
 प.
 ठोक्नु ठेक्दु ना.; ठेक्मा क्रि.; ठेप्मा क्रि.
 ठोस फुसेड् ना.
 ठोस्नु चोट्मा क्रि.
 ठचाप्प टाँस्नु लेप् नेक्मा क्रि. प.
 ठचाप्प लाउनु लेप् नेक्मा क्रि. प.

ड

डकर्म पाङ् काचोक्बा ना.; लुङ्
 काटोङ्बा वि.; लुङ्काछेट् ना.
 डकार आक्पा ना.; हाक्पा ना.
 डङ्गुर पार्नु फुङ्जोम् चोक्मा क्रि. प.
 डढाउनु माक्मा क्रि.; माग्मा क्रि.

डढेलो लाग्नु रुखो ना.
 डढ्नु टुम्मा क्रि.
 डम्म पोङ्ढिङ् ना.
 डर किप्मा ना.

डर देखाउनु किट्मा लाम्मा क्रि. प.;
 किट्मेट्मा क्रि.; किट्मेप्मा क्रि.
 डर देखाउने काकिब्मेबा ना.; काकिब्मेबा
 ना.
 डर लागदो किप्माडुङ्ग वि.
 डरछेरुवा काकिट्बा वि.; काकिब्बा ना.;
 किट्टाडाना वि.
 डरलागदो याङ्किट्तिना वि.
 डरलागदो ठाउँ किट्माडुङ्ग ना.
 डरले भागनु चाम्माप्मा क्रि.
 डराउनु किट्मा क्रि.; किप्मा क्रि.; चाम्मा
 क्रि.
 डराएको किट्टाडाना वि.
 डल्ले च्याउ भुट्टुक् ना.
 डल्लो ओकाकुलुक् ना.; ओडोल्लो ना.;
 ओडोल्लो ना.; पोक्पोक् ना.;
 पोक्पोक्ना वि.; पोक्पोक्ना ना.
 डल्लो कालो च्याउ खाम्मिक् ना.
 डह गर्नु नाभुक् टुकमा क्रि. प.; मिक्
 टुकमा क्रि. प.; रेम्सुबा हिक्मा क्रि. प.
 डह लागनु मिक् टुकमा क्रि. प.
 डाँकु कासुप्बा ना.
 डाँडा ओन्ओन्बा ना.; भोन्भोन्बा ना.;
 भोम्भोम्बा ना.; टोक्टोक्पा ना.;
 टोप्पोप्पा ना.; सावामा ना.
 डाँडा भाटा केङ्छा ना.
 डाक्टर सिडापाङ्गा काचोक्बा ना.

डाडु खोयोप् ना.; खोत्र्याप् ना.
 डाम्नु नेन्मा क्रि.; नेम्मा क्रि.; लेम्मा क्रि.
 डाले घाँस स्याल्फोस्के ना.
 डाहा आउनु रेक् काङ्मा क्रि.
 डुँड खोङ्गाङ्ग ना.
 डुडडुड गनाउनु फुवाङ्ग; फुवाङ्गफुवाङ्ग
 नाम्मा क्रि. प.
 डुङ्गा चुवाखोङ्गाङ्ग ना.; च्वाखोङ्गाङ्ग
 ना.
 डुबाउनु लुम्मा क्रि.
 डुबाउनु पर्ने लुम्माना ना.
 डुबुल्की मारु लुम्मा क्रि.
 डुबुल्की लगाउनु लुम्मा क्रि.
 डुब्नु लुम्मा क्रि.
 डुम खेल आम्बेडुम्बे ना.; कामिडोलि ना.
 डुलि खानु वामाजामा क्रि.
 डुलुवा रियुगोन्ना ना.
 डुल्ल दिनु वामा पिमा क्रि. प.
 डुल्लु वाजासि क्रि.
 डोकाको काप्पो उलाङ्ग ना.
 डोरी रिप्मा ना.; रिबा ना.
 डोरी गाँसु चोक्मा क्रि.
 डोरी बाँधु रिप्मा रेक्मा क्रि. प.
 डोरीले बाँधु रिबाडा रेक्मा क्रि. प.
 ड्यामड्याम लुम्लुम् ना.

ढ

ढकनी उछुप्पना ना.

ढकमक्क भोङ्गेट् क्रि.वि.; भोङ्गेट्
 क्रि.वि.

ढल्किनु किम्मा क्रि.; हेम्मा क्रि.
 ढल्किने काकाक् ना.
 ढल्केको गेङ्ना क्रि.वि.
 ढल्लु आङ्मा क्रि.
 ढाँचा पारा क्रि.वि.; पाराक् क्रि.वि.
 ढाक्नु गुम्बालिङ् टेप्मा क्रि. प.
 ढाड एकचिरि ना.; एकचुरिक् ना.;
 ओएङ्स्वा ना.; येक्चिरिक् ना.;
 येक्चुरिक् ना.
 ढाड अडचाउनु एकचिरि किम्मा क्रि. प.
 ढाड पछाडि एङ्स्वाफुट् क्रि.वि.
 ढाडिनु ठोम्मा क्रि.
 ढाल्लु टाङ्मा क्रि.
 ढिँडो यापूमिछो ना.
 ढिँडो ओराल्लु काङ्मा क्रि.
 ढिकी च्याऊँ राङ्गाङ्बा ना.
 ढिको ओडोल्लो ना.
 ढिलो योक्योक् क्रि.वि.; सुलेबेले वि.
 ढिलो गर्नु सुलेबेले चोक्मा क्रि. प.
 ढुकुटी ढुङ्गुरिमा ना.
 ढुक्नु सुक्मा क्रि.
 ढुङ्गा लिङ्गेत्वा ना.
 ढुङ्गा लुङ् ना.; लुङ्गेवा ना.; लुङ्गेत्वा
 ना.
 ढुङ्गा खानी लुङ्गेत्वा ओहेक्टाङ् वि.
 ढुङ्गा छान्नु लुङ् टोङ्सा हेम्मा क्रि. प.

ढुङ्गा मिलाउँदै
 ढुङ्गा मुढा सिङ्गुलुङ् ना.
 ढुङ्गाको काम गर्ने लुङ् काटोङ्बा ना.
 ढुङ्गाले हान्नु लिङ्गेत्वाडा लेप्मा क्रि.
 प.
 ढुङ्ग्री ढुङ्गि ना.; ढोङ्गि ना.; धोङ्गि
 ना.
 ढुङ्ग्री मिखोरोम् ना.; सोथे ना.
 ढुङ्ग्री बाँस माक्फा ना.
 ढुटचाउनु फुम्मा क्रि.
 ढुसी उसुकुटुरुम्बा ना.; उसुटुम्बुरुत्वा ना.;
 ओरोगिबा ना.; सुकटुरुङ्बा ना.
 ढुसी पर्नु सुक्मा क्रि.
 ढेडु टाउँबा ना.
 ढोका ढुवारिक् ना.; ढुवारिक् ना.
 ढोग राम् राम् ना.; स्या ना.
 ढोग गर्नु स्या चोक्मा क्रि.वि.
 ढोग्नु स्या मेप्मा क्रि. प.; स्यामेट्मा क्रि.
 ढोल क्या ना.; क्यासिङ् ना.;
 च्याङ्गुरुङ्बा ना.; च्याङ्गुङ्बा ना.;
 च्याङ्गुबुरुङ्बा ना.
 ढोल नाच केरखा ना.; खाल्सालि ना.;
 चागुरिमा ना.; चाघुरिमा ना.; टेन्कोप्मा
 ना.
 ढ्याप्प चिछुप् वि.
 ढ्याप्प बस्नु ढोक् ना.

त

त गो निपा.; टे निपा.
 तँ खान् सर्व.

तताउनु मोक्मा क्रि.

तत्काल एलालोक् क्रि.वि.; छोप्पोलोक्
वि.; लोप्पोड् क्रि.वि.

तनक्क तन्किनु पिनिक्ठोट् साप्पा क्रि.
प.

तनक्क हुनु पिनिक्ठोट् लिमा क्रि. प.

तन्काउनु टानिक् साप्पा क्रि. प.; दुन्
साप्पा क्रि. प.; पिनिक्ठोट् साप्पा क्रि.
प.; फिमा क्रि.; साप्पा क्रि.

तन्किएको सोट् ना.

तन्किनु पिनिक्ठोट् लिमा क्रि. प.

तन्किने टानिक् ना.

तन्नेरी ठाड्बेन् ना.

तप तप भर्नु छोप् छोप् ठामा क्रि. प.

तपाई खान् सर्व.

तमाखु भुसा ना.

तमोर खोला टाड्बा ना.

तयार टेहार ना.

तयार गर्नु चोग्मा क्रि.

तयार नहुनु टेहारमिलिमा क्रि.

तर

तरकारी ओमाक् ना.; ओर्सि ना.

तरल मोह्वा ना.; वाछेक् वि.

तरल पदार्थ उमोह्वा ना.; वाछेक् छेक्
क्रि.वि.

तरवार चेप्सा ना.

तराई टेम्बे ना.

तरिका पारा क्रि.वि.

तरुण ठाड्बेन् ना.

तरुनी कायाप्पा ना.; कायेप्पा ना.

तरुल खे ना.

तर्कनु हिम्मा क्रि.

तर्काउनु

तर्फ -लेड्

तर्सनु योक्मा सिमा क्रि. प.

तर्साउनु योक्मा सेप्पा क्रि. प.

तर्साउने टोम्माचिगा ना.

तर्सिनु चाम्मा क्रि.; योक्मा क्रि.; योक्मा
सिमा क्रि. प.

तर्सिन्छ योक्युसिना क्रि.

तर्सेर भागनु चाम्माप्पा क्रि.

तल उछिक् ना. यो.; यो ना. यो.; योना
ना. यो.; योम्बो ना. यो.; योम्भो ना.;
योयोम्बो ना.

तल जानु यो खाप्पा क्रि. प.

तल भर्न नसक्नु युमा मिहिमा क्रि. प.

तल भर्नु योम्बो ठामा क्रि. प.

तल तल भर्नु युमायुमा क्रि.

तल लागु युमायुमा क्रि.

तल सार्नु योम्बो सोम्मा क्रि. प.

तल हिँड युयाहाक् क्रि.

तलतिर नायोम्बो क्रि.वि.; योम्बोलेड् ना.;
योम्भोलेड् ना.

तलब निमेक् ना.; निम्याक् ना.

तलबाट जानु योलाम्मा खाप्पा क्रि. प.

तला टाला ना.

तल्लो योम्बोना ना.

तल्लो तला योम्बोना टाला वि.

तल्लो पट्टी योम्भोलेड् ना.

तल्लो भाग योना भागा वि.

तस्कर माक्ना धान्दा वि.

तह तह ओहेम् ना.
 तह लगाउनु कोङ्मा क्रि.
 ताँती टिरिम् क्रि.वि.
 ताकेर हान्नु टोङ्माउङ् आप्मा क्रि. प.
 ताक्नु टोङ्मा क्रि.
 तागत बोल ना.
 तागत नपुग्नु सोक्मा लुन्डुन्ना क्रि. प.
 ताछ्नु लाउनु छाक्मेप्मा क्रि.
 ताछ्नु छाक्मा क्रि.
 तातिनु कोमा क्रि.
 तातो कोना वि.; कोमा वि.; चरेप् वि.
 तान आक्ठाक् ना.
 तान लगाउनु केमा क्रि.
 ताने बोडी केडुमेट् ना.
 तानेर लाने आसाट्ना वि.
 तानेर लैजानु साप्माप्मा क्रि.
 तान्दिन साङ्निङ्ना क्रि.
 तान्नु साट्मा क्रि.; साप्मा क्रि.
 ताप्नु हुङ्मा क्रि.
 तामाको बाटा पैनि ना.
 तामाङ् सार्वा काफोङ् ना.
 तामाङ् सारुवा काफोङ् ना.
 तारा चोक्चिङ्गे ना.; चोक्चिङ्गेट् ना.
 तार्नु खोक्मा क्रि.
 तालबद्ध गीत हाइयारि ना.
 तालिका टालिका ना.
 तालिम दिनु हुसिक्मा क्रि.
 तालु खाम्डाक् ना.; खाम्दाक् ना.;
 टेप्टेप्पा ना.; होम्मेप्पा ना.

तिघ्ना फिला ना.; सेल्बुक् ना.
 तितरबितर छेल्लेबेल्ले वि.
 तितौरा टिटौरा ना.
 तिनी हिट्ना सर्व.
 तिनीहरू हिट्नागा सर्व.
 तिनीहरू (दुई) हिट्नागाचि सर्व.
 तिमी खान् सर्व.
 तिमीहरू खानि सर्व.
 तिम्नो खान्नाना सर्व.
 तिर -लेङ्; फेरा क्रि.वि.
 तिरमिराउनु रिम्मिक् वाम्मिक् अ.मू.
 तिरस्कार गर्नु एङ्फुट्मा क्रि.
 तिर्खा वेप्मा ना.
 तिर्खा लाग्नु वेप्मा काप्मा क्रि. प.
 तिर्खाउनु वेप्मा काङ्मा क्रि. प.; वेप्मा
 सिमा क्रि. प.
 तिर्नु हुङ्मा क्रि.
 तिल आवेप्मा ना.
 तिल कोठी मुक्किङ्वासिट् ना.;
 मुक्किङ्वासिट् ना.
 तिलके फुल होरोबुङ् ना.
 तिस्किलो छोप्छिला ना.
 तिहुन ओमाक् ना.
 तीखो छोप् वि.; छोप्छिला ना.;
 छोप्छोप्ना वि.
 तीखो हुनु छोप् लिमा क्रि. प.
 तीतेपाती ओक्कोडोना ना.; सार्डोरे ना.
 तीतो खिक्ना वि.; ठिङ्गेन् वि.
 तीतो हुनु खिक्मा क्रि.
 तीन सुम्बोक् *num*

तीन जना सुम्बाङ् *num*
 तीन दिनअधि आगोङ्बु *क्रि.वि.*
 तीन पल्ट सुम्बोक् खेप् *क्रि.वि.*
 तीन वटा सुम्बोक्ना *num*
 तीन सय
 तीब्र एलाएला *क्रि.वि.*
 तीब्र गति टुकलोक् *वि.*
 तीर वाण सारकुबाङ् *ना.*
 तीव्र गतिमा दौडनु टुकलोक् पिम्मा *क्रि.*
 प.
 तीस सुम्बोक्मेक् *num*
 तुन बाँध्नु टुनारेहेक्मा *क्रि.*
 तुफान फुरकिमाङ् *ना.*
 तुरुन्तै एलालोक् *क्रि.वि.;* भवाट्टै
क्रि.वि.
 तुलना गर्नु टोङ्मा *क्रि.*
 तेज पात पाट्राङ्स् *ना.*
 तेजिलो आँखा किरिकिरिना मिक् *ना.*
 तेसाँ पेमा *क्रि.वि.;* पेमाडान् *क्रि.वि.*
 तेल क्या *ना.;* भुट्नु *ना.*
 तेल पेल्लु युमा *क्रि.*
 तेल लगाउनु क्यावाप्मा *क्रि.*
 तेह ठिसुम्बोक् *num*
 तोक्मा दिनु टोक्चेपिमा *क्रि.*
 तोङ्बा
 तोङ्नु होप्मा *क्रि.*
 तोरी तोरि *ना.*
 तौलनु ठाङ्मा *क्रि.*
 त्यता यानि *क्रि.वि.*
 त्यति योटेप्मा *क्रि.वि.*

त्यति कै खेडोक् *क्रि.वि.;* खेरोक्
क्रि.वि.; खेरोक्ना *क्रि.वि.;* खेरोलोक्
क्रि.वि.
 त्यति खेर हिट्नाबेला *क्रि.वि.*
 त्यतिकैको खेडोक्ना *क्रि.वि.*
 त्यतैतिर हिट्नालेङ्लोक् *क्रि.वि.*
 त्यत्ति याटेप्मा *क्रि.वि.;* हिटेप्मा *क्रि.वि.*
 त्यत्रो याट्टेयुना *क्रि.वि.;* हिटोना *क्रि.वि.;*
 हिट्टेयुना *क्रि.वि.*
 त्यत्रो योट्टेउना *क्रि.वि.*
 त्यस हिट्ना *सर्व.*
 त्यस पछि हिट्नुङ्नाम् *संयो.*
 त्यस बेला हिट्नाबेला *क्रि.वि.*
 त्यसकारण हिट्नुङ्ङा *संयो.*
 त्यसपछि हिट्नुङ्ना *क्रि.वि.*
 त्यसपछि हिट्नाउङ्ना *संयो.;* हिट्नुङ्
संयो.; हिट्नुङ्ङा *संयो.*
 त्यसमा हिट्नि *क्रि.वि.*
 त्यसरी हिट्नाडे *क्रि.वि.*
 त्यसरी हिट्डेउङ् *क्रि.वि.*
 त्यसै खेडोक् *क्रि.वि.*
 त्यसै खेरोक् *क्रि.वि.;* खेरोक्डोक् *क्रि.वि.*
 त्यसै उडाउनु खेरोक् लेप्मा *क्रि. प.*
 त्यसै बरालिनु खेरोक्डोक् वामाजामा *क्रि.*
 प.
 त्यस्तै हिङ्डेना *सर्व.*
 त्यस्तै हो उयाक्चिक् *वि.;* उयाक्छिक्
वि.
 त्यस्तो गाङ्डेना *वि.;* याडेना *क्रि.वि.;*
 हिङ्डेना *सर्व.;* हिङ्नाडे *क्रि.वि.*

त्यस्तो हिट्डे सर्व.; हिट्डे क्रि.वि.
 त्यहाँ यानि क्रि.वि.
 त्यहाँ हिट्नि सर्व.
 त्यही हिट्नि क्रि.वि.; हिट्निरोक् क्रि.वि.
 त्यही त हिट्नाउक्टे क्रि.वि.
 त्यही नेरा हिट्नासोरि क्रि.वि.
 त्यही नै हिट्नासोरि क्रि.वि.; हिट्निलोक्
 ना.

त्यही समयमा हिट्नाबेलाडोक् क्रि.वि.;
 हिट्नाबेलारोक् क्रि.वि.;
 हिट्नाबेलालोक् क्रि.वि.
 त्यही स्थानमा हिट्निलोक् क्रि.वि.
 त्यागनु नामा क्रि.
 त्यो याना सर्व.; याम्बाना क्रि.वि.; हिट्ना
 सर्व.; हिट्ना सर्व.
 त्यो नै हिट्नालोक् सर्व.
 त्रुटि रहित मिबान् ना.

थ

थकाइ लाग्नु पोप्मा क्रि.; राक्मा क्रि.
 थकाल लुकसुकमा ना.
 थकित सोलेबेले ना.
 थकौलि घोलेङ् ना.
 थन्काउनु युङ्मा क्रि.
 थर छोङ् ना.
 थरथर काम्नु पिलिम्पिलिम् योग्मा
 क्रि.वि.
 थरथराहट खाम्डाराङ् ना.
 थरी छोङ्बा ना.; छोङ्मा ना.
 थर्किनु योक्मा क्रि.
 थलो पर्नु इम्मायाक्मा क्रि.
 थाक् ओखाप् ना.; ओचाङ् ना.; ओरोम्
 ना.
 थाक्नु पोप्मा क्रि.; राक्मा क्रि.
 थाङ्ग्रो ठाङ्ग्रा ना.
 थाङ्ना बेलेऱ्वा ना.; सिम्बेलेऱ्वा ना.
 थाप टाक्टु क्रि.
 थाप्नु टाक्मा क्रि.
 थाप्ने टाक्माना ना.

थामिनु टाक्मा क्रि.
 थाम्थमाउनु खेमाटोमा लाप्मा क्रि. प.
 थाल ठालि ना.; थालि ना.
 थालनी उटुम् ना.; टोक्वालाङ् ना.;
 टोऱ्वालाङ् ना.
 थालनी गर्नु उटुम् ओङ्मा क्रि. प.
 थाहा ठाहा ना.
 थाहा दिनु ठापिमा क्रि.
 थाहा नपाउनु ठामिटोक्मा क्रि.
 थाहा नहुनु ठामिटोक्मा क्रि.
 थाहा पाउनु ठाटोक्मा क्रि.; ठाहा टोक्मा
 क्रि. प.
 थाहा हुनु ठालिमा क्रि.
 थिचिदिनु निप्पाडिमा क्रि.; निप्पाडेमा
 क्रि.; निप्पाबिमा क्रि.
 थिचोमिचो गर्नु मेप्पा सेप्पा क्रि. प.
 थिचु निप्पा क्रि.; फेङ्मा क्रि.
 थुँगे फुल भोम्भोम्ला ना.
 थुइय्य इनाबा वि.बो.; इनामा वि.बो.
 थुक ट्या ना.

थुक निल्लु ट्या खोम्मा क्रि. प.
 थुक्नु ठोक्मा क्रि.; ठोग्मा क्रि.; ट्या
 ठोक्मा क्रि. प.
 थुचुक्क भेट्टोक् क्रि.वि.
 थुतथात पुसुप् वासुप् अ.मू.
 थुना
 थुनी भित्रको सामान टुकि ना.
 थुन्न लगाउनु छाक्मेप्मा क्रि.
 थुन्नु छाक्मा क्रि.; छाग्मा क्रि.; छुप्मा
 क्रि.; हुमा क्रि.
 थुन्ने मान्छे काछाक्पा ना.
 थुन्से याङ्डोङ् ना.; याङ्ढोङ् ना.;
 याङ्धोङ् क्रि.वि.
 थुपार्नु फुङ्मा क्रि.
 थुप्रनु फुङ्जोम् ना.
 थुप्रिनु फुङ्जोम् ना.
 थुप्रै बोना वि.
 थुप्रो ओठाक् ना.; जोम् जोम् क्रि.वि.;
 फुङ्जोम् ना.; सिङ् ओठाक् ना.;
 हाक्याक् ना.

थुप्रो बनाउनु याप्मा चोक्मा क्रि. प.
 थुप्रो लगाउनु जोम् ठेम्मा क्रि. प.
 थुप्रो हुनु फुङ्जोम् लिमा क्रि. प.
 थैली चाम्सुक्मा ना.; चाम्सुप्मा ना.; जाबे
 ना.
 थोत्रो चाबेलेक्वा ना.; मोडाना वि.;
 यामाना ना.
 थोपा ठेपोङ् ना.
 थोपा खस्नु ठेपोङ्ठामा क्रि. प.
 थोरै खाटिप्मा क्रि.वि.; खाट्ठिप्मा
 क्रि.वि.; चिपा क्रि.वि.; चिपाएगा
 क्रि.वि.; चिपाएना क्रि.वि.; चिपाना
 क्रि.वि.; चिप् चिप् क्रि.वि.; नाट्ठिप्मा
 क्रि.वि.
 थोरै थोरै
 थोरै परिणाम खाट्ठिप्माना वि.
 थोरै समय छुट्लुप् क्रि.वि.
 थोरै हुनु खाट्ठिप्मा लिमा क्रि. प.
 थ्याच्च पेटोक् ना.; भेट्टोक् क्रि.वि.
 थ्याच्च बस्नु पेटोक् युङ्मा क्रि. प.;
 भेट्टोक् युङ्मा क्रि. प.

द

दक्षिण डाक्छिन् ना.; पारधान वि.
 दगुर्नु पिम्मा क्रि.; लोङ्मा क्रि.
 दङ्ग मोक्खाक् वि.
 दतिवन मिटाक्मा ना.
 दप्काउनु पाट्मा क्रि.
 दबाइनु निब्मायाक्मा क्रि.
 दबाई बनाउने सिदाकाचोक् ना.

दबाउनु निप्मा क्रि.; निप्माडिमा क्रि.;
 निप्माडेमा क्रि.
 दमन गर्नु मेप्मा सेप्मा क्रि. प.
 दमाई काटेम्बा ना.; काफुबा ना.
 दमाहा नागरा ना.
 दया गर्नु लुक्माटुक्मा क्रि. प.
 दरबार हाङ्पाङ् ना.
 दराज आप्फा ना.

दरी डारका ना.
 दर्शक कापुबाचि ना.; याङ्कापु ना.
 दर्सिन ढुङ्गा छेलिङ्मेट ना.; छेलुङ्मेट ना.
 दलदल डुलुलु ना.; भोसोक् क्रि.वि.; सिम्सार ना.
 दलित जाती काटुप्बा ना.
 दलिन घरालो ना.; योरोङ्बा ना.
 दल्लु नान्मा क्रि.; नेक्मा क्रि.
 दश ठिमेक् *num*
 दश सय ठिक्मुक् *num*
 दशा गारा ना.
 दशा आउनु गारा टामा क्रि. प.
 दशा काटनु गारा खोक्मा क्रि. प.
 दह टिम्योङ् ना.
 दही पाखाले ना.
 दहो काकार्याक् ना.; ठोट ना.; ठोठोरोठोट वि.
 दहो बनाउनु ठोट चोक्मा क्रि. प.
 दहो समाल्नु ठोटलाप्मा क्रि.
 दाँज्नु टोङ्मा क्रि.
 दाँत केङ् ना.
 दाँत किटाउनु केङ्चान्मा क्रि.
 दाँत कुँडिनु यामा क्रि.
 दाँत भर्नु केङ् रोमा क्रि. प.
 दाँत दुस्नु केङ्टुक्मा क्रि.
 दाँत फोहार हुनु केङ्गोम्मा क्रि.
 दाँत फोहार हुनु केङ्फुवार लिमा क्रि. प.
 दाँत बाँध्नु यासि खिम्मा क्रि. प.

दाँत माभ्नु केङ् रान्मा क्रि. प.; केङ् राम्मा क्रि. प.
 दाँत सङ्नु केङ्गोम्मा क्रि.
 दाँतको काई केङ्जिबा ना.
 दाँतको फोहार केङ्जिबा ना.
 दाउरा सिङ् ना.
 दाउरा काटनु सिङ्एक्मा क्रि.
 दाउरा काटने सिङ्काचेप् ना.
 दाउराको थाक सिङ् ओठाक् ना.
 दाउराको भार सिङ्भारि ना.
 दाग ओखायुप्, ना.; ओखायोप् ना.; टाटा ना.; डुप्चा ना.; सालेम् ना.
 दाजु आम्बु ना.; आम्भु ना.; भुम्भु ना.
 दाजुभाइ उम्भुउन्भा ना.
 दादुरा फोसोरोके ना.; फोसोके ना.
 दान दिने मानिस कापिबा ना.
 दाना उलुवाट ना.; ओडाना ना.; ओपोकोरोक् ना.
 दानी कापिबा ना.
 दाप उसुप् ना.
 दाबिलो मालिघेरिक् ना.; मालेघेरिक् ना.
 दायाँ छुप्टाङ् ना.
 दारा केङ्जुरेक् ना.
 दारेर खानु रोम्मा क्रि.
 दाहिने छुप्टाङ्गे ना.
 दिउँसो लेन्ना क्रि.वि.; लेम्बा ना.
 दिक्दार स्वा युमा वि.
 दिक्दार लाग्नु पुजिक्पुजिक् लोमा क्रि. प.

दिदी आना ना.; आनो ना.; उना ना.;
नाना ना.

दिन लेन् ना.; लेम्बा ना.

दिन भरी लेन् टेप् क्रि.वि.; लेन्भोरि
क्रि.वि.

दिन र रात लेन्सेन् वि.

दिनरात लेन्सेन् ना.

दिनु पिमा क्रि.

दिमाग ठोना ना.

दिमाग खुस्किनु छोम्मा क्रि.

दिमाग खुस्केको ओनाऱ्वाजिक् वान्डाना
क्रि.वि.

दिमागी

दियालो ओछ्छामि ना.; ओट्यामि ना.

दियो डेउ ना.

दिशा -लेङ्

दिशा गर्नु भाराटिमा क्रि.

दिसा हि ना.

दिसा गर्नु एमा क्रि.; हिएमा क्रि.

दीर्घ कालीन हान्डेङ्सोम् क्रि.वि.

दुःख याङ्छामा ना.

दुःख पाउनु याङ्छामा टुप्पा क्रि. प.

दुःख पाएको याङ्छाडाना क्रि.वि.

दुःखी मन सानिङ्ग्वा ना.

दुःखी हुने आछायुक् ना.

दुइ वटा इप्पोक् *num*

दुई इप्पोक् *num*; इप्पोक् *num*

दुई चोटि इप्पोक् खेप् क्रि.वि.

दुई जना इप्पाङ् *num*

दुई तले इप्टाला *num*

दुई पटक इप्पोक्खेप् *num*

दुई पलट इप्पोक् खेप् *num*; इप्पोक् फेरा
num; इप्पोक्फेरा *num*

दुई वटा इप्पोक्ना *num*

दुई सय इप्पोक्मेक्मेक् *num*

दुई हजार इप्पोक्मुक् *num*

दुखि चित्त सानिङ्ग्वा ना.

दुख्न छोङ्नु टुकमा नामा क्रि. प.

दुख्नु टुकमा क्रि.

दुधेरो ढोङ्गोरो ना.

दुब्लो घेङ्सिङ् वि.; भेम्लेङ् वि.;
भेम्लेङ्ना वि.

दुब्लो मान्छे घेङ्सिङ्ना याप्मि वि.

दुम्सी कासामा ना.

दुरुस्त गोकलोक् वि.; घोकलोक् वि.

दुर्बल घेङ्सिङ्ना वि.

दुलही टालिमाङ् ना.

दुलाहा टालिबाङ् ना.

दुलो उपुट् ना.; ओहोङ् ना.; ओहोङ्
ना.; पोहोङ् ना.

दुलो (च्यातिएको) भ्वाङ् ना.

दुलो छेङ्ने काफापबा ना.

दुवै इप्पाङ् *num*; इप्पाङ्लोक् *num*

दूध नुनु ना.

दूर लाप्पाङ् ना.

दृश्य ठेप्पा ना.

देउता यालो ना.

देउता आउनु यालुङ्काङ्मा क्रि.

देउता उठाउनु माङ्लाङ् फोकमा क्रि.

देउता घर माङ्ठाना ना.

देउता सम्भिनु साम्माङ् मिप्पा क्रि. प.

देउतालाई रिभाउनु साम्माङ् याहट्मा
क्रि. प.

देउले च्याउ मिन्ड्वाट्मुङ् ना.

देखा पर्नु निमा क्रि.

देखाउ पुमेट्टाङ् क्रि.

देखाउनु निमेट्टा क्रि.; निमेप्पा क्रि.;
पुमामेप्पा क्रि.; पुमेट्टा क्रि.; पुमेप्पा
क्रि.

देखाउने व्यक्ति कापुमेट्टा ना.

देखि -उङ् पर.; -नुङ् पर.; -नुङ्डा पर.;
-लाम् पर.; -लाम्मा पर.

देखिनु ठेट्टा क्रि.; ठेप्पा क्रि.; निमा क्रि.

देखिरहनु निमायाक्मा क्रि.

देख्नु निमा क्रि.; माग्मा क्रि.

देख्ने मानिस कानिबा ना.

देब्रे फेङ्साङ् ना.

देवता माङ् ना.; साम्माङ् ना.

देवर मोटेङ्बा ना.

दोब्याउने एकमाना वि.

दोमन डोमोसे वि.

दोष फाट्टुर् ना.

दोष लाउनु फाट्टुर् लाप्पा क्रि. प.

दोस्रो अक्षर ख ना.

दोहोरी जुवारि ना.

दोहोरो जुवारि ना.

दोहोर्याउनु नोकमा क्रि.

दौड खेल हारिगुट्टे ना.

दौडनु पिन्मा क्रि.

दौडिनु पिम्मा क्रि.

दौडिहाल्नु पिन्डालेट्टा क्रि.; पिम्मालेप्पा
क्रि.

ध

धकेलिदिनु टोकमाडिमा क्रि.

धकेल्नु इन्मा क्रि.; इम्मा क्रि.;
टोकमाडिमा क्रि.; टोकमाडेमा क्रि.

धक्का दिनु टोकमाढामा क्रि. प.; वान्मा
क्रि.

धत् ठेट् वि.बो.

धन सम्पति माक्फेन्सुबेन् ना.

धन सम्पत्ति माक्फेन्सुबेन् ना.

धनसार चालिक् पुलिक् युङ्माडाङ् ना.;
चालिङ्पुलिङ् युङ्माडाङ् ना.; याक्सा
ना.

धनी डाङ्बा ना.

धनी हुनु ठुम्लोक् लिमा क्रि. प.

धनुष सिङ्गुलेलि ना.

धनुष बाण सार्कुबाङ् ना.

धन्यवाद पोइपोइ ना.

धन्यवाद जाएजाए लिसा क्रि.वि.

धपाइ दिनु रिक्माडेमा क्रि.

धपाउनु रिक्माडिमा क्रि.; वाक्मा क्रि.

धमिरा सिना ना.

धमिलो सोडोक्टोक् वि.

धम्की दिनु किट्टेम्मा क्रि.

धयैरो बाङ्गवारि ना.

धराप छोन्छोन् ना.; होक्टाप् ना.

धर्ती माता युकुम्टेन्लाङ् ना.; युक्कुम्
 टेल्लाङ् ना.; राडापिर्था ना.
 धर्म पुत्र मिटोकमा छा ना.
 धर्सो धार्को ना.
 धागो साकि ना.
 धागो काट्नु साकि नुम्मा क्रि. प.
 धागो छुट्याउनु साकि सेम्मा क्रि. प.
 धान ओयाहोर्वा ना.; चामा ना.
 धान कुट्नु लेम्मा क्रि.; होक्मा क्रि.
 धान चुट्नु लेम्मा क्रि.
 धान जम्मा गर्नु चामा छुम्मा क्रि. प.
 धानको चामल ओसेरा ना.
 धानको भात फुर्वाचामा ना.
 धानचमरा ओजाङ्गारा ना.; माके फुङ्
 ना.
 धामी जानापा ना.; जानाबा ना.;
 फाफुकाचोक् ना.; याबा ना.
 धार ओधारा ना.
 धार लगाउनु ओधारा होप्मा क्रि. प.;
 याम्मा क्रि.
 धारा वाहोङ् ना.
 धारिलो यान्ना वि.; यान्लोक् वि.
 धारिलो नहुनु मियान्ना क्रि.
 धारिलो हुनु यान्लोक् लिमा क्रि. प.;
 याम्मा क्रि.
 धिक्कार इनाबा वि.बो.; इनामा वि.बो.
 धीरता आङ्माना ना.
 धुनीयाँ आप्मालिक् ना.
 धुनु वासिमा क्रि.; होप्मा क्रि.
 धुप घुपा ना.

धुपौरै बागौरै ना.
 धुलो उबुसुर्वा ना.
 धुलो पार्नु योप्मा क्रि.
 धुलोपिटो पिच्चिक् वि.; पेच्चोक् वि.
 धुल्याउनु फुम्मा क्रि.
 धुवाँ मिखुमा ना.; मिखुमाङ् ना.
 धुवाँ निस्कनु मिखुमा होन्मा क्रि. प.
 धुवाँ लगाउनु मिखुमा मेप्मा क्रि.
 धुसुरे फाङ्गुटि ना.; साप्सिबुङ् ना.;
 साब्सिबुङ् ना.
 धुसुरे रङ्ग सोघोरनि वि.
 धूर्त छेडाना ना.
 धूलै धूलो खाम्णखाम् ना.
 धेरै जोम् क्रि.वि.; जोम्ना क्रि.वि.; बो
 क्रि.वि.; बोगा वि.; बोना वि.; याप्मा
 वि.; याप्माना वि.
 धेरै कलिलो लेम्लेम्ना वि.
 धेरै गर्नु याप्मा चोकमा क्रि. प.
 धेरै पछि याप्माडा क्रि.वि.
 धेरै पल्ट जोम् खेप् क्रि.वि.; याप्मा खेप्
 क्रि.वि.
 धेरै बोल्ने याप्मा चेक्ना क्रि.वि.
 धेरै मात्रामा जोम् जोम् क्रि.वि.
 धेरै रातो फा:ना वि.
 धेरै हाँस्नु याप्मा रेप्मा क्रि. प.
 धैर्य आङ्माना ना.
 धोती भाट्वाट् ना.
 धोबी चरा मालिनि ना.
 ध्यान ख्याल वि.

ध्यान केन्द्रित गर्नु निङ्गवा चोकमा क्रि.

प.

ध्यान दिनु ख्याल चोकमा क्रि. प.;

निङ्गवा पिमा क्रि. प.

ध्यान नदिनु निङ्गवा मिचोकमा क्रि. प.

धवाँसो मिराङ् ना.

न

न उठ फोगुन् क्रि.

न उभिनु मियेप्मा क्रि.

न उसिन्नु वारोङ्गुन् क्रि.

न ओछ्याउ ठिसुन् क्रि.

न ओढ हुम्सुन् ना.

न करा राट्नेन् ना.

न काट् चेप्टुन् क्रि.; हेगुन् क्रि.

न किनु मिहेप्मा क्रि.

न किन्नु इनुन् क्रि.; मिङ्गमा क्रि.

न कुट लेम्सुन् ना.

न केलाउनु चेङ्गुन् क्रि.

न कोर खिक्टुन् क्रि.

न खानु मिचामा क्रि.

न खोल ओङ्गुन् क्रि.

न गर चोग्नेन् क्रि.

न गोड साक्टुन् ना.

न गोङ् पुन्डुन् क्रि.

न चल् सोङ्नेन् ना.

न चल्लु मिसोङ्मा क्रि.

न चाख ठोट्टुन् क्रि.

न चिमोट् छेक्टुन् क्रि.

न च्यात सेङ्गुन् क्रि.

न छिर्नु लिक्निना ना.

न छेक् हाम्डुन् क्रि.

न भुन्ड खेङ्गुन् क्रि.

न डुल्लु मिचामा क्रि.

न थप टाक्टुन् क्रि.

न थुन छुप्टुन् क्रि.

न देखा छोक्टुन् क्रि.

न दौडि पिन्नेन् क्रि.

न नाच लाहवानेन् ना.

न निल खोमुन् क्रि.

न पका ठुक्टुन् क्रि.

न पखाल वासिङ्गुन् ना.

न पस्नु लिक्निना क्रि.

न पाउनु मिटोकमा क्रि.

न पिँधु रुट्निङ्गना क्रि.

न पिउनु होप्टुन् क्रि.

न पिन रुट्टुन् ना.

न फुक मुट्टुन् क्रि.

न बस युङ्नेन् क्रि.

न बाँड् हान्डुन् ना.

न बार्नु हाम्डुन् क्रि.

न बाल हाट्टुन् ना.

न बेच् छोङ्गुन् क्रि.

न बोक्नु खुनिङ्गना क्रि.; मिखुमा क्रि.

न बोल चेक्नेन् क्रि.; छेम्डुन् क्रि.

न बोल्लु मिचेकमा क्रि.

न भइ मिलिए क्रि.
 न भन माट्टुन् क्रि.
 न भर इप्टुन् क्रि.
 न माभ्र रान्डुन् ना.
 न मार सेडुन् क्रि.
 न राख युइसुन् क्रि.
 न रोप लेट्टुन् ना.
 न लग वाडुन् ना.
 न लग्नु खाट्टुन् क्रि.
 न लिनु मिलाड्मा क्रि.
 न लिप लेइडुन् ना.
 न लेख छेप्टुन् क्रि.
 न सक लाट्टुन् ना.
 न समात लाबुन् क्रि.
 न सम्भनु मिमिप्मा क्रि.
 न सुत इम्नेन् क्रि.
 न सुन् खेम्सुन् क्रि.
 न सुन्नु खेम्निङ्ना क्रि.
 न हाँसुन् रेट्निना क्रि.
 न हेर पुयुन् क्रि.
 नअल्भिएको पाप्निगेट्निना क्रि.वि.
 नआँटुन् मिवाड्मा ना.
 नकुद पिन्नेन् क्रि.
 नक्कल योऱ्वा ना.
 नक्कल गर्नु योऱ्वा हिमा क्रि. प.; योऱ्वा हिमा क्रि. प.; योऱ्वा हिम्मा ना.
 नखप्नु मिचाट्मा क्रि.
 नखा चोन् क्रि.
 नखाइ मिचाए क्रि.

नखाने मानिस काचानिबा ना.
 नगरी छोड्नु मिचोकए नामा क्रि. प.
 नगरी नहुने मिचोकए लिनना ना.
 नगरौँ चोक्निम्चा क्रि.
 नगर्नु मिचोकमा क्रि.; मिचोग्मा क्रि.
 नड छोकमासिक् ना.
 नङ्ग्रा उछुक् ना.; छुप् ना.
 नङ्ग्रे कोदो लुरि ना.
 नचम्किने ओम्निना वि.
 नचलि मिसोङ्ए क्रि.
 नचल्लु
 नचिन्नु मिसेन् मिनिमा क्रि.
 नचेप फिप्टुन् ना.
 नछर छिन्डुन् क्रि.
 नछानिएको जाँड उपाप्मा ना.
 नछोड्नु मिलेट्मा क्रि.
 नछोप्नु मिटेप्मा क्रि.
 नजर पर्नु मिक् ठामा क्रि. प.
 नजाउ खाङ्नेन् क्रि.
 नजानु मिखाट्मा क्रि.; मिखाड्मा क्रि.; मिखाप्मा क्रि.
 नजान्नु निनिङ्ना क्रि.; मिनिमा क्रि.
 नजान्ने कानिनिबा ना.
 नजिक नाहिटाङ् क्रि.वि.; नेट्टाङ् क्रि.वि.; नेहिटाङ् क्रि.वि.; नेहिटाङ्ना क्रि.वि.; नेहेटाङ् क्रि.वि.
 नजिक हुनु नाहिटाङ् लिमा क्रि. प.
 नटाँस खेप्टुन् क्रि.
 नटिक्नु मिचाट्मा क्रि.
 नटिक्ने चाट्निना वि.

नटिप्नु मिकोप्मा क्रि.
 नटेक्नु मियेप्मा क्रि.
 नढुक सुक्दुन् ना.
 नदि होङ् ना.
 नदिनु मिपिमा क्रि.
 नदी तर्नु होङ् खोकमा क्रि. प.
 नदेखिनु मिठेप्मा क्रि.; मिनिमा क्रि.
 नदेखिने निनिम्मा वि.
 नदेखिने गरी छोपिनु गुम्बालिङ् टेप्मा क्रि.
 प.
 नदेख्नु निनिङ्ना क्रि.; मिनिमा क्रि.
 नदेख्ने कानिनिबा ना.
 नधु होप्टुन् क्रि.
 नन्द मोटेङ्मा ना.
 नपत्याउँदा बोल्ने उहुँ क्रि.वि.
 नपन्छचाउनु कोङ्निङ्ना क्रि.
 नपुगनु खाट्टिप्मा लिमा क्रि. प.; मियुमा
 क्रि.; युनिगेट्निना क्रि.; युमा मिहिमा
 क्रि. प.
 नफर्कनु मिनोकमा क्रि.
 नफर्किनु नोकनेन् क्रि.; मिनोकमा क्रि.
 नबाँच्नु मिहिङ्मा क्रि.
 नबाँडुनु मिहाम्मा क्रि.
 नबार्नु
 नबाल्नु मिहाट्मा क्रि.
 नबिप्रिनु माहामाना क्रि.
 नबोक् खुयुन् क्रि.; याडुन् क्रि.
 नबोलि मिचेक् क्रि.; मिचेक्डे क्रि.;
 मिचेक्मुनुम् क्रि.
 नबोल्नु मिचेक्मुनुमा क्रि.

नबोल्ने चेक्निना क्रि.
 नब्बे याङ्मेक् *num*
 नभन पिग्नेन् क्रि.
 नभनि मिलोए क्रि.
 नभन्नु माट्टुन् क्रि.
 नभेट्नु मिटुप्मा क्रि.; मिटुब्मा क्रि.
 नमर्नु मिसिमा क्रि.
 नमस्कार बाबा ना.; राम् राम्
 नमान्नु मिटेम्मा क्रि.
 नमिटो निम्निना वि.; लिम्निना वि.;
 लिम्लिना वि.
 नमिल्दो टोङ्निना क्रि.
 नमिल्ने टोङ्निना ना.
 नयाँ ओछोङ्ग्वाट् वि.; मेमेना ना.
 नयाँ बाली नुवागि ना.
 नरम चिमोक् वि.; नेम्ना वि.; मोयोक्ना
 वि.
 नरम प्रकारले बोल्नु मेमे चेक्मा क्रि. प.
 नरसिङ्गा हुटिरिबा ना.
 नराम्ररी ओचाफेन्लोक् क्रि.वि.
 नराम्रो उचाफेन्ना वि.; ओचाफेन्ना, वि.;
 ओचाफेन्ना, वि.; ओचाफेम्मा वि.
 नराम्रो काम गर्नु एकेलेङ् चोकमा क्रि. प.
 नराम्रो देखिनु चाफेन्मा क्रि.; चाफेम्मा
 क्रि.
 नराम्रो बानी चाट्ला भेन्मा क्रि.वि.
 नराम्रो समय उचाफेन्ना बेला क्रि.वि.
 नराम्रो हुनु चाफेम्मा क्रि.
 नरु हाप्नेन् ना.
 नरोक्नु मिछाक्मा क्रि.

नरोपु मिलेट्मा क्रि.
 नर्क योनालोग् ना.
 नर्क (मृत्यु लोक) खाम्लुकमा ना.
 नलगाउनु मिवाप्मा क्रि.
 नलाग्ने हुनु मियाप्मा क्रि.
 नलैजा खाट्टुन् क्रि.
 नल्याउनु मिटाप्मा क्रि.
 नवजात शिशु ओहेम्बेलेत्वा ना.
 नवीन ओछोङ्ग्वाट् वि.
 नसकिने लाट्निना ना.
 नसक्नु मिलाट्मा क्रि.; मिहिमा क्रि.
 नसक्ने काम हिनिम्ना ना.
 नसर्नु मिसोम्मा क्रि.
 नसा लाग्नु रिन्डाङ्ग्वान्डाङ्ग लिमा क्रि.
 प.
 नसुती मिङ्ग् क्रि.
 नसुन्नु मिखेम्मा क्रि.
 नसुहाउनु मिखान्मा क्रि.; मिखाम्मा क्रि.
 नसुहाउने खान्दुन्ना वि.
 नसोध्नु मिसिलाप्मा क्रि.
 नहाँसि मिरेट् क्रि.
 नहिँङ्गु मिलाम्तिमा क्रि.
 नहुनु मिलिमा क्रि.; मिवामा क्रि.; वाइना ना.
 नहुने लिनिना ना.
 नाइटो निङ्गिरिक् ना.; निङ्गिरिक् ना.
 नाई आँहाँ वि.बो.
 नाउ चुवाखोङ्गडाङ्ग ना.; च्वाखोङ्गडाङ्ग ना.
 नाक नाबुक् ना.; नाभुक् ना.

नाक दुख्नु नाभुक् टुकमा क्रि. प.
 नाकको प्वाल फुलाउनु नाभुक् भोङ्गेङ्ग ना.
 नाधिरहनु काक्मायाक्मा क्रि. प.
 नाघेर जानु काक्माप्मा क्रि.
 नाघ्नु काक्मा क्रि.; खोक्माप्मा क्रि.
 नाङ्गो एकिलिडान् ना.; एकिलिपोट् ना.;
 एकेलेडाङ्ग ना.
 नाङ्गलो नाङ्गोलो ना.
 नाचु लोवामा क्रि.; लात्तवामा क्रि.
 नातागोता टाक्लुङ्ग ना.
 नाति याङ्मेन् ना.
 नातिनी याङ्मेन् ना.
 नाथ्रि फुट्टु
 नानी मामु ना.
 नानीहरू मामुचि ना.
 नापु छिक्मा क्रि.
 नाप्पिएको सिङ्गसाना क्रि.वि.
 नाभि निङ्गिरिक् ना.
 नाम निङ्ग ना.
 नाम उचाल्नु निङ्ग चोम्मा क्रि. प.
 नाम चल्नु निङ्ग खेम्मा क्रि.; निङ्ग मुक्मा क्रि. प.
 नाम रहनु निङ्ग केक्मा क्रि. प.
 नाम राख्नु निङ्ग केक्मा क्रि.; निङ्ग खेङ्गमा क्रि.
 नाम्लो यानाम् ना.
 नास जाखाम् ना.
 नास गर्नु नास् चोक्मा क्रि. प.; मासाँ चोक्मा क्रि. प.

नास हनु मासालिमा क्रि.; लुट्मा क्रि.;
लुप्मा क्रि.

नासिनु लुकमा क्रि.

नि टे निपा.; माइ निपा.

निउरिनु गुङ् चोग्मा क्रि. प.

निकट भविष्य एला टाना क्रि.वि.

निकालि पठाउनु होङ्माडिमा क्रि.

निकालिदिनु होट्माडिमा क्रि.

निकालेर लानु होप्माप्मा क्रि.

निकाल्नु ओम्मा, क्रि.; होट्मा क्रि.;
होप्मा क्रि.

निको नहुने नुनिना वि.

निको पार्नु नुमेप्मा क्रि.

निको हुनु नुमा क्रि.

निकोर्सि खाङ्डेन् क्रि.वि.; खाङ्डेमाङ्
क्रि.वि.

निखार्नु छिमा क्रि.

निखुर कालो फाकाट्माक्ना वि.

निगाले चितुवा होङ्कारिक् ना.;
होङ्गारिक् ना.

निगुरो निङ्गुरे ना.; वासागोकपा ना.;
वासागोकमा ना.

निचर्नु पुम्मा क्रि.

निचोर्नु फिप्मा क्रि.; फिप्मा क्रि.

निदाउनु इम्मा क्रि.

निदाल कोङ्गिबा ना.

निधार नाम्डाङ् ना.; नाम्डाङ् ना.;
नाम्डाङ् ना.

निधार खुम्च्याउनु नाम्डाङ् एकमा क्रि. प.

निन्द्रा लाग्नु मिक्युमा क्रि.

निन्द्रामा कराउनु मिक्युमाडि राप्मा क्रि.
प.

निपुण काहुसिक्वा ना.

निफन्नु एम्मा क्रि.

निबुवा खोला लिङ्बुङ्वाहोङ् ना.

निमेषमा मिलिक् वि.

निमोट्नु छेक्मा क्रि.

निमोनियाँ सान्दिपाट् ना.

निम्ति लाउङ्सा ना. यो.

निम्तो निम्तो ना.

नियन्त्रणमा राख्नु मुक्ठुङ्डि टाप्मा क्रि.
प.

नियन्त्रित गर्नु मुक्ठुङ्डि ठेम्मा क्रि. प.

नियमित सोरोक् क्रि.वि.

नियालेर हेर्नु नुलोक् पुमा क्रि. प.

निरन्तर सोरोक् क्रि.वि.; सोरोक्डोक् ना.;
सोरोक्लोक् ना.

निरन्तरता सोरोक् क्रि.वि.

निर्बल पार्नु पेचोक् चोक्मा क्रि. प.

निर्बुद्धि ठोनाबा वि.; ठोनामा क्रि.वि.

निर्माण चोक्मामि ना.

निल्नु मिम्मा क्रि.

निश्चय छेम्बा वि.

निस्कन दिनु होम्मा पिमा क्रि. प.

निस्कन नदिनु होन्मा मिपिमा क्रि. प.

निस्कनु होन्मा क्रि.; होम्मा क्रि.

निस्कि जानु होन्माप्मा क्रि.

निस्किनु होम्मा क्रि.; होम्माप्मा क्रि.

निस्केर जानु होम्माप्मा क्रि.

निहुरिएको मुम्साना क्रि.वि.

निहुरिनु कुक् ना.; गुङ् चोक्मा क्रि. प.;
गुङ् लिमा क्रि. प.

नीचो योना वि.

नीलो कुसुमे वि.; पिङ्गिलिङ्ना वि.;
पिङ्ना वि.

नुन नुम् ना.; युम् ना.

नुनिलो नुम्नुम् वि.; नुम्नुम्ना वि.; युम्नुम्
वि.

नुहाइ दिनु एण्वा लोमा क्रि.

नुहाई दिनु एण्वा लोसु क्रि. प.

नुहाउनु एण्वा लोमा क्रि.; बुजिबुजि
क्रि.वि.; बुलुङ्बुलुङ् क्रि.वि.

नुहाउने घर एण्वा लोमासिङ् ना.

नुहिएको मुम्साना क्रि.वि.

नुहिनु कुम्मा क्रि.; गुङ् लिमा क्रि. प.;
मुम्साना लिमा क्रि. प.

नुहिने गुङ् वि.

नुहुनु मुम्मा क्रि.

नेभारो वामाखोक्पो ना.

नेवार साकि उलुवाट् ना.; सिम्कालेम् ना.

नै -रोक् पर.; लोक संयो.

नौ याङ् num

नौ सय याङ्मेक्मेक् num

नौलो ओछोङ्गुवाट् ना.; ओछोङ्गुवाट्
वि.

न्यानो कोना वि.; कोमा वि.

न्यानो हुनु कोना लिना क्रि. प.

न्वारान नौरान ना.

प

पकाई दिनु ठुक्माबिमा क्रि. प.

पकाउ दिन ठुक्निङ्ना क्रि.

पकाउनु ठुक्मा क्रि.

पकेट भोला चाम्सुक्मा ना.

पकेटमार कासुप्बा ना.

पक्का छेम्बा वि.

पक्रनु लाम्पा क्रि.

पक्षमा लाग्नु केङ्मेप्मा क्रि.

पक्षाघात लोङ्लेन् ना.

पख लाखे ना.

पखाला लाग्नु टोयोलिमा क्रि.

पखाल्नु वासिमा क्रि.; होप्मा क्रि.

पखेटा ओलाप्टाङ् ना.; लाप्टाङ् ना.

पङ्क्तिमा राख्नु टोङ्माउङ् युङ्मा क्रि.
प.

पचास लेम्बोक्मेक् num

पछाडि इङ्स्वा क्रि.वि.; एङ्स्वा वि.;
ओएङ् क्रि.वि.; ओएङ्डि क्रि.वि.

पछि -नुङ् पर.; -नुङ्डा पर.; एङ्स्वा
क्रि.वि.; हान्डेङ् क्रि.वि.; हान्डेङ्
हान्डेङ् क्रि.वि.

पछि आउने हान्डेङ्गताना क्रि.वि.

पछि पछि एङ्एङ् क्रि.वि.

पछि सम्म हान्डेङ्गसोम् क्रि.वि.

पछिल्लो एङ्स्वाना वि.

पछ्याउनु एङ्एङ् रिक्मा क्रि. प.; एप्मा
क्रि.; रिक्मा क्रि.; रिग्मा क्रि.

पछचौरा टाखुम्बि ना.; टाखुम्बि ना.

पटक खेप् क्रि.वि.

पटक पटक खेप् खेप् क्रि.वि.

पटुका फोऱइ ना.; फोऱयि ना.

पटुका कस्नु फोऱयि रेक्मा क्रि. प.

पटुका बाँध्नु फोऱइ रेक्मा क्रि. प.

पट्टि -लेइ

पट्टिट ओपाटा ना.

पठाइ दिनु पाइमाडिमा क्रि.; हाइमाडेमा क्रि.

पठाइदिनु हाइमाडिमा क्रि.

पठाई दिनु हाइमाबिमा क्रि. प.

पठाउन दिनु हाइमा पिमा क्रि. प.

पठाउन लाउनु हाइमेप्मा क्रि.

पठाउनु पाइमा क्रि.; हाइमा क्रि.

पइकाउनु पोइमा क्रि.; फोइमा क्रि.

पइकाउने काफोइबा ना.

पइकाउने काफोइ ना.

पइकिनु पोइमा क्रि.

पढाउनु पढाँचोगु क्रि.

पढ्नु पढाँलिमा क्रि.

पदेरो कीरा साम्लाक् ना.

पतेरो साम्लाक् ना.

पत्ता लगाउनु कोम्माचोक्मा क्रि. प.;

पाट्टो चोक्मा क्रि. प.

पत्थार पाट्ट्याँ ना.

पत्र पत्र ओखाप्ला-ओखाप्ला ना.; ओहेम् ना.

पनाति केप्छे ना.

पनातिनी केप्छे ना.

पनि चा संयो.

पनेलो च्वाच्वा वि.; च्वाच्वा लोना वि.

पन्छाउनु कोइमा क्रि.

पन्जा मुक्सुप् ना.

पन्ध्र ठिलेम्बोक् *num*

पन्युँ डाबिला ना.

पर या ना. यो.; याबा क्रि.वि.; याम्बा क्रि.वि.

परतिर याम्भालेइ क्रि.वि.

परदेश भारा ना.

परदेशी ओगिबा ना.; पानिछोइ ना.; पानेप्मि ना.

परमेश्वर माइहाइ ना.

परम्परागत आच्छोना रिइपान् ना.

परलोक हुनु सिमा क्रि.

पराइ ओगिबा ना.

पराइ घर यापमिपाइ ना.

परार छिमनिइ क्रि.वि.

परास्त गर्नु मेट्टमा क्रि.

परिक्रमण गर्नु फिनिफिनि कोप्मा क्रि. प.; फिनिफिनि रिमा क्रि. प.

परिक्रमा गर्नु कोप्मा ना.

परिपक्व उचाप्पाइ वि.

परिवार जाहान ना.

परिश्रमी टोऱ्वा काचोक् ना.

परेवा कापुत्र ना.; लाप्टाइगेऱ्वा ना.

पर्खं याइहाइसा क्रि.

पर्खनु हाइमा क्रि.

पर्खाल गारो ना.

पर्खाल लगाउनु लुइ छेप्मा क्रि.

पर्खिं राख्नु हाइमायाक्मा क्रि. प.

पखिनु हाङ्मा क्रि.

पखिरहनु हाङ्मायाकमा क्रि. प.

पछनु ठाम्मा क्रि.

पदैन कोन्निगा क्रि.; कोन्निना क्रि.;
कोलेन्ने क्रि.; माऱआ क्रि.; माऱओ क्रि.

पर्ने लिना ना.

पर्म लेक् ना.

पर्म खेल्लु लेक् चामा क्रि. प.; लेक्
पोक्मा क्रि. प.

पर्लक्क पुर्लुक् फुट्लेङ् वाट्लेङ् अ.मू.;
फेटेङ्वाटेङ् अ.मू.

पर्सनु पारसा चोकमा क्रि. प.

पर्सि छिङ्डेन् क्रि.वि.; छिन्डेन् क्रि.वि.

पलापिनु लाम्मा क्रि.

पलैटी पेलेङ्ढोक् ना.

पलैटी कसेर बस्नु पेलेङ्ठाप् युङ्मा क्रि.
प.

पलैटी मारी पेलेङ्ढोक्वा वि.

पलैटी मार्नु पेलेङ्ठाप् ना.

पल्टाउनु लेङ्मा क्रि.; लेङ्मेप्मा क्रि.

पल्टिनु चेन्लेक् क्रि.वि.

पवित्र सेङ्सेङ् ना.

पशुपक्षी जिवाट् ना.

पशुपक्षी पाल्लु ओम्मा, क्रि.

पश्चताप गर्नु

पश्चाताप काएल ना.

पश्चात् गर्नु

पश्चात्ताप गर्नु निङ्ग्वा रिमा क्रि. प.

पश्चिम नाम् सुरुवा वि.

पसल डोकान् ना.

पसि जानु लिक्माप्मा क्रि.

पसिन आउनु हाङ्ग्वा होम्मा क्रि. प.

पसिना ओहाङ्ग्वा ना.; हाङ्ग्वा ना.

पस्काउनु पाक्मा क्रि.; पाग्मा क्रि.

पस्किनु पाग्मा क्रि.

पस्किने मान्छे कापाकपा ना.

पस्नु लिक्मा क्रि.

पहाडको गोमन रापुमा ना.

पहिरो हुक्वामा ना.; हुक्वामा ना.

पहिला टोकाना ना.; पाइले, क्रि.वि.

पहिले आसेन् क्रि.वि.

पहिलो फल नुवागि ना.

पहिलो, प्रथम पाइले, क्रि.वि.

पहिल्याउन लगाउनु एब्मेप्मा क्रि.

पहैलोपन कोट्ना वि.

पहैलो हारिन्टेङ्ना ना.; हार्डे ना.

पहैलो च्याउ रागेबा मुङ ना.

पहैलो दाल मोगि ना.

पाँच लेम्बोक् *num*

पाँच सय लेम्बोमेक्मेक् *num*

पाँसुलो चेन्जेट् ना.

पाइँदेन टोक्निम्ना क्रि.

पाइलाको चिनो ओडोब् ना.

पाइलाको छाप ओखायुप्, ना.

पाउनु टुप्मा क्रि.; टोक्मा क्रि.

पाकिरहनु सोङ्मायाकमा क्रि.

पाकेको ओसोङ् वि.

पाकेको चिज ओसोङ् ना.

पाको टुम्साना ना.; पासिङ् वि.

पाक्नु सोड्मा क्रि.

पाखुरा मुक्सुप् ना.

पाखे खोजालि ना.

पाखो पेसोकना ना.

पागल डाङ्साना ना.; छोमाना ना.;
छोम्सिबा ना.

पागल हुनु छोम्सिमा क्रि.

पाङ्ग्रा ठाङ्गोक् ना.; ठाङ्गोट ना.

पाङ्गुरे कोदो पारामा ना.

पाछा सामेट ना.

पाठा मेमे ना.

पाठेघर छाखुमाडाङ ना.

पात ओफाट्वा ना.; लाभाक् ना.;
लाभाक्वा ना.; लाभाट्वा ना.

पात काट्नु लाभाक्वा खोकमा क्रि. प.

पात पतिङ्गर भोसुङ्गवाट ना.

पातको बाजा पिपिरिबा ना.

पातलो कोरोङ्कोरोङ्ग वि.; कोरोङ्ग्वारोङ्ग
अ.मू.; चेङ्जेङ्गना वि.; च्वाच्वा वि.;
लाप् लाप् वि.; लाप्ना वि.; लाप्लाप्
वि.; लाप्लाप्ना वि.; लेप् लेप् वि.;
लेप्लेप् वि.; लेप्लेप्ना ना.; वाछेक् वि.;
वारारा वि.

पातलो बनाउनु लेप्लेप् चोकमा क्रि. प.;
वारारा चोकमा क्रि. प.

पात्रो पाट्रो ना.

पाथी छिक्माना ना.

पाद फेप्मा ना.

पाद्नु फेमा क्रि.

पानी चुवा ना.; च्वा ना.

पानी (आकासे) वेट ना.

पानी (बाल शब्द) आम ना.

पानी उघाउनु चुवा पेप्मा क्रि. प.

पानी उघाउने वाजाक्माना ना.

पानी उम्लिने फ्लाक्फ्लाक् क्रि.वि.

पानी चेपुवा वाराङ्गोट ना.

पानी जम्नु टिम्योङ्ग लिमा क्रि. प.

पानी पर्न छोङ्गु ओमा क्रि.

पानी पर्नु वेट टामा क्रि. प.; वेट् टामा
क्रि. प.

पानी फाल्ने वाजाक्माना ना.

पानी फ्याक्नु च्वा लेप्मा क्रि.

पानी बार्ने छेक्वेट ना.; छेक्वेट ना.

पानी भर्नु चुवा पेप्मा क्रि. प.; च्वा पेप्मा
क्रि.

पानी सर्प सिम्सारे ना.

पानीको छाल ओभेट्लेट्वा ना.

पानीको फिँज पुचुचुवा ना.

पानीको मूल च्वाउपुनु ना.

पानीले पर्सिनु होक्मा क्रि.

पापी कायाङ्छाबा ना.

पार गर्नु काक्मा क्रि.; खोग्मा क्रि.

पारि याँहापारा क्रि.वि.

पारिलो

पार्नु उमायेप्मा क्रि.; फुट्मा क्रि.; फुप्मा
क्रि.

पाल गीत हाङ्गारि ना.

पाले काकोबा ना.

पालो पर्खिनु छिमा क्रि.

पाल्नु ओम्मा, क्रि.; ओम्मा, क्रि. प.

पासो छाऱ्वा ना.; वारिक् ना.
 पासो थाप्नु छाऱ्वा टाक्मा क्रि. प.;
 वारिक् हेट्मा क्रि. प.; सिङ्केलि ना.;
 होग् ठेम्मा ना.
 पासोमा पार्नु घोलेङ्ङि ठेम्मा क्रि. प.
 पासनी चामा चेट्मा क्रि.वि.
 पाहा पेटेङ् ना.
 पिँडालु गुर्बा ना.; याक्चिबेट् ना.
 पिँडुला
 पिँडुला फर्कनु सानापमा क्रि.
 पिँडौला लाङ्गाक् ना.; लाङ्घाक् ना.
 पिँध ओमेढोक् ना.
 पिँध दिनु रुट्माबिमा क्रि. प.
 पिँध्नु रुट्मा क्रि.; रुप्मा क्रि.
 पिउनु ठुङ्मा क्रि.; होप्मा क्रि.
 पिएर जानु होप्माप्मा क्रि.
 पिड ओचेलिबा ना.; ओचेल्बा ना.
 पिड लगाउनु ओचेल्बा खेक्मा क्रि. प.
 पिछा गर्नु ओएङ् ओएङ् रिक्मा क्रि. प.
 पिठिउँ एक्चिरिक् ना.; ओएङ्स्वा ना.
 पिठो पिठारा ना.
 पिठोको भात याप्मिछो ना.
 पिठचुँ एचिरिक् ना.
 पिडा सहनु टुक्ना आङ्मा क्रि. प.
 पिडा सहने काआङ्बा ना.
 पिता (स्वर्गीय) टोकुबा ना.
 पितृ पूजा पाङ्डाङ्बा ना.
 पित्त उखिङ् ना.; खिङ् ना.
 पिपल पिपोलि ना.
 पिपा पिपासिङ् ना.; पिसिङ् ना.

पिरो हाङ्ना ना.
 पिरो हुनु हाङ्मा क्रि.
 पिर्का कोङ्बेलेङ् ना.; पिरा ना.
 पिलो होडिबा ना.
 पिसाब छेप्मा ना.; छ्याप्मा ना.
 पिसाब थैली छेप्मा याङ्ढाङ् ना.
 पिसाब फेर्नु छेट्माटुमा क्रि.; छेप्मा टुमा
 क्रि. प.
 पीप नुजिक् ना.
 पुज्याउनु खुट्मा क्रि.; खुप्मा क्रि.;
 सामाढामा क्रि.
 पुगनपुग सुरुबुरु युमा क्रि. प.
 पुगी रहनु युमायाग्मा क्रि.
 पुगन दिनु टामा पिमा क्रि. प.
 पुगन सक्नु टामाहिमा क्रि.
 पुगनु टामा क्रि.; युमा क्रि.
 पुग्ने गरी युलोक् क्रि.वि.
 पुग्ने गरी गर्नु युलोक् चोक्मा क्रि. प.
 पुच्छर एक्वाछुप् ना.; ओमेलाक् ना.;
 मेलाक् ना.
 पुछि पटाउनु टुक्माडेमा क्रि.
 पुछि पठाउनु टुक्माडिमा क्रि.
 पुछ्नु टुक्मा क्रि.; टुप्मा क्रि.
 पुछ्नु टुग्मा क्रि.
 पुटुक्क हुनु बोङ्लिमा क्रि.
 पुङ्के उन्ना वि.
 पुङ्को हुनु उन्नालिमा क्रि.; नाट्टिभेम्मा
 क्रि.
 पुतली वालापचिमेट् ना.
 पुदिना नाम्नाराऱ्वा ना.

पुनः छुनु हाट्लेचा टेम्मा क्रि. प.
 पुनः प्रसारण हाट्लेचा टेन्मा ना.
 पुरा गर्नु फ्याङ् लाप्मा क्रि. प.; फ्याङ्
 लाप्मा क्रि. प.
 पुरा नहुनु मियुमा क्रि.; युनिगेट्निना क्रि.
 पुरा हुनु लाप्मा हिमा क्रि. प.
 पुराइ दिनु फेप्मा क्रि.
 पुरानो बेलेक्वा वि.; यामाना वि.
 पुरानो कपडा सिम्बेलेक्वा ना.
 पुरिनु फुक्मा क्रि.
 पुरुष येम्बेछा ना.
 पुरुष साथी साइबा ना.
 पुरुषको अण्डाशय कोकोडे ना.
 पुरुषको लिङ्ग ले ना.
 पुरै ख्वाप्पा वि.; डेङ्सिरि क्रि.वि.;
 फ्याङ् वि.
 पुरै भ्रुप्पा ख्वाप्पा पुजिराक् वि.
 पुरै समय ख्वाप्पा बेला क्रि.वि.
 पुर्खा टुबाठेबा ना.
 पुर्नु टेप्मा क्रि.; फुक्मा क्रि.; हुम्मा क्रि.
 पुर्याइ दिनु सामाढामा क्रि.
 पुर्याउ दिन सानिङ्ना क्रि.
 पुर्याउन नसक्नु युमा मिहिमा क्रि. प.
 पुर्याउनु सामा क्रि.
 पुर्लुक् लङ्नु टाँगिलाङ् कोमा क्रि. प.
 पुस्ता टाला ना.; पाला ना.
 पुस्ता पुस्ता चोला चोला ना.
 पूजा साम्माङ् ना.
 पूजा गर्नु साम्माङ् चोकमा क्रि. प.
 पूजाको प्रसाद मिक्पोजासा ना.

पूजाहारी मुक्लाङ्डाङ्बा ना.
 पूर्ण पुगुन टेप् युमा क्रि. प.
 पूर्ण हुनु टेप् इप्मा क्रि. प.
 पूर्णिमा पुरने क्रि.वि.; लालिप्माङ् भेरेङ्
 ना.
 पूर्व नाम् साहवा वि.; नाम्होम्मासिङ् ना.;
 पुरबा ना.
 पूर्वज ओहेम् ओहेम् ना.; सिलामि
 क्रि.वि.
 पृथ्वी खाम्नाम् ना.; खाम्बोक् ना.; नारा
 ना.
 पेट फोक् ना.; माबोक् ना.; माभोक् ना.
 पेट अघाउनु फोक्लुङ् काट्मा क्रि. प.
 पेट कराउनु माभोक् राप्मा क्रि. प.
 पेट दुख्नु माभोक् टुक्मा क्रि. प.
 पेट पोल्नु माभोक् उमा क्रि. प.
 पेटको छाला माबोक्वा ना.
 पेरुङ्गो फिपे ना.
 पैँचो ठेट्लोङ् ना.
 पैँचो लगाउनु बेसा खाट्मा क्रि. प.
 पैल्याउनु एप्मा क्रि.
 पैसा नेमाना क्रि. प.
 पैसा उठाउनु फोग्मा क्रि.
 पो गो निपा.; गोलो निपा.
 पोइल फोप्चा ना.
 पोइल जानु फोप्चा खाट्मा क्रि. प.;
 फोप्चा खाम्पा क्रि. प.
 पोको पारिदिनु छुङ्माबिमा क्रि. प.
 पोको पार्नु चुम्मा क्रि.; छुङ्मा क्रि.;
 पोट्राकाक् चोकमा क्रि. प.

पोको बाँध्नु पोट्रोकाक् रेक्मा क्रि. प.
 पोखरी बोक्वारिङ् ना.
 पोखिनु वायेमा क्रि.; वेमा क्रि.
 पोख्नु वायेमा क्रि.; वेमा क्रि.
 पोटी ओकुवा ना.; ओकोया ना.
 पोते कान्ठि ना.
 पोतो सालेम् ना.
 पोथी कुखुरा वा ना.
 पोलेको मासु ओमासा ना.
 पोल्दा उच्चारण गरिने आठ्ठा वि.बो.
 पोल्नु उमा क्रि.; उमायेप्मा क्रि.; टुम्मा
 क्रि.; मिडि उमा क्रि. प.
 पोल्ने दाउरा उमानासिङ् ना.
 पोल्ने व्यक्ति काउबा ना.
 पोहोर नाम्निङ् क्रि.वि.
 पौडिनु वाजाकमा क्रि.
 पौडी खेल्नु वाजाकमा क्रि.; वाभाकमा
 क्रि.
 पौरख बास्गाट् ना.
 प्याट्ट ठाक् क्रि.वि.; फोक्चिक् क्रि.वि.
 प्याट्ट फुट्नु फोक्चिक् हेट्मा क्रि. प.
 प्याट्ट भाँच्नु पेटेक् येग्मा क्रि. प.
 प्यारप्यार बोल्नु पेटेपेटे चेक्मा क्रि.
 प्यास वेप्मा ना.
 प्रकार पारिक् क्रि.वि.
 प्रकाश ओसाङ् ना.; भ्वाङ् वि.
 प्रकाश आउनु ओसाङ् आप्मा क्रि. प.
 प्रकाशन गर्नु किटाब होट्मा क्रि. प.
 प्रगति पोइपोइ ना.
 प्रचण्ड गर्मी चेरैप् हुटुवामा क्रि.वि.

प्रतिज्ञा चाम्मारसिङ् वि.; हुप् ना.
 प्रत्येक सोरोक्ना ना.
 प्रत्येक दिन सोरोक् लेन् क्रि.वि.
 प्रत्येक महिना सोरोक् माइना क्रि.वि.
 प्रत्येक वर्ष सोरोक्ना बारखा क्रि.वि.
 प्रदर्शन गर्नु पुमेप्मा क्रि.
 प्रदान गर्नु पिमा क्रि.
 प्रधान सानिङ् ना.
 प्रधान पुजारी सानिङ्डाङ्बा ना.
 प्रबन्ध गर्नु टोङ्मा हाम्मासिङ् क्रि. प.
 प्रभाव शाली निङ्मुकटाना वि.
 प्रभावकारी नुलोक् क्रि.वि.
 प्रमुख सानिङ् ना.
 प्रयोग गर्नु चाला चोग्मा क्रि. प.
 प्रवेश गराउनु लिकमेप्मा क्रि.
 प्रवेश गर्नु लिकमा क्रि.; लिकमाना ना.
 प्रवेश द्वार लिकमाना ह्वारिक् वि.
 प्रवेश बाटो लिकमा लाम्बो वि.
 प्रशंसा जाएजाए ना.
 प्रशंसा गर्नु निङ् चोम्मा क्रि. प.
 प्रश्न सिलाप्मा ना.
 प्रश्न गर्नु सिलाप्मा क्रि.
 प्रष्ट व्हाङ् वि.
 प्रष्ट गर्नु निमेप्मा क्रि.
 प्रसन्न भेरेङ् वि.
 प्रसाद ओमासा ना.; पोम्बे ना.; माङ्जा
 ना.
 प्रस्ट पार्चिन्दा वि.
 प्रस्तुत गर्नु माप्मेप्मा क्रि.

प्रहरी तिलिङ्गा ना.
 प्रहरी चौकी ओफाबा पाङ् ना.
 प्राचीन आच्छो आच्छो क्रि.वि.; उडले
 क्रि.वि.
 प्राण सोक्मा ना.
 प्राण जानु सोक्मा खाप्मा क्रि. प.
 प्राण त्यागनु सोक्मा लेप्मा क्रि. प.
 प्राणी जिवाट् ना.
 प्राथमिक उटुम्मिना ना.
 प्राप्त गर्नु टुप्मा क्रि.; टुब्मा क्रि.
 प्राप्त नगर्नु मिटुप्मा क्रि.
 प्रायः सोरोक् क्रि.वि.
 प्रायः जसो सोरोक् गाङ्डे क्रि.वि.
 प्रारम्भ उटुम् ना.

प्रारम्भ टोक्वालाङ् ना.; टोन्वालाङ् ना.
 प्रेत टोन्डेबा ना.; सोगा ना.; सोघा ना.
 प्रेत आत्मा ओफेङ्गुबा ना.
 प्रेम माया ना.
 प्रेमी ओठाङ्बेन् ना.; ठाङ्बेन् ना.
 प्रौढ टुम्साना ना.
 प्वाँख उमुङ् ना.
 प्वाल ओहोङ् ना.; पोहोङ् ना.; होङ् ना.
 प्वाल उपुट् ना.
 प्वाल पर्नु पोलेहोङ् ना.
 प्वाल पार्नु पाप्मा क्रि.
 प्वाल बनाउनु पोहोङ् फाप्मा क्रि. प.
 प्वाल भएको पोहोङ्ना क्रि.वि.
 प्वाल भित्र ओहोङ्ना ना.

फ

फँटयाङ्ग्रो सिबोट्टो ना.; सिबोट्टो ना.
 फँडानी कोलेङ् वि.
 फकाउनु लेगाप्मा क्रि.; लेगाप्मा क्रि.;
 लेगालाप्मा क्रि.
 फक्रेको फूल उफेट् ना.
 फच्याङ् माङ्रेन् ना.
 फटाफट एला एला क्रि.वि.
 फटाहा ओर्याँ ना.; ओर्याँ ना.
 फट्याङ्ग्रो किरिक्मेट् ना.
 फनक्क फर्किनु चेन्लेक् नोकमा क्रि. प.
 फनफन फिनिफिनि ना.
 फन्दामा पार्नु वारिक्ङि ठेम्मा क्रि. प.
 फरक आप्पे क्रि.वि.; आप्पेगा वि.;
 आप्पेना वि.

फरक देखिनु आप्पे निङ्मा क्रि. प.
 फरक फरक आप्पे आप्पे क्रि.वि.
 फराकिलो कोलेङ् वि.; बाङ्ना वि.;
 बेङ्ना वि.; भे ना.
 फराकिलो ठाउँ बाङ्ना डेन् ना.
 फराकिलो पार्नु भे फेमा क्रि. प.
 फराकिलो बनाउनु टेन्डुलोक् चोकमा क्रि.
 प.
 फर्कनु नोकमा क्रि.
 फर्काइ ल्याउनु नोकमाडाप्मा क्रि.
 फर्काउनु नोकमा क्रि.; नोकमाप्मा क्रि.
 फर्किदिन नोक्निङ्ना क्रि.
 फर्किनु नोकमा क्रि.

फर्केर आउनु नोकमा आप्मा क्रि. प.;
नोकमाटामा क्रि.; नोकमाडामा क्रि.;
रिमाडामा क्रि.

फर्सी छोबोट् ना.

फर्सीको बियाँ छोबोट्उलुवाट् ना.

फर्सीको मुन्टा छोबोट्लिङ् ना.

फल उसा ना.

फलफूल टुलफुल ना.; तुलफुल ना.;
बोबो ना.

फलफूलको कोया ओकुवा ना.

फलमासु उसा ना.; ओनेक्वासा ना.;
ओनेवासा ना.

फलाउनु केङ्मा क्रि.; केङ्मेप्मा क्रि.

फलाम ढाउ ना.; धाउ ना.

फलफाप सुप्बेफापबे ना.

फलदो छोङ्गिबो ना.

फलनु केङ्मा क्रि.; सोप्मा क्रि.

फसाउनु खान्मा क्रि.

फाँटेलो चेम्जेङ् वि.

फाटि जानु सेङ्माप्मा क्रि.

फापर फापारा ना.

फारो गर्नु योङ्गोट्मा क्रि.

फाल्नु लेप्मा क्रि.

फिँज उपुच्चुवा ना.; पुच्चुवा ना.

फिँजाउनु फिमा क्रि.; फेमा क्रि.; भे फेमा
क्रि. प.

फितलो भेट्लोक् वि.

फित्ता रिप्मा ना.

फियो उखिङ् ना.; लेम् ना.

फिरफिरे ख्वाङ् ना.

फिला लाम्बेरेक् ना.

फिस्टो चरो लिक्लिक्कुडि ना.

फुकाउनु फेन्मा क्रि.; लेप्मा क्रि.

फुकाल्नु फेम्मा क्रि.

फुक्को खेरेङ्ना वि.

फुक्नु टुप्मा क्रि.; मुट्मा क्रि.; मुप्मा क्रि.

फुटाउ हेरु क्रि.

फुटाउनु हेट्मा क्रि.; हेङ्मा क्रि.; हेप्मा
क्रि.; हेप्मेप्मा क्रि.; हेरु क्रि.

फुटेको पेङ्साना क्रि.वि.

फुट्नु पेङ्मा क्रि.; हेङ्मा क्रि.

फुट्नु आग्मा क्रि.; हेट्मा क्रि.; हेप्मा क्रि.

फुतफुत पोट् पोट् क्रि.वि.

फुत्कनु सुप्मा क्रि.

फुत्काउनु नाप्मा क्रि.

फुत्किनु होम्माप्मा क्रि.

फुत्त पुट्पुट् क्रि.वि.

फुत्त निस्कनु पोट् होम्मा क्रि. प.

फुत्रुक्क फुत्रुक्क उफ्रनु फुट्फुट् आम्मा
क्रि. प.

फुपाजु नुनुगु ना.

फुपू आन्भिनि ना.; भिन्भि ना.;
भिन्भिनि ना.

फुर फुराउनु मोम्मा क्रि.

फुर्का

फुर्को टाङ्छुरि ना.; टाङ्छुलि ना.;
टाङ्सुरिक् क्रि.वि.

फुर्ती याङ्लोक् क्रि.वि.

फुर्सद खालि ना.

फुल नाम फुङ्लिङ् ना.

फुल्लु बोङ् ना.
 फुसको घर खिट्लिङ्ङाना पाङ् ना.
 फुसे केरा फुट्लाबो ना.
 फुस्रो फास्याङ्ना वि.
 फूर्ति साथ चल्लु याङ्लोक् सोङ्मा क्रि.
 प.
 फूल ओफेट् ना.; फुङ् ना.; फेट् ना.
 फूल भर्नु ओफेट् ठामा क्रि. प.
 फूलबारी फुङ्ङाङ् ना.; फुङ्बारि ना.
 फेटा पगारि ना.
 फेद उपुङ्मा ना.; उभुङ्मा ना.
 फेरि फेरि ठापाइठाप् क्रि.वि.
 फेरी गर्नु हाट्लेचा चोकमा क्रि. प.
 फेर्नु (पिसाब) टुमा क्रि.
 फेला पार्नु टुप्मा क्रि.
 फैलाउन लगाउनु फेमेप्मा क्रि.
 फैलाउनु टाम्पेप्मा क्रि.; भे फेमा क्रि. प.

फैलिनु जोम्लिमा क्रि.; टाम्पा क्रि.;
 भेटाम्पा क्रि.
 फैल्याउनु फेमा क्रि.
 फोका बोङ्गा ना.
 फोकसो सोम्बोरोक् ना.; सोम्बोरोकमा ना.
 फोकसो खुम्चिनु सोम्बोरोकमा छुप्मा क्रि.
 प.
 फोकसो फुक्नु सोम्बोरोकमा फेम्मा क्रि.
 प.
 फोङ्नु आग्मा क्रि.
 फोर्नु फोक्चिक् हेट्मा क्रि. प.
 फोहर भुसुक ना.
 फोहोर पवारि ना.; पवारिक् ना.; भुमुप्मा
 ना.
 फोहोरी धासिङ्घाराक् क्रि.वि.;
 धासिङ्घारे वि.
 फ्याँक्नु लेप्मा क्रि.
 फवाँसी भुजुङ्गो ना.

ब

बकाइनो छिन्चि ना.
 बखत बेला ना.
 बगाउनु खुमा क्रि.; डाङ्खुमा क्रि.
 बगाएर लैजानु खुमाप्मा क्रि.
 बगैँचा फुङ्ङाङ् ना.; बाकेचा ना.
 बग्नु बागालिमा क्रि.
 बङ्ग्याउनु गेङ् चोकमा क्रि. प.
 बचत जागेडा ना.; जोगाँ ना.; भो ना.
 बचत गर्नु भोचोकमा क्रि.
 बचाउनु जोगाँ चोकमा क्रि. प.; हिङ्मेट्मा
 क्रि.; हिङ्मेप्मा क्रि.

बचाउने वाला काहिङ्मेप्पा ना.
 बचाउने व्यक्ति काहिङ्मेप्पा डाङ्बा
 ना.
 बच्चा उइछा ना.; ओओ ना.; छा ना.
 बच्चा कानु उइछा होप्मा क्रि. प.
 बच्चा बोक्नु छा खुमा क्रि. प.
 बच्चाको तुरी चुचुम् ना.
 बच्छुँ र्यामा ना.
 बजाउनु टेम्मा क्रि.
 बजार खालाङ्गा ना.
 बजारिनु घान्ङ्रुङ् ठामा क्रि. प.

बजू आडुमा ना.
 बज्ज लगाउनु खेमेप्पा क्रि.
 बज्जु मुक्का क्रि.
 बज्जे रिङ्ना ना.
 बज्यै टुडुमा ना.
 बभाउनु खेमेप्पा क्रि.
 बटारिएको गुन्डालिङ्ना क्रि.वि.; नाप्टाना
 क्रि.वि.; रिक्बालाक् वि.; रिगाना वि.
 बटारिनु नाप्पा क्रि.
 बटार्नु खुबारिक् क्रि.; नाप्पा क्रि.; रिङ्मा
 क्रि.
 बटुको खोरे ना.; सेरेखोरे ना.
 बटुवा लाम्बेट्टुवा ना.
 बट्टाइ चरा मुक्लिङ्वा ना.
 बट्टाई चरा मुक्किङ्वाट्ट ना.
 बडहर साइबो ना.
 बडा बाबु ढेन्डेबा ना.
 बडी आमा ढेन्डेमा ना.
 बढाइ चढाई गर्नु फुङ् खेक्का क्रि. प.
 बढाउनु पोमेट्टमा ना.; पोमेप्पा क्रि.
 बढारि आउनु फेग्माढामा क्रि.
 बढारेर लानु फेग्माप्पा क्रि.
 बढार्नु फेक्का क्रि.; फेग्मा क्रि.
 बढार्ने काफेग्बा ना.
 बढी जोम् क्रि.वि.; बो क्रि.वि.
 बढ्न दिनु पोमा पिमा क्रि. प.
 बढ्न दिनु पोमेप्पा क्रि.
 बढ्न लगाउनु पोमेट्टमा ना.
 बढ्नु ठेमा क्रि.; पोमा क्रि.

बताउनु माप्पा क्रि.; रिङ् युङ्मा क्रि. प.;
 लोमा क्रि.
 बत्याउनु एम्मा क्रि.
 बथान हुङ्डा ना.
 बदमास ओनास्याङ् ना.
 बदल्नु फेरॉ लिमा क्रि.
 बदाम बोडोम् ना.
 बन डाढे टॉभुरा ना.
 बन तरुल सुनाको टुन्को ना.
 बन मान्छे सोक्पा ना.
 बनमारा आछामे ना.; फुट्लाबो ना.;
 सारङ्गेर ना.
 बनाउ चोगु क्रि.
 बनाउनु चोक्का क्रि.; चोग्मा क्रि.
 बनाउने ठाउँ चोक्कासिङ् ना.
 बनावट चोक्कामि ना.
 बनावटी चोक्बालक् ना.
 बन्चरो फेट्लुम् ना.; फेन्डिक् ना.
 बन्द गर्नु चिछुप् चोक्का क्रि. प.; छाक्का
 क्रि.; छुप्पा क्रि.; हुमा क्रि.
 बन्दुक आप्लिबा ना.; ओप्लिबा ना.;
 फोङ्फोङ्बा ना.; हाङ्बोलि ना.
 बन्दोबस्त टोङ्मागा ना.
 बन्दोबस्त गर्नु टोङ्माढामा क्रि. प.
 बन्धन हुप् ना.
 बयर बाइरि ना.
 बर बोर ना.
 बर धयँरौ सिलिक्पोङ्बोङ् ना.
 बराजु चोचोट्ट टुडुबा ना.

बराबर ओटोप्पोङ् क्रि.वि.; ठेप् ठेप्
क्रि.वि.; ठेप्ठेप् वि.

बराबरी ओटोप्पाङ्ना क्रि.वि.

बरालिनु खेरोक्डोक् वामाजामा क्रि. प.;
खेरोलोक् वामाजामा क्रि. प.; वाजासि
क्रि.

बर्को टाखोम्बि ना.

बर्खि मासि ना.

बर्बराउनु मिक्युमाङ्गि राप्पा क्रि. प.

बर्रो भान्डुवाट् ना.; भान्डुवाट् ना.

बलियो ठोट् ना.; ठोट्ना वि.; ठोठोरो
ठोट्ना वि.; पिचिरिक्मा क्रि.वि.;
बुकुलुक्ना ना.; बोल्लेउ ना.; भुकुलुक्ना
ना.; भुकुलुक्मा वि.

बल्लु हाट्मा क्रि.

बसाइ उट्नु युङ्मा डेन्कोप्पा क्रि. प.

बसाइ साराइ डेन्पोक्मा क्रि.वि.

बसाइ सार्नु युङ्माडेन् सोम्मा क्रि. प.

बसाउनु टुङ्मा क्रि.; युङ्मेप्पा क्रि.

बसि खानु युङ्माजामा क्रि.

बसिरहनु युङ्मा याक्मा क्रि. प.

बसोवास गर्ने कायुङ्बा ना.; कायुङ्मा
ना.

बस्न लगाउनु युङ्मेप्पा क्रि.

बस्नु युङ्मा क्रि.

बस्ने ठाउँ काडेन् ना.; युङ्माडेन् ना.;
युङ्मासिङ् ना.

बस्ने मानिस कायुङ्बा ना.

बहिनी आन्जा ना.; आन्भो ना.; उन्भा
ना.; भान्जा ना.; भान्भा ना.

बहिरो याङ्खेमनिना ना.

बहुमूल्य ठुम्लोक् वि.

बाँचुञ्जेल वासिलोक् ना.

बाँचुन्जेल हिडिलोक् क्रि.वि.

बाँचुनु हिङ्मा क्रि.

बाँभो खन्नु ठोक्मा क्रि.

बाँभो खेत खन्ने

बाँङ्नु हान्मा क्रि.; हाम्मा क्रि.

बाँदर कुबाङ् ना.; चाप्फा ना.

बाँधि दिनु रेहेक्माबिमा क्रि. प.

बाँधिएको हुप्पामि क्रि.वि.

बाँध्नु रेक्मा क्रि.; रेहेक्मा क्रि.

बाँस साक्पा ना.

बाँस पाते भार साक्पारात्वा ना.

बाँसको गुलेली सिङ्गुलेलि ना.

बाँसको भाटो वाट्टि ना.

बाइस इङ्गप्पोक् *num*

बाउँडिनु सानाप्पा क्रि.

बाक्लो ठुम्मा वि.; ठुम्बुलुङ् वि.;

ठुम्बुलुङ्ना वि.; ठुम्मा वि.; ठुम्लोक्

वि.; बाकुलो वि.; लोटोटो वि.;

सोडोक्टोक् ना.

बाक्लो पार्नु ठुम्लोक् चोक्मा क्रि. प.

बाख्रा मेर्बा ना.

बाख्रा गोठाले मेर्बाकापु ना.

बाख्राको पाठा पाठी मुनिमा क्रि.

बाख्राको बथान मेर्बा हुङ्डा ना.

बाख्राको मासु मेर्बासा ना.

बाघ किबा ना.; किवा ना.

बाङ्गे गेङ्गेङ्ना वि.

बाङ्गो गेङ् वि.; गेङ्गेङ् वि.; गेङ्ना
 वि.; हेक्ना ना.
 बाङ्गो हुनु गेङ्गेङ् लिमा क्रि. प.
 बाच्छिउँ एकछोरेट् ना.
 बाछी उमा ना.; पिच्चिलेट् ना.;
 पिट्चिलेट् ना.
 बाजा टेम्कोलोङ् ना.
 बाजा बजाउने काटेम्बा ना.
 बाजे टुडुबा ना.
 बाभन खोज्नु खेमा कोम्मा क्रि. प.
 बाभनु खेमा क्रि.
 बाट -लाम् पर.; -लाम्मा पर.
 बाटुलो कुठारिक् वि.; कोलिक् वि.;
 तुम्बुलुङ् वि.
 बाटो लाम्बो ना.; लाम्भो ना.
 बाटो खन्नु लाम्बो टोमा क्रि. प.
 बाटो छोङ्नु लाम्बो नामा क्रि. प.
 बाटो बिराउनु लाम्बो बाम्मा क्रि. प.
 बाटोघाटो लाम्बो कोक्पो ना.
 बाठा ओचाप्पाङ् वि.
 बाठो ओचाप्पाङ् वि.
 बाडुली हिकिक्पा ना.
 बाडुली लाग्नु हिकिक्पा काप्मा क्रि. प.
 बातचित गर्नु मुन्डुप्मा क्रि.
 बाथरुम एरवा लोमासिङ् ना.
 बादल खिमेमा ना.
 बादलमा जानु लेक्मा क्रि.; लेग्मा क्रि.
 बाधा बाम्मा ना.
 बाधा गर्नु फाम्मा क्रि.

बाधा दिनु बान्मा क्रि.; बान्माढेन्मा क्रि.;
 बाम्माढेन्मा क्रि.
 बाध्य गराउनु टामेप्मा क्रि.
 बानी चाक्ला क्रि.वि.; चाट्ला वि.
 बानी हुनु चाट्ला लिमा क्रि. प.
 बान्ता पेप्मा ना.
 बाफ ओहाक्सा ना.; हाक्सा ना.; हाक्स्वा
 ना.
 बाबरी फूल ओन्डोङ्फुङ् ना.
 बाबियो पोक्किर ना.
 बाबुका दाजु आन्डेबा ना.
 बाम माछा टुङ्डासा ना.
 बामे सर्नु टाम्पाक्मा क्रि.
 बायाँ फेङ्साङ् ना.
 बार बार्नु बारा हाम्मा क्रि. प.; बारि
 हाम्मा क्रि. प.
 बारम्बार टोटोरोवा क्रि.वि.; सोरोक्डोक्
 ना.; सोरोक्लोक् ना.
 बारी स्वारं ना.
 बारी खन्नु स्वारं ठोक्मा क्रि. प.
 बारुलो गाङ्गामा ना.; गाङ्गोमा ना.
 बार्नु हाम्मा क्रि.
 बार्ने माङ्योङ् ना.; माङ्योङ्माना वि.
 बालक ओओ ना.; पिच्छा ना.
 बालक काल पिच्छा बेला क्रि.वि.
 बालकको लिङ्ग चुचु ना.
 बालिका मेच्छा ना.
 बालिकाको योनि पिपि ना.
 बालिहाल्नु उमायेप्मा क्रि.
 बाली नफल्नु मिकेङ्मा क्रि.

बाली नसप्रनु मिकेड्मा क्रि.
 बालीनाली लगाउने काठेन् ना.
 बाल्न लगाउनु हाप्मेप्मा क्रि.
 बाल्नु हाप्मा क्रि.
 बास्ना आउनु फुवाड्फुवाड् नाम्मा क्रि.
 प.
 बास्ना आउने बुड्बुड् ना.
 बास्नु ओक्मा, क्रि.
 बाहिर भारा ना.
 बाहिर निकाल्नु भारा होट्मा क्रि. प.;
 भारा होप्मा क्रि. प.
 बाहिर पट्टी भारालेड् क्रि.वि.
 बाहिर सुत्नु भारा इम्मा क्रि. प.
 बाहिरी भाग उलुड् ना.
 बाहुन रिप्माकावाट् ना.
 बाहुला (पुरुष) छोम्सिबाड् ना.
 बाहुलो मुक्सुप्मा ना.
 बाहेक -नुड् पर.; -मे पर.; माले ना. यो.
 बाह्य भारा ना.
 बाह (१२) ठिडप्पोक् *num*
 बिँड उयुड् ना.; युड् ना.
 बिँड खुस्किनु उयुड् हुड्मा क्रि. प.
 बिउ लालिक् ना.
 बिउ छर्नु लालिक् हिमा क्रि. प.
 बिउ बिजन चालिक् पुलिक् ना.; लालिक्
 छुलिक् ना.
 बिउ राख्नु लालिक् हेम्मा क्रि. प.
 बिउ सार्नु लालिक् सोम्मा क्रि. प.
 बिउँभ्नु चेम्मा क्रि.

बिउँभाउनु कोप्मामेप्मा क्रि.; फोकमा
 क्रि.
 बिकामे बिट्ठाइना ना.
 बिकेन छुक्नेट्नि ना.
 बिखालु आटेबा ना.
 बिगार्नु नास् चोग्मा क्रि.; मासाँ चोकमा
 क्रि. प.
 बिग्रनु नास् चोकमा क्रि. प.; नास् चोग्मा
 क्रि. प.; नास् लिमा क्रि.
 बिग्रेको अण्डा कुन्डुवाट् ना.
 बिचार टोला ना.
 बिचार खुल्नु निड्ग्वा पाट्मा क्रि. प.
 बिचार गर्नु टोला चोकमा क्रि. प.; मिट्मा
 क्रि.
 बिछौना डोलेन्चा ना.
 बिछ्याउनु कोक्मा क्रि.
 बिभ्नु कोक्मा क्रि.
 बिदा माड्योड् ना.
 बिना अवरोध मिबान् क्रि.वि.
 बिनायो आड्गोम् ना.
 बिपना याक्ठुड् ना.
 बिफर चिप्नारोक् ना.
 बिबेक ठोना ना.; होसा ना.
 बिबेकी ओचाप्पाड् वि.
 बियाँ उलुवाट् ना.; ओयाड्गोवा ना.;
 ओयाड्ग्वाट् ना.
 बिरक्तिनु निड्ग्वा हिम्मा क्रि. प.
 बिरलै चिपाएगा क्रि.वि.
 बिरामी दुखुमाड् ना.

बिरामी हुनु टुक्मा क्रि.; येम् टुक्मा क्रि.
 प.
 बिरालो मेउमा ना.; मेयोमा ना.; म्योउमा
 ना.
 बिरालोको आवाज म्याउम्याउ ना.
 बिरुवा लालिक् ना.
 बिरुवा सार्नु लालिक् सोम्मा क्रि. प.
 बिर्को उछुपाना ना.; छुप्पाना क्रि.वि.
 बिसर्न नसक्नु भोल्लोमिप्मा क्रि.
 बिसर्नु निङ्ग्वा मुम्मा क्रि. प.; मुम्माडिमा
 क्रि.
 बिसिर् जानु मुम्माडिमा क्रि.
 बिसिर्नु मुम्मा क्रि.; मुम्माडेमा क्रि.
 बिसिर् हिँड्नु मुम्माडेमा क्रि.
 बिलाउनु मामा क्रि.
 बिसाउनु टोक्मा क्रि.
 बिसाउनु हुन्दैन टोक्निम्मा क्रि.
 बिस्कुन यानाम् ना.
 बिस्कुन सुकाउनु यानाम् फोट्मा क्रि. प.
 बिस्तारै योक्योक् क्रि.वि.; योक्योक्वा
 क्रि.वि.; योग्योग् क्रि.वि.
 बिस्तारै काट्नु योक्योक् हेक्मा क्रि. प.
 बिस्तारै गर लाखे ना.
 बिस्तारै सर्नु योक्योक् सोम्मा क्रि. प.
 बिस्तारै सार्नु टोसोट् ना.
 बिहान भेनिक् ना.; भ्यानिक् ना.
 बीउ चालिङ्गुलिङ्ग ना.
 बीच माभा ना.
 बीचमा माभाङ्गि ना.
 बीस इप्पोक्मेक् *num*

बुकी फुल सिलागोक् ना.
 बुभाउनु लोमालाम्मा क्रि.
 बुभन गाहो निमा टुक्ना क्रि.वि.
 बुभनु टिट्ठ्याँ चोक्मा क्रि. प.; टिट्ठ्याँ
 चोग्मा क्रि. प.; बुभा चोक्मा क्रि. प.
 बुढी औँला मामागेडु ना.
 बुढी कन्या मेच्छा मासिङ् ना.
 बुढो कमिलो रिल्लोङ् ना.
 बुद्धि ठोना ना.; होसा ना.
 बुद्धि बङ्गारा हामाराक् ना.
 बुन्नु ठाक्मा क्रि.; ठाग्मा क्रि.; फामा
 क्रि.; फुमा क्रि.
 बुन्ने मान्छे काफाबा ना.
 बुन्ने व्यक्ति काठाक्वा ना.
 बुबा आप्पा ना.; पाबा ना.
 बुबा आमा पाबा मामा ना.
 बुरुकबुरुक फोट्फोट् क्रि.वि.
 बुरुकबुरुक उफ्रनु
 बुरुकबुरुक उफ्रिनु फोट्फोट् आम्मा क्रि.
 प.
 बुर्की लाया ना.
 बुर्लुक फोट्रोक् क्रि.वि.
 बुर्लुक बुर्लुक फोट्फोट् क्रि.वि.
 बुलाकी कानासि ना.; भुलाकि ना.
 बुहारी पाङ्गुमेट् ना.
 बूढी मासिङ् ना.
 बूढो पासिङ् ना.
 बूढो हुनु पासिङ् लामा क्रि. प.
 बृद्ध पासिङ् ना.
 बृद्ध मानिस पासिङ् याप्मि ना.

बृद्धि हुनु पोमा क्रि.
 बे कामे इनामा वि.बो.; इनामासोङ्
 वि.बो.
 बेँसी लाङ्ले ना.
 बेँसीको मानिस लाङ्लेलि ना.
 बेइमान नाभुक् कालेप् ना.
 बेकाम इनामा लिसे वि.
 बेखुशी हुनु
 बेग्लै आप्पे क्रि.वि.
 बेची दिनु छोङ्माडेमा क्रि.
 बेचनु छोङ्मा क्रि.
 बेच्ने मान्छे काछोङ्बा ना.
 बेथा बेठा ना.
 बेपत्ता हुनु मामापमा क्रि.
 बेरिएको रिक्बालाक् वि.; रिगाना वि.
 बेरिनु पाप्मा क्रि.
 बेरोजगार टोहवा मेना वि.
 बेदै लानु नाप्माप्मा क्रि.
 बेर्ना लालिक् ना.
 बेर्नु खुबारिक् क्रि.; नाप्मा क्रि.; पोम्मा
 क्रि.; रिक्मा क्रि.; रिग्मा क्रि.
 बेला पाका क्रि.वि.
 बेलुका युसा ना.
 बेलुकी पख युसाना पाका क्रि.वि.
 बेलुन आकार डान्डालेन्ना ना.
 बेवास्ता गर्नु एङ्फुट्मा क्रि.
 बेसार हार्दि ना.
 बेस्मारी कोक्कोक् क्रि.वि.; चिनिप्
 क्रि.वि.; माइढा क्रि.वि.
 बेस्मारी बटार्नु खुबारिक् रिग्मा क्रि. प.

बेस्मारी बेर्नु कुठारिक् रिग्मा क्रि. प.;
 कुठारिग् रिक्मा क्रि. प.; खुबारिक्
 रिग्मा क्रि. प.
 बेस्सरी माइढा क्रि.वि.
 बेस्सरी थिचु चिनिप् निप्मा क्रि. प.
 बेहुलाले लगाउने लुगा पामेरि ना.
 बेहुलीको मामा कोङ्फि ना.
 बेहुलोको पोशाक पागारि ना.
 बेहोशी ठोनामालेना क्रि.वि.
 बेहोस हुनु फाङ्लिमा क्रि.
 बैजनी कुसुमे वि.
 बैठक काचाहरि ना.
 बैठक राख्नु मुचुलुक् युङ्मा क्रि. प.
 बैसाखी चाड बिसु ना.
 बोक खुयु क्रि.; चोन्डु क्रि.; याङ् क्रि.
 बोक दिन खुनिङ्ना क्रि.
 बोकाउन लाउनु खुमेप्मा क्रि.
 बोकाउनु खुमेट्मा क्रि.
 बोकी दिनु खुमाबिमा क्रि.
 बोकेर लैजानु खुमाप्मा क्रि.
 बोक्न दिनु याङ्मा पिमा क्रि. प.
 बोक्न लगाउनु खुमेट्मा क्रि.
 बोक्न हुने काप्मा लिना ना.
 बोक्नु खुमा क्रि.; याङ्मा क्रि.
 बोक्रा उलुङ् ना.; ओहोहवा ना.; होहवा
 ना.
 बोक्रा छोडाउनु ओक्मा, क्रि.
 बोजो बिखिमा ना.; बिखुमा ना.
 बोट उगुङ्मा ना.; उघुङ्मा ना.; उपुङ्मा
 ना.; उभुङ्मा ना.; बाकाँडलो ना.

बोधो डोम्डोम्ना वि.
 बोलक्कड टुक्लोक् चेक्ना क्रि.वि.;
 याम्पा चेक्ना क्रि.वि.
 बोलचाल नहुनु मिचेक्मा क्रि.
 बोलाउनु छेम्मा क्रि.
 बोलाउने काछेम्बा ना.
 बोलाउने नाम फुङ्निङ् ना.
 बोलि नआउने ओलाटुबा ना.
 बोलिरहनु चेक्मा याक्मा क्रि. प.
 बोली दिनु चेक्माबिमा क्रि.
 बोल्दै न चेक्निना क्रि.
 बोल्न नदिनु चेक्मामिपिमा क्रि.

बोल्न नसक्ने चेक्मा हिनिना ना.
 बोल्नु चेक्मा क्रि.; पिक्मा क्रि.
 बोल्ने मान्छे काचेक्पा ना.
 बोसीलो छोना वि.
 बोसो छोमा क्रि.वि.
 बौलाउनु डाङ्मा क्रि.; छोङ्मा क्रि.;
 छोम्मा क्रि.; नाङ्मा क्रि.
 बौलाहा डाङ्साना ना.
 बौलाही छोम्सिमाङ् ना.
 ब्याउनु पोङ्मा क्रि.
 ब्याड ब्याडा ना.
 ब्रस गर्नु केङ् राम्मा क्रि. प.

भ

भइसकेको लिसाहाडाना क्रि.वि.
 भइसकेको कुरा लिसागा रिङ् क्रि.वि.
 भएको लिसाना क्रि.वि.
 भकारी हुङ्गुरिमा ना.; ढोक्सिमा ना.
 भकिम्लो आरि ना.
 भक्ति गाउनु ठाम्मा क्रि.; याबाक्मा क्रि.;
 याहाट्मा क्रि.
 भगवान साम्माङ् ना.
 भटमास बोरा ना.
 भट्टयाउनु साम्माङ् याहट्मा क्रि. प.
 भट्टी पसल इडाडाम् ना.; पाइकार ना.
 भट्ट्याउनु याहाट्मा क्रि.
 भण्डार गर्नु लालिक् छुलिक् ठोप्मा क्रि.
 प.
 भताभुङ्ग छोङ्नु भाकाराक् नामा क्रि.
 प.

भताभुङ्ग पार्नु भाकाराक् चोक्मा क्रि. प.
 भतिजा आनाक्पो ना.; नाक्पा ना.
 भतिजी नाक्मा ना.
 भतेर भतेर ना.
 भत्कनु होट्मा क्रि.; होप्मा क्रि.
 भत्काउनु मासाँ चोक्मा क्रि. प.; होट्मा
 क्रि.; होप्मा क्रि.
 भत्किनु लोङ्मा क्रि.
 भदै आनाक्पो ना.
 भद्दा भेडालुक् ना.
 भनाभन जोबाजोबा क्रि.वि.
 भनि खानु लोमाजामा क्रि. प.; लोमाजामा
 क्रि. प.; लोमालामा क्रि.
 भनि दिनु माप्माबिमा क्रि.; लोमाबिमा
 क्रि. प.
 भनेपछि हिट्नुङ्नाम् संयो.

भन्दा नुङ्ना संयो.

भन्न दिनु माप्पा पिमा क्रि. प.;

लोमापिमा क्रि. प.

भन्न लगाउनु माप्पेप्पा क्रि.; लोमेट्मा क्रि.

भन्नु पिक्मा क्रि.; माट्मा क्रि.; माप्पा क्रि.; लोडु क्रि.; लोमा क्रि.

भन्नु हुँदैने पिगिन्गा क्रि.; माट्निम्मा क्रि.

भन्ने पिक्माना वि.

भन्ने मानिस कालोबा ना.

भरिनु इप्पा क्रि.

भरिया काखुबा ना.; याङ्काखु ना.

भरी टेप् ना.; टेप्पा ना.

भरी भर्नु टेप् इप्पा क्रि. प.

भरे हाप्पो क्रि.वि.; हामो ना.

भरै हाप्पो क्रि.वि.

भर्खर लोप्पा क्रि.वि.; लोप्पोङ् क्रि.वि.; लोप्लोक् क्रि.वि.; लोप्लोप्बा क्रि.वि.

भर्खर देखी लोप्पोउङ्ङाना ना.

भर्खर भएको लोप्पोङ् लिसाना क्रि.वि.

भर्खरको लोप्पोङ्ना क्रि.वि.; लोप्पोना क्रि.वि.

भर्नु इप्पा क्रि.; छिक्मा क्रि.; पेप्पा क्रि.

भर्नु पर्ने इप्माना वि.

भज्याङ् डागा ना.

भलायो आरिजाम्बेट ना.; फाल्वाट ना.

भविष्य हान्डेङ् हान्डेङ् क्रि.वि.

भविष्य टायुगेट्ना क्रि.वि.; हान्डेङ्ना क्रि.वि.

भाँचिनु एकमा क्रि.

भाँचिनु, भाँचु एग्मा क्रि.

भाँचिने एकलोक् क्रि.वि.

भाँचन लगाउनु एकमेट्मा क्रि.

भाँचु एकमा क्रि.

भाँचने एकमाना वि.

भाइ आन्जा ना.; आन्भा ना.; उन्भा ना.; भान्भा ना.

भाइ बुहारी आन्जो ना.

भाउ खोजु ठेलोक् चोग्मा क्रि. प.

भाउजू मोटेङ् ना.; मोटेङ्मा ना.

भाग ओभागा ना.; खान्डा ना.; भागा क्रि.वि.

भाग लगाउनु हाम्मा क्रि.

भाग लिनु लाप्पा क्रि.

भागिहाल्लु पिम्मालेप्पा क्रि.

भागी जानु पिम्माप्पा क्रि.

भागेर जानु पिम्माप्पा क्रि.; फोप्चा खाट्मा क्रि. प.

भागु पिन्मा क्रि.; पिम्मा क्रि.

भाङ्ग्रा भाग्वाट ना.

भात चामा ना.

भात खानु चामा क्रि.; चामा चामा क्रि. प.

भात खुवाइ चामा चेप्माना क्रि.वि.

भात भर्सिनु किम्मा क्रि.

भातको माम्री ओखेरुक्वा ना.

भान्जा नाकपा ना.

भान्जी नाकमा ना.

भान्सा घर ठुक्मापाङ् ना.

भार डागारा ना.

भार साराङ् ना.
 भारी बिसाउनु टोकमा क्रि.
 भारी बोक्ने काखुबा ना.
 भारी लाउनु चुम्मा क्रि.
 भाला टिक्पे ना.; टिक्फे ना.; टिस्कुला ना.; तिस्कुला ना.
 भाला हान्नु टिस्कुला आप्मा क्रि. प.
 भालु माक्सा ना.
 भालु च्याउ माक्सालुक्मा ना.
 भाले कोक्साबा ना.
 भाले कुखुरा कोक्साबा ना.
 भाले जुधाइ काम्फेट ना.
 भाले बास्नु कोक्साबा ओक्मा क्रि. प.
 भाले मुङ्ग्रे निङ्गिले ना.; निङ्गुले ना.
 भालेको शिर ओनाप् ना.
 भावना निङ्गवा ना.
 भावी हान्डेङ्गाना क्रि.वि.
 भाषा रिङ् ना.
 भास सिम्सार ना.
 भासिनु लुम्मा क्रि.
 भिखारी याङ्कानाक् ना.
 भिजाउन लगाउनु वेक्मेट्मा क्रि.
 भिजाउनु वाएक्मा क्रि.
 भिज्नु वेक्मा क्रि.; वेग्मा क्रि.
 भित्र ओहोइ ना. यो.; ओहोडि ना.; ओहोङ् ना.; भिट्रा ना.
 भित्र हुनु भिट्रा लिमा क्रि. प.
 भिन्न आ-आप्पे क्रि.वि.; आप्पे क्रि.वि.; आप्पेगा वि.
 भिन्न भिन्न आप्पे आप्पे क्रि.वि.

भिर पाहारा ना.
 भिरालो पाहारा ना.
 भिरिङ्गी भार उल्टिराप्वा ना.
 भीड खिमेयाङ्मा ना.
 भीडभाड खिमेयाङ्मे ना.
 भीमसेन पाती बासान्ति ना.
 भीर याक्ठेरेक् ना.
 भीर पाखा याक्ठेरेक् ना.
 भुँडी माबोक् ना.; माभोक् ना.
 भुईँ जुरेली माकोरोक् ना.
 भुईँ तला खाम्टाला ना.
 भुईँचालो लुक्लेमा ना.; लुट्लेमा ना.
 भुकम्प लुट्लेमा ना.
 भुक्नु हुक्मा क्रि.
 भुङ्ग्रो मिढाक् वि.; मिभुप्पो ना.
 भुङ्ग्रो भित्र पोल्नु लुम्मा क्रि.
 भुजुरी बनाउनु
 भुजेत्रो हाट्टिकाने ना.; हाट्टिकुने ना.
 भुजेल लाङ्कायोप् ना.
 भुट्नु खोमा क्रि.
 भुतुक्क होगोप् क्रि.वि.
 भुत्ते मियान्मा ना.; मियाप्मा ना.; मियाम्मा ना.; यान्निना ना.
 भुत्ते हुनु खेक्मा क्रि.
 भुत्ल्याउनु सुमुन्डेलेक् आङ्मा क्रि. प.
 भुमरी फुर्किमाङ् ना.
 भुलभुल भोलोभोलो क्रि.वि.; होलोहोलो क्रि.वि.
 भुल्नु फाम्मा क्रि.
 भुल्याउनु बान्मा क्रि.

भुस उबुसुवा ना.; उसिप् ना.; बुसुवा ना.; भुसुवा ना.
 भूँकटहर खाम् फेनाबु ना.; खाम्फेनाबो ना.
 भूकम्प लोलाङ् ना.
 भूत टोन्डेबा ना.
 भूत, प्रेत टोन्डेबा ना.
 भूतप्रेत च्याङ् ना.; टोम्गाचिगा ना.; सोगालागा ना.
 भेटघाट गराउनु टुप्पेप्पा क्रि.
 भेटाउनु टुप्पा क्रि.
 भेट्न् टुप्सिडा ना.
 भेट्न् जानु टुप्पाढामा क्रि.; टुप्सिङ् खाप्पा क्रि.
 भेट्नु छिप्पा क्रि.; टुक्या क्रि.; टुप्पा क्रि.; टुब्मा क्रि.
 भेट्ने ठाउँ टुप्पासिङ् ना.
 भेडा टुँउबा ना.; टुँबा ना.
 भेडाको मासु टुँबासा ना.
 भेला छुम्मा ना.
 भेला घर छुम्मापाङ् ना.; डेरापाङ् ना.
 भेला नपार छुम्सुन् क्रि.
 भेला पार्नु खोम्मा क्रि.; छुम्मा क्रि.; फुङ्मा क्रि.
 भेला भइसक्नु छुम्मा हिमा क्रि. प.
 भेला हुनु छुम्मा क्रि.

भेला हुने ठाउँ छुम्मासिङ् ना.
 भेला हौँ छुमि लो क्रि.
 भैँसी साङ्गवा ना.
 भैँसीको मासु टाङ्पेचासा ना.; साङ्गवासा ना.
 भैलो खोइ ना.
 भैलो खानु खोइ चामा क्रि.
 भो माऱ्आ क्रि.; माऱ्ओ क्रि.
 भोक साऱ्वामा क्रि.वि.
 भोक नलागुन मिसाऱ्वामा क्रि.
 भोक लागुन साऱ्वामा क्रि.
 भोकले ग्रस्त कुम्सामेट् वि.
 भोकाउनु साऱ्वामा क्रि.
 भोटे सारुवा काफोङ् ना.; सारुवा काफोङ् ना.
 भोबिस रुख हाङ्गरो ना.
 भोर्ली माकटाम् ना.
 भोलि हान्डेङ् क्रि.वि.; हान्डेन् ना.
 भ्याउनु वा अँठयाउनु खोप्पा क्रि.
 भ्याकुर याक्सुबा ना.
 भ्यागुतो फोरोक् ना.
 भ्यात्त हगुन बोडोलोक् क्रि.वि.
 भ्यात्ता बुडुलुक् वि.
 भ्वाङ् पोहोङ् ना.
 भ्वाङ् बनाउनु पोहोङ् फाप्पा क्रि. प.

म

म आडा सर्व.
 म- याङ्- पू.स.

मकिएको मोडाराना क्रि.वि.; यामाडाना क्रि.वि.; यामाना क्रि.वि.
 मकिनु मोट्मा क्रि.; मोप्पा क्रि.

मकै काका ना.; माके ना.
 मकै गोड्नु माके पुम्मा क्रि. प.
 मकै छर्नु माके टेन्मा क्रि. प.
 मकै थुपार्नु माके फुड्मा क्रि. प.
 मकै बनाउनु माके ठोड्मा क्रि. प.
 मकै भटमास माकेबोरा ना.
 मकै भुट्ने हाँडी खेपारा ना.
 मकैको अलौटो भात फेक्ला ना.
 मकैको पिठोको जाँड घोट्टे ना.
 मकैको भात माकेचामा ना.
 मकैको रोटी माकेचालेप्पा ना.
 मक्ख मोकखाक् वि.; मोखाक् वि.
 मक्ख पर्नु मोकखाक् लिमा क्रि. प.
 मक्ख हुनु मोकखाक् लिमा क्रि. प.
 मगनी लोइबा ना.
 मगनी गर्नु लोइबा ठेम्मा क्रि. प.
 मगन्ते कानाक्बा ना.
 मडसिरे चाड वाडाङ्मि ना.; वाडाङ्मे
 ना.; वाडाङ्मेट ना.
 मछुवा डासा कासेट्पा ना.
 मजदुर टोह्वा काचोक् ना.
 मञ्जुर हुनु टेन्मा क्रि.; टेम्मा क्रि.
 मञ्जुर हुने टेन्ना ना.
 मट्याङ्ग्रा कोरे ना.
 मधुरो ओनिना ना.; खिम्बाडाङ् वि.;
 सिसि ना.
 मधुरो आवाज सोभारिक् मुक्मा क्रि.वि.
 मधुरो स्वर मेनेमेने क्रि.वि.
 मध्य कर्ता काटोड्बा ना.
 मध्य दिन लेम्बा ना.

मध्य रात आढायुसा क्रि.वि.
 मध्यस्त कर्ता काटोड्मेप्पा ना.
 मध्यस्थ कर्ता रिड्काटोड्बा ना.
 मध्यस्थकर्ता काटोड्मेप्बा ना.
 मध्यान्तर माभाङ्गि ना.
 मध्यान्ह लेन्ना ना.
 मन निङ्गुवा ना.; निङ्गवा ना.
 मन गर्नु निङ्गवा चोक्मा क्रि. प.
 मन चोर्नु निङ्गवा कोम्मा क्रि. प.
 मन जाँचु निङ्गवा कोम्मा क्रि. प.
 मन दुख्नु निङ्गवा एकमा क्रि. प.;
 निङ्गवा टुकमा क्रि. प.; सानिङ्गवा
 लोमा क्रि. प.
 मन नपराउनु निङ्गवा मिटामा क्रि. प.;
 निङ्गवा मिटिमा क्रि. प.; मिलोप्पा क्रि.
 मन नपर्नु निङ्गवा मिटामा क्रि. प.;
 मोज्जा मिलोप्पा क्रि. प.
 मन नमान्नु निङ्गवा मिटेम्मा क्रि. प.
 मन नलागु निङ्गवा मिटिमा क्रि. प.
 मन नहुनु निङ्गवा मिवामा क्रि. प.
 मन पराउनु निङ्गुवा टामा क्रि. प.;
 निङ्गवा टामा क्रि. प.; निङ्गवा लोमा
 क्रि. प.; मोज्जा लोट्मा क्रि. प.
 मन परिवर्तन गर्नु निङ्गवा रिमा क्रि. प.
 मन पर्नु निङ्गवा टामा क्रि. प.
 मन फर्कनु निङ्गवा रिमा क्रि. प.
 मन बदल्नु निङ्गवा फेग्मा क्रि. प.
 मन बिरक्तिनु निङ्गवा हिम्मा क्रि. प.
 मन बुभ्नु निङ्गवा लोमा क्रि. प.
 मन मर्नु निङ्गवा सिमा क्रि. प.

मन्द डोम्डोम्ना वि.
 मन्दिर साम्माङ्क ठाना ना.
 मन्साउने छोड ना.
 मयल रिग्वाट् ना.
 मयल सरी रिग्वाट् पुप्ना वि.
 मरिच मारिच ना.; मारेच ना.
 मरी मरी कोक्कोक् क्रि.वि.
 मरुभूमि खोलेक्ना वि.
 मरेको उसिक्वाट् क्रि.वि.; सियाना
 क्रि.वि.
 मरोस् उसियाक् क्रि.
 मर्किनु रिङ्मा क्रि.
 मर्चा खाइ ना.
 मर्चा जाँचुन खाइचिम्मा क्रि.
 मर्चा हाल्नु चिम्मा क्रि.
 मर्दा सिमिक् ना.
 मर्दा पर्दा सिमिक् मिमिक् ना.
 मर्देन
 मर्नु सिमा क्रि.; सोग्माखाप्पा क्रि. प.
 मर्याक मुरुक यायोप्वायोप् अ.मू.
 मल मोल ना.
 मलसाँप्रो किठिमा ना.
 मलाई- याङ्- पू.स.
 मलाई नटेल याङ्इन्नेन् क्रि.
 मलुवा लेम्लेम्ना वि.
 मसान टोम्गाचिगा ना.
 मसिनो खाट्टिउना वि.
 मसिन्याउनु फुम्मा क्रि.
 मस्याम र्याबा ना.

मह उवा ना.; ओवा ना.; वा ना.; वेसुमा
 ओवा ना.
 मह काङ्ने उवा काहोट् ना.
 महत्त्वपूर्ण चाहाप् लिमा क्रि.वि.
 महत्त्वपूर्ण चाबाडोक्लिना वि.
 महिना माइना ना.
 महिलाको वीर्य सेवाट् ना.
 मा -इ पर.; -डि पर.; -ना पर.; -नि पर.;
 -नुङ् पर.
 मांसाहारी चेचेकाचा ना.
 माइजु आगोङ्मा ना.; कोगोङ्मा ना.
 माउ उमा ना.
 माउसुली टाहाङ् ना.
 माकुरा माकसाबुरुक् ना.
 मागि ल्याउनु नाक्माडाप्पा क्रि.
 मागु नाक्मा क्रि.
 माग्ने, मगन्ते याङ्कानाक् ना.
 माच माचा ना.
 माछा डासा ना.; नासा ना.
 माछा मार्ने डासा कासेट्पा ना.
 माछाको जात हाङ्डा ना.
 माभमा सोरि पर.
 माभी डासा कासेट्पा ना.
 माभनु नाम्मा क्रि.; राम्मा क्रि.
 माटसारी खाम्पखाम् ना.
 माटे मानिस भुकुलुक्ना ना.
 माटो खाम् ना.; खाम्बोक् ना.
 माटो उठाउनु खाम् चोम्मा क्रि. प.
 माटो थुपार्नु फुङ्मा क्रि.
 माटो फुट्नु खाम् हेप्पा क्रि. प.

माटोको आरी टाबे ना.
 माटोको डल्लो ओपोलोऱ्वा ना.
 माटोको डिल आँटाडिला ना.
 माटोको ड्याड बनाउनु खाम् चोम्मा क्रि.
 प.
 माटोको भाँडो खाराङ् फु ना.; टाबे ना.;
 फु ना.; फुजिलेट ना.; फुजुलेट ना.
 माटोले छोप्नु फुङ्मा क्रि.
 माङ्नु नान्मा क्रि.; योप्मा क्रि.
 मात्तिएको सिङ्साना क्रि.वि.
 मात्नु टेमा क्रि.; याङ्मा क्रि.
 मात्ने वस्तु टेबा ना.
 मात्र एलोक क्रि.वि.; डोक पर.
 मात्रै -एडोक; -एना; -एरोक; -रोक पर.
 माथि उठुइ ना. यो.; उठुङ्ङि ना. यो.;
 टो ना.; टोना क्रि.वि.; टोनाइ क्रि.वि.;
 टोनि क्रि.वि.; टोबा क्रि.वि.; टोम्बो
 क्रि.वि.; टोम्भो क्रि.वि.
 माथि उठाउनु याडु क्रि.
 माथि चढ्नु उठुङ् टाङ्मा क्रि.
 माथि तिर टाङ्मा क्रि.वि.
 माथि दिनु ठाक्मा क्रि.; ठाग्मा क्रि.
 माथि पर्नु टोम्भो ठामा क्रि. प.
 माथि माथि टोटो क्रि.वि.
 माथितिर टोटोम्बो क्रि.वि.
 माथितिर धकेल्नु चोम्मा क्रि.
 माथिल्लो उठुइना क्रि.वि.; टोम्बोना
 क्रि.वि.
 मादल मान्डाला ना.
 मान गर्नु मानाँ चोगमा क्रि. प.

मानिस याप्मि ना.; याप्मि ना.
 माने लाक्लाजेट ना.
 माने भार गाबा ना.
 मानौं मिट्टुम् वि.
 मान्छे याप्मि ना.; याप्मि ना.
 मान्छे टोकुवा याप्मिकाहा वि.
 मान्छे बाँध्नु याप्मि रेक्मा क्रि. प.
 मान्द्रो लो ना.
 मान्नु टेन्मा क्रि.; टेम्मा क्रि.; मानाँ चोगमा
 क्रि. प.
 माफ गर्नु छिमा चोगमा क्रि. प.
 मामा आगुङ् ना.; आगुङ्बा ना.;
 कोगुङ्बा ना.
 मामा घर आगुङ्पाङ् ना.
 मामा माङ्जु आगुङ्चि ना.
 मामुली होप्पोप्पोना वि.
 माया माया ना.
 माया गर्नु लुकमाटुकमा क्रि. प.
 माया मार्नु एङ्फुट्मा क्रि.
 मार्ग थान माङ्ठाना ना.
 मार्चा भार वाठेगाङ्मा ना.
 मार्नु सेप्मा क्रि.
 माल बाँस मालासिङ् ना.
 माला प्वाँलु ना.; भोगेमाला ना.
 मालिक आडाङ्बा ना.; डाङ्बा ना.
 मालिस गर्नु योप्मा क्रि.
 मावली आगुङ्पाङ् ना.
 मास मेसिक् ना.
 मासिनु लुकमा क्रि.
 मासी उछि ना.; छि ना.

मासीका सुड्डाइ ना.
 मासु उसा ना.; चेचे ना.; सा ना.; साः ना.
 मासु काट्ने घर चेचे चेप्पापाड् ना.
 मासु काट्ने मानिस चेचे काचेप् ना.
 मिच्चु योप्पा क्रि.
 मित लगाउनु टाक् हुप्पा क्रि. प.
 मिति म्याड् ना.
 मितिनी आडाबा ना.; साइमा ना.
 मिलाइ दिनु टोड्माबिमा क्रि. प.
 मिलाइ रहनु टोड्मायाक्मा क्रि.
 मिलाउँदै जानु टोड्सा खाट्मा क्रि. प.
 मिलाउनु टोड्मा क्रि.
 मिलाउने काटोड्बा ना.; चियुप् ना.
 मिलाउने ठाउँ टोड्मासिड् ना.
 मिलाउने व्यक्ति काटोड्मेप्बा ना.
 मिलाएर आउनु टोड्माउड् आप्पा क्रि.
 प.; टोड्माढामा क्रि. प.
 मिलाएर राख्नु टोड्माउड् युड्मा क्रि. प.
 मिलाएर राख्ने ओरोम ओरोम् वि.
 मिलान केन्द्र टोड्मासिड् ना.
 मिलेको टोडाना क्रि.वि.
 मिलेनन् टोड्च्याच्चिन् ना.
 मिलेर बस्नु टोड्माउड् युड्मा क्रि. प.
 मिल्दैन टोड्निना क्रि.
 मिल्दो टोड्ना वि.
 मिल्न जानु टोड्माप्पा क्रि.
 मिल्नु टोड्मा क्रि.; टोड्माप्पा क्रि.
 मिल्ने टोड्ना ना.
 मिल्ने गरी टोड्लोक् क्रि.वि.

मिश्रण फोट्मा ना.
 मिसाउनु काड्मा क्रि.; फोट्मा क्रि.;
 फोप्पा क्रि.
 मिसिनु काड्मा क्रि.; फोट्मा क्रि.
 मीठो निम्ना वि.; लिम्ना वि.; लेलेम् वि.;
 लेलेम्ना वि.
 मीठो बास्ना बुड्बुड् ना.
 मीठो बास्ना आउनु बुड्बुड् नाम्मा क्रि.
 प.
 मीठो बोली मेनेने क्रि.वि.
 मुक्त गर्नु होट्मा क्रि.
 मुक्त पार्नु लेड्मा क्रि.
 मुक्तिदाता काहिड्ग्मेप्बा डाड्बा ना.
 मुख यासि ना.
 मुख खोल्नु आँचोक्मा क्रि.
 मुख छोड्नु यासिलेप्पा क्रि.
 मुख मुख लाग्नु जोबाजोबा काड्मा क्रि.
 प.
 मुख लाग्नु लेक्फालापना क्रि. प.
 मुखामुख जोबाजोबा क्रि.वि.
 मुखाले लेक्फालापना वि.
 मुख्य उनु ना.; पारधारि ना.
 मुख्य पुजारी गाडुवाडाड्बा ना.
 मुख्य पूजाहारी
 मुड्ग्रो मेहोप्पासिड् ना.
 मुछ्नु फोड्मा क्रि.; फोप्पा क्रि.
 मुजा इछुट् ना.
 मुटु खेक् ना.
 मुटु काम्नु लुक्माभुड् योग्मा क्रि. प.

मुट्टु दहो पार्नु लुक्माभुङ्ग ठेलोक् चोग्मा
क्रि. प.

मुठार्नु ठेप् ना.

मुडुले खोलेक्ना वि.

मुङ्कीले पिट्टुनु ठुप्पा ना.

मुङ्कीले हान्नु मुक्किडा ठुप्पा क्रि. प.

मुङ्कीले हिर्काउनु मुक्किडा ठुप्पा क्रि.
प.

मुढा सिङ्मुडा ना.

मुना उचिउला ना.

मुनि उछिक् ना. यो.; योम्बो ना. यो.

मुनि तिर उछिक्कि ना. यो.

मुन्टा ओचोङ्गलिङ्ग ना.

मुन्टो खोखोप्पा ना.; खोप्खोप्पा ना.

मुन्तिर नायोम्बो क्रि.वि.

मुरलीको धुन र्याम्कलि ना.

मुर्दा सियाना ना.

मुल होम्माडेन् ना.

मुल घर ठेनापाङ्ग ना.

मुलायम चिमोक् वि.

मुसा मिउमा ना.; मिहुमा ना.

मुसुक्क हाँस्नु मोएट् रेप्पा क्रि. प.

मुसुमुसु मोएट्मोएट् वि.

मुसुमुसु हाँस्नु मुसिमुसि रेप्पा क्रि. प.

मुस्कान मुसिक् ना.

मुस्कुराहट मुसिक् मुसिक् वि.;

मोएट्मोएट् वि.

मुस्लि किडाङ्ग ना.

मुहान उपुट् ना.; उपुन् ना.

मुहार नाभाक् ना.

मूर्ख ठेनाबा वि.

मूर्छा पर्नु फाङ्गलिमा क्रि.

मूल्याङ्कन गर्नु टोला चोक्मा क्रि. प.

मृत याक्मिसियाना ना.

मृत्यु सिमा ना.

मृत्यु संस्कार मिमिक् मिमिक् वि.

मृत्यु हुनु ठामाप्पा क्रि.; सिमा क्रि.

मेघ गर्जन घुरुङ्गबा ना.

मेटाइ दिनु टुक्माडेमा क्रि.

मेटाउनु टुक्माडिमा क्रि.; टुक्माडेमा क्रि.

मेट्टुनु टुक्मा क्रि.; टुक्माडिमा क्रि.; टुप्पा
क्रि.

मेट्टुनु टुग्मा क्रि.

मेथी मेठि ना.

मेरुदण्ड एकचिरि ना.

मेरो आडाना सर्व.; आँना सर्व.

मेरो- आ- पू.स.

मेलमिलाप टोङ्गमाजामा ना.

मैलापात टोङ्गवालासि ना.

मैसो उट्टुम् ना.

मैका मिलाउनु टोङ्गमा क्रि.

मैदान टेन्डुना ना.; टेन्डुलोक् ना.; डेन्डुना
ना.; ड्याम्माना ना.; हेन्साना ना.

मैना चरी केलिक् ना.

मैला रिवाट् ना.

मैला दाँत केङ्गुफुवार ना.

मैले आडा सर्व.

मोच चिछाप्याङ्ग ना.

मोटर गाडि गाडि ना.

मोटरसाइकल भुट्टुभुटे ना.

मोटो उसाम्नुमा ना.; घुकुलुकना वि.;
 तुम्मा वि.; बुकुलुकना ना.; भुकुलुक
 वि.; भुकुलुकमा वि.
 मोटो बनाउनु टुम्लोक् चोकमा क्रि. प.
 मोठे फाक्खे ना.
 मोठे घाँस फाक्के ना.
 मोड्नु नोकमा क्रि.
 मोरेको उसिन्वाट् क्रि.वि.

मोसो फुसुम् ना.
 मोही मोहि ना.
 मौका छेक् ना.
 मौन मिचेक्मुनुमा क्रि.वि.
 मौरी वेसुमा ना.; वेसुमाङ् ना.
 मौरीको चाका ओचाका ना.; वेसुमा
 ओचाका ना.
 मौरीको मह वेसुमा ओवा ना.

य

यता नायाम्बा क्रि.वि.; नालेङ् क्रि.वि.;
 नाहि क्रि.वि.; नाण्या क्रि.वि.; नेहि
 क्रि.वि.
 यता तिर नालेङ् क्रि.वि.
 यता सर्नु नाट्डेलेङ् सोन्मा क्रि. प.
 यतिखेर नाबेला क्रि.वि.
 यथाशिघ्र एला एला क्रि.वि.
 यथास्थान हिट्निडोक् क्रि.वि.;
 हिट्निडोक् क्रि.वि.
 यसरी नाङ्डे क्रि.वि.
 यस्तै हो उयाक्चिक् वि.
 यस्तो नाट्डेना वि.; नाङ्डे वि.; नाङ्डेगा
 क्रि.वि.; नाङ्डेना क्रि.वि.
 यस्तो खालको नाट्डेना क्रि.वि.
 यहाँ नाङ् क्रि.वि.; नाहि क्रि.वि.; नेहि
 क्रि.वि.

यहाँ देखि नाहुङ्डा क्रि.वि.
 यहाँ बाट नालाम् क्रि.वि.
 यात्रा गर्नु लाम्टिमा क्रि.
 याद यान्दा ना.
 याद दिलाउनु मिट्मेप्मा क्रि.
 याद नगर्नु यान्डामिचोकमा क्रि.
 यिनीहरू नागा सर्व.
 युग जामाना ना.; जुग् ना.
 युवती कायाप्मा ना.; कायेप्मा ना.
 युवा ठाङ्बेन् ना.
 यो ना सर्व.; नाम्बाक् सर्व.
 यो वर्ष नान्याँ क्रि.वि.
 योजना चोकमा फामा क्रि.वि.
 योजना बनाउनु मिट्मा क्रि.
 योनि पेपे ना.; से ना.
 योनिको भाग नाप्चोङ् ना.

र

र लोक् संयो.; हिट्नुङ् संयो.
 रँगाउनु चिङ्मा क्रि.
 रक्ताम्मे पेलेहेङ् वि.; हेलिक्पेलेम् वि.

रक्षा आपुयुसेट् ना.
 रक्षा गर्नु कोमायाक्मा क्रि. प.
 रक्सि थाप्ने भाँडो गार्बोले वि.

रक्सि पार्नु इमालिङ्गुमा क्रि.
 रक्सी इमालिङ्ग ना.; युमालिङ्ग ना.
 रक्सी थाप्ने भाँडो गारभोले ना.
 रक्सी पिउनु इमालिङ्गुतुङ्गमा क्रि.
 रक्सी पोल्नु उमा क्रि.
 रगड्नु राम्मा क्रि.
 रगत नेलिक् ना.; हेलिक् ना.
 रगताम्मे हेलिक् पेलेहेङ्ग वि.
 रङ् राङ्गा ना.
 रङ् लगाउनु मेप्मा क्रि.
 रङ् लाउनु राङ्गा मेप्मा क्रि. प.
 रङ्गीचङ्गी टिलिक्मिलिक् वि.
 रचनाकार छ्याम्बोक् ना.
 रजस्वला उफाबा ना.
 रद्द गर्नु नास् चोग्मा क्रि. प.; मिचोकमा क्रि.
 रमाइलो मोज्जा वि.
 रमाइलो गर्नु याबाकमा क्रि.
 रमाइलो लाग्नु मोज्जा लोमा क्रि. प.
 रमाउनु मोज्जा लोमा क्रि. प.
 रस उवा ना.; ओमोह्वा ना.; ओवा ना.
 रहनु युङ्मा क्रि.
 रह्र छोम्बोक् वि.; लाहार वि.
 राँगाको मासु टाङ्पेचासा ना.
 राक्षस याङ्काचा ना.; राकासा ना.;
 राक्कासा ना.
 राखि राख्नु युङ्माहेम्मा क्रि.
 राख् युङ्सु क्रि.
 राख्नु ठोप्मा क्रि.; युङ्मा क्रि.; हेम्मा क्रि.
 राख्ने मानिस कायुङ्बा ना.

राख्ने वस्तु युङ्मा जेम् ना.
 राग उड्नु ओसाम् खाप्मा क्रि.
 राज दरबार हाङ्पाङ् ना.
 राजा हाङ् ना.
 राजा माछा हाङ् डासा ना.
 राडी नाबुमा ना.
 रात युसा ना.; सेन् ना.; सेन्ना ना.;
 सेम्बाराक् ना.
 रात पर्नु नाम्कुमा क्रि.
 रात भरी सेन्नासोम् ना.
 रातदिन सेन्लेन् क्रि.वि.
 राति सम्म युसासोम् ना.
 रातै फाबालेङ्ना वि.; फालोक् क्रि.वि.
 रातो उफाबा ना.; फाना वि.
 रातो च्याउ मुवारि मुङ् ना.
 रातो दाग फाना टाटा ना.
 रातो दाल रागे ना.
 रातो पिरो चाम्फाबालेङ्ग वि.
 रातो वर्ण ओफालासा ना.
 रानी हाङ्मा ना.
 रानी चरा सालुके ना.
 रापिलो ओराफलोना ना.; कोना वि.
 राम्ररी ओचेट्नुलोक् क्रि.वि.; नुलोक् क्रि.वि.
 राम्रो ओचेट्नु वि.; ओचेट्नुना वि.; चेट् वि.; नुना वि.; माहामा वि.; माहामाना वि.; मोज्जाना वि.
 राम्रो अवसर आकि मोज्जा वि.
 राम्रो नलागु मिलोप्मा क्रि.
 राम्रो बोलचाल ओचेट्नु चेक्मा क्रि.वि.

राम्रो लाग्नु मोज्जा लोमा क्रि. प.
 राम्रो सपना नुना सेम्माङ् क्रि.वि.
 राम्रो सित ओचेट्नुलोक् क्रि.वि.
 राम्रो स्थान मोज्जाना डेन् ना.
 राम्रो स्वभाव उचाट्ला नुना वि.;
 उसाम्नुमा वि.
 राम्रो होस् ओचेट्नुलोक्उलि क्रि.वि.
 रायो साग पाट्छयो सागा ना.
 रास फुङ्जोम् ना.
 रिंगटा चल्लु निङ् रिमा क्रि. प.
 रिंगटा लाग्नु निङ् रिमा क्रि. प.
 रिक्तो ओहोप् वि.; फिट्टाक् ना.
 रिन
 रिन काढ्नु नाप्वा लोग्मा क्रि. प.
 रिमरिम खिम्बाडाङ् वि.
 रिस कुन्जिरिकमा ना.; पुन्जिरिक् ना.;
 पुन्जिरिकमा ना.; रेक् ना.
 रिस उठाउनु ओयाक्लेप्मेप्मा क्रि.;
 खिजेक्पा चाट्मा क्रि. प.
 रिस उट्नु रेक् काङ्मा क्रि.
 रिस उट्नु ओयाक्लेप्मा क्रि.;
 कुन्जिरिकमा काङ्मा क्रि. प.;
 पुजिक्वायाक्मा क्रि. प.; पुन्जिरिकमा
 काङ्मा क्रि. प.; पुन्जिरिकमा काप्मा
 क्रि. प.; याक्लेट्मा क्रि.; याक्लेप्मा
 क्रि. प.; रेक्काङ्मा क्रि.
 रिसले चूर हुनु याक्लेप्मा क्रि. प.
 रिसाएर ओयाक्लेडाउ क्रि.वि.
 रिसाहा ओचोर्याक् वि.; ओनाभाक्डि
 ओयाक्लोब्ना वि.; ओयाक्लोक्ना वि.;
 मोङ्घुरुबा वि.

रिसाहा स्वभाव मोङ्घुरुबा वि.
 रिहा गर्नु लेट्मा क्रि.
 रिहा हुनु लेप्मा क्रि.
 रु हाबा ना.
 रूंगेर बस्नु कोमायाक्मा क्रि. प.
 रूंगे काकोबा ना.
 रुख उघुङ्मा ना.; लाटिकरम ना.; सिङ्
 ना.; सिङ्उघुङ्मा ना.; सिङ्उभुङ्मा
 ना.; सिङ्भुङ्मा ना.
 रुख कटहर फेनाबो ना.
 रुख गोलभैँडा सिङ्भेण्डा ना.
 रुख च्याउ नुवामुङ् ना.
 रुख बिरालो कालाबा ना.; काले ना.
 रुख भाँचु सिङ्एक्मा क्रि.
 रुङ् दिनु पुमाबिमा क्रि.
 रुङ्नु कोमा क्रि.
 रुढीवादी आच्छोना रिङ्पान् ना.
 रुन छोङ्नु सिप्मा क्रि.
 रुन लगाउनु हाप्मेप्मा क्रि.
 रुनु हाप्मा क्रि.; हाब्मा क्रि.
 रुन्चे रोग मोच् ना.
 रुपिया पैसा ओफाबा ना.
 रुपियाँ राङ् ना.
 रुवा फुट्नु रुवा खेक्मा क्रि. प.
 रूख उभुङ्मा ना.
 रे बो निपा.
 रेखा धार्को ना.
 रेट्नु हेक्मा क्रि.; हेग्मा क्रि.
 रेट्नु रेन्मा क्रि.
 रोक छाक्नु क्रि.

रोकाउनु छाक्मेप्पा क्रि.
 रोकिनु हेप्पा क्रि.
 रोक्नु छाक्मा क्रि.; हेप्पा क्रि.
 रोटी चालेपा ना.; चालेप्पा ना.; बाबारा
 ना.
 रोटे कमिला टेहेलेक् ना.

रोटे पिड ओचेल्बा ना.
 रोपाहार कालेप्पा ना.; कालेप्पा ना.
 रोप्नु लेट्मा क्रि.; लेप्पा क्रि.; लेब्मा क्रि.
 रोप्ने मानिस कालेप्पा ना.
 रौँ सोघामुङ् ना.

ल

ल लो निपा.
 ल ल लुलु ना.
 लज्याकलुरुक् सुबुरुक् वाबुरुक् अ.मू.
 लखेटी पठाउनु रिक्माडिमा क्रि.;
 रिक्माडेमा क्रि.
 लखेट्नु रिक्माप्पा क्रि.
 लगभग होप्पो क्रि.वि.
 लगाइ दिनु मेप्पा क्रि.; मेप्पाना क्रि.
 लगाउ दिन वाट्निङ्ना ना.
 लगाउन दिनु वाप्पा पिमा क्रि. प.
 लगाउनु चिन्ना मेप्पा क्रि. प.; नेक्मा
 क्रि.; मेप्पा क्रि.; वाट्मा क्रि.; वाप्पा
 क्रि.
 लगातार सोरोक् क्रि.वि.; सोरोक्डोक्
 ना.; सोरोक्लोक् ना.
 लगानी गर्नु लाहाप् चोक्मा क्रि. प.;
 लाहाब् चोक्मा क्रि. प.
 लगिदिनु खुट्माबिमा क्रि.
 लगी दिनु खुप्पा क्रि.
 लजाउनु मोन्मा सिमा क्रि. प.; मोम्मा
 क्रि.; मोम्मासिमा क्रि. प.; सायोम्मा
 क्रि.
 लट्टे साग मागार्भुजा सागा ना.

लट्ठ नपरेको पाप्निगेट्निना क्रि.वि.
 लट्ठी लाहुरिक् ना.; लौरिक् ना.
 लठेप्रो ओकेलुबा ना.; डोङ्डोङ् वि.
 लट्ठ पारेर बाँध्नु पापाराक् रेक्मा क्रि.
 प.
 लडाइ गर्नु ठामा क्रि.
 लडाई आउनु कोमाढामा क्रि.
 लडि जानु कोमाप्पा, क्रि.
 लडीबुडी गर्नु इम्सालेङ्मा क्रि.
 लड्दै जानु कोसा खाप्पा क्रि. प.
 लड्न् आँट्नु हिम्माप्पा क्रि.
 लड्न् लागदा बोलिने आब्बुड वि.बो.
 लड्नु कोमा क्रि.
 लड्ने भुङ् ना.
 लड्ने आँट्नु हिम्मा क्रि.
 लत्ताले हान्नु टिङ्मा क्रि.
 लथालिङ्ग पार्नु छेल्बेल् चोक्मा क्रि. प.
 लमक्क लमक्क ढाङ्गाक् ढाङ्गाक्
 क्रि.वि.
 लरबराइ ढाम्बेढाम्बे ना.
 लरबराउनु ढाम्लेङ्वाम्लेङ् लिमा क्रि. प.

लरबराहट ढाम्बेढाम्बे ना.;
 ढाम्लेङ्गवाम्लेङ्ग ना.
 लर्किनु गेङ्गेङ्ग लिमा क्रि. प.
 लर्बरीनु हिम्मा क्रि.
 लर्बरीनु रिन्डाङ्गवान्डाङ्ग ना.;
 रिन्डाङ्गवान्डाङ्ग लिमा क्रि. प.
 लल्याकलुलुक सुबुरुक् वाबुरुक् अ.मू.
 लसुन माङ्गो ना.
 लस्कर घोरोङ्ग क्रि.वि.; टिरिम् क्रि.वि.
 लहर टिरिम् क्रि.वि.
 लहरे भ्रार वामेरि ना.
 लहरे तरुल खेबोरेक् ना.
 लहरै घोरोङ्ग क्रि.वि.; टिरिम् क्रि.वि.
 लहरै उभ्याउनु टिरिम् येप्मा क्रि. प.
 लहरो ओभेल् ना.
 ला ला लाउलाउ क्रि.वि.
 लाइन टिरिम् क्रि.वि.
 लाइन लगाउनु टिरिम् मेप्मा क्रि. प.
 लाई -चा पर.; -लाउङ्गसा पर.; -लोङ्गसा पर.
 लागि जानु खाप्माजामा क्रि.
 लागि पर्नु लाहाब्लिमा क्रि.
 लागि रहनु लाहाबा लिमायाक्मा क्रि. प.
 लागी -लोङ्गसा ना. यो.; लाउङ्गसा ना. यो.
 लागी पर्नु लाम्क्यालिमा क्रि.
 लागनु लाहाप् लिमा क्रि. प.
 लाग्ने लाहाप् लिना वि.; लाहाबा ना.
 लाज मोम्मा वि.
 लाज मान्नु मोम्मासिमा क्रि. प.

लाजले भुतुक्क हुनु मोन्मा सिमा क्रि. प.
 लाटा ओकेलुबा ना.
 लाटी करम सुमेरुडा ना.
 लाटो ओलाटुबा ना.
 लाटोकोसेरो फोप्चिबा ना.; फोप्चिन्वा ना.
 लाठो लाहुरिक् ना.
 लात हान्नु टिङ्गमा क्रि.
 लानु खाट्मा क्रि.
 लाप्पा खेल्न लगाउनु चुङ्गेट्मा क्रि.
 लाब्रे कीरा नाढेमा ना.; नाबुमा ना.
 लाभ्रे कियो टेट्लाबुङ्गमा ना.
 लाभ्रे कीरा नाडेम्मा ना.
 लामखुट्टे टोङ्गेन् ना.; टोङ्गेन् ना.
 लामो केना वि.; केना वि.
 लामो हुनु केमा क्रि.
 लाम्चेकियो टेट्लाबुमा ना.
 लाम्चो सोट्ना ना.
 लाम्पुछे चरा भाङ्गेराजा ना.;
 भेङ्गेभेङ्गेराजा ना.
 लाली फालेक् फालेक् वि.
 लास याक्मिसियाना ना.
 लिएर आउनु लोहोट्माजामा क्रि. प.;
 लोहोट्माटाप्मा ना.; लोहोट्माडामा क्रि. प.
 लिखा सिक्ठिन् ना.
 लिङ्ग ले ना.
 लिची लुचि ना.
 लिन जानु लोट्मा क्रि.; लोहोट्मा क्रि.

लिनु टाक्मा क्रि.; लाङ्मा क्रि.; लाप्मा
 क्रि.; लारु क्रि.; लोहोट्मा क्रि.;
 लोहोप्मा क्रि.
 लिनु लाडु क्रि.
 लिपपोत गर्नु लेङ्मा क्रि.
 लिप्न लगाउनु लेङ्मेप्मा क्रि.
 लिप्नु लेङ्मा क्रि.
 लिप्साउनु पोम्मा क्रि.
 लिम्बुनि माछा माक्डा ना.; माक्डासा ना.
 लिसो सिङ्केलि ना.
 लिस्नु डागा ना.
 लुङ्चे खेरुवा ना.
 लुकाइ रहनु ठोप्माहेम्मा क्रि.
 लुकाइ राख्नु ठोप्माहेम्मा क्रि.
 लुकाउ ठोबु क्रि.
 लुकाउनु ठोप्मा क्रि.
 लुकाउने ठाउँ ठोप्मासिङ् ना.
 लुकिमारी खेल काकुम्बे ना.
 लुक्नु ठोप्मा क्रि.
 लुगा लोट्निङ् ना.; लोट्लिङ् ना.
 लुगा खुस्किनु सुप्मा क्रि.
 लुगा भुन्ड्याउने आक्ला ना.
 लुगा धुनु मेक् होप्मा क्रि. प.; लोट्निङ्
 होप्मा क्रि. प.
 लुगा फेरु फेरुं लिमा क्रि.
 लुगा मिलाएर बस्नु चियुप् युङ्मा क्रि. प.
 लुगाको गला ठाक्माराक् ना.
 लुगाको पानी तर्नु छिमा क्रि.
 लुगाको फेरो एरेबा ना.
 लुगाफाटा निनिङ् ना.

लुछ्नु पुसुप् सुप्मा क्रि. प.; पेट्मा क्रि.;
 फेप्मा क्रि.
 लुछ्ने पुसुप् वासुप् अ.मू.
 लुट्नु नाप्मा क्रि.
 लुते भेकोक्ना ना.
 लुरुलुरु सुट्सुट ना.
 लुलो पेट्योक् ना.; बेट्लुक् वि.;
 लोङ्लेङ् ना.
 ले -डा पर.; -ना पर.
 लेउ सुक्दुरुङ्बा ना.
 लेकाली जुका लाक्फेट् ना.
 लेखक काछेप्पा ना.; काछेप्पा ना.
 लेखीका काछेप्पा ना.
 लेख्न जान्नु छेप्मानिमा क्रि.
 लेख्नु छेप्मा क्रि.
 लेख्ने मान्छे काछेप्पा ना.
 लेदो डुलुलु ना.; लोटोटो वि.
 लेनदेन पिगापि ना.
 लेप लगाउनु नेम्मा क्रि.
 लैजा खाट्टु क्रि.
 लैजानु खाट्माजामा क्रि.; खाप्मा क्रि.
 लोक गीत हाक्पारे ना.
 लोग्ने मानिस येम्बेछा ना.
 लोभी टुम्सुना ना.
 लोभ्याएर बोल्नु मेलेक् चेक्मा क्रि. प.
 लौ लौ लुलु ना.
 लौका लौका ना.
 ल्याउनु हुने काप्मा लिना ना.
 ल्याउनु आप्मा क्रि.; काट्मा क्रि.; टाट्मा
 क्रि.; टाप्मा क्रि.

ल्याउनु

ल्याउनु नहुने काम्पा नुनिना ना.

ल्याउनु नहुने काम्पानुनिना वि.

ल्याउने काखुट ना.

ल्याउने पुज्याउने खुटकाखुट वि.

व

वंश पुङ्ला ना.

वंशज खालाक् ना.

वक्ता कामाप्बा ना.

वक्ता (स्त्री) कामाप्पा ना.

वचन रिङ् ना.

वटा गोटा ना. यो.

वन पूजा कुकुक्मा ना.; होङ्डाङ्मा ना.

वनढाडे टाँबुरा ना.

वनदेवी आनिटुडुमा ना.; आनिटुरुमा ना.

वनमान्छे सोक्पा ना.

वनमान्छे स्त्री लेम्लिमेट् ना.

वनस्पति आउलेबासक् ना.

वर नायाम्बा क्रि.वि.; नाय्या क्रि.वि.

वरपर याम्बा नायाम्बा क्रि.वि.;

याम्बानायाम्बा क्रि.वि.

वरि नाहाँपारा क्रि.वि.

वरि परी याम्बा नायाम्बा क्रि.वि.;

याम्बानायाम्बा क्रि.वि.

वर्तमान लियेट्ना वि.; हाट्ले लिना

क्रि.वि.; हाट्लेना ना.; हाट्लेसेन्

क्रि.वि.

वर्ष बारखा ना.

वशमा राख्नु मुक्तुङ्ङि टाप्पा क्रि. प.

वस्तु पिट्चि ना.

वाकवाकी ओबेक् ओबेक् क्रि.वि.;

पेसाक् पेसाक् क्रि.वि.

वाकवाकी लाग्नु ओबेक् ओबेक् लोमा

क्रि. प.; पेसाक्पेसाक् लोमा क्रि. प.

वाक् वाक् ओबेक् ना.

वाक्क दिक्क पुजिक्वा ना.

वार्ता गर्नु मुन्डुप्पा क्रि.

वार्तालाप रिङ्टोङ्मा ना.

वार्षिक बारखाडा ना.

वास्ता नगर्नु मिपुमा क्रि.

विगत उइले क्रि.वि.; लिसाहाडाना वि.

विचार निङ्गुवा ना.; निङ्गवा ना.

विचार गर्नु निङ्गवा रिमा क्रि. प.

विचार मिल्नु निङ्गवा टोङ्मा क्रि. प.

विजेता कामेप्पा ना.

विदेशी भारागा ना.

विधवा एकाडाङ्खे ना.; एकाले ना.

विधुवा लाङ्मेप्पा ना.

विना -माले पर.; -मालेना पर.; -मे पर.

विनाश गर्नु नास् चोक्मा क्रि. प.

विपरीत एकेलेङ् क्रि.वि.

विभाजन गर्नु साम्मा क्रि.; सेम्मा क्रि.;

हाम्मा क्रि.

विभिन्न पारिक् पारिक् क्रि.वि.

विरक्त लाग्नु निङ्गवा भेन्मा क्रि. प.

विरामी नहुनु मिटुक्मा क्रि.

विरोध गर्नु मिटेम्मा क्रि.

विवाह भेया ना.; भ्या ना.
 विवाह गर्नु भ्या चोकमा क्रि. प.
 विवाहको टोपी फेट्टा ना.
 विशाल ठेना वि.
 विशेषज्ञ कानिबा ना.
 विश्रामको दिन युङ्माजामा लेन् क्रि.वि.
 विश्वास पाट्याँ ना.
 विष बिख ना.
 वीर्य उखिवाट् ना.; लेवाट् ना.
 वृत्तचित्र कोकालिक् छाप्ला वि.
 वेवास्ता गर्नु निङ्ग्वा मिचोकमा क्रि. प.
 वेश्या वालाफेडुमा ना.

वैकल्पिक जोम्मा सेक्माना क्रि.वि.
 व्यङ्ग्य आप्टाङ्ग्वा वि.
 व्यङ्ग्य हान्नु रिङ्डा आप्मा क्रि. प.
 व्यर्थ बिट्टाइन ना.
 व्यवस्था
 व्यवस्था गर्नु टोङ्मा क्रि.
 व्यस्त हाजाङ्बालाक् क्रि.वि.
 व्याख्या गर्नु माप्मा क्रि.
 व्यापार बेपार ना.
 व्यापार गर्नु छोङ्मा क्रि.
 व्यापारी काछोङ्बा ना.

श

शंका साङ्का ना.
 शंका गर्नु रेम्सुबा हिक्मा क्रि. प.;
 साङ्का चोग्मा क्रि. प.
 शंका लिनु साङ्का खुमा क्रि. प.
 शंखेकिरा
 शक्ति बाग्गाट् ना.; बोल ना.
 शब्द रिङ् ना.
 शरीर उलुङ् ना.; येम् ना.
 शरीरको राँ वामुङ् ना.
 शहर खालाङ्गा ना.
 शान्त स्वाक् वि.; स्वाग् वि.
 शान्ति याङ्ग्याङ् वि.; हाङ्हाङ् वि.
 शारीरिक सम्बन्ध इम्माजामा ना.
 शिक्षक काहिसिक्पा ना.; काहुसिक्पा
 ना.
 शिक्षा दिनु हिसिक्मा क्रि.

शिखर चोमोलोङ्मा ना.
 शिर ओखेन् ना.; ओनाप् ना.; ओनाप्चोङ्
 ना.; खेन् ना.; टेहेक् ना.; नाप् ना.
 शिर पूजा बाङ्गोवाल्लिमाङ् ना.;
 माङ्लेन्ना ना.
 शिरबन्दी साम्मेङ् फुङ् ना.; साम्याङ् फुङ्
 ना.; साम्याङ्बुङ् ना.
 शिशु ओओ ना.; ओहेम्बेलेङ्वा ना.
 शिष्टाचारले बोल्लु मेलेक् चेक्मा क्रि. प.
 शीतल हिम्हिम् ना.
 शुक्रकीट लेवाट् ना.
 शुङ् फाकाट् वि.; फाकाट्ना वि.;
 माहामाना वि.; सेङ्सेङ् ना.
 शुद्धिकारण सुङ्डाइ ना.
 शुभारम्भ टोङ्वालाङ् ना.
 शुरु हुनु

शुरू गर्नु उटुम् चोक्मा क्रि. प.

शून्य मेक् *num*

शुरूवात उटुम् ना.

शेर्पा सारुवा काफोङ् ना.; सारुवा
काफोङ् ना.

शैली पाराक् क्रि.वि.

श्राप दिनु साराप पिमा क्रि. प.

श्रीपेच वासाङ् ना.

श्रीमती ओजाहान ना.; ओमेच्छेमा ना.;
टालिमाङ् ना.

श्रीमान ओजाहान ना.; ओयेम्बेछा ना.;
टालिबाङ् ना.; पाङ्डाङ्बा ना.

श्रीमान सौता रेम्सुबा ना.

श्रोता काखेम्बा ना.

स

सँग -नि पर.; -लोक्

सँगसँग ओटोप्माङ् क्रि.वि.; ओटोप्पोङ्
क्रि.वि.

सँगै एककेउ क्रि.वि.; ओटाप्माङ् क्रि.वि.;
ओटोप्पोङ् क्रि.वि.

सँगै फ्याँक्नु ओटोप्माङ् लेप्मा क्रि. प.

सँगैको ओटोप्पोङ्ना क्रि.वि.

सँघार साङ्घारा ना.

संक्षिप्त उन्ना वि.

संख्या डेमाना ना.

संख्या जनाउन गोटा ना. यो.

संग्रह गर्नु छुम्मा युङ्मा क्रि. प.

संघै एकडाम् क्रि.वि.

संयुक्त एककेठोउँ ना.

संरक्षक काकोबा ना.

संसार नारा ना.

सकसक वारारा ना.

सकिएको लाट्टाना क्रि.वि.

सकिएको छैन लाट्टनिगेट्टनिना ना.

सकिन आँट्टु मायाडाना क्रि.

सकिनु लाप्मा क्रि.; लाप्मा हिमा क्रि. प.

सकिने लाट्टाना ना.

सकी दिनु

सके सम्म हिडुम्लोक् क्रि.वि.

सक्नु लाप्मा क्रि.; हिमा क्रि.

सक्षम हिडुना ना.

सखाप हुनु लुट्टमा क्रि.

सखुवा छोबोमा ना.

सगरमाथा चोमोलोङ्मा ना.

सघाउने याङ्काफा ना.

सङ्कल्प गर्नु मिचोक्ए लिनिना क्रि. प.

सङ्केत चिन्ना ना.

सङ्खेकिरो खोजेट्ट ना.

सङ्गठित गाकना वि.

सङ्गीत छायाम्बोक् ना.

सङ्गीत लय छ्याम्बोक्डा ना.

सचेत हुनु ओचाप्पाङ् लिमा क्रि. प.

सजिनु पालोवालो वाप्मा क्रि. प.

सजिवन मिटाक्मा ना.

सट्टामा ओसाट्टोडि प्रश्न.वा.

सडक लाम्बो ना.; लाम्भो ना.

सडाउनु रोक्मेप्मा क्रि.

सडेको रोगाना क्रि.वि.
 सङ्गु रोक्मा क्रि.; रोग्मा क्रि.
 सतर्क छेकछेक् वि.
 सताउनु छ्याक्मा क्रि.
 सत्तरी सिमेक् *num*
 सत्य छेम्बा वि.
 सत्य कुरा छेम्बाना रिङ्ग क्रि.वि.
 सधैं साडे वि.; सोरोक् क्रि.वि.; सोरोक्बा ना.
 सधैं भरी सोरोक्डोक् ना.; सोरोक्लोक् ना.
 सन्काउनु टोम्मेप्मा क्रि.
 सन्किनु टोम्मा क्रि.
 सन्चो नुमानिङ्ग ना.
 सन्चो हुनु मिटुक्मा क्रि.
 सन्तति छालेट् ना.
 सन्तान खालाक् ना.; छा ना.; छालेट् ना.
 सन्तुलित टोङ्गुयाक्ना ना.
 सन्तुलित राख्नु टोङ्गुमायुङ्गमा क्रि.
 सन्तुष्ट सोन्टोक् ना.
 सन्तुष्ट हुनु निङ्गुवा टामा क्रि. प.
 सन्तोषी सोन्टोकि वि.
 सपक्क मेलेक् क्रि.वि.
 सपना सेम्माङ्ग ना.
 सपना देख्नु सेम्माङ्ग माग्मा क्रि. प.
 सपना बिग्रनु सेम्माङ्गभेन्मा क्रि. प.
 सपनी सेन्जि ना.
 सफा छेङ्छेङ्ङना ना.; नुना वि.; वाहिलेङ्ग ना.; सेङ्सेङ्ग ना.; सेङ्सेङ्ग ना.
 सफा गर्नु सेङ्सेङ्ग चोक्मा क्रि. प.

सबैरै एला वि.
 सबै ख्वाप्पै वि.; फ्याङ्ग वि.; सोप्पे ना.; सोप्पे क्रि.वि.; सोब्बे ना.; सोब्बे ना.
 सबै दिनु ख्वाप्पा पिमा क्रि. प.
 सबै पुगु फ्याङ्ग युमा क्रि. प.
 सबै बताउनु वाहिलेङ्गमाप्पा क्रि.
 सबै बल्लु स्वाङ्गहाट्मा क्रि.
 सबै भेला पार्नु फ्याङ्ग छुम्मा क्रि. प.
 सबै विवरण सिरिखुरि ना.
 सबै सक्नु फ्याङ्ग लाप्पा क्रि. प.
 सबैलाई पुगु ख्वाप्पा युमा क्रि. प.
 सभा कचहरी छुम्मासिङ्ग कुन्डल ना.
 सभा राख्नु मुचुलुक् युङ्गमा क्रि. प.
 समकालिन ओटोप्पाङ्ग क्रि.वि.; ओटोप्पोङ्गा क्रि.वि.
 समतल टेन्डुना ना.; टेन्डुलोक् ना.; डेम्डेम् ना.; नेम्मेम् ना.; नेम्मेम् ना.; हेन्साना ना.
 समथर टेन्डुना ना.
 समय जामाना ना.; पाका क्रि.वि.; फेरा क्रि.वि.; बेला ना.; म्याङ्ग ना.
 समय बित्नु नाम्लामा क्रि. प.
 समय हुनु बेला लिमा क्रि. प.
 समाउनु लाप्पा क्रि.; लाब्मा क्रि.
 समाचार खाबोर ना.
 समाज जुटाउनु मुचुलुक् छुम्मा क्रि. प.
 समात्तु लाप्पा क्रि.
 समाप्त नहुने लाट्निना ना.
 समावेश गर्नु लाहाब् चोक्मा क्रि. प.
 समूह हुङ्गा ना.

सम्भन नसक्नु मिप्पामिहिमा क्रि.
 सम्भन लगाउनु मिट्मेप्पा क्रि.
 सम्भन सक्नु मिप्पाहिमा क्रि.
 सम्भना गराउनु मिट्मेप्पा क्रि.
 सम्भना नसक्नु निङ्ग्वा मुम्मा क्रि. प.
 सम्भनु मिट्मा क्रि.; मिप्पा क्रि.
 सम्भ्नाउ मिट्टुम् वि.
 सम्भ्नाउनु खेमाटोमा लाप्पा क्रि. प.;
 लेगालाप्पा क्रि.
 सम्भ्निनु मिप्पा क्रि.
 सम्भ्निरहनु मिप्पायाक्मा क्रि. प.
 सम्भ्नेर भन्नु मिप्पाउङ् लोमा क्रि. प.
 सम्भ्णौता गर्नु टोङ्मा क्रि.
 सम्भ्धिनी रिच्छामा ना.; रिछामा ना.
 सम्भ्धी रिच्छाबा ना.; रिछाबा ना.
 सम्पत्तिको मालिक माक्फेन्सुबेन् डाङ्बा
 ना.
 सम्पन्न हुनु फ्याङ् युमा क्रि. प.
 सम्पर्क टुप्पाना ना.
 सम्पादक रिङ्काटोङ्बा ना.
 सम्पूर्ण ख्वाप्यै वि.
 सम्भव चोग्मा हिडुम्ना वि.
 सम्भोग गर्नु इम्माजामा क्रि. प.; मोप्पा
 क्रि.; मोप्पाजामा क्रि. प.
 सम्म -सोम्मा
 सम्मान गर्नु मानाँ चोग्मा क्रि. प.
 सम्मुख टोकाना ना.
 सय ठिमेक्मेक् *num*
 सयपत्री फूल सायापाट्टरि ना.
 सरम मोम्मा वि.

सरल सिधा ना.
 सरिफा आँटा ना.
 सरेर जानु सोम्माप्पा क्रि.
 सर्कनु हिक्मा क्रि.
 सर्प ओप्पु ना.
 सर्पको मकै ओप्पु माके ना.
 सर्माउनु सायोम्मा क्रि.
 सर्लक्क सोरलेम् वि.
 सर्लक्का सोरलेम्ना ना.
 सर्वनाश गर्नु जाखाम् चोक्मा क्रि. प.
 सलक्का सोलिट्ना वि.
 सलह माङ्घिरि ना.
 सलह कीरो लाङ्घोङ् ना.
 सलाद आरावा ना.
 सल्याकसुलुक आवाज फेस्केक्वास्के
 अ.मू.
 सल्लाह गर्नु मुन्डुप्पा क्रि.
 सल्लो आङ्बो ना.
 सल्लोको चूर ओछ्छामि ना.
 सल्लोको चोप आङ्ग्वा ना.
 ससुरा नाम्बा ना.
 सस्तो योम्नामोला ना.
 सहन नसक्नु आङ्मा मिहिमा क्रि. प.
 सहनु आङ्मा क्रि.
 सहपाठी टाक् ना.
 सहभागी हुनु खाप्पा क्रि.; टोप्पोङ् लिमा
 ना.
 सहयोग घुवार ना.
 सहयोग कर्ता काफाबा ना.; घुवार
 काफाबा ना.; याङ्काफा ना.

सहयोग गर्नु घुवार फामा क्रि. प.; फामा क्रि.
 सहयोग गर्ने मान्छे घुवारकाफा ना.
 सहयोग माग्नु घुवार नाकमा क्रि. प.
 सहयोग लिनु घुवार लाप्मा क्रि. प.
 सहयोगी घुवारकाफा ना.; घुवार याङ्काफा ना.
 सहयोगी हुनु टेवा ना.
 सहवास गर्नु मोप्मा क्रि.
 सही तरिका गर्नु ओचेट्नु चोकमा क्रि. प.
 सही लेख्नु टोङ्लोक् छेप्मा क्रि. प.
 साँगुरो चिफिप् ना.
 साँघुरो चिफिप्ना वि.; चुपुरुक्ना वि.; चुबुरुक्ना वि.; पिचिरिक्ना ना.; फिपिरिक्ना वि.; फिप्ना ना.; फिप्ना वि.; सिरिप्ना ना.; हुजिट्ना ना.; होजिट्ना वि.
 साँघुरो खाडल सिरिप्ना खाल्टा ना.; हुजिट्ना खाल्टा ना.
 साँचि छेम्बालोक् क्रि.वि.
 साँचो छेम्बा वि.
 साँचै नै छेम्बालोक् क्रि.वि.
 साँचु योङ्गोट्मा क्रि.
 साँभ रिम्रिम् क्रि.वि.
 साँभको समय युसाना पाका क्रि.वि.
 साँधेको अचार आरावा ना.
 साइँला छालुम्बा ना.
 साइत जुराउने काल्ले कोङ्फि ना.
 साकाहारी चेचे काचानिबा ना.
 साग सागा ना.; सागापाटा ना.

सागपात सागापाटा ना.
 साङ्लो सिबिलिक्वा ना.
 साभा सोप्पेडाना क्रि.वि.
 साटफेर गर्नु फेरौं चोग्मा क्रि. प.
 साटासाट लेक्गालेक् क्रि.वि.
 साटासाट गर्नु लेक्गालेक् चामा क्रि. प.
 साट्नु लेक्मा क्रि.; लेग्मा क्रि.
 साठी डामेक् *num*
 सात सि *num*
 सात सय सिमेक्मेक् *num*
 सातो रिमेट् ना.
 सातो बोलाउने बुगेबगे ना.; रिमेट् साप्माना ना.
 सातो मार्नु सोघा सेप्मा क्रि. प.
 साथ दिनु टाक्पिमा क्रि.
 साथमा -लोक्
 साथसाथै ओटोप्पोङ् क्रि.वि.
 साथी आडाबा ना.; ओटाक् ना.; ओडाबा ना.; टाक् ना.; डाबा ना.; साइबा ना.; साइमा ना.
 साथी बनाउनु टाक् हुप्मा क्रि. प.
 सानाइ पेटेनेबा ना.
 सानी आमा आगोङ्मा ना.; कोगोङ्मा ना.
 सानो खाटिउना वि.; खाट्टिउना वि.; खाट्टियुना वि.; चिजिक्ना वि.; नाट्टिउना वि.; नाट्टियुना वि.
 सानो कमिला माक्चिलिक् ना.
 सानो कोदालो कुट्टे ना.

सानो चमेरो नाम्चुचुमेट् ना.; वाइगेलेक्
ना.; वाहिगेलेक् ना.; व्हाइगेलेट् ना.

सानो भिँगा खुसिक् ना.

सानो भ्याली माजुरा ना.

सानो दमाहा पुट्टुड्बा ना.

सानो पिलो वाजिलेट्होडिबा ना.

सानो पुतली टेप्टेक्वा ना.

सानो बनाउनु खाट्टिउलोक् चोक्मा क्रि.
प.; चिजिक्लोक् चोक्मा क्रि. प.

सानो भ्यागुतो बेलुप् ना.

सानो रातो कमिला हाप्पोरेट् ना.; हाप्पोरे
ना.

सापटी लिनु ठेट्लोड् लाप्मा क्रि. प.;
लोक्मा क्रि.

सामान पठाउनु हाड्मा क्रि.

सामान्य होप्पोप्पोना वि.

सामु सोरि क्रि.वि.

सारी साडि ना.

सारेर जानु सोन्माउड् खाप्मा क्रि. प.

सार्की लाड्सुप् काफु ना.

सार्नु सोन्मा क्रि.; सोम्मा क्रि.

साल छोबोमा ना.; प्या ना.

सालक पोडे ना.

सालको पात छोबोमालाभाक्वा ना.

सावाँ उमा ना.

सास सोक्मा ना.

सास आउनु सोक्मा टामा क्रि. प.

सास जानु ओसाम् खाप्मा क्रि.; सोक्मा
खाप्मा क्रि. प.; सोग्माखाप्मा क्रि. प.

सास तान्नु सोक्मा साप्मा क्रि. प.

सास फाल्नु सोक्मा लेप्मा क्रि. प.

सास फेरुँ सोक्मा साप्मा क्रि. प.; सोक्मा
सोन्मा क्रि. प.; सोक्मा सोम्मा क्रि. प.;
सोग्मासोम्मा क्रि. प.

सास बद्दुनु सोक्मा पोमा क्रि. प.

सासले नभ्याउनु सोक्मा लुन्दुन्ना क्रि.
प.

सासु कानाम्मा ना.; नाम्मा ना.

सासु आमा आनाम्मा ना.

साहसिलो हुनु लुक्माभुड् ठेलोक् चोग्मा
क्रि. प.

साहिँलो आनामाने ना.

साहु साकाचा ना.

साहै आड्डिक् वि.; टुक्लोक् वि.;
टुक्लोक्ना वि.

साहै भोक् कुम्सामेट् वि.

साहो काकार्याक् ना.; छाक्ना वि.;
छाक्लोक् ना.; टुक्ना वि.

साहो तान्नु टुन् साप्मा क्रि. प.

सिँगान नाग्वाट् ना.; नावाट् ना.

सिँगान फाल्नु सिड्मा क्रि.

सिँगानको पाप्रा नासिक् ना.

सिँदुरे कीरा हेक्नुमेट् ना.

सिँधेनुन फेप्माबिरि ना.

सिँन्दुरे कीरा

सिँगो हुनु गाक् लिमा क्रि. प.

सिँह युबा ना.

सिउडी साक्टिड्द्राक् ना.

सिउरिनु सिक्मा क्रि.; सिक्मा क्रि.

सिकर्मी सिङ् काटोङ्बा ना.; सिङ्काटोङ्
ना.; सिङ्लुङ् काटोङ्बा ना.
सिकाउनु हिंसिकमा क्रि.; हुसिकमा क्रि.
सिकाउने काहुसिकबा ना.
सिकुटे खिरिकना वि.
सिकुटे हुनु लोरिक् लिमा क्रि. प.
सिकुवा मोखा ना.
सिकका रेजि ना.
सिक्सिको लागनु उजिगा लोमा क्रि. प.
सिङ ओटाङ् ना.; टाङ् ना.
सिङ्गो गाक् वि.; गोक्लोक् वि.; घोक्
ना.; ठिक् घोक् ना.
सिठो गर्ने छोड ना.; छोड छोड वि.
सित्तैको खेरोकना क्रि.वि.
सित्तैमा खेडोकना क्रि.वि.; खेरोकना
क्रि.वि.
सिद्धयाइ दिनु हिमाबिमा क्रि. प.
सिद्धयाउनु हिमा क्रि.
सिद्याउनु फ्याङ् लाप्मा क्रि. प.
सिद्रा सुक्के ना.
सिधा ठाङ्गेन् ना.
सिधा उभिनु चाक् येप्मा क्रि. प.
सिध्याइ दिनु
सिनु रोगिबा वि.
सिन्दुरे कीरा हेक् रिमेट् ना.
सिपालु कानिबा ना.
सिपाही उपिङ्बा ना.; टिलिङ्गा ना.
सिमल तरुल सिङ् खे ना.; सिङ् पिपोरोक्
ना.; सिङ् पिपोरोक् ना.; सिङ् पिपोरोक्
ना.

सिमसाग कान्छि सागा ना.; साइलिसागा
ना.
सिमसार भोसोक् क्रि.वि.
सिमाना साँढेर ना.; साँढेर ना.
सिमाला खाम्चि ना.
सिमाली सिस्वाट् ना.
सिमि सुबेट्ला ना.; सुबेट्ला ना.; सुवेट्ला
ना.
सिमि बोडी सुवेट्ला ना.
सियो छोमेट् ना.
सिरक सोबाक् ना.
सिरान ओछोम्बो ना.
सिरानी कोक्लेङ् ना.; कोङ्लेङ्बा ना.;
टाङ्घोङ् ना.
सिरिसे सर्प छिरिङ्मेट् ओप्पु ना.
सिर्कनो सिठा ना.
सिलटिमुर मोराबा ना.; सिङ्साक्चिङ्बा
ना.
सिलाई दिनु फुमाबिमा क्रि. प.
सिलाउन लगाउनु फुमेट्मा क्रि.
सिलाउनु फुमा क्रि.
सिलाम आम्बुङ् ना.
सिस्नु चोक्चित्वा ना.
सीधा ठेप्ना ना.; पेमा ठेप्ना वि.; सोट्
ना.; सोट्ना ना.; सोरलेम् वि.; सोरलेम्
ना.
सीधा सोरल्याम्ना ना.
सीमा काट्नु साँधेर खोक्मा क्रि. प.
सुँगुर फाक् ना.

सुँगुरको खोर फाक्कोडाङ् ना.; फाक्खोरा ना.

सुँगुरको चारो फाआहारा ना.

सुँगुरको पाठा फाक्चिलेट् ना.

सुँगुरको बोसो फाक्छोमा ना.

सुँगुरको मासु फाक्सा ना.

सुँघनु नाम्मा क्रि.

सुकाउनु फोट्मा क्रि.; फोप्मा क्रि.; हिम्मा क्रि.

सुकेको उसिक्वाट् क्रि.वि.; उसिक्वाट् क्रि.वि.; चोबाना क्रि.वि.; फुक्को क्रि.वि.

सुकेर मर्नु चोप्मा सिमा क्रि. प.

सुक्खा खाराङ् वि.; खेरेङ् वि.; खेरेङ्ना वि.; चोबाना क्रि.वि.; फुक्को वि.

सुक्खा महिना खेरङ्ना माइना क्रि.वि.

सुकनु चोप्मा क्रि.

सुक्खा चोप्सिक् क्रि.वि.

सुगा केलिङ् ना.

सुगा चरा गारला ना.

सुगघर सेङ्सेङ् ना.

सुघाउनु नाम्मेप्पा क्रि.

सुटुनी पिपोरोक् ना.

सुताउनु इम्मेप्पा क्रि.

सुति खानु इम्माजामा क्रि. प.

सुतिरहनु इम्मायाक्मा क्रि.

सुत्केरी छाडाङ्मा ना.; छाडाङ्मेट् ना.; छाडाङ्लेट्टाङ् ना.; छाराङ्मा ना.

सुत्केरी काँडा हिफुङ् ना.

सुत्त दिनु इम्मापिमा क्रि.

सुत्तु इम्मा क्रि.; मिम्मिम् वि.; हेम्मा क्रि. सुत्ते समय इम्मा बेला क्रि.वि.

सुत्ला उसुलि ना.

सुधार गर्नु टोङ्सा खाट्मा क्रि. प.

सुधानु टोङ्मा क्रि.

सुन साम्मेङ् ना.; साम्याङ् ना.

सुन खानी साम्याङ् हेक्टाप् ना.

सुन त खेम्सुटे क्रि.; खेम्सुबु क्रि.

सुनकेवार टुङ्गुङ् ना.; टुम्बुङ् ना.

सुनसान खुसुना वि.; स्वाक् वि.

सुनाई दिनु खेम्मेप्पा क्रि.

सुनाउनु खेम्मेप्पा क्रि.; लोमा क्रि.

सुनाउने मानिस काखेम्बेबा ना.

सुनाउने मान्छे काखेम्मेप्पा ना.

सुनिञ्जेल खेम्सुङ्लोक् वि.

सुनिनु होम्मा क्रि.

सुनिरहनु खेम्मायाक्मा क्रि.

सुन्तला सोन्टोलो ना.

सुन्दर ओचेट्नुना वि.

सुन्दिन खेम्निङ्ना क्रि.

सुन्दैन खेम्सुन्ना क्रि.

सुन्निँदै जानु होम्सा खाप्मा क्रि. प.

सुन्निनु बोङ् ना.; बोङ्लिमा क्रि.

सुन्नु खेम्मा क्रि.; मुक्मा क्रि.; याङ्खेम्मा क्रि.

सुन्नुहोस् खेम्सानुम् क्रि.; खेम्सुलो क्रि.

सुन्ने खेम्माना वि.

सुन्ने मानिस काखेम्बा ना.

सुबिस्ता नुमानिङ्लोक् वि.

सुमसुम्याउनु सोप्मा क्रि.; सोब्मा क्रि.
 सुम्पनु ख्वाप्पा पिमा क्रि. प.
 सुरको
 सुरिलो रिङ्मा वि.; लोरिक् ना.; लोरिकना
 ना.; सोरलेम्ना ना.; सोसोट्ना ना.
 सुरिलो धुन रिङ्ना ना.
 सुरिलो स्वर म्वाङ्मुक्मा ना.; रिङ्ना सोर
 वि.
 सुरिलो हुनु लोरिक् लिमा क्रि. प.
 सुरु हुनु उटुम् लिमा क्रि. प.
 सुरुमा आच्छो आच्छो क्रि.वि.
 सुरुवात टोक्वालाङ् ना.; टोक्वालाङ्
 ना.
 सुरुवाल लाङ्सुप्मा ना.; सिरुवा ना.
 सुरू गर्नु टोक्वालाङ् पोग्मा क्रि. प.
 सुर्किणको सुबाना क्रि.वि.
 सुर्किने पुसुप् क्रि.वि.; पुसुप् वासुप् अ.मू.
 सुर्केर भर्नु पुसुप् सुप्मा क्रि. प.
 सुर्ती मिखुमाङ् ना.
 सुर्ती सुकाउनु भुसा फोप्मा क्रि. प.
 सुल सुले वासिक् ना.
 सुलुसुलु सोलोसोलो ना.
 सुल्कनु सुब्मा क्रि.
 सुल्कनु
 सुल्किनु सोट्मा क्रि.
 सुल्किने पुसुप् क्रि.वि.
 सुल्क्याउनु सुप्माप्मा क्रि.
 सुल्फा सुल्पा ना.
 सुसाउनु राप्मा क्रि.
 सुसेली स्वारिङ्बा ना.

सुसेली बजाउनु स्वारिङ्बा लोमा क्रि. प.
 सुसेली हाल्नु स्वारिङ्बा लोमा क्रि. प.
 सुस्केरा खुङ् ना.
 सुस्त ओकेलुबा ना.
 सुस्ताउनु ओखिबा चामा क्रि. प.
 सुहाउँदेन खान्डुन्ना वि.
 सुहाउँदो खान्डुना वि.
 सुहाउनु खान्मा क्रि.; खाम्मा क्रि.
 सुहाउने खान्डुना वि.
 सुहाउने गरी खान्डुलोक् वि.
 सूचना खाबोर ना.
 सूचना विना मिलोए क्रि.
 सूर्य नाम् ना.
 सूर्य मुखी नाम्फुङ् ना.; नाम्भुङ् ना.
 सूर्यास्त नाम् ठामा बेला क्रि.वि.
 सेकाउनु आम्मा क्रि.; नेम्मा क्रि.
 सेक्नु आम्मा क्रि.
 सेखीदार सिङ्साना क्रि.वि.
 सेताम्मे फुटुरिना वि.; फुट्टुम्बुरि वि.;
 फुट्टुरिना वि.
 सेती काठ मिट्ठियाँबो ना.
 सेतो उफुप्पा वि.; फुट्ःना वि.; फुट्ःना
 वि.
 सेतो कोदो उफुप्पा साम्बोक् ना.
 सेतो खर उफुप्पा हाडे ना.
 सेतो घाँस उफुप्पा हाडे ना.
 सेतो बोडी केरुमेट् ना.
 सेतो माकुरा फुट्ःना माक्साबुरुक् ना.
 सेतो मासु उफुप्पासा ना.

सेना उपिड्बा ना.; तिलिङ्गा ना.;
तिलिङ्गा ना.
सेल रोटी बाबारा ना.
सेलिनु चिमा क्रि.
सोचन सक्नु मिप्माहिमा क्रि.
सोचु निङ्ग्वा रिमा क्रि. प.; मिप्मा क्रि.
सोभो सिधा ना.; सोलिट्ना वि.;
सोसोट्ना ना.
सोधु सिलाप्मा क्रि.
सोल्टा मोटेड्बा ना.
सोल्टी मोटेड्बा ना.
सोल्टीनी मोटेड्मा ना.
सोहोर्नु सुप्मा क्रि.; सोरेयाँ ना.
सौता रेम्सुमा ना.
सौतेनी आमा आगोड्मा ना.
स्खलन उखिवाट् ना.
स्त्री मेच्छेमा ना.; मेन्भेमा ना.
स्त्री देउता हाड्माड्छा ना.
स्त्री साथी आडाबा ना.
स्थगित गर्नु चोक्मानामा क्रि. प.
स्थान ठोङ् ना.; डेन् ना.
स्थापना गर्नु उटुम् ओड्मा क्रि. प.
स्थायित्व हान्डेड्सोम्मा ना.
स्थिर मिसोड्मा ना.
स्पष्ट पार्चिन्दा क्रि.वि.
स्पष्ट देखिने जेरि ठेट्ना वि.

स्पष्ट बोल्नु पार्चिन्डा चेक्मा क्रि. प.
स्पष्ट भन्नु वाहिलेड्माप्मा क्रि.
स्मारक कापुरठाना ना.
स्मृति मिप्मा क्रि.
स्याउँस्याउँती वारावारा ना.
स्याबास होहोबास् वि.बो.
स्रोत उगुड्मा ना.
स्वतन्त्र लेड्मा वि.
स्वतन्त्र रिप्माडि वाइना क्रि.वि.
स्वर उरिट् ना.; सोरा ना.
स्वर भासिनु सोभारिक् ना.
स्वर्ग लाम्डुङ् ना.
स्वर्गदूत माड्हाड् रिङ् काउग्बा ना.
स्वस्थ नुलोक् क्रि.वि.
स्वाट्ट सोलोट् ना.
स्वाट्ट चिप्लाने सोलोलो ना.
स्वाट्ट निल्लु सोलोट् मिप्मा क्रि. प.
स्वाट्ट पार्नु सोलेट् ठुड्मा क्रि. प.
स्वाद जानु ओसाम् खाप्मा क्रि.
स्वाद नहुनु लोनिना वि.
स्वाभाविक ओयाक्चिक् वि.
स्वालस्वाली सोलोसोलो ना.
स्वास्नी मानिस मेच्छेमा ना.
स्वीकार गर्नु लाडु क्रि.; लाड्मा क्रि.;
लारु क्रि.
स्वीकार्नु लाप्मा क्रि.

ह

हँसाउनु रेट्मेप्मा क्रि.; रेप्मेप्मा क्रि.
हँसिया काच्चे ना.

हँसिलो मोयट् मोयट् वि.; मोयट् वि.
हजाम फ्याक्काहेक् ना.

हजुरआमा आडुमा ना.; टुडुमा ना.; टुरुमा ना.

हजुरबा आडुबा ना.; टुरुबा ना.

हजुरबुबा टुडुबा ना.

हड्डी उसारुवा ना.; ओसारुवा ना.; साडुवा ना.; सारुवा ना.

हड्डीको जोर्नी मिकिलिक् ना.

हतकडी लगाउनु रेहेक्मा क्रि.

हतास आबुइ वि.बो.

हत्केला मुक्ताम्बे ना.

हत्तेरी ठेट् वि.बो.

हप्काइ पठाउनु राप्माडिमा क्रि.

हप्काउनु पाट्मा क्रि.; राट्मा क्रि.

हप्ता साटा ना.; हाप्ता ना.

हर पल सोरोक् क्रि.वि.

हरसमय सोरोक्लोक् ना.

हराउनु मामा क्रि.; मामापमा क्रि.; मामालेमा क्रि.

हरियो उपिङ्ना ना.; पिङ्ना वि.; पिन्डेलेन् वि.

हरियो पात उमाइ ओफावा ना.

हरे बो निपा.

हरेक पारिक् क्रि.वि.

हर्क बढाइ पुट्टाबढाउ ना.

हर्पे हारपे ना.

हरो हरेन्ला ना.; हारेला ना.

हलक्क मोलोलो वि.

हलुका याङ्ना वि.; हुङ्गाइ वि.

हलुका हुनु याङ्मा क्रि.

हलुको याङ्गाइ वि.; याङ्गाइलोक् क्रि.वि.

हलेसो लावामा ना.

हलो हालो ना.

हलोको बिँड आनाउ ना.

हल्का

हल्का शीतल हिम्हिम् ना.

हल्ला गालाला ना.

हल्लाउ वान्डु ना.

हल्लाउनु वान्डु ना.; वान्मा क्रि.; वाम्मा क्रि.

हल्लाखल्ला केचेङ्केचेङ् क्रि.वि.; केलेङ्वालेङ् क्रि.वि.

हल्लिँदै जानु वान्सा खाप्मा क्रि. प.

हल्लिनु वान्मा क्रि.; वाम्मा क्रि.

हल्लिने फोट्लोक् वि.

हल्लुँड हालोडा ना.

हल्लुँडे रुख वारेम्बु ना.

हवाई जहाज फान्फाने ना.; भान्भाने ना.

हवाई यात्रा भान्भाने लाम्बो ना.

हस्तकला मुक्डा फाबालाक् ना.

हस्तरेखा मुक्छेप् ना.

हाँगा ओडाला ना.; डाला ना.; हागेप्पा ना.; हाप्तावा ना.

हाँस बेवा ना.; भ्याङ्भ्याङ् ना.

हाँस उठ्दो रेप्मा उङ्ना वि.

हाँस उठ्नु रेट्मा उङ्मा क्रि. प.

हाँसको अण्डा बेवाउठिन् ना.

हाँसको मासु बेवासा ना.

हाँसी खानु रेप्माजामा क्रि.

हाँसी रमाइलो गर्नु रेप्माजामा क्रि.
हाँस्टै दगुर्नु रेट्सापिम्मा क्रि.
हाँस्न लगाउनु रेट्मेप्मा क्रि.
हाँस्नु रेट्मा क्रि.; रेप्मा क्रि.
हाइ हागाम्बा ना.
हाइ काड्नु हागाम्बा काप्मा क्रि. प.;
हागाम्मा ना.
हाकिम ओटेहेक् ठेना ना.
हाच्छिउँ आच्छिका ना.; छिका ना.
हाच्छिउँ आउनु छिका होम्मा क्रि. प.
हाड साडुवा ना.
हाडे बयर सोरोड्बु ना.
हात उमुक् ना.; मुक् ना.
हात जोड्नु मुक्ठोप् क्रि.
हात लाउनु मुक् ठेन्मा क्रि. प.; मुक्
ठेम्मा क्रि. प.
हातको पन्जा मुक्टाम्बे ना.
हातको रौँ सोगामुड् ना.
हातखुट्टा लाड्मुक् ना.
हातखुट्टा बाँध्नु लाड्मुक् रेक्मा क्रि. प.
हातमा राखिदिनु मुक्डि ठेप्मा क्रि. प.
हातेमालो लाप्पालाप् ना.
हान्नु आप्मा क्रि.; ठोक्मा क्रि.
हाम फाल्नु आम्मा क्रि.
हामी आनि सर्व.; आनिडा सर्व.; आन्याँ
सर्व.
हामी- याप्मि- पू.स.
हामी (दुई) आन्चि सर्व.
हाप्रो आनिगा सर्व.; आनिना सर्व.;
आन्याँ सर्व.; आन्याना सर्व.

हार हँसुलि ना.
हारी रेजि ना.
हारी माला राड्छि ना.
हाल साल आसेन्ले क्रि.वि.
हाल सालको लोप्मोना क्रि.वि.
हालिदिनु ठेप्मा क्रि.; भात्र्याक् ना.
हाली दिनु ठेट्माबिमा क्रि. प.
हालै हाट्लेसेन् क्रि.वि.
हाल्नु ठेन्मा क्रि.; ठेम्मा क्रि.
हावा हिवा ना.
हावा चल्लु फेम्मा क्रि.; हिवा फेम्मा क्रि.
प.
हिँड फेनाक् क्रि.
हिँडडुल गर्नु लाम्टिमा क्रि.
हिँडडुल नगर्नु मिलाम्टिमा क्रि.
हिँडि जानु लाम्टिमालेप्मा क्रि.
हिँडि हाल्लु लाम्टियालेट्टाक् क्रि.
हिँडिहाल्लु लाम्टिमालेप्मा क्रि.
हिँडुञ्जेल वासिलोक् ना.
हिँडुनु लाम्टिमा क्रि.; वामा क्रि.
हिउँद हिउँडो ना.
हिजो आसेन् क्रि.वि.
हिजो अस्ती आसेन्ले क्रि.वि.
हिजो आज आसेन् हाट्ले क्रि.वि.; आसेन्
हाले क्रि. प.
हिजो राती आउसा क्रि.वि.; आसेन् युसा
क्रि.वि.
हिजोको दिन आसेन् लेम्बा क्रि.वि.
हिमाल चोमोलोड्मा ना.; लाड्गुर ना.
हिकाइ पठाउनु लेम्माडेमा क्रि.

हिर्काउनु ठुप्पा ना.; लेम्मा क्रि.
 हिलो गुडुलुक् वि.
 हिलो लागनु पुनजिक् लिमा क्रि. प.
 हिस्सा ओभागा ना.
 हुँदै गरेको लियेट्ना क्रि.वि.
 हुँदैना लिनना ना.; लिमालिनना ना.
 हुक्का हुक्का ना.
 हुचिल हुबा ना.
 हुटिटचाउँ टेडुडुमेट् ना.; टेटेरुमेट् ना.
 हुत्त्याउनु इम्माडिमा क्रि.
 हुत्त्याउनु इन्माडेमा क्रि.
 हुनु युड्मा क्रि.; लिमा क्रि.; वामा क्रि.
 हुने लाना ना.
 हुने खाने हुनु लिमाजामा क्रि. प.
 हुने गरी लिलोक् क्रि.वि.
 हुनेछु लिडा ना.
 हुन्छ लियुक् क्रि.; लियुग् क्रि.
 हुन्डरी फुरकिमाङ् ना.
 हुर्कनु ठेमा क्रि.; पोमा क्रि.
 हुर्ले नाच हुर्ले ना.
 हुल हुड्डा ना.
 हुस्सु खिमेमा ना.
 हेर त पुयानुम् क्रि.
 हेर हेर पुगापु क्रि.वि.
 हेरचाह गर्नु पाङ् पुमा क्रि. प.; पुमा क्रि.
 हेराउनु पुमेट्मा क्रि.; पुमेप्मा क्रि.
 हेराहेर गर्नु पुगापु चामा क्रि. प.

हेरि दिनु पुमाबिमा क्रि.
 हेरिहरुनु पुमायाक्मा क्रि.
 हेर्न नसक्नु नाभुक् टुक्मा क्रि. प.; मिक्
 टुक्मा क्रि. प.
 हेर्न लगाउनु पुमामेप्मा क्रि.
 हेर्नु पुमा क्रि.
 हेर्ने कापु ना.
 हेर्ने मान्छे कापुबा ना.; याङ्कापु ना.
 हेला गर्नु आङ्छापमा क्रि.; लोमालापमा
 क्रि.; लोमालापमा क्रि. प.
 है ए वि.बो.; लो निपा.
 हैरानी सोलेबेले ना.
 हो आइ निपा.; आए क्रि.; इ निपा.
 हो त आइलोक् क्रि.वि.; हिट्नाउक्ते
 क्रि.वि.
 हो नि आइलोक् क्रि.वि.; छेम्बालोक्
 क्रि.वि.
 होइन माखाक् क्रि.
 होऊ लिसा क्रि.
 होचो उन्ना वि.; खाट्टिभेन्ना वि.; नाट्टि
 भेन्ना वि.; नाट्टिभेन्ना वि.
 होच्याउनु लोमालापमा क्रि.
 होसियार ओछेक्छेक् क्रि.वि.
 होसियारी हिँड्नु ओछेक्छेक् लाम्प्टिमा
 क्रि. प.
 होहल्ला केचेङ्केचेङ् क्रि.वि.; गालाला
 ना.
 हाल्ल होलोहोलो क्रि.वि.

अङ्ग्रेजी - आठपहरिया

English - Athpahariya

A a

- a** एकाले [ekale] *num*; एक्के [ekke] *adv*
- a heifer** पिच्चिलेट् [pittsilet] *n*;
पिट्चिलेट् [pittsilet] *n*
- a kind of mushroom** गोबारामुङ्
[gobaramuŋ] *n*
- a kind of plant** घाम्लाजेट् [g^hamladzet] *n*
- a kind of tree** चिप्चिपो [tsiptsipo] *n*;
चिप्चिबो [tsiptsibo] *n*
- a net** चेल्ले [tselle] *n*
- a while** छोप्पो [ts^hoppo] *adv*; छोप्पोड्
[ts^hoppoŋ] *adv*; छोप्पोड् [ts^hopmoŋ] *adv*;
छोप्पोड् [ts^hopmoŋ] *adv*
- abandon** नामा [nama] *v*; लेप्मा [lepma] *v*
- abash** मोन्मा सिमा [monma sima] *vp*;
मोम्मा [momma] *v*; मोम्मासिमा
[mommasima] *vp*
- abbreviated** उन्ना [unna] *adj*
- abdomen** माबोक् [mabok] *n*; माबोक्
[mabok] *n*; माभोक् [mab^hok] *n*
- abhor** चिम्मा फुप्मा [tsimma p^hupma] *vp*
- ability** बारगाट् [baragat] *n*
- able** खिरिकना [k^hirikna] *adj*; हिडुना
[hiduna] *n*
- abounding** टेप्ना [tepna] *n*
- about** भान्डेडा [dz^handɛɟa] *adj*;
भान्नेना [dz^hannena] *adj*; सुरुबुरु युमा
[suruburu juma] *vp*; सोरोक् [sorok]
adv; होप्पो [hopmo] *adv*; होप्पो
[hopmo] *adv*
- above** उतुइ [ut^hui] *prep*; उतुइडि
[ut^hujɟi] *prep*; टो [to] *n*; टोनाइ [tonai]
adv; टोनि [toni] *adv*; टोबा [toba]
adv; टोम्बो [tombo] *adv*; टोम्भो
[tomb^ho] *adv*
- abridged** उन्ना [unna] *adj*
- abroad** भारा [b^hara] *n*
- abscess** होडिबा [hodiba] *n*
- absorb** पिप्मा [pipma] *v*
- abuse** पाट्मा [patma] *v*; मुल्या [mulja]
adj
- abusive word** मुल्या [mulja] *adj*
- accept** लाडु [laɟu] *v*; लाडु [laɟu] *v*;
लाड्मा [laɟma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*;
लारु [laru] *v*; लोहोट्मा [lohotma] *v*;
लोहोप्मा [lohopma] *v*
- accidental** एलाएलाना [elaelana] *adv*
- acclamation** जाएजाए लिसा [dzaɛɟae
lisa] *adv*
- acclivity** ठाड्मा [t^hajma] *adv*
- accompany** एङ्एङ् रिक्मा [eŋeŋ rikma]
vp; एप्मा [epma] *v*
- accomplished** लिना [lina] *n*
- accumulate** फुड्मा [p^huɟma] *v*
- accumulated** गाक्ना [gakna] *adj*
- accurate** माहामा [mahama] *adj*
- accusation** फाट्टुर् [p^hatɟur] *n*
- ache** टुक्मा [tukma] *v*
- acknowledge** टेन्मा [tenma] *v*; मानाँ
चोग्मा [manā tsoŋma] *vp*

acquaintance मिसेन् [misen] *n*
acquaintances टाक्लुङ् [takluŋ] *n*
acquaintanceship मिसेन् [misen] *n*
acquire टुप्मा [tupma] *v*; टोकमा [tokma] *v*
acquit होन्मा [honma] *v*
acid खिकना [k^hikna] *adj*; ठिङ्गेन् [t^hiŋgen] *adj*
across काक्मा [kakma] *v*; याँहापारा [jāhapara] *adv*
act फुट्मा [p^hu^tma] *v*
act of yawning हागाम्बा [hagamba] *n*
action
active ओपाखुरा कोप्ना [opak^hura kopna] *adj*; खिरिकना [k^hirikna] *adj*
activeness कोलिबोजोङ् [kolibodzŋ] *n*
activity
acute लाहापू लीना [lahap lina] *adj*; लाहाबा [lahaba] *n*
add टुक्मा [tukma] *v*; टुम्मा [tumma] *v*; टुम्मेप्मा [tumme^hma] *v*; टुम्सु [tumsu] *v*
addition रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*
additional आरु [aru] *adj*
address निङ्ठोङ् [niŋ^hoŋ] *n*
adjourn लेम्मा [lemma] *v*
adjust टोङ्मा [toŋma] *v*
administrator ओटेहेक् ठेना [o^tehək t^hena] *n*
adolescent कायाप्पा [kajapma] *n*; कायेप्पा [kajepma] *n*; ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*; लोप्मोङ्ना [lopmoŋna] *adv*;

लोप्मोना [lopmona] *adv*
adopt लाडु [ladu] *v*; लाड्मा [ladma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*; लारु [laru] *v*; लोहोट्मा [lohotma] *v*; लोहोप्मा [lohopma] *v*
adopted son मिटोकमा छा [mitokma ts^ha] *n*
adorn पालोवालो वाप्मा [palowalo wapma] *vp*
adornment घाहाना [g^hahana] *n*; वाप्माजेम् [wapmadzem] *n*
adroit ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*; कानिबा [kaniba] *n*
advise खेमाटोमा लाप्मा [k^hema^toma lapma] *vp*
aeroplane फान्फाने [p^hanp^hane] *n*; भान्भाने [b^hanb^hane] *n*
affection माया [maja] *n*; माया [maja] *n*
affiliate टोङ्मा [toŋma] *v*
afflict छ्याक्मा [ts^hjakma] *v*
affliction बाम्मा [bamma] *n*
afraid किट्मा [kitma] *v*; किप्मा [kipma] *v*; चाम्मा [tsamma] *v*
after -नुङ् [nuŋ] *su^f*; -नुङ्डा [nuŋga] *su^f*; एङ्स्वा [eŋswa] *adv*
after that हिट्नाउङ्ना [hitnauŋna] *conn*; हिट्नुङ् [hitnuŋ] *conn*; हिट्नुङ्ना [hitnuŋna] *adv*; हिट्नुङ्नाम् [hitnuŋnam] *conn*
after, later हान्डेङ् [handeŋ] *adv*
afterwards -नुङ् [nuŋ] *su^f*; -नुङ्डा [nuŋga] *su^f*; एङ्स्वा [eŋswa] *adv*

age जामाना [dzamana] *n*; जुग् [dzug] *n*
aged पासिङ् [pasinj] *n*; मासिङ् [masinj] *n*
agglomeration ओठाक् [ot^hak] *n*;
 ओरोम् [orom] *n*
agile खोलेक्वालेक् [k^holekwalek] *अ.मू.*
agility याङ्लोक् [janlok] *adv*
agitate वान्डु [wandu] *n*; वाम्मा
 [wamma] *v*
agitation छोट् [ts^hot] *adv*
ago आच्छो [atts^ho] *adv*; आछो [ats^ho]
adv; उइले [uile] *adv*
agree टेन्मा [tenma] *v*; टोङ्मा [toŋma]
v; टोङ्माप्मा [toŋmapma] *v*
agree, obey आलोगा टेम्मा [aloga
 temma] *vp*
agree, respect टेम्मा [temma] *v*
agriculture बेङ्सि [beŋsi] *n*
ah बोटे [bote] *prt*
aid फामा [p^hama] *v*
aimlessly खेडोक् [k^hedok] *adv*;
 खेडोक्ना [k^hedokna] *adv*; खेरोक्
 [k^herok] *adv*; खेरोक्डोक् [k^herokdok]
adv
air हिऱ्वा [hi[?]wa] *n*
aircraft फान्फाने [p^hanp^hane] *n*
airliner फान्फाने [p^hanp^hane] *n*
alcohol इमालिङ् [imalinj] *n*; युमालिङ्
 [jumalinj] *n*
alcohol maggot इडाफेबा [injap^heba] *n*
alcohol shop पाइकार [paikar^h] *n*

alert छेक्छेक् [ts^hekts^hek] *adj*; छेक्छेक्
 [ts^hekts^hek] *adj*; टाप [tap] *adv*; वाछेक्
 [wats^hek] *adj*
alike एक्केउ [ekkeu] *adv*; एक्केउगा
 [ekkeuga] *n*; एक्केउना [ekkeuna] *adj*
alive उहिङ्गवाट् [uhingwat] *n*
all रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*; रूवाप्पै
 [k^hwappa^h] *adj*; रूवाप्पै [k^hwappa^h] *adj*;
 ढेङ्सिरी [d^heŋsiri] *adv*; सोप्पे [soppe]
n; सोप्बे [sopbe] *adv*; सोब्बे [sobbe] *n*
all time रूवाप्पा बेला [k^hwappa bela] *adv*
all, everything फ्याङ् [p^hjan] *adj*
all, whole सोब्बे [sobbe] *n*
alley चिफिप्ना [tsip^hipna] *adj*
allot हान्मा [hanma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*
allow पिमा [pima] *v*
almond बोडोम् [bodom] *n*
almost भान्डेडा [dz^handɛɟa] *adj*;
 भान्नेना [dz^hannena] *adj*; सुरुबुरु युमा
 [suruburu juma] *vp*; होप्पो [hopmo] *adv*
alone आइकेले [aikele] *adv*; आइकेलेना
 [aikelena] *adv*; आडाएना [aɟaena] *adv*;
 आडाएरो [aɟaero] *adv*; एकाले [ekale]
n; एकेले [ekele] *adv*; ओइकेले
 [oikele] *num*; गाक् [gak] *adj*; गोट्टे
 [gottɛ] *adj*; ठिबाङ्गरोक् [t^hibajerok]
adv
already हाले [hale] *adv*
alright आइलोक् [ailok] *adv*
also चा [tɕa] *conn*
alternate जोम्मा सेक्माना [dzomga
 sekmana] *adv*

always एकडाम् [ekḍam] *adv*; साडे [saḍe] *adj*; सेन्लेन् [senlen] *adv*;
 सोरोक् [sorok] *adv*; सोरोक् [sorok] *adv*; सोरोक्डोक् [sorokḍok] *n*;
 सोरोक्बा [sorokba] *n*; सोरोक्लोक् [soroklok] *n*;
 सोरोक्लोक् [soroklok] *n*

amaze डोङ् ठोङ्मा [ḍoŋ tʰoŋma] *vp*

amazed छाक्का [tʰakka] *adv*; डोङ् [ḍoŋ] *adv*

amend टोङ्मा [toŋma] *v*

amiability उसाम्नुमा [usamnuma] *adj*

ample ठेना [tʰena] *adj*

an एकाले [ekale] *num*; एकके [ekke] *adv*

ancestor ओहेम् ओहेम् [ohem ohem] *n*;
 टुबाठेबा [tubaṭheba] *n*

ancestors टाला [tala] *n*

ancient आच्छो आच्छो [attsʰo attsʰo] *adv*;
 उइले [uile] *adv*; पाइलेना [paɪlena] *adv*; बेलेक्वा [belekwa] *adj*;
 यामाना [jamana] *adj*

ancient times आच्छो [attsʰo] *adv*;
 आछो [atsʰo] *adv*; उइले [uile] *adv*

and लोक् [lok] *conn*; लोक् [lok] *conn*;
 हिट्नुङ् [hitnuŋ] *conn*; हिट्नुङ् [hitnuŋ] *conn*

anger कुन्जिरिक्मा [kundzirikma] *n*;
 पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*; पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*;
 पुन्जिरिक्मा [pundzirikma] *n*; मि [mi] *n*; रेक् [rek] *n*

angle माङ्हाङ् रिङ् काउग्बा [maŋhaŋ riŋ kaugba] *n*

angry ओयाक्लेप्मा [ojaklepma] *v*

animal जिवाट् [dziwaṭ] *n*

ankle खाक्मिक् [kʰakmik] *n*;
 मिक्लिक् [mikilik] *n*

annoy छ्याक्मा [tʰjakma] *v*

annual बार्खाडा [barkʰaṇa] *n*

another आरु [aru] *adj*; आर्को [arko] *adv*

answer उट्टार [uṭṭara] *n*

ant केरुमेट् [kerumet] *n*; छिट्लिकुमा [tʰiṭlikuma] *n*;
 छिट्लिगुमा [tʰiṭliguma] *n*

antelope किलेबा [kileba] *n*

Anthocephalus cadamba मिक्टाप्पा [mikṭapma] *n*;
 मिटाक्मा [mitakma] *n*;
 मिटाप्पा [miṭaṭpa] *n*

anticipate माग्मा [magma] *v*

antipathy चिम्मा [tsimma] *n*; चिम्मा [tsimma] *n*

antique आच्छो आच्छो [attsʰo attsʰo] *adv*;
 उइले [uile] *adv*

anxiety सुरटा [surṭa] *n*

any कोइ [koi] *adv*; साक्चा [saktʰa] *n*

anyhow माङ्जोसिङ्जो [maŋḍosinḍzo] *adv*

apart आ-आप्पे [a-appe] *adv*; आप्पे [appe] *adv*;
 आप्पे [appe] *adv*; आप्पेगा [appega] *adj*;
 आल्लाक्का [allakka] *adj*

ape कुबाङ् [kubaŋ] *n*; सोक्पा [sokpa] *n*

apex सावामा [ts^hopt^sh^opna sāvama] *n*

apparently -उङ् [un] *suf*; -लाम् [lam] *suf*; -लाम्मा [lamma] *suf*

appear ठेप्मा [t^het^hma] *v*; ठेप्मा [t^hepma] *v*; निमा [nima] *v*; निमा [nima] *v*

appearance नाभाक् [nab^hak] *n*; नाभाक् [nab^hak] *n*

appetite साऱवामा [sa^hwama] *adv*

applause जाएजाए [dzaedzae] *n*; जाएजाए लिसा [dzaedzae lisa] *adv*

apply नेक्मा [nekma] *v*

apply oil क्यावाप्मा [kjawapma] *v*

appropriate गोकलोक [goklok] *adj*; घोकलोक [g^hoklok] *adj*; टोङ्ना [toŋna] *adj*; ठिक्काना [t^hikkana] *adv*; माहामा [mahama] *adj*

approximately सुरुबुरु युमा [suruburu juma] *vp*; सोरोक् [sorok] *adv*; होप्मो [hopmo] *adv*; होप्मो [hopmo] *adv*

archaic यामाना [jamana] *adj*

arm मुक्सुप् [muksup] *n*

armful हुप्काहुप् [hupkahup] *adv*

armpit लेकुमा [lekuma] *n*; लेकुम्मा [lekumma] *n*

army उपिङ्गा [upin^hga] *n*; टिलिङ्गा [tilin^hga] *n*; तिलिङ्गा [tilin^hga] *n*

aroma बुङ्बुङ् [buŋbuŋ] *n*

around याम्बा नायाम्बा [jamba najamba] *adv*; याम्बा नायाम्बा [jamba najamba] *adv*; याम्बानायाम्बा [jambanajamba] *adv*; याम्बानायाम्बा [jambanajamba] *adv*

arouse कोप्मामेप्मा [kopmamepma] *v*; फोकमा [p^hokma] *v*

arrange टोङ्मा [toŋma] *v*; टोङ्माढामा [toŋmad^hama] *vp*

arrangement टोङ्मागा [toŋmaga] *n*

arrest लाप्मा [lapma] *v*

arrested लाप्मा [lapma] *n*

arrive टामा [tama] *v*; टामाहिमा [tamahima] *v*; होन्मा टामा [honma tama] *vp*

arrogant ठेयुजाना [t^hejudzana] *adj*

artful ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*; खिरिकना [k^hirikna] *adj*

articles चिजाबिजा [tsidzabidza] *n*

artificial चोकबालक् [tsokbalak] *n*; मिप्बालक् [mipbalak] *adj*

Artocarpus lakucha साइबो [saibo] *n*

arum गाबा [gaba] *n*; गुरबा [gurba] *n*

as गाट्डेना [ga^hɖena] *adj*; गाड्डे [ga^hɖe] *adj*; गाड्डेना [ga^hɖena] *adj*

as an example गाड्डे [ga^hɖe] *adv*; गाड्डेगा [ga^hɖega] *adv*

as if मिट्टुम् [mittum] *adj*

as though मिट्टुम् [mittum] *adj*

as well चा [tsa] *conn*

as well as लोक [lok] *conn*; हिट्नुङ् [hit^hnuŋ] *conn*

ascension पोइपोइ [poipoi] *n*

ascent टाङ्मा [t^haŋma] *adv*; पोइपोइ [poipoi] *n*

ashame सायोम्मा [sajomma] *v*

ashes ठाबुट् [tʰabuʈ] *n*; ठाबुट् [tʰabuʈ] *n*; ठाबुप् [tʰabup] *n*

aside याम्भालेङ् [jambʰalenɟ] *adv*

ask सिलाप्मा [silapma] *v*

ask for नाक्मा [nakma] *v*

asparagus वाओम्ला [waomla] *n*

assembled गाक्ना [gakna] *adj*

assembly काचाहरि [katsahari] *n*; छुम्मा [tʰumma] *n*

assembly house मुन्दुप्मा पाङ् [mundupma paŋ] *n*

assertion चाम्मारसिङ् [tsammarasiŋ] *adj*

assist घुवार [gʰuwarʌ] *n*; घुवार फामा [gʰuwarʌ pʰama] *vp*; फामा [pʰama] *v*

assistant घुवार काफाबा [gʰuwarʌ kapʰaba] *n*; घुवारकाफा [gʰuwarʌkapʰa] *n*; घवार याङ्काफा [gʰwarʌ jaŋkapʰa] *n*

associate आडाबा [aɖaba] *n*; ओटाक् [oʈak] *n*; ओडाबा [oɖaba] *n*; टाक् [tak] *n*; टोङ्मा [toŋma] *v*; टोङ्माप्मा [toŋmapma] *v*; डाबा [ɖaba] *n*; साइबा [saiba] *n*; साइमा [saima] *n*

assurance छेम्बा [tʰemba] *adj*

astonish छाक्का लिमा [tʰakka lima] *vp*; डोङ् ठोङ्मा [ɖoŋ tʰoŋma] *vp*

astonished छाक्का [tʰakka] *adv*; डोङ् [ɖoŋ] *adv*

astonishing आप्पेना पारा [appena para] *adj*

astray खेरोक्डोक् वामाजामा [kʰerokɖok wamadzama] *vp*; खेरोलोक् वामाजामा [kʰerolok wamadzama] *vp*

astray, wander वाजासि [wadzasi] *v*

at -इ [i] *suf*; -ना [na] *suf*; -नुङ् [nuŋ] *suf*

at any time खोनाबेला चा [kʰonabela tsa] *interrog*

at once छोट् [tʰoʈ] *adv*

at present नाबेला [nabela] *adv*

at what time खोनाबेला [kʰonabela] *interrog*; ख्वाँ बेला [kʰwā bela] *interrog*

attack पाप्मा [papma] *v*

attain टुप्मा [tupma] *v*; टोकमा [tokma] *v*

attendant आडाबा [aɖaba] *n*; टाक् [tak] *n*; साइबा [saiba] *n*

attention ख्याल [kʰjalʌ] *adj*

attract लाप्मा [lapma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*; साप्मा [sapma] *v*

attractive आसाट्ना [asaʈna] *adj*

aunt आच्छिम् [attsʰim] *n*; आन्डेमा [andema] *n*; छिट्छिम् [tʰiʈtʰim] *n*

author काछेप्पा [katsʰeppa] *n*; काछेप्बा [katsʰepba] *n*

aversion चिम्मा [tsimma] *n*; चिम्मा [tsimma] *n*

awake चेम्मा [tsemma] *v*

awaken कोप्पामेप्मा [kopmamepma] *v*; फोकमा [pʰokma] *v*

away भारा [bʰara] *n*

awkward भेडालुक् [bʰeɖaluk] *n*

awry हेक्ना [hekna] *n*

axe फेट्लुम् [p^hetlum] *n*; फेन्डिक्
[p^hendjik] *n*

azure कुसुमे [kusume] *adj*; पिङ्ना
[piŋna] *adj*

B b

babe ओओ [oo] *n*; पिच्छा [pitts^ha] *n*

baby उइछा [uits^ha] *n*; ओओ [oo] *n*;
ओओ [oo] *n*; ओहेम्बेलेऱवा
[ohembele^hwa] *n*; ओहेम्बेलेऱवा
[ohembele^hwa] *n*; छा [ts^ha] *n*

bachelor ठाङ्बेछा [t^haŋbets^ha] *n*;
भ्यालिनिगेट्निना [b^hjaliniget^hnina] *n*

back इङ्स्वा [iŋswa] *adv*; एकचिरि
[ektsiri] *n*; एकचिरिक् [ektsirik] *n*;
एचिरिक् [etsirik] *n*; ओएङ्ङि [oɛŋgi]
adv; ओएङ्स्वा [oɛŋswa] *n*

backbone एकचिरि [ektsiri] *n*;
एकचिरिक् [ektsirik] *n*; एकचुरिक्
[ektsurik] *n*; एचिरिक् [etsirik] *n*;
ओएङ्स्वा [oɛŋswa] *n*; येक्चिरिक्
[jektsirik] *n*; येक्चुरिक् [jektsurik] *n*

backward class काठुप्बा [ka^hupba] *n*

bad उचाफेन्ना [utsap^henna] *adj*;
उचाफेन्ना [utsap^henna] *adj*;
ओचाफेन्ना_१ [otsap^henna] *adj*;
ओचाफेन्ना_२ [otsep^henna] *adj*;
ओनास्याङ् [onasjaŋ] *n*

badly ओचाफेन्लोक् [otsap^henlok] *adv*

bag चाम्सुप्पा [tsamsuppa] *n*; जाप्रामा
[dzaprama] *n*

bake आम्मा [amma] *v*; टुम्मा [tumma] *v*;
नेम्मा [nemma] *v*

bake roast उमायेप्पा [umajepma] *v*

bake, roast मिङ्ङि उमा [miji uma] *vp*

balance ठाङ्मा [t^haŋma] *v*; ठाङ्मा
[t^haŋma] *v*

balanced टोङ्जुयाक्ना [toŋjujakna] *n*

ball उहुप् [uhup] *n*

balloon shape डान्डालेन्ना [daŋda^hlenna]
n

bamboo माल्बासाङ् [malbasaj] *n*;
साक्पा [sakpa] *n*

bamboo basket फुर्लुङ् [p^hurluŋ] *n*;
फुर्लुम् [p^hurlum] *n*; याङ्गामा
[jaŋgama] *n*

bamboo pipe मिखोरोम् [mik^horom] *n*;
सोथे [so^hte] *n*

bamboo shoot फोमे [p^home] *n*

bamboo-band basket याङ्ङोङ् [jaŋd^hoŋ]
n; याङ्ङोङ् [jaŋd^hoŋ] *n*; याङ्ङोङ्
[jaŋd^hoŋ] *adv*

banana लाडिबो [ladibo] *n*

banana leaf च्याला [tsjala] *n*

bandit कासुप्बा [kasupba] *n*

bang ठेप्पा [t^hepma] *v*

bangle काँचा [ka^htsa] *n*

banish होट्मा [ho^htma] *v*

bank ओफेरो [o^hpero] *n*

bank of a river or pond सोब्बे [sobbe] *n*

banquet भातेर [b^hater^h] *n*

banyan tree बोर [bo^her^h] *n*

barber फ्याक्काहेक् [p^hjakkahek] *n*

bare एकिलिडान् [ekilidān] *n*;
एकिलिपोट् [ekilipot] *n*; एकेलेडाङ्
[ekeledāṅ] *n*

barely एलोक् [elok] *adv*

bark हुक्मा [hukma] *v*

bark of tree ओहोऱ्वा [oho?wa] *n*

barn दुङ्गुरिमा [d^huṅgurima] *n*;
ढोक्सिमा [d^hoksima] *n*

barrel पिपासिङ् [pipasiṅ] *n*; पिसिङ्
[pisiṅ] *n*

barren soil खोलेक्ना [k^holekna] *adj*

barter लेक्मा [lekma] *v*; लेग्मा [legma] *v*

bashfulness मोम्मा [momma] *adj*

basic उटुम्मिना [uṭummina] *n*

basin खोप् [k^hop] *n*; खोप्ना [k^hopna] *n*;
खोम् [k^hom] *n*

bat आम्बुवा [ambuwa] *n*; आम्बोवा
[ambowa] *n*; नाम्डावा [namḍawa] *n*

bathe एऱ्वा लोमा [e?wa loma] *v*; एऱ्वा
लोसु [e?wa losu] *vp*; बुजिबुजि
[budzibudzi] *adv*; बुलुङ्बुलुङ्
[buluṅbuluṅ] *adv*

bathroom एऱ्वा लोमासिङ् [e?wa
lomasin] *n*

battle चुङ्मा कोम्मा [tsuṅma komma] *vp*;
चुङ्मा [tsuṅma] *v*

bawl राट्मा [raṭma] *v*; राप्मा [rapma] *v*

bazaar खालाङ्गा [k^halanga] *n*

be युङ्मा [juṅma] *v*; लिमा [lima] *v*;
वामा [wama] *v*

beach सोब्बे [sobbe] *n*

beak छोप्छोप्ना [ts^hoptsh^hopna] *adj*

beam ओसाङ् [osaṅ] *n*

bean सुबेट्ला [subetla] *n*; सुबेऱ्ला
[sube?la] *n*; सुवेट्ला [suwetla] *n*;
सुवेऱ्ला [suwe?la] *n*

bear आङ्मा [aṅma] *v*; खाट्मा [k^haṭma]
v; माक्सा [maksa] *n*

bear fruit केङ्मा [keṅma] *v*

bear pain काआङ्बा [kaaṅba] *n*

bearer काखुबा [kak^huba] *n*; काखुबा
[kak^huba] *n*

beat टुप्मा [t^hupma] *n*; ठेक्कु [t^hekku] *n*;
ठेक्मा [t^hekma] *v*; ठेप्मा [t^hepma] *v*;
लेम्मा [lemma] *v*; लेम्मा [lemma] *v*;
लेम्मा [lemma] *v*

beautiful ओचेट्नु [otsetnu] *adj*;
ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*

become युङ्मा [juṅma] *v*; लिमा [lima]
v; वामा [wama] *v*

become bald लेक्मा [lekma] *v*

become cold चिमा [tsima] *v*

become unconscious फाङ्लिमा
[p^haṅlima] *v*

becoming लिना [lina] *n*

bed डोलन्चा [ḍolentsa] *n*

bed bug चिट्लिक् [tsiṭlik] *n*

bee वेसुमा [wesuma] *n*; वेसुमाङ्
[wesumaṅ] *n*

beef पिट्सा [piṭsa] *n*; पिसा [pisa] *n*

beer इडा टुकमा [iɳatʰukma] *v*; इडा टुड्मा [iɳatʰuɳma] *v*; इडा [iɳa] *n*

before आसेन् [asen] *adv*; ओटोकानाइ [otokanai] *adv*; ओटोकानाइ [otokanaɳi] *adv*; टोकाना [tokana] *n*; टोकानाइ [tokanai] *n*; टोकानाइ [tokanaɳi] *n*; पाइले, [paile] *adv*; हाले [hale] *adv*

before yesterday आच्छुम्बु [attsʰumbu] *adv*

before, near सोरि [sori] *adv*

beg नाकमा [nakma] *v*

beget टोकमा [tokma] *v*; पोड्मा [poɳma] *v*

beggar कानाकबा [kanakba] *n*; याङ्कानाक् [jaɳkanak] *n*; याङ्कानाक् [jaɳkanak] *n*

begging याङ्कानाक् [jaɳkanak] *n*

begin उटुम् ओड्मा [uɳum oɳma] *vp*; उटुम् चोकमा [uɳum tsokma] *vp*; उटुम् लिमा [uɳum lima] *vp*; उटुम् लिमा [uɳum lima] *vp*; टोक्वालाङ् [toʔwalaɳ] *vp*; पोग्मा [pogma] *v*

beginning आसेन् [asen] *adv*; उटुम् [uɳum] *n*; उटुम् [uɳum] *n*; उटुम् [uɳum] *n*; ओखेन् [okʰen] *n*; टोक्वालाङ् [tokwalaɳ] *n*; टोक्वालाङ् [tokwalaɳ] *n*; टोक्वालाङ् [tokwalaɳ] *n*; टोक्वालाङ् [toʔwalaɳ] *n*; टोक्वालाङ् [toʔwalaɳ] *n*; टोक्वालाङ् [toʔwalaɳ] *n*

beguile खान्मा [kʰanma] *v*

behaviour चाक्ला [tsakla] *adv*; चाट्ला [tsatʰla] *adj*; चाट्ला [tsatʰla] *adj*; चाट्ला [tsatʰla] *adj*; पारा [para] *adv*

behind इङ्स्वा [iɳswa] *adv*; एङ्एङ् [eɳeɳ] *adv*; एङ्स्वा [eɳswa] *adj*; ओएङ् [oeɳ] *adv*; ओएङ्ङि [oeɳɳi] *adv*

behind backbone एङ्स्वाफुट् [eɳswapʰut] *adv*

behold माग्मा [magma] *v*

being सोकमा [sokma] *n*; हाट्ले लिना [hatʰle lina] *adv*; हाट्लेना [hatʰlena] *n*; हाट्लेसेन् [hatʰlesen] *adv*

being, existing, present लियेट्ना [lijetna] *adj*

belching आक्पा [akpa] *n*; हाक्पा [hakpa] *n*

belief पाट्याँ [patjã] *n*; पाट्याँ [patjã] *n*

bell पोङ्गेन् [poɳgen] *n*

belly फोक् [pʰok] *n*; माबोक् [mabok] *n*; माभोक् [mabʰok] *n*

below उछिक् [utsʰik] *prep*; उछिक् [utsʰik] *prep*; यो [jo] *prep*; योना [jona] *prep*; योम्बो [jombo] *prep*; योम्भो [jomʰbo] *n*

belt फोरेड् [pʰoʔi] *n*; फोरेयि [pʰoʔji] *n*

belt fastened round the neck of a horse टोकाना [tokana] *n*; टोकानाइ [tokanai] *n*; टोकानाइ [tokanaɳi] *n*

bend कुम्मा [kumma] *v*; गुड् लिमा [guɳ lima] *vp*; गेड् चोकमा [geɳ tsokma] *vp*; नोकमा [nokma] *v*; मुम्साना लिमा

[mumsana lima] *vp*
bend down कुक् [kuk] *n*; गुङ् चोक्मा
 [guŋ tsokma] *vp*; गुङ् चोग्मा [guŋ
 tsogma] *vp*; मुम्मा [mumma] *v*
beneath उच्छिक् [utsʰik] *prep*
benediction जाएजाए [dzaedzæ] *n*
benefactor काफाबा [kapʰaba] *n*
beneficent beneficial काफाबा [kapʰaba]
n
bent गेङ् [geŋ] *adj*; गेङ्गेङ् लिमा
 [geŋgeŋ lima] *vp*; गेङ्गेङ् [geŋgeŋ] *adj*;
 गेङ्ना [geŋna] *adj*; हेक्ना [hekna] *n*;
 हेक्ना [hekna] *n*
benumb इम्मा [imma] *v*
beseech नाक्मा [nakma] *v*
beside नायाम्बा [najamba] *adv*; नाऱ्या
 [naʔja] *adv*
besides -नुङ् [nuŋ] *suf*; -मे [me] *suf*;
 माले [male] *prep*
besiege पुप्मा [pupma] *v*; हाम्मा
 [hamma] *v*
betimes एला [ela] *adj*
betrothal भेया [bʰeja] *n*
better छोङ्बा [tsʰoŋba] *n*
between -इ [i] *suf*; -ना [na] *suf*; -नुङ्
 [nuŋ] *suf*
bewilder खेमेप्मा [kʰemepma] *v*
bewilderment सोलेबेले [solebele] *n*
beyond याम्भालेङ् [jambʰalen] *adv*;
 याँहापारा [jāhapara] *adv*

beyond या [ja] *prep*; याबा [jaba]
adv; याम्बा [jamba] *adv*
Bhujel people लाङ्कायोप् [laŋkajop] *n*
big ठेना [tʰena] *adj*
big ant रिल्लोङ् [rilloŋ] *n*
big basket राकेडोको [rakedoko] *adv*
big bat डाखिने [daxʰine] *n*
big butterfly वालाचिमेट् [walatsimet] *n*
big eagle भोकसुक [bʰoksuk] *n*;
 रुवागिक् [ruwagik] *n*
big feast भातेर [bʰater] *n*
big frog पाहा [paha] *n*
big intestine टाङ्गाराक् [taŋgarak] *n*;
 टाङ्घाराक् [taŋgʰarak] *n*
big monkey टाउँबा [taūba] *n*
big place ठेनाडेन् [tʰenaðen] *n*
big rat कोङ् मिहुमा [koŋ mihuma] *n*
big river ठेनाहोङ् [tʰenahoŋ] *n*
big spoon खोयोप् [kʰojop] *n*; खोर्याप्
 [kʰoʔjap] *n*
big steep बाट्टोना याक्ठेरेक् [battona
 jaktʰerek] *n*
bigger one ठेट्ठेना [tʰettʰena] *adj*
bile उखिङ् [ukʰiŋ] *n*; खिङ् [kʰiŋ] *n*
bind रेक्मा [rekma] *v*; रेहेक्मा [rehekma]
v
bird नुवा [nuwa] *n*; न्वा [nwa] *n*
bird's egg नुवा उठिन् [nuwa utʰin] *n*
birth पोङ्मा [poŋma] *n*
birthday पोङ्सानालेन् [poŋsanalen] *n*

bitch कोछुमा [kots^huma] *adj*

bite हामा [hama] *v*

bitter खिकना [k^hikna] *adj*; ठिङ्गेन् [t^hiŋgen] *adj*; ठुप्पा [t^hupna] *n*; ठुप्लेक् [t^huplek] *n*

black ओमाक्पा [omakpa] *n*;
माकुन्भेरेक् [makundz^herek] *adj*; माक्ना [makna] *n*

black complexion ओमाक्स्वाबा [omakswaba] *adj*

black man ओमाक्सबा [omaksaba] *n*

black mushroom फाल्वाट् मुङ् [p^halwaɪ
muŋ] *n*

black pepper मारिच [maɾitsa] *n*; मारेच [maretsa] *n*

black race ओमाक्पाचि [omakpatsi] *n*

blackness ओमाक्पा [omakpa] *n*;
फाकाट्माक्ना [p^hakaɪmakna] *adj*;
माकुन्भेरेक् [makundz^herek] *adj*; माक्ना [makna] *n*

blame फाट्दुर् [p^haɪtʃur] *n*; फाट्दुर्
लाप्पा [p^haɪtʃur lapma] *vp*

blameworthy भेन्नाटोऱ्वा काचोक्बा [b^hennaɔ[?]wa katsokba] *n*

blanket काम्बल [kambala] *n*

blast फोङ्मा [p^hoŋma] *v*

blaze ओसाङ् [osaŋ] *n*; मिलाङ् [milan] *n*;
मिसाङ् [misaŋ] *n*; हाट्मा [haɪma] *v*

blazing फालाक्ना [p^halakra] *adj*

blemish टाटा [taɪa] *n*

blemishing खुबिरिक् [k^hubirik] *adj*

blend काङ्मा [kaŋma] *v*; फोट्मा [p^hoɪma] *v*; फोप्पा [p^hopma] *v*

blessing जाएजाए [dzaedzæ] *n*

blind कानिनिबा [kaniniba] *n*;
याङ्कानिनिबा [jaŋkaniniba] *n*;
याङ्निनिना [jaŋninina] *n*

blind snake मिक्सिडुम्बा [miksiɖumba] *n*

blister बोङ्गा [boŋga] *n*

block बाम्मा [bamma] *n*

blockade पुप्पा [pupma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*

blood नेलिक् [nelik] *n*; हेलिक् [helik] *n*

bloody पेलेहेङ् [peleheŋ] *adj*; हेलिक्
पेलेहेङ् [helik peleheŋ] *adj*; हेलिक्पेलेम्
[helikpelem] *adj*

bloom फुङ् [p^huŋ] *n*

bloomed flower उफेट् [up^het] *n*

blossom ओफेट् [op^het] *n*; फुङ् [p^huŋ] *n*

blot ओखायुप् [ok^hajup] *n*; ओखायोप्
[ok^hajop] *n*; टाटा [taɪa] *n*; डुप्पा
[ɖuɪtsa] *n*

blouse चौबान्डि [tɕa^ubandi] *n*

blow टुप्पा [ɪupma] *v*; मुट्मा [muɪma] *v*;
मुप्पा [mupma] *v*

blow off पेमेप्पा [pemepma] *v*; मुप्पा
[mupma] *v*

blow up पेमेप्पा [pemepma] *v*; मुप्पा
[mupma] *v*

blue कुसुमे [kusume] *adj*; पिङ्गिलिङ्ना [piŋgiliŋna] *adj*; पिङ्ना [piŋna] *adj*

blunt मियान्मा [mijanma] *n*; मियाप्पा [mijapma] *n*; मियाम्मा [mijamma] *n*; यान्निना [jannina] *n*

boat चुवाखोङ्डाङ् [tsuwak^hoŋɖaŋ] *n*; च्वाखोङ्डाङ् [tswak^hoŋɖaŋ] *n*; च्वाखोङ्डाङ् [tswak^hoŋɖaŋ] *n*

boatman डासा कासेट्पा [ɖasa kasetpa] *n*

bodice चोलि [tsoli] *n*

body उलुङ् [ulun] *n*; येम् [jem] *n*

body hair वामुङ् [wamuŋ] *n*

boggy गुडुलुक् [guɖuluk] *adj*

boil खेसिक् [k^hesik] *adj*; पुट्मा [puɖma] *v*; बोङ्गा [boŋga] *n*; मोकमा [mokma] *v*; मोग्मा [mogma] *v*; लाकमा [lakma] *v*; लोकमा [lokma] *v*; वारोङ्मा [waroŋma] *v*

boiled soft rice मोऱ्वा [mo[?]wa] *n*

bone उसारुऱ्वा [usaru[?]wa] *n*; ओसारुऱ्वा [osaru[?]wa] *n*; साडुऱ्वा [saɖu[?]wa] *n*; सारुऱ्वा [saru[?]wa] *n*

bone marrow छि [ts^{hi}] *n*

book किटाब [kiɖab] *n*

border ओधारा [oɖ^hara] *n*; साँढेर [sāɖ^heri] *n*; साँढेरि [sāɖ^heri] *n*

border, edge ओधार [oɖ^har] *n*

borrow ठेट्लोङ् लाप्पा [t^hetlon lapma] *vp*; लोकमा [lokma] *v*

borrowing नाऱ्वा [na[?]wa] *n*

both इप्पाङ् [ippaŋ] *num*; इप्पाङ्लोक [ippaŋlok] *num*

botheration सोलेबेले [solebele] *n*

bottle gourd लौका [la^uka] *n*

bottom उछिक् [uts^hik] *prep*; उछिक् [uts^hik] *prep*; ओमेढोक् [omed^hok] *n*; यो [jo] *prep*; योना [jona] *prep*; योम्बो [jombo] *prep*; योम्भो [jomb^ho] *n*

boundary साँढेर [sāɖ^hera] *n*; साँढेरि [sāɖ^heri] *n*

bow गुड् लिमा [guɖ lima] *vp*; सिङ्गुलेलि [singuleli] *n*

bow down गुड् चोकमा [guɖ tsokma] *vp*; गुड् चोग्मा [guɖ tsoŋma] *vp*; राम् राम् [ram ram] *n*

bowel भाराटिमा [b^haraɖima] *v*; हिएमा [hiema] *v*

bowels उहिदुवा [uhid^huwa] *n*

bowl खोरे [k^hore] *n*; टाबे [ɖabe] *n*; सेरेखोरे [serek^hore] *n*

boy एम्बेछा [embets^ha] *n*; पिच्छा [pitts^ha] *n*; येम्बेछा [jembets^ha] *n*

boy lover ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*

boyish ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*

brace up पिनिक्ठोट् साप्पा [pinikt^hot sapma] *vp*

bracelet काँचा [kātsa] *n*

Brahman रिप्पाकावाट् [ripmakawaɖ] *n*

brain ठोना [t^hona] *n*

branch ओडाला [oɖala] *n*; डाला [ɖala] *n*; हागेप्पा [hageppa] *n*

brand नेन्मा [nenma] *v*; नेम्मा [nemma] *v*

brass bowl लुम्डुक् [lumɖuk] *adv*;
लुम्डुक् [lumɖʰuk] *adv*

brass pot लोटा [lotʰa] *n*

brass vessel पैनि [pʰni] *n*

bravery आँट्याँ [ājā] *n*

bread चालेपा [tsalepa] *n*; चालेप्पा
[tsaleppa] *n*; बाबारा [babara] *n*

bread of wheat गौचालेप्पा [gā^utsaleppa]
n

break आग्मा [agma] *v*; एकमा [ekma] *v*;
एकमा [ekma] *v*; एग्मा [egma] *v*; छेकमा
[tsʰekma] *v*; पुट्टमा [puṭṭma] *v*; पेड्मा
[peṇma] *v*; फोक्चिक् हेट्टमा [pʰoktsik
hetṭma] *vp*; फोक्चिक् हेट्टमा [pʰoktsik
hetṭma] *vp*; हेट्टमा [hetṭma] *v*; हेट्टमा
[hetṭma] *v*; हेड्मा [hedṭma] *v*; हेड्मा
[hedṭma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*; हेप्मा
[hepma] *v*; हेप्मेप्मा [hepmeṭma] *v*; हेरु
[heru] *v*; होप्मा [hopma] *v*

break into pieces खोकमा [kʰokma] *v*

breakable भेट्लोक् [bʰetlok] *adj*

breaking wind फेप्मा [pʰepma] *n*

breath सोक्मा [sokma] *n*

breathing सोक्मा [sokma] *n*

breed ओम्मा, [omma] *v*

bricklayer पाङ् काचोक्बा [paŋkatsokba]
n; लुङ् काटोङ्बा [luŋ kaṭoŋba] *adj*;
लुङ्काछेट् [luŋkatsʰet] *n*

bride टालिमाङ् [taliman] *n*

bridegroom टालिबाङ् [taliban] *n*

bride's uncle कोङ्फि [koŋpʰi] *n*

brief उन्ना [unna] *adj*; उन्लोक् [unlok]
adv

bright ओमा [oma] *v*; ओम्ना [omna]
adj; ओम्ना [omna] *adj*; छेना [tsʰena]
n; छेमा [tsʰema] *adj*; टिलिक् टिलिक्
[ṭilik ṭilik] *adv*; टिलिक् [ṭilik] *adj*;
भेरेङ् [bʰeren] *adj*; भ्वाङ् [bʰwaŋ] *adj*;
व्हाङ् [hwaŋ] *adj*

brightly टिलिक् टिलिक् [ṭilik ṭilik] *adv*

brightness ओसाङ् [osaŋ] *n*; छेना
[tsʰena] *n*; छेमा [tsʰema] *adj*; भेरेङ्
[bʰeren] *adj*; भ्वाङ् [bʰwaŋ] *adj*; भ्वाङ्
[bʰwaŋ] *adj*; व्हाङ् [hwaŋ] *adj*

brilliant ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ना
[omna] *adj*; फ्वाङ् [pʰwaŋ] *adj*

brilliantly भेरेङ् [bʰeren] *adj*

bring आप्मा [apma] *v*; काट्टमा [kaṭṭma]
v; टाट्टमा [taṭṭma] *v*; टाप्टमा [taṭṭma] *v*

bring back नोकमाप्मा [nokmapma] *v*

bring down ठामेप्मा [tʰameṭma] *v*; ठेम्मा
[tʰemma] *v*

bring out होट्टमा [hotṭma] *v*; होप्मा
[hopma] *v*

bring to a conclusion फ्याङ् लाप्मा
[pʰjaŋ lapma] *vp*

bringer काखुट् [kakʰut] *n*

brisk खोलेक्वालेक् [kʰolekwalek]
अ.मू.; छेक्छेक् [tsʰektsʰek] *adj*

bristle फागटुरुङ् [pʰagṭuruŋ] *n*

broader छोनछोन् [tsʰontsʰon] *n*

broken आप्पे [appe] *adv*

brood कुप्पा [kupma] *v*; कुप्पा [kupma] *v*

broom टाम्सेरेङ् [tamsereŋ] *n*

broom-stick सेकरा [sekra] *n*

brothers उम्भुउन्भा [umb^huundz^ha] *n*

brownish फास्स्याङ्ना [p^hasrjaŋna] *adj*

bruise खेसिक् [k^hesik] *n*

brush teeth केङ् रान्मा [keŋ ranma] *vp*;
केङ् राम्मा [keŋ ramma] *vp*; केङ् राम्मा
[keŋ ramma] *vp*

bubble बोङ्गा [boŋga] *n*

bucket seat सिङ्मुडा [siŋmuḍa] *n*

buckwheat फापारा [p^hapara] *n*

buds उचुपुरुक् [utsupuruk] *n*;
उचुपुरुवा [utsupuru^hwa] *n*

buffalo साङ्ग्वा [saŋgwa] *n*

buffalo meat टाङ्पेचासा [taŋpetsasa] *n*;
साङ्ग्वासा [saŋgwasā] *n*

buggy गाडि [gaḍi] *n*

build चोकमा [tsokma] *v*; चोकमामि
[tsokmami] *n*; चोग्मा [tsogma] *v*

building पाङ् [paŋ] *n*

bulb उहुप् [uhup] *n*

bull फेङ्बा [p^heŋba] *n*

bull fight उकुरढुम्बेट् [ukurḍ^humbet] *n*

bump टोक् [tok] *n*

bunch पुजिराक् [puḍzirak] *n*; पुजिराक्ना
[puḍzirakna] *n*; पुजिरिक् [puḍzirik] *n*

bundle छुङ्मा [ts^huŋma] *v*

burdensome टुकना [tukna] *adj*

burial ground ओहुम्पा [ohumpa] *n*;
ओहुम्पा [ohumpa] *n*; ओहोम्पा [ohompa]
] *n*

burn उमा [uma] *v*; उमायेप्पा [umajepma]
v; उमायेप्पा [umajepma] *v*; टुम्मा
[tamma] *v*; टुम्मा [tamma] *v*; माक्मा
[makma] *v*; माग्मा [magma] *v*; माग्मा
[magma] *v*; मिङ्गि उमा [miŋgi uma] *vp*;
हाट्मा [haṭma] *v*; हाप्पा [hapma] *v*

burning ओसाङ् [osaŋ] *n*

burning inflammation मिसाङ् [misaŋ] *n*

burning splinter मिलुप्चा [miluptsa] *n*

burnt perfume चुपा [g^hupa] *n*

burping आक्पा [akpa] *n*

burst आग्मा [agma] *v*; पोङ्मा [poŋma]
v; हेप्मेप्पा [hepmeḥma] *v*; हेरु [heru] *v*

burst out पेङ्मा [peŋma] *v*; हेट्मा
[heṭma] *v*

bury ठेक्मा [t^hekma] *v*; हुम्मा [humma]
v; हुम्मा [humma] *v*

businessman काछोङ्बा [kats^hoŋba] *n*

busy हाजाङ्बालाक् [hadzaŋbalak] *adv*

butcher चेचे काचेप् [tsetse katsep] *n*

butcher house चेचे चेप्पापाङ् [tsetse
tsepmapaŋ] *n*

butterfly वालापुचिमेट् [walaptsimet] *n*

buttock ओमेढोक् [omed^hok] *n*

buy इन्मा [inma] *v*; इम्मा [imma] *v*

by -उङ् [uŋ] *suf*; -डा [ḍa] *suf*; -ना
[na] *suf*; -नुङ् [nuŋ] *suf*; -लाम् [lam]
suf; -लाम्मा [lamma] *suf*

by chance आचानाक् [atsanak] *adv*
by seeing -उङ् [uŋ] *suf*, -लाम् [lam]
suf, -लाम्मा [lamma] *suf*

byre भान्द्रा [b^handra] *n*

C c

cactus साक्टिङ्ग्राक् [saktiŋrak] *n*

cage खोरा [k^hora] *n*

calculate डेमा [ŋema] *v*; नेमा [nema] *v*

calculation डेमाना [ŋemana] *n*

calendar पाट्रो [patro] *n*

call छेम्मा [ts^hemma] *v*

Calladium arumaciae याक्चिबेट्
 [jaktisibet] *n*

callosity नामिक् [namik] *n*

calm स्वाक् [swak] *adj*; हिम्हिम्
 [himhim] *n*

calm peaceful स्वाग् [swag] *adj*

calmness आङ्माना [aŋmana] *n*

cancel टुकमा [tukma] *v*; टुकमाडिमा
 [tukmaɖima] *v*; टुप्मा [tupma] *v*

cane mat लो [lo] *n*

canine tooth कोछुकेङ् [kots^huken] *n*

cannibal याङ्काचा [jaŋkatsa] *n*;
 राकासा [rakasa] *n*; राक्कासा [rakkasa]
n

canoe चुवाखोङ्डाङ् [tsuwak^hoŋɖaŋ] *n*;
 च्वाखोङ्डाङ् [tswak^hoŋɖaŋ] *n*

capable हिडुना [hiɖuna] *n*

capacity बारगाट् [baraga] *n*

capture लाप्मा [lapma] *v*

captured लाप्मा [lapma] *n*

caravan घोरोङ् [g^horoŋ] *adv*; तिरिम्
 [tirim] *adv*

carcass याक्मिसियाना [jakmisijana] *n*;
 रोगिबा [rogiba] *adj*; सियाना [sijana] *n*

care पुमा [puma] *v*

careful ओछेक्छेक् [ots^hekts^hek] *adv*;
 छेक्छेक् [ts^hekts^hek] *adj*

carefully योक्योक् [jokjok] *adv*;
 योक्योक्बा [jokjokba] *adv*; योग्योग्
 [jogjog] *adv*

carnivorous चेचेकाचा [tsetsekatsa] *n*

carpenter सिङ् काटोङ्बा [siŋ kaɽoŋba]
n; सिङ्काटोङ् [siŋkaɽoŋ] *n*; सिङ्गुङ्
 काटोङ्बा [siŋguŋ kaɽoŋba] *n*

carry काप्मा [kapma] *v*; खाट्मा [k^haɽma]
v; खाट्माजामा [k^haɽmadzama] *v*;
 खाप्मा [k^hapma] *v*; खुमा [k^huma] *v*;
 खुयु [k^huju] *v*; फोकमा [p^hokma] *v*;
 याङ्मा [jaŋma] *v*

carry baby छा खुमा [ts^ha k^huma] *vp*

carry out सामा [sama] *v*

cartilage केचुरुत्वा [ketsuru?wa] *n*

case ओखोप् [ok^hop] *n*; ओपाङ् [opaŋ]
n

case-ending of खोगा [k^hoga] *pro*;

खोना [k^hona] *interrog*

cask पिपासिङ् [pipasiŋ] *n*; पिसिङ् [pisiŋ] *n*

cassia leaf पाट्राइस् [paṭrās] *n*

cast लेप्मा [lepma] *v*

cast away इम्माडिमा [immaḍima] *v*

caste छोङ् [ts^hoŋ] *n*; छोङ् [ts^hoŋ] *n*; छोङ्बा [ts^hoŋba] *n*; छोङ्बा [ts^hoŋba] *n*; छोङ्बा [ts^hoŋba] *n*

cat मेउमा [meuma] *n*; मेयोमा [mejoma] *n*; म्योउमा [mjouma] *n*

catalogue टालिका [ṭalika] *n*

catch लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*; लाब्मा [labma] *v*

catechu लाहाबो [lahabo] *n*

caterpillar टेट्लाबुङ्मा [teṭṭlabuŋma] *n*; टेट्लाबुमा [teṭṭlabuma] *n*; नाडेम्मा [naḍemma] *n*; नाढेमा [naḍ^hema] *n*; नाबुमा [nabuma] *n*; स्वाबु [swabu] *n*

cause to be heard खेम्मेप्मा [k^hempepma] *v*

cause to carry खुमेट्मा [k^humetma] *v*; खुमेप्मा [k^humepma] *v*

cause to flow खुमा [k^huma] *v*

cause to move or stir खोट्मा [k^hoṭma] *v*; खोप्मा [k^hopma] *v*

cause to quarrel खेमेप्मा [k^hemepma] *v*

causing to wind or go round घुङ्गारिक् [g^huŋgarik] *n*

cautious ओछेक्छेक् [oṭs^hekts^hek] *adv*; छेक्छेक् [ts^hekts^hek] *adj*

cave लुम्बुवा [lumbuwa] *n*; लुम्भुक् [lumb^huk] *n*; लुम्भुक् [lumb^huk] *n*

cavern लुम्भुक् [lumb^huk] *n*

cavity उपुट् [upuṭ] *n*; ओहोङ् [ohoŋ] *n*

cell खोरा [k^hora] *n*

cemetery उहुम्पा [uhumpa] *n*; ओहुम्पा [ohumpa] *n*; ओहुम्पा [ohumpa] *n*; ओहोम्पा [ohompa] *n*

centipede राङ्गाछेट् [raŋgats^het] *n*; राङ्गासेट् [raŋgaset] *n*

centre माभा [madz^ha] *n*

certainly छेम्बा [ts^hemba] *adj*

certainly छेम्बा [ts^hemba] *adj*

chaff उबुसुहवा [ubusu^hwa] *n*; उसिप् [usip] *n*; बुसुवा [busuwa] *n*; भुसुहवा [b^husu^hwa] *n*

chairman सानिङ् [saniŋ] *n*

chameleon होट्लिकुवा [hoṭṭlikuwa] *n*; होट्लिगुवा [hoṭṭliguwa] *n*; होट्लिबा [hoṭṭliba] *n*; होट्लिहवा [hoṭṭli^hwa] *n*; होलिगुवा [holiguwa] *n*

change फेरौ चोग्मा [p^hera tsogma] *vp*; फेरौ लिमा [p^heraŋalima] *v*; लेक्मा [lekma] *v*; लेक्मा [lekma] *v*; लेग्मा [legma] *v*

chaos खिमेयाङ्मा [k^himejaŋma] *n*; छेल्बेल् [ts^helbel] *adv*; छेल्बेल् चोकमा [ts^helbel tsokma] *vp*

character उचाट्ला नुना [utsaṭṭla nuna] *adj*; चाक्ला [tsakla] *adv*; चाट्ला [tsaṭṭla] *adj*; चाट्ला [tsaṭṭla] *adj*

charcoal मिजाङ्गारा [midzangara] *n*;
मिभाङ्गारा [midzhangara] *n*

charge with रक्वाप्पा पिमा [k^hwappa
pima] *vp*

charming ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*

chase रिक्मा [rikma] *v*; रिक्माडिमा
[rikmaɖima] *v*; रिक्माप्पा [rikmapma] *v*;
रिक्माप्पा [rikmapma] *v*; वाक्मा
[wakma] *v*

chase away रिक्माडिमा [rikmaɖima] *v*;
रिक्माडेमा [rikmaɖema] *v*

cheap योम्नामोला [jomnamola] *n*

cheat छाम्मा [ts^hamma] *v*; सुप्पा [supma]
v; हिम्मा [himma] *v*

cheater ढाँट् काफोक् [d^hãt^hkap^hok] *n*

check yeast खाइचिम्मा [k^haitsimma] *v*

cheek काकाला [kakala] *n*; कान्पाटा
[kanpaɽa] *n*; काम्पाटा [kampaɽa] *n*

cheerful छेना [ts^hena] *n*; भेरेङ् [b^heren] *adj*

cheroot पेपार [peparΛ] *n*

chest nut फेसिङ्बो [p^hesinbo] *n*

chestnut हेक्पो [hekpo] *n*

chew खाम्मा [k^hamma] *v*

chic च्याट्टै [tsjaɽt^hɛ] *adv*

chicken वाजिलेट् [wadzilet] *n*

chicken-hearted काकिट्बा [kakitba] *adj*

chide पाट्मा [paɽma] *v*; पाट्मा [paɽma]
v

chief पारघारि [parag^hari] *n*; सानिङ्
[saninj] *n*; सानिङ् [saninj] *n*

chief priest गाडुवाडाङ्बा
[gaɖuwaɖaŋba] *n*

child उइछा [uits^ha] *n*; ओओ [oo] *n*;
ओओ [oo] *n*; छा [ts^ha] *n*; पिच्छा
[pitts^ha] *n*

childbirth छाडाङ्मा [ts^haɖaŋma] *n*;
छाडाङ्मेट् [ts^haɖaŋmet] *n*;
छाडाङ्लेट्टाङ् [ts^haɖaŋlett^hɛŋ] *n*;
छाराङ्मा [ts^haraŋma] *n*

childhood पिच्छा बेला [pitts^ha bela] *adv*

children पिच्छा मेच्छा [pitts^ha metts^ha]
n; पिच्छाचि [pitts^hatsi] *n*; बाबुमामु
[babumamu] *n*; मामु [mamu] *n*; मामुचि
[mamutsi] *n*

chilly मारचि [martsi] *n*

chin याडुमारि [jaɖumari] *n*; याडुमारिक्
[jaɖumarik] *n*

choose छिप्पा [ts^hipma] *v*; सेक्मा
[sekma] *v*; सेग्मा [segma] *v*

chop टाङ्मा [taŋma] *v*

chronic यामाना [jamana] *adj*

chronicle मुन्दुम् [mundum] *n*

cigar पेपार [peparΛ] *n*

cigarette पेपार [peparΛ] *n*

cinder मिजाङ्गारा [midzangara] *n*;
मिभाङ्गारा [midzhangara] *n*

cipher खेम्माना [k^hemmana] *adj*

circular कुठारिक् [kuɽ^harik] *adj*;
कोकालिक् [kokalik] *adj*; कोलिक्
[kolik] *adj*; कोलिक् [kolik] *adj*;

ठुम्बुलुङ् [tʰumbulʊŋ] *adj*
circumambulate कोप्मा [kopma] *n*
citron सुना [suna] *n*
city खालाङ्गा [kʰalanga] *n*
clan खालाक् [kʰalak] *n*; खालाक् [kʰalak] *n*; पाङ्डाङ् [paŋdaŋ] *n*; पुङ्ला [puŋla] *n*
clarient पेटेनेबा [peʔeneba] *n*
clarified butter घिउ [gʰiu] *n*
clash टोमा [toma] *v*
clasp फिप्मा [pʰipma] *v*
class-mate टाक् [tak] *n*
claw छुप् [tsʰup] *n*; पेट्मा [peʔma] *v*; फेप्मा [pʰepma] *v*
clay खाम् [kʰam] *n*; खाम्बोक् [kʰambok] *n*
clay pellet कोरे [kore] *n*
clay pot खाराङ् फु [kʰaraŋ pʰu] *n*; खेपारा [kʰepara] *n*; गारभोले [garabʰole] *n*; टाबे [tabe] *n*; फु [pʰu] *n*; फुजिलेट् [pʰudzilet] *n*; फुजुलेट् [pʰudzulet] *n*
clayey गुडुलुक् [gudulʊk] *adj*
clean छेङ्छेङ्ना [tsʰeŋtsʰeŋna] *n*; नुना [nuna] *adj*; वाहिलेङ् [wahilen] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*
cleanse टुक्मा [tukma] *v*; टुग्मा [tugma] *v*; टुप्मा [tupma] *v*; नाम्मा [namma] *v*; राम्मा [ramma] *v*; वासिमा [wasima] *v*; वासिमा [wasima] *v*; होप्मा [hopma] *v*

clear छेङ्छेङ्ना [tsʰeŋtsʰeŋna] *n*; छेना [tsʰena] *n*; नुना [nuna] *adj*; पार्चिन्दा [partsinda] *adj*; पार्चिन्दा [partsinda] *adv*; पार्चिन्दा [partsinda] *n*; फाकाट् [pʰakat] *adj*; माहामाना [mahamana] *adj*; वाहिलेङ् [wahilen] *n*; व्हाङ् [hwaŋ] *adj*; व्हाङ् [hwaŋ] *adj*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*

clear away एम्मा [emma] *v*

clearly पार्चिन्दा [partsinda] *n*

cleave खेन्मा [kʰenma] *v*; खेम्मा [kʰemma] *v*; चिमा [tsima] *v*; फोक्चिक् हेट्मा [pʰoktsik heʔma] *vp*; फोक्चिक् हेट्मा [pʰoktsik heʔma] *vp*; हेट्मा [heʔma] *v*; हेड्मा [hedma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*; हेप्मेप्मा [hepmeʔma] *v*; हेरु [heru] *v*

clever उचाप्पाङ् [utsappaŋ] *adj*; उचाप्पाङ् [utsappaŋ] *adj*; उचाप्पाङ् [utsappaŋ] *adj*; ओचाप्पाङ् [otsappaŋ] *adj*; ओचाप्पाङ् [otsappaŋ] *adj*; खिरिकना [kʰirikna] *adj*

climb ठाङ्मा [tʰaŋma] *v*

climp up उठुङ् ठाङ्मा [utʰuŋtʰaŋma] *v*

cling लेखेप् [lekʰep] *n*

clock घाडि [gʰadʱi] *n*

clod ओकाकुलुक् [okakuluk] *n*; ओडोल्लो [odollo] *n*; ओडोल्लो [odollo] *n*; पोक्पोक् [pokpok] *n*; पोक्पोक्ना [pokpokna] *adj*; पोक्पोक्ना [pokpokna] *n*

clog चिप्मा [tsipma] *v*; सिक्मा [sikma] *v*

close चिछुप् चोक्मा [tsits^hup tsokma] *vp*;
छाक्मा [ts^hakma] *v*; छाग्मा [ts^hagma] *v*;
छुप्मा [ts^hupma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*;
हुमा [huma] *v*

close, shut छाक्मा [ts^hakma] *v*

cloth लोट्निङ् [lot^hniŋ] *n*; लोट्लिङ्
[lot^hliŋ] *n*

clothes निनिङ् [niniŋ] *n*

clothing लोट्निङ् [lot^hniŋ] *n*

cloud खिमेमा [k^himema] *n*

club मेहोप्मासिङ् [mehopmasiŋ] *n*

cluster पुजिराक्ना [pudzirakna] *n*

coach गाडि [gaɖi] *n*

coal मिजाङ्गारा [midzaŋgara] *n*;
मिजाङ्गाराक् [midzaŋgarak] *n*;
मिभाङ्गारा [midz^haŋgara] *n*

coarse काकार्याक् [kakarjak] *n*;
खोरोक [k^horok] *n*; घोसोरोक
[g^hosorok] *adj*; ठुम्बुलुङ्ना
[t^humbuluŋna] *adj*; ठुम्मा [t^humma] *adj*;
धासिङ्घारे [d^hasiŋg^hare] *adj*; फोस्रेङ्ना
[p^hosreŋna] *adj*; राम्ना [ramna] *n*

coarse hair फाग्टुरुङ् [p^hag^hturuj] *n*

coax लेगाप्मा [legapma] *v*; लेगाप्मा
[legapma] *v*; लेगालाप्मा [legalapma] *v*

cock कोक्साबा [koksaba] *n*; कोक्साबा
[koksaba] *n*

cock chafer खाम्बुठि [k^hambut^hi] *n*;
खाम्बुठिमा [k^hambut^hima] *n*

cock fighting काम्फेट् [kamp^het] *n*

cock meat वासा [wasa] *n*

cockroach सिबिलिह्वा [sibili^hwa] *n*

coeval ओटोप्माङ् [o^hopmaŋ] *adv*;
ओटोप्पोङ्गा [o^hopmongga] *adv*

coil कुठारिग् [kut^harig] *adj*

coiled रिक्बालाक् [rikbalak] *adj*; रिगाना
[rigana] *adj*

cold चिना [tsina] *adj*; चुङ्गवामा
[tsuŋgwama] *adj*; चुङ्गवामा
[tsuŋgwama] *adj*; चुङ्गवामा
[tsuŋgwama] *adj*

cold season चुङ्गवामा [tsuŋgwama] *adj*;
adj; चुङ्गवामा [tsuŋgwama] *adj*

coldness चुङ्गवामा [tsuŋgwama] *adj*;
चुङ्गवामा [tsuŋgwama] *adj*; चुङ्गवामा
[tsuŋgwama] *adj*

collide टोमा [toma] *v*

collapse होट्मा [ho^htma] *v*; होप्मा
[hopma] *v*

collect खोम्मा [k^homma] *v*; खोम्मा
[k^homma] *v*; छुम्मा [ts^humsu] *v*; छुम्मा
[ts^humsu] *v*; छुम्मा युङ्मा [ts^humma
juŋma] *vp*; फुङ्मा [p^huŋma] *v*; सोरैयाँ
[sorejã] *n*

collected together गाक्ना [gakna] *adj*

collector काछुम्बा [kats^humba] *n*

collide घान्द्रुङ् ठामा [g^handruŋ t^hama]
vp; टोक [tok] *n*

collision टोक [tok] *n*

colloquy रिङ् [riŋ] *n*

color राङ्गा [raŋga] *n*

comb पेलिक् [pelik] *n*

comb (hair) खिक्मा [kʰikma] *v*

combine काङ्मा [kaŋma] *v*; काङ्मा [kaŋma] *v*; गाक् लिमा [gak lima] *vp*; टोङ्मा [toŋma] *v*; टोङ्मा [toŋma] *v*; ठिक्ए लिमा [tʰike lima] *vp*

combined एक्केठोउँ [ekketʰoũ] *n*

come आप्मा [apma] *v*; आबा [aba] *v*; आबाहाक् [abahak] *v*; काट्मा [kaɽma] *v*; काप्मा [kapma] *v*; टामा [tama] *v*

come (from up) उङ्मा [uŋma] *v*

come back नोक्मा [nokma] *v*

come down ठामा [tʰama] *v*

come out होम्मा [homma] *v*

comely ओचेट्नु [otsetnu] *adj*;
ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; चेट् [tset]
adj; नुना [nuna] *adj*; मोज्जाना
[moddzana] *adj*

comfort नुमानिङ्लोक् [numaniŋlok] *adj*;
हाङ्हाङ् [haŋhaŋ] *adj*

coming टायुगेट्ना [tajugeɽna] *adv*;
हान्डेङ्गटाना [handeŋgana] *adv*

coming month टाना माइना [tana maina]
adv

command लोडु [loɽu] *v*

commemorative कापुरठाना
[kapurɽtʰana] *n*

commencement उटुम् [uɽum] *n*; उटुम्
[uɽum] *n*; टोक्वालाङ् [tokwalaŋ] *n*;
टोक्वालाङ् [tokwalaŋ] *n*; टोङ्वालाङ्
[toŋwalaŋ] *n*

common होप्पोप्पोना [hopmopmona]
adj; होप्पोप्पोना [hopmopmona] *adj*

commotion गालाला [galala] *n*

companion आडाबा [aɽaba] *n*; ओटाक्
[oɽak] *n*; ओडाबा [oɽaba] *n*; टाक्
[tak] *n*; डाबा [ɽaba] *n*; साइबा [saiba]
n; साइमा [saima] *n*

compare टोङ्मा [toŋma] *v*; टोङ्मा
[toŋma] *v*; ठाङ्मा [tʰaŋma] *v*

complaint गिनिङ्गिनिङ् [giniŋginiŋ] *adj*

complete र्खाप्पै [kʰwappɽ] *adj*; गाक्
[gak] *adj*; टेप्ना [teɽna] *n*; फ्याङ्
लाप्मा [pʰjaŋ lapma] *vp*; लाप्मा [lapma]
v

completely डेङ्गिसिरी [deŋgisiɽi] *adv*

completion लाट्ना [latna] *n*

compose song छ्याम्लो छेप्मा [tsʰjamlo
tsʰepma] *vp*

compositor छ्याम्बोक् [tsʰjambok] *n*

compost मोल [molɽ] *n*

composure आङ्माना [aŋmana] *n*

comprehend टिट्ठ्याँ चोक्मा [titʰja
tsokma] *vp*; टिट्ठ्याँ चोग्मा [titʰja tsogma]
vp

compress निप्मा [nipma] *v*; निप्माबिमा
[nipmabima] *v*; फेङ्मा [peŋma] *v*

compress overpower निप्माडेमा
[nipmaɽema] *v*

compromise टोङ्मा [toŋma] *v*

conceal गुम्बालिङ् टेप्मा [gumbaliŋ
teɽma] *vp*; ठोप्मा [tʰopma] *v*; ठोप्मा
[tʰopma] *v*

conceive छा खुमा [tsʰa kʰuma] *vp*

conception निङ्गुवा [ninguwa] *n*;
निङ्गवा [ningwa] *n*

concise उन्ना [unna] *adj*; उन्लोक्
[unlok] *adv*

condemnation इनाबा [inaba] *interj*;
इनामा [inama] *interj*

condition गारा [gara] *n*

confide to रूवाप्पा पिमा [k^hwappa pima]
vp

confidence पाट्याँ [patjã] *n*

confuse छाम्मा [ts^hamma] *v*; फाम्मा
[p^hamma] *v*; फाम्लेङ् चामा [p^hamleŋ
tsama] *vp*; लाम्बो बाम्मा [lambo bamma]
vp; वाम्मा [wamma] *v*

confused टाल्लेङ् [tal^leŋ] *adv*; फाम्लेङ्
[p^hamleŋ] *n*

confusion टाल्लेङ् [tal^leŋ] *adv*; फाम्लेङ्
[p^hamleŋ] *n*

congenital ओपोड्स्वाट् [opon^swat] *n*

congest चिप्पा [tsipma] *v*; सिकमा
[sikma] *v*

congestion इन्गाइन् [ingain] *n*

Connabis sativa गाँजा [gãdza] *n*

conquer मेट्मा [met^ma] *v*; मेप्पा
[mepma] *v*

conqueror कामेप्पा [kameppa] *n*

conscience चेट् [tset] *adj*; ठोना [t^hona]
n

consciousness ठोना [t^hona] *n*

consent टेन्मा [tenma] *v*; टेम्मा [temma]
v

conservation आपुयुसेट् [apujuset] *n*

conservative आच्छोना रिङ्पान्
[atts^hona riŋpan] *n*

consider टिट्याँ चोकमा [tj^tja tsokma]
vp; टिट्याँ चोगमा [tj^tja tsogma] *vp*;
टोला चोकमा [tola tsokma] *vp*; माग्मा
[magma] *v*; मिट्मा [mit^ma] *v*; मिप्पा
[mipma] *v*

consideration ख्याल [k^hjal^l] *adj*;
निङ्गुवा [ninguwa] *n*; निङ्गवा [ningwa]
n

console खेमाटोमा लाप्पा [k^hema^toma
lapma] *vp*

constancy सोरोक् [sorok] *adv*

constant मिसोड्मा [mison^ma] *n*

constantly सोरोक् [sorok] *adv*;
सोरोक्बा [sorokba] *n*

construct चोकमा [tsokma] *v*; चोग्मा
[tsogma] *v*

construction चोकमामि [tsokmami] *n*

contact टुप्माना [tupmana] *n*

contemplation ख्याल [k^hjal^l] *adj*

contemporaneous ओटोप्पाङ् [otop^maŋ]
adv; ओटोप्पोङ्गा [otop^monga] *adv*

contemporary ओटोप्पाङ् [otop^maŋ]
adv; ओटोप्पोङ्गा [otop^monga] *adv*

contempt इनाबा [inaba] *interj*; इनामा
[inama] *interj*; चिम्मा [tsimma] *n*

content सोन्टोक् [son^tok] *n*

contented सोन्टोक् [son^tok] *n*

continually टोटोरोवा [toʃorowa] *adv*;
 सोरोक् [sorok] *adv*; सोरोक्डोक्
 [sorokdɔk] *n*; सोरोक्डोक् [sorokdɔk] *n*;
 सोरोक्लोक् [soroklok] *n*; सोरोक्लोक्
 [soroklok] *n*; सोरोक्लोक् [soroklok] *n*

continuity सोरोक् [sorok] *adv*

continuous सोरोक् [sorok] *adv*;
 सोरोक्लोक् [soroklok] *n*

continuous continually सोरोक्डोक्
 [sorokdɔk] *n*

continuously सोरोक् [sorok] *adv*;
 सोरोक्डोक् [sorokdɔk] *n*; सोरोक्लोक्
 [soroklok] *n*

contrary एकेलेड् [ekelen] *adv*

convener काचोक्बा [katsokba] *n*

convenience नुमानिङ्लोक् [numaninjlok]
adj

conventional आच्छोना रिङ्पान्
 [attʰona rinpan] *n*

conversation रिङ् [rij] *n*; रिङ् [rij] *n*;
 रिङ्टोङ्मा [rijtoŋma] *n*; रिङ्पान्
 [rinpan] *n*

converse चेक्मा [tsekma] *v*; पिक्मा
 [pikma] *v*

convert लेक्मा [lekma] *v*

convey खाट्मा [kʰaʈma] *v*; खाट्माजामा
 [kʰaʈmadzama] *v*; खाप्मा [kʰapma] *v*;
 सामा [sama] *v*

convince लेगालापमा [legalapma] *v*

convulse छोट्छोट् केम्मा [tsʰottʰot
 kemma] *vp*

cook टुक्मा [tʰukma] *v*

cook by parching खोमा [kʰoma] *v*

cooked rice चामा [tsama] *n*

cool हिम्हिम् [himhim] *n*

coolness चिना [tsina] *adj*; चुङ्गवामा
 [tsungwama] *adj*

co-operating घुवारकाफा [gʰuwarakapʰa]
n; घ्वार याङ्काफा [gʰwarʌ jaŋkapʰa] *n*

co-operator घुवारकाफा [gʰuwarakapʰa]
n; घ्वार याङ्काफा [gʰwarʌ jaŋkapʰa] *n*

copulate cohabit मोप्माजामा
 [mopmadzama] *vp*

copulate, cohabit मोप्मा [mopma] *v*

copy योऱ्वा [joʳwa] *n*; सोन्मा [sonma]
v; सोम्मा [somma] *v*

corner उसुराइना [usuraina] *adj*

corner stone उसुराइना लुङ् [usuraina
 luŋ] *n*

coronet वासाङ् [wasan] *n*

corpse याक्मिसियाना [jakmisiyana] *n*;
 सियाना [sijana] *n*

corpulent चुकुलुकना [gʰukulukna] *adj*

correct गोक्लोक् [goklok] *adj*;
 घोक्लोक् [gʰoklok] *adj*; टोङ्मा
 [toŋma] *v*

costly टुम्लोक् [tʰumlok] *adj*

cotton रुवा [ruwa] *n*; साकि [saki] *n*

cotton seed साकि उलुवाट् [saki uluwat]
n

cough खाक्पारिक् [kʰakparik] *n*;
 छुक्माङ् [tsʰukmaŋ] *n*; छुङ्मा [tsʰuŋma]
v

count डेमा [ɲema] *v*; नेमा [nema] *v*

countenance नाभाक् [nabʰak] *n*

counter काडेबा [kaɳeba] *n*

counting डेमाना [ɲemana] *n*

couple इप्पाङ् [ɪppaŋ] *num*; जोर
[dzoɾa] *n*

courage आँट्याँ [ãtjã] *n*

courtyard टेन्लाङ् [tɛnlaŋ] *n*; टेल्लाङ्
[tɛllaŋ] *n*

covenant हुप् [hup] *n*

cover उछुपाना [utsʰupana] *n*; उछुप्पना
[utsʰupɳana] *n*; खुम्मा [kʰumma] *v*;
गुम्बालिङ् टेप्मा [gumbaliŋ tɛpma] *vp*;
टेप्टु [tɛptu] *v*; टेप्मा [tɛpma] *v*; फुकमा
[pʰukma] *v*; फोप्मा [pʰopma] *v*;
हाप्लाटेप्मा [haplaɳtɛpma] *vp*; हुम्मा
[humma] *v*

covering उसुप् [usup] *n*; ओखोप्
[okʰop] *n*; ओपाङ् [opaŋ] *n*; छुप्पाना
[tsʰuppana] *adv*

covetous टुम्सुना [tumsuna] *n*

cow पिट् [pit] *n*

coward काकिब्बा [kakibba] *n*

cowardly काकिट्बा [kakitba] *adj*;
किट्टाडाना [kitɳaɳana] *adj*

cowboy कापुबा [kapuba] *n*; पिट्मेरबा
कापु [pitmerba kapu] *n*

co-wife रेम्सुमा [remsuma] *n*

cowshed भान्द्रा [bʰandra] *n*

crab किबेरेक् [kiberek] *n*; किभेरेक्
[kibʰerek] *n*

crack पेङ्मा [peŋma] *v*; हेङ्मा [heɳma]
v; हेप्मा [hepma] *v*

crack अगमा [agma] *v*; हेट्मा [hetma] *v*;
हेप्मा [hepma] *v*

cradle ओन्डेबा [oŋɳeba] *n*; ओन्ढेबा
[oŋdʰeba] *n*

crafty छेडाना [tsʰɛɳana] *n*

cranium नाम्जिक् [namdzik] *n*; नाम्जिङ्
[namdziŋ] *n*

crawl टाम्पाक्मा [tampakma] *v*; टोसोट्
टोसोट् [tosot ɳosot] *adv*; टोसोट् [tosot]
n; सोप्मा [sopma] *v*

crazy डाङ्साना [ɳaŋsana] *n*

creator छ्याम्बोक् [tsʰjambok] *n*

credit खेप्मामि [kʰɛpmami] *n*; नाऱ्वा
[naɳwa] *n*

creeper weed वामेरि [wameri] *n*

creeping plant ओभेल् [oɳɳel] *n*

creeping yam खेबोरेक् [kʰɛborek] *n*

cremate उमायेप्मा [umajɛpma] *v*

criminal भेन्नाटोऱ्वा काचोक्बा
[bʰennaɳoɳwa katsokba] *n*

crinkle इछुट् [itsʰut] *n*

crippled बेङ्खोरे [beŋkʰore] *n*

crocodile घोइ [gʰoi] *n*

crook गेङ्गेङ् लिमा [geŋgeŋ lima] *vp*

crooked गेङ् [geŋ] *adj*; गेङ्गेङ् [geŋgeŋ]
adj; गेङ्ना [geŋna] *adj*; हेक्ना [hekna]
n; हेक्ना [hekna] *n*

cross examination काएल [kaɛla] *n*

crossbeam घारालो [g^haralo] *n*;
 योरोङ्बा [joroŋba] *n*

crow ओकमा, [okma] *v*; काऱ्वा [ka[?]wa]
n

crowd खिमेयाङ्मा [k^himejaŋma] *n*;
 खिमेयाङ्मे [k^himejaŋme] *n*; घोरोङ्
 [g^horoŋ] *adv*; चाराक् [tsarak] *adj*

crown वासाङ् [wasan] *n*

crude काच्चि [kattsi] *n*; मेफुरो
 [mep^huro] *adj*

cruel कायाङ्छाबा [kajants^haba] *n*;
 याङ्काचा [jaŋkatsa] *n*; राकासा
 [rakasa] *n*; राक्कासा [rakkasa] *n*

crush नान्मा [nanma] *v*; फोक्चिक्
 हेट्मा [p^hoktsik heŋma] *vp*

cry हाप्मा [hapma] *v*; हाब्मा [habma] *v*

cry out राट्मा [raŋma] *v*; राप्मा [rapma]
v

cucumber वाबुरुक् [waburuk] *n*;
 वाभुरुक् [wab^huruk] *n*

cucumber seed वाबुरुक् उलुवाट्
 [waburuk uluwaŋ] *n*

cull एम्मा [emma] *v*; चेङ्मा [tseŋma] *v*

culpable भेन्नाटोऱ्वा काचोक्बा
 [b^hennaŋo[?]wa katsokba] *n*

cultivation बेङ्सि [beŋsi] *n*

cunning छेडाना [ts^heɖana] *n*

cup खोरे [k^hore] *n*; खोरे [k^hore] *n*

curds पाखाले [pak^hale] *n*

curled रिक्बालाक् [rikbalak] *adj*

current हाट्लेसेन्ना जामाना [haŋlesenna
 dzamana] *adj*

curry ओमाक् [omak] *n*; ओमाक् [omak]
n

curse इनाबा [inaba] *interj*

curve गेङ् चोक्मा [geŋ tsokma] *vp*

curved हेक्ना [hekna] *n*

custard apple आँटा [āŋta] *n*

custody आपुयुसेट् [apujuset] *n*

custom चालान् [tsalan] *n*; भेन्मा
 [b^henma] *adv*

cut खेम्मा [k^hemma] *v*; खेसिक् [k^hesik]
n; खोक्मा [k^hokma] *v*; खोक्मा
 [k^hokma] *v*; खोग्मा [k^hogma] *v*; चिमा
 [tsima] *v*; चेप्मा [tsepma] *v*; रेन्मा
 [renma] *v*; हेक्मा [hekma] *v*; हेक्मा
 [hekma] *v*; हेग्मा [hegma] *v*

cut off पुट्मा [puŋma] *v*

cutting tool भोटुके [b^hoŋuke] *n*; भोटुकेट्
 [b^hoŋuket] *n*

D d

daft ठोनाबा [t^honaba] *adj*

dagger छुरि [ts^huri] *n*; छुरिक् [ts^hurik]
n

dam उमा [uma] *n*

damage जाखाम् [dzak^ham] *n*; नास्
 चोक्मा [nasa tsokma] *vp*; नास् चोक्मा
 [nasa tsokma] *vp*; नास् चोग्मा [nasa
 tsogma] *vp*; नास् लिमा [naslima] *v*

damn! इनाबा [inaba] *interj*

damp उसुकटुरुम्बा [usukturumba] *n*;
 उसुटुम्बुरुववा [usutumburu?wa] *n*;
 ओरोगिबा [orogiba] *n*; चिना [tsina]
adj; चिना [tsina] *adj*; सिम्सार
 [simsara] *n*; सुकटुरुड्बा [sukturunga] *n*

dance लावामा [lawama] *v*; लावामा
 [la?wama] *v*

dandruff सेक् [sek] *n*

danger किट्माडुङ् [kitmadun] *n*

danger place किट्माडुङ् [kitmadun] *n*

dare आँट्याँ [ājā] *n*; इट्मा [itma] *v*

dark ओमाक्पा [omakpa] *n*; खिम्वाराङ्
 [k^himwaraŋ] *adj*; डुम् [dum] *adj*;
 डुम्बारिक् [dumbarik] *adj*; माकुन्भेरेक्
 [makund^herek] *adj*; माक्ना [makna] *n*

darkness ओनिना [onina] *n*; ओमाक्पा
 [omakpa] *n*; खिम्वाराङ् [k^himwaraŋ]
adj; डुम्ना [dumna] *v*; डुम्बारिक्डुम्
 [dumbarikdum] *adj*; डुम्बारिडुम्
 [dumbaridum] *adj*; माकुन्भेरेक्
 [makund^herek] *adj*; माकुन्धेरेक्
 [makund^herek] *adj*; माक्ना [makna] *n*;
 सेन् [sen] *n*; सेन्ना [senna] *n*;
 सेम्बाराक् [sembarak] *n*

darn ठाक्मा [t^hakma] *v*; फामा [p^hama] *v*

date म्याङ् [mjad] *n*; म्याङ् [mjad] *n*

daub लेङ्मा [leŋma] *v*

daughter छा [ts^ha] *n*

daughter-in-law पाङ्लुमेट् [paŋlumet] *n*

dawn कुरिक्वारिक् [kurikwarik] *n*;
 भेनिक् [b^henik] *n*; भ्यानिक् [b^hjanik] *n*

day लेन् [len] *n*

day and night लेन्सेन् [lensen] *n*; सेन्लेन्
 [senlen] *adv*

day before yesterday आछुम्बु
 [ats^humbu] *adv*

day labourer टोववा काचोक् [to?wa
 katsok] *n*

day time लेन्ना [lenna] *adv*; लेम्बा
 [lemba] *n*

daybreak भेनिक् [b^henik] *n*; भ्यानिक्
 [b^hjanik] *n*

dead ठामाप्पा [t^hamappa] *v*;
 याक्मिसियाना [jakmisiyana] *n*; सियाना
 [sijana] *n*

dead body याक्मिसियाना [jakmisiyana]
n; सियाना [sijana] *n*

dead rituals मिमिक् मिमिक् [mimik
 mimik] *adj*

deaf याङ्खेम्निना [jaŋk^hemniina] *n*

dealings पिगापि [pigapi] *n*

dean सानिङ् [saniŋ] *n*

death सिमा [sima] *n*

death ritual सुध्धाँड [sudd^hāi] *n*

deathless मिसिमा [misima] *n*

debase लोमालाप्पा [lomalapma] *v*

debit खार्चा [k^hartsa] *n*

debt खेप्पामि [k^hepmami] *n*; नाववा
 [na?wa] *n*

decay नास् चोक्मा [nasa tsokma] *vp*;
 नास् चोग्मा [nasa tsogma] *vp*; नास्
 लिमा [naslima] *v*; रोक्मा [rokma] *v*;
 रोक्मा [rokma] *v*; रोक्मेप्पा [rokmepma]

v; रोग्मा [rogma] **v**; रोग्मा [rogma] **v**;
रोग्मा [rogma] **v**; रोग्मेट्मा [rogmetma]
v; लुट्मा [lutma] **v**

decease सिमा [sima] **n**

deceased लिसाहाडाना [lisahaḍana] **adj**

deceit घोल्याङ् [g^holjan] **n**

deceitful छेडाना [ts^hedāna] **n**

deceive खान्मा [k^hanma] **v**; छाम्मा
[ts^hamma] **v**; फाम्लेङ् चाट्मा [p^hamlen
tsaṭma] **vp**; सुप्मा [supma] **v**; हिम्मा
[himma] **v**

deceiver ढाँट् काफोक् [d^hāṭkap^hok] **n**

decision छेम्बा [ts^hemba] **adj**; निङ्गुवा
[ninguwa] **n**

decline ओढेमुन्टे [od^hemunte] **n**

decompose रोक्मा [rokma] **v**; रोग्मा
[rogma] **v**

decorate पालोवालो वाप्मा [palowalo
wapma] **vp**

decrease खाट्टिउलोक् चोक्मा
[k^hatṭiulok tsokma] **vp**; खाट्टिप्मा
चोक्मा [k^hatṭipma tsokma] **vp**; नाट्टिप्मा
चोक्मा [natṭipma tsokma] **vp**; योम्मा
[jomma] **v**; रिम्पेम्मा [rimpemma] **v**;
रिम्मा [rimma] **v**; रिम्पेप्मा [rimmepma]
v

deduct खाट्टिउलोक् चोक्मा [k^hatṭiulok
tsokma] **vp**; खाट्टिप्मा चोक्मा
[k^hatṭipma tsokma] **vp**; नाट्टिप्मा चोक्मा
[natṭipma tsokma] **vp**; रिम्पेम्मा
[rimpemma] **v**; रिम्पेप्मा [rimmepma] **v**

deep खोप्चा [k^hoptsa] **n**; योसोम्मा
[josomma] **adv**

deer किलेबा [kileba] **n**

defeat मेट्मा [metma] **v**; मेप्मा [mepma]
v

defence आपुयुसेट् [apujuset] **n**

deficient घेङ्सिङ् [g^henṣin] **adj**

deformed ओचाफेन्ना_१ [otsap^henna] **adj**;
ओचाफेन्ना_२ [otsep^henna] **adj**

degrade ठेन्मा [t^henna] **v**; ठेम्मा
[t^hemma] **v**; लोमालापमा [lomalapma] **v**

deity माङ् [maṅ] **n**; यालो [jalo] **n**;
साम्माङ् [sammaṅ] **n**

delay आबेला [abela] **adv**; टाल्लेङ्
[tallen] **adv**; डोप्पोरि [ḍoppori] **adv**;
धोप्पोरि [d^hoppori] **adv**; नाम् लामा
[nam lama] **adv**; नाम्लामा [namlama]
vp; योक्योक् [jokjok] **adv**; सुलेबेले
[sulebele] **adj**

delete टुक्मा [tukma] **v**; टुक्माडिमा
[tukmaḍima] **v**; टुप्मा [tupma] **v**

delete cancel टुग्मा [tugma] **v**

delicate चिमोक् [tsimok] **adj**; चिमोक्
[tsimok] **adj**

delicious निम्ना [nimna] **adj**; लिम्ना
[limna] **adj**; लेलेम्ना [lelemna] **adj**

delight मोज्जा लोमा [moddza loma] **vp**

delighted मोक्खाक् [mokk^hak] **adj**;
मोखाक् [mok^hak] **adj**; सोन्टोक्
[sonṭok] **n**

delightful मोक्खाक् [mokk^hak] **adj**

deliver सामा [sama] **v**

deliverer काहिङ्गेम्बा डाङ्बा
[kahingmepba dāᅇba] *n*

demand नाकमा [nakma] *v*

demise सिमा [sima] *n*

demolish मासाँ चोकमा [masā tsokma]
vp; मासालिमा [masalima] *v*; होट्मा
[hoᅇma] *v*; होप्मा [hopma] *v*

demon याङ्काचा [jaᅇkatsa] *n*;
राक्कासा [rakkasa] *n*

den लुम्बुवा [lumbuwa] *n*; लुम्भुक
[lumbʰuk] *n*; लुम्भुक [lumbʰuk] *n*

denoting one of the many खोना [kʰona]
interrog

dense टुम्बुलुङ् [tʰumbulun] *adj*;
टुम्बुलुङ्ना [tʰumbulunna] *adj*; तुम्मा
[tʰumma] *adj*; तुम्लोक [tʰumluk] *adj*;
बाकुलो [bakulo] *adj*

deprave नास् चोग्मा [nas tsogma] *v*

depressed स्वा युमा [swa juma] *adj*

descend ठामा [tʰama] *v*; ठामा [tʰama]
v; लुम्मा [lumma] *v*

desert खोलेकना [kʰolekna] *adj*

desire निङ्गुवा [niᅇguwa] *n*; लाहार
[laharʌ] *adj*

desolate खुसुना [kʰusuna] *adj*; जाखाम्
चोकमा [dzakʰam tsokma] *vp*

desolation जाखाम् [dzakʰam] *n*

despatch खोट्मा [kʰoᅇma] *v*; खोप्मा
[kʰopma] *v*; चाला चोग्मा [tsala tsogma]
vp; पाङ्मा [paᅇma] *v*; हाङ्मा [haᅇma]
v

despise चिम्मा काङ्मा [tsimma kaᅇma]
vp; चिम्मा काप्मा [tsimma kapma] *vp*;
चिम्मा फुप्मा [tsimma pʰupma] *vp*

destitute लेन् [len] *n*

destroy जाखाम् चोकमा [dzakʰam tsokma]
vp; नास् चोकमा [nasa tsokma] *vp*; नास्
चोकमा [nasa tsokma] *vp*; नास् चोग्मा
[nas tsogma] *v*; नास् लिमा [naslima] *v*;
मासाँ चोकमा [masā tsokma] *vp*; मासाँ
चोकमा [masā tsokma] *vp*; मासालिमा
[masalima] *v*; लुकमा [lukma] *v*; लुकमा
[lukma] *v*; होट्मा [hoᅇma] *v*; होप्मा
[hopma] *v*

destruct जाखाम् चोकमा [dzakʰam
tsokma] *vp*; नास् चोकमा [nasa tsokma]
vp

destruction जाखाम् [dzakʰam] *n*

detail सिरिखुरि [sirikhuri] *n*

detention लाप्मा [lapma] *n*

determination छेम्बा [tsʰemba] *adj*

dhoti भाऱ्वाट् [bʰaʱwat] *n*

diadem वासाङ् [wasan] *n*

dialect रिङ् [riᅇ] *n*

dialogue रिङ् [riᅇ] *n*

die सिमा [sima] *v*; सोग्माखाप्मा
[sogmakʰapma] *vp*

difference आप्पे [appe] *adv*; आप्पेगा
[appega] *adj*; आप्पेना [appena] *adj*;
आप्पेना [appena] *adj*

different आ-आप्पे [a-appe] *adv*; आप्पे
[appe] *adv*; आप्पे [appe] *adv*; आप्पे
आप्पे [appe appe] *adv*; आप्पेगा

[apega] **adj**; आप्पेना [appena] **adj**;
 आप्पेना [appena] **adj**; पारिक् पारिक्
 [parik parik] **adv**

difficult चोकारा पेकारा [tsokara pekara]
 अ.मू.; चोकारा [tsokara] **adj**; छाक्लोक
 [ts^haklok] **n**; टुकना [tukna] **adj**; टुकना
 [tukna] **adj**

dig टोमा [toma] **v**; ठोकमा [t^hokma] **v**;
 ठोग्मा [t^hogma] **v**; पाक्मा [pakma] **v**;
 पुम्मा [pumma] **v**

dig into पाक्मा [pakma] **v**; फोमा
 [p^homa] **v**

dim ओनिना [onina] **n**; खिम्बाडाङ्
 [k^himbaḍaŋ] **adj**; सिसि [sisi] **n**;
 सोडोक्टोक् [soḍok^tok] **adj**

diminish खाट्टिउलोक् चोकमा
 [k^hat^tiulok tsokma] **vp**; खाट्टिप्मा
 चोकमा [k^hat^tipma tsokma] **vp**; नाट्टिप्मा
 चोकमा [nat^tipma tsokma] **vp**; योम्मा
 [jomma] **v**; रिम्पेम्मा [rimpepma] **v**;
 रिम्मा [rimma] **v**; रिम्पेप्मा [rimpepma]
v

din गालाला [galala] **n**

direct पुमेप्मा [pumepma] **v**

dirt उबुसुर्वा [ubusu[?]wa] **n**; खाप्सिर्वा
 [k^hapsi[?]wa] **n**; टाम्जिक् [tamdzik] **n**;
 फवारि [p^hwari] **n**; फवारिक् [p^hwarik]
n; भुसुक् [b^husuk] **n**; भुसुप्ना
 [b^husupna] **n**; भुसुर्वा [b^husu[?]wa] **n**;
 रिग्वाट् [rigwat] **n**; रिवाट् [riwat] **n**

dirty धासिङ्घाराक् [d^hasing^harak] **adv**;
 धासिङ्घारे [d^hasing^hare] **adj**; फवारि
 [p^hwari] **n**; फवारिक् [p^hwarik] **n**;

भुसुप्ना [b^husupna] **n**

dirty tooth केङ्फुवार [keŋp^huwarA] **n**

disappear मामा [mama] **v**

discard इम्माडिमा [immaḍima] **v**

disclose ओङ्मा [oŋma] **v**; लोमा [loma]
v

discuss मुन्दुप्मा [mundupma] **v**

disentangle लेप्मा [lepma] **v**

disgust चिम्मा [tsimma] **n**

dish ठालि [t^hali] **n**; थालि [t^hali] **n**

dishonest नाभुक् कालेप् [nab^huk kalep]
n

dishonor एङ्फुट्मा [eŋp^hu^tma] **v**

dismiss होप्मा [hopma] **v**

dismount ठाक्मा [t^hakma] **v**; ठाग्मा
 [t^hagma] **v**

disorderly खेडोक् [k^hedok] **adv**; खेरोक्
 [k^herok] **adv**; खेरोक्डोक् [k^herokḍok]
adv

disperse छिन्मा [ts^hinma] **v**; छिम्मा
 [ts^himma] **v**; छिम्मा [ts^himma] **v**;
 छेल्बेल् हिमा [ts^helbel hima] **vp**; ठेम्मा
 [t^hemma] **v**; फिमा [p^hima] **v**; फेमा
 [p^hema] **v**; भे फेमा [b^he p^hema] **vp**;
 हिमा [hima] **v**

displace लेप्मा [lepma] **v**

display निमेट्मा [nime^tma] **v**; निमेप्मा
 [nimepma] **v**; पुमामेप्मा [pumamepma]
v; पुमेट्मा [pume^tma] **v**; पुमेप्मा
 [pumepma] **v**

displease मेङ्मा [meŋma] **v**

disrespect नाभाक् ठामा [nabʰak tʰama]
v

dissatisfy मेङ्मा [meŋma] v

disseminate चेम्बेलेङ् छिन्मा [tsembelen
tsʰinma] **vp**; चेम्बेलेङ् हिमा [tsembelen
hima] **vp**; छिन्मा [tsʰinma] v; छिम्मा
[tsʰimma] v; छेल्बेल् हिमा [tsʰelbel
hima] **vp**

dissimilar आ-आप्पे [a-appe] **adv**;
आप्पे [appe] **adv**

dissolve घोल्याँ चोकमा [gʰoljā tsokma]
vp; घोल्याँ चोकमा [gʰoljā tsokma] **vp**;
मामा [mama] v; रोग्मा [rogma] v; लुप्मा
[lupma] v

dissolve, mix वाम्मा [wamma] v

distance या [ja] **prep**; याबा [jaba] **adv**;
याम्बा [jamba] **adv**

distant लाप्माङ् [lapmaŋ] **n**; लाप्माङ्
[lapmaŋ] **adv**; लाप्माङ्ना [lapmaŋ] **adv**

distinct आ-आप्पे [a-appe] **adv**; आप्पे
[appe] **adv**; पार्चिन्दा [partsinda] **adj**;
पार्चिन्दा [partsinda] **adv**; पार्चिन्दा
[partsinda] **n**; व्हाङ् [hwaŋ] **adj**

distinction आप्पेना [appena] **adj**

distort नाप्मा [napma] v

distracte ओक्मा, [okma] v

distressed लेन् [len] **n**

distribute हान्मा [hanma] v; हाम्मा
[hamma] v

distrustful उरिङ्डा हिट्टुना [uriŋga
hitʰuna] **adj**

disturb बान्मा [banma] v

ditch उपुट् [upuʈ] **n**; ओहोङ् [ohon] **n**;
खाम् ओहोङ् [kʰam ohon] **n**; खाल्टा
[kʰalta] **n**; खोप् [kʰop] **n**; खोप्ना
[kʰopna] **n**; खोम् [kʰom] **n**; खोम्
[kʰom] **n**; छुम्ना [tsʰumna] **n**; पोहोङ्
[pohon] **n**; पोहोङ् [pohon] **n**

ditched मिट्टुम्ना [mitʰumna] **adv**

diverse आ-आप्पे [a-appe] **adv**; आप्पे
[appe] **adv**; पाइगा पाइगा [paiga paiga]
interrog; पारिक् पारिक् [parik parik]
adv

divert नोकमा [nokma] v

divide साम्मा [samma] v; सेम्मा [semma]
v; हान्मा [hanma] v; हाम्मा [hamma] v;
हाम्मा [hamma] v

divinity यालो [jalo] **n**

division ओभागा [obʰaga] **n**; भागा
[bʰaga] **adv**

do चोकमा [tsokma] v; चोग्मा [tsogma] v;
फुट्मा [pʰuʈma] v

doctor सिडापाङ्डा काचोकबा [sidapaŋda
katsokba] **n**

documentary film कोकालिक् छाप्ला
[kokalik tsʰapla] **adj**

documents कागाटा [kagaʈa] **n**

dodge हिम्मा [himma] v; हिम्मा [himma]
v

doer काचोक् [katsok] **n**

dog कोछुबा [kotsʰuba] **n**

doll पाङ्वाच्याङ् [paŋwatsjaŋ] **n**;
पाङ्वाट्च्याङ् [paŋwaʈtsjaŋ] **n**; पोपा
[popa] **n**

domesticate ओम्बालाक् [ombalak] *n*

dominate आङ्छापमा [aŋtsʰapma] *v*

door ढुवारिक् [dʰuwarik] *n*; ढ्वारिक् [dʰwarik] *n*

double जुवारि [dzuwari] *n*

doubt डोमोसे [domose] *adj*; साङ्का [saŋka] *n*

down उछिक् [utsʰik] *prep*; उछिक् [utsʰik] *prep*; यो [jo] *prep*; योना [jona] *prep*; योम्बो [jombo] *prep*; योम्बो [jombo] *prep*; योम्भो [jombʰo] *n*; योयोम्बो [jojombo] *n*

downfall ओढेमुन्टे [odʰemunte] *n*

downstairs योम्बोना टाला [jombona ʈala] *adj*

downward नायोम्बो [najombo] *adv*; योम्बोना [jombona] *n*

downward slope युमा [juma] *adv*

downward way युमा लाम्बो [juma lambo] *adj*

downwards योम्बो [jombo] *prep*; योम्बोलेङ् [jombolen] *n*; योम्भोलेङ् [jombʰolen] *n*

doze, drowse ढुङ्गुप्पा चामा [dʰuŋguppa tsama] *vp*

drag डोरोडोरो साप्पा [doroɖoro sapma] *vp*; डोरोरो साप्पा [doroɖoro sapma] *vp*; साट्मा [saʈma] *v*; साप्पा [sapma] *v*

dragging डोरोडोरो [doroɖoro] *n*; डोरोरो [doroɖoro] *n*

dragon fly वाराङ्गेट् [waranget] *n*

draw लाप्मा [lapma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*; साप्पा [sapma] *v*

draw up वाक्मा [wakma] *v*

drawing छाप्ला [tsʰapla] *n*

dread किप्पा [kipma] *n*

dream सेन्जि [sendzi] *n*; सेम्माङ् [semman] *n*

drag कास् [kas] *n*

drench वाएक्मा [waekma] *v*; वेक्मा [wekma] *v*; वेग्मा [whegma] *v*

dried fish सुक्के [sukke] *n*

dried up खाराङ् [kʰaraŋ] *adj*; खरेङ् [kʰereŋ] *adj*; खरेङ्ना [kʰereŋna] *adj*; चोबाना [tsobana] *adv*; फुक्को [pʰukko] *adj*

drink टेमा [tema] *v*; टुङ्मा [tʰuŋma] *v*; होप्पा [hopma] *v*

drink wine इडा टुङ्मा [iɖaʈuŋma] *v*; इमालिङ्टुङ्मा [imaliŋtʰuŋma] *v*

drip छिमा [tsʰima] *v*; होन्मा [honma] *v*

drive रिक्मा [rikma] *v*; रिक्माप्पा [rikmapma] *v*

drive away रिक्माप्पा [rikmapma] *v*; वाक्मा [wakma] *v*; होट्मा [hoʈma] *v*; होप्पा [hopma] *v*

drive in ठेप्पा [tʰepma] *v*

drive out वाक्मा [wakma] *v*

drop ठेन्मा [tʰenna] *v*; ठेपोङ् [tʰepon] *n*; ठेम्मा [tʰemma] *v*

drop of water sprinkled for purifying

drop off ठामा [tʰama] *v*

dropped leaves भोसुङ्गवाट्
[b^hosungwat] *n*

drought खाराङ् [k^haraŋ] *adj*; खेरेङ्
[k^hereŋ] *adj*; खेरेङ्ना [k^hereŋna] *adj*;
चोप्सिक् [tsopsik] *adv*; चोबाना
[tsobana] *adv*; फुक्को [p^hukko] *adj*

drown लुम्मा [lumma] *v*

drowsiness ढुङ्गुकपा [d^hungukpa] *n*;
ढुङ्गुप्पा [d^hunguppa] *n*

drugs सिडापाङ्डा [sidapanḍa] *n*

drum केरखा [kerk^ha] *n*; नागरा [nagara]
n

drum dance खाल्सालि [k^halsali] *n*;
चागुरिमा [tsagurima] *n*; चाघुरिमा
[tsag^hurima] *n*

drunk इडा टेमा [inaṭema] *v*

drunkard काठुङ्बा [kat^hunḅa] *n*

dry उसिक्वाट् [usikwat] *adv*; उसिक्वाट्
[usi[?]wat] *adv*; खाराङ् [k^haraŋ] *adj*;
खेरेङ् [k^hereŋ] *adj*; खेरेङ्ना [k^hereŋna]
adj; चोप्मा [tsopma] *v*; चोप्सिक्
[tsopsik] *adv*; चोबाना [tsobana] *adv*;
फुक्को [p^hukko] *adj*; फुक्को [p^hukko]
adv; फोट्टमा [p^hoṭṭma] *v*; फोप्मा
[p^hopma] *v*; हिम्मा [himma] *v*

dry month खेरेङ्ना माइना [k^hereŋna
maina] *adv*

dry sandy plain खोलेक्ना [k^holekna] *adj*

dry tobacco भुसा फोप्मा [b^husa p^hopma]
vp

duck बेरवा [be[?]wa] *n*; भ्याङ्भ्याङ्
[b^hjanḅ^hjan] *n*

duck's egg बेरवाउठिन् [we[?]wauṭ^hin] *n*

duck's meat बेरवासा [we[?]wasa] *n*

dull ओकेलुबा [okeluba] *n*; ओलाटुबा
[olaṭuba] *n*; ठोनाबा [t^honaba] *adj*;
ठोनामा [t^honama] *adv*

dull-minded डोङ्डोङ् [ḍoŋḍoŋ] *adj*

dumb ओकेलुबा [okeluba] *n*; ओकेलुबा
[okeluba] *n*; ओकेलुबा [okeluba] *n*;
ओलाटुबा [olaṭuba] *n*

dunghill चाम्जिक् [tsamdzik] *n*

duplicate योऱ्वा [jo[?]wa] *n*; योऱ्वा
कोप्मा [jo[?]wa kopma] *vp*

duplicate, imitate योऱ्वा हिमा [jo[?]wa
hima] *vp*

durability constancy हान्डेङ्सोम्मा
[handeṅsomma] *n*

dust उबुसुऱ्वा [ubusu[?]wa] *n*; पिठारा
[piṭ^hara] *n*

dusty खाम्एखाम् [k^hamek^ham] *n*

dwarf उन्ना [unna] *adj*; नाट्टि भेन्ना
[natṭi b^henna] *adj*; नाट्टिभेन्ना
[natṭib^henna] *adj*

dwarfish खाट्टिभेन्ना [k^hatṭib^henna] *adj*

dye चिङ्मा [tsiŋma] *v*

dyspepsia चाराक् [tsarak] *adj*

E e

each पारिक् [parik] *adv*; सोरोक्ना [sorokna] *n*

each one गोटा [gotā] *prep*

each other आनिआनि [aniani] *adv*

each year सोरोक्ना बार्खा [sorokna bark^ha] *adv*

eager छोम्बोक् छोम्बोक् लिमा [ts^hombok ts^hombok lima] *vp*

eagerness किकिकमा [kikikma] *adj*

eagle माङ्गुवा [manguwa] *n*; माङ्गोवा [mangowa] *n*; माङ्गवा [mangwa] *n*

ear नुभेक् [nub^hek] *n*

ear pendant तारिवान् [tariwan] *n*

ear wax वाजिक्टाङ् [wadziktaŋ] *n*; वाजिङ्टाङ् [wadziŋtaŋ] *n*

early एला [ela] *adj*

early dawn खिम्बाडाङ् [k^himbaɖaŋ] *adj*

early daybreak खिम्बाडाङ् [k^himbaɖaŋ] *adj*

early morning कुरिक्वारिक् [kurikwarik] *n*

earning बार्गाट् [baragat] *n*

ear-ring टारिवान् [tariwan] *n*; तारिवान् [tariwan] *n*

earth खाम्नाम् [k^hamnam] *n*; खाम्बोक् [k^hambok] *n*; खाम्बोक् [k^hambok] *n*; नारा [nara] *n*; राडापिर्था [raɖapri^ha] *n*; स्वॉरा [swāra] *n*

earth, world खाम्नाम् [k^hamnam] *n*

earthen pot पारे [pare] *n*

earthquake लुकलेमा [luklema] *n*; लुट्लेमा [luɖlema] *n*; लुट्लेमा [luɖlema] *n*; लौलाङ् [lolan] *n*

earthworm चालि [tsali] *n*

east नाम् साऱ्वा [nam^h sa^hwa] *adj*; नाम्होम्मासिङ् [namhommasiŋ] *n*; पुरबा [puraba] *n*

eastern पुरबा [puraba] *n*

eat चामा [tsama] *v*

eat greedily राक्मा [rakma] *v*

economize योङ्गोट्मा [jongotma] *v*

edge ओधारा [od^hara] *n*; ओधारा [od^hara] *n*; ओफेरो [op^hero] *n*

edible fern निङ्गुरे [ningure] *n*; वासागोक्पा [wasagokpa] *n*; वासागोक्मा [wasagokma] *n*

edible things चामासिङ्सेट् [mitsamasinset] *adj*

editor रिङ्काटोङ्बा [riŋkaɖonba] *n*

educate पढाँचोगु [paɖ^hatsogu] *v*

educated कानिबा [kaniba] *n*

educator काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

efface टुक्मा [tukma] *v*; टुक्माडिमा [tukmaɖima] *v*

effective नुलोक् [nulok] *adv*

efficacy बार्गाट् [baragat] *n*

egg उठिन् [uɖ^hin] *n*; ठिन् [t^hin] *n*; वाडिन् [waɖin] *n*; वाडिन् [waɖ^hin] *n*

egoist ठेयुजाना [t^hejudzana] *adj*

eight साङ् [saŋ] *num*

eight hundred साङ्मेक्मेक् [saŋmekmek]
num

eighty साङ्मेक् [saŋmek] *num*

eject होट्मा [hotma] *v*; होप्मा [hopma] *v*

ejected पेप्मा [pepma] *n*

elapsed मिट्टुम्ना [mitṭumna] *adv*

elbow इन्मा [inma] *v*; खेङ्मुक्
[k^hejmuk] *n*

elbowing इन्गाइन् [ingain] *n*

elder brother आम्बु [ambu] *n*; आम्भु
[amb^hu] *n*; भुम्भु [b^humb^hu] *n*

elder sister आना [ana] *n*; आनो [ano]
n; उना [una] *n*; नाना [nana] *n*

elderly man पासिङ् याप्मि [pasin japmi]
n

eldest टुम्ना [tumna] *n*; टुम्सामि
[tumsami] *n*

elegant ओचेट्नु [otsetnu] *adj*;
ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; चेट् [tset]
adj; नुना [nuna] *adj*

Eleusine indica पोक्रि [pokri] *n*

eleven ठिठिक् [t^hi^hik] *num*

elope पिन्मा [pinma] *v*

embrace हुप्काहुप् [hupkahup] *adv*;
हुप्काहुप् चामा [hupkahup tsama] *vp*

embroider ठाक्मा [t^hakma] *v*; ठाग्मा
[t^hagma] *v*; फामा [p^hama] *v*; फुमा
[p^huma] *v*

empty ओहोप् [ohop] *adj*; ओहोप्
[ohop] *adj*; पोहोप् [pohop] *n*; फिट्टाक्
[p^hitjak] *n*; मेक् [mek] *num*

empty house ओहोप् पाङ् [ohop paŋ] *n*

enchanter गिट्टाङ्गे [gitṭaŋge] *n*; याबा
[jaba] *n*

encircle कोप्मा [kopma] *v*; पुप्मा
[pupma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*

encourage आँट्याँ [āṭjā] *n*

encouraged छोम्बोक् छोम्बोक्
[ts^hombok ts^hombok] *adv*

encouragement छोम्बोक् [ts^hombok]
adj

end छोन्छोन् [ts^honts^hon] *n*; छोप्टाना
[ts^hoptana] *adj*; लाट्टाना [latṭana] *n*;
लाट्ना [latna] *n*; लाट्ना [latna] *n*;
लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *adv*

ending लाट्ना [latna] *n*

endure आङ्मा [aŋma] *v*

energetic ओपाखुरा कोप्ना [opak^hura
kopna] *adj*; छोम्बोक् छोम्बोक्
[ts^hombok ts^hombok] *adv*

energy बारगाट् [baragaṭ] *n*; बोल [bolΛ]
n

engagement लोइबा [loiba] *n*

enlarge पोमेट्मा [pometma] *n*; पोमेप्मा
[pomepma] *v*

enough! no more! माऱआ [ma?a] *v*;
माऱओ [ma?o] *v*

enquire सिलाप्मा [silapma] *v*

entangle ओक्मा, [okma] *v*; खान्मा
[k^hanma] *v*; खेमेप्मा [k^hemepma] *v*;
फोड्मा [p^hodma] *v*

enter लिक्मा [likma] *v*; लिक्माना
[likmana] *n*

entertainment मोज्जा [moddza] *adj*
enthusiasm छोम्बोक् [ts^hombok] *adj*
enthusiastic छोम्बोक् छोम्बोक्
 [ts^hombok ts^hombok] *adv*
entire रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*; रूवाप्पै
 [k^hwappaⁱ] *adj*; गोकलोक् [goklok] *adj*;
 घोक् [g^hok] *n*
entirely डेङ्सिरि [d^hɛnsiri] *adv*
entrails हिडुवा [hiduwa] *n*; हिडुवा
 [hidu^ʔwa] *n*; हिडुवा [hid^huwa] *n*;
 हिडुवा [hiduwa] *n*
entrance ओयासि [ojasi] *n*; लिक्माना
 द्वारिक् [likmana d^hwarik] *adj*
entrap खान्मा [k^hanma] *v*
entrust रूवाप्पा पिमा [k^hwappa pima] *vp*
entwine खुबारिक् [k^hubarik] *v*; नाप्पा
 [napma] *v*
envy कुन्जिरिक्मा [kundzirikma] *n*;
 पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*; पुन्जिरिक्मा
 [pundzirikma] *n*; रेक् [rek] *n*
epilepsy ठाप्चिलिङ् [t^hapsiliŋ] *n*;
 ठाप्सुलुङ् [t^hapsuluŋ] *n*
epoch जामाना [dzamana] *n*; जुग् [dzug]
n
equal एककेउगा [ekkeuga] *n*; एककेउना
 [ekkeuna] *adj*; ओटोप्मोङ् [o^hopmoŋ]
adv; ठेप् ठेप् [t^hep t^hep] *adv*; ठेप्ठेप्
 [t^hep^tep] *adj*
equality ओटोप्माना [o^hopmaŋna] *adv*
era जामाना [dzamana] *n*; जुग् [dzug] *n*;
 बेला [bela] *n*

erase दुक्मा [tukma] *v*; दुक्मा [tukma] *v*;
 दुक्माडिमा [tukmaɖima] *v*; दुग्मा
 [tugma] *v*; दुग्मा [tugma] *v*; दुप्मा
 [tupma] *v*; दुप्मा [tupma] *v*
erase, wipe दुक्माडेमा [tukmaɖema] *v*
erect कोप्पामेप्पा [kopmameppa] *v*;
 कोप्पामेप्पा [kopmameppa] *v*;
 कोप्मेप्पा [kopmepma] *v*; ठाङ्गेन्
 [t^hangen] *n*; लोरिक् [lorik] *n*; लोरिक्ना
 [lorikna] *n*; सोट् [soɖ] *n*; सोरलेम्
 [so^halem] *adj*; सोरलेम्ना [so^halemna] *n*;
 सोलिट्ना [solitna] *adj*; सोसोट्ना
 [sosotna] *n*
error मिलिमा [milima] *n*
eructation आक्पा [akpa] *n*; हाक्पा
 [hakpa] *n*
escape पिन्मा [pinma] *v*; पिम्मा [pimma]
v; पिम्मा [pimma] *v*; सुप्मा [supma] *v*;
 होम्मा [homma] *v*
essential चाबाडोक्लिना [tsabaɖoklina]
adj; चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाप् [tsahap]
n; चाहाबा [tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab]
n; मिलिए लिनिना [milie linina] *adv*
establish उटुम् ओङ्मा [u^htum oŋma] *vp*
esteem टेन्मा [tenma] *v*; मानाँ चोग्मा
 [manā tsogma] *vp*
esteemed ओठेगा [o^htega] *n*
estimate ठाङ्मा [t^haŋma] *v*
etc. bottom ओमेढोक् [omeɖ^hok] *n*
eternal मिसिमा [misima] *n*
eupatorium आछामे [ats^hame] *n*
evade लेम्मा [lemma] *v*

evaluate टोला चोक्मा [tola tsokma] *vp*
eve युसा [jusa] *n*
even -सोम्मा [somma]; ठेप्टेप् [t^hept^hep] *adj*
evening युसा [jusa] *n*; रिम्रिम् [rimrim] *adv*
evening time युसाना पाका [jusana paka] *adv*
eventually आक्खेरि [akk^heri] *adv*
ever खोनाबेला चा [k^honabela tsa] *interrog*
every पारिक् [parik] *adv*
every month सोरोक् माइना [sorok maina] *adv*
everyone of र्खाप्पा [k^hwappa] *adj*; र्खाप्पै [k^hwapp^ha] *adj*
everything र्खाप्पा [k^hwappa] *adj*; र्खाप्पै [k^hwapp^ha] *adj*; सोप्पे [soppe] *n*; सोप्बे [sopbe] *adv*; सोब्बे [sobbe] *n*
evil उचाफेन्ना [utsap^henna] *adj*; ओचाफेन्ना_१ [otsap^henna] *adj*; ओचाफेन्ना_२ [otsep^henna] *adj*
evil spirit ओफेङ्गुबा [op^henguba] *n*; टोन्डेबा [tonḍeba] *n*; टोन्डेबा [tonḍeba] *n*; टोन्ढेबा [tonḍ^heba] *n*; टोम्माचिगा [tomgatsiga] *n*; सोगा [soga] *n*; सोघा [sog^ha] *n*
exact ठिक्काना [t^hikkana] *adv*
exacting छाक्लोक् [ts^haklok] *n*
exaggerate फुङ् खेक्मा [p^huŋ k^hekma] *vp*

examine कोम्मा [komma] *v*; टोला चोक्मा [tola tsokma] *vp*; निङ्ग्वा कोन्मा [ningwa konma] *vp*
exceeding आड्डिक् [adḍik] *adj*; टुकलोक् [tuklok] *adj*; डुङ्गुलुङ् [ḍuŋguluŋ] *adv*
excellent मोज्जाना [moddzana] *adj*
except -माले [male] *suf*; -मालेना [malena] *suf*; -मे [me] *suf*; माले [male] *prep*
excess खेरोक् लेप्मा [k^herok lepma] *vp*
excessively आड्डिक् [adḍik] *adj*; कोक्कोक् [kokkok] *adv*; चिनिप् [tsinip] *adv*; जोम् जोम् [dzom dzom] *adv*; माइढा [maiḍ^ha] *adv*
exchange खुट्काखुट् चामा [k^huṭkakh^huṭ tsama] *vp*; पिगापि चामा [pigapi tsama] *n*; फेरौ चोग्मा [p^hera tsogma] *vp*; फेरौ लिमा [p^heraŋalima] *v*; लेक्मा [lekma] *v*; लेक्मा [lekma] *v*; लेग्मा [legma] *v*
excite छोम्बोक् छोम्बोक् लिमा [ts^hombok ts^hombok lima] *vp*; मोक्मा [mokma] *v*
excited चुम्मिट् [tsummit] *n*
excitement छोम्बोक् [ts^hombok] *adj*
exclusively -रोक् [rok] *suf*
excrete एमा [ema] *v*
excretion हि [hi] *n*
exhausted सोलेबेले [solebele] *n*
exhaustion सोलेबेले [solebele] *n*
exile होप्मा [hopma] *v*

existing हाट्ले लिना [haʈle lina] *adv*;
हाट्लेना [haʈlena] *n*; हाट्लेसेन्
[haʈlesen] *adv*

expand पोमा [poma] *v*

expenditure खार्चा [kʰartsa] *n*

expense खार्चा [kʰartsa] *n*

expensive तुम्लोक् [tʰumlok] *adj*

experienced कानिबा [kaniba] *n*; ठाहा
काटोक् [tʰahakaʈok] *n*

expert कानिबा [kaniba] *n*; कानिबा
[kaniba] *n*; काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

explain माप्मा [mapma] *v*; लोमा [loma]
v; लोमालापमा [lomalapma] *v*

explode पेड्मा [peṇma] *v*; पोड्मा
[poṇma] *v*

expunge टुक्मा [tukma] *v*

extend जोम्लिमा [dzomlima] *v*; टापमा
[tapma] *v*; भेटापमा [bʰeʈapma] *v*

extended कोलेड् [koleṅ] *adj*; बाङ्ना
[baṅna] *adj*; बेङ्ना [beṅna] *adj*

extensive केना [kena] *adj*; केना [kena]
adj; कोलेड् [koleṅ] *adj*; चेम्जेड्
[tsemdzeṅ] *adj*; बाङ्ना [baṅna] *adj*;
बेङ्ना [beṅna] *adj*

external भारा [bʰara] *n*

extra -नुङ् [nuṅ] *suf*; -मे [me] *suf*

extreme आड्डिक् [aḍḍik] *adj*;
आड्डिक् [aḍḍik] *adj*; आड्डिक्
[aḍḍik] *adj*; टुक्लोक् [tuklok] *adj*;
टुक्लोक्ना [tuklokna] *adj*; डुङ्गुलुङ्
[ḍuṅḡuluṅ] *adv*

extreme hunger कुम्सामेट् [kumsamet]
adj

extremely आड्डिक् [aḍḍik] *adj*;
आड्डिक् [aḍḍik] *adj*; टुक्लोक्
[tuklok] *adj*; टुक्लोक्ना [tuklokna] *adj*

extremely glaring चेरैप् हुटुवामा [tserep
huṭuwama] *adv*

eye मिक् [mik] *n*

eye brow मिक्फुङ् [mikpʰuṅ] *n*

eyeglasses चेस्मा [tsesma] *n*

eyesight मिक् [mik] *n*

F f

face नाभाक् [nabʰak] *n*; नाभाक्
[nabʰak] *n*

face to face जोबाजोबा [dzobadzoba]
adv

facing टोकाना [tokana] *n*

fade मेउप्लिमा [meuplima] *v*

failure मिहिमा [mihima] *adj*

faint फाड् [pʰaṅ] *n*; फाड्लिमा
[pʰaṅlima] *v*

fair ओचेट्नु [otsetnu] *adj*; ओचेट्नुना
[otsetnuna] *adj*; चेट् [tset] *adj*;
छेड्छेङ्ना [tsʰeṅtsʰeṅna] *n*; नुना [nuna]
adj

faith पाट्याँ [patjã] *n*; पाट्याँ [patjã] *n*

fake मिप्बालक् [mipbalak] *adj*

fall ठामा [tʰama] *v*; युमाठामा [jumaʰama] *v*

fall asleep इम्मा [imma] *v*

fall down कोमा [koma] *v*; लुम्मा [lumma] *v*

fall out खेमा [kʰema] *v*

fall violently घान्डुरुङ्क ठामा [gʰandʀuŋ tʰama] *vp*

fallen millet ओसेरा [osera] *n*

false ओर्याँ [orjā] *n*; ओर्याँ [orjā] *n*; माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*

falsehood माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*

falter ढाम्लेङ्गाम्लेङ्ग लिमा [dʰamleŋwamleŋ lima] *vp*

fame निङ् खेम्मा [niŋ kʰemma] *v*; निङ् मुक्मा [niŋ mukma] *vp*

familiarity मिसेन् [misen] *n*

family खालाक् [kʰalak] *n*; जाहान [dzahana] *n*; पाङ्डाङ् [paŋdʌŋ] *n*

fang केङ्जुरेक् [keŋdzurek] *n*

far या [ja] *prep*; याबा [jaba] *adv*; याम्बा [jamba] *adv*; लाप्माङ् [lapmaŋ] *n*; लाप्माङ्ना [lapmaŋ] *adv*

farmer (particularly woman) कालेप्पा [kaleppa] *n*; कालेप्पा [kaleppa] *n*

farming बेङ्सि [beŋsi] *n*

fart फेप्पा [pʰepma] *n*; फेमा [pʰema] *v*

farther याम्भालेङ् [jambʰaleŋ] *adv*

fascinating आसाट्ना [asaʈna] *adj*

fast एलाएला [elaela] *adv*

fasten रेक्मा [rekma] *v*; रेक्मा [rekma] *v*; रेहेक्मा [rehekma] *v*; हेप्मेप्पा [hepmeppa] *v*

fasten up ओक्मा_१ [okma] *v*

fastening खुबिरिक् [kʰubirik] *adj*; ठोट्ना [tʰotna] *adj*; ठोटोरो ठोट्ना [tʰotʰoro tʰotna] *adj*

fat उसाम्नुमा [usamnuma] *n*; घुकुलुकना [gʰukulukna] *adj*; छोमा [tsʰoma] *adv*; ठुम्मा [tʰumma] *adj*; पिट्लेन्ना [pitlenna] *adj*; पिट्लोन् [pitlon] *adj*; बुकुलुकना [bukulukna] *n*; भुकुलुक् [bʰukuluk] *adj*

fat man भुकुलुकना [bʰukulukna] *n*

fat, plump भुकुलुकमा [bʰukulukma] *adj*

father आप्पा [appa] *n*; पाबा [paba] *n*

father (late) टोकुबा [tokuba] *n*

father-in-law आनाम्बा [anamba] *n*; नाम्बा [namba] *n*

father's elder brother's wife ढेन्ढेमा [dʰendʰema] *n*

father's sister आन्फिनि [andʰini] *n*

fatigue राक्मा [rakma] *v*; सोलेबेले [solebele] *n*

fatigued सोलेबेले [solebele] *n*

fatness उसाम्नुमा [usamnuma] *n*

fatty छोना [tsʰona] *adj*; छोमा [tsʰoma] *adv*

fault फाट्टुर् [pʰaʈʈur] *n*; मिलिमा [milima] *n*

fear किट्मा [kiṭma] *v*; किप्मा [kipma] *v*;
किप्मा [kipma] *n*; चाम्मा [tsamma] *v*

fearful किप्माडुङ् [kipmaḍuŋ] *adj*;
याङ्किट्तिना [jaŋkittina] *adj*

feather उमुङ् [umuŋ] *n*; ओलाप्टाङ्
[olapṭaŋ] *n*; लाप्टाङ् [lapṭaŋ] *n*

feeble कोरोङ्कोरोङ् [koroŋkoroŋ] *adj*;
कोरोङ्वारोङ् [koroŋwaroŋ] *अ.मू.*;
घेङ्सिङ् [g^heŋsiŋ] *adj*; घेङ्सिङ्
[g^heŋsiŋ] *adj*; घेङ्सिङ्ना [g^heŋsiŋna]
adj; भेम्लेङ् [dz^hemleŋ] *adj*; भेम्लेङ्ना
[dz^hemleŋna] *adj*; डोम्डोम्ना
[ḍomḍomna] *adj*; फेटुलो [p^hetulo] *adj*;
फेट्योक्ना [p^hetjokna] *adj*; बेट्लुक
[betluk] *adj*; वारारा [warara] *adj*

feeble man घेङ्सिङ्ना यापमि [g^heŋsiŋna
japmi] *adj*

feeble, weak पेट्योक् [petjok] *n*

feed चेट्मा [tsetma] *v*; चेप्मा [tsepma] *v*

feel टेम्मा [temma] *v*

feel dizzy फिनिनि खोक्मा [p^hinini
k^hokma] *vp*

feel lazy स्वापुट्मा [swaputma] *v*

feel shame मोन्मा सिमा [monma sima]
vp; मोम्मा [momma] *v*; मोम्मासिमा
[mommasima] *vp*

feel sleepy दुङ्गुप्पा [d^hunguppa] *n*

feel thirsty वेप्मा काङ्मा [wepma kaḍma]
vp; वेप्मा काप्मा [whepma kapma] *vp*;
वेप्मा सिमा [wepma sima] *vp*

feeling निङ्ग्वा [ningwa] *n*

feet ओलाङ् [olan] *n*; लाङ् [laŋ] *n*

felling कोलेङ् [koleŋ] *adj*

female मेच्छेमा [metts^hema] *n*; मेन्भेमा
[mendz^hema] *n*

female author काछेप्मा [kats^hepma] *n*

female calf उमा [uma] *n*

female friend आडाबा [aḍaba] *n*;
साइमा [saima] *n*

female genital passage पेपे [pepe] *n*

female lover कायाप्मा [kajapma] *n*;
कायेप्मा [kajepma] *n*

female singer गिट्टाङ्गेनि [gittjaŋgeni] *n*

fence बारा हाम्मा [bara hamma] *vp*; बारि
हाम्मा [bari hamma] *vp*

fenugreek मेठि [meṭ^hi] *n*

fermented wine इडा [ina] *n*

fern काप्टाऱ्वा [kaptarwa] *n*

ferocious किप्माडुङ् [kipmaḍuŋ] *adj*;
याङ्किट्तिना [jaŋkittina] *adj*

fetch आप्मा [apma] *v*; काट्मा [katma]
v; टाट्मा [taṭma] *v*; टाप्मा [tapma] *v*

fever जोरो [dzoro] *n*

few चिपा [tsipa] *adv*; चिपाएना
[tsipaena] *adv*; चिपाना [tsipana] *adv*

fickle सोङ्मा [soŋma] *v*

Ficus cunia खोक्पो [k^hokpo] *n*

field ब्याङ्सि [bjaŋsi] *n*; स्वॉरा [swāra]
n

field broom सोलोवाट् [solowat] *n*;
सोल्वाट् [solwat] *n*

fiend टोन्डेबा [tonḍeba] *n*; टोन्डेबा
[tonḍeba] *n*; टोन्डेबा [tonḍ^heba] *n*;

सोगा [soga] *n*; सोघा [sogh^a] *n*
fierce किप्माडुङ् [kipmaduŋ] *adj*;
याङ्किट्टिना [jaŋkittina] *adj*
fifteen ठिलेम्बोक् [t^hilembok] *num*
fifty लेम्बोक्मेक् [lembokmek] *num*
fig tree वामाखोक्पो [wamak^hokpo] *n*
fight खेमा [k^hema] *v*; खेमा [k^hema] *v*;
चुङ्मा कोम्मा [tsuŋma komma] *vp*;
चुङ्मा [tsuŋma] *v*; टोमा [toma] *v*; ठामा
[t^hama] *v*
fight, clash ठोक्मा [t^hokma] *v*
figure उलुङ् [uluŋ] *n*
filed खाम् [k^ham] *n*; खाम्बोक् [k^hambok]
n
fill इप्मा [ipma] *v*; छिक्मा [ts^hikma] *v*;
पेप्मा [pepma] *v*
fill up टेप्मा [tɛpma] *v*; फुक्मा [p^hukma]
v; हुम्मा [humma] *v*
filled टेप्ना [tɛpna] *n*
filled up इप्माना [ipmana] *adj*
filth फवारि [p^hwari] *n*; फवारिक्
[p^hwarik] *n*; भुसुप्ना [b^husupna] *n*;
भुसुप्वा [b^husu?wa] *n*; रिग्वाट् [rigwat]
n; रिवाट् [riwat] *n*
filthy धासिङ्घाराक् [d^hasing^harak] *adv*;
धासिङ्घारे [d^hasing^hare] *adj*
fin लाप्टाङ् [laptaŋ] *n*
final आक्खेरि [akk^heri] *adv*; एङ्स्वा
[ɛŋswa] *adj*; ओएङ्स्वा लाप्मा [oɛŋswa
lapma] *adv*; छोट्टाना [ts^hoptana] *adj*;
लाट्टाना [lattana] *n*; लाट्टना [latna] *n*;
लाप्मा [lapma] *adv*

finally आक्खेरि [akk^heri] *adv*
find छिप्मा [ts^hipma] *v*; टुक्मा [tukma] *v*;
टुप्मा [tupma] *v*; टुप्मा [tupma] *v*; टुब्मा
[tubma] *v*; टोक्मा [tokma] *v*
find out कोम्माचोक्मा [kommat^sokma]
vp; टिट्ट्याँ चोक्मा [tit^hja tsokma] *vp*;
टुप्मा [tupma] *v*; टोक्मा [tokma] *v*;
पाट्टो चोक्मा [pat^o tsokma] *vp*
fine ओचेट्टनु [otsetⁿu] *adj*; ओचेट्टनुना
[otsetⁿnuna] *adj*; ओचेट्टनुना [otsetⁿnuna]
adj; खाट्टिउना [k^hattijuna] *adj*; चेट्ट
[tset] *adj*; छोङ्बा [ts^hoŋba] *n*; नुना
[nuna] *adj*; माहामा [mahama] *adj*;
माहामाना [mahamana] *adj*; मोज्जाना
[moddzana] *adj*
fine stick सिठा [sit^ha] *n*
finger आङ्गुलि [aŋguli] *n*; आङ्गुलिक्
[aŋgulik] *n*
finger-ring आङ्गुठि [aŋgut^hi] *n*
finish छोट्टाना [ts^hoptana] *adj*; फ्याङ्
लाप्मा [p^hjaŋ lapma] *vp*; लाट्टना [latna]
n; लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma]
adv; लाप्मा [lapma] *v*; हिमा [hima] *v*;
हिमा [hima] *v*
finish, complete लाप्मा हिमा [lapma
hima] *vp*
finished रूवाप्पै [k^hwapp^h] *adj*
fire मि [mi] *n*
fire wood उमानासिङ् [umanasiŋ] *n*
firebrand मिडाङ्गुलुक् [mid^haŋgulu] *n*;
मिडाङ्गुलुक् [mid^haŋg^hulu] *n*;
मिफोरोङ् [mip^horoŋ] *n*; मिलुप्पा

[miluppa] *n*
fireplace हुटलुङ् [huʈulʊŋ] *n*; हुटलुङ्
 [huʈlʊŋ] *n*
firewood सिङ् [sin] *n*
firm काकार्याक् [kakarjak] *n*;
 काकार्याक् [kakarjak] *n*; छाक्ना
 [tsʰakna] *adj*; छाक्लोक् [tsʰaklok] *n*;
 छेम्बा [tsʰemba] *adj*; छेम्बा [tsʰemba]
adj; टुक्ना [tukna] *adj*; ठोट् [tʰot] *n*;
 ठोठोरोठोट् [tʰotʰoroʈʰot] *adj*; मिसोङ्मा
 [misoŋma] *n*
first पाइले, [paʰle] *adv*
first fruit ओटोकानाङि केङ्ना [oʈokanaŋi
 keŋna] *n*; नुवागि [nuwagi] *n*
fish डासा [ɳasa] *n*; नासा [nasa] *n*
fisherman डासा कासेट्पा [ɳasa kasetpa]
n; डासा कासेट्पा [ɳasa kasetpa] *n*;
 डासा कासेट्पा [ɳasa kasetpa] *n*
fit ठिक्काना [tʰikkana] *adv*; ठिक्काना
 [tʰikkana] *adv*
fit into वाङ्मा [waŋma] *v*
fitting टोङ्ना [toŋna] *adj*
five लेम्बोक् [lembok] *num*
five hundred लेम्बोमेक्मेक्
 [lembomekmek] *num*
fixed मिसोङ्मा [misoŋma] *n*; सोरोक्
 [sorok] *adv*
flame ओसाङ् [osaŋ] *n*; मिलाङ् [milan]
n; मिसाङ् [misaŋ] *n*
flat टेन्डुना [tenɖuna] *n*; टेम्बे [tembe] *n*;
 फिप्ना [pʰipna] *n*; बेङ् [beŋ] *adj*;
 बेङ्ना [beŋna] *adj*; बेङ्बेङ् [beŋbeŋ]

adj; बेङ्बेङ् [beŋbeŋ] *adj*; लेप् लेप्
 [lep lep] *adj*; लेप्लेप् [leplep] *adj*
flat gold लुरका [lurka] *n*
flattened rice खोट्लाङ् [kʰotʰlan] *n*
flea उफारा [upʰara] *n*; ओप्फारा
 [oppʰara] *n*
flee पिन्मा [pinma] *v*; पिन्मा [pinma] *v*;
 पिम्मा [pimma] *v*; पिम्मा [pimma] *v*
fleece off सुमुन्डेलेक् आङ्मा
 [sumundelek aŋma] *vp*
flesh उसा [usa] *n*; उसा [usa] *n*;
 ओनेक्वासा [onekwasa] *n*; ओनेवासा
 [onewasa] *n*; सा [sa] *n*; सा: [sa:] *n*
flesh-eating चेचेकाचा [tsetsekatsa] *n*
fleshy घुकुलुकना [gʰukulukna] *adj*
flexible चिमोक् [tsimok] *adj*; नेम्ना
 [nemna] *adj*; मोयोक्ना [mojokna] *adj*
fling इन्माडेमा [inmaɖema] *v*
flock हुङ्डा [hudɖa] *n*; हुङ्डा [hudɖa] *n*
flock,herd हुङ्डा [hudɖa] *n*
floor खाम् [kʰam] *n*
flour उबुसुत्वा [ubusuʔwa] *n*; पिठारा
 [pitʰara] *n*
flourish पोमा [poma] *v*
flour-mill भाटा [dzʰaʈa] *n*
flow बागालिमा [bagalima] *v*
flow over वायेमा [wajema] *v*
flower फुङ् [pʰuŋ] *n*; फेट् [pʰet] *n*
flower garden फुङ्डाङ् [pʰuŋɖaŋ] *n*;
 फुङ्बारि [pʰuŋbari] *n*

fly पेमेट्मा [pemeɪtma] *v*; पेमेप्मा [pemeɪpma] *v*; मुप्मा [mupma] *v*

fly up पेमा [pema] *v*

foal पोङ्मा [poŋma] *v*

foam उपुच्चुवा [uputtsuwa] *n*; पुच्चुवा [puttsuwa] *n*

fog खिबेबा [kʰibeɪba] *n*; खिमेमा [kʰimeɪma] *n*; खिमेमा [kʰimeɪma] *n*

fold एकमा [ekma] *v*; एकमा [ekma] *v*

folk song हाक्पारे [hakpare] *n*

follow एङ्एङ् रिक्मा [eŋeŋ rikma] *vp*; एप्मा [epma] *v*; ओएङ् ओएङ् रिक्मा [oɛŋ oɛŋ rikma] *vp*; रिक्मा [rikma] *v*; रिग्मा [rigma] *v*

following योऱ्वा [joʔwa] *n*

foment आम्मा [amma] *v*; नेम्मा [nemma] *v*

fondle सोब्मा [sobma] *v*

food आहारा [ahara] *n*; चामा [tsama] *n*; चालिक् [tsalik] *n*; चालिङ् [tsaliŋ] *n*

foolish खिमेमा [kʰimeɪma] *n*; ठोनाबा [tʰonaba] *adj*; ठोनामा [tʰonama] *adv*

foot ओलाङ् [olaŋ] *n*; लाङ् [laŋ] *n*

foot print ओडोब् [oɖob] *n*

for -चा [tʃa] *suf*; -लाउङ्सा [lauŋsa] *suf*; -लोङ्सा [loŋsa] *suf*; -लोङ्सा [loŋsa] *prep*; लाउङ्सा [lauŋsa] *prep*; लाउङ्सा [lauŋsa] *prep*

force बार्गाट् [barɣat] *n*; बोल [bolɔ] *n*

fore fathers सिलामि [silami] *adv*

forefather टुबाठेबा [tubaɪʰeba] *n*

forehead नाम्डाङ् [namɖaŋ] *n*; नाम्डाङ् [namɖʰaŋ] *n*; नाम्दाङ् [namɖaŋ] *n*

foreign भारा [bʰara] *n*; भारागा [bʰaraga] *n*

foreign country भारा [bʰara] *n*

foreigner भारागा [bʰaraga] *n*

forest जाङ्गाला [dzaŋgala] *n*

forever सोरोक्लोक् [soroklok] *n*

forget निङ्ग्वा मुम्मा [niŋgwa mumma] *vp*; मुम्मा [mumma] *v*; मुम्माडिमा [mummaɖima] *v*

forget, confuse बाम्मा [bamma] *v*

forget, disremember फाम्मा [pʰamma] *v*

forgive छिमा चोग्मा [tʃima tʃogma] *vp*

form पारा [para] *adv*; पाराक् [parak] *adv*

former मिट्टुम्मा [mitɖumma] *adv*

formerly टोकाना [tokana] *n*; टोकानाइ [tokanaɪ] *n*; हाले [hale] *adv*

forsake नामा [nama] *v*

forthwith एलालोक् [elalok] *adv*; छोप्पोलोक् [tʃʰoppolok] *adj*; लोप्पोङ् [loɪpɒŋ] *adv*

forty टेम्बोक्मेक् [teɪmbokmek] *num*

foster ओम्मा, [omma] *v*

foul भुसुप्ना [bʰusupna] *n*

foundation ओजाग् [odzag] *n*; होम्माडेन् [hommaɖeɪn] *n*

four टेम्बोक् [teɪmbok] *num*; टेम्बोक् [teɪmbok] *num*

fourteen ठिटेम्बोक् [tʰiteɪmbok] *num*

fourth day आटुकटेन् [aʈukʈen] *adv*;
 आटुप्टेन् [aʈupʈen] *adv*; आटुपडेन्
 [aʈupʈen] *adv*

fourth sibling छाङ्छाबा [tsʰaŋʈsʰaba] *n*

fourth year आटुप्माङ् [aʈupmaŋ] *adv*

fraction आप्पे [appe] *adv*; ओभागा
 [obʰaga] *n*; भागा [bʰaga] *adv*

fragile भेट्लोक् [bʰeʈʈok] *adj*

framework पाराक् [parak] *adv*

frantic छोमाना [tsʰomana] *n*

fraud घोल्याङ् [gʰoljaŋ] *n*

free आलाम्बुगोन् [alambugon] *v*;
 रिप्माङ्गि वाइना [ripmaŋgi waina] *adv*;
 लेङ्मा [leŋma] *adj*

free (of cost) खेडोक् [kʰeʈʈok] *adv*;
 खेरोक् [kʰerok] *adv*; खेरोक्डोक्
 [kʰerokʈok] *adv*

free woman लाबास्तारि [labastari] *n*

freeze गिङ्मा [giŋma] *v*

freeze, sink खाक्मा [kʰakma] *v*

frenzy पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*

frequently सोरोक्डोक् [sorokʈok] *n*;
 सोरोक्लोक् [sorokʈok] *n*

fresh ओछोङ्ग्वाट् [otsʰoŋgwat] *adj*

friend आडाबा [aʈaba] *n*; ओटाक्
 [oʈak] *n*; ओडाबा [oʈaba] *n*; टाक्
 [ʈak] *n*; डाबा [ʈaba] *n*; साइबा [saiba]
n; साइमा [saima] *n*

friends टाक्लुङ् [ʈakluŋ] *n*

frighten आत्त्याँ [aʈtjã] *n*; आत्त्याँ लिमा
 [aʈtjã lima] *vp*; चाम्मा [tsamma] *v*;

योक्मा सेप्मा [jokma sepma] *vp*

frightened किट्मा [kiʈma] *v*

frightful किप्माङ्गुङ् [kipmaŋguŋ] *adj*;
 याङ्किट्तिना [jaŋkittina] *adj*

frog फोरोक् [pʰorok] *n*

from -उङ् [uŋ] *suf*; -नुङ् [nuŋ] *suf*;
 -नुङ्डा [nuŋga] *suf*; -लाम् [lam] *suf*;
 -लाम् [lam] *suf*; -लाम्मा [lamma] *suf*;
 -लाम्मा [lamma] *suf*

from here नालाम् [nalam] *adv*; नाहुङ्डा
 [nahuŋga] *adv*

frontier साँढेरि [sãdʰeri] *n*; साँढेरि
 [sãdʰeri] *n*

froth पुच्चुवा [puttsuwa] *n*

frown मेङ्मा [meŋma] *v*

fruit उसा [usa] *n*

fruits टुलफुल [ʈulapʰul] *n*; तुलफुल
 [ʈulapʰul] *n*; बोबो [bobo] *n*

fry parch खोमा [kʰoma] *v*

frying-pan कारे [kare] *n*

full टेप् [tep] *n*; टेप्ना [tepna] *n*

full moon पुरने [purne] *adv*

full moon day लालिप्माङ् भेरेङ्
 [lalipman bʰereŋ] *n*

full of life and spirit खोलेक्वालेक्
 [kʰolekwalek] *अ.मू.*

fume मिखुमा [mikʰuma] *n*; मिखुमाङ्
 [mikʰuman] *n*; मिराङ् [miran] *n*

fun खोङ् [kʰoŋ] *adj*; खोङ्मा [kʰoŋma]
v; खोङ्मा [kʰoŋma] *v*; छिकोङ्लेङ्
 [tsʰikonleŋ] *n*

fundament ओमेढोक् [omedʰok] *n*
fundamental उटुम्मिना [uʈummina] *n*
fur वामुङ् [wamuŋ] *n*
further आरु [aru] *adj*
futile चाट्निना [tsaʈnina] *n*; मिचाट्मा
 [mitsaʈma] *n*

future टायुगेट्ना [tajugetna] *adv*;
 टायुगेट्ना [tajugetna] *adv*; हान्डेङ्
 हान्डेङ् [handeŋ handeŋ] *adv*;
 हान्डेङ्गटाना [handeŋʈana] *adv*;
 हान्डेङ्गना [handeŋna] *adv*
futurity टायुगेट्ना [tajugetna] *adv*;
 हान्डेङ् हान्डेङ् [handeŋ handeŋ] *adv*;
 हान्डेङ्गना [handeŋna] *adv*

G g

gain टुप्पा [ʈupma] *v*; टोकमा [tokma] *v*
gall उखिङ् [ukʰiŋ] *n*; खिङ् [kʰiŋ] *n*
gam पाङ्गवामा [paŋgwama] *n*
game पाङ्वा [paŋwa] *n*
gaol खाम्बुङ् [kʰambuŋ] *n*; भेल्कान्
 [dzʰelkan] *n*
garden फुङ्डाङ् [pʰuŋʈaŋ] *n*; बाकेंचा
 [baketsa] *n*
garden mint नाम्नारा?वा [namnaraʔwa] *n*
garland प्वाँलु [pwālu] *n*; भोगेमाला
 [bʰogemala] *n*
garland, necklace राङ्छि [raŋʈsʰi] *n*;
 रेजि [redzi] *n*
garlic माङ्गो [maŋgo] *n*
gather खोम्मा [kʰomma] *v*; खोम्मा
 [kʰomma] *v*; छुम्मा [tsʰumsu] *v*; फुङ्मा
 [pʰuŋma] *v*; सोरैयाँ [sorejā] *n*
gathering खिमेयाङ्मे [kʰimejaŋme] *n*;
 चाराक् [tsarak] *adj*; छुम्मा [tsʰumma] *n*
gathering house छुम्मापाङ्
 [tsʰummapaŋ] *n*; डेरापाङ् [dɛrapaŋ] *n*

gathering place छुम्मासिङ् [tsʰummasiŋ]
n
general assembly छुम्मासिङ् कुन्डल
 [tsʰummasiŋ kundʌl] *n*
generally सोरोक् [sorok] *adv*; सोरोक्
 गाङ्डे [sorokgaŋdɛ] *adv*
generation चोला चोला [tsolatsola] *n*;
 टाला [tala] *n*; पाला [palapala] *n*
generous कापिबा [kapiba] *n*
gentile मिछोङ्बा [mitsʰoŋba] *n*
gentle चिमोक् [tsimok] *adj*
gently योक्योक् [jokjok] *adv*;
 योक्योक्बा [jokjokba] *adv*; योग्योग्
 [jogjog] *adv*
genuine छेम्बा [tsʰemba] *adj*
germ फेबा [pʰeba] *n*
germ of life
germinate कोब्मा [kobma] *v*
gesture चिन्ना [tsinna] *n*
get छिप्पा [tsʰipma] *v*; टुक्मा [tukma] *v*;
 टुप्पा [ʈupma] *v*; टुप्पा [ʈupma] *v*; टुब्मा
 [ʈubma] *v*; टुब्मा [ʈubma] *v*; टोकमा

[tokma] **v**; लाडु [ladu] **v**; लाड्मा
[ladma] **v**; लाप्मा [lapma] **v**; लोहोट्मा
[lohotma] **v**; लोहोप्मा [lohopma] **v**

get away सुप्मा [supma] **v**

get frighten योक्मा सिमा [jokma sima]
vp

get intoxicate टेमा [tema] **v**

get pain याङ्छामा टुप्मा [janṭs^hama
tupma] *vp*

ghee घिउ [g^hiu] **n**

ghost ओफेङ्गुबा [op^hengguba] **n**;
टोन्डेबा [tonḍeba] **n**; टोन्डेबा [tonḍeba]
n; टोन्डेबा [tonḍ^heba] **n**; सोगा [soga]
n; सोघा [sog^ha] **n**

ghosts च्याङ् [tsjan] **n**; टोम्गाचिगा
[tomgatsiga] **n**

ghosts and spirits सोगालागा [sogalaga]
n

giant याङ्काचा [janḱatsa] **n**; राकासा
[rakasa] **n**; राक्कासा [rakkasa] **n**

gift पोम्बे [pombe] **n**

ginger साम्बे [sambe] **n**

Girardinia heterophylla चोक्चिन्वा
[tsoktsi^hwa] **n**

girdle फोट्ट [p^ho^hi] **n**; फोट्टिय [p^ho^hji] **n**

girl मेच्छा [metts^ha] **n**; मेच्छेमा
[metts^hema] **n**

girl friend आडाबा [aḱaba] **n**; आडाबो
[aḱabo] **n**

give पिमा [pima] **v**

give birth पोङ्मा [poṅma] **v**

give birth to टोक्मा [tokma] **v**; टोक्मा
[tokma] **v**

give in charge ख्वाप्पा पिमा [k^hwappa
pima] *vp*

give rest टोक्मा [tokma] **v**

give up नामा [nama] **v**; पोक्मा [pokma]
v; पोग्मा [pogma] **v**; लेट्मा [letma] **v**;
लेडु [ledu] **v**; लेड्मा [leḍma] **v**; लेप्मा
[lepma] **v**; लेप्मा [lepma] **v**; लेप्मा
[lepma] **v**

glad मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*

glaring चरेप् [tserep] *adj*; फालाक्ना
[p^halakna] *adj*

glide सुब्मा [subma] **v**; सोट्मा [soṭma]
v; सोप्मा [sopma] **v**

glitter ओम्मा, [omma] **v**

glitteringly टिलिक् टिलिक् [ṭilik ṭilik]
adv

globular पोक्पोक् [pokpok] **n**;
पोक्पोक्ना [pokpokna] **n**

glowing charcoal मिढाक् [mid^hak] *adj*;
मिभुप्रो [mib^hupro] **n**

glutton राक्पा [rakpa] **n**

gluttonous पोडेक् [poḍek] *adj*

go खारा [k^hara] **v**; लाम्टिमा [lamṭima]
v; वामा [wama] **v**

go beyond a limit खोक्माप्मा
[k^hokmapma] **v**

go fast पिन्मा [pinma] **v**

go in लिक्मा [likma] **v**

go out होन्मा [honma] **v**

go, depart खाप्मा [k^hapma] *v*
goat मेर्बा [merba] *n*
goat kid मुनिमा [munima] *v*
goat meat मेर्बासा [merbasa] *n*
gobble राक्मा [rakma] *v*
god माङ्हाङ् [maŋhaŋ] *n*; यालो [jalo] *n*; साम्माङ् [sammaŋ] *n*; साम्माङ् [sammaŋ] *n*
God माङ् [maŋ] *n*; माङ्हाङ् [maŋhaŋ] *n*; साम्माङ् [sammaŋ] *n*; साम्माङ् [sammaŋ] *n*
goddess हाङ्माङ्छा [haŋmaŋtʰa] *n*
goggles चेस्मा [tseŋma] *n*
goitre ओचारोक्फोङ् [otsarokp^hoŋ] *n*; ओचारोक्फोन् [otsarokp^hon] *n*; चारोक्फोन् [tsarokp^hon] *n*; रोक्फोन् [rokp^hon] *n*
gold साम्मेङ् [sammeŋ] *n*; साम्याङ् [samjaŋ] *n*
gone away उडले [uile] *adv*; लिसाहाडाना [lisahaḍana] *adj*
good छोङ्बा [tʰoŋba] *n*; नुना [nuna] *adj*; मोज्जाना [moddzana] *adj*
good dream नुना सेम्माङ् [nuna semmaŋ] *adv*
good habit उचाट्ला नुना [utsatla nuna] *adj*; उसाम्नुमा [usamma] *adj*
good health नुमानिङ् [numaniŋ] *n*; नुमानिङ्लोक् [numaniŋlok] *adj*
good idea नुमा सोम्नुना [numa somnuna] *adv*

good place मोज्जाना डेन् [moddzana ḍeŋ] *n*
good-looking चेट् [tset] *adj*
good-speaking याप्मा चेक्ना [japma tsekna] *adv*
gourd घेरोङ्ला [g^heroŋla] *n*; होप् [hop] *n*
grab फिम्मा [p^himma] *v*
graceful मोज्जाना [moddzana] *adj*
graded टिरिम् [tjirim] *adv*
grain ओडाना [oḍana] *n*; ओपोकोरोक् [opokorok] *n*; चालिक् [tsalik] *n*; चालिङ् [tsaliŋ] *n*
grain-store चालिक् पुलिक् युङ्माडाङ् [tsalik pulik juŋma ḍaŋ] *n*; चालिङ्पुलिङ् युङ्माडाङ् [tsaliŋpuliŋ juŋmaḍaŋ] *n*; याक्सा [jaksā] *n*
granary चालिक् पुलिक् युङ्माडाङ् [tsalik pulik juŋma ḍaŋ] *n*; चालिङ्पुलिङ् युङ्माडाङ् [tsaliŋpuliŋ juŋmaḍaŋ] *n*; दुङ्गुरिमा [d^huŋgurima] *n*; याक्सा [jaksā] *n*
granddaughter याङ्मेन् [jaŋmeŋ] *n*
grandfather आडुबा [aḍuba] *n*; टुडुबा [tuḍuba] *n*; टुरुबा [turu] *n*
grandmother आडुमा [aḍuma] *n*; आडुमा [aḍuma] *n*; टुडुमा [tuḍuma] *n*; टुडुमा [tuḍuma] *n*; टुरुमा [turu] *n*
grandson याङ्मेन् [jaŋmeŋ] *n*
grandson's son केप्छे [keptʰe] *n*
grant पिमा [pima] *v*
grape आङ्गुर [aŋgura] *n*

grasp टाकमा [takma] *v*; लाडु [ladu] *v*;
लाड्मा [ladma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*;
लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*;
लोहोट्मा [lohotma] *v*; लोहोप्मा
[lohopma] *v*

grass घाँसा [g^hasa] *n*

grasshoper किरिक्मेट् [kirikmet] *n*

grasshopper सिबोट्टो [sibotto] *n*

grasshopper सिबोट्टो [sibot^ho] *n*

grave उहुम्पा [uhumpa] *n*; ओहुम्पा
[ohumpa] *n*; ओहुम्पा [ohumpa] *n*;
ओहोम्पा [ohompa] *n*

gravity आङ्माना [aṅmana] *n*

grazing land चारालिमासिङ्
[tsaralimasinj] *n*

greasy चिमोक् [tsimok] *adj*

great ठेना [t^hena] *adj*

great noise गालाला [galala] *n*

greedy टुम्सुना [tumsuna] *n*; टोम्ना
[tomna] *n*

green उपिङ्बा [upinba] *n*; पिङ्ना
[pinna] *adj*; पिन्डेलेन् [pindelen] *adj*

green leaf उमाङ् ओफाऱवा [umaŋ
op^ha?wa] *n*

green pigeon लावामा [lawama] *n*

greens सागा [saga] *n*; सागापाटा
[sagapaṭa] *n*

greet स्या मेप्मा [sja mepma] *vp*

greet, bow down स्यामेट्मा [sjametma] *v*

greeting बाबा [baba] *n*; राम् राम् [ram
ram] *n*; स्या [sja] *n*

grief याङ्छामा [jaṅt^hama] *n*

grind रुट्मा [rutma] *v*; रुप्मा [rupma] *v*

grinding-stone भाटा [dz^haṭa] *n*

grindstone घाट्टा [g^haṭṭa] *n*

grope टेम्मा [temma] *v*

gross रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*; सोब्बे
[sobbe] *n*

grotto लुम्भुक् [lumb^huk] *n*

ground खाम् [k^ham] *n*; खाम्नाम्
[k^hamnam] *n*; डेन्डुना [ḍenduna] *n*;
स्वारा [swāra] *n*

ground floor खाम्नाला [k^hamṭala] *n*

group हुड्डा [hudḍa] *n*

grouped रूबुजुक् [rubudzuk] *n*; रूम्बुजुक्
[rumbudzuk] *n*

grow कोप्मा [kopma] *v*; कोप्मामेप्मा
[kopmamepma] *v*; कोप्मामेप्मा
[kopmamepma] *v*; कोब्मा [kobma] *v*;
ठेमा [t^hema] *v*; पोमा [poma] *v*; पोमा
[poma] *v*; होम्मा [homma] *v*

grow cool चिमा [tsima] *v*

grow long पिनिक्ठोट् साप्मा [pinikt^hot
sapma] *vp*

grow up ठेमा [t^hema] *v*

growth सुब्बेफाप्वे [supbep^hapbe] *n*

grumble मिक्जुमाङ्गि राप्मा [mikjumaŋ
rapma] *vp*

grumbling गिनिङ्गिनिङ् [gininginiŋ]
adj; पुजिक्पुजिक् [puḍzikpuḍzik] *adj*

guard आपुजुसेट् [apujuset] *n*; काकोबा
[kakoba] *n*; कोमा [koma] *v*

guardian काकोबा [kakoba] *n*; डाइबा [daɪba] *n*
guava बेम्बेम् [bembem] *n*; बेलाउन्टि [belauntɪ] *n*; बेलुन्टि [beluntɪ] *n*; बेलोन्टि [belontɪ] *n*
guide ओठेडोइ [oʈʰedɔɪ] *n*; पुमेप्पा [pumeppa] *v*
guilt फाट्टुर् [pʰattur] *n*

gum उखिवा [ukʰiwa] *n*; उखिवाट् [ukʰiwaʈ] *n*; खिवा [kʰiʔwa] *n*; नेन्डि [nendɪ] *n*; नेन्डिक् [nendɪk] *n*
gun आप्लिबा [apliba] *n*; ओप्लिबा [opliba] *n*; फोइफोइबा [pʰoɪpʰoɪba] *n*; हाइबोलि [haɪboli] *n*
gundi bug साम्लाक् [samlak] *n*; साम्लाक् [samlak] *n*
guts उहिदुवा [uhiduwa] *n*

H h

habit चाक्ला [tsakla] *adv*; चाट्ला [tsatla] *adj*; चाट्ला [tsatla] *adj*; भेन्मा [bʰenma] *adv*
habitual ओयाक्चिक् [ojaktsik] *adj*
haft उयुइ [ujun] *n*
haggard घेइसिइ [gʰeɪsɪɪ] *adj*; भेम्लेइ [dzʰemleɪ] *adj*; भेम्लेइना [dzʰemleɪna] *adj*
hail फोम् [pʰom] *n*
hailstone फोम् [pʰom] *n*
hair ओफ्याक् [opʰjak] *n*; फेयाक् [pʰejak] *n*; फेयाक् [pʰejak] *n*; फ्याक् [pʰjak] *n*; फ्याक् [pʰjak] *n*; सोघामुइ [soɣʰamun] *n*
half उफारा [upʰara] *n*; ओफारा [opʰara] *num*
half coat आस्टाकोट् [astakot] *n*
half mad छोम्सिक् [tsʰomsik] *n*
half part फेक्ला [pʰekla] *n*
half-completed लाट्निगेट्निना [latnigetnina] *n*

half-cooked माइलेइवाइलेइ [maɪleɪwaɪleɪ] *adj*
half-dumb डोइडोइ [dɔɪdɔɪ] *adj*
half-mad डाइसिक् [ɪaɪsɪk] *adj*
half-ripe माइलेइवाइलेइ [maɪleɪwaɪleɪ] *adj*
halt किम्मा [kimma] *v*; हेप्पा [heppa] *v*
hammer ठेक्मा [tʰekma] *v*; ठेप्पा [tʰepma] *v*
hand उमुक् [umuk] *n*; मुक् [muk] *n*
hand and leg लाइमुक् [laɪmuk] *n*
hand in hand लाप्पालाप् [lapgalap] *n*
hand over र्खाप्पा पिमा [kʰappa pima] *vp*
hand-art मुक्डा फाबालाक् [mukɟa pʰabalak] *n*
handicraft मुक्डा फाबालाक् [mukɟa pʰabalak] *n*
handle उयुइ [ujun] *n*
handsome ओचेट्नु [otsetnu] *adj*; ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; ओचेट्नुना

[otsejnuna] **adj**
handwork मुकडा फाबालाक् [mukɟa p^habalak] **n**
hang खेड्मा [k^heŋma] **v**; छुमा [ts^huma] **v**; छुमा [ts^huma] **v**
hang up खेड्मा [k^heŋma] **v**
hanger आक्ला [akla] **n**
happiness मोज्जा [moddza] **adj**
happy pleased चाप् [tsap] **n**
harass छ्याक्मा [ts^hjakma] **v**
hard काकार्याक् [kakarjak] **n**; खुबिरिक् [k^hubirik] **adj**; छाक्ना [ts^hakna] **adj**; छाक्लोक् [ts^haklok] **n**; टुकना [tukna] **adj**; टुकना [tukna] **adj**; टुकना [tukna] **adj**; ठोट्ना [t^hoŋna] **adj**; बुकुलुकना [bukulukna] **n**
hard plum सोरोड्बु [soroŋbu] **n**
hard, firm छाक्ना [ts^hakna] **adj**
hare सोसा [sosa] **n**
harlot वालाफेडुमा [walap^heduma] **n**
harm नास् चोग्मा [nas tsogma] **v**
harmful object छोन्छोन् [ts^honts^hon] **n**
harsh काकार्याक् [kakarjak] **n**; छाक्लोक् [ts^haklok] **n**; टुकना [tukna] **adj**
hasp आगाल् [agal] **n**
hasten लाम्मा [lamma] **v**
hatch उडछा होप्मा [uits^ha hopma] **vp**
hate चिम्मा काड्मा [tsimma kaɟma] **vp**; चिम्मा काप्मा [tsimma kapma] **vp**; चिम्मा फुप्मा [tsimma p^hupma] **vp**

hate, detest लोमालाप्मा [lomalapma] **v**
hatred चिम्मा [tsimma] **n**; चिम्मा [tsimma] **n**; चिम्मा [tsimma] **n**
haul डोरोडोरो साप्मा [ɟoroɟoro sapma] **vp**; डोरोरो साप्मा [ɟororo sapma] **vp**
hauling डोरोडोरो [ɟoroɟoro] **n**; डोरोरो [ɟororo] **n**
have breakfast खाजाचामा [k^hadzatsama] **v**
have sex इम्मेप्माजामा [imnepmadzama] **vp**
having birth छाडाड्मा [ts^hadaɟma] **n**; छाडाड्मेट् [ts^hadaɟmet] **n**
hay खिट्लिङ् [k^hiŋliŋ] **n**
haze खिमेमा [k^himema] **n**; खिमेमा [k^himema] **n**
he उन् [un] **pro**; उन् [un] **pro**
he she हिट्ना [hiŋna] **pro**
head उनु [unu] **n**; ओखेन् [ok^hen] **n**; ओट्टेहेक् [otehek] **n**; खोखोप्पा [k^hok^hoppa] **n**; टेहेक् [tehek] **adv**; नाप् [nap] **n**; पारघारि [parag^hari] **n**
heal नुमा [numa] **v**
healthy, hale नुलोक् [nulok] **adv**
heap ओखाप् [ok^hap] **n**; ओचाड् [otsaŋ] **n**; ओठाक् [ot^hak] **n**; ओठाक् [ot^hak] **n**; ओरोम् [orom] **n**; ओरोम् [orom] **n**; जोम् जोम् [dzom dzom] **adv**; फुङ्जोम् [p^huŋdzom] **n**; फुङ्जोम् [p^huŋdzom] **n**; फुङ्जोम् [p^huŋdzom] **n**; फुङ्मा [p^huŋma] **v**; सिङ् ओठाक् [siŋ ot^hak] **n**; हाक्याक् [hakjak] **n**

heap agglomeration ओखाप् [ok^hap] *n*
hear खेम्मा [k^hemma] *v*; मुक्मा [mukma] *v*; याइखेम्मा [jaŋk^hemma] *v*
hearer काखेम्बा [kak^hemba] *n*
hearsay गालाला [galala] *n*
heart खेक् [k^hek] *n*; निङ्गुवा [niŋguwa] *n*
heart pleasing छिक्वाक् [tʃ^hikwak] *n*
heat कोना [kona] *adj*; कोमा [koma] *adj*; कोमा [koma] *v*; चेरैप् [tserep] *adj*; मोकमा [mokma] *v*; हुङ्मा [huŋma] *v*; हुटुकवामा [huʈukwama] *n*; हुटुवाना [huʈuwana] *n*; हुटुवामा [huʈuwama] *n*; हुटुवामा [huʈuʔwama] *n*
heated ओराफ्लोना [orap^hlona] *n*; कोना [kona] *adj*
heaven लाम्दुङ् [lamdun] *n*
heaving birth छाराङ्मा [tʃ^haraŋma] *n*
heavy फुम्बा लिक्ना [p^humba likna] *adj*; लिक्ना [likna] *n*; लिक्लोक् [liklok] *adj*; लिग्ना [ligna] *n*; लुम्भोक् [lumb^hok] *adj*; लुम्भोक् [lumb^hok] *adj*
heel कुरकुच्चा [kurkuttsa] *n*
hell खाम्लुकमा [k^hamlukma] *n*; योनालोग् [jonalog] *n*
help घुवार [g^huwar^Λ] *n*; घुवार फामा [g^huwar^Λ p^hama] *vp*; फामा [p^hama] *v*
helper घुवार काफाबा [g^huwar^Λ kap^haba] *n*; घुवारकाफा [g^huwar^Λ kap^ha] *n*; याङ्काफा [jaŋkap^ha] *n*
helpful काफाबा [kap^haba] *n*

helpless याइछाडाना [jaŋtʃ^haɖana] *adv*; याइछानि [jaŋtʃ^hani] *n*; याइछाबा [jaŋtʃ^haba] *n*
hemp गाँजा [gāɖza] *n*; सुल्पा [sulpa] *n*
hen वा [wa] *n*
hen's cage वालाङ्ढाङ् [walanɖ^haŋ] *n*; वालोङ्ढाङ् [walonɖ^haŋ] *n*
hens' cage वाखोरा [wak^hora] *n*
herbivorous चेचे काचानिबा [tʃetʃe katsaniba] *n*
herbs सिडापाङ्डा [siɖapaŋɖa] *n*
herd हुड्डा [hudɖa] *n*
herdsman कापुबा [kapuba] *n*
here नाइ [nai] *adv*; नायाम्बा [najamba] *adv*; नालेङ् [nalən] *adv*; नाहि [nahi] *adv*; नाहि [nahi] *adv*; नाऱ्या [naʔja] *adv*; नेहि [nehi] *adv*; नेहि [nehi] *adv*
heredity भेन्मा [b^henma] *adv*
heritage मुन्डुम् [mundum] *n*
hesitating mood डोमोसे [ɖomose] *adj*
hesitation मोम्मा [momma] *adj*
hew टाङ्मा [taŋma] *v*
hiccough हिकिकपा [hikikpa] *n*
hiccup हिकिकपा काप्पा [hikikpa kapma] *vp*; हिकिकपा [hikikpa] *n*
hide गुम्बालिङ् टेप्पा [gumbalin tɛpma] *vp*; ठोप्पा [t^hopma] *v*; ठोप्पा [t^hopma] *v*; ठोबु [t^hobu] *v*; फोप्पा [p^hopma] *v*; हाप्लाटेप्पा [haplaɛpma] *vp*
high केना [kena] *adj*; भेन्ना [b^henna] *adj*

high priest सानिङ्डाङ्बा [saniŋdʒaŋba] *n*

high-pitched रिङ्ना [riŋna] *n*; रिङ्मा [riŋma] *adj*

highway लाम्बो [lambo] *n*; लाम्भो [lambʰo] *n*

hill ओन्ओन्बा [ononba] *n*; चोङ्साङ्मा [tsoŋsaŋma] *n*; भोन्भोन्बा [dzʰondzʰonba] *n*; भोम्भोम्बा [dzʰomdzʰomba] *n*; टोकटोकपा [toktokpa] *n*; टोप्पोप्पा [toppoppa] *n*; सावामा [tsʰoptʰopna sāwama] *n*

hillside cobra रापुमा [rapuma] *n*

hilltop भोम्भोम्बा [dzʰomdzʰomba] *n*; भोम्मेट् [dzʰommet] *n*

hilt उयुङ् [ujuŋ] *n*

hilt of a sword उयुङ् [ujuŋ] *n*

hind एङ्स्वाना [eŋswana] *adj*

hinder छाक्मा [tsʰakma] *v*; टेप्मा [tɛpma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*

hinge आगाल् [agal] *n*

hint चिन्ना [tsinna] *n*

hireling टोऱ्वा काचोक् [toʔwa katsok] *n*

his उन्नाना [unnana] *pro*

history मुन्डुम् [mundum] *n*

hit आप्मा [apma] *v*; लेम्मा [lemma] *v*; लेम्मा [lemma] *v*

hit, strike, shoot ठोकमा [tʰokma] *v*

hither नाइ [nai] *adv*; नायाम्बा [najamba] *adv*; नालेङ् [naleŋ] *adv*; नाहि [nahi] *adv*; नाहि [nahi] *adv*; नाऱ्या [naʔja]

adv; नेहि [nehi] *adv*; नेहि [nehi] *adv*

hoard

hobble एकखोट्एकखोट् [ekkhʰotekkhʰot] *adv*

hold टाक्मा [takma] *v*; टाक्मा [takma] *v*; लाडु [laɖu] *v*; लाङ्मा [ladma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*; लोहोट्मा [lohotma] *v*; लोहोप्मा [lohopma] *v*; वाङ्मा [waŋma] *v*; हेम्मा [hemma] *v*

hold back हेप्मा [hepma] *v*

hole उपुट् [upuɖ] *n*; उपुट् [upuɖ] *n*; ओहोङ् [ohonɟ] *n*; ओहोङ् [ohonɟ] *n*; ओहोङ् [ohonɟ] *n*; खोप्ना [kʰopna] *n*; पोहोङ् [pohonɟ] *n*; पोहोङ् [pohonɟ] *n*; भ्वाङ् [bʰwaŋ] *n*; होङ् [honɟ] *n*

hole in the ground खोप्ना [kʰopna] *n*

holiday माङ्योङ् [manjoŋ] *n*

hollow ओहोङ् [ohonɟ] *n*; खाम् ओहोङ् [kʰam ohonɟ] *n*; खोम् [kʰom] *n*; छुम्ना [tsʰumna] *n*; पोहोङ् [pohonɟ] *n*; पोहोप् [pohop] *n*; फिट्टाक् [pʰittak] *n*

hollow out फोमा [pʰoma] *v*

holy सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*

home पाङ् [paŋ] *n*

homeless पाङ्मेना [paŋmena] *n*

honesty छेम्बा [tsʰemba] *adj*

honey उवा [uwa] *n*; ओवा [owa] *n*; वा [wa] *n*; वेसुमा ओवा [wesuma owa] *n*

honey badger किठिमा [kiʰima] *n*

honey comb ओचाका [otsaka] *n*

honour मानाँ चोग्मा [manā tsoḡma] *vp*
honourable ओठेगा [oṭʰega] *n*
hoodwink हिम्मा [himma] *v*
hoof उछुक् [utsʰuk] *n*; छुप् [tsʰup] *n*;
 पिछुप् [pitsʰup] *n*
hook ओक्तालिक् [okʰalik] *n*
hook up ओग्मा [oḡma] *v*
hookah हुक्का [hukka] *n*
hop आम्मा [amma] *v*; आम्मा [amma] *v*
hordeolum छेमिक् [tsʰemik] *n*
horn ओटाङ् [oṭaŋ] *n*; टाङ् [taŋ] *n*
hornet एकछोरेट् [ekʰʰoret] *n*; र्यामा
 [rjama] *n*; साऱ्वा [saʰwa] *n*
horse एखेट्याङ् [ekʰetjaŋ] *n*; टाङ्ग्राङ्बा
 [taŋraŋba] *n*
hot ओराफलोना [orapʰlona] *n*; कोना
 [kona] *adj*; कोना [kona] *adj*; कोमा
 [koma] *adj*; चेरैप् [tserep] *adj*;
 हुटुक्वामा [huṭukwama] *n*; हुटुवामा
 [huṭuwama] *n*; हुटुवामा [huṭuwama] *n*;
 हुटुवाना [huṭuʰwana] *adv*; हुटुवाना
 [huṭuʰwana] *adv*; हुटुवामा
 [huṭuʰwama] *n*; हुटुवामा [huṭuʰwama]
n
hotness कोना [kona] *adj*; कोमा [koma]
adj; चेरैप् [tserep] *adj*
house पाङ् [paŋ] *n*
house lizard टाहाङ् [tahaŋ] *n*
house owner पाङ्डाङ्बा [paŋɖaŋba] *n*;
 पाङ्डाङ्मा [paŋɖaŋma] *n*
housefly नाबुछा [nabutsʰa] *n*

housemaid मेच्छेमा [mettsʰema] *n*
hovel भान्द्रा [bʰandra] *n*
how आकि [aki] *interrog*; इक्किना
 [ikkina] *interrog*; खोङ्डे [kʰoŋɖe]
adv; खोङ्डेपारा [kʰoŋɖepara]
interrog; खोङ्डेपारिक् [kʰoŋɖeparik]
interrog
how big आम्टेउना [amṭeuna] *adj*
how many आकिटेप्मा [akitɛpma]
interrog; आम्टेप्मा [amṭɛpma]
interrog; इम्टेप्मा [imṭɛpma] *interrog*;
 खोट्टेप्मा [kʰoṭṭɛpma] *interrog*
how much आम्टेप्मा [amṭɛpma]
interrog; इम्टेप्मा [imṭɛpma] *interrog*;
 खोट्टेप्मा [kʰoṭṭɛpma] *interrog*
hubble-bubble हुक्का [hukka] *n*
hug, embrace हुप्मा [hupma] *v*
huge आम्टेउना [amṭeuna] *adj*; ठेना
 [tʰena] *adj*
humble लेन् [len] *n*
humming गिनिङ्गिनिङ् [giniŋginiŋ] *adj*
hunchbacked उकारिकना [ukarikna] *adj*;
 उकुरछुट् [ukurtsʰuṭ] *adj*; उकुरछुप्
 [ukurtsʰup] *adj*; गुङ् [guŋ] *adj*; गुङ्
 [guŋ] *adj*; गुङ्गालिक् [guŋgalik] *adj*;
 गुङ्ढाङ् [guŋɖʰaŋ] *adj*; गुङ्ढाङ्
 [guŋɖʰaŋ] *adj*; गेङ्ना [geŋna] *adj*
hundred ठिमेक्मेक् [tʰimekmek] *num*
hunger साऱ्वामा [saʰwama] *v*; साऱ्वामा
 [saʰwama] *adv*
hurl इन्माडेमा [inmaɖema] *v*; लेप्मा
 [lepma] *v*; लेप्मा [lepma] *v*

hurricane फुरकिमाङ् [p^hurkimaŋ] *n*;
 फुरकिमाङ् [p^hurkimaŋ] *n*
hurry up पिम्मा [pimma] *v*; लोङ्मा
 [loŋma] *v*
hurt खेसिक् [k^hesik] *n*; टुकमा [tukma] *v*
husband आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*;
 ओजाहान [odzahana] *n*; ओयेम्बेछा
 [ojembets^ha] *n*; टालिबाङ् [talibaŋ] *n*;

डाङ्बा [ɖaŋba] *n*; पाङ्डाङ्बा
 [paŋɖaŋba] *n*; येम्बेछा [jembets^ha] *n*
husk उबुसुव्वा [ubusu[?]wa] *n*; उसिप्
 [usip] *n*; बसुवा [busuwa] *n*; भुसुव्वा
 [b^husu[?]wa] *n*; सोप्मा [sopma] *v*
hut भान्द्रा [b^handra] *n*
hypothetical मिप्बालक् [mipbaɭak] *adj*

I i

I आडा [aɖa] *pro*; याङ्- [jaŋ] *पू.स.*
idea निङ्गुवा [niŋguwa] *n*; निङ्गुवा
 [niŋguwa] *n*; निङ्गवा [niŋgwa] *n*
idiot ओलाटुबा [olaɭuba] *n*
idle डोम्डोम्ना [ɖomɖomna] *adj*; सुबुरुक्
 [suburuk] *n*; स्वा [swa] *n*
ill दुखुमाङ् [tuk^humaŋ] *n*
ill luck गारा [gara] *n*
illiterate कानिनिबा [kaniniba] *n*
ill-looking ओचाफेन्ना^१ [otsap^henna] *adj*;
 ओचाफेन्ना^२ [otsep^henna] *adj*;
 ओचाफेम्मा [otsap^hemma] *adj*
imaginary मिप्बालक् [mipbaɭak] *adj*
imagine निङ्गवा रिमा [niŋgwa rima] *vp*
imitate योव्वा कोप्मा [jo[?]wa kopma] *vp*
imitating योव्वा [jo[?]wa] *n*
imitation योव्वा [jo[?]wa] *n*
immediately एलालोक् [elalok] *adv*;
 छोट् [ts^hot] *adv*; छोप्पोलोक्
 [ts^hoppolok] *adj*; भ्वाट्टै [dz^hwaɭtʃa^ʌ] *adv*;
 लोप्पोङ् [loppomɔŋ] *adv*

immerse लुम्मा [lumma] *v*
immoral ओनास्याङ् [onasjaŋ] *n*
immortal मिसिमा [misima] *n*; सिनिना
 [sinina] *v*
immovable मिसोङ्मा [misoŋma] *n*
impatience किकिक्मा [kikikma] *adj*
impatiently केले [kele] *adj*
impermanent छोप्पोङ्धारि
 [ts^hoppomɔŋd^hari] *adv*
important चाहाप् लिमा [tsahap lima]
adv
impossible लिमालिनिना [limalinina] *n*
impossible incurable आङ्डिक् [aɖɖik]
adj
imprison छाक्मा [ts^hakma] *v*; छाग्मा
 [ts^hagma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*;
 भेल्कानाङ् ठेन्मा [dz^helkanaɱ t^henma] *vp*
improve टोङ्मा [toŋma] *v*
impudent लेक्फालापना [lekp^halapna] *adj*
impuissant घेङ्सिङ्ना [g^heŋsiŋna] *adj*
impure धासिङ्घारे [d^hasiŋg^hare] *adj*

impure, unclean फाकाट्ना माखाक्
[p^hakātna mak^hak] *adj*

in -इ [i] *suſ*; -डि [ɽi] *suſ*; -ना [na] *suſ*; -नि [ni] *suſ*; -नुङ् [nuŋ] *suſ*;
ओहोइ [ohoi] *prep*; ओहोडि [ohoɽi] *n*;
ओहोङ् [ohoŋ] *n*; भिट्ठा [b^hiṭṭa] *n*

in company ओटोप्पोङ् [otop^hoŋ] *adv*

in that way खेडोक् [k^heḍok] *adv*;
खेरोक् [k^herok] *adv*; खेरोक्डोक्
[k^herokḍok] *adv*

in this way नाङ्डे [naḍḍe] *adv*

in what manner खोङ्डे [k^hoḍḍe] *adv*;
खोङ्डेपारा [k^hoḍḍepara] *interrog*;
खोङ्डेपारिक् [k^hoḍḍeparik] *interrog*

inactive डोम्डोम्ना [ḍomḍomna] *adj*

incense घुपा [g^hupa] *n*

incessantly सोरोक्लोक् [soroklok] *n*

incline गुङ् लिमा [guŋ lima] *vp*

include ठेम्मा [ṭ^hemma] *v*

including फाकाट् [p^hakat] *adj*;
माहामाना [mahamana] *adj*

incomplete मियुमा [mijuma] *adj*;
मिलाट्मा [milat^hma] *adj*; लाट्निगेट्निना
[lat^hniget^hnina] *n*; लाट्निगेट्निना
[lat^hniget^hnina] *n*

increase ठेमा [ṭ^hema] *v*; पोमा [poma] *v*;
पोमेट्मा [pomet^hma] *n*; पोमेप्मा
[pomep^hma] *v*

incredulous उरिङ्डा हिट्ठुना [uriŋḍa
hit^hṭṭuna] *adj*

independent लेड्मा [leḍma] *adj*

indication चिन्ना [ṭsinna] *n*

indigenous ओपोङ्छुवाट् [oponts^huwaṭ]
n

indigenous, aboriginal tribe युङ्छोङ्बा
[juŋts^hoŋba] *n*

indigestion चाराक् [tsarak] *adj*

indirect घुङ्गारिक् [g^huŋgarik] *n*

indispensability चाबालिमा [tsabalima]
adv

indispensable चाबाडोक्लिना
[tsabadoklina] *adj*; चाहाप् [tsahap] *n*;
चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाबा [tsahaba] *n*;
चाहाब् [tsahab] *n*; मिलिए लिनिना
[milie linina] *adv*

indolent सुबुडुक् [subuḍuk] *n*; सुबुरुक्
[suburuk] *n*; स्वा [swa] *n*

ineffectual घेङ्सिङ् [g^heŋsiŋ] *adj*

infant ओओ [oo] *n*; ओओ [oo] *n*;
ओहेम्बेलेट्वा [ohembeleṭwa] *n*;
ओहेम्बेलेट्वा [ohembeleṭwa] *n*; पिच्छा
[pitts^ha] *n*

infirm घेङ्सिङ्ना [g^heŋsiŋna] *adj*

inflammation उमा [uma] *v*; उमायेप्मा
[umajepma] *v*; टुम्मा [ṭumma] *v*

inflammation ओसाङ् [osaŋ] *n*; मिलाङ्
[milaŋ] *n*

influencing निङ्मुक्काना [niŋmuk^hana]
adj

influential निङ्मुक्काना [niŋmuk^hana] *adj*

inform ठापिमा [ṭ^hapima] *v*; रिङ् युङ्मा
[riŋ juŋma] *vp*; लोमा [loma] *v*

information खाबोर [k^habor] *n*; खाबोर
[k^habor] *n*; ठाहा [ṭ^ha] *v*

infuriated ओचोर्याक् [otsorjak] *adj*;
ओनाभाक्डि ओयाक्लोब्ना [onab^hakɲi
ojaklobna] *adj*; ओयाक्लोकना
[ojaklokna] *adj*

infusion फोट्मा [p^hoɬma] *n*

ingenious ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*;
खिरिकना [k^hirikna] *adj*

ingenuous ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*

ingredient

injury खेसिक् [k^hesik] *n*

inkling चिन्ना [tsinna] *n*

innocent

insane डाङ्साना [ɲaŋsana] *n*; डाङ्साना
[ɲaŋsana] *n*

insatiable पोडेक् [poɖek] *adj*

inscribe छेप्मा [ts^hepma] *v*

insect फेबा [p^heba] *n*

insensible फाङ् [p^haŋ] *adj*

insert सिक्मा [sikma] *v*; हुजिट् चोट्मा
[hudziɬ tsoɬma] *vp*

inside ओहोइ [ohoi] *prep*; ओहोडि
[ohoɲi] *n*; ओहोइ [ohoɲ] *n*; भिट्रा
[b^hiɬra] *n*

instant लियेट्ना [lijetna] *adj*; हाट्ले
लिना [haɬle lina] *adv*; हाट्लेना
[haɬlena] *n*

instantly एलालोक् [elalok] *adv*;
कोक्कोडोक् [kokkoɖok] *adv*; छोट्
[ts^hoɬ] *adv*; छोप्पोलोक् [ts^hoppolok]
adj; लोप्पोङ् [lopmon] *adv*

instead of ओसाट्टोडि [osaɬɬoɲi]
interrog

instruct पढाँचोगु [p^had^hātsogu] *v*

instructor काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

insufficient खाट्टिप्मा [k^hatɬipma] *adv*;
चिपा [tsipa] *adv*; नाट्टिप्मा [natɬipma]
adv

insult खेन् ठामा [k^hen t^hama] *vp*; नाभाक्
ठामा [nab^hak t^hama] *v*

intact गोकलोक् [goklok] *adj*; घोक्
[g^hok] *n*; ठिक् घोक् [t^hik g^hok] *n*

integrated गाक्ना [gakna] *adj*

intellect ठोना [t^hona] *n*; होसा [hosa] *n*

intelligence होसा [hosa] *n*

intelligence, knowledge ठोना [t^hona] *n*

intelligent उचाप्पाङ् [utsappan] *adj*;
उचाप्पाङ् [utsappan] *adj*; ओचाप्पाङ्
[otsappan] *adj*

intense खोप्चा [k^hoptsa] *n*

intention निङ्गुवा [ninguwa] *n*

inter हुम्मा [humma] *v*

inter racial पानिछोड्बा [panits^hoɲba] *n*

intercourse मोप्मा [mopma] *v*;
मोप्माजामा [mopmadzama] *vp*

interest छोम्बोक् [ts^hombok] *adj*

interesting चाक्खामा [tsakk^hama] *adj*

interim माभा [madz^ha] *n*

intermission माभाडि [madz^hanj] *n*

interrogate काएल चोग्मा [kael^h tsogma]
vp

interrogation काएल [kael^h] *n*

interrupt बाम्मा [bamma] *v*
interval माभा [madz^ha] *n*; माभाडि
 [madz^haji] *n*
intestines उहिडुवा [uhiɖu[?]wa] *n*;
 उहिदुवा [uhiɖuwa] *n*; उहिदुवा
 [uhiduwa] *n*; हिडुवा [hiɖuwa] *n*;
 हिडुवा [hiɖu[?]wa] *n*; हिदुवा [hiɖ^huwa]
n; हिदुवा [hiduwa] *n*
into -इ [i] *suf*; -डि [ɖi] *suf*; -ना [na]
suf; -नि [ni] *suf*; -नुड् [nuɖ] *suf*;
 ओहोडि [ohoɖi] *n*; ओहोड् [ohoɖ] *n*;
 भिट्रा [b^hiɖra] *n*
intoxicate इडा टेमा [iɖaɖema] *v*

invest लाहाप् चोकमा [lahap tsokma] *vp*;
 लाहाब् चोकमा [lahab tsokma] *vp*
investigate कोम्माचोकमा
 [kommatsokma] *vp*
invisible मिटेप्मा [mit^hepma] *n*
invitation निम्तो [nimto] *n*
invite छेम्मा [ts^hemma] *v*
iron ढाउ [d^hau] *n*; धाउ [d^hau] *n*
irritate मोकमा [mokma] *v*; लाम्मा
 [lamma] *v*
it ना [na] *pro*; नाम्बाक् [nambak] *pro*
itch कुजिकमा [kudzikma] *adj*; सोमा
 [soma] *v*
item गोटा [gota] *prep*

J j

jack-fruit फेनाबु [p^henabu] *n*; फेनाबो
 [p^henabo] *n*
jail खाम्बुड् [k^hambuɖ] *n*; खाम्बुड्
 [k^hambuɖ] *n*; छात्रवा [ts^ha[?]wa] *n*;
 भेलकान् [dz^helkan] *n*
jam हेप्मा [hepma] *v*
javeli टिस्कूला [ɖiskula] *n*
javelin टिक्पे [ɖikpe] *n*; टिक्पे [ɖikp^he] *n*
jealousy कुन्जिरिकमा [kundzirikma] *n*;
 पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*; पुन्जिरिकमा
 [pundzirikma] *n*; रेक् [rek] *n*
jest खोड् [k^hoɖ] *adj*; छिकोड्लेड्
 [ts^hikoɖleɖ] *n*
jewellery घाहाना [g^hahana] *n*; वाप्माजेम्
 [wapmadzem] *n*

jist खोड्मा [k^hoɖma] *v*; खोड्मा
 [k^hoɖma] *v*
jobless टोत्रवा मेना [to[?]wa mena] *adj*
join काड्मा [kaɖma] *v*; टोड्मा [toɖma]
v
joined एक्केठोउँ [ekket^hoū] *n*
joint उहुप् [uhup] *n*; पाप्मा [papma] *v*;
 मिकिलिक् [mikilik] *n*
joint, common सोप्पेडाना [soppɛɖana]
adv
joke खोड् [k^hoɖ] *adj*; खोड्मा [k^hoɖma]
v; छिकोड्लेड् [ts^hikoɖleɖ] *n*;
 छिकोड्लेड् पिकमा [ts^hikoɖleɖ pikma]
vp
joking माड्जो [maɖzo] *n*

jostling इन्गाइन् [ingain] *n*
joyful मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*
juice उमोट्वा [umo[?]wa] *n*; उवा [uwa] *n*; ओमोट्वा [omo[?]wa] *n*; ओमोट्वा [omo[?]wa] *n*; ओवा [owa] *n*; मोट्वा [mo[?]wa] *n*
jumble खिमेयाङ्मा [k^himejaŋma] *n*
jump आम्मा [amma] *v*; आम्मा [amma] *v*

jump over काक्मा [kakma] *v*;
 खोक्माप्पा [k^hokmapma] *v*
just लोप्पा [loppa] *adv*; लोप्पोङ् [loppomɔŋ] *adv*; लोप्प्लोक् [lopplok] *adv*;
 लोप्प्लोप्बा [lopplobpa] *adv*
just now लोप्पा [loppa] *adv*; लोप्पोङ् [loppomɔŋ] *adv*; लोप्प्लोक् [lopplok] *adv*;
 लोप्प्लोप्बा [lopplobpa] *adv*
juvenile ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*

K k

keep पुमाबिमा [pumabima] *v*; हेम्मा [hemma] *v*
kernel चालिक् पुलिक् [tsalik pulik] *n*
kidnap खाट्माजामा [k^ha^tmadzama] *v*
kids मेमे [meme] *n*
kill सेप्पा [sepma] *v*
kind पारिक् [parik] *adv*; पारिक् [parik] *adv*
kind of Araliad खोलेक्ना [k^holekna] *adj*
kind of fig-tree खोक्पो [k^hokpo] *n*
kind of large millet खोरामा [k^horama] *n*
kindle हाप्पा [hapma] *v*
kindness माया [maja] *n*
king हाङ् [haŋ] *n*
king fish हाङ् डासा [haŋ ɲasa] *n*
kitchen ठुक्मापाङ् [t^hukmapaŋ] *n*
knead नान्मा [nanma] *v*; फोड्मा [p^hoɖma] *v*; फोप्पा [p^hopma] *v*; योप्पा [jopma] *v*; योप्पा [jopma] *v*
kneaded लेम्लेम्मा [lemlema] *adj*

knee टुम्बुट् [tumbut] *n*; टुम्बुट् [tumb^hut] *n*
kneel down एकुडुमेट् [ekudumet] *adj*;
 एकुडुमेट् ठाप् युङ्मा [ekudumet t^hap juŋma] *vp*; एकुडुमेट् ठाप् [ekudumet t^hap] *adj*; एककोनामारि [ekkonamari] *v*
knife छुरि [ts^huri] *n*; छुरि [ts^huri] *n*;
 छुरिक् [ts^hurik] *n*
knit ठाक्मा [t^hakma] *v*; ठाग्मा [t^hagma] *v*;
 फामा [p^hama] *v*; फुमा [p^huma] *v*
knob उहुप् [uhup] *n*; हुप् [hup] *n*; हुप् [hup] *n*
knock down फिप्पा [p^hipma] *v*; मामा [mama] *v*
knot उहुप् [uhup] *n*; पाप्पा [papma] *v*;
 हुप् [hup] *n*; हुप् [hup] *n*
knot at the top of a clove
know खाट्मा [k^ha^tma] *v*; टिट्ठ्याँ चोक्मा [tit^hja tsokma] *vp*; टिट्ठ्याँ चोग्मा [tit^hja tsogma] *vp*; ठाटोक्मा [t^ha^tokma] *v*;
 ठालिमा [t^halima] *v*; ठाहा [t^ha] *n*; ठाहा टोक्मा [t^ha^tokma] *vp*; निमा [nima] *v*;

निमा [nima] **v**; बुभा चोक्मा [budz^ha tsokma] **vp**; मिसेन् निमा [misen nima] **vp**

knowledge ठोना [t^hona] **n**

kukri डाबे [dabe] **n**

L I

laborious टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] **n**

labour pain बेठा [bet^ha] **n**

labourer टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] **n**; टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] **n**

lace रिप्मा [ripma] **n**

lacerate खेन्मा [k^henma] **v**; खेम्मा [k^hemma] **v**; सेङ्मा [senjma] **v**

lad पिच्छा [pitts^ha] **n**

ladder ओखुलुक [ok^huluk] **n**; डागा [daga] **n**

ladle खोयोप् [k^hojop] **n**; खोऱ्याप् [k^ho[?]j^hap] **n**; डाबिला [dabila] **n**; मालिघेरिक् [malig^herik] **n**; मालेघेरिक् [maleg^herik] **n**

lake बोक्वारिङ् [bokwarinj] **n**

lance टिकपे [tikpe] **n**; टिकफे [tikp^he] **n**; टिस्कूला [tiskula] **n**

land खाम् [k^ham] **n**; खाम् [k^ham] **n**; खाम्नाम् [k^hamnam] **n**; खाम्बोक् [k^hambok] **n**; ठामेप्मा [t^hamepma] **v**; राडापिऱ्था [radaprit^ha] **n**; सुवारा [suwara] **n**; स्वाँरा [swāra] **n**; स्वाँरा [swāra] **n**

landslide हुक्वामा [hukwama] **n**; हुऱ्वामा [hu[?]wama] **n**

landslip हुक्वामा [hukwama] **n**; हुऱ्वामा [hu[?]wama] **n**

lane चिफिप्ना [tsip^hipna] **adj**

language रिङ् [rij] **n**

languid डोम्डोम्ना [dom[?]domna] **adj**

lap लेक्मा [lekma] **v**; लेग्मा [legma] **v**

lapwing टेदुडुमेट् [tetudumet] **n**; टेटेरुमेट् [tet[?]erumet] **n**

large ठेना [t^hena] **adj**; ठेना [t^hena] **adj**

large eagle हुबा [huba] **n**

large intestine ओटाङ्गाराक् [o[?]angarak] **n**; ओटाङ्गाराक् [o[?]ang^harak] **n**

large knife भोटुके [b^hotuke] **n**

lass मेच्छा [metts^ha] **n**; मेच्छेमा [metts^hema] **n**

last आक्खेरि [akk^heri] **adv**; एङ्स्वा [e[?]jswa] **adj**; ओएङ्स्वा लाप्मा [oe[?]jswa lapma] **adv**; छोटाना [ts^hoptana] **adj**; लाट्टाना [lat[?]tana] **n**; लाट्ना [lat[?]na] **n**; लाप्मा [lapma] **adv**

last long चाट्मा [tsat[?]ma] **v**

last month आसेन्ना माइना [asenna maina] **adv**

last year नाम्निङ् [naminj] **adv**

last, stay चाट्मा [tsat[?]ma] **v**; चाट्मा [tsat[?]ma] **v**

lasting ठोट् [t^hot] **n**; ठोट्ना [t^hotna] **adj**

latch आगाल् [agal] *n*; आगाल् [agal] *n*;
आगाल् [agal] *n*

late आबेला [abela] *adv*; डोप्पोरि
[doppori] *adv*; धोप्पोरि [d^hoppori] *adv*;
नाम् लामा [nam lama] *adv*; योक्योक्
[jokjok] *adv*; सुलेबेले [sulebele] *adj*

lateness आबेला [abela] *adv*; डोप्पोरि
[doppori] *adv*; धोप्पोरि [d^hoppori] *adv*

later -नुङ् [nun] *surf*; -नुङ्डा [nunḡa]
surf; एङ्स्वा [eṅswa] *adv*; हाप्पो
[hapmo] *adv*; हामो [hamo] *n*

latrine एमासिङ् [emasin] *n*; हिएमासिङ्
[hiemasin] *n*

latter आक्खेरि [akk^heri] *adv*; एङ्स्वाना
[eṅswana] *adj*

laugh रेट्मा [reṭma] *v*; रेप्मा [repma] *v*

launch लेट्मा [leṭma] *v*

lavatory एमासिङ् [emasin] *n*;
हिएमासिङ् [hiemasin] *n*

lay aside इन्माडेमा [inmaḡema] *v*;
इम्माडिमा [immaḡima] *v*

lay egg ठिम्मा [t^himma] *v*

layer ओखाप्ला-ओखाप्ला [ok^hapla-
ok^hapla] *n*

layers ओहेम् [ohem] *n*

laziness लेभेरैक् [leb^herek] *n*; सुबुरुक्
[suburuk] *n*

lazy सुबुडुक् खाबुडुक् [subuḡuk
k^habuḡuk] *अ.मू.*; सुबुडुक् [subuḡuk] *n*;
स्वाकायु [swakaju] *n*

leader ओठेडोङ् [oṭ^hedon] *n*

leaf ओफाऱ्वा [op^haṛwa] *n*; लाभाक्
[lab^hak] *n*; लाभाक्वा [lab^hakwa] *n*;
लाभाऱ्वा [lab^haṛwa] *n*

leak छिमा [ts^hima] *v*; होन्मा [honma] *v*

lean हेम्मा [hemma] *v*

lean and thin घेङ्सिङ् [g^heṅsin] *adj*

leap आम्मा [amma] *v*; आम्मा [amma] *v*;
काक्मा [kakma] *v*; खोकाम्मा
[k^hokmapma] *v*

leather होऱ्वा [hoṛwa] *n*

leave नामा [nama] *v*; पोक्मा [pokma] *v*;
पोग्मा [pogma] *v*; लेट्मा [leṭma] *v*; लेडु
[ledu] *v*; लेङ्मा [leḡma] *v*; लेप्मा
[lepma] *v*

leave immediately खाप्माजामा
[k^hapmadzama] *v*; खाप्माजामा
[k^hapmadzama] *v*

leech नालुट् [nalut] *n*; लाक्फेट् [lakp^het]
n; लुट् [lut] *n*

left फेङ्साङ् [p^heṅsan] *n*; फेङ्साङ्
[p^heṅsan] *n*

left over मोन्डु [mondū] *v*; मोन्मा
[monma] *v*; मोम्मा [momma] *v*

leg ओलाङ् [olan] *n*; लाङ्घाक् [lang^hak]
n

leg meat ओलाङ्सा [olanṣa] *n*

leisure खालि [k^hali] *n*

lending टेट्लोङ् [t^hetlon] *n*

lengthy सोट्ना [sotna] *n*

lentil मेसिक् [mesik] *n*

leprosy लाङ्मुक्ठायाना [lanmukt^hajana] *n*

less खाट्टिप्पा [k^hat^hip^hpa] *adv*;
खाट्टिप्पा [k^hat^hip^hpa] *adv*; चिपा [tsipa] *adv*; चिपा [tsipa] *adv*; चिपा योम्मा [tsipa jomma] *vp*; चिपाएना [tsipaena] *adv*; चिपाना [tsipana] *adv*; नाट्टिप्पा [nat^hip^hpa] *adv*

let loose फेन्मा [p^henma] *v*

level टेन्दुना [ten^hḍuna] *n*; टेन्दुलोक [ten^hḍulok] *n*; टेम्बे [tembe] *n*; डेम्डेम् [ḍem^hḍem] *n*; नेम्नेम् [nemnem] *n*; नेम्नेम् [nemnem] *n*; हेन्साना [hensana] *n*

lice सिक् [sik] *n*

lichen लुङ्फेट् [luŋp^het] *n*; सिङ्फेट् [siŋp^het] *n*; सुक्दुरुङ्बा [sukturuŋba] *n*

lick लेक्मा [lekma] *v*; लेग्मा [legma] *v*

lid उछुपाना [uts^hupana] *n*; उछुप्पाना [uts^hup^hana] *n*; छुप्पाना [ts^hup^hana] *adv*

lie माङ्जो चेक्मा [maŋdzo tsekma] *vp*

lie down इम्मा [imma] *v*; हेम्मा [hemma] *v*

life long हिडिलोक [hiḍilok] *adv*

lift कोप्पामेप्पा [kopmamep^hpa] *v*;
कोप्पामेप्पा [kopmamep^hpa] *v*;
कोप्पेप्पा [kopmep^hpa] *v*; चोम्मा [tsomma] *v*; फोक्मा [p^hokma] *v*; फोक्मा [p^hokma] *v*; याङ्मा [jaŋma] *v*

lift up वाक्मा [wakma] *v*

lifting name निङ् चोम्मा [niŋ tsomma] *vp*

light उमायेप्पा [umajep^hpa] *v*; ओप्पा [opma] *v*; ओसाङ् [osan] *n*; ओसाङ् [osan] *n*; छेना [ts^hena] *n*; छेमा [ts^hema] *adj*; भेरेङ् [b^heren] *adj*; भ्वाङ् [b^hwan] *adj*; भ्वाङ् [b^hwan] *adj*; माग्मा [magma] *v*; याङ्ना [jaŋna] *adj*; याङ्गाङ् [jaŋgaŋ] *adj*; याङ्गाङ्गलोक [jaŋgaŋlok] *adv*; व्हाङ् [hwan] *adj*; हाप्पा [hapma] *v*; हुड्याङ् [huijaŋ] *adj*

light or heat of the sun

lighten याङ्मा [jaŋma] *v*

lightning छेले [ts^hele] *n*; फेटेरेङ्बा [p^het^herenba] *n*

like गाट्डेना [gaḍḍena] *adj*; गाङ्डे [gaḍḍe] *adj*; गाङ्डेना [gaḍḍena] *adj*; निङ्गुवा टामा [niŋguwa tama] *vp*

like that एक्केउना [ekkeuna] *adj*;
गोक्लोक [goklok] *adj*; घोक्लोक [g^hoklok] *adj*; याडेना [jaḍena] *adv*; हिट्डे [hitḍe] *pro*; हिड्डे [hiḍḍe] *adv*; हिड्डेना [hiḍḍena] *pro*; हिङ्डेना [hiḍḍena] *pro*; हिङ्नाडे [hiḍnaḍe] *adv*

like this नाङ्डेगा [naḍḍega] *adv*;
नाङ्डेना [naḍḍena] *adv*

like what इकि [iki] *interrog*; इकिना [ikina] *interrog*; इक्कि [ikki] *interrog*; खोट्डेना [k^hotḍena] *interrog*; खोङ्डे [k^hoḍḍe] *interrog*; खोङ्डेगा [k^hoḍḍega] *interrog*; खोङ्डेना [k^hoḍḍena] *interrog*; खोङ्डेपारिक् [k^hoḍḍeparik] *interrog*

likeness ओटोप्पाङ्ना [otop^hpaŋna] *adv*

liking छोम्बोक् [ts^hombok] *adj*

limit साँढेरि [sād^heri] *n*
limp एकखोटएकखोट [ekkh^otekk^ho] *adv*
limp man एकखोट [ekkh^o] *adj*
line टिरिम् [tirim] *adv*; टिरिम् [tirim] *adv*; टिरिम् [tirim] *adv*; धार्को [d^harko] *n*; धार्को [d^harko] *n*
link, connect दुब्मा [tubma] *v*
lion युबा [juba] *n*
lip याडोमारि [jadomari] *n*
liquid उमोऱवा [umo[?]wa] *n*; ओमोऱवा [omo[?]wa] *n*; मोऱवा [mo[?]wa] *n*; मोऱवा [mo[?]wa] *n*; वाछेक् [wats^hek] *adj*; वाछेक् छेक् [wats^hek ts^hek] *adv*
liquor उवा [uwa] *n*; ओमोऱवा [omo[?]wa] *n*; ओवा [owa] *n*
list टालिका [talika] *n*
listen खेम्मा [k^hemma] *v*; मुक्मा [mukma] *v*; याङ्खेम्मा [jaŋk^hemma] *v*
listener काखेम्बा [kak^hemba] *n*; खेम्माना [k^hemmana] *adj*
litchi लुचि [lutsi] *n*
literate कानिबा [kaniba] *n*
little खाटिउना [k^hatijuna] *adj*; खाटिप्मा [k^hatipma] *adv*; खाटिप्मा [k^hatipma] *adv*; खाट्टिउना [k^hattijuna] *adj*; खाट्टिप्मा [k^hattipma] *adv*; खाट्टिप्मा [k^hattipma] *adv*; खाट्टियुना [k^hattijuna] *adj*; चिजिकना [tsidzikna] *adj*; चिपा [tsipa] *adv*; चिपा [tsipa] *adv*; चिपा [tsipa] *adv*; चिपा चा [tsipa tsa] *adv*; चिपाएगा [tsipaega] *adv*; चिपाएना [tsipaena] *adv*; चिपाएना [tsipaena]

adv; चिपाना [tsipana] *adv*; चिपाना [tsipana] *adv*; चिप् चिप् [tsiptsip] *adv*; नाट्टिउना [nat^htijuna] *adj*; नाट्टिप्मा [nat^htipma] *adv*; नाट्टिप्मा [nat^htipma] *adv*; नाट्टियुना [nat^htijuna] *adj*; नाट्टेप्मा [nat^htepma] *adj*

little girl मेच्छा [metts^ha] *n*

live हिङ्मा [hiŋma] *v*; हिङ्मा [hiŋma] *v*

lively उहिङ्ग्वाट् [uhingwat] *n*

liver उलुकमा [ulukma] *n*; लुकमा [lukma] *n*; लुकमाभुङ् [lukmah^huŋ] *n*

liver meat उलुकमासा [ulukmasa] *n*

living उहिङ्ग्वाट् [uhingwat] *n*

living creature जिवाट् [dziwat] *n*

living place काडेन् [kaden] *n*

lizard होट्लिकुवा [hotlikuwa] *n*; होट्लिगुवा [hotliguwa] *n*; होट्लिबा [hotliba] *n*; होट्लिऱवा [hotli[?]wa] *n*; होलिगुवा [holiguwa] *n*

load carrier काखुबा [kak^huba] *n*; काखुबा [kak^huba] *n*

loan खेप्मामि [k^hepmami] *n*; ठेट्लोङ् [t^hetlon] *n*

local game आम्बेडुम्बे [ambedumbe] *n*

lock छाक्मा [ts^hakma] *v*; छाग्मा [ts^hagma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*

lock up छाक्मा [ts^hakma] *v*; छाग्मा [ts^hagma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*

locust माङ्चिरि [maŋg^hiri] *n*; लाङ्घोङ् [laŋg^hoŋ] *n*

lone गाक् [gak] *adj*

lonely खुसुना [k^husuna] *adj*; फिट्टाक् [p^hitʃak] *n*; स्वाक् [swak] *adj*

lonely place खुसुना [k^husuna] *adj*

long केना [kena] *adj*; केना [kena] *adj*

long strip of utensils उयुङ् [ujun] *n*

look निमा [nima] *v*; पुमा [puma] *v*

look after पुमाबिमा [pumabima] *v*

look at माग्मा [magma] *v*

look for कोन्मा [konma] *v*; कोम्मा [komma] *v*

loom आक्ठाक् [akt^hak] *n*

loose पेट्योक् [petjok] *n*; पेट्लोक् [petʃok] *adj*; बेट्लुक् [betʃuk] *adj*; भेट्लोक् [betʃok] *adj*

loosen

loot नाप्मा [napma] *v*

lord आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*; डाङ्बा [ɖaŋba] *n*; साम्माङ् [sammaŋ] *n*

Lord माङ्हाङ् [maŋhaŋ] *n*

lose मामा [mama] *v*; मामा [mama] *v*; मामापमा [mamapma] *v*; मामालेमा [mamalema] *v*

lost मामा [mama] *v*

lot of बोना [bona] *adj*

loudly cry टाराङ्टाराङ् [ʈaraŋʈaraŋ] *n*

louse सिक् [sik] *n*

love माया [maja] *n*; माया [maja] *n*

lovely ओचेट्नु [otsetnu] *adj*; ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; चेट् [tset] *adj*; नुना [nuna] *adj*; मोज्जाना [moddzana] *adj*

lover ओटाङ्बेन् [ot^haŋben] *n*; टाङ्बेन् [t^haŋben] *n*

low खोप्चा [k^hoptsa] *n*; नाट्टि बेन्ना [natʃi b^henna] *adj*; नाट्टिबेन्ना [natʃib^henna] *adj*; योना [jona] *adj*

low-minded हिडेट्निना [hidetnina] *adj*

lower लोमालापमा [lomalapma] *v*

lower jaw यायाबा [jajaba] *n*; यायामारि [jajamari] *n*

ludicrous, clumsy भेडालुक् [b^heɖaluk] *n*

lump ओडोल्लो [oɖollo] *n*; पोक्पोक्ना [pokpokna] *adj*

lunatic डाङ्साना [ɖaŋsana] *n*; डाङ्साना [ɖaŋsana] *n*; छोमाना [ts^homana] *n*; नाङ्मा [naŋma] *v*

lung सोम्बोरोक् [somborok] *n*; सोम्बोरोक्मा [somborokma] *n*

lurk सुक्मा [sukma] *v*

lustre ओसाङ् [osaŋ] *n*

lustrous फ्वाङ् [p^hwaŋ] *adj*

lychee लुचि [lutsi] *n*

M m

mad ओनाऱ्वाजिक् वान्डाना [ona[?]wadzik wandana] *adv*; डाङ्मा [ɖaŋma] *v*; डाङ्साना [ɖaŋsana] *n*; डाङ्साना [ɖaŋsana] *n*; छोमाना [ts^homana] *n*;

छोम्सिबा [ts^homsiba] *n*; नाङ्मा [naŋma] *v*

mad man छोम्सिबाङ् [ts^homsibaŋ] *n*

mad person डाङ्साना [ɲaŋsana] *n*

mad woman छोम्सिमाङ् [tsʰomsimaŋ] *n*

maid मेच्छा [mettsʰa] *n*

main उनु [unu] *n*; पारघारि [paɾaŋgʰari] *n*

main house ठेनापाङ् [tʰɛnaɾaŋ] *n*

maintenance आपुयुसेट् [apuɟuset] *n*

maize काका [kaka] *n*; माके [make] *n*

maize flower ओजाङ्गारा [odzaŋgara] *n*;
माके फुङ् [make pʰuŋ] *n*

make चोकमा [tsokma] *v*; चोकमामि
[tsokmami] *n*; चोग्मा [tsogma] *v*; फुट्मा
[pʰuʈma] *v*; फुप्मा [pʰupma] *v*

make a ditch खोप् चोकमा [kʰop tsokma]
vp

make a hole खोप् चोकमा [kʰop tsokma]
vp; खोम् चोकमा [kʰom tsokma] *vp*;
फापमा [pʰapma] *v*

make a hole in खोप् चोकमा [kʰop
tsokma] *vp*; खोम् चोकमा [kʰom tsokma]
vp

make a promise किरिचामा [kiretsama]
vp

make bold आँट्याँ चोग्मा [aŋtjã tsogma]
vp

make bundle पोटराकाक् चोकमा
[poʈɾakak tsokma] *vp*

make clear or intelligible

make full इप्मा [ipma] *v*; पेप्मा [pepma]
v

make hard छाक्लोक् चोकमा [tsʰaklok
tsokma] *vp*; राम्लोक् चोकमा [ramlok

tsokma] *vp*

make hindrance बान्मा [banma] *v*

make hole पाप्मा [papma] *v*; पोहोङ्
फापमा [pohɔŋ pʰapma] *vp*

make knot हुप्मा [hupma] *v*

make package पोटराकाक् चोकमा
[poʈɾakak tsokma] *vp*

make pregnant खुमेट्मा [kʰumɛʈma] *v*

make round पोक्पोक् चोकमा [pokpok
tsokma] *vp*

make sharp याम्मा [jamma] *v*

make smooth चिमोक् चोकमा [tsimok
tsokma] *vp*

make something larger

make swing ओचेल्बा खेक्मा [otselba
kʰekma] *vp*

make thread सेम्मा [semma] *v*

make tight ठोट् चोकमा [tʰot tsokma] *vp*

make to joke खोङ्मेप्मा [kʰoŋmɛpma] *v*

make to stir खोट्मेट्मा [kʰoʈmɛʈma] *v*

make to touch खोट्मेट्मा [kʰoʈmɛʈma] *v*

make wine इडा ठुक्मा [iɲaʈʰukma] *v*;
इमालिङ्जुमा [imaliŋjuma] *v*; उमा [uma]
v

maker छ्याम्बोक् [tsʰjambok] *n*

male येम्बेछा [jembetsʰa] *n*

male (of bird) कोक्सबा [koksaba] *n*

male friend साइबा [saiba] *n*

male monkey टाउँबा [taũba] *n*

man एम्बेछा [embetsʰa] *n*; याप्मि
[japmi] *n*; येम्बेछा [jembetsʰa] *n*;

- येम्बेछा [jembetsʰa] *n*
- manage** टोङ्मा [toŋma] *v*; टोङ्मा
हाम्मासिङ् [toŋma hammasiŋ] *vp*;
टोङ्माढामा [toŋmadʰama] *vp*
- management** टोङ्मागा [toŋmaga] *n*
- manger** खोङ्डाङ् [kʰoŋɖaŋ] *n*
- mangle** खोकमा [kʰokma] *v*
- mango** आइबो [aibo] *n*
- manner** चाट्ला [tsaʈʎa] *adj*; चाट्ला
[tsaʈʎa] *adj*; पारा [para] *adv*; पाराक्
[para:k] *adv*; पारिक् [pari:k] *adv*; भेन्मा
[bʰenma] *adv*
- manufacture** चोकमामि [tsokmami] *n*;
चोग्मा [tsogma] *v*
- manure, fertiliser** मोल [mola] *n*
- many** ओठाक् [oʰak] *n*; जोम् [dzom]
adv; जोम् जोम् [dzom dzom] *adv*;
जोम्ना [dzomna] *adv*; पाइगा पाइगा
[paiga paiga] *interrog*; फुङ्जोम्
[pʰuŋdzom] *n*; बो [bo] *adv*; बोना
[bona] *adj*; बोना [bona] *adj*; याप्मा
[japma] *adj*; याप्माना [japmana] *adj*
- many times** याप्मा खेप् [japma kʰep]
adv
- marigold** भोम्भोम्ला [bʰombʰomla] *n*;
सायापाट्रि [sajapat̪ri] *n*
- mark** ओखायुप् [okʰajup] *n*; ओखायोप्
[okʰajop] *n*; टाटा [taʈa] *n*; डुप्चा
[ɖuptsa] *n*; सालेम् [sale:m] *n*
- market** खालाङ्गा [kʰalaŋga] *n*
- marketing** इन्गाइन् [iŋgain] *n*
- marriage** भेया [bʰeja] *n*; भ्या चोकमा
[bʰja tsokma] *vp*; भ्या [bʰja] *n*
- marrow** उछि [utsʰi] *n*
- marsh** डुलुलु [ɖululu] *n*
- mart** खालाङ्गा [kʰalaŋga] *n*
- mason** पाङ् काचोक्बा [paŋkatsokba] *n*;
लुङ् काटोङ्बा [luŋ kaʈoŋba] *adj*;
लुङ्काछेट् [luŋkatsʰet] *n*
- mass** ओठाक् [oʰak] *n*; ओरोम् [orom]
n; फुङ्जोम् [pʰuŋdzom] *n*; हुङ्डा
[huɖɖa] *n*
- massage** योप्मा [jopma] *v*
- master** आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*;
काहुसिक्बा [kahusikba] *n*; डाङ्बा
[ɖaŋba] *n*; डाङ्बा [ɖaŋba] *n*; साम्माङ्
[sammaŋ] *n*
- masticate** खाम्मा [kʰamma] *v*
- mat** गुन्द्रि [gundri] *n*
- maternal aunt** आगोङ्मा [agoŋma] *n*;
कोगोङ्मा [kogoŋma] *n*
- maternal uncle** कोगोङ्बा [kogoŋba] *n*
- mature** उचाप्पाङ् [utsappaŋ] *adj*; पासिङ्
[pasin] *n*
- matured** टुम्साना [tumsana] *n*; टुम्साना
[tumsana] *n*; पासिङ् [pasin] *adj*
- me** आडा [aɖa] *pro*; याङ्- [jaŋ] *पू.स.*;
याङ्- [jaŋ] *पू.स.*
- meal** चामा [tsama] *n*
- mean** हिडेत्निना [hiɖet̪nina] *adj*
- meaning** उटुप् [uʈup] *n*

measles फोसोरोके [p^hosoroke] *n*;
फोसोरोके [p^hosoroke] *n*

measure छिक्मा [ts^hikma] *v*

meat उसा [usa] *n*; चेचे [tsetse] *n*; सा
[sa] *n*; सा: [sa:] *n*

meat-eating चेचेकाचा [tsetsekatsa] *n*

mediator काटोड्बा [kaṭoṅba] *n*;
काटोड्बा [kaṭoṅba] *n*; काटोड्मेप्पा
[kaṭoṅmeppa] *n*; काटोड्मेप्बा
[kaṭoṅmepba] *n*; काटोड्मेप्बा
[kaṭoṅmepba] *n*; रिङ्काटोड्बा
[riṅkaṭoṅba] *n*

medicinal herbs सिदापाड्डा [sidapaṅḍa]
n

medicine सिडा [siḍa] *n*; सिदापाड्डा
[sidapaṅḍa] *n*; सिदा [siḍa] *n*;
सिदापाड्डा [sidapaṅḍa] *n*; सिधापाड्डा
[sid^hapaṅḍa] *n*; सिधापाड्डा
[sid^hapaṅḍa] *n*

medicines सिदापाड्डा [sidapaṅḍa] *n*

meditate निङ्ग्वा रिमा [niṅḡwa rima] *vp*;
मिप्मा [mipma] *v*

meditation ख्याल [k^hjal] *adj*

meek लेन् [len] *n*

meet छिप्मा [ts^hipma] *v*; टुक्मा [tukma]
v; टुप्मा [tupma] *v*; टुब्मा [tubma] *v*;
टोड्मा [toṅma] *v*

meeting-room काचाहरि [katsahari] *n*

melancholy स्वा युमा [swa juma] *adj*

melody sound रिङ्ना [riṅna] *n*

melody voice रिङ्ना सोर [riṅna soṛa]
adj

melody, shrill रिङ्मा [riṅma] *adj*

melt मामा [mama] *v*; रोग्मा [rogma] *v*;
लुप्मा [lupma] *v*

memorial कापुरठाना [kapurṭhāna] *n*

memory मिप्मा [mipma] *v*; यान्दा [janda]
n

mend चोक्मा [tsokma] *v*; चोग्मा
[tsogma] *v*; लेम्मा [lemma] *v*; हुमा
[huma] *v*

mendicant याङ्कानाक् [jaṅkanak] *n*

menses उफाबा [up^haba] *n*

menstruation उफाबा [up^haba] *n*

merchant काछोड्बा [kats^hoṅba] *n*

merely -एरोक् [erok]; -रोक् [rok] *suf*;
एलोक् [elok] *adv*

merge टोड्माप्पा [toṅmappa] *v*

message खाबोर [k^habor] *n*

metal pot भुजुङ्गो [b^hudzunḡo] *n*;
भुजुङ्गो [b^hudzunḡo] *n*

mid ear केट्टुर्वा [ketṭurwa] *n*

midday लेन्ना [lenna] *n*

mid-day लेम्बा [lemba] *n*

middle माभा [madz^ha] *n*

midnight आढायुसा [aḍ^hajusa] *adv*

might बारगाट् [baragat] *n*; बोल [bol]
n

migration डेन्पोक्मा [ḍenpokma] *adv*

mild चिमोक् [tsimok] *adj*; चिमोक्
[tsimok] *adj*; नेम्ना [nemna] *adj*; नेम्ना
[nemna] *adj*; मोयोक्ना [mojokna] *adj*;
लेम्लेम्ना [lemlemna] *adj*; सिमि [sisi] *n*

mildew उसुकटुरुम्बा [usukʈurumba] *n*;
 उसुटुम्बुरुॱवा [usutʌmburuʱwa] *n*;
 ओरोगिबा [orogiba] *n*; सुकटुरुड्बा
 [sukʈurunʂba] *n*; सुकटुरुम्बा [sukʈurumba]
n

milk नुनु [nunu] *n*

millet साम्बोक [sambok] *n*

millet-flour यापुमिछो [japmitsʰo] *n*

millet grain ओसेरा [osera] *n*

millet stem नारुवा [naruwa] *n*

mind निङ्गुवा [ninguwa] *n*

mind, opinion, heart निङ्गवा [ningwa]
n

mine आ- [a] *पू.स.*; आडाना [aʎana]
pro; आंना [āna] *pro*; ओहेक्टाङ्
 [ohektʌŋ] *n*; हेक्टाङ् [hektʌŋ] *n*

mingle काङ्मा [kaŋma] *v*; काङ्मा
 [kaŋma] *v*; फोट्मा [pʰoʈma] *v*; फोप्मा
 [pʰopma] *v*

mint नाम्नाराॱवा [namnaraʱwa] *n*

misconception मिलिमा [milima] *n*

miser टोम्ना [tomna] *n*

miserable लेन् [len] *n*

misfortune गारा [gara] *n*

mislead खान्मा [kʰanma] *v*

misled खेरोक्डोक् वामाजामा [kʰerokdʌk
 wamadzama] *vp*; खेरोलोक् वामाजामा
 [kʰerolok wamadzama] *vp*

miss फाम्लेङ् चामा [pʰamlɛŋ tsama] *vp*;
 मामा [mama] *v*; मामा [mama] *v*;
 मामापमा [mamapma] *v*; मामालेमा

[mamalema] *v*

mist खिमेमा [kʰimema] *n*; खिमेमा
 [kʰimema] *n*; हाक्सा [haksɑ] *n*;
 हाक्स्वा [hakswa] *n*

mist, haze खिबेबा [kʰibeβa] *n*

mistake फाम्लेङ् चामा [pʰamlɛŋ tsama]
vp; मिलिमा [milima] *n*

misty सोडोक्टोक् [soʌokʈok] *adj*

mix काङ्मा [kaŋma] *v*; काङ्मा [kaŋma]
v; घोल्याँ चोक्मा [gʰoljā tsokma] *vp*;
 घोल्याँ चोक्मा [gʰoljā tsokma] *vp*;
 टोङ्माप्मा [toŋmapma] *v*; ठेम्मा
 [tʰemma] *v*; फोट्मा [pʰoʈma] *v*; फोट्मा
 [pʰoʈma] *v*; फोङ्मा [pʰoŋma] *v*; फोप्मा
 [pʰopma] *v*

mixed एककेठोउँ [ekketʰoū] *n*

mixing फोट्मा [pʰoʈma] *n*

mixture फोट्मा [pʰoʈma] *n*

mock खिजेक्पा चाट्मा [kʰidzɛkpa tsatma]
vp; खिसिलामा [kʰisilama] *v*

moderate टेन्डुना [tenɖuna] *n*; टेन्डुलोक्
 [tenɖulok] *n*; सिसि [sisi] *n*; हेन्साना
 [hensana] *n*

modern हाट्लेसेन्ना जामाना [haʈlesenna
 dzamana] *adj*

modest लेन् [len] *n*

modesty मोम्मा [momma] *adj*; मोम्मा
 [momma] *adj*

moisten चिना [tsina] *adj*; वाएक्मा
 [waekma] *v*; वेक्मा [wekma] *v*; वेग्मा
 [whegma] *v*

mole चिकुमाङ् [tsikumaŋ] *n*; माक्चिक्
[maktsik] *n*

moment मिलिक् [milik] *adj*

monarch हाङ् [haŋ] *n*

money ओफाबा [op^haba] *n*; नेमाना
[nemaŋa k^huma] *vp*

monkey कुबाङ् [kubaŋ] *n*; चाप्फा
[tsapp^ha] *n*

monster याङ्काचा [jaŋkatsa] *n*; राकासा
[rakasa] *n*; राक्कासा [rakkasa] *n*

month माइना [maina] *n*

moon लालिट्माङ् [laliŋmaŋ] *n*; वा वा
[wa wa] *n*

Moon लालिप्माङ् [lalipmaŋ] *n*

moon light लालिट्माङ् भरेङ् [laliŋmaŋ
b^hereŋ] *adj*

more आरु [aru] *adj*; जोम् [dzom] *adv*;
बोगा [boga] *adj*

more, much बो [bo] *adv*

moreover लोक् [lok] *conn*

morning भेनिक् [b^henik] *n*; भ्यानिक्
[b^hjanik] *n*

morsel खाम्मा [k^hamma] *n*

mortar छुम्डाङ् [ts^humdaŋ] *n*

mosquito टोङ्गेन् [toŋgeŋ] *n*; टोङ्घेन्
[toŋg^hen] *n*

moss लुङ्फेट् [luŋp^het] *n*; सिङ्फेट्
[siŋp^het] *n*; सुक्दुरुङ्बा [sukturuŋba] *n*

mostly जोम् जोम् [dzom dzom] *adv*;
सोरोक् [sorok] *adv*

motorcycle भुट्भुटे [b^huŋb^huŋte] *n*

mother आमा [ama] *n*; मामा [mama] *n*

mother(late) टोकुमा [tokuma] *n*

mother-in-law आनाम्मा [anamma] *n*;
कानाम्मा [kanamma] *n*; नाम्मा [namma]
n

mother's brother आगोङ्बा [agonba] *n*;
कोगोङ्बा [kogonba] *n*

mother's elder sister's husband ढेन्ढेबा
[d^hend^heba] *n*

motionless स्वाक् [swak] *adj*

Mount Everest चोमोलोङ्मा
[tsomoloŋma] *n*

mountain चोमोलोङ्मा [tsomoloŋma] *n*;
लाङ्गुर [laŋgura] *n*

moustache उयामुङ् [ujamuŋ] *n*; यामुङ्
[jamuŋ] *n*

mouth यासि [jasi] *n*

mouthful खाम्मा [k^hamma] *n*

move रोट्मा [roŋma] *v*; रोङ्मा [roŋma]
v; रोप्मा [ropma] *v*; वान्डु [wandu] *n*;
वान्मा [wanma] *v*; सोङ्मा [soŋma] *v*

Mrs. ओमेच्छेमा [ometts^hema] *n*

much आङ्डिक् [aŋd^hik] *adj*; आङ्डिक्
[aŋd^hik] *adj*; आङ्डिक् [aŋd^hik] *adj*;
ओठाक् [oŋ^hak] *n*; जोम् [dzom] *adv*;
जोम् जोम् [dzom dzom] *adv*; जोम्ना
[dzomna] *adv*; टुक्लोक् [tuklok] *adj*;
डुङ्गुलुङ् [duŋguluŋ] *adv*; फुङ्जोम्
[p^huŋdzom] *n*; बो [bo] *adv*; याम्पा
[japma] *adj*; याम्पाना [japmana] *adj*

muck रिग्वाट् [rigwaŋ] *n*

mucus नावाट् [nawaŋ] *n*

mud गुडुलुक् [guḍuluk] *adj*, डुलुलु
[ḍululu] *n*

muddy गुडुलुक् [guḍuluk] *adj*;
सोडोक्टोक् [soḍokṭok] *adj*

multi-coloured टिलिक्मिलिक्
[ṭilikmilak] *adj*

multitude खिमेयाङ्मा [kʰimejaŋma] *n*

murmur गिनिङ्गिनिङ् [giniŋginiŋ] *adj*;
पुजिक्पुजिक् [puḍzikpuḍzik] *adj*

mushroom मुङ् [muŋ] *n*

music छायाम्बोक् [tsʰajambok] *n*

musical band काटेम्बा [kaṭemba] *n*

musical instrument टेम्कोलोङ्
[temkolon] *n*

musical tone छ्याम्बोक्डा [tsʰjambokṇa]
n

musk rat चिकुमाङ् [tsikumaŋ] *n*

musket आप्लिबा [apliba] *n*; ओप्लिबा
[opliba] *n*; फोङ्फोङ्बा [pʰoŋpʰoŋba] *n*;
हाङ्बोलि [haŋboli] *n*

mustard leaves पाट्छयो सागा [paṭṭsʰajō
saga] *n*

mustard plant तोरि [tori] *n*

mute ओकेलुबा [okeluba] *n*; ओलाटुबा
[olatuba] *n*

muteness चेक्नेन् [tseknen] *v*

mutual exchange लेक्गालेक् [lekgalek]
adv

muzzle यासि [jasi] *n*

my आ- [a] *पू.स.*; आङाना [aŋana] *pro*;
आँना [āna] *pro*

myrobalan आङ्गोरा [aŋgora] *n*;
आङ्ग्वारा [aŋgwara] *n*

N n

nail उछुक् [utsʰuk] *n*; छुप् [tsʰup] *n*;
छोक्मासिक् [tsʰokmasik] *n*; नामिक्
[namik] *n*

naked एकिलिडान् [ekiliḍaŋ] *n*;
एकिलिपोट् [ekilipot] *n*; एकेलेडाङ्
[ekeleḍaŋ] *n*

name निङ् [niŋ] *n*

narrow चिफिप् [tsipʰip] *n*; चिफिप्ना
[tsipʰipna] *adj*; चुपुरुक्ना [tsupurukna]
adj; चुबुरुक्ना [tsuburukna] *adj*;
पिचिरिक्ना [pitsirikna] *n*; फिपिरिक्ना
[pʰipirikna] *adj*; फिप्ना [pʰipna] *n*;
फिफना [pʰipʰna] *adj*; सिरिप्ना [siripna]

n; हुजिट्ना [hudziṭna] *n*; होजिट्ना
[hodziṭna] *adj*

narrow pit सिरिप्ना खाल्टा [siripna
kʰalta] *n*; हुजिट्ना खाल्टा [hudziṭna
kʰalta] *n*

nasty ओचाफेन्ना, [otsapʰenna] *adj*;
ओचाफेन्ना, [otsepʰenna] *adj*;
धासिङ्घाराक् [dʰasiŋgʰarak] *adv*;
धासिङ्घारे [dʰasiŋgʰare] *adj*

natural ओयाक्चिक् [ojaktsik] *adj*

nature चाक्ला [tsakla] *adv*; चाट्ला
[tsaṭla] *adj*; चाट्ला [tsaṭla] *adj*

Nauclea cadamba मिट्टाकमा [mitʃakma]
n

naught खेम्माना [kʰemmana] *adj*

naughty ओनास्याङ् [onasjaŋ] *n*

navel निङ्गिरिक् [niŋgirik] *n*;
निङ्गिरिक् [niŋgirik] *n*; निङ्गिरिक्
[niŋgʱirik] *n*

near नायाम्बा [najamba] *adv*; नाहिटाङ्
[nahiʃaŋ] *adv*; नाय्या [naʔja] *adv*;
नेट्टाङ् [neʃʃaŋ] *adv*; नेहिटाङ् [nehiʃaŋ]
adv; नेहिटाङ्ना [nehiʃaŋna] *adv*;
नेहेटाङ् [nehetaŋ] *adv*

nearly भान्डेडा [dzʰandɕa] *adj*;
भान्नेना [dzʰannena] *adj*; सुरुबुरु युमा
[suruburu juma] *vp*; सोरोक् [sorok]
adv; सोरोक् गाड्डे [sorokgadɕe] *adv*;
होप्पो [hopmo] *adv*; होप्पो [hopmo]
adv

nearness -नि [ni] *suʃ*

neat छेङ्छेङ्ना [tsʰeŋʃʰeŋna] *n*; नुना
[nuna] *adj*; फाकाट् [pʰakaʃ] *adj*;
माहामाना [mahamana] *adj*; वाहिलेङ्
[wahileŋ] *n*; सेडेसेङ् [seŋeseŋ] *n*;
सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*;
सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*

necessary चाबाडोक्लिना [tsabaɖoklina]
adj; चाबालिना [tsabalina] *adj*; चाहाप्
[tsahap] *n*; चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाबा
[tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab] *n*; मिलिए
लिनिना [milie linina] *adv*

necessity आभोर [abʰora] *n*; चाबालिमा
[tsabalima] *adv*; चाहाप् [tsahap] *n*;
चाहाबा [tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab] *n*

neck ठोक्वारिक् [tʰokwarik] *n*;
ठोव्वारिक् [tʰoʋwarik] *n*; साङ्मारिक्
[saŋmarik] *n*

need आभोर [abʰora] *n*; चाबालिमा
[tsabalima] *adv*; चाहाप् [tsahap] *n*;
चाहाप् लिमा [tsahap lima] *vp*; चाहाबा
[tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab] *n*; मिप्पा
[mipma] *v*

needed चाबालिमा [tsabalima] *v*

needle छोमेट् [tsʰomet] *n*

negotiator काटोड्बा [kaʃoŋba] *n*;
काटोड्बा [kaʃoŋba] *n*; काटोड्मेप्पा
[kaʃoŋmeppa] *n*; काटोड्मेप्बा
[kaʃoŋmepba] *n*; काटोड्मेप्बा
[kaʃoŋmepba] *n*

neighbors टाक्लुङ् [takluŋ] *n*

nephew आनाक्पो [anakpo] *n*; आनाक्पो
[anakpo] *n*; नाक्पा [nakpa] *n*

Neplali Namaste राम् राम् [ram ram]

nervous आत्त्याँ [attjã] *n*; आत्त्याँ लिमा
[atjã lima] *vp*

nest ओहाप् [ohap] *n*

net घोलेङ् [gʰoleŋ] *n*; घोलेङ् [gʰoleŋ] *n*;
घोल्याङ् [gʰoljaŋ] *n*; होग् [hog] *n*

nettle चोक्चिन्वा [tsokʃiŋwa] *n*

new ओछोङ्गुवाट् [otsʰoŋguwaʃ] *n*;
ओछोङ्गुवाट् [otsʰoŋgwaʃ] *adj*;
ओछोङ्गुवाट् [otsʰoŋgwaʃ] *adj*;
ओछोङ्गुवाट् [otsʰoŋgwaʃ] *adj*; मेमेना
[memena] *n*

new fruit ओटोकानाडि केङ्ना [oʃokanaŋi
keŋna] *n*

new shoot उचिउला [utsiula] *n*
Newar tribe साकि उलुवाट् [saki uluwaṭ]
n; सिम्कालेम् [simkalem] *n*
newly sprouted छेबोक् छेबोक् [ts^hebok
 ts^hebok] *adj*
news खाबोर [k^haborΛ] *n*
next आर्को [arko] *adv*; याम्बाना
 [jambana] *adv*
nibble पाम्मा [pamma] *v*
nickname फुङ्निङ् [p^huŋniŋ] *n*;
 फुङ्लिङ् [p^huŋliŋ] *n*
niece नाक्मा [nakma] *n*; नाक्मा [nakma]
n
night युसा [jusa] *n*; सेन् [sen] *n*; सेन्ना
 [senna] *n*; सेम्बाराक् [sembarak] *n*
night and day लेन्सेन् [lensen] *adj*
nil मेक् [mek] *num*
nimbleness फेल्फेल् [p^help^hel] *n*
nine याङ् [jaŋ] *num*
nine hundred याङ्मेक्मेक् [jaŋmekmek]
num
ninety याङ्मेक् [jaŋmek] *num*
nipple (of female breast) खोखोप्पा
 [k^hok^hoppa] *n*
no आँहाँ [āhā] *interj*; माखाक् [mak^hak]
v
noddle ओखेन् [ok^hen] *n*; खेन् [k^hen] *n*;
 खोखोप्पा [k^hok^hoppa] *n*; टेहेक् [tehek]
n

noise केचेङ्केचेङ् [ketsenketseŋ] *adv*;
 केलेङ्वालेङ् [kelenjwaleŋ] *adv*;
 गालाला [galala] *n*
nose नाबुक् [nabuk] *n*; नाभुक् [nab^huk]
n
not माखाक् [mak^hak] *v*
not hard overripe गिडालुक् [gidaluk]
adj; गुडुलुक् [guduluk] *adj*
not straight कुकुरिकना [kukurikna] *n*
note down छेप्मा [ts^hepma] *v*
notice खाबोर [k^haborΛ] *n*; ख्याल
 [k^hjialΛ] *adj*
notion निङ्गुवा [niŋguwa] *n*; निङ्ग्वा
 [niŋgwa] *n*
nought मेक् [mek] *num*
novel ओछोङ्ग्वाट् [ots^hoŋgwaṭ] *adj*;
 ओछोङ्ग्वाट् [ots^hoŋgwaṭ] *adj*; मेमेना
 [memena] *n*
now लोप्पो [loppo] *n*; लोप्पोङ्
 [loppon] *adv*; हाट्ले [hatle] *adv*;
 हाट्ले [hatle] *adv*
now a days हाट्लेसेन् [hatlesen] *adv*
nowadays आसेन् हाट्ले [asen hatle]
adv; आसेन् हाले [asen hale] *vp*
numb इम्मा [imma] *v*; खोक्मा [k^hokma]
v
number गोटा [gotā] *prep*; डेमाना
 [ɲemana] *n*
nurse ओम्मा, [omma] *v*
nursery ब्याडा [bjaḍa] *n*

O o

oath किरे [kire] *n*; किरिरे [kire] *n*;
 चाम्मारसिङ् [tsammarasin] *adj*; चाम्मार
 [tsammar] *n*; चाम्मार [tsammar] *n*

obey टेन्मा [tenma] *v*; टेम्मा [temma] *v*

obscene धासिङ्घारे [d^hasiŋg^hare] *adj*;
 फवारि [p^hwari] *n*; फवारिक् [p^hwarik] *n*

obscure सोडोक्टोक् [soḍoktok] *adj*

observe माग्मा [magma] *v*

observer कापुबाचि [kapubatsi] *n*

obstacle बाम्मा [bamma] *n*

obstruct छाक्मा [ts^hakma] *v*; टेप्मा
 [tepma] *v*; बान्मा [banma] *v*;
 बाम्माढेन्मा [bammaḍ^henma] *v*; हाम्मा
 [hamma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*

obstruct, shut छाक्मा [ts^hakma] *v*

obstructe ओक्मा, [okma] *v*

obstruction बाम्मा [bamma] *n*

obtain टुप्मा [tupma] *v*; टोक्मा [tokma] *v*

obvious पार्चिन्दा [partsinda] *adj*;
 पार्चिन्दा [partsinda] *adv*; व्हाङ्
 [hwan] *adj*

obviously -उङ् [uŋ] *suf*; -लाम् [lam]
suf; -लाम्मा [lamma] *suf*

occasion खेप् [k^hep] *adv*; छेक् [ts^hek]
n

occupation याम्बोक् [jambok] *n*

occur युङ्मा [juŋma] *v*; लिमा [lima] *v*;
 वामा [wama] *v*

of -ना [na] *suf*; -नाना [nana] *suf*; डिना
 [-ŋina] *suf*; साक् [sak] *interrog*

of little value or worth

of what kind खोटडेना [k^hoḍdena]
interrog; खोङ्डे [k^hoḍḍe] *interrog*;
 खोङ्डेगा [k^hoḍḍega] *interrog*;
 खोङ्डेना [k^hoḍḍena] *interrog*;
 खोङ्डेपारिक् [k^hoḍḍeparik] *interrog*;
 गाट्डेना [gaḍdena] *adj*; गाङ्डे [g^haḍḍe]
adj; गाङ्डेना [g^haḍḍena] *adj*

offer ठाङ्मा [t^haŋma] *v*; ठाङ्मेप्मा
 [t^haŋmepma] *v*

officer ओटेहेक् ठेना [oṭeh^hek t^hena] *n*

offspring खालाक् [k^halāk] *n*; छा [ts^ha]
n; छालेट् [ts^haleṭ] *n*; छालेट् [ts^haleṭ]
n; पिच्छा मेच्छा [pitts^ha mett^ha] *n*;
 पिच्छाचि [pitts^hatsi] *n*; मामु [mamu] *n*

offspring descendants खालाक् [k^halāk]
n

often सोरोक् गाङ्डे [sorokg^haḍḍe] *adv*

ogre याङ्काचा [jaŋkatsa] *n*; राकासा
 [rakasa] *n*; राक्कासा [rakkasa] *n*

oh बो [bo] *prt*; बोटे [boṭe] *prt*; लो [lo]
prt

oh! लुलु [lulu] *n*

oil क्या [kja] *n*; पिट्लेन्ना [pitlenna]
adj; भुटुन् [b^huṭun] *n*

oiliness गेउगेउ [geugeu] *adj*

oily चिमोक् [tsimok] *adj*; पिट्लेन्ना
 [pitlenna] *adj*; पिट्लोन् [pitlon] *adj*

okay लुलु [lulu] *n*; लो [lo] *prt*

old आच्छो आच्छो [atts^ho atts^ho] *adv*;
 उइले [uile] *adv*; चाबेलेक्वा

[tsabelekwa] *n*; टुम्साना [tumsana] *n*;
 पासिङ् [pasinj] *n*; पासिङ् [pasinj] *adj*;
 पासिङ् [pasinj] *n*; बेलेक्वा [belekwa]
adj; मोडाना [moḍana] *adj*; यामाना
 [jamana] *adj*
old time आच्छोना [atts^hona] *adv*
old woman मासिङ् [masinj] *n*
omit लेट्मा [letma] *v*; लेडु [ledu] *v*;
 लेड्मा [ledma] *v*; लेप्मा [lepma] *v*
on -इ [i] *suf*; -ङि [ŋi] *suf*; -ना [na]
suf; -नि [ni] *suf*; -नुङ् [nuŋ] *suf*
once एकके खेप् [ekke k^hep] *adv*; एकखेप्
 [ekkk^hep] *adv*; एखेप् [ek^hep] *adv*; एखेप्
 [ek^hep] *adv*
once time ठिक् बेला [t^hik bela] *adv*;
 ठिक्खेप् [t^hikk^hep] *adv*; ठिक्फेरा
 [t^hikp^hera] *adv*
one एकाले [ekale] *num*; एक्का [ekka]
num; एकके [ekke] *adv*; ठिए [t^hie]
adv; ठिक् [t^hik] *num*; ठिक्कोक्ना
 [t^hikkokna] *adv*; ठिपाङ् [t^hipanj] *num*
one accord ठिएलिमा [t^hielima] *v*
one by one पोट् पोट् [pot pot] *adv*
one day ठिक्लेन् [t^hiklen] *adv*
one mind ठिए निङ्ग्वा [t^hie niŋgwa] *adv*
one person ठिपाङ् [t^hipanj] *num*;
 ठिबाङ् [t^hibanj] *num*
one thousand ठिक्मुक् [t^hikmuk] *num*
oneness ठिक्ए [t^hike] *adv*
only -एडोक् [edok]; -एना [ena]; -एरोक्
 [erok]; -रोक् [rok] *suf*; एकाले [ekale]
num; एलोक् [elok] *adv*; डोक् [-ḍok]

suf
open ओङ्मा [oŋma] *v*; ओङ्मा [oŋma]
v; फेमा [p^hema] *v*; फेम्मा [p^hemma] *v*;
 होङ्ना [hoŋna] *n*
open eyes ओमा [oma] *v*
open mouth आँचोक्मा [ātsokma] *v*
opinion निङ्गुवा [niŋguwa] *n*; निङ्गुवा
 [niŋguwa] *n*; निङ्ग्वा [niŋgwa] *n*
opportunity छेक् [ts^hek] *n*
opposite एकेलेङ् [ekelen] *adv*
oppress फिप्मा [p^hipma] *v*; मेप्मा सेप्मा
 [mepma sepma] *vp*
optional जोम्मा सेक्माना [dzomga
 sekmana] *adv*
orange सोन्टोलो [sontolo] *n*
orbit कोप्मा [kopma] *n*
orchard स्वारा [swāra] *n*
order लोडु [loḍu] *v*
order, command लोमा [loma] *v*
ordered टि रिम् [tirim] *adv*
ordinary होप्पोप्पोना [hopmopmona] *adj*;
 होप्पोप्पोना [hopmopmona] *adj*
organised गाक्ना [gakna] *adj*
organiser काचोक्बा [katsokba] *n*
origin उगुङ्मा [uguŋma] *n*; उपुट् [upuṭ]
n; उपुन् [upun] *n*; होङ्माडेन्
 [hoŋmaḍen] *n*; होम्माडेन् [hommaḍen] *n*
origin, foundation होम्माडेन्
 [hommaḍen] *n*
ornament घाहाना [g^hahana] *n*;
 वाप्माजेम् [wapmadzem] *n*

orphan याङ्छाडाना [jaŋts^haɖana] *n*;
याङ्छानि [jaŋts^hani] *n*; याङ्छानि
[jaŋts^hani] *n*; याङ्छाबा [jaŋts^haba] *n*

other आप्पे [appe] *adv*; आरु [aru] *adj*;
आर्को [arko] *adv*; या [ja] *prep*; याबा
[jaba] *adv*; याम्बा [jamba] *adv*;
याम्बाना [jambana] *adv*

our आनिगा [aniga] *pro*; आनिना [anina]
pro; आन्याँ [anjā] *pro*; आन्याना
[anjana] *pro*

ours आनिगा [aniga] *pro*; आनिना
[anina] *pro*; आन्याँ [anjā] *pro*;
आन्याना [anjana] *pro*

out भारा [b^hara] *n*

outcry गालाला [galala] *n*

outer भारा [b^hara] *n*

outgoings खार्चा [k^hartsa] *n*

outlook ठेप्मा [t^hepma] *n*

outside भारा [b^hara] *n*; भारालेङ्
[b^haraleŋ] *adv*

outsider ओगिबा [ogiba] *n*; पानिछोङ्
[panits^hoŋ] *n*; पानेप्मि [panepmi] *n*

outstrip लाम्भाकमा [lamb^hakma] *v*

outward भारा [b^hara] *n*

outwards भारा [b^hara] *n*

outworn यामाडाना [jamaɖana] *adv*

oven पिछामेट् [pits^hamet] *n*; हुटुलुङ्
[huɭuluŋ] *n*; हुटुलुङ् [huɭluŋ] *n*

overcome मेट्मा [metma] *v*; मेप्मा
[mepma] *v*

overcooked गिडालुक [gidaluk] *adj*;
गुडुलुक [guduluk] *adj*

overjoyed मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*;
मोखाक् [mok^hak] *adj*

overlap ओखाप्लिमा [ok^haplima] *vp*

overtake लाम्भाकमा [lamb^hakma] *v*

owl फोप्चिबा [p^hoptsiba] *n*; फोप्चिऱवा
[p^hoptsi^hwa] *n*; फोप्चिऱवा [p^hoptsi^hwa]
n

own आप्पे आनिगा [appe aniga] *pro*

owner आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*; डाङ्बा
[ɖaŋba] *n*; डाङ्बा [ɖaŋba] *n*

ox फेङ्बा [p^heŋba] *n*

ox meat फेङ्मासा [p^heŋmasa] *n*

ox used for ploughing with a plough
ओखेन् [ok^hen] *n*

P p

pace लाम्तिमा [lamɕima] *v*; वामा
[wama] *v*

package छुङ्मा [ts^huŋma] *v*

paddy ओयाहोऱवा [ojaho^hwa] *n*; चामा
[tsama] *n*

paddy food फुऱवाचामा [p^hu^hwatsama] *n*

paddy-field बेङ्सि [beŋsi] *n*

pain टुकमा [tukma] *v*; याङ्छामा
[jaŋts^hama] *n*

paint चिङ्मा [tsiŋma] *v*

painting छाप्ला [ts^hapla] *n*

pair इप्पाङ् [ippaŋ] *num*; जोर [dzora] *n*

palace हाड्पाड् [haɪpaɪ] *n*

palate खाम्डाक् [kʰamdak] *n*; खाम्दाक् [kʰamdak] *n*; टेप्टेप्पा [tepteppa] *n*; होम्मेप्पा [hommeppa] *n*

palm मुक्ताम्बे [muktʌmbe] *n*

pandemonium गालाला [galala] *n*

panic आत्त्याँ [attjā] *n*; आत्त्याँ लिमा [attjā lima] *vp*

panicum crus galli खोरामा [kʰorama] *n*

paper कागाटा [kagaɽa] *n*

paradise लाम्दुङ् [lamɖuŋ] *n*

paralysis लौङ्लेन् [loŋlen] *n*

parents पाबा मामा [paba mama] *n*

parrot केलिङ् [kelin] *n*; गारला [garɽla] *n*

part उगेँड् [ugēɖ] *n*; ओफारा [opʰara] *n*; ओफेक्ला [opʰekla] *n*; ओभागा [obʰaga] *n*; ओभागा [obʰaga] *n*; खान्डा [kʰandʌ] *n*; खान्डा [kʰandʌ] *n*; भागा [bʰaga] *adv*; भागा [bʰaga] *adv*

participate टोप्पोङ् लिमा [topmon lima] *n*

pass away सिमा [sima] *v*; सोग्माखाप्पा [sogmakʰapma] *vp*

pass over काक्मा [kakma] *v*

passer-by लाम्बेट्टुवा [lambettuwa] *n*

past उइले [uile] *adv*; मिट्टुम्ना [mittumna] *adv*

pasture चारालिमासिङ् [tsaralimasin] *n*

patch लेम्मा [lemma] *v*; हुमा [huma] *v*

patchy सोघार्नि [sogʰarni] *n*

path लाम्बो [lambo] *n*; लाम्बो [lambo] *n*; लाम्भो [lambʰo] *n*; लाम्भो [lambʰo] *n*

patience आड्मा [aɪma] *v*; आड्माना [aɪmana] *n*

patient आड्माना [aɪmana] *n*; मिसोड्मा [misodma] *n*

pause टाक्मा [takma] *v*

paw, glove मुक्सुप् [muksup] *n*

pay निमेक् [nimek] *n*; निम्याक् [nimjak] *n*; हुड्मा [huɽma] *v*

pay back हुड्मा [huɽma] *v*

peace याड्याड् [janjan] *adj*; हाड्हाड् [haɪhaɪ] *adj*

peace and quiet खुसुना [kʰusuna] *adj*

peaceful स्वाक् [swak] *adj*

peach माङ्डालिबोड् [maɳɖalibon] *n*; माङ्डालिबो [maɳɖalibo] *n*

peak ओछोम्बो [otsʰombo] *n*; ओछोम्बो [otsʰombo] *n*; चोमोलोड्मा [tsomolonma] *n*; छोप्छोप्ना [tsʰoptʰopna] *adj*; भोम्मेट् [dzʰommet] *n*; सावामा [tsʰoptʰopna sāwama] *n*; सावामा [tsʰoptʰopna sāwama] *n*

pedagogue काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

peel ओक्मा, [okma] *v*; ओक्मा, [okma] *v*; ओग्मा [ogma] *v*; छाक्मा [tsʰakma] *v*; छाग्मा [tsʰagma] *v*; हिप्मा [hipma] *v*

peep ठोम्मा [tʰomma] *v*; मिट्छो मेट्मा [mittʰo metma] *v*

peevish तुप्ना [tʰupna] *n*; तुप्लेक् [tʰuplek] *n*

pellucid नुना [nuna] *adj*; वाहिलेङ् [wahilen] *n*; सेङ्सेङ् [senjen] *n*

penetrate कोकमा [kokma] *v*; कोकमा [kokma] *v*; रोकमा [rokma] *v*; रोगमा [rogma] *v*; लिकमेप्मा [likmepma] *v*; सोकमा [sokma] *v*; सोकमाजामा [sokmadzama] *v*

penis ले [le] *n*

penis (baby) चुचु [tsutsu] *n*; चुचुम् [tsutsum] *n*

pepper मारिच [maritsa] *n*; मारेच [maretsa] *n*

perceive टिट्याँ चोकमा [tit^hja tsokma] *vp*; टिट्याँ चोगमा [tit^hja tsogma] *vp*; बुभा चोकमा [budz^ha tsokma] *vp*; माम्मा [magma] *v*

perceptive कानिबा [kaniba] *n*; ठाहा काटोक् [t^hahakaɔk] *n*

perfect ख्वाप्पै [k^hwappai] *adj*

perform फुट्मा [p^hutma] *v*

period जामाना [dzamana] *n*; पाका [paka] *adv*; फेरा [p^hera] *adv*; बेला [bela] *n*; म्याङ् [mjad] *n*

period of life गारा [gara] *n*

perish मासाँ चोकमा [masā tsokma] *vp*; मासालिमा [masalima] *v*

permanence हान्देङ्सोम्मा [handensomma] *n*

permanent मिसोङ्मा [misonma] *n*

perpetuity सोरोक् [sorok] *adv*

perplex छाम्मा [ts^hamma] *v*; फाम्मा [p^hamma] *v*; वाम्मा [wamma] *v*

perplexed टाल्लेङ् [tallen] *adv*; फाम्लेङ् [p^hamlen] *n*

persecute छ्याकमा [ts^hjakma] *v*

person याप्मि [japmi] *n*

persuade लेगाप्मा [legapma] *v*; लेगाप्मा [legapma] *v*; लेगालाप्मा [legalapma] *v*

perverse गेङ् [gen] *adj*; गेङ्गेङ् [genjen] *adj*; गेङ्ना [genna] *adj*

pervert नास् चोगमा [nas tsogma] *v*

pet animal ओम्बालाक् [ombalak] *n*

phlegm खाक्पारिक् [k^hakparik] *n*

phlegm scale नासिक् [nasik] *n*

pick कोप्मा [kopma] *v*; कोब्मा [kobma] *v*; फिक्मा [p^hikma] *vp*

picture छाप्ला [ts^hapla] *n*

piece उगेङ् [uged] *n*; ओखान्डा [ok^handā] *n*; ओफारा [op^hara] *n*; ओफेक्ला [op^hekla] *n*; खान्डा [k^handā] *n*; भागा [b^haga] *adv*

pierce कोकमा [kokma] *v*; कोकमा [kokma] *v*; खोप् चोकमा [k^hop tsokma] *vp*; खोम् चोकमा [k^hom tsokma] *vp*; फाट्मा [p^haɔma] *v*; फाप्मा [p^hapma] *v*; फाप्मा [p^hapma] *v*; रोकमा [rokma] *v*; रोगमा [rogma] *v*; लिकमा [likma] *v*; लिकमेप्मा [likmepma] *v*; सोकमा [sokma] *v*; सोकमाजामा [sokmadzama] *v*

pig फाक् [p^hak] *n*

pig food फाआहारा [p^haahara] *n*

pigeon कापुत्र [kaputr] *n*; लाप्टाङ्गेण्वा [lapɔngeŋwa] *n*

piglet फाक्चिलेट् [p^haktsilet] *n*

pig's fat फाकछोमा [pʰaktsʰoma] *n*

pig's pen फाककोडाङ् [pʰakkodɑŋ] *n*;
फाकखोरा [pʰakkʰora] *n*

pile ओखाप् [okʰap] *n*; ओखाप् [okʰap] *n*; ओचाङ् [otsaŋ] *n*; ओठाक् [otʰak] *n*; ओठाक् [otʰak] *n*; ओरोम् [orom] *n*; ओरोम् [orom] *n*; जोम् जोम् [dzom dzom] *adv*; सिङ् ओठाक् [siŋ otʰak] *n*

pile up ओरोम ओरोम् [oromɑ orom] *adj*;
फुङ्मा [pʰuŋma] *v*

pillage नाप्मा [napma] *v*

pillar ठोक्ला [tʰokla] *n*

pillow कोक्लेङ् [kokleŋ] *n*; कोङ्लेङ्बा [konleŋba] *n*; टाङ्घोङ् [taŋgʰoŋ] *n*

pin नामिक् [namik] *n*

pinch छेक्मा [tsʰekma] *v*; फिटिक्पा [pʰitʰikpa] *n*

pine tree आङ्बो [aŋbo] *n*; ओट्यामि [otjami] *n*

pineapple खाम् फेनाबु [kʰam pʰenabu] *n*;
खाम्फेनाबो [kʰampʰenabo] *n*

pioneer ओटेडोङ् [otʰedɔŋ] *n*

piquant फ्वाङ् [pʰwaŋ] *adj*

pistol आप्लिबा [apliba] *n*; ओप्लिबा [opliba] *n*; फोङ्फोङ्बा [pʰoŋpʰoŋba] *n*;
हाङ्बोलि [haŋboli] *n*

piston किडाङ् [kiɖaŋ] *n*

pit उपुट् [uput] *n*; ओहोङ् [ohoŋ] *n*;
खाम् ओहोङ् [kʰam ohoŋ] *n*; खोप् चोक्मा [kʰop tsokma] *vp*; खोप् [kʰop] *n*; खोप्ना [kʰopna] *n*; खोप्ना [kʰopna] *n*; खोम् [kʰom] *n*; खोम् [kʰom] *n*;

छुम्ना [tsʰumna] *n*; पोहोङ् [pohoŋ] *n*

pitcher पारे [pare] *n*

pitiable लेन् [len] *n*

place ठोङ् [tʰoŋ] *n*; ठोप्मा [tʰopma] *v*;
डेन् [ɖen] *n*; डेन् [ɖen] *n*; हेम्मा [hemma] *v*

plain टेन्दुना [tenɖuna] *n*; टेन्दुलोक् [tenɖulok] *n*; डेन्दुना [ɖenɖuna] *n*; पेमा [pema] *adv*; हेन्साना [hensana] *n*

plain, ground इयाम्माना [ɖjammana] *n*

plan चोक्मा फामा [tsokma pʰama] *adv*

plane टेन्दुना [tenɖuna] *n*; टेन्दुना [tenɖuna] *n*; टेन्दुलोक् [tenɖulok] *n*;
टेम्बे [tembe] *n*; नेम्नेम् [nemnem] *n*;
नेम्नेम् [nemnem] *n*; हेन्साना [hensana] *n*

plane, moderate डेम्डेम् [ɖemɖem] *n*

plant उगुङ्मा [uguŋma] *n*; उघुङ्मा [ugʰuŋma] *n*; उपुङ्मा [upuŋma] *n*;
उभुङ्मा [ubʰuŋma] *n*; लेट्मा [letma] *v*;
लेप्मा [lepma] *v*; लेब्मा [lebma] *v*

planter काठेन् [katʰen] *n*

plate ठालि [tʰali] *n*; थालि [tʰali] *n*

play टेम्मा [temma] *v*; पाङ्ग्वामा [paŋgwama] *v*; पाङ्ग्वामा [paŋgwama] *n*;
पाङ्वा [paŋwa] *n*; पाङ्वामा [paŋwama] *v*

player कापाङ्वाबा [kapaŋwaba] *n*

plaything पाङ्वाच्याङ् [paŋwatsjaŋ] *n*;
पाङ्वाट्च्याङ् [paŋwattsjaŋ] *n*

pleasant मोज्जा [moddza] *adj*

pleased मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*;
मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*; मोक्खाक्
[mok^hak] *adj*; सोन्दोक् [son^htok] *n*

pleasing मोज्जा [moddza] *adj*

pleasure चाप् [tsap] *n*; नुमानिङ्लोक्
[numaniṅlok] *adj*; मोज्जा [moddza] *adj*;
मोज्जा [moddza] *adj*

plentiful जोम् [dzom] *adv*; जोम्ना
[dzomna] *adv*; बो [bo] *adv*; यप्मा
[japma] *adj*; यप्माना [japmana] *adj*

plenty बोना [bona] *adj*

plot ओभागा [ob^haga] *n*

plot of a drama

plough ओखेन् [ok^hen] *n*; फेङ्मा
[p^heṅma] *v*; हालो [halo] *n*

plough--handle आनाउ [anau] *n*

plow फेङ्मा [p^heṅma] *v*

pluck कोप्मा [kopma] *v*; कोब्मा [kobma]
v; पुट्मा [puṭma] *v*; पुसुप् सुप्मा [pusup
supma] *vp*; पेट्मा [peṭma] *v*; फिक्मा
[p^hikma] *vp*; फेप्मा [p^hepma] *v*

plume उमुङ् [umuj] *n*

plump घुकुलुक्ना [g^hukulukna] *adj*;
बुकुलुक्ना [bukulukna] *n*; भुकुलुक्
[b^hukuluk] *adj*

plunder नाप्मा [napma] *v*

pneumonia सान्दिपाट् [sandipat] *n*

pod ओकुवा [okuwa] *n*; ओकोया
[okoja] *n*; ओटाटा [otaṭa] *n*

poem छिक्वाक् [ts^hikwak] *n*; छिऱ्वाक्
[ts^hiṛwak] *n*

poetry छिक्वाक् [ts^hikwak] *n*; छिऱ्वाक्
[ts^hiṛwak] *n*

point सावामा [ts^hopt^hopna sāwama] *n*

poison बिख [bik^hΛ] *n*

poisonous आटेबा [aṭeba] *n*

poke कोक्मा [kokma] *v*; चोट्मा [tsotma]
v; रोक्मा [rokma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*

pole ठोक्ला [t^hokla] *n*

police तिलिङ्गा [tiliṅga] *n*

police post ओफाबा पाङ् [op^haba paṅ] *n*

policeman तिलिङ्गा [tiliṅga] *n*

polish ओम्मेप्मा [ommepma] *v*; रम्मा
[ramma] *v*

polite लेन् [len] *n*

pond टिम्योङ् [timjōṅ] *n*; बोक्वारिङ्
[bokwariṅ] *n*

ponderous लिक्ना [likna] *n*; लिग्ना
[liga] *n*; लुम्भोक् [lumb^hok] *adj*

pool बोक्वारिङ् [bokwariṅ] *n*

poor मिलिमा [milima] *v*; लेन् [len] *n*

porch मोखा [mok^ha] *n*

porcupine कासामा [kasama] *n*

pork फाक्सा [p^haksa] *n*

porter काखुबा [kak^huba] *n*; काखुबा
[kak^huba] *n*; टोऱ्वा काचोक् [toṛwa
katsok] *n*; टोऱ्वा काचोक् [toṛwa
katsok] *n*

porter, coolie याङ्काखु [jaṅkak^hu] *n*

portion उगेङ् [ugēḍ] *n*; ओफारा [op^hara]
n; ओभागा [ob^haga] *n*; ओभागा
[ob^haga] *n*; खान्डा [k^handā] *n*; खान्डा

[kʰanda] *n*; भागा [bʰaga] *adv*; भागा [bʰaga] *adv*

possessions माक्फेन्सुबेन् [subenmakpʰen] *n*

possessor आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*; डाङ्बा [ɖaŋba] *n*

possible चोग्मा हिडुम्मा [tsogma hiɖumna] *adj*

post ठोक्ला [tʰokla] *n*

postpone चोक्मानामा [tsokmanama] *vp*

pounce upon पाप्मा [papma] *v*

pour in ठेन्मा [tʰenma] *v*; ठेम्मा [tʰemma] *v*

pour out लेङ्मा [leŋma] *v*

poverty-stricken लेन् [len] *n*

powder उबुसुङ्वा [ubusuŋwa] *n*; पिठारा [pitʰara] *n*

power बारगाट् [baragaɖ] *n*; बोल [bolɔ] *n*; बोल [bolɔ] *n*

powerful पिचिरिक्मा [pitsirikma] *adv*; बुकुलुकना [bukulukna] *n*

powerless घेङ्सिङ्ना [gʰeŋsiŋna] *adj*

praise जाएजाए [dzaedzae] *n*; जाएजाए लिसा [dzaedzae lisa] *adv*; निङ् चोम्मा [niŋ tsomma] *vp*

precious ठुम्लोक् [tʰumlok] *adj*

precipice, steep slope याक्ठेरेक् [jaktʰerek] *n*

precipitous पाहारा [pahara] *n*

pregnant छा खुमेप्मा [tʰa kʰumepma] *vp*

prepare फुट्मा [pʰuɖma] *v*; फुप्मा [pʰupma] *v*

present ठाङ्मा [tʰaŋma] *v*; ठाङ्मेप्मा [tʰaŋmepma] *v*; पोम्बे [pombe] *n*; हाट्ले लिना [haɖle lina] *adv*; हाट्लेना [haɖlena] *n*; हाट्लेसेन् [haɖlesen] *adv*

preservation आपुयुसेट् [apujuset] *n*

preserve जोगाँ चोक्मा [dzoga tsokma] *vp*; जोगाँ चोक्मा [dzoga tsokma] *vp*; भोचोक्मा [dzʰotsokma] *v*; मोम्मा [momma] *v*

president सानिङ् [saniŋ] *n*

press खिम्मा [kʰimma] *v*; पुम्मा [pumma] *v*; फिप्मा [pʰipma] *v*; फिप्मा [pʰipma] *v*; फिप्मा [pʰipma] *v*; फिम्मा [pʰimma] *v*

press down नान्मा [nanma] *v*; निप्मा [nipma] *v*; निप्माबिमा [nipmabima] *v*; निब्मायाक्मा [nibmajakma] *v*; फेङ्मा [pʰeŋma] *v*

press forward इम्मा [imma] *v*

press on मेप्मा सेप्मा [mepma sepma] *vp*

press overpower निप्माडिमा [nipmaɖima] *v*

prestige मोम्मा [momma] *adj*

prettily ओचेट्नुलोक् [otsetnuluk] *adv*

prettily, properly नुलोक् [nulok] *adv*

pretty ओचेट्नु [otsetnu] *adj*; ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*; चेट् [tset] *adj*; च्याट्टै [tʃatɖaɪ] *adv*

prevent छाक्मा [tsʰakma] *v*; टेप्मा [tɛpma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*

prevent hinder छाक्मा [tsʰakma] *v*

previous year नाम्निङ् [namniŋ] *adv*

previously हाले [hale] *adv*

prick आक्मा [akma] *v*; कोक्मा [kokma] *v*; फाप्मा [pʰapma] *v*; रोक्मा [rokma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*

prickle उटिउँबा [uʈiüba] *n*; टिउँबा [tiüba] *n*

priest मुक्लाङ्डाङ्बा [muklaŋɖaŋba] *n*

primary उटुम्मिना [uʈummina] *n*

primitive, aboriginal inhabitant
ओपोङ्छुवाट् [opoŋtsʰuwaʈ] *n*

primogenitor टुबाठेबा [tubaʰeba] *n*

principal उमा [uma] *n*; पारघारि [paɾaɣʰari] *n*; सानिङ् [saniŋ] *n*; सानिङ् [saniŋ] *n*

prison खाम्बुङ् [kʰambuŋ] *n*; खाम्बुङ् [kʰambuŋ] *n*; छाऱ्वा [tsʰaʰwa] *n*; भेल्कान् [dzʰelkan] *n*

privy एमासिङ् [emasin] *n*; हिएमासिङ् [hiemasin] *n*

procession घोरोङ् [gʰoroŋ] *adv*; टिरिम् [tirim] *adv*

professional hair cutter

proficient कानिबा [kaniba] *n*; काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

profound खोप्या [kʰoptsa] *n*; योसोम्मा [josomma] *adv*

progenitor टुबाठेबा [tubaʰeba] *n*

progeny खालाक् [kʰalak] *n*

programme टोऱ्वालासि [toʱwalasi] *n*

progress पोइपोइ [poipoi] *n*; पोइपोइ [poipoi] *n*; सुप्बेफाप्वे [supbepʰapbe] *n*

prohibition छाक्दु [tsʰaktu] *v*

promise चाम्मारसिङ् [tsammarasiŋ] *adj*; चाम्मारसिमा [tsammarasiɱa] *vp*; चाम्मार् [tsammar] *n*; हुप् [hup] *n*

pronounce पिक्मा [pikma] *v*

proper गोक्लोक् [goklok] *adj*; घोक्लोक् [gʰoklok] *adj*; ठिक्काना [tʰikkana] *adv*; माहामा [mahama] *adj*; माहामा [mahama] *adj*

property माक्फेन्सुबेन् [subenmakpʰen] *n*

prophet माङ्काटा [maŋkaʈa] *n*; माङ्हाङ् रिङ् कामाप्वबा [maŋhaŋ riŋ kamapba] *n*

prophetess माङ्हाङ् रिङ् कामाप्वमा [maŋhaŋ riŋ kamapma] *n*

prosperity पोइपोइ [poipoi] *n*; सुप्बेफाप्वे [supbepʰapbe] *n*

prostitute वालाफेडुमा [walapʰeɖuma] *n*

prostrate हाम्बोम्फोप् [hambompʰop] *adj*

protect जोगाँ चोक्मा [dzoga tsokma] *vp*; मोम्मा [momma] *v*; हिङ्मेट्मा [hiŋmeʈma] *v*; हिङ्मेप्मा [hiŋmepma] *v*

protection आपुयुसेट् [apujuset] *n*

protector आडाङ्बा [aɖaŋba] *n*; काकोबा [kakoba] *n*; डाङ्बा [ɖaŋba] *n*

protest मिटेम्मा [miʈemma] *v*

proud ठेयुजाना [t^hejudzana] *adj*
provoke छोकमा [ts^hokma] *v*; योर्वा
हिमा [jo[?]wa hima] *vp*
provoked चुम्मित् [tsummit] *n*
prowess बार्गाट् [barʌgat] *n*
prune रुम्मा [rumma] *v*
publish किटाब होट्मा [kiʈaba hoʈma]
vp; किटाब होट्मा [kiʈaba hoʈma] *vp*
pucker wrinkle छुट्मा [ts^huʈma] *v*; छुप्मा
[ts^hupma] *v*
pull लाप्मा [lapma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*;
साट्मा [saʈma] *v*; साप्मा [sapma] *v*
pull along डोरोरो साप्मा [ɖoroɾo sapma]
vp
pull out पुसुप् सुप्मा [pusup supma] *vp*;
पेट्मा [peʈma] *v*; फेप्मा [p^hepma] *v*
pull up आङ्मा [aŋma] *v*; आङ्सु [aŋsu]
v
pulse मेसिक् [mesik] *n*
pumpkin छोबोट् [ts^hobot] *n*
pumpkin seed छोबोट्उलुवाट्
[ts^hobotuluwat] *n*
pungent, acrid हाङ्ना [haŋna] *n*
puppies उइछाचि [uits^hatsi] *n*
purchase इन्मा [inma] *v*; इम्मा [imma]
v
pure नुना [nuna] *adj*; फाकाट् [p^hakat]
adj; फाकाट्ना [p^hakaʈna] *adj*;
माहामाना [mahamana] *adj*; वाहिलेङ्
[wahileŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋeseŋ] *n*;

सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*;
सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*; सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*;
सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*
purification सुङ्डाइ [sudʌai] *n*
purple कुसुमे [kusume] *adj*
pursue रिक्माप्मा [rikmapma] *v*
pursuing योर्वा [jo[?]wa] *n*
purulence नुजिक् [nudzik] *n*
pus नुजिक् [nudzik] *n*
push इन्मा [inma] *v*; इन्मा [inma] *v*;
इन्मा [inma] *v*; इम्मा [imma] *v*; इम्मा
[imma] *v*; चोम्मा [tsomma] *v*;
टोकमाडिमा [tokmaɖima] *v*; टोकमाडेमा
[tokmaɖema] *v*; हुजिट् इन्मा [hudziʈ
inma] *vp*; हुजिट् [hudziʈ] *adv*
push up चोम्मा [tsomma] *v*
put युङ्मा [juŋma] *v*; हेम्मा [hemma] *v*
put in ठेन्मा [t^henma] *v*; ठेम्मा [t^hemma]
v
put name निङ् केक्मा [niŋ kekma] *v*;
निङ् खेङ्मा [niŋ k^heŋma] *v*
put off फेम्मा [p^hemma] *v*
put on वाट्मा [waʈma] *v*; वाप्मा
[wapma] *v*
put on, wear मेप्मा [mepma] *v*
putrefy रोकमा [rokma] *v*
puzzi लाम्बो बाम्मा [lambo bamma] *vp*
puzzle फाम्मा [p^hamma] *v*; फाम्लेङ्
चामा [p^hamleŋ tsama] *vp*; वाम्मा
[wamma] *v*

Q q

quail bird मुकुरिड्वाट् [mukriṅwat] *n*;
मुक्लिड्वा [mukliṅwa] *n*

quake खाम्दाराङ् [kʰamdāraŋ] *adv*

quantity of uncooked grain

quarrel खेमा [kʰema] *v*; खेमा [kʰema] *v*;
चुड्मा कोम्मा [tʃuḍma komma] *vp*;
चुड्मा [tʃuḍma] *v*

quarrelling जोबाजोबा [dzobadzoba] *adv*

quarry हेक्टाङ् [hektaŋ] *n*

queen हाङ्मा [haŋma] *n*

queen bird सालुके [saluke] *n*

queue छेक्मा [tʃʰekma] *v*

query सिलाप्मा [silapma] *v*

question सिलाप्मा [silapma] *v*; सिलाप्मा
[silapma] *n*

queue टिरिम् [tirim] *adv*

quick एला [ela] *adj*

quickly एला [ela] *adj*; एला एला [ela
ela] *adv*; एलाचा [elatsa] *adv*;
एलाडोक् [eladok] *adv*; एलालोक्
[elalok] *adv*

quiet चेक्नेन् [tseknen] *v*; स्वाक् [swak]
adj; स्वाक् [swak] *adj*; स्वाग् [swag]
adj; स्वाग् [swag] *adj*

quietly योक्योक् [jokjok] *adv*;
योक्योक्बा [jokjokba] *adv*; योग्योग्
[jogjog] *adv*

quietness चेक्नेन् [tseknen] *v*

quill उमुङ् [umun] *n*

quilt सोबाक् [sobak] *n*

quite different

quiver ठुरुठुरु योक्मा [tʰurutʰuru jokma]
vp; योक्मा [jokma] *v*; योग्मा [jogma] *v*

quote पिक्मा [pikma] *v*; माट्मा [matma]
v; माप्मा [mapma] *v*; लोडु [loḍu] *v*;
लोमा [loma] *v*

R r

rabbit सोसा [sosa] *n*

rabble खिमेयाङ्मा [kʰimejaŋma] *n*;
खिमेयाङ्मे [kʰimejaŋme] *n*

race खालाक् [kʰalak] *n*; छोड्बा
[tʃʰoḅba] *n*

racial छोड्बा [tʃʰoḅba] *n*

rack, cupboard आप्फा [appʰa] *n*

radiant ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ना
[omna] *adj*; टिलिक् टिलिक् [tʃilik tʃilik]
adv; टिलिक् [tʃilik] *adj*

rafter घारालो [gʰaralo] *n*

rag यामाडाना [jamaḍana] *adv*

rage पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*

ragged यामाडाना [jamaḍana] *adv*;
यामाना [jamanā] *adj*

rags बेलेहवा [beleḥwa] *n*; सिम्बेलेहवा
[simbeleḥwa] *n*

rain वेट् टामा [wet tama] *vp*; वेट् [wet]
n; वेहट् टामा [weḥt tama] *vp*

rainbow फार्कान्जा [pʰarkandza] *n*

raise कोप्पामेप्पा [kopmameppa] *v*;
 कोप्पामेप्पा [kopmameppa] *v*;
 कोप्पेप्पा [kopmeppa] *v*; चोम्मा
 [tsomma] *v*; फोक्का [p^hokma] *v*; फोक्का
 [p^hokma] *v*

ransack नाप्पा [nappa] *v*

rapidity एलाएला [elaela] *adv*

rascal ओनास्याङ् [onasjaŋ] *n*

raspberry खाम्बोकमा [k^hambokma] *n*;
 खाम्बोप्पा [k^hamboppa] *n*

rat मिउमा [miuma] *n*; मिहुमा [mihuma]
n

raw उमाङ् [umaŋ] *adj*; काच्चि [kattsi]
n; मिसोङ्ग [misoŋg] *n*

ray ओसाङ् [osaŋ] *n*

razor कुर्फे [kurp^he] *n*

reach टामा [tama] *v*

reach ahead ओटोकानाइ टामा [otokanaɪ
 tama] *vp*

read पढाँलिमा [pɒd^hālɪma] *v*; माप्पा
 [mappa] *v*

ready गोक्लोक [goklok] *adj*; घोक्लोक
 [g^hoklok] *adj*; टेहार [teharɒ] *n*

real छेम्बा [ts^hemba] *adj*

reality छेम्बा [ts^hemba] *adj*

realize माग्मा [magma] *v*

rebuke पाट्टमा [paɪtma] *v*; राट्टमा [raɪtma]
v

receive टाक्का [takka] *v*; टुप्पा [tuppa]
v; टुब्बा [tubba] *v*; टोकका [tokka] *v*;
 लाडु [laɪu] *v*; लाड्मा [laɪma] *v*;

लाप्पा [lappa] *v*; लारु [laru] *v*;
 लोहोट्टमा [lohotma] *v*; लोहोप्पा
 [lohoppa] *v*

receive / accept, adopt लाप्पा [lappa] *v*

recent लोप्पोङ्गा [loppomŋga] *adv*;
 लोप्पोना [loppomna] *adv*; लोप्पोना
 [loppomna] *adv*

recently आसेन्ले [asenle] *adv*;
 हाट्लेसेन् [hatlesen] *adv*

recite पढाँलिमा [pɒd^hālɪma] *v*; माप्पा
 [mappa] *v*; लोडु [loɪu] *v*; लोमा [loma]
v

reckon डेमा [ɲema] *v*; नेमा [nema] *v*

recline किम्मा [kimma] *v*

recognize ठाहा टोकका [t^ha tokka] *vp*;
 निमा [nima] *v*; मिसेन् निमा [misen
 nima] *vp*

recollection यान्दा [janda] *n*

recompense निमेक् [nimek] *n*

reconciliation, conciliation टोङ्माजामा
 [toŋmadzama] *n*

rectangular टेम्बोकपाटे [tembokpaɪe] *n*

red उफाबा [up^haba] *n*; फाना [p^hana]
adj

red mushroom मुवारि मुङ् [muwari muŋ]
n

red pulse रागे [rage] *n*

red spot फाना टाटा [p^hana taɪa] *n*

reddish ओफालासा [op^halasa] *n*

redeem

redeemer काहिङ्गमेपबा डाङ्बा
[kahingmepba daŋba] *n*

redness फाबालेङ्ना [p^habaleŋna] *adj*;
फालेक् फालेक् [p^halek p^halek] *adj*;
फालोक् [p^halok] *adv*

reduce खाट्टिउलोक् चोकमा [k^hat̪t̪iulok
tsokma] *vp*; खाट्टिप्मा चोकमा
[k^hat̪t̪ipma tsokma] *vp*; चिपा योम्मा
[t̪ipa jomma] *vp*; नाट्टिप्मा चोकमा
[nat̪t̪ipma tsokma] *vp*; रिम्पेम्मा
[rimpepma] *v*; रिम्पेप्मा [rimpepma] *v*

reflection ख्याल [k^hjal] *adj*

reform टोङ्मा [toŋma] *v*

refuse एङ्फुट्मा [eŋp^huʈma] *v*

refuse-dump चाम्जिक [tsamdzik] *n*

regard टेन्मा [teŋma] *v*; मानाँ चोगमा
[manā tsogma] *vp*

regiment उपिङ्बा [upiŋba] *n*; टिलिङ्गा
[t̪ilinga] *n*; तिलिङ्गा [t̪ilinga] *n*

regret काएल [kael] *n*

regular सोरोक् [sorok] *adv*

regulated सोरोक् [sorok] *adv*

reject एङ्फुट्मा [eŋp^huʈma] *v*; मिटेम्मा
[mitemma] *v*

relate खेम्पेप्मा [k^hempepma] *v*; पिकमा
[pikma] *v*; माट्मा [mat̪ma] *v*; माप्मा
[mapma] *v*; माप्मा [mapma] *v*; रिङ्
युङ्मा [riŋ juŋma] *vp*; लोडु [loɖu] *v*;
लोमा [loma] *v*; लोमा [loma] *v*

release लेप्मा [lepma] *v*

release, rescue होन्मा [honma] *v*

remain युङ्मा [juŋma] *v*

remember मिट्मा [mit̪ma] *v*; मिप्मा
[mipma] *v*

remembrance यान्दा [janda] *n*

remind लेगालापमा [legalapma] *v*

remote या [ja] *prep*; याबा [jaba] *adv*;
याम्बा [jamba] *adv*; लाप्माङ् [lapmaŋ]
n; लाप्माङ्ना [lapmaŋ] *adv*

remove सोन्मा [sonma] *v*; सोम्मा
[somma] *v*

remuneration निमेक् [nimek] *n*;
निम्याक् [nimjak] *n*

rend पुसुप् सुप्मा [pusup supma] *vp*;
पेट्मा [pet̪ma] *v*; सेङ्मा [seŋma] *v*

repair चोकमा [tsokma] *v*; चोग्मा
[tsogma] *v*

repay हुङ्मा [huŋma] *v*

repeat नोकमा [nokma] *v*

repeatedly टोटोरोवा [toʈorowa] *adv*;
सोरोक्डोक [sorokɖok] *n*; सोरोक्लोक
[soroklok] *n*

repent काएल [kael] *n*; निङ्ग्वा रिमा
[ningwa rima] *vp*

repentance काएल [kael] *n*

replace खुट्काखुट् चामा [k^huʈkak^huʈ
tsama] *vp*; फेराँ चोगमा [p^hera tsogma]
vp

reply उट्टार [uʈʈar] *n*

report खाबोर [k^habor] *n*; खाबोर
[k^habor] *n*

reprimand पाट्मा [pat̪ma] *v*; पाट्मा
[pat̪ma] *v*; राट्मा [rat̪ma] *v*

reproach इनाबा [inaba] *interj*; इनामा [inama] *interj*; किट्मेट्मा [kiṭmetṃa] *v*; किट्मेप्मा [kiṭmepma] *v*

reprove पाट्मा [paṭma] *v*; राट्मा [raṭma] *v*

require चाहाप् लिमा [tsahap lima] *vp*

required -उम्बाक् [umbak]; खोना [k^hona] *interrog*; चाबालिमा [tsabalima] *v*

requisite चाबाडोक्लिना [tsabaḍoklina] *adj*; चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाबा [tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab] *n*; मिलिए लिनिना [milie linina] *adv*

rescue हिङ्मेप्मा [hiṅmepma] *v*

researcher काकोन्बा [kakonba] *n*

resembling एक्केउ पारिक् [ekkeu parik] *adv*; एक्केउगा [ekkeuga] *n*; एक्केउना [ekkeuna] *adj*; एक्केउना [ekkeuna] *adj*; गोकलोक [goklok] *adj*; घोक्लोक [g^hoklok] *adj*; हिट्डे [hiṭḍe] *pro*

resentment कुन्जिरिकमा [kundzirikma] *n*; रेक् [rek] *n*

residence डेन् [ḍen] *n*; पाङ् [paŋ] *n*

residue जोगाँ [dzoga] *n*; भो [dz^ho] *n*

resign नामा [nama] *v*; लेट्मा [letṃa] *v*; लेडु [ledu] *v*; लेड्मा [ledṃa] *v*; लेप्मा [lepma] *v*

resin आङ्ग्वा [aŋgwa] *n*; आङ्ग्वा [aŋgwa] *n*; उखिवा [uk^hiwa] *n*; उखिवाट् [uk^hiwaṭ] *n*; खिण्वा [k^hiṇwa] *n*; खिण्वा [k^hiṇwa] *n*

respect टेन्मा [tenma] *v*; मानाँ चोग्मा [manā tsogma] *vp*

respectable ओठेगा [oṭ^hega] *n*

respiration सोक्मा [sokma] *n*

rest युङ्माजामा [juŋmadzama] *v*

resting day युङ्माजामा लेन् [juŋmadzama len] *adv*

restless केम्मा [kemma] *v*; केले [kele] *adj*; खोलेक्वालेक् [k^holekwalek] *अ.मू.*; छोट्छोट् केम्मा [ts^hoṭṭs^hoṭ kemma] *vp*; सोङ्मा [soŋma] *v*

restless agitation केन्ना [kenna] *adj*

restlessness फेल्फेल् [p^help^hel] *n*

restore नोकमा [nokma] *v*; नोकमाप्मा [nokmapma] *v*

restrain हाम्मा [hamma] *v*

restriction छाक्टु [ts^haktu] *v*

reveal लोमा [loma] *v*

revere मानाँ चोग्मा [manā tsogma] *vp*

revered ओठेगा [oṭ^hega] *n*

reverence स्या [sja] *n*

reversed एकेलेङ् [ekelēŋ] *adv*

revise नोकमा [nokma] *v*

Rhus acuminata फाल्वाट् [p^halwaṭ] *n*

rib उपिम् [upim] *n*; पिम् [pim] *n*

rice चामा [tsama] *n*; चासाक् [tsasak] *n*; चासोङ् [tsason] *n*; सेरा [sera] *n*

rice grain ओसेरा [osera] *n*

rice pudding खिरिचामा [k^hiritsama] *n*

rich डाङ्बा [ḍaŋba] *n*

riddles खाला [kʰala] *n*
ride ठाड्मा [tʰaŋma] *v*
ridge भोन्भोन्बा [dzʰondzʰonba] *n*;
 भोम्भोम्बा [dzʰomdzʰomba] *n*; भोम्मेट्
 [dzʰommeɽ] *n*; टोकटोकपा [tokʰokpa] *n*;
 टोप्पोप्पा [toppoppa] *n*
ridicule खोड्मा [kʰoŋma] *v*; खोड्मा
 [kʰoŋma] *v*
rifle आप्लिबा [apliba] *n*; ओप्लिबा
 [opliba] *n*; फोड्फोड्बा [pʰoŋpʰoŋba] *n*;
 हाड्बोलि [haŋboli] *n*
right गोकलोक [goklok] *adj*; घोक्लोक
 [gʰoklok] *adj*; छुप्टाइ [tsʰuptaŋ] *n*;
 छुप्टाइगे [tsʰuptaŋge] *n*; ठिक्काना
 [tʰikkana] *adv*; माहामा [mahama] *adj*
rightly ओचेट्नुलोक [otsetnuɽlok] *adv*
rind ओहोत्रवा [ohoʔwa] *n*
rind, bark उलुङ् [uluŋ] *n*
ring आङ्गुठि [aŋguʈi] *n*
rinse वासिमा [wasima] *v*
riot गालाला [galala] *n*
rip सेड्मा [seŋma] *v*
rip up खेन्मा [kʰeŋma] *v*; खेम्मा
 [kʰemma] *v*; चिमा [tsima] *v*
ripped thing ओसोड् [osoŋ] *n*
ripen सोड्मा [soŋma] *v*
ripple भेट्लेत्रवा [bʰeɽleʔwa] *n*
rise कोप्मा [kopma] *v*; कोब्मा [kobma]
v; होम्मा [homma] *v*
risk किट्माडुङ् [kitmaɽuŋ] *n*
rival wife रेम्सुमा [remsuma] *n*

river होङ् [hoŋ] *n*; होङ् [hoŋ] *n*
riverbank
road लाम्बो [lambo] *n*; लाम्बो [lambo]
n; लाम्बो कोकपो [lambo kokpo] *n*;
 लाम्भो [lambʰo] *n*; लाम्भो [lambʰo] *n*
roam फिनिनि [pʰinini] *n*; वाजासि
 [wadzasi] *v*; वामाजामा [wamadzama] *v*
roaming रियुगोन्ना [rijugonna] *n*
roast आम्मा [amma] *v*; टुम्मा [tamma] *v*
robber कासुप्बा [kasupba] *n*; कासुप्बा
 [kasupba] *n*; माक्ना धान्ढा [makna
 dʰandʰa] *adj*; याङ्काखुट् [jaŋkakʰuɽ] *n*
rogue ओनास्याङ् [onasjaŋ] *n*
roll पाप्मा [papma] *v*
roll up खुबारिक [kʰubarik] *v*; नाप्मा
 [napma] *v*; पोम्मा [pomma] *v*; रिक्मा
 [rikma] *v*; रिग्मा [rigma] *v*
roof दुरि [dʰuri] *n*; धुरि [dʰuri] *n*
roof beam धारालो [gʰaralo] *n*; योरोड्बा
 [joroŋba] *n*
rooster crow कोक्सबा ओक्मा [koksaba
 okma] *vp*
root उजारा [udzara] *n*; उपुड्मा
 [upuŋma] *n*; उभुड्मा [ubʰuŋma] *n*;
 ओजारा [odzara] *n*; होम्माडेन्
 [hommaɽeŋ] *n*
rope रिप्मा [ripma] *n*; रिबा [riba] *n*
rosiness फालेक् फालेक् [pʰalek pʰalek]
adj
rosy उफाबा [upʰaba] *n*; फाना [pʰana]
adj

rot नास् चोक्मा [nasa tsokma] *vp*; नास् चोग्मा [nasa tsogma] *vp*; नास् लिमा [naslima] *v*; रोक्मा [rokma] *v*; रोक्मा [rokma] *v*; रोक्मेप्मा [rokmepma] *v*; रोक्मेप्मा [rokmepma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*; रोग्मा [rogma] *v*; रोग्मेट्मा [rogmetma] *v*; लुट्मा [lutma] *v*; लुप्मा [lupma] *v*

rotate काक्मा [kakma] *v*

rotating device उरिमाना [urimana] *n*

rotating swing ओचेल्बा [otselba] *n*

rotten egg कुन्दुवाट् [kunduwat] *n*

rotten smell फिबिङ्फिबिङ्

[p^hibinj^hibinj] *adv*

rough खोरोक् [k^horok] *n*; घोसोरोक् [g^hosorok] *adj*; फोस्रेङ्ना [p^hosrenna] *adj*; राम्ना [ramna] *n*

round ओकाकुलुक् [okakuluk] *n*;

ओडोल्लो [odollo] *n*; कुठारिक्

[kut^harik] *adj*; कोकालिक् [kokalik]

adj; कोलिक् [kolik] *adj*; कोलिक्

[kolik] *adj*; घुङ्गारिक् [g^hungarik] *n*;

ठुम्बुलुङ् [t^humbuluj] *adj*; पोक्पोक्

[pokpok] *n*; पोक्पोक्ना [pokpokna]

adj; पोक्पोक्ना [pokpokna] *n*

round black mushroom खाम्मिक्

[k^hammik] *n*

round lump ओकाकुलुक् [okakuluk] *n*;

ओडोल्लो [odollo] *n*; ओडोल्लो

[odollo] *n*; पोक्पोक् [pokpok] *n*;

पोक्पोक्ना [pokpokna] *n*

round, turn round रिना [rina] *n*

roundabout उकारिक्ना [ukarikna] *adj*;

घुङ्गारिक् [g^hungarik] *n*; याम्बा

नायाम्बा [jamba najamba] *adv*;

याम्बानायाम्बा [jambanajamba] *adv*

round-shaped कुठारिक् [kut^harik] *adj*

route लाम्बो [lambo] *n*; लाम्बो [lambo]

n; लाम्भो [lamb^ho] *n*; लाम्भो [lamb^ho]

n

routine टालिका [talika] *n*

row टिरिम् [tirim] *adv*; टिरिम् [tirim]

adv

royal palace हाङ्पाङ् [hanpan] *n*

rub नान्मा [nanma] *v*; नान्मा [nanma] *v*;

नेक्मा [nekma] *v*; योप्मा [jopma] *v*;

राम्मा [ramma] *v*; रेन्मा [renma] *v*;

सोब्मा [sobma] *v*

rub out टुकमा [tukma] *v*; टुकमाडिमा

[tukmadima] *v*

rub, fondle सोप्मा [sopma] *v*

rubbed लेम्लेम्ना [lemlemna] *adj*

rubbish खाप्सिन्वा [k^hapsi[?]wa] *n*;

टाम्जिक् [tamdzik] *n*; भुसुन्वा

[b^husu[?]wa] *n*

ruddiness फालेक् फालेक् [p^halek

p^halek] *adj*

rude खोजालि [k^hodzali] *n*

ruffian ओनास्याङ् [onasjan] *n*

rugged खोरोक् [k^horok] *n*; घोसोरोक्

[g^hosorok] *adj*

ruin जाखाम् [dzak^ham] *n*; नास् चोक्मा

[nasa tsokma] *vp*; लुकमा [lukma] *v*;

लुप्मा [lupma] *v*

rum इमालिङ् [imaliŋ] *n*
rumour गालाला [galala] *n*
rump ओमेढोक् [omedʰok] *n*
run पिन्मा [pinma] *v*; पिम्मा [pimma] *v*;
 पिम्मा [pimma] *v*; लोङ्मा [loŋma] *v*
run away पिन्मा [pinma] *v*; पिन्मा
 [pinma] *v*; पिम्मा [pimma] *v*; पिम्मा
 [pimma] *v*

run over येप्मा [jepma] *v*
rupee राङ् [raŋ] *n*
rush इन्गाइन् [ingain] *n*; चाराक् [tsarak]
adj; पिम्मा [pimma] *v*; लोङ्मा [loŋma]
v
rust उहि टामा [uhi tama] *vp*; उहि [uhi]
n; कास् [kas] *n*

S s

sack cloth भाऱ्वाट् [bʰaʱwaɪ] *n*
sacred सेङ्सेङ् [seŋseŋ] *n*
sad, downcast टुङ्जिलिमा [tuŋdzilima]
v
safeguard आपुयुसेट् [apujuset] *n*
sal tree छोबोमा [tsʰoboma] *n*; छोबोमा
 [tsʰoboma] *n*
salamandar निङ्गिले [niŋgile] *n*;
 निङ्गुले [niŋgule] *n*
salary निमेक् [nimek] *n*; निम्याक्
 [nimjak] *n*
saliva ट्या [tʰja] *n*; ट्याबुज् [tʰjabudz]
n
salt नुम् [num] *n*; युम् [jum] *n*
salted नुम्नुम् [numnum] *adj*; नुम्नुम्ना
 [numnumna] *adj*; युम्नुम् [jumjum] *adj*
salty चारेक्ना [tsarekna] *adv*; नुम्नुम्
 [numnum] *adj*; नुम्नुम्ना [numnumna]
adj; युम्नुम् [jumjum] *adj*
salutation बाबा [baba] *n*; स्या [sja] *n*
salute स्या मेप्मा [sja mepma] *vp*;
 स्यामेट्मा [sjametma] *v*

same एक्केउ [ekkeu] *adv*
sap ओवा [owa] *n*
sarcasm आप्टाङ्ग्वा [aptangwa] *adj*
sari साडि [sadj] *n*
sash फोऱ्इ [pʰoʱi] *n*; फोऱियि [pʰoʱji] *n*
satchel चाम्मुप्मा [tsamsupma] *n*;
 जाप्पामा [dzaprama] *n*
satire आप्टाङ्ग्वा [aptangwa] *adj*
satisfied सोन्टोक् [sonɔk] *n*
satisfy फोक् इप्मा [pʰok ipma] *v*
savage खोजालि [kʰodzali] *n*; सोक्पा
 [sokpa] *n*
save जोगाँ चोक्मा [dzoga tsokma] *vp*;
 जोगाँ चोक्मा [dzoga tsokma] *vp*;
 भोचोक्मा [dzʰotsokma] *v*; मोम्मा
 [momma] *v*; हिङ्मेट्मा [hiŋmetma] *v*;
 हिङ्मेप्मा [hiŋmepma] *v*
save up योङ्गोट्मा [joŋgotma] *v*
saving जागेडा [dzageda] *n*; जोगाँ
 [dzoga] *n*; भो [dzʰo] *n*

savior काहिङ्मेपबा डाङ्बा
[kahiŋmepba ɖaŋba] *n*

Saviour काहिङ्मेप्पा [kahiŋmeppa] *n*

savoury निम्ना [nimna] *adj*; लेलेम्
[lelem] *adj*; लेलेम्ना [lelemnna] *adj*

saw खेन्मा [kʰenma] *v*

saw (with a saw) खेम्मा [kʰemma] *v*

say पिकमा [pikma] *v*; पिकमा [pikma] *v*;
माप्पा [mappa] *v*; माप्पा [mappa] *v*;
रिङ् युङ्मा [riŋ juŋma] *vp*; लोडु [loɖu]
v; लोमा [loma] *v*; लोमा [loma] *v*

saying पिकमाना [pikmana] *adj*

scabard उसुप् [usup] *n*

scammer पिम्मा [pimma] *v*

scamper पिन्मा [pinma] *v*

scar ओखायुप्, [okʰajup] *n*; ओखायोप्
[okʰajop] *n*; टाटा [tata] *n*

scatter चेम्बेलेङ् छिन्मा [tsembelen
tsʰinma] *vp*; चेम्बेलेङ् हिमा [tsembelen
hima] *vp*; छिन्मा [tsʰinma] *v*; छिम्मा
[tsʰimma] *v*; छिम्मा [tsʰimma] *v*;
छेल्बेल् छिन्मा [tsʰelbel tsʰinma] *vp*;
छेल्बेल् हिमा [tsʰelbel hima] *vp*;
छेल्लेबेल्ले [tsʰellebelle] *adj*; टाप्मेप्पा
[tapmepma] *v*; ठेम्मा [tʰemma] *v*; हिमा
[hima] *v*

scattered चेम्बेलेङ् [tsembelen] *n*;
छेल्बेल् [tsʰelbel] *adv*; छेल्लेबेल्ले
[tsʰellebelle] *adv*

scene ठेप्पा [tʰepma] *n*

schedule टालिका [talika] *n*

scheme चोक्मा फामा [tsokma pʰama]
adv

scold पाट्मा [paɬma] *v*

scorch उमा [uma] *v*; उमायेप्पा
[umajepma] *v*; टुम्मा [tumma] *v*

scour नाम्मा [namma] *v*; राम्मा [ramma]
v; राम्मा [ramma] *v*

scrape छाक्मा [tsʰakma] *v*; टाम्पाक्मा
[tampakma] *v*; हिप्मा [hipma] *v*

scratch खिक्मा [kʰikma] *v*; टाम्पाक्मा
[tampakma] *v*; पाम्मा [pamma] *v*; हिप्मा
[hipma] *v*

scrotum कोकोडे [kokode] *n*

scrub नाम्मा [namma] *v*; राम्मा [ramma]
v

scruff सेक् [sek] *n*

scum उसुकटुरुम्बा [usukturumba] *n*;
पुच्चुवा [puttsuwa] *n*; सुकटुरुम्बा
[sukturumba] *n*

search कोन्मा [konma] *v*; कोम्मा
[komma] *v*; कोम्माचोक्मा
[kommatsokma] *vp*

season बेला [bela] *n*; म्याङ् [mjɑŋ] *n*

seasoned pickle आरावा [arawa] *n*

seat युङ्मासिङ् [juŋmasiŋ] *n*

seclude निङ्ग्वा हिम्मा [ningwa himma]
vp

second letter ख [kʰʌ] *n*

secret सोगोप् [sogop] *n*; सोगोब् [sogob]
n

security आपुयुसेट् [apujuset] *n*

sedateness आङ्माना [aṅmana] *n*
sediment डुलुलु [ḍululu] *n*; लेटोटो [lətoʈo] *adj*
seduce लेगाप्मा [legapma] *v*; लेगाप्मा [legapma] *v*
see निमा [nima] *v*; माग्मा [magma] *v*
seed उसुरुम् [usurum] *n*; ओडाना [oḍana] *n*; ओपोकोरोक् [opokorok] *n*; ओयाङ्गोवा [oṅgowa] *n*; चालिक् पुलिक् [tsalik pulik] *n*; चालिङ्पुलिङ् [tsaliṅpuliṅ] *n*; पोकोडोक् [pokodok] *n*; लालिक् [lalik] *n*; लालिक् छुलिक् [lalikatsʰulik] *n*
seedling चालिक् पुलिक् [tsalik pulik] *n*; लालिक् [lalik] *n*
seedlings लालिक् [lalik] *n*
seek कोन्मा [konma] *v*; कोम्मा [komma] *v*
seem टेट्मा [tʰetma] *v*; ठेप्मा [tʰepma] *v*; निमा [nima] *v*
seethe वारोङ्मा [waroṅma] *v*
segment ओभागा [obʰaga] *n*
seize लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma] *v*
seizure लाप्मा [lapma] *n*
select छिप्मा [tsʰipma] *v*; सेक्मा [sekma] *v*; सेग्मा [segma] *v*
self सोक्मा [sokma] *n*
sell छोङ्मा [tsʰoṅma] *v*; छोङ्माडेमा [tsʰoṅmadema] *v*
semen उखिवाट् [ukʰiwat] *n*; लेवाट् [lewat] *n*

seminal fluid उखिवाट् [ukʰiwat] *n*; लेवाट् [lewat] *n*
send पाङ्मा [paṅma] *v*; हाङ्मा [haṅma] *v*
send back नोक्मा [nokma] *v*; नोक्माप्मा [nokmapma] *v*
sense उटुप् [uṭup] *n*; चेट् [tset] *adj*; ठोना [tʰona] *n*
sensible निङ्ग्वा कारिबा [ningwa kariba] *adj*
sensitive कानिबा [kaniba] *n*
sentiment निङ्ग्वा [ningwa] *n*
sentry काकोबा [kakoba] *n*
separate -मे [me] *surf*; आ-आप्पे [a-appe] *adv*; आग्मा [agma] *v*; आप्पे [appe] *adv*; आल्लाक्का [allakka] *adj*; कोङ्मा [koṅma] *v*; फोक्चिक् हेट्मा [pʰoktsik hetma] *vp*; साम्मा [samma] *v*; साम्मा [samma] *v*; साम्माना [sammana] *n*; सेम्मा [semma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*; हेङ्मा [hedma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*
separately -मे [me] *surf*; आप्पे [appe] *adv*; आप्पेगा [appega] *adj*
sequential टिरिम् [tirim] *adv*
serene स्वाक् [swak] *adj*
series टिरिम् [tirim] *adv*
serpent ओप्पु [oppu] *n*
serve पाक्मा [pakma] *v*; पाग्मा [pagma] *v*; फामा [pʰama] *v*
sesamum seed आवेप्मा [awepma] *n*
set इप्पाङ् [ippaṅ] *num*; जोर [dzorɿ] *n*; ठामा [tʰama] *v*

set apart कोड्मा [koŋma] *v*; साम्मा [samma] *v*; साम्माना [sammana] *n*; हाम्मा [hamma] *v*

set in motion खोट्मा [k^hoŋma] *v*

seven सि [si] *num*

seven hundred सिमेक्मेक् [simekmek] *num*

seventy सिमेक् [simek] *num*

sever साम्मा [samma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*

several पाइगा पाइगा [paiga paiga] *interrog*; पारिक् पारिक् [parik parik] *adv*

sew टिक्मा [tikma] *v*; ठाक्मा [t^hakma] *v*; ठाग्मा [t^hagma] *v*; फामा [p^hama] *v*; फुमा [p^huma] *v*

sexual intercourse इम्माजामा [immadzama] *vp*; इम्माजामा [immadzama] *vp*

shade छाइरि [ts^hairi] *n*; वाडोवा [waɖowa] *n*; वाडोन्वा [waɖoŋwa] *n*; वारगुप्मा [warɒgupma] *n*; वारगुप्मा [wargupma] *n*

shadow छायारि [ts^hajari] *n*; रिमेट् [rimet] *n*; वाडोवा [waɖowa] *n*; वाडोन्वा [waɖoŋwa] *n*; वारगुप्मा [warɒgupma] *n*; वारगुप्मा [wargupma] *n*

shaft उयुङ् [ujuŋ] *n*

shake पिलिम्पिलिम् योग्मा [pilimpilim jogma] *adv*; वान्डु [wanɖu] *n*; वान्मा [wanma] *v*; वाम्मा [wamma] *v*

shame मोम्मा [momma] *adj*; मोम्मा [momma] *adj*; सायोम्मा [sajomma] *v*; सायोम्मा [sajomma] *v*

shaped like the dried ground खोलैकना [k^holekna] *adj*

share ओभागा [ob^haga] *n*; ओभागा [ob^haga] *n*; खान्डा [k^handā] *n*; भागा [b^haga] *adv*; भागा [b^haga] *adv*; हान्मा [hanma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*

sharp छोप् [ts^hop] *adj*; छोप्छिला [ts^hopt^hila] *n*; छोप्छोप्ना [ts^hopt^hopna] *adj*; यान्ना [janna] *adj*; यान्लोक् [janlok] *adj*; लाहाप् लिना [lahap lina] *adj*; लाहाबा [lahaba] *n*

sharpen ओधारा होप्मा [od^hara hopma] *vp*

sharp-tongued लेक्फालापना [lekp^halapna] *adj*

shatter खोक्मा [k^hokma] *v*; खोक्मा [k^hokma] *v*; खोग्मा [k^hogma] *v*; साम्माना [sammana] *n*

shawl टाखुम्बि [tak^humbi] *n*; टाखोम्बि [tak^hombi] *n*

she उन् [un] *pro*; हिट्ना [hitna] *pro*

sheath उसुप् [usup] *n*; ओखापेटा [ok^hapeta] *n*; ओखाबेटा [ok^habeta] *n*

shed भान्द्रा [b^handra] *n*

sheen ओसाङ् [osaŋ] *n*

sheep दुँउबा [t^hūba] *n*; दुँबा [t^hūba] *n*

sheep's meat दुँबासा [t^hūbasā] *n*

shelf डागारा [ɖagara] *n*

shell रोमा [roma] *v*

shell, husk टाप्सुक [tapsuk] *n*
shelter छाइरि [ts^hairi] *n*
shepherd कापुबा [kapuba] *n*
shift फेरॉ लिमा [p^heraŋalima] *v*; रोक्मा [rokma] *v*; रोट्मा [rotma] *v*; रोड्मा [rodma] *v*; रोप्मा [ropma] *v*
shine ओम्माꣳ [omma] *v*; ओम्मेप्मा [ommepma] *v*
shining ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ना [omna] *adj*; टिलिक् टिलिक् [tɪlik tɪlik] *adv*; टिलिक् [tɪlik] *adj*
shiver ठुरुठुरु योक्मा [t^huru^huru jokma] *vp*; योक्मा [jokma] *v*; योग्मा [jogma] *v*
shivering खाम्डाराङ् [k^hamɖaraŋ] *adj*; खाम्डाराङ् [k^hamɖaraŋ] *n*
shoemaker लाङ्सुप् काफु [laŋsup kap^hu] *n*
shoes लाङ्सुप् [laŋsup] *n*
shoot आप्मा [apma] *v*; उचिउला [utsiula] *n*; उलिङ् [ulij] *n*; उलिङ् होम्मा [ulij homma] *vp*; ओचोङ्लिङ् [otsoŋlij] *n*; लिङ् [lij] *n*; लेम्मा [lemma] *v*
shoot (of young plants) खोखोप्पा [k^hok^hoppa] *n*
shop डोकान् [ɖokan] *n*
shopping इन्गाइन् [ingain] *n*
shore सोब्बे [sobbe] *n*
short उन्ना [unna] *adj*; उन्ना [unna] *adj*; उन्लोक् [unlok] *adv*; उन्लोक् [unlok] *adj*; खाट्टिभेन्ना [k^hattɪb^henna] *adj*; खाट्टिभेन्ना [k^hattɪb^henna] *adj*;

नाट्टि भेन्ना [natɕi b^henna] *adj*; नाट्टि भेन्ना [natɕi b^henna] *adj*; नाट्टिभेन्ना [natɕib^henna] *adj*; नाट्टिभेन्ना [natɕib^henna] *adj*

shorten उन्नालिमा [unnalima] *v*; उन्मा [unma] *adj*; खाट्टिउलोक् चोक्मा [k^hattɪjulok tsokma] *vp*; रिम्पेम्मा [rimpepma] *v*; रिम्मेप्मा [rimpepma] *v*

shoulder फाक्टाङ् [p^haktʌŋ] *n*; फाक्टाङ् [p^haktʌŋ] *n*

shout राट्मा [raɕma] *v*; राप्मा [rapma] *v*

shove इन्मा [inma] *v*; इन्मा [inma] *v*; इन्मा [inma] *v*; चोम्मा [tsomma] *v*; टोक्माडिमा [tokmaɖima] *v*; टोक्माडेमा [tokmaɖema] *v*; हुजिट् इन्मा [hudzɪt inma] *vp*; हुजिट् [hudzɪt] *adv*

show निमेट्मा [nimeɕma] *v*; निमेप्मा [nimepma] *v*; पुमामेप्मा [pumamepma] *v*; पुमेट्मा [pumeɕma] *v*; पुमेप्मा [pumepma] *v*

shower भारि [dz^hari] *n*

shrewd लाहाप् लिना [lahap lina] *adj*; लाहाबा [lahaba] *n*

shrink इच्छुट् [itts^hut] *adv*; छुट्मा [ts^hutma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*

shrivel इच्छुट् [itts^hut] *adv*; इच्छुट्मा [itts^hutma] *v*; छुट्मा [ts^hutma] *v*

shrub घाम्लाजेट् [g^hamladzet] *n*

shut छाक्मा [ts^hakma] *v*; छाग्मा [ts^hagma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*; छुप्मा [ts^hupma] *v*; हुमा [huma] *v*

shy मोन्मा सिमा [monma sima] *vp*;
मोम्मा [momma] *v*; मोम्मासिमा
[mommasima] *vp*; सायोम्मा [sajomma]
v

shyness मोम्मा [momma] *adj*; मोम्मा
[momma] *adj*

sick दुखुमाङ् [tuk^human] *n*

sickle काच्चे [kattse] *n*

sickly खिरिकना [k^hirikna] *adj*; घेङ्सिङ्
[g^hejsin] *adj*; भेकोक्ना [b^hekokna] *n*

side -लेङ् [leŋ]; ओधार [od^hara] *n*;
ओधारा [od^hara] *n*; ओपाटा [opata] *n*;
छोन्छोन् [ts^honts^hon] *n*

side street चिफिप्ना [tsip^hipna] *adj*

sieve योङ्जि [joŋdʒi] *n*; योङ्मा [joŋma]
v

sift एम्मा [emma] *v*; एम्मा [emma] *v*;
चेङ्मा [tseŋma] *v*; चेङ्मा [tseŋma] *v*;
योङ्मा [joŋma] *v*; योङ्मा [joŋma] *v*;
सेक्मा [sekma] *v*

sigh खुइ [k^hui] *n*; राप्मा [rapma] *v*

sight ठेप्मा [t^hepma] *n*

sign चिन्ना [tsinna] *n*

significant चाहाप् लिमा [tsahap lima]
adv

silence चेक्नेन् [tseknen] *v*; मिचेक्मुनुमा
[mitsekmunuma] *adv*; स्वाग् [swag] *adj*

silent खुसुना [k^husuna] *adj*; चेक्नेन्
[tseknen] *v*; मिचेक्मुनुमा
[mitsekmunuma] *adv*; स्वाक् [swak]
adj; स्वाक् [swak] *adj*; स्वाग् [swag]
adj

silently स्वाक् [swak] *adj*; स्वाग् [swag]
adj

silly ठोनामा [t^honama] *adv*

silver रूपा [rupa] *n*

silver ornament घान्टाङ्बा [g^han^htaŋba]
n; घोन्टोङ्बा [g^hont^hoŋba] *n*; बिच्किनि
[bitskini] *n*

similar एक्केउ [ekkeu] *adv*; एक्केउ
पारिक् [ekkeu parik] *adv*; एक्केउगा
[ekkeuga] *n*; एक्केउना [ekkeuna] *adj*

similarity ओटोप्माङ्ना [ot^hopmaŋna] *adv*

simple सिधा [sid^ha] *n*

sincere सिधा [sid^ha] *n*

sincerity छेम्बा [ts^hemba] *adj*

sinful कायाङ्छाबा [kajant^haba] *n*

sing a song छाम्लोमा [ts^hamloma] *v*;
छ्याम्लो ठाक्मा [ts^hjamlo t^hakma] *vp*

sing उमा [uma] *v*; टुम्मा [t^humma] *v*

singer काछाम्लोबा [kats^hamloba] *n*;
गिट्टाङ्गे [git^htaŋge] *n*; छ्याम्लोबा
[ts^hjamloba] *n*

single एकाले [ekale] *n*; एकलेना
[ekelena] *num*; गोट्टे [got^hte] *adj*;
ठिक्कोक्ना [t^hikkokna] *adv*; फिट्टाक्
[p^hittak] *n*; भ्यालिनिगेट्निना
[b^hjaliniget^hniina] *n*

singly आइकेलेना [aikelena] *adv*

sink लुम्मा [lumma] *v*; लुम्मा [lumma] *v*

sinner कायाङ्छाबा [kajant^haba] *n*

sip पिप्मा [pipma] *v*

sister भान्भा [dz^handz^ha] *n*

sister of mother कोगोड्मा [kogoŋma] *n*

sister-in-law मोटेड् [moʈeŋ] *n*; मोटेड्मा [moʈeŋma] *n*

sister's daughter नाक्मा [nakma] *n*

sister's son नाक्पा [nakpa] *n*

sit युड्मा [juŋma] *v*

sit down युड्मा [juŋma] *v*

sitting room काचाहरि [katsahari] *n*

six डा [ŋa] *num*

six hundred डामेक्मेक् [ŋamekmek] *num*

sixty डामेक् [ŋamek] *num*

skeleton उसारुवा [usaru?wa] *n*;
ओसारुवा [osaru?wa] *n*; साडुवा [saɖu?wa] *n*;
सारुवा [saru?wa] *n*

skillful ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*;
कानिबा [kaniba] *n*

skill पारा [para] *adv*

skilled काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

skillful कानिबा [kaniba] *n*

skin होरवा [ho?wa] *n*; होरवा [ho?wa] *n*

skull नाम्जिक् [namdzik] *n*; नाम्जिङ् [namdzin] *n*

sky टाइसाङ् [taɪsan] *n*

slab of wood or stone used to write on

slack बेट्लुक् [betluk] *adj*

slanting पेमा [pema] *adv*

slay सेप्मा [sepma] *v*

sleep इम्मा [imma] *v*; इम्मा [imma] *v*;
मिम्मिमि [mimmim] *adj*; हेम्मा [hemma] *v*;
हेम्मा [hemma] *v*

sleepiness दुङ्गुप्पा [dʰuŋguppa] *n*

sleepless मिक्चेचेरवा [miktsetse?wa] *n*;
मिक्चेरेरवा [miktserere?wa] *n*

sleeplessness वामिक्जुमा [wamikjuma] *n*

sleeve मुक्सुप्मा [muksupma] *n*

slice उगेङ् [ugēd] *n*; ओफारा [opʰara] *n*;
खान्डा [kʰandʱa] *n*

slide सुब्मा [subma] *v*; सोट्मा [soʈma] *v*;
सोप्मा [sopma] *v*

slim खिरिकना [kʰirikna] *adj*

slime गुडुलुक् [guduluk] *adj*

slimy पिट्लेन्ना [pitlenna] *adj*;
पिट्लोन्ना [pitlonna] *adj*

slip ठामा [tʰama] *v*; सोप्मा [sopma] *v*

slip षोसोट्मा [soʈma] *v*

slipery grass वाछोट् [watsʰot] *n*

slippery पिट्लेन्ना [pitlenna] *adj*;
पिट्लोन्ना [pitlonna] *adj*

sliver सिङ्जेरवा [siŋdze?wa] *n*;
सिङ्जेरवा [siŋdze?wa] *n*

sloth सुबुडुक् [subuduk] *n*; सुबुरुक् [suburuk] *n*;
स्वा [swa] *n*

slough उलुङ्सुप् [ulunʱsup] *n*; लुम्सुप् [lumsup] *n*

sluggish डोम्डोम्ना [domdomna] *adj*

sly उचाप्पाङ् [utsappan] *adj*; ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*;
खिरिकना [kʰirikna] *adj*;
छेडाना [tʰeɖana] *n*

small खाटिउना [kʰatʱiuna] *adj*;
खाट्टिउना [kʰatʱtʱiuna] *adj*; खाट्टियुना

[kʰatʃjuna] **adj**; चिजिकना [tsidzikna] **adj**; नाट्टिउना [natʃjuna] **adj**;
नाट्टियुना [natʃjuna] **adj**

small hole ओफ्पि [opʰpi] **n**

small ant माक्चिलिक् [maksilik] **n**

small bag चाम्सुकमा [tsamsukma] **n**

small bag, wallet जाबे [dzabe] **n**

small bat नाम्चुमुमेट् [namtsutsumet] **n**;
वाइगेलेक् [waigelek] **n**; व्हाइगेलेट्
[whaigelet] **n**

small beetle वासिक् [wasik] **n**

small bell पोङ्गेन् [pongen] **n**

small chamber ओफ्पि [opʰpi] **n**

small clay pot गार्बोले [garbole] **adj**

small drum पुट्टुङ्बा [putʃuŋba] **adv**;
पुट्टुङ्बा [putʃuŋba] **n**

small fly खुसिक् [kʰusik] **n**

small frog बेलुप् [belup] **n**

small hoe कुटे [kuʃe] **n**

small hole ओप्फि [oppʰi] **n**

small niche खोप्ना [kʰopna] **n**

**small platoon (or military unit) under
the sub-ordinate commissioned
officer in the Nepalese army**

small pot

small purse चाम्सुकमा [tsamsukma] **n**;
चाम्सुकमा [tsamsukma] **n**; चाम्सुप्मा
[tsamsupma] **n**

small round hole ओप्पि [oppi] **n**

small saw आरा [ara] **n**

small spade कुट्टे [kuttʃe] **n**

smallpox चिप्नारोक् [tsipnarok] **n**

smart च्याट्टै [tʃatʃtʌ] **adv**; छेक्छेक्
[tʃʰektʃʰek] **adj**; टाप् [tap] **adv**; वाछेक्
[watsʰek] **adj**

smartness

smash फोक्चिक् हेट्मा [pʰokʃik heʃma]
vp; फोक्चिक् हेट्मा [pʰokʃik heʃma]
vp

smear लेङ्मा [leŋma] **v**

smell नाम्मा [namma] **v**

smile मुसिक् [musik] **n**

smiling मोयट् मोयट् [mojʌt mojʌt] **adj**;
मोयट् [mojʌt] **adj**

smite आप्मा [apma] **v**; टुप्मा [tʰupma]
n; लेम्मा [lemma] **v**

smoke मिखुमा [mikʰuma] **n**; मिखुमाङ्
[mikʰumaŋ] **n**

smoke cigarette टुङ्मा [tʰuŋma] **v**

smooth ठेप् [tʰep] **n**; पिट्लोन्ना
[pitʃlonna] **adj**; फिप्ना [pʰipna] **n**; बेङ्
[beŋ] **adj**; बेङ्ना [beŋna] **adj**; बेङ्बेङ्
[beŋbeŋ] **adj**

smuggler माकना धान्ढा [makna dʰandʰa]
adj

snail खोजेट् [kʰodzet] **n**

snake ओप्पु [oppu] **n**

snap छेक्मा [tʃʰekma] **v**

snare घोलेङ्ङि ठेम्मा [gʰoleŋŋi tʰemma]
vp; घोल्याङ् [gʰoljaŋ] **n**; वारिक्
[warik] **n**

snatch खाट्माजामा [kʰaʈmadzama] *v*;
 खाप्मा [kʰapma] *v*; नाप्मा [napma] *v*;
 नाप्माप्मा [napmapma] *v*; पुसुप् सुप्मा
 [pusup supma] *vp*; पेट्मा [petma] *v*;
 फेप्मा [pʰepma] *v*; साट्मा [saʈma] *v*;
 साप्मा [sapma] *v*

sneeze आच्छिका [attsʰika] *n*; छिका
 [tsʰika] *n*; छिका होम्मा [tsʰika homma]
vp

snot नागवाट् [nagwat] *n*; नावाट् [nawat]
n

so नाइडे [nadde] *adv*; हिट्डेउड्
 [hitdeun] *adv*; हिट्नाडे [hitnade] *adv*

so much याटेप्मा [jatepma] *adv*; हिटेप्मा
 [hitpma] *adv*

soak वेक्मा [wekma] *v*; वेग्मा [whegma]
v

sock वाएक्मा [waekma] *v*

soft ओपात्रवाछाट् [opaʈwatsʰat] *adj*;
 ओपेट्छोवाट् [opettsʰowat] *adj*;
 ओपोन्छोवट् [opontsʰowt] *adj*; ओफोगे
 [opʰoge] *adj*; चिमोक् [tsimok] *adj*;
 चिमोक् [tsimok] *adj*; चिमोक् [tsimok]
adj; नेम्ना [nemna] *adj*; नेम्ना [nemna]
adj; मोयोक्ना [mojokna] *adj*; लेम्लेम्ना
 [lemlemna] *adj*

softly योक्योक् [jokjok] *adv*;
 योक्योक्बा [jokjokba] *adv*; योग्योग्
 [jogjog] *adv*

soil खाम् [kʰam] *n*; खाम्बोक् [kʰambok]
n

soldier उपिङ्बा [upinba] *n*; टिलिङ्गा
 [tilinga] *n*

solely -एरोक् [erok]; -रोक् [rok] *surf*;
 एलोक् [elok] *adv*

solid काकार्याक् [kakarjak] *n*;
 छाक्लोक् [tsʰaklok] *n*; फुस्रेङ् [pʰusreŋ]
n

solitary खुसुना [kʰusuna] *adj*; स्वाक्
 [swak] *adj*

somebody कोइ [koi] *adv*; साक्चा
 [saktsa] *n*

someone कोइ [koi] *adv*; साक्चा
 [saktsa] *n*

sometimes काइलेकाइ [kailekai] *adv*

son छा [tsʰa] *n*

song छाम्लो [tsʰamlo] *n*; छाम्लोमा
 [tsʰamloma] *n*; छ्याम्लो [tsʰjamlo] *n*

songster गिट्टाङ्गे [gitʈange] *n*

songstress गिट्टाङ्गेनि [gitʈangeni] *n*

son-in-law आन्जो [andzo] *n*; जाडोइ
 [dzaŋoi] *n*; जावाइ [dzawai] *n*

soon एला [ela] *adj*; एला [ela] *adj*

soot फुसुम् [pʰusum] *n*; मिराङ् [miran]
n

sorcerer जानापा [dzanapa] *n*; जानाबा
 [dzanaba] *n*; फाफुकाचोक्
 [pʰapʰukatsok] *n*; याबा [jaba] *n*

sore खेसिक् [kʰesik] *n*; चेमाङ् [tseman]
n; होडिबा [hodiba] *n*

sorrow याङ्छामा [jaŋtsʰama] *n*

sort पारिक् [parik] *adv*; पारिक् [parik]
adv

soul सोक्मा [sokma] *n*; सोक्मा [sokma] *n*

sound उरिट् [urit] *n*; उरिट् [urit] *n*;
सोरा [sora] *n*

sour सुना [suna] *n*; सुबोक् सुबोक्
[subok subok] *adj*

source उगुङ्मा [ugun̄ma] *n*; उपुट् [uput]
n; उपुन् [upun] *n*; होम्माडेन्
[hommaḍen] *n*

south डाक्छिन् [ḍaktsʰin] *n*; पारधान
[paɾaḍʰana] *adj*

sow खिक्मा [kʰikma] *v*; ठेम्मा [tʰemma]
v; हिमा [hima] *v*

soya bean बोरा [bora] *n*

spacious कोलेङ् [kolen] *adj*

spade चापारा [tsapara] *n*; चाप्पारा
[tsappara] *n*

spark मिसेक् [misek] *n*

spark or gleam of fire

sparkling ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ना
[omna] *adj*; टिलिक् टिलिक् [tilik tilik]
adv; टिलिक् [tilik] *adj*

speak चेक्मा [tsekma] *v*; पिक्मा [pikma]
v; पिक्मा [pikma] *v*; माट्मा [maṭma] *v*;
माप्मा [mapma] *v*; लोडु [loḍu] *v*; लोमा
[loma] *v*

speak loudly टाराङ्टाराङ् चेक्मा
[taɾaŋtaɾaŋ tsekma] *vp*; टाराङ्टाराङ्
राट्मा [taɾaŋtaɾaŋ raṭma] *vp*; ठेट्ठेना
चेक्मा [tʰeṭṭʰena tsekma] *vp*

speak well पार्चिन्डा चेक्मा [paɾsiŋḍa
tsekma] *vp*

speaker काचेक्पा [katsekpa] *n*;
कामाप्बा [kamapba] *n*

speaker (woman) कामाप्मा [kamapma]
n

spear छोप्छिला [tʰoptʰila] *n*; टिक्पे
[tikpe] *n*; टिक्फे [tikpʰe] *n*; टिस्कुला
[tiskula] *n*; तिस्कुला [tiskula] *n*

specialist कानिबा [kaniba] *n*

specimen पाराक् [parak] *adv*

spectacles चेस्मा [tsema] *n*

spectator कापुबाचि [kapubatsi] *n*;
याङ्कापु [jaŋkapu] *n*

speech रिङ् [riŋ] *n*; रिङ् [riŋ] *n*

speechless ओलाटुबा [olaṭuba] *n*

speedily एला एला [ela ela] *adv*

spend खार्चा चोक्मा [kʰartsa tsokma] *vp*

spherical कोकालिक् [kokalik] *adj*;
कोलिक् [kolik] *adj*; पोक्पोक् [pokpok]
n; पोक्पोक्ना [pokpokna] *adj*;
पोक्पोक्ना [pokpokna] *n*

spider माक्साबुरुक् [pʰana maksaburuk]
n

spill वायेमा [wajema] *v*

spin सेम्मा [semma] *v*

spin (thread) सेम्मा [semma] *v*

spine ओएङ्स्वा [oɛŋswa] *n*;
येक्चिरिक् [jektʰsirik] *n*; येक्चुरिक्
[jektʰsurik] *n*

spinster भ्यालिनिगेट्निना
[bʰjaliniŋeṭṭina] *n*

spirit इमालिङ् [imalinj] *n*; रिमेट् [rimet] *n*; रिमेट् [rimet] *n*; हाङ्सा [haŋsa] *n*

spit ठोकमा [tʰokma] *v*; ठोग्मा [tʰogma] *v*; ट्या ठोकमा [tʰja tʰokma] *vp*; ट्या [tʰja] *n*

spittle ट्या [tʰja] *n*

spleen उखिङ् [ukʰinj] *n*; लेम् [lem] *n*

splendid फवाङ् [pʰwaŋ] *adj*

splinter सिङ्जेट्वा [siŋdzeʔwa] *n*; सिङ्जेट्वा [siŋdzeʔwa] *n*

split आ-आप्पे [a-appe] *adv*; आप्पे [appe] *adv*; खेन्मा [kʰenma] *v*; खेन्मा [kʰemma] *v*; चिमा [tsima] *v*; वेमा [wema] *v*

split णैङ्मा [peŋma] *v*

split peas रागे [rage] *n*

split pease मोगि [mogi] *n*

spoil नास् चोकमा [nasa tsokma] *vp*; नास् चोकमा [nasa tsokma] *vp*; नास् चोग्मा [nasa tsogma] *vp*; नास् चोग्मा [nasa tsogma] *v*; नास् लिमा [naslima] *v*; मासाँ चोकमा [masā tsokma] *vp*

sport पाङ्वा [paŋwa] *n*

spot ओखायुप्, [okʰajup] *n*; ओखायोप् [okʰajop] *n*; सालेम् [sale] *n*; सालेम् [sale] *n*

spread चेम्बेलेङ् छिन्मा [tsembelen tsʰinma] *vp*; चेम्बेलेङ् हिमा [tsembelen hima] *vp*; जोम्लिमा [dzomlima] *v*; टापमा [tapma] *v*; टापमेपमा [tapmepma] *v*; फिमा [pʰima] *v*; फेमा [pʰema] *v*; फेमा [pʰema] *v*; भे फेमा [bʰe pʰema]

vp; भेटापमा [bʰetapma] *v*

spread out फिमा [pʰima] *v*; फेमा [pʰema] *v*; भे फेमा [bʰe pʰema] *vp*

spring आम्मा [amma] *v*; आम्मा [amma] *v*; उगुङ्मा [ugunma] *n*; होम्माडेन् [hommaden] *n*

spring up कोब्मा [kobma] *v*

sprinkle छिन्मा [tsʰinma] *v*; छिम्मा [tsʰimma] *v*; पारसा चोकमा [parsa tsokma] *vp*; हिमा [hima] *v*

sprout उचिउला [utsiula] *n*; उलिङ् [ulij] *n*; उलिङ् होम्मा [ulij homma] *vp*; ओचोङ्गलिङ् [otsonglij] *n*; कोब्मा [kobma] *v*; लिङ् [lij] *n*

spy ठोम्मा [tʰomma] *v*; मिट्छो मेट्मा [mitʰsʰo metma] *v*

squabble खेमा [kʰema] *v*

squalid धासिङ्घारे [dʰasingʰare] *adj*

squander लेपमा [lepma] *v*

square टेम्बोकपाटे [tembokpaṭe] *n*

squeeze छेकमा [tsʰekma] *v*; नान्मा [nanma] *v*; फिपमा [pʰipma] *v*; फिपमा [pʰipma] *v*; फिम्मा [pʰimma] *v*; फोङ्मा [pʰoŋma] *v*; फोपमा [pʰopma] *v*

stab हुम्मा [humma] *v*

stability आङ्माना [aŋmana] *n*

stable मिसोङ्मा [misoŋma] *n*

stabliness आङ्माना [aŋmana] *n*

staff लाहुरिक् [lahurik] *n*; लौरिक् [laʰrik] *n*

stag किलेबा [kileba] *n*

stain टाटा [tʌtʌ] *n*; डुप्चा [dʌptʃʌ] *n*;
सालेम् [salem] *n*

staircase डागा [dʌgʌ] *n*

stairs डागा [dʌgʌ] *n*

stammer ढाम्लेङ्गाम्लेङ्ग लिमा
[dʰamleŋwamleŋ lima] *vp*

stand चाक् [tsak] *adj*; ठाङ्गेन् [tʰaŋgeŋ]
n; ठाङ्गेन् येप्मा [tʰaŋgeŋ jepma] *vp*;
येप्मा [jepma] *v*

stand still किम्मा [kimma] *v*

stand up कोप्मा [kopma] *v*; कोब्मा
[kobma] *v*; येप्मा [jepma] *v*

stand, erect चाक् येप्मा [tsak jepma] *vp*

standing चाक्ना [tsakna] *adj*

star चोक्चिङ्गे [tsoktsiŋge] *n*;
चोक्चिङ्गेट् [tsoktsiŋgeɪt] *n*

starling bird केलिक् [kelik] *n*

start उटुम् ओङ्मा [uɪum oŋma] *vp*; उटुम्
चोक्मा [uɪum tsokma] *vp*; उटुम् लिमा
[uɪum lima] *vp*; उटुम् लिमा [uɪum lima]
vp; टोन्वालाङ् पोग्मा [toʔwalaŋ pogma]
vp

starting टोन्वालाङ् [toʔwalaŋ] *n*

state गारा [gara] *n*; पिक्मा [pikma] *v*;
माट्मा [maɪma] *v*; माप्मा [mapma] *v*;
लोडु [loɖu] *v*; लोमा [loma] *v*

state of caution आपुयुसेट् [apujuset] *n*

stay युङ्मा [juŋma] *v*

steadfast मिसोङ्मा [misoŋma] *n*

steal उमुक् केमा [umuk kema] *vp*; मुक्
केमा [muk kema] *v*

steam उगुङ्मा [uguŋma] *n*; ओहाक्सा
[ohaksa] *n*; हाक्सा [haksa] *n*; हाक्स्वा
[haksɰa] *n*

steep field पेसोकना [pesokna] *n*

steep slope पाहारा [pahara] *n*

step ओखुलुक् [okʰuluk] *n*

step mother आगोङ्मा [agoŋma] *n*

steps डागा [dʌgʌ] *n*

stick खेप्मा [kʰepma] *v*; लाहुरिक्
[lahurik] *n*; लेखेप् [lekʰep] *n*; लौरिक्
[laʰrik] *n*; हेप्मा [hepma] *v*

stiff राम्ना [ramna] *n*; राम्लोक् [ramlok]
n

still हाट्लेचा [haɪɽetsa] *adv*

stimulated चुम्मित् [tsummit] *n*

sting आक्मा [akma] *v*; नामिक् [namik]
n

stingy टुम्सुना [tumsuna] *n*; टोम्ना
[tomna] *n*

stipend निमेक् [nimek] *n*; निम्याक्
[nimjak] *n*

stir घोल्याँ चोक्मा [gʰoljā tsokma] *vp*;
घोल्याँ चोक्मा [gʰoljā tsokma] *vp*;
योक्मा [jokma] *v*; योग्मा [jogma] *v*

stirring वाटिक् वाटिक् [waɪɪk waɪɪk]
adj; वाटिक् [waɪɪk] *n*

stomach फोक् [pʰok] *n*; माबोक्
[mabok] *n*; माभोक् [mabʰok] *n*

stone लिङ्गेन्वा [liŋgeŋwa] *n*; लुङ् [luŋ]
n; लुङ्गेवा [luŋgeŋwa] *n*; लुङ्गेन्वा
[luŋgeŋwa] *n*

stool कोङ्बेलेङ् [koŋbelen] *n*; हि [hi] *n*

stoop कुक् [kuk] *n*; कुम्मा [kumma] *v*;
गुङ् चोक्मा [guŋ tsokma] *vp*; गुङ् चोग्मा
[guŋ tsogma] *vp*; गुङ् लिमा [guŋ lima]
vp; गुङ् लिमा [guŋ lima] *vp*; मुम्मा
[mumma] *v*; मुम्साना लिमा [mumsana
lima] *vp*

stooped उकारिकना [ukarikna] *adj*;
उकुर्छुट् [ukurts^hut] *adj*; उकुर्छुप्
[ukurts^hup] *adj*; गुङ् [guŋ] *adj*; गुङ्
[guŋ] *adj*; गुङ्गालिक् [gungalik] *adj*;
गुङ्ढाङ् [guŋd^haŋ] *adj*; गुङ्ढाङ्
[guŋd^haŋ] *adj*; गेङ्ना [geŋna] *adj*

stop किम्मा [kimma] *v*; चोक्मानामा
[tsokmanama] *vp*; छाक्मा [ts^hakma] *v*;
टाक्मा [takma] *v*; हेप्मा [hepma] *v*;
हेप्मा [hepma] *v*

stop up छाक्मा [ts^hakma] *v*; छुप्मा
[ts^hupma] *v*

store योङ्गोट्मा [joŋgotma] *v*

store house ढोक्सिमा [d^hoksima] *n*

store paddy चामा छुम्मा [tsama ts^humma]
vp

store-house ढुङ्गुरिमा [d^huŋgurima] *n*;
ढुङ्गुरिमा [d^huŋgurima] *n*

storey टाला [tala] *n*

storm फुर्किमाङ् [p^hurkimaŋ] *n*

story मुन्डुम् [munḍum] *n*

stout ठोट् [t^hot] *n*; ठोटोरोठोट्
[t^hot^horot^hot] *adj*; बुकुलुकना
[bukulukna] *n*

stove हुटुलुङ् [hutuluŋ] *n*

straight ठाङ्गेन् [t^haŋgen] *n*; पेमा ठेप्ना
[pema t^hepna] *adj*; लोरिक् [lorik] *n*;
लोरिकना [lorikna] *n*; सिधा [sid^ha] *n*;
सोट् [soṭ] *n*; सोरलेम्ना [sora^hlemna] *n*;
सोलिट्ना [solitna] *adj*; सोसोट्ना
[sosoṭna] *n*; सोसोट्ना [sosoṭna] *n*

straightforward सोट्ना [soṭna] *n*;
सोरल्याम्ना [sora^hljamma] *n*

strange आप्पेना पारा [appena para] *adj*;
ओछोङ्गुवाट् [ots^hoŋguwat] *n*;
ओछोङ्गुवाट् [ots^hoŋgwat] *adj*; याम्बा
[jamba] *adv*

stranger ओगिबा [ogiba] *n*; पानिछोङ्
[panits^hoŋ] *n*; पानेप्मि [panepmi] *n*

stream होङ् [hoŋ] *n*

street पिट्लाम्बो [pitlambo] *n*

strength बारगाट् [baragaṭ] *n*; बोल
[bol] *n*

stretch टानिक् साप्मा [tanik sapma] *vp*;
टुन् साप्मा [tuŋ sapma] *vp*; पिनिक्ठोट्
साप्मा [pinikt^hot sapma] *vp*; फिमा
[p^hima] *v*; साट्मा [saṭma] *v*; साप्मा
[sapma] *v*; साप्मा [sapma] *v*

stretch out टापमेप्मा [tapmepma] *v*; भे
फेमा [b^he p^hema] *vp*

stretched plain land at the foot of hills
टेम्बे [tembe] *n*

strewn चेम्बेलेङ् [tsembelen] *n*; छेल्बेल्
[ts^helbel] *adv*; छेल्लेबेल्ले [ts^hellebelle]
adv

strike आप्मा [apma] *v*; ठेक्मा [t^hekma]
v; ठेप्मा [t^hepma] *v*; लेम्मा [lemma] *v*

strip off छाकमा [ts^hakma] *v*; छाग्मा [ts^hagma] *v*; पुट्मा [puṭma] *v*

stroll वामाजामा [wamadzama] *v*

strong ठोट् [t^hoṭ] *n*; ठोट्ना [t^hoṭna] *adj*; ठोटोरो ठोट्ना [t^hoṭ^horo t^hoṭna] *adj*; पिचिरिकमा [pitsirikma] *adv*; बुकुलुकना [bukulukna] *n*; भुकुलुकना [b^hukulukna] *n*; भुकुलुकमा [b^hukulukma] *adj*

strong, powerful बोल्लेउ [bolleu] *n*

strumpet वालाफेडुमा [walap^heduma] *n*

study पढाँलिमा [paḍā^hālima] *v*

stumble घान्ड्रुङ् ठामा [g^handruṅ t^hama] *vp*; ठाक् टोकमा [t^hak ṭokma] *vp*

stupid ओलाटुबा [olaṭuba] *n*; खिमेमा [k^himema] *n*; ठोनाबा [t^honaba] *adj*; ठोनामा [t^honama] *adv*; डोम्डोम्ना [ḍomḍomna] *adj*

style पारा [para] *adv*; पाराक् [parak] *adv*; पाराक् [parak] *adv*

stylish पारा [para] *adv*; पाराक् [parak] *adv*

submerge लुम्मा [lumma] *v*

submit र्खाप्पा पिमा [k^hwappa pima] *vp*

substitute खुट्काखुट् चामा [k^huṭkak^huṭ tsama] *vp*

subtract नाट्टिप्पा चोकमा [nattipma tsokma] *vp*; रिम्पेम्मा [rimpepma] *v*; रिम्पेप्पा [rimpepma] *v*

succinct उन्लोक [unlok] *adv*

succumb र्खाप्पा पिमा [k^hwappa pima] *vp*

such नाट्डेना [natḍena] *adj*; नाड्डे [nadḍe] *adj*

suck पिप्मा [pipma] *v*

sudden एलाएलाना [elaelana] *adv*

suddenly आचानाक् [atsanak] *adv*; इक्किना [ikkina] *adv*

suffice, have plenty युमा [juma] *v*

sugar लेलेम्बा [lelemba] *n*

sugar-cane चेउ [tseu] *n*

sugary लेलेम् [lelem] *adj*; लेलेम्ना [lelemna] *adj*

suicide आप्पे सिमा [appe sima] *vp*

suit खान्मा [k^hanma] *v*; खाम्मा [k^hamma] *v*

suitable खान्दुना [k^handuna] *adj*; टोङ्ना [ṭoṅna] *adj*; ठिक्काना [t^hikkana] *adv*; ठिक्काना [t^hikkana] *adv*

suitableness खान्दुलोक [k^handulok] *adj*

suitably ओचेट्नुलोक [otseṭnuluk] *adv*

sulk घुर्किमेप्पा [g^hurkimepma] *v*

sum र्खाप्पा [k^hwappa] *adj*

summit ओछोम्बो [ots^hombo] *n*; चोमोलोङ्मा [tsomoloṅma] *n*; भोम्मेट् [dz^hommeṭ] *n*; सावामा [ts^hopts^hopna sāwama] *n*

summon छेम्मा [ts^hemma] *v*

sun नाम् [nam] *n*; नाम् [nam] *n*

sunflower नाम्फुङ् [namp^huṅ] *n*; नाम्भुङ् [namb^huṅ] *n*

sunny ओमा [oma] *v*; नाम्छेमा [namts^hema] *adj*; व्हाङ् [hwaŋ] *adj*

sunrise नाम्सिरिबा फामा [namsiriba p^hama] *vp*

sunset नाम् ठामा [nam t^hama] *v*; नाम् ठामा बेला [nam t^hama bela] *adv*

sunshine ओसाङ् [osaŋ] *n*; नाम्छेमा [namts^hema] *v*; भ्वाङ् [b^hwaŋ] *adj*

superintendent सानिङ् [saniŋ] *n*

supervisor सानिङ् [saniŋ] *n*

supine लेलेङ् [leleŋ] *n*

supporter याङ्काफा [jaŋkap^ha] *n*

suppress निप्मा [nipma] *v*; निप्माडिमा [nipmaɖima] *v*; निप्माडेमा [nipmaɖema] *v*; निप्माबिमा [nipmabima] *v*; फेङ्मा [p^heŋma] *v*

suppress overpower निप्मा [nipma] *v*

surely छेम्बा [ts^hemba] *adj*

surety छेम्बा [ts^hemba] *adj*

surpass मेट्मा [meɽma] *v*

surplus जोगाँ [dzoga] *n*; भो [dz^ho] *n*

surprise छाक्का लिमा [ts^hakka lima] *vp*; डोङ् ठोङ्मा [ɖoŋ t^hoŋma] *vp*

surprise, perplex ठोङ्मा [t^hoŋma] *v*

surprised छाक्का [ts^hakka] *adv*; डोङ् [ɖoŋ] *adv*

surprising आप्पेना पारा [appaena para] *adj*

surrender र्खाप्पा पिमा [k^hwappa pima] *vp*

surround कोप्मा [kopma] *v*; पुप्मा [pupma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*; हाम्मा [hamma] *v*

survive हिङ्मा [hiŋma] *v*; हिङ्मा [hiŋma] *v*

suspend खेङ्मा [k^heŋma] *v*; खेङ्मा [k^heŋma] *v*; छुमा [ts^huma] *v*

suspense डोमोसे [ɖomose] *adj*

swallow गिरगिटि [giragiɽi] *n*; मिम्मा [mimma] *v*; सास्वामा [saswama] *n*

swamp डुलुलु [ɖululu] *n*; भोसोक् [b^hosok] *adv*

swamp, marsh सिम्सार [simsara] *n*

swarm हुङ्डा [huɖɖa] *n*

sway वान्दु [wandu] *n*; वान्मा [wanma] *v*

sweat ओहाङ्वा [ohaŋwa] *n*; हाङ्वा [haŋwa] *n*

sweep फेक्मा [p^hekma] *v*; फेग्मा [p^hegma] *v*

sweet लिम्ना [limna] *adj*; लेलेम् [lelem] *adj*; लेलेम् [lelem] *adj*; लेलेम्ना [lelemna] *adj*; लेलेम्ना [lelemna] *adj*

sweet potato पिपोरोक् [piporok] *n*

sweet taste

swell बोङ् [boŋ] *n*; बोङ्लिमा [boŋlima] *v*; होम्मा [homma] *v*

swell up बोङ् [boŋ] *n*

swerve हिम्मा [himma] *v*

swim वाजाक्मा [wadžakma] *v*; वाजाक्मा [wadžakma] *v*; वाभाक्मा [wadž^hakma]

v
swindle सुप्मा [supma] **v**
swing ओचेलिबा [otseliba] **n**; ओचेलबा [otselba] **n**
swollen ठोम्मा [t^homma] **v**

swollen corn
swooned फाङ् [p^haŋ] **adj**
sword चेप्सा [tsepsa] **n**
sworn statement, vow किरि [kire] **n**
symbol चिन्ना [tsinna] **n**

T t

table टालिका [talika] **n**
tadpole टोलोङ्गेट् [tolonget] **n**;
 टोल्लोङ्गेट् [tolonget] **n**;
 फोर्कोन्डिमेट् [p^horkondimet] **n**
tail एण्वाछुप् [e^hwats^hup] **n**; ओमेलक् [omelak] **n**; मेलक् [melak] **n**
tailor caste काटेम्बा [katemba] **n**;
 काफुबा [kap^huba] **n**
take टाक्मा [takma] **v**; लाडु [laɖu] **v**;
 लाड्मा [laɖma] **v**; लाप्मा [lapma] **v**;
 लारु [laru] **v**; लोहोट्मा [lohota] **v**;
 लोहोप्मा [lohopma] **v**
take around रिमेप्मा [rimepma] **v**
take away खाट्मा [k^haɖma] **v**;
 खाट्माजामा [k^haɖmadzama] **v**; खाप्मा [k^hapma] **v**; रोमा [roma] **v**
take care पाङ् पुमा [paŋ puma] **vp**
take down ठामेप्मा [t^hamepma] **v**; ठेम्मा [t^hemma] **v**
take off फेन्मा [p^henma] **v**; फेम्मा [p^hemma] **v**; लेप्मा [lepma] **v**
take one across खोक्मा [k^hokma] **v**
take out होट्मा [hotma] **v**; होट्मा [hotma] **v**; होप्मा [hopma] **v**; होप्मा [hopma] **v**

take out, eject, bring out ओम्मा, [omma] **v**
take part टोप्पोङ् लिमा [topmopɔŋ lima] **n**
take pleasure मोज्जा लोमा [moddza loma] **vp**
tale मुन्डुम् [mundum] **n**
talk चेक्मा [tsekma] **v**; पिक्मा [pikma] **v**;
 मुन्डुप्मा [mundupma] **v**; रिङ् [riŋ] **n**;
 रिङ्टोङ्मा [riŋtoŋma] **n**; रिङ्पान् [riŋpan] **n**
talkative टुकलोक् चेक्ना [tuklok tsekna] **adv**; याप्मा चेक्ना [japma tsekna] **adv**
tall केना [kena] **adj**; भेन्ना [b^henna] **adj**
Tamar river टाङ्बा [taŋba] **n**
tambourine सिलिक्मा [silikma] **n**
tangle ओग्मा [ogma] **v**
tanner लाङ्सुप् काफु [laŋsup kap^hu] **n**
tardy डोम्डोम्मा [ɖomɖomna] **adj**
tassel टाङ्छुरि [taŋts^huri] **n**; टाङ्छुरि [taŋts^huri] **n**; टाङ्सुरिक् [taŋsurik] **adv**
taste ठोट्मा [t^hota] **v**; ठोप्मा [t^hopma] **v**
tasteless टुप्मा [t^hupna] **n**; टुप्लेक् [t^huplek] **n**

tasty निम्ना [nimna] *adj*; लिम्ना [limna] *adj*; लेलेम्ना [lelelna] *adj*

taunt खिजेक्पा चाट्मा [k^hidzekpa tsaɬma] *vp*; छोकमा [ts^hokma] *v*; योऱ्वा हिमा [jo^ʔwa hima] *vp*

teach पढाँचोगु [paɬ^hätsogu] *v*; हिसिक्मा [hisikma] *v*; हुसिक्मा [husikma] *v*

teacher काहिसिक्पा [kahisikpa] *n*; काहुसिक्बा [kahusikba] *n*; काहुसिक्बा [kahusikba] *n*

tear सेङ्मा [seŋma] *v*

tear out पुसुप् सुप्मा [pusup supma] *vp*; पेट्मा [peɬma] *v*; फेप्मा [p^hepma] *v*

tear up सेङ्मा [seŋma] *v*

tears मिक्वा [mikwa] *n*

tease खिजेक्पा चाट्मा [k^hidzekpa tsaɬma] *vp*; छोकमा [ts^hokma] *v*

teat खोखोप्पा [k^hok^hoppa] *n*

Tectona grandis मिटाक्मा [mitakma] *n*

tell खेम्मेप्पा [k^hemmepma] *v*; पिक्मा [pikma] *v*; पिक्मा [pikma] *v*; माट्मा [maɬma] *v*; माप्पा [mapma] *v*; माप्पा [mapma] *v*; रिङ् युङ्मा [riŋ juŋma] *vp*; लोडु [loɬu] *v*; लोमा [loma] *v*; लोमा [loma] *v*; लोमा [loma] *v*

teller काखेम्बेऱ्बा [kak^hembe^ʔba] *n*; काखेम्मेप्पा [kak^hemmepma] *n*; कालोबा [kaloba] *n*

temple माङ्ठाना [maŋ^hana] *n*; साम्माङ्ठाना [samman paŋ] *n*

temporary छोप्पोङ्धारि [ts^hopponɬ^hari] *adv*

ten ठिमेक् [t^himek] *num*

tenant farmer मोहि [mohi] *n*

tend ओम्मा, [omma] *v*

tender ओपाऱ्वाछाट् [opa^ʔwats^hat] *adj*; ओपेट्छोवाट् [opetts^howat] *adj*; ओपोन्छोवट् [oponts^howɬ] *adj*; ओफोगे [op^hoge] *adj*; गिडालुक् [gidaluk] *adj*; गुडुलुक् [guɬuluk] *adj*; चिमोक् [tsimok] *adj*; चिमोक् [tsimok] *adj*; चिमोक् [tsimok] *adj*; नेम्ना [nemna] *adj*; नेम्ना [nemna] *adj*; मोयोक्ना [mojokna] *adj*

Terai टेम्बे [tembe] *n*

terminalia belerica भान्डुवाट् [b^handuwat] *n*

Terminalia belerica भान्डुवाट् [b^handuwat] *n*

Terminalia chebula हरेन्ला [harenla] *n*; हारेला [harela] *n*

termite सिना [sina] *n*

terrace आँठा [ä^ha] *n*

test कोम्मा [komma] *v*; टोला चोकमा [tola tsokma] *vp*; ठोप्पा [t^hopma] *v*; निङ्ग्वा कोन्मा [ningwa konma] *vp*

testicle कोकोडे [kokode] *n*; कोकोडे [kokode] *n*

than नुङ्ना [nuŋna] *conn*

thanks जाएजाए लिसा [dzaedzae lisa] *adv*; पोइपोइ [poipoi] *n*

that याना [jana] *pro*; हिट्ना [hitna] *pro*; हिट्नि [hiɬni] *adv*; हिट्निरोक् [hitnirok] *adv*; हिङ्ना [hiɬna] *pro*

that much याटेप्मा [jaɽɛpma] *adv*;
योटेप्मा [joɽɛpma] *adv*; हिटेप्मा
[hiɽɛpma] *adv*; हिड्डे [hidɖɛ] *adv*;
हिड्डेना [hidɖɛna] *pro*; हिड्डेनाडे
[hidɖɛnaɖɛ] *adv*

thatch खिट्लिङ् [kʰitɕiŋ] *n*

thatch house खिट्लिङ्गाना पाङ्
[kʰitɕiŋgana paŋ] *n*

the almighty माङ्हाङ् [maŋhaŋ] *n*

the collar ठाक्माराक् [tʰakmarak] *n*

the future हान्डेङ्गाना [haɛɖɛŋgana] *adv*

the north टोम्बो [toɽbo] *n*

the number of fifteen ठिलेम्बोक्
[tʰilembok] *num*

the powerfulness

the roots of which are eaten खोलेक्ना
[kʰolekna] *adj*

the rumbling of clouds घुरुङ्बा
[ɖʱurugba] *n*

the sixteenth letter of the consonants
गो [go] *prt*; टे [te] *prt*

the sixth letter of the vowels उन् [un]
pro

the top उठुङ्गि [uɽuŋgi] *prep*; टो [to]
n; टोनाइ [tonai] *adv*; टोनि [toni] *adv*

the west नाम् सुरुवा [nama suruwa] *adj*

the whole ख्वाप्पा [kʰappa] *adj*;
ख्वाप्पै [kʰappaʰi] *adj*

the whole of ख्वाप्पा [kʰappa] *adj*;
ख्वाप्पै [kʰappaʰi] *adj*

theft कासुप्बा [kasupba] *n*; याङ्काखुट्
[jaŋkakʰut] *n*

then लोक् [lok] *conn*; हिट्नुङ् [hitnuŋ]
conn; हिट्नुङ्गाम् [hitnuŋgam] *conn*

there यानि [jani] *adv*; हिट्नि [hitni] *pro*

thereafter लोक् [lok] *conn*; हिट्नुङ्
[hitnuŋ] *conn*

therefore हिट्नुङ्गडा [hitnuŋga] *conn*

they नागा [naga] *pro*; हिट्नागा [hitnaga]
pro

thick तुम्मा [tʰumma] *adj*; तुम्बुलुङ्
[tʰumbuluŋ] *adj*; तुम्बुलुङ्गना
[tʰumbuluŋna] *adj*; तुम्मा [tʰumma] *adj*;
तुम्मा [tʰumma] *adj*; तुम्लोक् [tʰumlɔk]
adj; बाकुलो [bakulo] *adj*; लोटोटो
[lototɔ] *adj*; सोडोक्टोक् [soɖokɽok] *n*

thicken तुम्लोक् चोक्मा [tʰumlɔk tsokma]
vp

thieve मुक् केमा [muk kema] *v*

thigh फिला [pʰila] *n*; लाम्बेरेक्
[lamberek] *n*; सेल्बुक् [selbuk] *n*

thin कोरोङ्कोरोङ् [korɔŋkorɔŋ] *adj*;
कोरोङ्वारोङ् [korɔŋwarɔŋ] *अ.मू.*;
खाट्टिउना [kʰattɕina] *adj*; घेङ्सिङ्गना
[ɖʱɛŋsiŋgana] *adj*; चेङ्जेङ्गना [tɕɛŋɖɛŋgana]
adj; भेम्लेङ् [ɖzʰemleŋ] *adj*; भेम्लेङ्गना
[ɖzʰemleŋgana] *adj*; लाप् लाप् [lap lap]
adj; लाप्ना [lapna] *adj*; लाप्लाप्
[laplap] *adj*; लाप्लाप्ना [laplapna] *adj*;
वारारा [warara] *adj*

thin man खिरिकना [kʰirikna] *adj*

thin person घेङ्सिङ्ना याप्मि [g^hɛnsiŋna japmi] *adj*

thin-bodied खिरिकना [k^hirikna] *adj*

thing

things चामारेट् [tsamareɽ] *n*; चिजाबिजा [tsidzabidza] *n*

think टिट्याँ चोकमा [tɪt^hja tsokma] *vp*;
टिट्याँ चोगमा [tɪt^hja tsogma] *vp*;
निङ्ग्वा रिमा [niŋgwa rima] *vp*; मिट्मा [mitma] *v*; मिप्मा [mipma] *v*

third sibling छालुम्बा [ts^halumba] *n*

third son आनामाने [anamane] *n*

thirst वेप्मा [wepma] *n*; वेप्मा [wepma] *n*

thirteen ठिसुम्बोक् [t^hisumbok] *num*

thirty सुम्बोकमेक् [sumbokmek] *num*

this ना [na] *pro*; नाम्बाक् [nambak] *pro*

this time नाबेला [nabela] *adv*

this year नान्याँ [nanjã] *adv*

thither या [ja] *prep*; यानि [jani] *adv*;
याम्बा [jamba] *adv*; याम्भा [jamb^ha] *adv*

thorn उटिउँबा [uɽiũba] *n*; टिउँबा [tiũba] *n*; टिङ् [tiŋ] *n*

thou खान् [k^han] *pro*

thought ख्याल [k^hjal] *adj*; टोला [tola] *n*;
निङ्ग्वा [niŋgwa] *n*; निङ्ग्वा [niŋgwa] *n*

thrash ठाम्मा [t^hamma] *v*

thread साकि [saki] *n*

threat किट्मा लाम्मा [kitma lamma] *vp*;
किट्मेट्मा [kitmetma] *v*; किट्मेट्मा [kitmetma] *v*; किट्मेप्मा [kitmepma] *v*

threaten घुरकिमेप्मा [g^hurkimepma] *v*;
पाट्मा [paɽma] *v*; पाट्मा [paɽma] *v*;
योक्मा सिमा [jokma sima] *vp*; योक्मा सेप्मा [jokma sepma] *vp*; राट्मा [raɽma] *v*

three सुम्बोक् [sumbok] *num*

three person सुम्बाङ् [sumbaŋ] *num*

thresh लेम्मा [lemma] *v*

threshold साङ्घारा [saŋg^hara] *n*

thrilled मोक्खाक् [mokk^hak] *adj*;
मोखाक् [mok^hak] *adj*

throat ठोक्वारिक् [t^hokwarik] *n*;
ठोक्वारिक् [t^ho[?]warik] *n*; साङ्मारिक् [saŋmarik] *n*

throw लेप्मा [lepma] *v*; लेप्मा [lepma] *v*

throw away इन्माडेमा [inmaɽema] *v*;
इम्माडिमा [immaɽima] *v*

throw in ठेन्मा [t^henma] *v*; ठेम्मा [t^hemma] *v*

throw out इम्माडिमा [immaɽima] *v*

thrust चिप्मा [tsipma] *v*; चिप्मा [tsipma] *v*;
चिप्मेप्मा [tsipmepma] *v*; ठेम्मा [t^hemma] *v*;
लिक्मेप्मा [likmepma] *v*;
सिक्मा [sikma] *v*; सिक्मा [sikma] *v*;
सोक्मा [sokma] *v*; सोक्मा [sokma] *v*

thumb मामागेडु [mamaɽeɽu] *n*

thunder खाम्डाराङ् [k^hamɽaraŋ] *adj*;
खाम्डाराङ् [k^hamɽaraŋ] *n*; घुरुङ्बा [g^huruŋba] *n*;
नाम्डाराङ् [namɽaraŋ] *n*

thunderbolt छेले [ts^hele] *n*
thus नाड्डे [naɖɖe] *adv*; हिट्टेउड्ड
 [hitɖɖe] *adv*; हिट्टनाडे [hitnaɖe] *adv*
thyme नाम्नाराऱ्वा [namnaraʔwa] *n*
tiara वासाड् [wasan] *n*
Tibetan tribe सारुवा काफोड्ड [saruva
 kap^hoŋ] *n*; सारवा काफोड्ड [sarwa
 kap^hoŋ] *n*
tick साप्सिक् [sapsik] *n*
tickle किकिक्मा लाम्मा [kikikma lamma]
vp; कुजिक्मा लाम्मा [kudzikma lamma]
vp
tickling किकिक्मा [kikikma] *adj*;
 कुजिक्मा [kudzikma] *adj*
tide भेट्लेऱ्वा [b^heɽleʔwa] *n*
tidings खाबोर [k^haborə] *n*
tie रेक्मा [rekma] *v*; रेहेक्मा [rehekma] *v*
tie rope रिप्मा रेक्मा [ripma rekma] *vp*
tie up रेक्मा [rekma] *v*; रेहेक्मा [rehekma]
v
tiger किबा [kiba] *n*; किवा [kiwa] *n*
tight खुबिरिक् [k^hubirik] *adj*; ठोट् लिमा
 [t^hoɽ lima] *vp*; ठोट्ना [t^hoɽna] *adj*;
 ठोट्ठोरो ठोट्ना [t^hoɽ^horo t^hoɽna] *adj*;
 पिचिरिक् [pitsirik] *adv*; पिचिरिक्ना
 [pitsirikna] *n*; सिडेक्ना [siɖekna] *n*
tight, fastening ठोट् [t^hoɽ] *n*
tighten ठोट् रेक्मा [t^hoɽ rekma] *vp*;
 पिकिनिक् [pikinik] *v*; पिकिनिक् लिमा
 [pikinik lima] *vp*

tightly पिकिनिक्ठोट् [pikinikt^hoɽ] *adj*;
 पिकिनिक्ठोट् [pikinikt^hoɽ] *adj*;
 पिकिनिक्ठोट् [pinikt^hoɽ] *adv*; पिकिनिक्ठोट्
 [pinikt^hoɽ] *adv*
till -सोम्मा [somma]
time खेप् [k^hep] *adv*; जामाना [dzamana]
n; पाका [paka] *adv*; पाका [paka]
adv; फेरा [p^hera] *adv*; बेला [bela] *n*;
 बेला [bela] *n*; म्याड् [mjaɖ] *n*
timetable टोऱ्वालासि [toʔwalasi] *n*
timid काकिट्बा [kakitba] *adj*;
 काकिब्बा [kakibba] *n*; किट्टाडाना
 [kitɽaɖana] *adj*
tint चिड्मा [tsiŋma] *v*
tiny खाटिउना [k^haɽiuna] *adj*; खाट्टिउना
 [k^haɽɽiuna] *adj*; खाट्टियुना [k^haɽɽijuna]
adj; चिजिक्ना [tsidzikna] *adj*;
 नाट्टिउना [naɽɽiuna] *adj*; नाट्टियुना
 [naɽɽijuna] *adj*
tip छोम्बो [ts^hombo] *n*
tip of a barley plant खोना [k^hona]
interrog
tippler काठुड्बा [kaɽuŋba] *n*
tire पोप्मा [popma] *v*; राक्मा [rakma] *v*;
 राक्मा [rakma] *v*
tired सोलेबेले [solebele] *n*
tiredness सोलेबेले [solebele] *n*
to -चा [tsa] *surf*; -लाउड्डसा [lauŋsa]
surf; -लोड्डसा [loŋsa] *surf*
to attach खेप्मा [k^hepma] *v*
to brush ठाम्मा [t^hamma] *v*
to cling खेप्मा [k^hepma] *v*

to cut खेन्मा [k^henma] *v*

to dust ठाम्मा [t^hamma] *v*

to tease योन्वा हिमा [jo^hwa hima] *vp*

to, toward फेरा [p^hera] *adv*

toad फोर्कोन्डिमेट् [p^horkondjimet] *n*

tobacco तुङ्मा [t^huŋma] *v*; भुसा [b^husa] *n*; मिखुमाङ् [mik^humaŋ] *n*

today हाट्ले [ha^hle] *adv*

together -लोक् [lok]; एककेउ [ekkeu] *adv*; ओटाप्पाङ् [otap^hpaŋ] *adv*; ओटोप्पाङ् [otop^hpaŋ] *adv*; ओटोप्पोङ् [otop^hpoŋ] *adv*

together with फाकाट् [p^hakāt] *adv*; माहामाना [mahamana] *adv*

token चिन्ना [tsinna] *n*

tolerant आङ्माना [aŋmana] *n*

tolerate आङ्मा [aŋma] *v*

tomato राङ् भेण्डा [raŋ b^heŋḍa] *n*; राम्बेन्डा [rambeṇḍa] *n*; राम्भेन्डा [ram^heṇḍa] *n*

tomb उहुम्पा [uhumpa] *n*; ओहुम्पा [ohumpa] *n*; ओहोम्पा [ohompa] *n*

tomorrow हान्डेङ् [handeŋ] *adv*; हान्डेन् [handen] *n*

tongs चिफिप्च्याङ् [tsip^hiptsjaŋ] *n*

tongue रिङ् [riŋ] *n*; लेक्फा [lekp^ha] *n*

too आङ्डिक् [aḍḍik] *adv*; चा [t^hsa] *conn*; टुकलोक [tuklok] *adv*; डुङ्गुलुङ् [ḍuŋḡulun] *adv*

too late नाम् लामा [nam lama] *adv*

too much आङ्डिक् [aḍḍik] *adv*

tooth केङ् [keŋ] *n*

tooth pain केङ्दुक्मा [keŋ^hdukma] *v*

top उटुइ [u^htui] *prep*; ओखेन् [ok^hen] *n*; ओछोम्बो [ots^hombo] *n*; ओछोम्बो [ots^hombo] *n*; छोप्छोप्पा [ts^hopts^hopna] *adv*; छोम्बो [ts^hombo] *n*; भोम्मेट् [dz^hommet] *n*; सावामा [ts^hopts^hopna sāwama] *n*; सावामा [ts^hopts^hopna sāwama] *n*

total र्खाप्पा [k^hwappa] *adv*; र्खाप्पा [k^hwappa] *adv*; र्खाप्पै [k^hwappa^h] *adv*; सोब्बे [sobbe] *n*; सोब्बे [sobbe] *n*

touch खोट्मा [k^hotma] *v*; खोप्पा [k^hopma] *v*; खोप्पा [k^hopma] *v*; टेम्मा [temma] *v*

touching game कामिडोली [kamidoli] *n*

tough खुबिरिक् [k^hubirik] *adv*; राम्ना [ramna] *n*; राम्लोक [ramlok] *n*

towards -लेङ् [leŋ]; -लेङ् [leŋ]

towards down उछिक्डि [uts^hikḍi] *prep*

town खालाङ्गा [k^halanga] *n*

toy पाङ्वाच्याङ् [paŋwatsjaŋ] *n*; पाङ्वाट्च्याङ् [paŋwaṭṭsjaŋ] *n*

trader काछोङ्बा [kats^hoŋba] *n*

tradesman काछोङ्बा [kats^hoŋba] *n*

trading बेपार [bepar] *n*

tradition मुन्डुम् [mundum] *n*

traditional आच्छोना रिङ्पान् [atts^hona riŋpan] *n*; आच्छोना रिङ्पान् [atts^hona riŋpan] *n*

trail डोरोरु साप्पा [d̪ororo sapma] *vp*

train गाडि [gaɖi] *n*; पढाँचोगु
[paɖʰətsogu] *v*; हिसिक्मा [hisikma] *v*;
हुसिक्मा [husikma] *v*

traitorous ओर्याँ [orjã] *n*; ओर्याँ
[orjã] *n*

trample येप्पा [jepma] *v*

transcription योत्रवा [joʔwa] *n*

transmit सामा [sama] *v*

transport खाप्पा [kʰapma] *v*

trap खोरा [kʰora] *n*; घोलेङ्ङि ठेम्मा
[gʰoleŋgi tʰemma] *vp*; घोल्याङ् [gʰoljan] *n*;
n; छाग्मा [tsʰagma] *v*; छात्रवा टाक्मा
[tsʰaʔwa ʈakma] *vp*; छुप्पा [tsʰupma] *v*;
वारिक् [warik] *n*; होक्टाप् [hokʈap] *n*

travel रिमा [rima] *v*; वामाजामा
[wamadzama] *v*

traveller लाम्बेट्टुवा [lambetɕuwa] *n*

treacherous ओर्याँ [orjã] *n*; ओर्याँ
[orjã] *n*; नाभुक् कालेप् [nabʰuk kalep] *n*

tread येप्पा [jepma] *v*

treasurer कोटेरिबा [koʈeriba] *n*

treasury ढुङ्गुरिमा [ɖʰuŋgurima] *n*;
ढुङ्गुरिमा [ɖʰuŋgurima] *n*

treatment सिदापाङ्डा [sidapaŋɖa] *n*

tree उगुङ्मा [uguŋma] *n*; उघुङ्मा
[ugʰuŋma] *n*; उपुङ्मा [upuŋma] *n*;
उभुङ्मा [ubʰuŋma] *n*; बाकाँडलो
[bakãilo] *n*; सिङ् [siŋ] *n*; सिङ्उघुङ्मा
[siŋugʰuŋma] *n*; सिङ्उभुङ्मा
[siŋubʰuŋma] *n*; सिङ्भुङ्मा [siŋbʰuŋma]

n

tremble तुरुतुरु योक्मा [tʰuruʔuru jokma]
vp; पिलिम्पिलिम् योग्मा [pilimpilim
jogma] *adv*; योक्मा [jokma] *v*; योग्मा
[jogma] *v*

trembling खाम्दाराङ् [kʰamɖaraŋ] *adj*

trench ओहोङ् [ohoŋ] *n*; खाम् ओहोङ्
[kʰam ohoŋ] *n*; खोप् [kʰop] *n*; खोप्ना
[kʰopna] *n*; खोम् [kʰom] *n*; खोम्
[kʰom] *n*; छुम्ना [tsʰumna] *n*

tribe छोङ् [tsʰoŋ] *n*

trick घोलेङ्ङि ठेम्मा [gʰoleŋgi tʰemma]
vp; घोल्याङ् [gʰoljan] *n*; फाम्लेङ्
चाट्मा [pʰamleŋ tsaɖma] *vp*

trim रम्मा [rumma] *v*

troop उपिङ्बा [upinba] *n*; तिलिङ्गा
[tiliŋga] *n*; तिलिङ्गा [tiliŋga] *n*

trouble छ्याक्मा [tsʰjakma] *v*; निङ्ग्वा
हिम्मा [ningwa himma] *vp*; याङ्छामा
[jaŋtsʰama] *n*

troubling खुबिरिक् [kʰubirik] *adj*

trousers लाङ्सुप्पा [laŋsupma] *n*;
सिरुवा [siruwa] *n*

true छेम्बा [tsʰemba] *adj*

trumpet ढुटिरिबा [ɖʰuʈiriba] *n*

truss टुन् रेहेक्मा [tun rehekma]

trust पाट्याँ [patjã] *n*; पाट्याँ [patjã] *n*

truthful छेम्बालोक् [tsʰembaɭok] *adv*;
छेम्बालोक् [tsʰembaɭok] *adv*

truthful word छेम्बाना रिङ् [tsʰembana
riŋ] *adv*

truthfulness छेम्बा [ts^hemba] *adj*
try कोम्मा [komma] *v*
tuber खे [k^he] *n*
tumult गालाला [galala] *n*
turban पगारि [pAgari] *n*
turmeric हार्दि [hardi] *n*
turmoil केचेङ्केचेङ् [ketsenketsen] *adv*;
केलेङ्वालेङ् [keleŋwaleŋ] *adv*;
गालाला [galala] *n*
turn नोकमा [nokma] *v*; रिमा [rima] *v*;
रिमेप्मा [rimepma] *v*; लेङ्मा [leŋma] *v*;
लेङ्मेप्मा [leŋmepma] *v*
turn around रिमेप्मा [rimepma] *v*
turn back नोकमा [nokma] *v*
turn round नोकमा [nokma] *v*; नोकमाप्मा
[nokmapma] *v*; रिमा [rima] *v*
tusk केङ्जुरेक् [keŋdzurek] *n*
tutelage आपुयुसेट् [apujuset] *n*
tutor काहुसिकबा [kahusikba] *n*
twelve ठिइप्पोक् [t^hiippok] *num*
twenty इप्पोक्मेक् [ippokmek] *num*
twenty two इङ्इप्पोक् [ipippok] *num*
twenty-four इप्टेप्बोक् [iptepbok] *num*
twenty-two इङ्इप्पोक् [ipippok] *num*
twice time इप्पोक् खेप् [ippok k^hep]
num; इप्पोक् खेप् [ippok k^hep] *adv*;
इप्पोक् फेरा [ippok p^hera] *num*;

इप्पोक्खेप् [ippokk^hep] *num*;
इप्पोक्फेरा [ippokp^hera] *num*
twin काप्छेरेऱवा [kaps^here[?]wa] *n*;
केप्छेरेऱवा [kepts^here[?]wa] *adj*
twist खुबारिक् [k^hubarik] *v*; गेङ्गेङ्
लिमा [geŋgeŋ lima] *vp*; नाप्मा [napma]
v; नाप्मा [napma] *v*; नोकमा [nokma] *v*;
रिङ्मा [riŋma] *v*
twist round खुबारिक् [k^hubarik] *v*;
पोम्मा [pomma] *v*; रिक्मा [rikma] *v*;
रिग्मा [rigma] *v*
twisted गेङ् [geŋ] *adj*; गेङ्गेङ् [geŋgeŋ]
adj; गेङ्ना [geŋna] *adj*; नाप्टाना
[naptana] *adv*; हेक्ना [hekna] *n*
two इप्पोक् [ippok] *num*; इप्पोक्
[ippok] *num*; इप्पोक् [ippok] *num*;
इप्पोक्ना [ippokna] *num*
two hundred इप्पोक्मेक्मेक्
[ippomekmek] *num*
two person इप्पाङ् [ippan] *num*
two persons
two thousand इप्पोक्मुक् [ippokmuk]
num
twofold जुवारि [dzuwari] *n*
two-storeyed इप्टाला [iptala] *num*
type पारिक् [parik] *adv*
typhoon फुरकिमाङ् [p^hurkiman] *n*
typical ओयाक्चिक् [ojaktsik] *adj*

U u

udder नुनु [nunu] *n*
ugh छ्या [ts^hja] *n*

ugly उचाफेन्ना [utsap^henna] *adj*;
ओचाफेन्ना, [otsap^henna] *adj*;

ओचाफेन्ना_२ [otsep^henna] *adj*;
 ओचाफेन्ना_२ [otsep^henna] *adj*;
 ओचाफेम्मा [otsap^hemma] *adj*; चोकारा
 पेकारा [tsokara pekara] *अ.मू.*; भेडालुक्
 [b^heqaluk] *n*
ultimate लाटना [latna] *n*
umbrella छाटा [ts^hata] *n*
unacquainted मिसेन् मिनिमा [misen
 minima] *adj*
unchaste धासिङ्घारे [d^hasing^hare] *adj*
uncivilised खोजालि [k^hodzali] *n*
uncle आगुङ् [agun] *n*; आन्डेबा
 [andeba] *n*; आम्बाङ् [amban] *n*;
 भाम्बाङ् [b^hamban] *n*; भाम्भाङ्
 [b^hamb^han] *n*
unclean फवारि [p^hwari] *n*
unconscious ठोनामालेना [t^honamalena]
adv
unconscious फाङ् [p^han] *adj*
unconsciousness फाङ् [p^han] *n*
uncooked उमाङ् [uman] *adj*; मिसोङ्ए
 [misonɛ] *n*; मेफुरो [mep^huro] *adj*
uncover ओङ्मा [oŋma] *v*; ओङ्मा
 [oŋma] *v*; फेन्मा [p^henma] *v*; फेमा
 [p^hema] *v*; फेम्मा [p^hemma] *v*
uncurbed होसा होसा [hosa hosa] *adv*
uncut गोकलोक [goklok] *adj*; घोक्
 [g^hok] *n*; ठिक् घोक् [t^hik g^hok] *n*
undefiled फाकाट् [p^hakat] *adj*
under उछिक् [uts^hik] *prep*; उछिक्
 [uts^hik] *prep*; यो [jo] *prep*; योना
 [jona] *prep*; योम्बो [jombo] *prep*;

योम्बो [jombo] *prep*; योम्भो [jombo^ho] *n*
underneath उछिक् [uts^hik] *prep*;
 उछिक् [uts^hik] *prep*; यो [jo] *prep*;
 योना [jona] *prep*; योम्बो [jombo]
prep; योम्बो [jombo] *prep*; योम्भो
 [jombo^ho] *n*
understand खाट्मा [k^hatma] *v*; टिट्ट्याँ
 चोक्मा [tit^hja tsokma] *vp*; टिट्ट्याँ चोग्मा
 [tit^hja tsogma] *vp*; बुभा चोक्मा [budz^ha
 tsokma] *vp*
undo ओङ्मा [oŋma] *v*; फेन्मा [p^henma]
v; फेम्मा [p^hemma] *v*; फेम्मा [p^hemma]
v; लेप्मा [lepma] *v*
undying मिसिमा [misima] *n*
uneasiness केन्ना [kenna] *adj*; केले
 [kele] *adj*; छोट् [ts^hot] *adv*
uneasy चोकारा पेकारा [tsokara pekara]
अ.मू.; चोकारा [tsokara] *adj*
uneducated कानिनिबा [kaniniba] *n*
uneducated, illiterate ठोनाबा [t^honaba]
adj
unemployed टोऱ्वा मेना [to[?]wa mena]
adj
unexpected एलाएलाना [elaelana] *adv*
unexpectedly आचानाक् [atsanak] *adv*;
 इक्किना [ikkina] *adv*
unfaithful उरिङ्ङा हिट्टुना [uriŋŋa
 hit^huna] *adj*; नाभुक् कालेप् [nab^huk
 kalep] *n*; माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना
 [maŋdzona] *n*
unfamiliar मिसेन् मिनिमा [misen minima]
adj

unfasten फेन्मा [p^henma] *v*; फेम्मा [p^hemma] *v*; लेप्मा [lepma] *v*

unfavourable गेङ् [geŋ] *adj*; गेङ्गेङ् [geŋgeŋ] *adj*; गेङ्ना [geŋna] *adj*

unfinished मियुमा [mijuma] *adj*; मिलाट्मा [milaṭma] *adj*; लाट्निगेट्निना [laṭnigetnina] *n*

unfold फेन्मा [p^henma] *v*

unite गाक् लिमा [gak lima] *vp*; ठिकए लिमा [t^hike lima] *vp*

united एककेठोउँ [ekket^hoū] *n*

unity ठिकए [t^hike] *adv*

universe नारा [nara] *n*

unknot फेन्मा [p^henma] *v*

unknown मिसेन् मिनिमा [misen minima] *adj*

unlike आप्पे [appe] *adv*; आप्पेगा [appega] *adj*; आप्पेना [appena] *adj*

unmarried भ्यालिनिगेट्निना [b^hjalinigetnina] *n*

unmarried boy ठाङ्बेछा [t^haŋbets^ha] *n*

unmarried man येम्बेछा [jembets^ha] *n*

unmarried old woman मेच्छा मासिङ् [metts^ha masiŋ] *n*

unnatural मिप्बालक् [mipbaɭak] *adj*

unoccupied खुसुना [k^husuna] *adj*

unperceived मिटेप्मा [mit^hepma] *n*

unrecognised मिसेन् मिनिमा [misen minima] *adj*

unripe उमाङ् [umaŋ] *adj*; ओपाऱ्वाछाट् [opaṛwats^haṭ] *adj*; ओपेट्छोवाट्

[opeṭts^howaf] *adj*; ओपोन्छोवट् [oponts^howf] *adj*; मिसोङ्ए [misoŋe] *n*

unrivalled गोट्टे [gotte] *adj*

unseen मिटेप्मा [mit^hepma] *n*

unsettled लेन् [len] *n*

unsharpened मियान्मा [mijanma] *n*; मियाप्मा [mijapma] *n*; मियाम्मा [mijamma] *n*; यान्निना [jannina] *n*

unstable सोङ्मा [soŋma] *v*

unsteadiness फेल्फेल् [p^help^hel] *n*

unsteady सोङ्मा [soŋma] *v*

unsuitable खान्दुन्ना [k^handunna] *adj*

untie फेन्मा [p^henma] *v*; फेम्मा [p^hemma] *v*; लेप्मा [lepma] *v*

until -सोम्मा [somma]

untouchable फेङ्गुवाक् [p^henɟuwak] *n*

untoward गेङ् [geŋ] *adj*; गेङ्गेङ् [geŋgeŋ] *adj*; गेङ्ना [geŋna] *adj*

untrue माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*

untrustworthy नाभुक् कालेप् [nab^huk kalep] *n*

untruth माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*

untruthful माङ्जो [maŋdzo] *n*; माङ्जोना [maŋdzona] *n*

up उठुइ [ut^hui] *prep*; उठुङ्डि [ut^huŋɟi] *prep*; टो [to] *n*; टोनाइ [tonai] *adv*; टोनि [toni] *adv*; टोबा [toba] *adv*; टोम्बो [tombo] *adv*; टोम्भो [tombo]

adv
up, above टोना [tona] **adv**
upper उटुइना [u^huina] **adv**; टोम्बोना [tombona] **adv**
upright चाक् [tsak] **adj**; चाक्ना [tsakna] **adj**
uproar केचेङ्केचेङ् [ketsenketsen] **adv**; केलेङ्वालेङ् [keleŋwaleŋ] **adv**; खिमेयाङ्मा [k^himejaŋma] **n**; गालाला [galala] **n**; गालाला [galala] **n**
uproot आङ्मा [aŋma] **v**; आङ्मा [aŋma] **v**; आङ्सु [aŋsu] **v**; फुप्मा [p^hupma] **v**
upset लेङ्मेप्मा [leŋmepma] **v**
upstairs उटुइ [u^hui] **prep**; उटुङ्ङि [u^huŋgi] **prep**

urine छेप्मा [ts^hepma] **n**; छ्याप्मा [ts^hjapma] **n**
usage चालान् [tsalan] **n**
use चाला चोग्मा [tsala tsogma] **vp**
useless इनामा लिसे [inama lise] **adj**; इनामासोङ् [inamasoŋ] **interj**; खेरोक् लेप्मा [k^herok lepma] **vp**; चाट्निना [tsa^hniⁿina] **n**; बिट्ठाइना [bit^haiⁿina] **n**; बिट्ठाइना [bit^haiⁿina] **n**
usual होप्पोप्पोना [hopmopmona] **adj**; होप्पोप्पोना [hopmopmona] **adj**
usually सोरोक् गाङ्डे [sorokgadde] **adv**
utter चेक्मा [tsekma] **v**; पिकमा [pikma] **v**; पिकमा [pikma] **v**; माप्मा [mapma] **v**; लोडु [loɖu] **v**; लोमा [loma] **v**

V v

vacant मेक् [mek] **num**
vaccinate फाप्मा [p^hapma] **v**
vagina पेपे [pepe] **n**; से [se] **n**
vain खेडोक् [k^heɖok] **adv**; खेडोक्ना [k^heɖokna] **adv**; खेरोक् [k^herok] **adv**; खेरोक्डोक् [k^herokɖok] **adv**; बिट्ठाइना [bit^haiⁿina] **n**
valley खोप् [k^hop] **n**; खोप्चा [k^hoptsa] **n**; खोप्ना [k^hopna] **n**; खोम् [k^hom] **n**; लाङ्ले [laŋle] **n**
valour बार्गाट् [baragaɖ] **n**
valuable तुम्लोक् [t^humlok] **adj**
vanish मामा [mama] **v**
vanquish मेट्मा [metma] **v**

vapour ओहाक्सा [ohaksa] **n**; हाक्सा [haksa] **n**; हाक्स्वा [haks^hwa] **n**
various पारिक् पारिक् [parik parik] **adv**
vegetable ओर्सि [orsi] **n**; सागा [saga] **n**; सागापाटा [sagapaɖa] **n**; सागापाटा [sagapaɖa] **n**
vegetables ओमाक् [omak] **n**
vegetarian चेचे काचानिबा [tsetse katsaniba] **n**
vehicle गाडि [gaɖi] **n**
venomous आटेबा [aɖeba] **n**
venture इट्मा [iɖma] **v**
very आङ्ङिक् [aɖɖik] **adj**; आङ्ङिक् [aɖɖik] **adj**; टुक्लोक् [t^huklok] **adj**; डुङ्गुलुङ् [ɖuŋguluŋ] **adv**

very black माकुन्धेरेक् [makund^herek]
adj

very hard कोक्कोक् [kokkok] *adv*;
चिनिप् [tsinip] *adv*

very red फाःना [p^ha:na] *adj*

very slowly योक्योक् [jokjok] *adv*;
योक्योक्बा [jokjokba] *adv*; योग्योग्
[jogjog] *adv*

very warm हुटुवाना [hu^hu^hwana] *adv*

vest भोटो [b^ho^ho] *n*

vex छ्याक्मा [ts^hjakma] *v*

vicinity -नि [ni] *suf*

victor कामेप्पा [kameppa] *n*

view ठेप्पा [t^hepma] *n*; निङ्गुवा
[ninguwa] *n*

village पाङ्ठाङ् [paŋt^haŋ] *n*

village name फुजुलुक् [p^hudzuluk] *n*

vinegar सुना [suna] *n*; सुबोक् सुबोक्
[subok subok] *adj*

viperous आटेबा [ateba] *n*

virgin मेच्छा [metts^ha] *n*

virility बारगाट् [baraga^hat] *n*

virtue छेम्बा [ts^hemba] *adj*

voice उरिट् [urit] *n*; उरिट् [urit] *n*; सोरा
[sora] *n*

volume किटाब [ki^haba] *n*

vomit ओबेक् ओबेक् लोमा [obek obek
loma] *vp*; ओबेक् [obek] *n*; पेमा
[pema] *v*

vomited पेप्पा [peppa] *n*

vomiting पेप्पा [peppa] *n*

voracious पोडेक् [po^hdek] *adj*; राक्पा
[rakpa] *n*

vow चाम्मारसिङ् [tsammarasiŋ] *adj*;
चाम्मारसिमा [tsammarasima] *vp*;
चाम्मार [tsammar] *n*; हुप् [hup] *n*

vulture हाबुन्लो [habunlo] *n*

vulva पेपे [pepe] *n*

W w

wages निमेक् [nimek] *n*; निम्याक्
[nimjak] *n*

waistband फोरेड [p^ho^hi] *n*; फोरेडि
[p^ho^hi] *n*

wait हाङ्मा [haŋma] *v*; हाङ्मा [haŋma]
v

wake कोप्पा [kopma] *v*; कोप्पामेप्पा
[kopmameppa] *v*; कोप्पामेप्पा
[kopmameppa] *v*; कोप्पेप्पा
[kopmepma] *v*; कोब्मा [kobma] *v*;
फोक्मा [p^hokma] *v*

wakeful छेक्छेक् [ts^hekts^hek] *adj*;
छेक्छेक् [ts^hekts^hek] *adj*; टाप् [tap]
adv; मिक्चेचेरवा [miktsese^hwa] *n*;
मिक्चेरेरवा [miktsere^hwa] *n*; वाछेक्
[wats^hek] *adj*

waking moments याक्टुङ् [jakt^huŋ] *n*

walk लाम्तिमा [lamt^hima] *v*; वाजासि
[wadzasi] *v*; वामा [wama] *v*

walk away पिन्मा [pinma] *v*; हिम्मा
[himma] *v*

wall गारो [garo] *n*

wallet चाम्सुकमा [tsamsukma] *n*

wander खेरोक्डोक् वामाजामा [k^herokɖok wamadzama] *vp*; खेरोलोक् वामाजामा [k^herolok wamadzama] *vp*; वाजासि [wadzasi] *v*; वामाजामा [wamadzama] *v*

wander travel वाजासि [wadzasi] *v*

wanderer कारिबा [kariba] *n*

wandering रियुगोन्ना [rijugonna] *n*

want आभोर [ab^hoɾa] *n*; चाहाप् [tsahap] *n*; चाहाप् लिमा [tsahap lima] *vp*; चाहाबा [tsahaba] *n*; चाहाब् [tsahab] *n*; मिप्मा [mipma] *v*

wanton होसा होसा [hosa hosa] *adv*

warder काकोबा [kakoba] *n*

warm कोना [kona] *adj*; कोना [kona] *adj*; कोना लिना [kona lina] *vp*; कोमा [koma] *adj*; कोमा [koma] *adj*; कोमा [koma] *v*; चेरैप् [tserep] *adj*; मोक्मा [mokma] *v*; हुड्मा [huɽma] *v*; हुडुवामा [huɽwama] *n*; हुडुवाना [huɽwana] *adv*; हुडुवामा [huɽwama] *n*

warmth हुडुक्वामा [huɽukwama] *n*; हुडुवाना [huɽuwana] *n*; हुडुवामा [huɽuwama] *n*; हुडुवामा [huɽwama] *n*

warrior cast लेड्साना [leɽsana] *n*

wash नाम्मा [namma] *v*; राम्मा [ramma] *v*; वासिमा [wasima] *v*; वासिमा [wasima] *v*; होप्मा [hopma] *v*

wash cloth मेक् होप्मा [mek hopma] *vp*

wash or carry away खुमा [k^huma] *v*

wash, cleanse वाछेम्मा [wats^hemma] *v*; होप्मा [hopma] *v*

wasp गाङ्गामा [gaŋgama] *n*; गाङ्गोमा [gaŋgoma] *n*

waste जाखाम् [dzak^ham] *n*

watch घाडि [g^hadi] *n*; पुमा [puma] *v*

watchful ओछेक्छेक् [ots^hekts^hek] *adv*

watchman काकोबा [kakoba] *n*; तिलिङ्गा [tiliŋga] *n*

water चुवा [tsuwa] *n*; च्वा [tswa] *n*

water (child language) आम् [am] *n*

watermill घाट्टा [g^hat̪ta] *n*

water-pipe वाहोड् [wahon] *n*

water-tap वाहोड् [wahon] *n*

watery कोरोड्कोरोड् [koronɖkoronɖ] *adj*; कोरोड्वारोड् [koronɖwaronɖ] *अ.मू.*; चेड्जेड्ना [tsendzeɽna] *adj*; च्वाच्वा [tswatswa] *adj*; च्वाच्वा [tswatswa] *adj*; च्वाच्वा लोना [tswatswa lona] *adj*; मोव्वा [mo[?]wa] *n*; लाप् लाप् [lap lap] *adj*; लाप्ना [lapna] *adj*; लाप्लाप् [laplap] *adj*; लाप्लाप्ना [laplapna] *adj*; वाछेक् [wats^hek] *adj*; वाछेक् [wats^hek] *adj*; वाछेक् छेक् [wats^hek ts^hek] *adv*; वारारा [warara] *adj*

wave ओछाल् [ots^hal] *n*; ओभेट्लेव्वा [ob^heɽle[?]wa] *n*; भेट्लेव्वा [b^heɽle[?]wa] *n*

waver ठुरुठुरु योक्मा [t^hurut^huru jokma] *vp*

way पारा [para] *adv*; पारिक् [parik] *adv*; पिट्लाम्बो [pit̪lambo] *n*; लाम्बो [lambo] *n*; लाम्भो [lamb^ho] *n*

we आनि [ani] *pro*; आनिडा [aniɽa] *pro*; आन्याँ [anjā] *pro*

we- याप्मि- [japmi] *पू.स.*

we (two) आन्चि [antsi] *pro*

weak काच्चि [kattsi] *n*; कोरोङ्कोरोङ्
[koronkoron] *adj*; कोरोङ्वारोङ्
[koronwaron] *अ.मू.*; घेङ्सिङ् [g^henjin]
adj; घेङ्सिङ् [g^henjin] *adj*; घेङ्सिङ्ना
[g^henjinna] *adj*; भेम्लेङ् [dz^hemlen]
adj; भेम्लेङ्ना [dz^hemlenna] *adj*;
फेटुलो [p^hetulo] *adj*; फेटुयोक्ना
[p^hetjokna] *adj*; भेकोक्ना [b^hekokna] *n*;
वारारा [warara] *adj*

wealth माक्फेन्सुबेन् [subenmakp^hen] *n*

wealth, property माक्फेन्सुबेन्
[makp^hensuben] *n*

wealthy डाङ्बा [daŋba] *n*

wear वाट्मा [waɪma] *v*; वाप्मा [wapma]
v

wear out मोट्मा [motma] *v*; मोप्मा
[mopma] *v*

wear shame मोन्मा सिमा [monma sima]
vp

weave ठाक्मा [t^hakma] *v*; ठाग्मा
[t^hagma] *v*; फामा [p^hama] *v*; फुमा
[p^huma] *v*

weave man काफाबा [kap^haba] *n*

web घोलेङ् [g^holen] *n*; घोलेङ् [g^holen]
n; चेल्ले [tselle] *n*

wedding भेया [b^heja] *n*; भ्या [b^hja] *n*

wedding cap फेट्टा [p^hetɕa] *n*

weed पुम्मा [pumma] *v*; राण्वा [raŋwa]
n; साट्जोडे राण्वा [saɪdzoɖe raŋwa] *n*

week साटा [saɪa] *n*; हाप्टा [hapɕa] *n*

weep हाप्मा [hapma] *v*; हाब्मा [habma]
v

weigh ठाङ्मा [t^haŋma] *v*; ठाङ्मा
[t^haŋma] *v*

weighty लिक्ना [likna] *n*; लिग्ना [ligna]
n; लुम्भोक् [lumb^hok] *adj*; लुम्भोक्
[lumb^hok] *adj*

well उपुन् [upun] *n*; ओचेट्नु [otsetnu]
adj; ओचेट्नुना [otsetnuna] *adj*;

ओचेट्नुलोक् [otsetnulok] *adv*;

चुवाडाम् [tsuwaɖam] *n*; च्वाडाङ्

[tswaɖaŋ] *n*; च्वाडाम् [tswaɖam] *n*;

छोङ्बा [ts^honba] *n*; नुना [nuna] *adj*;

नुमानिङ् [numaniŋ] *n*; नुलोक् [nulok]

adv; माहामा [mahama] *adj*; माहामाना

[mahamana] *adj*; मोज्जाना [moddzana]

adj; लुलु [lulu] *n*; लो [lo] *prt*

well beautiful चेट् [tset] *adj*

well done! bravo! excellent! होहोबास्
[hohobas] *interj*

well-being ओचेट्नुलोक्उलि
[otsetnulokuli] *adv*

well-cook सोङ्मा [soŋma] *v*

west नाम् सुरुवा [nama suruwa] *adj*

wet चिना [tsina] *adj*; वेक्मा [wekma] *v*;
वेग्मा [whegma] *v*

what इकि [iki] *interrog*; खोना [k^hona]
interrog; पाक् [pak] *interrog*

what kind इकि [iki] *interrog*

wheat गौँ [gā^ñ] *n*

when खोनाबेला [k^honabela] *interrog*;
ख्वाँ बेला [k^hwā bela] *interrog*

where खोनाइ [k^honai] *adv*

whereabouts

which खोना [k^hona] *interrog*; खोना [k^hona] *interrog*

which one खोना [k^hona] *interrog*

whichever खोनाचा [k^honatsa] *interrog*

whirl फुर्किमाइ [p^hurkiman] *n*

whirlwind फुर्किमाइ [p^hurkiman] *n*

whiskers उयामुइ [ujamuj] *n*; यामुइ [jamuj] *n*

whisper फोसोफोसो [p^hosop^hoso] *n*; फोसोफोसो चेक्मा [p^hosop^hoso tsekma] *vp*

whispering फोसोफोसो [p^hosop^hoso] *n*

white उफुप्पा [up^huppa] *adj*; फुटःना [p^hu:na] *adj*; फुटःना [p^hu:na] *adj*

white bean केरुमेट् [kerumet] *n*

white grass उफुप्पा हाडे [up^huppa haɖe] *n*

white grub खाम्बुटिमा [k^hambu:ɕima] *n*

white meat उफुप्पासा [up^huppasa] *n*

white millet उफुप्पा साम्बोक् [up^huppa sambok] *n*

white spider फुटःना माक्साबुरुक् [p^hu:na maksaburuk] *n*

white thatch उफुप्पा हाडे [up^huppa haɖe] *n*

white wooden मिट्ठियाँबो [mit̪t̪h̪ij̪äbo] *n*

whitish फुटुरिना [p^hu:ɕurina] *adj*; फुट्टुम्बुरि [p^hu:ɕumburi] *adj*; फुट्टुरिना [p^hu:ɕurina] *adj*

who खोगा [k^hoga] *pro*; खोना [k^hona] *interrog*; खोना [k^hona] *interrog*

whole रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*; रूवाप्पा [k^hwappa] *adj*; रूवाप्पै [k^hwappaⁱ] *adj*; गाक् [gak] *adj*; गोकलोक [goklok] *adj*; घोक् [g^hok] *n*; टेप् [tɛp] *n*; ठिक् घोक् [t^hik g^hok] *n*; डेङ्सिरि [d̪ɛŋsiri] *adv*; फ्याइ [p^hjaŋ] *adj*; फ्याइ [p^hjaŋ] *adj*; सोप्पे [soppe] *n*; सोप्बे [sopbe] *adv*; सोब्बे [sobbe] *n*; सोब्बे [sobbe] *n*

whole night सेन्नासोम् [sennasom] *n*

whole time रूवाप्पा बेला [k^hwappa bela] *adv*

whore वालाफेडुमा [walap^hɛɖuma] *n*

wick उसुलि [usuli] *n*

wicked उचाफेन्ना [utsap^henna] *adj*; ओनास्याइ [onasjaŋ] *n*; कायाइछाबा [kajaŋts^haba] *n*

wide कोलेइ [kolen] *adj*; चेम्जेइ [tsemɖen] *adj*; बाइना [baŋna] *adj*; बेइना [beŋna] *adj*; भे [b^he] *n*

wide place बाइना डेन् [baŋna ɖen] *n*

widow एकाडाइखे [ekad̪aŋk^he] *n*; एकाले [ekale] *n*; लाइमेप्पा [laŋmɛpma] *n*

wife ओजाहान [odzahan] *n*; ओमेच्छेमा [ometts^hema] *n*; टालिमाइ [talimaŋ] *n*; मेच्छेमा [metts^hema] *n*; मेन्भेमा [mendz^hema] *n*

wild खोजालि [k^hodzali] *n*

wild arum लाक्लाजेट् [lakladzet] *n*

wild cat कालाबा [kalaba] *n*; काले [kale] *n*; टाँबुरा [tābura] *n*; टाँभुरा [tābhura] *n*

wild female लेम्लिमेट् [lemlimet] *n*

wild hen खेरुवा [k^heruwa] *n*

wild man सोक्पा [sokpa] *n*

wild pheasant टिर्वा [ti[?]wa] *n*

wild yam सुनाको ठुन्को [sunako t^hunko] *n*

win मेट्मा [metma] *v*; मेप्मा [mepma] *v*

wind हिर्वा [hi[?]wa] *n*

wind blow फेम्मा [p^hemma] *v*

wind round रिक्मा [rikma] *v*

winding circuitous घुङ्गारिक् [g^hungarik] *n*

window मेहेल् [mehel] *n*

windstorm फुरक्माङ् [p^hurkiman] *n*

wine इमालिङ् [imalinj] *n*; युमालिङ् [jumalin] *n*

wine shop इडाडाम् [iṇaḍam] *n*

wing ओलाप्टाङ् [olaptan] *n*; लाप्टाङ् [laptan] *n*

winnow एम्मा [emma] *v*

winnowing tray नाङ्गोलो [naṅgolo] *n*

winter चुङ्गवामा [tsuṅgwama] *adj*;
चुङ्गवामा [tsuṅgwama] *adj*; हिउँडो [hiūḍo] *n*

wipe टुक्मा [tukma] *v*; टुक्मा [tukma] *v*;
टुक्माडिमा [tukmaḍima] *v*; टुग्मा [tugma] *v*;
टुग्मा [tugma] *v*; टुप्मा [tupma] *v*;
टुप्मा [tupma] *v*

wipe out टुक्मा [tukma] *v*; टुग्मा [tugma] *v*

wisdom ठोना [t^hona] *n*; ठोना [t^hona] *n*;
होसा [hosa] *n*

wise ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*

wish मिप्मा [mipma] *v*

with -उङ् [uṅ] *suf*; -डा [ṇa] *suf*; -ना [na] *suf*; -नि [ni] *suf*; -लाम् [lam] *suf*; -लाम्मा [lamma] *suf*; फाकाट् [p^hakat] *adj*; माहामाना [mahamana] *adj*

wither चोप्मा [tsopma] *v*; चोप्सिक् [tsopsik] *adv*; मेउप्लिमा [meuplima] *v*

withered खाराङ् [k^haran] *adj*; खेरेङ् [k^hereṅ] *adj*; खेरेङ्ना [k^hereṅna] *adj*;
चोबाना [tsobana] *adv*

within ओहोडि [ohoji] *n*; ओहोङ् [ohoj] *n*;
भिटरा [b^hiṭra] *n*

without -नुङ् [nuṅ] *suf*; -माले [male] *suf*;
-मालेना [malena] *suf*; -मे [me] *suf*;
-मे [me] *suf*; खेरोलोक् [k^herolok] *adv*;
माले [male] *prep*

without any reason खेडोक् [k^hedok] *adv*;
खेरोक् [k^herok] *adv*; खेरोक्डोक् [k^herokḍok] *adv*

witticism खोङ् [k^hoṅ] *adj*; छिकोङ्लेङ् [tsh^hikonleṅ] *n*

witty ओचाप्पाङ् [otsappan] *adj*; कनिबा [kaniba] *n*

wizard जानापा [dzanapa] *n*; जानाबा [dzanaba] *n*;
फाफुकाचोक् [p^hap^hukatsok] *n*; याबा [jaba] *n*;
याबा [jaba] *n*

woe इनाबा [inaba] *interj*; इनामा [inama] *interj*

woman मेच्छेमा [metts^hema] *n*; मेच्छेमा [metts^hema] *n*; मेच्छेमाछा [metts^hemats^ha] *n*; मेन्भेमा [mendz^hema] *n*; मेन्भेमा [mendz^hema] *n*

woman ornament कान्ठि [kan^hi] *n*

woman writer काछेप्मा [kats^hepma] *n*

womb छाखुमाडाङ् [ts^hak^humaɖaŋ] *n*; छाखुमाडाङ् [ts^hak^humaɖaŋ] *n*; फोक् [p^hok] *n*; माबोक् [mabok] *n*; माभोक् [mab^hok] *n*

women ornament कान्धोङ्गिरि [kand^hoŋri] *n*

wood सिङ् [siŋ] *n*

wood log ओफेङ्गलेक् [op^heŋgelek] *n*

wood nail pushed into the holes

wood vessel ढोङ्गोरो [d^hoŋgoro] *n*

wooden beam कोङ्गिबा [koŋgriba] *n*

wooden manger खोङ्गडाङ् [k^hoŋɖaŋ] *n*

wooden stool कोङ्गबेलेङ् [koŋbelen] *n*; कोङ्गभेलेक् [koŋb^helek] *n*

wooden support ठाङ्ग्रा [t^haŋgra] *n*

wooden vessel हारपे [harpe] *n*

woolen thread उनि [uni] *n*

word रिङ् [riŋ] *n*; रिङ् [riŋ] *n*

word used when pointing out something at a distance उन् [un] *pro*

work टोऱ्वा चोग्मा [to[?]watsogma] *v*; टोऱ्वा [to[?]wa] *n*; याम्बोक् [jambok] *n*

worker टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] *n*

worker man टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] *n*

workman टोऱ्वा काचोक् [to[?]wa katsok] *n*

world नारा [nara] *n*; नारा [nara] *n*

world ground खाम्बोक् [k^hambok] *n*

worm फेबा [p^heba] *n*

worn out बेलेक्वा [belekwa] *adj*; मोडाराना [moɖarana] *adv*

worn-out मोडाना [moɖana] *adj*; यामाना [jamana] *n*

worried लेन् [len] *n*

worry सुरटा [sur^hta] *n*

worse time उचाफेन्ना बेला [utsap^henna bela] *adv*

worship साम्माङ् [samman] *n*

worship of forest कुकुक्मा [kukukma] *n*

worthless बिट्ठाइना [bit^hhaina] *n*; बिट्ठाइना [bit^hhaina] *n*

worthless spend खेरोक् लेप्मा [k^herok lepma] *vp*

wound खेसिक् [k^hesik] *n*; चेमाङ् [tseman] *n*

wrangle खेमा [k^hema] *v*

wrap खुम्मा [k^humma] *v*; गुम्बालिङ् टेप्मा [gumbaliŋ tɛpma] *vp*; हुम्मा [humma] *v*

wrap up खुबारिक् [k^hubarik] *v*; नाप्मा [napma] *v*; पाप्मा [papma] *v*; पोम्मा [pomma] *v*; रिक्मा [rikma] *v*; रिग्मा [rigma] *v*

wrath कुन्जिरिक्मा काड्मा [kundzirikma kaɖma] *vp*; कुन्जिरिक्मा [kundzirikma] *n*; पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*; पुन्जिरिक् [pundzirik] *n*; पुन्जिरिक्मा [pundzirikma] *n*; मि [mi] *n*; रेक् [rek] *n*

wrathful ओचोर्याक् [otsorjak] *adj*;
ओचोर्याक् [otsorjak] *adj*;
ओनाभाक्डि ओयाक्लोब्ना [onab^hakji ojaklobna] *adj*; ओयाक्लोकना [ojaklokna] *adj*

wring खुबारिक् [k^hubarik] *v*; छेक्मा [ts^hekma] *v*; नाप्मा [napma] *v*; पुम्मा

[pumma] *v*; फिप्मा [p^hipma] *v*; फिम्मा [p^himma] *v*; रिङ्मा [riŋma] *v*

wrinkle इच्छुट् [itts^huɪ] *adv*; इच्छुट्मा [itts^huɪma] *v*; इछुट् [its^huɪ] *n*; इछुट् [its^huɪ] *n*; छुट्मा [ts^huɪma] *v*

write छेप्मा [ts^hepma] *v*

writer काछेप्पा [kats^heppa] *n*; काछेप्बा [kats^hepba] *n*; रिङ्काटोङ्बा [riŋkaɽoŋba] *n*

wrong-doer भेन्नाटोर्वा काचोकबा [b^hennaɽo[?]wa katsokba] *n*

Y y

yam खे [k^he] *n*

yard टेन्लाङ् [tenlaŋ] *n*; टेल्लाङ् [tellan] *n*

yawn हागाम्बा [hagamba] *n*

year बारखा [bark^ha] *n*

yearly बारखाडा [bark^haɽa] *n*

yeast खाइ [k^hai] *n*

yellow हारिन्टेङ्ना [harintɛɽna] *n*; हार्डे [hardɛ] *n*

yellow mushroom रागेबा मुड [rageba muɽa] *n*

yellow pulse मोगि [mogi] *n*

yellowness कोट्ना [kotna] *adj*

yes आइ [ai] *prt*; आए [ae] *v*; लुलु [lulu] *n*; लो [lo] *prt*

yesterday आसेन् [asen] *adv*; आसेन् लेम्बा [asenn lemba] *adv*

yesterday night आसेन् युसा [asen jusa] *adv*

yoghurt पाखाले [pak^hale] *n*

you खानि [k^hani] *pro*; खान् [k^han] *pro*; खान् [k^han] *pro*

young कायाप्मा [kajapma] *n*; ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*; ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*; ठाङ्बेन् [t^haŋben] *n*; लोप्पोङ्ना [lopmoŋna] *adv*; लोप्पोना [lopmona] *adv*

young girl कायाप्मा [kajapma] *n*; कायेप्मा [kajepma] *n*

young woman मेच्छेमा [metts^hema] *n*

younger brother आन्जा [andza] *n*; आन्भा [andz^ha] *n*; उन्भा [undz^ha] *n*; भान्भा [dz^handz^ha] *n*

younger sister आन्जा [andza] *n*; आन्फो [andz^ho] *n*; उन्भा [undz^ha] *n*;

भान्जा [dzʰandza] *n*
youngest पाकना [pakna] *n*; योङ्बिछा
 [joŋbitsʰa] *n*; योङ्बिछाबा [joŋbitsʰaba]
n
your खान्नाना [kʰannana] *pro*

yours खान्नाना [kʰannana] *pro*
youth कायाप्मा [kajapma] *n*; ठाङ्बेन्
 [tʰaŋben] *n*; ठाङ्बेन् [tʰaŋben] *n*
youthful ठाङ्बेन् [tʰaŋben] *n*; ठाङ्बेन्
 [tʰaŋben] *n*

Z z

zeal छोम्बोक् [tsʰombok] *adj*; छोम्बोक्
 छोम्बोक् लिमा [tsʰombok tsʰombok lima]
vp

zealous छोम्बोक् छोम्बोक् [tsʰombok
 tsʰombok] *adv*
zero मेक् [mek] *num*
zigzag कुकुरिकना [kukurikna] *n*

APPENDICES

(परिशिष्ट)

- डेमना/गन्ती/Numbers
- छोड्बाचिगा/साइनो/Kinship
- रिड्डि/शरीरका अङ्गहरू/Body parts
- नुवाचि/चराहरू/Birds
- फेबाचि/कीरा/Insects
- बार हिटनुड् माइना/बार र महिना/Days & Months
- आठपहरिया जातिका मुख्य चाडपर्वहरू
- आठपहरिया जातीका पाछा, उपपाछा र सामेट्लिड्
- सन्दर्भ सूची/References

डेमाना/गन्ती/NUMBERS

ATHPAHARIYA		NEPALI	ENGLISH
ठिक्	ठिक्	एक	one
इप्पोक्	इप्	दुई	two
सुम्बोक्	सुम्	तीन	three
टेम्बोक्	टेम्	चार	four
लेम्बोक्	लेम्	पाँच	five
डा	डा	छ	six
सि	सि	सात	seven
साङ्	साङ्	आठ	eight
याङ्	याङ्	नौ	nine
ठिमेक्	ठिमेक्	दश	ten
ठिक्ठिक्	ठिठिक्	एघार	eleven
ठिक् इप्पोक्	ठिइप्	बाह	twelve
ठिक् सुम्बोक्	ठिसुम्	तेह	thirteen
ठिक् टेम्बोक्	ठिटेम्	चौध	fourteen
ठिक् लेम्बोक्	ठिलेम्	पन्ध	fifteen
ठिक् डा	ठिडा	सोह	sixteen
ठिक् सि	ठिसि	सत्र	seventeen
ठिक् साङ्	ठिसाङ्	अठार	eighteen
ठिक् याङ्	ठियाङ्	उन्नाईस	nineteen
इप्पोक् मेक्	इप्मेक्	बीस	twenty
इप्पोक् ठिक्	इप्ठिक्	एक्काईस	twenty-one
इइप्पोक्	इइप्	बाईस	twenty-two
इप्सुम्बोक्	इप्सुम्	तेईस	twenty-three
इप्टेम्बोक्	इप्टेम्	चौबीस	twenty-four
इप्लेम्बोक्	इप्लेम्	पच्चीस	twenty-five
इप्डा	इप्डा	छब्बीस	twenty-six
इप्सि	इप्सि	सत्ताईस	twenty-seven
इप्साङ्	इप्साङ्	अठ्ठाईस	twenty-eight
इप्प्याङ्	इप्प्याङ्	उनन्तीस	twenty-nine
सुम्मेक्	सुम्मेक्	तीस	thirty
टेम्मेक्	टेम्मेक्	चालीस	forty
लेम्मेक्	लेम्मेक्	पचास	fifty

डेमाना/गन्ती/NUMBERS

ATHPAHARIYA		NEPALI	ENGLISH
डामेक्	डामेक्	साठी	sixty
सिमेक्	सिमेक्	सत्तारी	seventy
साङ्मेक्	साङ्मेक्	असी	eighty
याङ्मेक्	याङ्मेक्	नब्बे	ninety
ठिमेक्मेक्	ठिमेक्मेक्	सय	hundred
ठिमेक्मेक् ठिक्	ठिमेक्मेक् ठिक्	एक सय एक	hundred-one
इप्मेक्मेक्	इप्मेक्मेक्	दुई सय	two hundred
सुम्मेक्मेक्	सुम्मेक्मेक्	तीन सय	three hundred
टेम्मेक्मेक्	टेम्मेक्मेक्	चार सय	four hundred
मुक्टाम्बे	मुक्टाम्बे	पाँच सय	five hundred
डामेक्मेक्	डामेक्मेक्	छ सय	six hundred
सिमेक्मेक्	सिमेक्मेक्	सात सय	seven hundred
साङ्मेक्मेक्	साङ्मेक्मेक्	आठ सय	eight hundred
याङ्मेक्मेक्	याङ्मेक्मेक्	नौ सय	nine hundred
ठिक्मुक्	ठिक्मुक्	एक हजार	one thousand

छोड्बाचिगा/साइनो/Kinship term

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
ओओ	बालक	child
ओहेम्बेलेऱवा	शिशु	baby/infant
कायाप्पा	तरुनी	young lady/female lover
गोड्बा	मामा	uncle (mother's brother)
गोड्मा	माइज्यू	aunt (mother's brother wife)
गोड्मा	सानी आमा/टूली आमा	step mother
छा	छोरा/छोरी	children
छालेट्	सन्तान	children/descendant
छिछिम्	काकी	aunt
जाडोइ	ज्वाइँ	son-in-law
जाहान	परिवार	family
भान्भा	भाइ/बहिनी	joiner brother/sister
फिन्फि	फुपु	father's sister
टालिबाइ/पाइडाइबा	श्रीमान	husband
टालिमाइ/पाइडाइमा	श्रीमती	wife
टुडुबा	हजुरबा	grandfather
टुडुमा	हजुरमा	grandmother
टुबाठेबा	पुर्खा	ancestor
ठाइबेन्	तन्नेरी	young/male lover
नाक्पा	भतिजा	nephew
नाक्मा	भतिजी	niece
नाना	दिदी	sister
नाम्बा	ससुरा	parents-in-law
नाम्मा	सासू	
नुनुगु	फुपाजु	father's sister husband
पाइलुमेट्	बुहारी	daughter-in-law
पाबा	पिता	father
पुड्ला	वंश	clan
भाम्बाइ	काका	uncle
भुम्बु	दाजु	elder brother
मामा	आमा	mother

छोड्बाचिगा/साइनो/Kinship term

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
मन्भेमा	केटी	girl
मोटेड्	भाउजू	brother's wife
मोटेड्बा	देवर/सोल्टा	
मोटेड्मा	नन्द/सोल्दिनी	
याड्मेन्	नाती/नातिनी	grandchild
याड्मेन्केप्छे	पनाति/पनातिनी	great grandchild
येम्बेछा	केटा	boy
रिछाबा	सम्धि	
रिछामा	सम्धिनी	

रिङ्ङि/शरीरका अङ्गहरू/BODY PARTS

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
आङ्गुलि	औला	finger
उइछा याङ्ढाङ्	पाठेघर	uterus
एक्चुरिक्	ढाड	backside
ओहोन्वा	छाला	skin
काकाला	गाला	check
केङ्	दाँत	teeth
केङ्जुरेक्	दारा	
खिङ्	पित्त	liver
खेक्	मुटु	heart
खेङ्मुक्	कुहिनो	elbow
चुचु/ले	तुरी	penis
चुचुरुङ्मा	टुप्पि	top of hair on the head
छेप्माबुङ्	पिसाब थैलो	bladder
छोकमासिक्	नङ्	fangernail
टुम्भुट्	घुँडा	knee
टेहेक्	टाउको	head
ठोन्वारिक्	घाँटी	neck
नाभाक्	अनुहार	face
नाभु	नाक	nose
नाम्डाङ्	निधार	forehead/skull
निङ्घिरिक्	नाइटो	navel
नुभेक्	कान	ear
पिम्	करङ्	rib
फाक्टाङ्	काँध	shoulder
फिला	तिघ्रा	thigh
फ्याक्	केश	hair
माभोक्	भुँडी	belly, stomach
मिक्	आँखा	eye
मिक्फुङ्	परेला	eyebrow
मुक्	हात	hand
मेढोक्	चाक, पिँध	buttock
मेलाक्	पुच्छर	tail

रिङ्ङि/शरीरका अङ्गहरू/BODY PARTS

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
याडुमारि	चिउडो	chin
यासि	मुख	mouth
लाड्	खुट्टा	foot
लुक्मा	फोक्सो	lungs
लेकुम्मा	काखी	armpit
लेक्फा	जिब्रो	tongue
सा	मासु	flesh
साङ्मारिक्	गला, कण्ठ	throat
सारुप्वा	हाड	bone
से	योनी	vagina
सोगामुङ्	रौं	hair (on the hand)
हामाराक्	बुद्धि बङ्गारो	molar, wisdom teeth
हिडुप्वा	आन्द्रा	intestine
हेलिक्	रगत	blood

नुवाचि/चराहरू/BIRDS

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
आकाकिऱवा	गरुड	mythical bird
आम्बोवा/आम्बुवा	चमेरो	bat
काऱवा	काग	crow
केलिङ्/गारला	सुगा	parrot
कोक्साबा	भाले	cock
खेरुवा	लुइँचे	wild hen
गिरगिटिसास्वामा/	गौथली	swallow
टिऱवा	कालिज	pheasant
टेटेरुमेट्/टेटुडुमेट्	हुटिट्याउँ	lapwing
ढुकुर	ढुकुर	dove
ढेक्चिबा/ढेप्चिऱवा	चिभे	black magpie
फाक्कोङ्मेट्	काफल चरी	a kind of bird
फाक्कोङ्मेट्	काफल चरी	a kind of bird
फिरिऱवा/फिरिक्वा	कोटेरो चरी	a kind of bird
फोप्चिबा	लाटोकोसेरो	owl
बेऱवा/भ्याङ्भ्याङ्	हाँस	duck
भागेरा	भागेरा	sparrow
भाङ्गेराजा	लामपुछे चरा	magpie bird
भोक्सुक्	टूलो चिल	a big eagle
माक्कोरोक्/पेटिकोलोङ्	जुरेली	bulbul
माङ्गवा	चिल	eagle
माजुर	मयुर	peacock
मालिनि	धोबि चरो	a kind of bird.
मुक्लिङ्वा	बट्टाइ चरो	quail bird
रुपि	रुपी	
लाप्टाङ्गेऱवा	परेवा	pigeon
लिक्लिक्कुडि	फिस्टा चरो	a kind of bird
वा	कुखुरा	hen
वाहिगलेक्/नाम्चुचुमेट्	सानो चमेरो	small bat
सालुके	रानी चरी	
हाबुन्लो	गिद्ध	vulture
हुबा	हुचिल	great horned owl

फेबाचि/कीरा/Insects

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
एकछोरेट्	बाच्छिउँ	hornet
एकछोरेट्	बाच्छिउँ	
ओप्फारा	उपियाँ	flea
किबेरेक्	गँगटो	crab
खाम्बुठिमा/खाम्बुठि	खुम्नेकीरा	harmful larva
खुसिक्	सानो भिँगा	small fly
गाङ्गोमा	बारुलो	small wasp
चालि	गड्यौला	earthworm
चिट्लिक्	उडुस	bedbug
चोम्मेट्	जुनकिरी	firefly
छिट्लिगुमा/छिट्लिकुमा	कमिला	ant
नाडेमा/टेट्लाबुङ्मा	लाभ्रे कीरा	
नाढेमा/नाडेम्मा	लाभ्रे कीरा	caterpillar
नाबुछा	भिँगा	house fly
नालुट्	पानी जुका	water leech
फाङ्गोडो/फाङ्गोरो	कालो कीरा	
फेबा	कीरा	insect
माक्चिलिक्	सानो कमिला	small ant
माक्साबुरुक्	माकुरो	spider
माङ्घिरि/लाङ्घोङ्	सलह	locust
राङ्गाङ्बा	ढिकी च्याउँ	
राङ्गासेट्	खजुरो	centipede
रिल्लोङ्	बूढो कमिलो	
लाक्फेट्	जुका (लेकमा पाइने)	leech
वालापूचिमेट्	पुताली	butterfly
वासिक	सुलसुले, कुखुराको जुम्रा	mite
वेसुमा	महुरी	bee
साहवा	अरिङ्गल	hornet
साप्सिक्	किर्नु	tick
साम्नाक्	पंधेरो कीरा	

फेबाचि/कीरा/Insects

ATHPAHARIYA	NEPALI	ENGLISH
सिक्	जुम्रा	louse
सिना	धमिरो	termite
सिबिलिहवा	साङ्लो	cockroach
सिबोटो	फँटयाङ्गो	grasshopper
स्वाबु	भुसिल्कीरो	caterpillar
हाप्पारेट्/हाफारे	सानो रातो कमिला	small red ant
हेक् रुमेट्/हेक् रिमेट्	सिन्दुरे कीरो	

बार हिटनुड माइना/बार र महिना/DAYS & MONTHS

ATHPAHARIYA	NEPALI
ऐताबार	आइतबार
सोबार	सोमबार
माङ्लाबार	मंगलबार
बुडुबार	बुधबार
भिबार	बिहिबार
सुकुबार	शुक्रबार
सान्साबार	शनिबार

बैसाक	बैशाख
जेठा	जेष्ठ
आसार	आषाढ
साउन	साउन
भादौ	भद्र
आसोज	असोज
कातिक	कार्तिक
माङ्सिर/वाडाङ्मेट्	मंसिर
पुसा	पुष
माग	माघ
फागुन्	फाल्गुन
चैत	चैत्र

आठपहरिया जातीका मुख्य चाडपर्वहरू

ATHPAHARIYA	NEPALI
बिसु/सिरुवा	बैशाके चाड
नुवागि/चाम्नुङ्गि	भदौरे चाड
वाडाहाङ्मेट्	मंसिरे चाड

आठपहरिया जातीका पाछा, उपपाछा र सामेट्लिङ्			
क्र.स.	पाछा	उपपाछा	सामेट्लिङ्
१	छिट्लिङ्गे	.टिकाथर (साहेमा र आसिमा) .बोलिथर (साहेमा र आसिमा) .चिकिवा .तोरोङ्वालाङ्	-तुङ्घालिङ् वाप्पायोङ्बा -तुङ्घालिङ् वाप्पायोङ्बा -तुङ्घालिङ् वाप्पायोङ्बा -तुङ्घालिङ् वाप्पायोङ्बा
२	फोक्किम्		-होवेरे वाप्पायोङ्बा
३	किम्डाङ्	.साप्ला -वाबुन्	-वायामि वाप्पायोङ्बा -वायामि वाप्पायोङ्बा
४	माङ्भुङ्	.माङ्काखु -गोठाले थापना -भोटे गौरुङ् -तिखे गौरुङ् -छिङ्	-कुदुमि वाप्पायोङ्बा -कुदुमि वाप्पायोङ्बा -कुदुमि वाप्पायोङ्बा -कुदुमि वाप्पायोङ्बा -कुदुमि वाप्पायोङ्बा
५	चारिङ्मे	.चारेगा -टोपि फुच्चा -चौधारि -टोपालुङ्गे -वायिनटारे	-वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा
६	खा?वाडुक्	-	-वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा
७	लेङ्सुवा	.माग्तुलि -पिपोरोक् -फोन्रोके -वाकारिङ्	-वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा
८	होम्बाराक्	.भुङ्फुट्टा -कटुवाल -भोटे होम्बाराग् -ठकुरि होम्बाराक्	-वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा -वासाङ्ग्रि वाप्पायोङ्बा
९	छारा	.मेबोके -लाटाबाठा छारा	-साभोप्पा वाप्पायोङ्बा -साभोप्पा वाप्पायोङ्बा
१०	रोदुवा	-	-रेच्छामि वाप्पायोङ्बा
११	पाङ्सुङ्	-	-चेफेरे वाप्पायोङ्बा

आठपहरिया जातीका पाछा, उपपाछा र सामेट्लिङ्

क्र.स.	पाछा	उपपाछा	सामेट्लिङ्
१२	छोड्देन्	-	-पिछामेट् वाप्पायोड्बा
१३	पारघारि	-	-चाचला वाप्पायोड्बा
१४	तुम्छा	-	-मुकुचि वाप्पायोड्बा

सन्दर्भ सूची (References)

आठपहरियाहरूको वृतान्त
राम बहादुर किम्डाङ् राई
२०६४ मंसिर

आठपहरिया- नेपाली शब्दवाली

A Grammar of Athpare
Karen Ebert, LINCON Studies In Asian Linguistics 01

Athaphariya Language writing Standardization- Sep. 2011

आठपहरिया भाषाको लेखनशैली
(Writing Guide of Athapariya Language)

आठपहरिया बोलीचालिको भाषालाई देवनागरीमा कसरी लेख्ने सो तरीकाहरू पनि यस शब्दकोशमा राखिएको छ र आठपहरिया भाषा स्तरीकरण लेखनशैली पुस्तक पनि छुट्टै उपलब्ध छ।

अध्याय १
आठपहरिया भाषामा व्यञ्जनवर्णहरू

आठपहरिया भाषामा २५ वटा व्यञ्जन वर्णहरू पाइएका छन्। सबै ती व्यञ्जन वर्णहरूलाई नेपालीमा भैं लेखिएका छन्।

व्यञ्जन वर्णका उदहारणहरू

यहाँ प्रत्येक व्यञ्जन वर्णहरू शब्दका पदादि, पदमध्य र पदान्तमा प्रयोग गरिएका व्यञ्जन वर्णका उदहारणहरू दिइएका छन्। तर आठपहरिया भाषाका सबै व्यञ्जन वर्णहरू शब्दका पदान्तमा वा पदादिमा पढैनन्/पाइदैनन्।

क/क्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	केङ्	दाँत
	कोङ्मा	पन्छाउनु
पदमध्य	हेक्मा	रेट्नु
	काकानासिक्	सिउँडी
पदान्त	फाक्	सुँगुर
	फ्याक्	कपाल

ख/ख्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	खे	तरुल
	खेसिक्	घाउ/खटिरा
पदमध्य	जाक्खाम्	खतम्, बर्बाद
	चाखोक्	च्वाट्टै

ग/ग्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	गेङ्	बाङ्गो
	गिडालुक्	गीलो
पदमध्य	साङ्ग्वा	भैंसी
	आङ्गुलिक्	औला

घ/घ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	घोक्	सिङ्गै

ङ/ङ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	डेमा	गन्नु
	डासा	माछा
पदमध्य	हाङ्मा	पर्खनु
	युङ्मा	राख्नु
पदान्त	याङ्	नौ (९)
	लाङ्	खुट्टा

च/च्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	चामा	भात
	चेङ्मा	केलाउनु
पदमध्य	फाक्चिलेट्	सुँगुरको पाठा
	पिच्छा	बालक

ज/ञ	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	जोम्	धेरै
	जाङ्वाइ	ज्वाँइ
पदमध्य	वाजिलेट्	चल्ला
	फुजिलेट्	हाँडी

छ/छ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	छोकमासिक्	नङ्
	छेप्मा	लेख्नु
पदमध्य	येम्बेछा	पुरुष
	मेच्छेमा	बालिका

भ/भ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	भाटा	जाँतो
	भाकारा	थाङ्ग्रा

ट/ट्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	टाप्मा	ल्याउनु
	टाङ्मा	ढाल्नु
पदमध्य	छिटासिम्	साडी
	भोटुकेट्	खुर्पा
पदान्त	रिमेट्	छायाँ
	लेम्लिमेट्	वन मान्छे (स्त्री)

ठ/ट्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	ठेना	ठूलो
	ठेम्मा	छर्नु
पदमध्य	माङ्ठाना	मार्ग
	ठेण्ठेप्	बराबर मिलाउनु

ड/ड्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	डाबे	खुकुरी
	डाबिला	पन्यु
पदमध्य	गिडालुक्	गिलो
	सेडाङ्	मार

ढ/ढ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	ढेन्ढेबा	बडा बुबा
	ढेन्ढेमा	बडी आमा
पदमध्य	वाढिन्	अण्डा

न/न्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	निङ्	नाम
	निङ्गवा	विचार
पदमध्य	काकानासिक्	सिँउडी
	हिट्नुङ्	अनि

पदान्त	चोगुन्	नगर
	ठेन्डुन्	नछर

प/प्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	पिट्	गाइ
	पोङ्मा	ब्याउनु
पदमध्य	छेप्मा	लेख्नु
	वाप्मा	लगाउनु
पदान्त	उसिप्	छोक्रा/खोष्टा
	ओखाप्	थाक राख्नु / चाङ्लाउनु

फ/फ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	फेन्डिक्	बन्चरो
	फुङ्	फूल
पदमध्य	लेक्फा	जिब्रो
	ओप्फारा	उपियाँ

ब/ब्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	बेन्वा	हाँस
	बेङ्ना	चेप्टो
पदमध्य	युबा	सिंह
	किबा	बाघ

भ/भ्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	भ्या	विवाह
	भुसुक्	कसिंगार
पदमध्य	नाभाक्	अनुहार
	नुभेक्	कान

म/म्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	माके	मकै
	माकना	कालो
पदमध्य	साम्बोक्	कोदो
	जोम्ना	थुप्रे/धैरे
पदान्त	खाम्	माटो
	वानाम्	नाम्लो

य/य्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	येम्बेछा	छोरा मानिस
	युङ्मा	राख्नु
पदमध्य	लियुक्	हुन्छ
	कोन्युक्	पर्छ

र/र्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	रिमेट्	छाँया
	रोक्मा	घोच्नु

पदमध्य	घुरुङ्बा	मेघ गर्जन
	फोरोक्	भ्यागुता

ल/ल्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	लोट्निङ्	लुगा
	लेङ्मा	पल्टाउनु
पदमध्य	इमालिङ्	रक्सि
	वाजिलेट्	चल्ला

व/व्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	वाढिन्	अण्डा
	वा	कुखुरा
पदमध्य	युङ्ग्वा	छ
	हाङ्ग्वा	पसिना

स/स्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	सेङ्मा	च्यात्नु
	सोक्मा	सास
पदमध्य	सोसोट्ना	सुरिलो
	छिटासिम्	साडी

ह/ह्	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	हिऱ्वा	हावा
	होक्मा	घोच्नु
पदमध्य	होहोबास्	स्याबास
	ओहोम्पा	चिहान

कण्ठ्य स्पर्श

केही आठपहरिया भाषाका वर्णहरू, शब्दका वीच भागमा कण्ठ्य स्पर्श भएर वा घाँटीमा रोकिएर उच्चारण हुन्छन्। यो ध्वनि व्यञ्जनवर्ण पनि हुन्छ, यसरी उच्चारण हुने वर्णहरू भने नेपालीमा पाइदैनन् तर आठपहरियामा र नेपालको पहाडी भागमा बोलिने भाषाहरूमा भने यो वर्ण पाइन्छ। यो व्यञ्जनवर्णलाई यस्तो (१) चिन्ह प्रयोग गरी लेखिएको छ।

उदहारणहरू:

ॠ	आठपहरिया	नेपाली
मध्य	काऱ्वा	काग
	बेऱ्वा	हाँस
	हिऱ्वा	हावा

व्यञ्जन वर्णहरूको संयोग

आठपहरिया भाषामा शब्दहरू व्यञ्जन वर्णहरूबाट शुरू हुन्छन्, जस्तै फाक्। जब धेरै व्यञ्जन वर्णहरू अरू व्यञ्जन वर्णसँग एकै साथ जोडिएर आउँछन्, जस्तै च्वा, फ्याक्। यिनीहरू व्यञ्जन वर्णका संयोजनहरू हुन्। केही ध्वनिहरू दोस्रो व्यञ्जन वर्णको संयोजनका रूपमा आउँछन् जस्तै - व, य। यी व्यञ्जन वर्णका संयोजनहरू शब्दका शुरूमा र शब्दका वीचमा मात्र आउँछन्। अभ थप व्यञ्जन वर्णहरूको संयोग चाहिएमा आवश्यक अनुसन्धानको खाँचो देखिन्छ।

तल व्यञ्जनवर्ण संयोजनका फरक किसिमका उदहारण दिइएका छन्। जसले आठपहरियामा केही पहिचान दिन्छन् र यस्ता हरेक फरक किसिमका अक्षरहरू दोस्रो अक्षर समूहमा पाइन्छन्। यो व अक्षर दुवै शब्दहरूको शुरूमा र वीचमा आउँछन्। यस्ता

व्यञ्जन वर्णको संयोजन भएका शब्दहरू थोरै संख्यामा मात्र पाइन्छन् व व्यञ्जन वर्णको अगाडि अरू व्यञ्जन वर्ण सधैं आधा अक्षरमा लेखिन्छ। (यो हलन्त विना लेखिन्छ)। तर कहिले काही शब्दहरूका पदमध्यमा व र य को अगाडि शब्दको उच्चारण अनुसार हलन्त प्रयोग गरी लेखिनुपर्छ। जस्तै: कोन्युक्

यहाँ केही उदाहरणहरू दिइएका छन् :

व	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	च्वा	पानी
	न्वा	चरा
	स्वा	अल्छि
पद मध्य	साङ्ग्वा	भैंसी

यो य अक्षर शब्दहरूको शुरूमा र वीचमा अथवा दुबैमा आउँछ। यो व्यञ्जनवर्ण संयोजन दोस्रो अक्षरको रूपमा धेरै मात्राका शब्दहरू पाइन्छन् यो व्यञ्जन वर्ण य को अगाडि आउने अक्षरहरूलाई लेखिन्छन्। यहाँ केही थोरै उदाहरणहरू दिइएका छन्:

य	आठपहरिया	नेपाली
पदादि	क्या	तेल
	भ्या	विवाह
	स्या	ढोग
	फ्याक्	कपाल

यी दिइएका उदाहरणहरूमा, यदि बिस्तारै र होसियार साथ बोलिएको खण्डमा व्यञ्जनवर्ण संयोजन आउँदैनन्। जस्तै: सया, भया

अक्षरको अन्तमा आउने व्यञ्जन वर्णहरू

माथि दिइएको तालिकामा हामीले हेर्दा केही थोरै व्यञ्जनवर्णहरू अक्षरको पदादिमा, पदमध्यमा अनि पदान्तमा पनि आउन सक्छन्। यस्ता व्यञ्जनवर्णहरू निम्नलिखित छन्।

प	ट	क	ऱ	म	न	ड
---	---	---	---	---	---	---

अक्षरको अन्तमा आउने वर्णलाई (शब्दको बीचमा र अन्तमा पनि) तल उदाहरणहरूमा देखाइएका छन्।

	आठपहरिया	नेपाली
प	साप्पा	तान्नु
	आप्पा	आउनु
	हाप्	गुँड (चराको)
	उसिप्	छोक्रा/खोष्टा
ट	खाट्टु	लैजाऊ
	टोट्टेउना	त्यत्रो
	वाजिलेट्	चल्ला
	फाक्चिलेट्	सुँगुरको पाठा
क	कोक्मा	बिजाउनु
	फाक्मा	छाउनु
	फाक्	सुँगुर
	लाक्मा	उम्लिनु
ऱ	बेऱवा	हाँस
	हिऱवा	हावा
	काऱवा	काग

	आठपहरिया	नेपाली
म	खुमा	बोक्नु
	याम्बा	पर

	खाम्	माटो
	नाम्	घाम
न	निनिङ्	लुगा (बाल शब्द)
	मानिङ्ना	हराउदिन
	वाढिन्	अण्डा
	लेन्सेन्	दिनरात
ङ	हाङ्मा	पर्खिनु
	ठुङ्मा	पिउनु
	लुङ्	ढुङ्गा
	फुङ्	फूल

व्यञ्जन वर्णहरूको संयुक्ताक्षर : सरल

व्यञ्जन बर्णहरू शब्दहरूका पदादिमा, पदमध्य र पदन्तमा आउँदछन्, र यस्ता बर्णहरूले अर्को व्यञ्जन वर्णहरूलाई पछ्याउँदछन्, यस्तो व्यञ्जनवर्णलाई संयुक्ताक्षर वा आधा अक्षरमा लेख्न सकिन्छ, (उदाहरणको लागि, **साक्मा**) अथवा हलन्त प्रयोग गरेर पनि लेख्न सकिन्छ, (**साक्मा**)। यस्ता केही लिखित अक्षरहरूलाई स्तरीय नियमहरूमा विकास गर्नु महत्त्वपूर्ण हुन्छ। केही अक्षरहरू, जस्तै ङ, छ, ट, ठ, ड, ढ यी अक्षरहरूको संयुक्ताक्षर वा आधा रूप हुदैन। र यी अक्षरहरू शब्दहरूको पदान्तमा आउँदा वा अरु व्यञ्जन वर्णको अगाडि आउँदा पनि सधैं हलन्त दिएर लेखिन्छ।

यसैले हामी यी अक्षरहरू सिफारिस गर्दछौं। अन्तिममा आएका व्यञ्जनवर्णहरू यो माथिका कारणहरू बाहेक सबै अवस्थामा संयुक्ताक्षर वा आधा अक्षरका रूपमा लेखिनु पर्छ। यहाँ आधा अक्षरहरू वा संयुक्ताक्षरहरू प्रयोग गरी लेखिएका उदाहरणहरू प्रस्तुत गरिएका छन्।

आठपहरिया	नेपाली
साप्मा	तान्नु
राट्मा	कराउनु
होम्मा	चुहिनु
फोड्मा	पड्काउनु
इम्मा	सुत्नु

व्यञ्जन संयोग (प्रत्यय)

जब मुख्य शब्दसँग प्रत्यय जोडिएको अवस्थामा कोही मानिसहरू फरक प्रकारले व्यञ्जनवर्णलाई जोड्न चाहन्छन्। उदाहरणका लागि, “घर सँग” मुख्य शब्द आठपहरियामा पाङ् यो प्रत्यय -लोक् सँग जोडिन्छ। यसलाई यसरी लेख्न सकिन्छ- पाङ्लोक्। सामान्य व्यञ्जनवर्णको जोडाइ तल देखाइएको उदाहरण अनुसार लेखिन्छ। व्यञ्जनवर्ण पहिलाको अक्षरसँग संयुक्ताक्षरमा लेखिन्छ, यहाँ सरल व्यञ्जन वर्ण जोडि लेखिएका छन्।

यहाँ केही उदाहरणहरू देखाइएका छन्।

यसरी लेख्नुहोस्	यसरी नलेख्नुहोस्	नेपाली
पाङ्लोक्	पाङ् लोक्	घरसँग
उन्लाम्	उन् लाम्	उ बाट
हिप्मा	हिप्मा	खुर्काउनु
साक्टु	साक्टु	गोड
चेक्डा	चेक्डा	बोल्छु

इ- स्वर वर्णसँग व्यञ्जन वर्णहरूको जोडाइ

जब यो तलको अक्षर ' ि ' पहिला स्वरवर्ण वा ध्वनि भई आउँदा यसको अगाडि आउने व्यञ्जन वर्णको पहिलाको अक्षरमा हलन्त प्रयोग गरी लेख्नको लागि हामी सिफारिस गर्दछौं। यसर्थ यसले अध्ययन गर्नका लागि सहज बनाउने छ। यहाँ यसका केही उदाहरणहरू देखाइएका छन्।

यसरी लेख्नुहोस्	यसरी नलेख्नुहोस्	नेपाली
फाक्चिलेट्	फाक्चिलेट्	सुँगुर पाठा
वालाप्चिमेट्	वालाप्चिमेट्	पुतली
ढेप्चिवा	ढेप्चिवा	चिबे चरी
चिप्चिबो	चिप्चिबो	उत्तिस
मिक्चिवा	मिक्चिवा	कचेरा

नेपाली स्वरवर्णहरू

नेपाली भाषामा ह्रस्व उ अनि दीर्घ ऊ र ह्रस्व इ अनि दीर्घ ई हुन्छन्, तर अरू स्वरहरूमा “छोटो” अथवा “लामो” जोडीहरू हुँदैनन्। शब्दको प्रारम्भलाई ध्यान नदिई सबै स्वरवर्णहरू आठपहरिया लेखनमा मिलाएर क्रमबद्ध बनाई राखिएका छन्। हामीले छोटो स्वर वर्णहरू जस्तै: ह्रस्व उ अनि इ मात्र प्रयोग गरेका छौं।

उ (ु)

इ (ि)

नेपाली व्यञ्जनहरू

केही सामान्य नेपाली ध्वनिहरू आठपहरिया उच्चारणहरूमा छैनन्, जस्तै तल दिइएका ध्वनिहरू:

ज, ण, (त), थ, (द), ध, श, ष

अध्याय २

आठपहरिया भाषाका स्वर वर्णहरू

आठपहरिया भाषामा ५ वटा स्वरवर्णहरू छन्।

स्वरवर्णहरू	आ	इ	उ	ए	ओ
-------------	---	---	---	---	---

स्वर वर्णहरू

यी स्वरवर्णहरू नेपालीमा उच्चारण गरे जस्तै उच्चारण गरिन्छन्। तल दिइएको तालिकामा ती सबै स्वरहरूलाई तीन अवस्थाहरूमा नै उत्पन्न भई आएको कुरा देखाइएका छन्: शब्दको पदादिमा, पदमध्यमा र पदान्तमा। तल सबै स्वरहरूका तिनै अवस्थामा प्रयोग गरी लेखिएका उदाहरणहरू प्रस्तुत गरिएका छन्। तल दाँयाँ पट्टि नेपालीमा ती शब्दहरूको अर्थ पनि दिइएको छ:

	आठपहरिया	नेपाली
आ	आकमा	चिल्नु
	आङ्मा	उखाल्नु
	बाबारा	सेल रोटी
	पाप्मा	भन्टिनु
	आप्मा	आउनु
इ	इम्मा	सुत्नु
	इप्पोक्	दुई
	वासिक्	सुलसुले
	मेसिक्	कालो दाल
	टुम्सामि	जेठा
	याप्मि	मानिस
उ	उमुक्	उसको हात
	उङ्मा	माथिबाट आउनु
	सारकुबाङ्	धनुष

	टुक्मा	बिरामी हुनु
	नाक्टु	माग
	टेम्डु	छाम
ए	एमा	दिसा गर्नु
	टेमा	माल्तु
	टेहेक्	टाउको
	चोक्केलेङ्	सुल्टो
	टुबे	भेटियो
	कोबे	उठ्यो
ओ	ओप्पु	सर्प
	ओङ्मा	उघार्नु
	खेबोरेक्	तरुलको फल
	आङ्गोरा	आमला
	आँइबो	आँप
	सिबोट्टो	फटेंग्रा

संयुक्त स्वरवर्ण (द्वयस्वरहरू)

आठपहरिया भाषाको शब्दहरूमा दुई वटा स्वरध्वनिहरू एकै साथ उत्पन्न भएका छन्। यहाँ दिइए अनुसार केही त्यस्ता संयुक्त स्वरहरू पाइन्छन्: उ+आ, उ+इ, उ+ए, इ+आ, ओ+ओ र ए+इ. औपचारिक रूपमा अथवा जब दुईवटा स्वरवर्ण चाँडो एकैसाथ उच्चारण गर्दा अन्तमा यस स्वरको ध्वनि **य** वा **व** जस्तो हुन्छ। यदि एउटा स्वरवर्ण उपसर्ग अथवा प्रत्यय भएमा प्रत्येक स्वरवर्ण उच्चारणलाई बडो होसियारीसाथ लेखिनुपर्छ भन्ने कुरा हामी सिफारिस गर्दछौं (जसमध्ये, **य** अथवा **व** बिना)।

यहाँ केही संयुक्त स्वरहरूको उदाहरण दिइएका छन्, जसमा बायाँ पट्टिको हिज्जेसँग उल्लेख गरिएको अनुसार लेख्न सिफारिस गर्दछौं। (सगोल उच्चारणका हिज्जेसँग दायाँ पट्टि उल्लेख गरिएको छ, तर यस तरिकाले शब्दहरू नलेख्नुहोस्)।

	यसरी लेख्नुहोस्	यसरी नलेख्नुहोस्
उ+इ	उइछा	विछा
	उइछाचि	उविछाची
उ+ए	चोगुए	चोग्वे
	फोडुए	फोड्वे
इ+ए	चोगिए	चोगिये
	खाडिए	खाडिये
आ+इ	खाइ	खायि

यदि आवश्यक भए भाषाको धेरै विकास र अस्तित्वको लागि स्वरहरूमा अन्य तालमेलका लागि थप आवश्यक सर सल्लाह र अनुसन्धान गरिरहनु पर्ने देखिन्छ।

अध्याय ३ आठपहरिया वर्णमाला

आठपहरिया भाषामा उच्चारण, स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णको होसियारीसाथ अध्ययन र जाँच पश्चात् हामीले आठपहरिया भाषाको वर्णमालाका अक्षरहरू निम्न तरिकाले सिफारिस गरेका छौं। (यहाँ नेपालीबाट सापटी लिइएका ध्वनिहरू संलग्न गरेका छैनौं)। यी अक्षरहरूलाई निम्नतरिकाले वर्णानुक्रममा राखिएका छन्। यी अक्षरहरूलाई शब्दकोष अनुसार क्रममा राखिएका छन्।

आ	इ	उ	ए	ओ	
ऱ	क	ख	ग	घ	ङ्
	च	छ	ज	झ	(त)
(द)	ट	ठ	ड	ढ	न
	प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	स	ह

नकारात्मक स्वर मिश्रित

नकारात्मक उपसर्ग मि- शुरूको ध्वनिमा मुख्य शब्दसँग जोडिँदा ध्वनिमा परिवर्तन हुँदैन। शुरूको ध्वनि- प, फ अथवा म, छ भने मि-हुन्छ। यदि शुरूको ध्वनि- ट, ठ, अथवा न, छ भने पनि यो मि-हुन्छ। यदि शुरूको ध्वनि- क, ख, अथवा ङ् छ भने मि-हुन्छ। अन्तमा, यदि शुरूको ध्वनि- ल छ भने यो मि- हुन्छ। नोट: नकारात्मक उपसर्गमा जहिले पनि मि-प्रयोग गरिन्छ, अनि मूल वाक्यमा पनि परिवर्तन ल्याउँदैन तसर्थ यी धातु वा मूल शब्दसँग आएका नकारात्मक उपसर्ग शब्दहरूका केही उदाहरणहरू यस प्रकार छन्:

आठपहरिया				नेपाली
मि	+	पाप्मा	मिपाप्मा	नभ्रम्टिनु
मि	+	टाप्मा	मिटाप्मा	नल्याउनु
मि	+	खाप्मा	मिखाप्मा	नजानु

अध्याय ४

आठपहरिया भाषामा विराम चिन्हहरूको प्रयोग

सामान्य नेपालीमा प्रयोग गरिएका चिन्हहरू नै आठपहरियामा पनि प्रयोग गरिएका छन् तर पूर्ण विराम (।) लाई भने दुईवटा धर्सो (॥) प्रयोग गर्ने निर्णय गरिएको छ। अर्ध विराम (;), अल्प विराम (,), विस्मयादिबोधक (!), प्रश्न चिन्ह (?), उद्धरण चिन्ह (“.....”), विसर्ग (:), यस्ता विराम चिन्हहरू प्रयोग गर्नु अगाडि खाली ठाउँ राखिंदैन। यहाँ आठपहरिया भाषामा विराम चिन्हहरूको प्रयोग गरिएका केही उदाहरणहरू यस प्रकार देखाइएका छन्:

,	आडा चामा, चेचे, मेसिकडाना दाल लोक् सागाडाना ओमाक् चाडे।। मैले मासु, कालो दाल र हरियो सागको तरकारीसँग भात खाएँ।
;	आडा चामा चाडे; मानुभक्ताडा मेसिक् दाल लोक् सागा चोए॥ मैले भात खाएँ; मानुभक्ताले कालो दाल र साग खानुभयो।
:	योगा चिजाबिजाचि चायानुम्: फेकुलि, मेसिक् दाल लोक् फाक्सा॥ निम्न कुराहरू खानुहोस्: गहत, कालो दाल र सुँगुरको मासु।
॥	आडा चामा चाडे॥ मैले भात खाएँ।
?	पाक् खान्ना चामा आचोएनि ? के तिमीले भात खायो ?
!	उन्ना सोप्पे चामा चोए! उसले सबै भात खायो !

यहाँ दुईवटा समूह गरी आठपहरियामा प्रत्यक्ष कथन र अप्रत्यक्ष कथन अनि दोस्रो प्रकारको भनाईहरूलाई विराम चिन्हहरूको प्रयोग सहित प्रस्तुत गरिएको छ। कमा (,) र खाली ठाउँ () भनाई भन्दा पहिला अथवा अगाडि प्रयोग गरिन्छ, त्यसपछि उद्धरण चिन्हहरूको प्रयोग गरिन्छ र भनाइलाई समेटिन्छ। अप्रत्यक्ष कथन वा भनाइहरूमा त्यस प्रकारको कुनै पनि उद्धरण चिन्हको प्रयोग गरिंदैन। उदाहरणहरू यस प्रकार छन्:

प्रत्यक्ष कथन	<p>उन्ना लोडुए, “पाक् खान्ना चामा आचोएनि?”</p> <p>उसले भन्यो, “के तिमिले भात खायौ ?”</p>
दोस्रो प्रकारको भनाइ	<p>उन्ना लोडुए, “पाक् खान्ना कामाडाना ओसोर आखेम्सुएनि?</p> <p>उन्ना लोडुए, ‘खान्ना काचामा चो!’”</p> <p>उसले भन्यो, “के तिमिले तिम्रो आमाको आवाज सुन्यौ ?</p> <p>तिनले भनिन्, ‘तिम्रो भात खाउँ!’”</p>
अप्रत्यक्ष कथन	<p>उन्ना पाङ्ङि खाट्ना रिङ् माट्टुए ॥</p> <p>उसले आफु घर जाने कुरा बतायो।</p>

अध्याय ५

आठपहरिया भाषामा परिवर्तित शब्दहरू

यो अध्यायको मुख्य उद्देश्य भनेको आठपहरिया भाषामा कुन शब्द वा व्याकरणिक विशेषतालाई एक शब्दमा लेख्ने कि छुट्टाछुट्टै शब्दमा लेख्ने भन्ने बारेमा सुझाव दिनु हो। यी एकवचन सम्बन्धकारक शब्दहरूलाई व्याकरणमा लेख्दा एकसाथ लेखिन्छ र बहुवचन सम्बन्धकारक शब्दहरूलाई भने दुई शब्दहरूमा अलग अलग प्रकारले लेखिन्छ।

१ सम्बन्धकारक

आठपहरिया भाषामा स्पष्टरूपले एकवचन स्वामित्व वाचकसँग उपसर्ग प्रयोग हुन्छ। (उपसर्गको मात्र आफ्नो कुनै अर्थ हुँदैन तर नामसँग जोडिए पछि मात्र यसले अर्थ दिन्छ)। यी शब्दहरूको उदाहरण यहाँ देखाइएको छ, पाङ् (घर)।

आठपहरिया				नेपाली
आ	+	पाङ्	आपाङ्	मेरो घर
का	+	पाङ्	कापाङ्	तिम्रो घर
उ	+	पाङ्	उपाङ्	उसको घर

बहुवचन स्वामित्व वाचकले सर्वनामहरूसँग सम्बन्ध राख्दछ। त्यसकारण, बहुवचनमा स्वामित्वका शब्दहरू पूर्ण अलग र स्वतन्त्र रूपले लेखिन्छन्। जस्तै: तल केही उदाहरणहरू:-

आठपहरिया				नेपाली
उन्चिगा	+	पाङ्	उन्चिगा पाङ्	उनीहरूको घर
आनि	+	पाङ्	आनि पाङ्	हाम्रो घर
आन्चि	+	पाङ्	आन्चि पाङ्	हाम्रो (२) घर

२ संज्ञा (नामहरू)

२ (क) एकवचन र बहुवचन नामहरू:

आठपहरिया भाषामा एकवचन नामहरूलाई बहुवचनमा बनाउदा सो नामको पछाडि प्रत्यय जोडि शब्दहरू बनाइन्छ। जस्तै: -चि बहुवचनलाई यो नामसँगै लेखिन्छ। जस्तै उदाहरणहरू:

एकवचन		बहुवचन	
कोछुबा	कुकुर	कोछुबाचि	कुकुरहरू
पाङ्	घर	पाङ्चि	घरहरू
याप्मि	मान्छे	याप्मिचि	मान्छेहरू

२ (ख) संयुक्त नामहरू

संयुक्त नामहरू (दुई वटा संज्ञाहरू, यिनीहरूको आफ्नै भिन्नै किसिमको पृथक् अर्थ हुन्छ। तर संयुक्त रूपले जोडिएर एउटै अर्थ दिन्छ) आठपहरियामा थोरै मात्रमा संयुक्त नामहरू पाइन्छन्। यस्ता संज्ञाहरू एकैसाथ एउटै शब्दमा जोडेर लेख्न हामीले सिफारिस गरेका छौं। यहाँ केही उदाहरणहरू छन्:

संयुक्त संज्ञा		साधारण संज्ञाहरू	
हाङ्पाङ्	दरबार	हाङ् पाङ्	राजा घर
माङ्हाङ्	देवता	माङ् हाङ्	ईश्वर राजा
ठेनापाङ्	मूलघर	ठेना पाङ्	सामुहिक भवन

२ (ग) परम्परागत संयुक्त नामहरू

परम्परागत वा वैदिक संयुक्त संज्ञाहरू संयुक्त पनि आठपहरिया भाषामा पाइन्छन्। यस्ता परम्परागत संयुक्त संज्ञामा दुबै शब्दहरूले दुई फरक अर्थ दिंदछन्। सामान्यतः यी संज्ञाहरू एक साथ हुन्छन्, र यी एकलै हुँदैनन्, यी परम्परागत संयुक्त नामहरू प्राय कविता र परम्परागत (धार्मिक) भाषाहरूमा पाइन्छन्। हामी सिफारिस गर्दछौं कि यी संयुक्त संज्ञाहरू पढनको लागि सहज बनाउन तिनीहरू दुई सँगसँगै लेखिऊन्। केही उदाहरण यस प्रकार छन्:

संयुक्त नामहरू		साधारण नामहरू	
पाङ्डाङ्बा	पितृ पूजा	पाङ् डाङ्बा	घर मालिक
पासिङ्फेरा	बत्ती हेर्ने	पासिङ् फेरा	बूढापाकाको पालो
मुक्लाङ्डाङ्बा	पूजाहारी	मुक्लाङ् डाङ्बा	मुख्य पूजाहारी

३ सरल र संयुक्त प्रत्यय वा विभक्तिहरू

आठपहरिया नामहरूमा धेरै प्रकारका प्रत्ययहरू हुन सक्छन्, जसलाई प्रत्यय जोडिएको भनिन्छ। कारणवश यी प्रत्ययहरू नामसँग गाँसिन्छन्। सरल प्रत्ययहरूमा एउटा मात्र प्रत्यय हुन्छ जुन नामसँग जोडिन्छ। संयुक्त प्रकारका प्रत्ययहरू क्रमबद्ध हुन्छन् अथवा दुई वा सो भन्दा बढी प्रत्ययहरू नामसँगै जोडिएर लेखिन्छन्। तल विभिन्न किसिमका नाम प्रत्ययहरूका उदाहरणहरू देखाइएका छन् र तिनीहरू नामसँग जोडिएर लेखिएका छन्।

आठपहरिया				नेपाली
पाङ्	+	डि	पाङ्डि	घरमा
पाङ्	+	उङ्+डाना	पाङ्उङ्डाना	घरदेखि
पाङ्	+	लाम्	पाङ्लाम्मा	घरबाट
पाङ्	+	लोक्	पाङ्लोक्	घरसँग
पाङ्	+	लिसा + उङ्	पाङ्लिसाउङ्	घर भएर
पाङ्	+	नुङ्ना	पाङ्नुङ्ना	घर भन्दा
पाङ्	+	लाउङ्सा	पाङ्लाउङ्सा	घरलाई
पाङ्	+	डाना	पाङ्डाना	घरको

पाङ्	+	डा	पाङ्डा	घरले
पाङ्	+	उम्बाक्	पाङ्उम्बाक्	घर चाहिँ

यहाँ आठपहरिया भाषामा केही त्यस्ता शब्दहरू छन् ति शब्दहरू कुनै बेला प्रत्यय जस्तै हुन्छन्, त्यसले संज्ञाहरूको कार्यलाई परिवर्तन गर्दछ र यी शब्दहरूलाई छुट्टै लेखिन्छन्। यी शब्दहरू प्राय विना संज्ञा एकलै भएका अथवा लेखिएका हुन्छन्। यहाँ तल तालिकामा तिनीहरूको उदाहरण प्रस्तुत गरिएको छ।

आठपहरिया				नेपाली
पाङ्	+	सम्म	पाङ् सम्म	घरसम्म
पाङ्	+	ओहोङ्ङि	पाङ् ओहोङ्ङि	घर भित्र
पाङ्	+	भारा	पाङ् भारा	घर बाहिर

४ शाब्दिक वा मौखिक रूप

आठपहरिया भाषामा क्रियाले व्यक्ति र संख्याको लागि दुबै प्रत्यय र उपसर्गसँगको तालमेल भएको देखाउँछ। सरल क्रियाका रूपहरू सबै एउटै शब्दमा एकै साथ लेखिन्छन्।

४ (क) याप्मि

यहाँ एक किसिमको क्रियाको तालमेल पाइन्छ, जुन असामान्य रूपमा क्रियाको रूप बनाउन प्रयोग गरिएको शब्दलाई राखिएको छ। याप्मि (मानिस) को एक वचन रूपलाई क्रियासँगको तालमेलद्वारा बहुवचन रूप (हामी) बनाइएको छ, किनकि यी शब्दहरूको संभाव्य वृद्धि हुने कुराको सिफारिस गरिएको छ र यिनीहरू दुई अलग अलग शब्दहरूमा लेखिन्छन्, जस्तै उदाहरणहरू:

याप्मि लेम्से	उनीहरूले हामीलाई पिटे
---------------	-----------------------

५ निपात

आठपहरिया भाषामा विभिन्न किसिमका निपातहरू छन्। ती निपातहरू प्रत्येक शब्द अनुसार प्रयोग गरिन्छन्। केही निपातहरू शब्दहरूसँगै जोडिएर लेखिन्छन् भने केही निपात छुट्टै लेखिन्छन्।

५ (क) निपातहरू प्रत्यय जस्तै लेखिन्छन्

हामी यो सुभाब दिन्छौं निम्न प्रकारका निपातहरू प्रत्यय जस्तै गरी लेखिएका छन् किनकि यिनीहरूले शब्दलाई स्पष्ट प्रभाव पार्दछन् :

आठपहरिया निपातहरू	नेपाली	आठपहरिया उदाहरण	नेपाली उदाहरण
उम्बाक्	चाहिं	हिट्नाउम्बाक्	त्यो चाहिं
गो	नि	चोगुटुना गो	गर्छ नि
बो	अरे	आच्छो आच्छो बो	उहिले अरे
चा	पनि	हिट्नाचा	त्यो पनि
टे	त	हिट्नाडोक् टे	त्यही त